

KOCAELİ ÖRCÜN KÖYÜ
BABA SULTÂN
ZÂVİYESİ

Ahmed Nezh Galitekin

*Geniştirilmiş , düzeltilmiş ve yineden düzenlenmiş
İkinci Baskı*

KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

Yayın Sahibi
Tahir BÜYÜKAKIN
Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı

Dizgi, İç Düzen, Kapak Tasarımı ve Tashih:
A. Nezh Galitekin

Minyatür: Gülseher Kahraman

Kapak Fotoğrafları: Hadi Arslan

Ebru: Mimar İbrahim Hakkı Yiğit

Kocaeli 2021

ISBN: 978-605-5116-91-0

Baskı ve Cilt:

Seçil Ofset

100. Yıl Mah. Mas-sit Matb. Sitesi

4. Cadde No: 77 Bağcılar-İstanbul

Tel: 0212 629 06 15 (Pbx)

Fax: 0212 629 20 20

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları 51

Bu kitabın ilk baskı ve PDF olarak süresiz yayın hakları Kocaeli Büyükşehir
Belediyesine aittir.

Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. İzinsiz çoğaltılamaz ve basılamaz.

KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ'nin KÜLTÜR HİZMETİDİR,
PARA İLE SATILAMAZ.

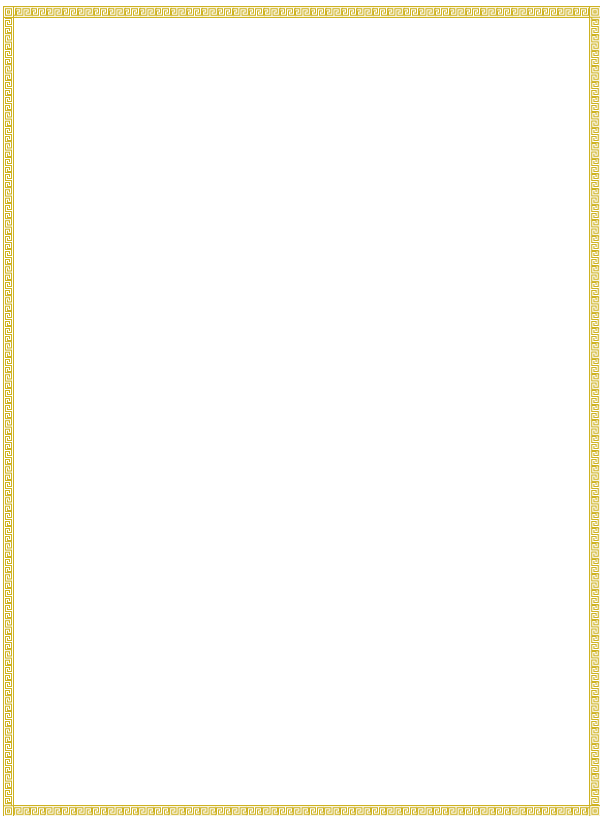

KOCAELİ ÖRCÜN KÖYÜ
BABA SULTÂN
ZÂVIYESİ

Ahmed Nezih Galitekin

*Rahmet ve mağfirete vesile olması niyâzıyla
muazzez kardeşim, sülebâ-yı ümmetten
Cemil Aydın Bey i*

Kocaeli, bir zamanlar Doğu Roma İmparatorluğu'na başkentlik yapmış ve o zamanlar Roma, İskenderiye ve Antakya ile birlikte dünyanın en büyük dört şehriden biri olan İzmit'i bünyesinde barındıran kadim yerleşim yerlerinden biri.

Ecdadımız bu coğrafyayı yaklaşık yedi yüz yıl önce fethederek Müslüman-Türk vatani yapmış. Buralarda Müslümanlar, Rumlar, Ermeniler ve Yahudiler asırlar boyunca birlikte huzur ve güven içinde yaşamışlar. Bu ortamın tesisinde ülkenin yeni sahiplerinin mensup oldukları dinin, yani İslâmî değerlerin birinci etken olduğu hususunda en ufak şüpheye mahal olmadığı da bir gerçek.

Gayr-i Müslimler mabetlerinde özgürce ibadetlerini yapar, inançlarını gereği gibi yaşarken Müslüman cedlerimiz de yerleştikleri her yeri camiler, mescidler, mektepler, medreseler, tekke ve zaviyeler, imarethaneler, çeşmeler, sebiller, hamamlar gibi çeşitli medeniyet eserleriyle ihya etmiş.

Maalesef zaman içinde çeşitli sebeplerden dolayı bu ecdat yâdigârlarının büyük bir kısmı ortadan kalkmış, hafızalardan silinmiş. Ancak milletlerin ortak hafızası olan arşivleri, yazma kütüphaneleri bunlara ait çok şeyleri saklamış. Dünyada zengin arşiv kaynakları ve yazma eser kütüphaneleriyle müstesna bir yere sahip olan bizler, buralardan istifade ederek tevarüs ettiğimiz millî ve manevî değerleri günümüzdeki ve gelecekteki nesillerimize aktararak, tarih bilincimizin kuvvetlenmesine çalışmamız gerektiğine inanıyoruz ve bunun gereği olarak düzenlediğimiz altı Uluslararası Kocaeli Sempozyumlarında sunulan 15 bin sayfa tutarındaki bildiriler ile, yayımlanmış onlarca kitaplar ile ilimizin geçmişine ışık tutmaya çalıştık ve çalışıyoruz.

Şimdi de Ord. Prof. Ömer Lütfî Barkan, Prof. Dr. Mustafa Kara, vs. gibi çok sayıdaki ilim adamlarımız tarafından, milletimiz üzerindeki müsbet -son zamanlarda kısmen olumsuz- tesirleri vukufu gösterilen tekke ve zâviyelerin, bölgemizdeki temiscileri olan dört zâviyenin geçmişine ışık tutan bu eseri sizlerle buluşturuyoruz.

Eserde tasavvuf ehlinde olup, Fatih Sultan Mehmed zamanında Sinop'tan gelip Örcün köyünde bir zâviye (küçük tekke), bir hamam ve evler inşa ederek, viran kalmış yerleri ihya ederek, ailesi ve dervişleriyle birlikte bir yandan halkın manevî dünyasını zenginleştirirken, diğer taraftan ziraat ve bağcılık yapıp ülke ekonomisine katkıda bulunan İbrahim Edhem Derviş Baba'nın günümüze intikal eden türbe ve haziresini, vakıflarını, hakkında halk tarafından anlatılanları öğreneceğiz.

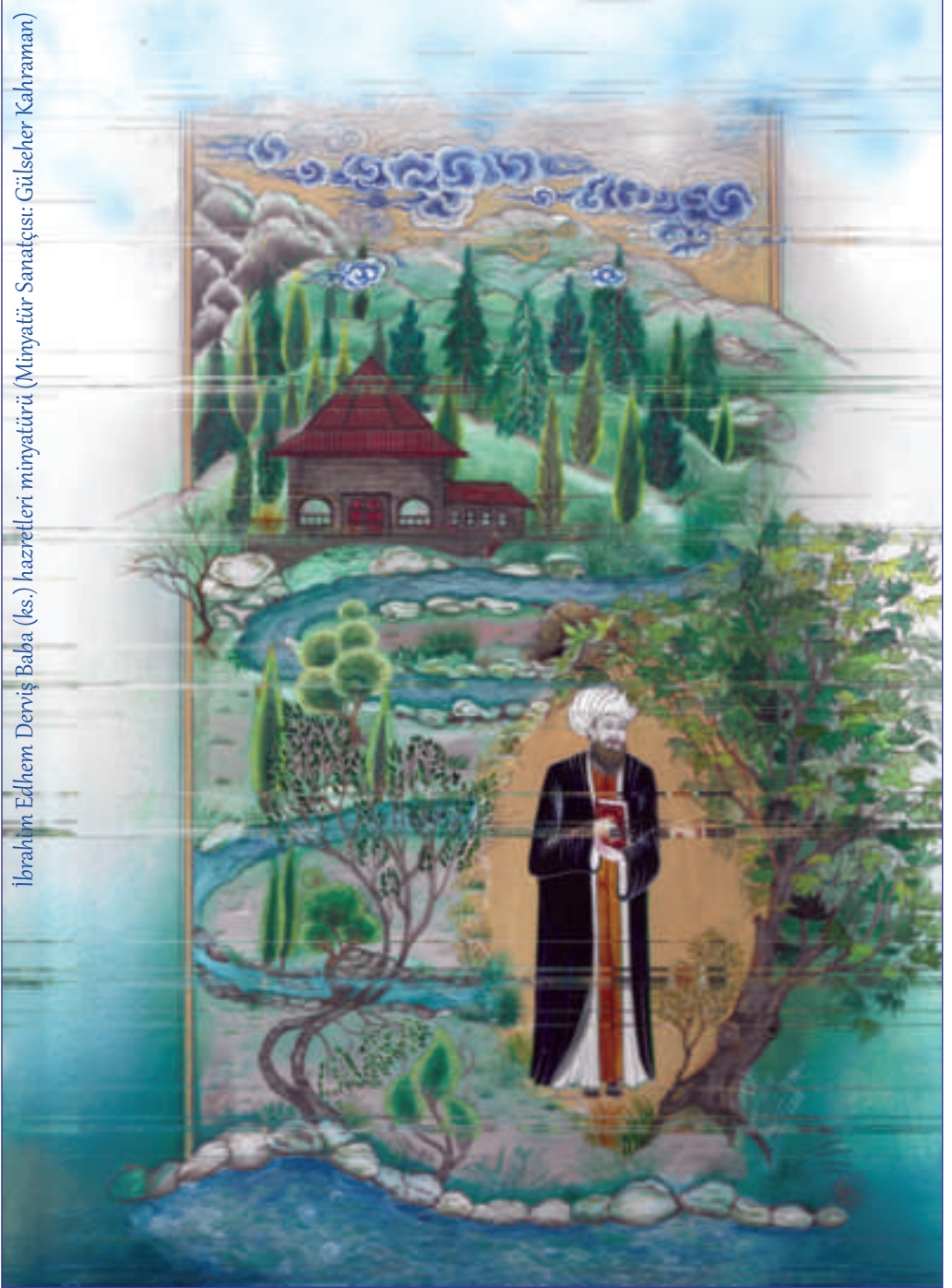
Anılan zâviyenin ikinci döneminde şeyhlik yapan zâtların halifesi oldukları Şeyh Abdülmeccid Sivasî hazretlerinin hayati ve vakıflarını, Derince'nin Turaçlı köyü yakınındaki Erenler Tepesi denilen yerde bulunan diğer bir Derviş Baba Zaviyesini okuyacağız.

Karamürsel'in iskân tarihini, tekkelerini, bazı camilerini; Yalova'nın günümüzde yerleri dahi unutulmuş iki zaviyesini, Örcün'de ve İstanbul Unkapanı yakınında birer cami ve sikâye denilen büyük bir çeşme yaptıran, bunların yaşaması için vakıflar kuran Keresteci Hacı Mahmud Efendi'yi (ö. 1594), bölgemizin ortadan kalkmış birçok köylerini tanıyacağız

Eserin kent tarihi açısından anılan hususlara önemli bir katkı yapacağına inanıyorum
Kitabın yazarı A. Nezih Galitekin'e ve emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.
Selâm ve saygılarımla.

Doç. Dr. Tahir BÜYÜKAKIN
Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı

İbrahim Edlhem Derviş Baba (ks.) hazretleri minyatürü (Minyatür Sanatçısı: Gülsüher Kahraman)

GÖLCÜK`TE TARİH: ÖRCÜN KÖYÜ VE BABA SULTAN ZAVİYESİ

Kocaeli bölgesinin, özellikle Osmanlı dönemi tarihiyle ilgili, özgün kaynaklara dayanarak yazılmış eserler hemen hemen yok gibidir. Gölcük Belediyesi`nin birkaç yıldan beri, Gölcük`ün ve çevresinin tarihini ve kültürel mirasını gün ışığına çıkarmak amacıyla büyük çabalar içinde olduğunu duymaktaydık. Bu, bölgemizin ve bir ilçemizin tarihi açısından son derece sevindirici bir gelişmeydi. Bu çalışmaların ilk ürünü olarak, Gölcük ilçesinin en eski bir yerleşim yeri ve en çarpıcı örneği olan Örcün köyü ile yörenin manevî şahsiyeti Baba Sultan hakkında "Gölcük Örcün Köyü ve Baba Sultan Zaviyesi" adlı eser elimize ulaştınca, sevincimiz ve gururumuz bir kat daha arttı. Eser değerli araştırmacı-yazar Ahmed Nezih Galitekin Beyefendi tarafından hazırlanmıştır. Büyük bir emek, gayret, azim ve çalışma sonucu ortaya konan yapıt, ciddi bir kaynak özelliğindedir. Örnek alınabilecek ciddi bir bilimsel araştırma sonucudur. Gölcük Belediye Başkanı sayın İsmail Barış Beyefendi kitaba yazdığı "sunuş" bölümünün bir pasajında bakınız neler söylüyor:

".. Gölcük Belediyesi olarak biz de millî kültürümüze katkıda bulunmak amacıyla ilçemizin tarihini, folklorunu, etnografyasını, sanat değerlerimizi ve tarihî şahsiyetlerin biyografilerini içerecek bir monografi hazırlığına giriştik. Çalışmalarımızın ilk ürünü olarak ortaya çıkan Gölcük Örcün Köyü ve Baba Sultan Zaviyesi isimli eseri halkımızın ve araştırmacılarımızın bilgisine takdim ediyor ve bu ilk kitabımızın millî kültürümüze katkı sağlamasını diliyorum ..."

Sayın İsmail Barış`ın bu güzel dileklerine yürekten katılıyoruz. Bu ciddi kitabın ulusal kültüre katkısı yanında, Kocaeli bölgesinin ve ilçelerinin tarihine sahip çıkma ve yazma hususunda güzel bir teşvik unsuru olacağından kuşquamuz yok. Tarihine, ulusu-

nun kültürel değerlerine inanmış bir başkanın ve yardımcılarının ve ciddi çalışan bir araştırmacı yazarın işbirliğiyle neler yapılabileceğinin ve ne güzel eserler ortaya konabileceğinin somut bir delilini bu kitap dolayısıyla görüyoruz. Kitabın yazarı sayın Ahmed Nezih Galitekin`i İstanbul`daki Başbakanlık Osmanlı Arşivi`nde Gölcük tarihi ile ilgili araştırmalarını, sabrını, ciddiyetini ve çok olgun kişiliğini takdir ve hayranlıkla görürdüm. Bu çalışma ve sabrın, azmin meyveleri de gerçekten her türlü takdire değer niteliktedir. Sayın Galitekin kitabını hazırlarken, birçok önemli kaynaklara başvurmuş, karşılaştırma ve eleştiri metodlarını kullanmış, fakat çok daha önemlisi, bu eserde ilk kez özgün Osmanlı arşiv belgeleri ve defterlerindeki kayıtlardan yararlanılmıştır. Sonuçta doğru ve mükemmel bir tarih yazılmıştır. Profesyonel veya akademisyen bir tarihçinin seviyesinde ve hatta bazı bakımlardan o düzeyi aşan değerdeki bu eser, Gölcük Belediyesi'nin haklı bir gururu olabilecektir. Örneğin kullanılan her cins Osmanlıca belgelerin okunuşlarında ve yorumlarında büyük titizlik gösterilmiştir. Bu da çok profesyonelce bir iştir. Bu durum esere ayrı bir değer katmaktadır.

Kitap, sunuş ve önsözden sonra, iki ana bölümden oluşuyor. Birinci bölümde, Örcün köyünün tarihçesi, vakıfları, camii, evleri, çeşmeleri anlatılıyor. İkinci bölümde, Baba Sultan Zaviyesi, Baba Sultan`ın kimliği, nereden geldiği (Sinop), zaviyedarlık yapan aileler, türbe, hamam kaynaklar ışığında açıklanıyor. Baba Sultan haziresinde bulunan mezar taşları yapıtın çok önemli bir kısmı olup, fotoğraflarıyla okunuşları veriliyor. Baba Sultan hakkında anlatılan kerametler kısmı ise, onun halk arasında manevî üstünlüğünün gücünü yansıtan ilginç yaşantıları belirtiyor. Eserin bundan sonra, yine çok özgün bir kısmı, konu ile ilgili 27 orijinal Osmanlı arşiv belgelerinin doğru okunuşları ile fotokopilerini sunuyor ve bunların tarihî akış içinde yorumları yapıyor. Sonra geniş ve doyurucu bir kaynakça, sözlük ve Vird-i Settâr metni ve dizin bulunuyor. 216 sayfalık eser, temiz bir baskıyla, renkli fotoğraflar ve açık ve berrak belgelerle zenginleştirilmiştir. Kitap akıcı, berrak, sürükleyici bir üslûpla yazılmıştır.

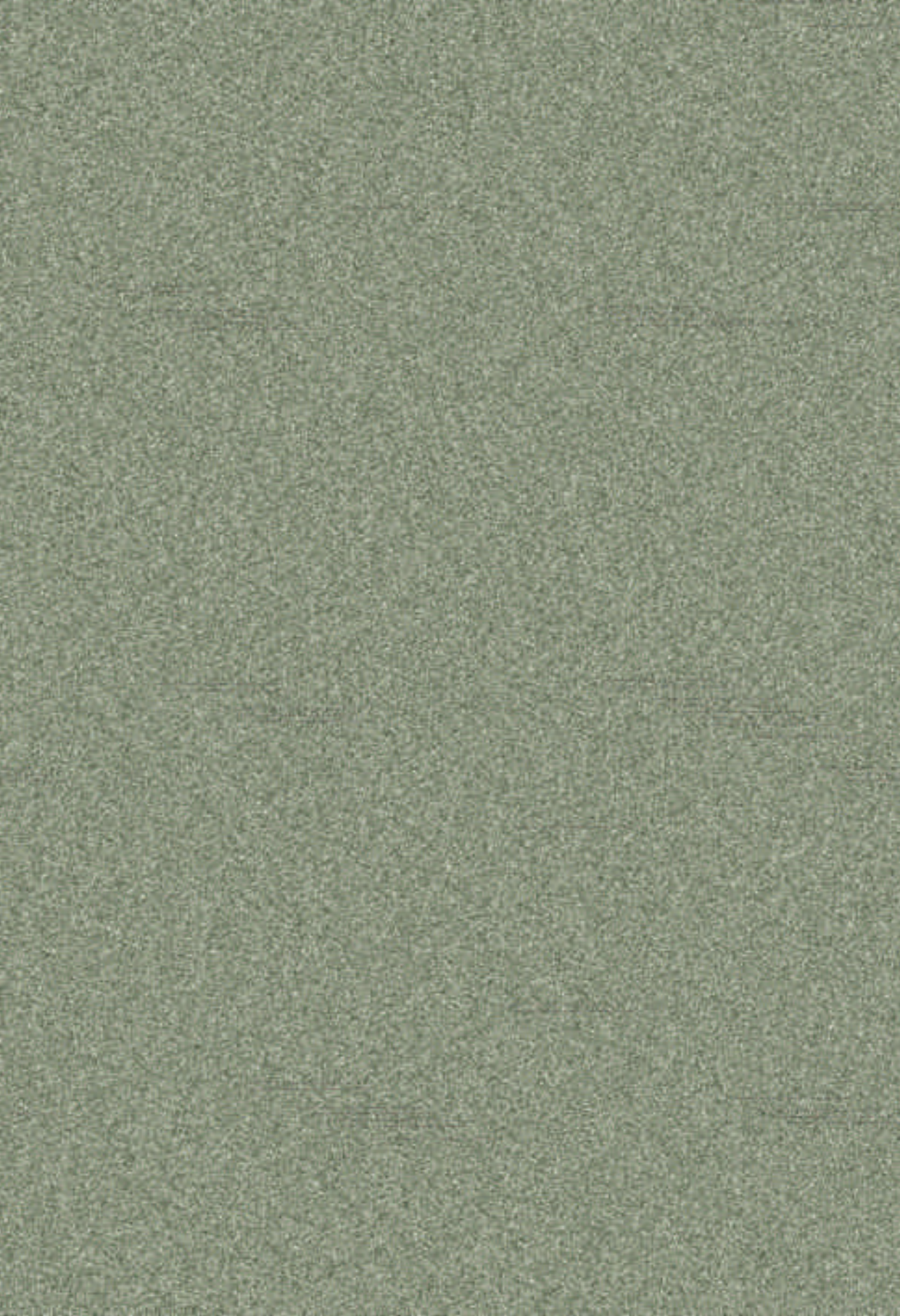
Kitaptan, Gölcük Belediyesi'nin diğer eserlerinin de kısa süre içinde yayınlanacakları müjdesini alıyoruz. 2000 küsur mezar taşının bilimsel yayını olan "Osmanlı Dö-

nemi Gölcük Mezar Taşları” kitabı, fotoğraflarıyla baskıya verilmiş bile. Bu kitap aslında yapılan işin önemini ve büyüklüğünü şimdiden hissettiriyor. Ardından “Geçmişten Günümüze Gölcük İlçesi” adlı muazzam kitabın basımı geliyor. Bütün bunlar Gölcük Belediyesi'nin ve bu iki eseri de hazırlayan Sayın Ahmed Nezih Galitekin`in büyük kültür atılımlarını ve çalışmalarının büyük boyutlarını gösteriyor.

*Tarihimize, kültür değerlerimize, kaybolmakta olan veya tahribe uğrayan kültür mirasımıza sahip çıkmak, onları korumak ve yaşatmak, eserler vermek yurtseverliğin, gerçek vatan evlâdı olmanın ta kendisidir. İnsanlar, devirler gelip geçer, eserler, yapılan güzel hayırlar kalır ve unutulmaz. Gölcük Belediyesi'nin bu çok hayırlı ve olumlu çalışmalarını gönülden kutlarken, bu büyük projede emekleri geçen başta sayın İsmail Barış ve kitabın yazarı sayın Ahmed Nezih Galitekin`in büyük hizmetini tanıtmak bir görevdir aslında. Basıma giden ve hazırlıkları süren diğer eserlerin de bir an önce ortaya çıkmasını sabırsızlıkla beklediğimizi özellikle belirtmek isteriz. Tarih yazmanın ne kadar güç olduğunu, amatör heveslerle tarih yazılamayacağını, ciddi eserlerin de daima lâıyk olduğu seviyede tutulacağını güzel bir örneğini veren bu kitabın, teşvik edici güzel bir model olması dileğimizeyiz.**

Prof. Dr. Atillâ ÇETİN

(*)- Bu yazı *Özgür Kocaeli Gazetesi*'nin Pazar eki Pişmaniye, sayı: 33 [10 Mayıs 1998] ve Atillâ Çetin, *Kocaeli Tarihinden Sayfalar*, İzmit, 2000`de yayınlanmıştır.

Sunuş	006
Prof. Dr. Atillâ Çetin Bey'in kitabın ilk baskısı dolayısıyla yayımladığı yazısı	007
İçindekiler	013
Önsöz	014
Kısaltmalar	021
Giriş.....	023
Tasavvuf, Tarikatlar ve Tesirleri.....	029
Tarihçe.....	039
I) Derviş Baba ve Evlâtları Dönemi.....	041
A- Derviş Baba Kimdir?	045
B- Derviş Baba'nın Tarikatı	053
II) Şeyh Hasan Dede ve Evlâtları Dönemi.....	060
İstitrad	089
Baba Sultan Zâviyesi Vakfı'nın Tevliyet ve Nezâreti	123
Baba Sultân Zâviyesi ve Hacı Mahmud Vakıfları.....	124
Turaçlı Köyü Derviş Baba Sultan Zâviyesi	130
Baba Sultân Zâviyesi'nin Tesirleri.....	141
Baba Sultân Zâviyesi'nin Müştemilâtı.....	145
A) Türbe	150
B) Hamam - Hat Müzesi	159
C) Hazîre	165
Baba Sultân Hakkında Anlatılan Kerâmetler	180
Mağara	188
Vesikalar.....	189
Bibliyografya	554
Lûgatçe.....	573
Dizin.....	580

Malazgirt zaferiyle Anadolu kapılarının açılmasından itibaren, bir kaç asır içinde bu topraklar İslâmlaşmış, Türkleşmiş ve yeniden imar edilmişti. Bu süreçte büyük katkıları bulunan, bir bakıma Anadolu'nun manevî mimarları denilebilecek sayısız şeyh ve dervişin isimleri unutulmuş olmakla beraber, hatıraları halkımızın hafızasında yüzyıllar boyu yaşamış ve hürmetle yâd edilip, titizlikle muhafaza edile gelmiştir. Yurdumuzda bu dönemlerden kalan, kurucusu bilinmeyen yüzlerce tekke, zaviye ve türbe bulunmaktadır. Yapılan araştırmalar, türbelerin büyük bir kısmının buldukları yerde, önceleri bir zaviyenin mevcut olduğunu göstermiştir. İşte bu kabil yerlerden biri de, Kocaeli'nin meşhur ziyâretgâhlarından biri, Gölcük ilçesine bağlı Örcün köyünde bulunan "Baba Sultan Türbesi" dir.*

Rûha huzur ve sükûn veren hârikulâde güzel bir mekânda bulunan türbe, içinde medfûn bulunan zâtın evliyalığına inanılması, burada yapılan duaların çoğunluğu-

nun Allah katında kabul edildiğinin mücerreb (tecrübe ile sabit) olması, hem de güzel bir mesire mahalli bulunması gibi sebeplerden dolayı, yöre halkı ve yurdun dört bir yanından gelenler tarafından ziyaret edilir.

Anılan bu türbeyi konu alan kitabın macerası şöyledir: 1997 yılında değerli dostum Bülend Ertekin Bey ile türbeyi ziyaretimizde meyilli zeminde bulunan hazirede bir mezar taşını okumak istemiş isem de asırlar boyu üst taraftan gelen topraklar taşın yazılı kısmını tamamen kapatmış olduğunu görmüş ve oralarda bulduğum bir tahta parçası ile toprakları temizleyince kabrin Şeyh Mustafa Efendi'ye, yanındakinin de Şeyh Mehmed Efendi'ye ait olduğunu görmüş ve buranın bir tekke olduğunu anlamıştım. Halbuki yörede tekke olduğuna dair hiçbir şey nakledilmezdi veya ben duymamıştım.

* Günümüzde Sultan Baba denilmekte ise de tüm belgelerde "Baba Sultan" olarak geçtiği gibi, yakın zamana kadar yöre halkı da "Baba Sultan" der, yollardaki tabelalarda da "Baba Sultan'a Gider" yazılıydı. Tabiidir ki, biz burada doğru şeklini kullandık.

Bülend Bey bu durumu o zamanki Gölcük Belediye Başkanı olan sayın İsmail Barış Bey'e anlatınca, ertesi gün 5-6 kişi görevlendirilerek o bölgedeki tüm taşlar topraktan çıkarılıp yerlerinde beton temellere yerleştirildi. Ardından Gölcük ilçesinin tamamındaki iki bin kadar Osmanlı dönemi mezar taşları üzerinde bir çalışma yapıldı. Daha sonra yine Belediye Başkanı'nın destekleriyle altı ay süreyle İstanbul'daki Osmanlı Arşivi'ne giderek bölgemiz hakkında bulabildiğim belgelerin fotokopilerini almış ve bu vesikalar ile *Gölcük Örcün Köyü ve Baba Sultan Zâviyesi* ismiyle basılan kitap hazırlanmıştı. Kitap halkımıza dağıtıldı ve kısa sürede mevcudu kalmadı.

Yaptığımız araştırma, yaklaşık yüz küsur yıl önce yöre ve özellikle Örcün köyü halkının Baba Sultan hakkında sağlıklı bilgiye sahip iken, daha sonra âdetâ hafıza kaybına uğrayarak, tarihî gerçekleri unuttuğunu göstermiştir. Hakkında nakledilenlerden doğru kabul edebileceğimiz sadece halk muhayyesinin şekillendirdiği bazı keramet rivayetleri ile tekkenin ikinci dönem şeyhlerinin ilki olan Hasan Dede'nin bilinmesi idi. O da bir şeyh olarak değil de türbedeki sandukada yatan ermiş kişi olarak anlatılıyordu.

Kitabın basımından sonraki süreçte konuyla alâkam hiç kesilmeden devam ettiğinden, aradan geçen yirmi küsur yıl

zarfında çok sayıda belgeye ulaşıldı. Bu belgeler tekkenin farklı ilişkilerini ortaya çıkardı. Dolayısıyla çözülmesi gerekli yeni meselelerle karşılaşıldı. Bunları şöylece sıralıyabiliriz:

A- Türbedar ailesinden intikal eden beratlardan biri Bektaşî Derviş Halil bin Abdullah isimli bir şahsın zâviyedar olmasıyla ilgiliydi. Bu zât tekkenin şeyhi hayatta ve görevinin başında iken, şeyh öldü ve zaviyedarlık boş kaldı diyerek zaviyedarlığı usûlsüz bir şekilde ele geçirmiş olduğu belgelerle ortaya çıkmış ve zâviyedarlık beratı iptal edilmişti. Bu vesileyle kitabın ilk baskısında bölgemizde hiçbir Bektaşî tekkesinin varlığı bilinmiyor demiştim. Ancak daha sonra yayımlanan iki önemli doktora tezinden Karamürsel ve Yalova'da ikişer Bektaşî tekkesi bulunduğunu öğrendim. Araştırmalar ilerledikçe Bektaşî tekkesi denilen bu mekânların da önceden başka tarikatlara ait iken XVIII. yüzyıldan itibaren ele geçirildiği ortaya çıktı.

Derviş Halil bin Abdullah'ın zâviyedarlığı usûlsüz olarak alması, isminde baba, dede, sultan, abdal olan tüm tekkelerin inhaları (atanma teklif yazıları) Hacı Bektaş-ı Veli Dergâhı şeyhi tarafından yapılacak, yani Bektaşî sayılacak anlamındaki fermanın, Yeniçeri zorbalığıyla alınmasından sonra Bektaşîlerin yurdun dört bir tarafında isminde bu unvanlar bulunan

tüm tekkeleri ele geçirme teşebbüslerinin neticesi idi. Arşiv kayıtlarında bu girişimlerin birçok örneği bulunmaktadır ki, birkaçını bu kitapta naklettik. Konuyla ilgilenen herkesin bildiği üzere bu unvanlar sadece Bektaşiler tarafından değil tüm tarikatlar tarafından kullanılmaktaydı.

Diğer taraftan hakkında hiçbir bilgiye sahip olmadığımız Derviş Halil bin Abdullah'ın ismine bir arşiv vesikasında rastlandı. Baba Sultan Zâviyesi tarihinde farklı bir yeri olan bu şahsın kimliğine bir derece açıklık kazandıracak olması bakımından önemli olan -ancak Bektaşiler hakkında olumsuz bir çağrışım yapan- bu belge görmezden gelinemeyeceği için burada yayımlandı*. Halbuki burada gayemiz bir tarikatı ne övmek ne de yermektir. Şahsım itibariyle Bektaşiyeye müntesiplerinden müteşerrilerine karşı sevgi duyarken müvellehlere karşı soğuk durum. Ama mensuplarını rencide edecek bir kelime dahi söylemek istemem. O bakımdan az önce söylediğim gibi gayemiz tarihî bir gerçeği tebarüz ettirmektir. Gerçi başka tekkelerde de farklı şekillerde şeyhlik, tevliyet mücadeleleri olduğu görülüyor ki, bu kitapta da bazı örnekleri bulunmaktadır.

B- Uzun yıllardır Osmanlı arşivinde Kocaeli tarihiyle alâkalı araştırmalar yaparken Anadolu Ahkâm defterleri, İstanbul Ahkâm defterleri, Atik Şikâyet def-

terleri, Mühimme defterleri, Ru'us defterleri, şer'iyeye sicilleri, Kâmil Kepeci tasniflerindeki ilgili defterler, Maliyeden Müdevver Defterler'deki konumuzla alâkalı defterler, Evkaf defterleri, Meclis-i Meşâ-yih defterleri, vs. gibi binlerce defter taranmış, bunların fotokopi ve daha sonra dijital görüntülerini almıştım. Bu vesi-

* Belgeden anlaşılacağı üzere Bursalı bir şeyh efendinin oğlu Bektaşiler tarafından kaçırılıp Karamürsel'e getirilmiş, bunu haber alan babası Karamürsel'e gelince oğlunun İzmit'e götürüldüğünü öğrenip oraya gitmiş. Ancak buradan da kaçmışlar. Belgede yakalanmaları için ferman çıkarıldığı görülüyor. Belgenin ifadesine göre kaçırma işi bu şahısların adeti imiş.

Ahmet T. Karamustafa Aşık Çelebi'den naklen Bektaşiler içine karışmış bulunan Abdallar hakkında "... gördükleri genç kızları soyar kendileri gibi giydirelerdi. Öğretmeni ile kavga eden öğrenci, ağasından kopan eyalet sipahisi, babasına kızan sakalsız genç Seyyid Battal Gâzi tekkesine gidiyor ..." dedikten sonra eserinin diğer bir yerinde Kalenderlerin çocukları kendi yaşam biçimlerini benimsemeleri için ayartmakla suçlandıklarını belirtir ve Şeyh Sadi-i Şirâzî'nin *Bostan* isimli eserinden şu dörtlüğü nakleder: *Kalenderlerle düşüp kalkıyorsa çocuk / Söyleyin babasına ummasın artık ondan hayır / Üzülmesin helâkine telefine / Yeğdir ölse babadan önce reddedilmiş oğul* (Ahmet T. Karamustafa, *Tanrının Kuraltanmaz Kulları*, Çeviren: Ruşen Sezer, İstanbul, 2007, s. 93, 94, 111. Ayrıca bkz. Âşık Çelebi, *Meşâirü'ş-Şu'âra*, İstanbul, 2010, Hazırlayan: Filiz Kılıç, C. 2, s. 1081-1082.

kalardan istifade ederek Karamürsel ve Yalova'daki bu dört zâviye hakkında da belgelerin sunduğu bilgiler nisbetinde bilgi verildi.

C- Ayrıca ilgili belgelerin anlaşılabilmesi için günümüz Karamürsel'inin iskân tarihini bilmemiz gerektiği anlaşıldı ve bu şehrin oluşum sürecini tesbit edebilmek için birçok vesika incelememiz gerekti.

D- Diğer taraftan Şile-Kandıra-Derince ilçelerinin kesiştiği bölgede bulunan Turaçlı köyü ile hemen yakınında olup ortadan kalkmış bulunan Koyluca köyleri civarında da bir Baba Sultan Zâviyesi bulunduğu görüldü. Örcün Baba Sultan tekkesinin ikinci dönem şeyhlerinin ilki olan Hasan Dede'nin bu terkedilmiş zâviyenin de şeyhliğini aldığı belirlendi. Turaçlı Baba Sultan zâviyesi harap duruma düşüp sırandıktan sonra vakfa ait arazinin öşrü de civardaki köylerin vergisini alan Rumelihisarı müstahfızlarından bir kişi ile üç tımarlı sipahi tarafından müştereken alınmaya başlanmıştı. Anılan Baba Sultan Zâviyesi'nin zaviyedarlığını alan Hasan Dede vakfın öşrünü toplamaya başlayınca müstahfızlarla aralarında ihtilâf çıkmış ve mesele Dîvân-ı Hümâyûn'a intikal etmiş ve konu çok uzun yıllar sürüp gitmiş. XVIII. yüzyılda burada da bir Bektaşî dervişi “*zaviye şeyhi Hasan Dede'nin adı var cismi yok, bu yüzden zaviye harap ol-*

muştur, zaviyeyi ihya edeceğim” diyerek Hacı Bektaş Velî dergâhı şeyhinin inhasıyla zâviyedarlığı ele geçiriyor. Bu kez zâviyedar Bektaşî ile Örcün Baba Sultan zâviyesi şeyhi ve tımar sahipleri arasında ihtilâf çıkıyor ve durum ilgili mercilere intikal ediyor. Herhalde Bektaşî tekkelerinin kapatılmasından sonra bu zâviye sırlanıyor olmalı ki, bu süreç hakkında hiçbir kayda rastlanmıyor.

E- 1826 yılında Bektaşî tekkelerinin kapatılmasından sonra da Bektaşîler, belgelerde görüldüğü üzere Örcün Baba Sultan zâviyesiyle ilgilerini kesmeyip bir şekilde zâviyedarlık veya türbedarlığı almak için teşebbüsten geri kalmadıkları görülüyor.

F- Yine bu baskıda bölgemiz ile alâkasından dolayı, İstanbul Kasımpaşa'daki Paşmakçı Ali Dede tekkesinden kısaca da olsa bahsedildi.

Yukarıdan beri zikredilen çeşitli meseleler hakkında rastladığımız tüm arşiv kayıtlarını Vesikalar bölümünde fotokopi ve çevrimyazılarıyla nakledildi.

Aradan geçen yıllar içinde sürdürdüğümüz arşiv çalışmaları sırasında Osmanlı Arşivi'nden başka Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü, Vakıflar Genel Müdürlüğü arşivleri ile çeşitli kütüphanelerdeki yazma eserler incelendi. Bilhassa bu son bir buçuk yılda toplumu etkileyen pandemi sürecinde gerek Osmanlı Arşivi'nin, gerek

İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi'ndeki eserlerin dijital olarak internete açılması çalışmalarımızı çok rahatlattı, kolaylaştırdı. Bu sırada bulabildiğim onlarca belge ile değerli araştırmacı dostlarımla katkılarıyla ulaştığım yeni bilgi ve belgeler ışığında bazı kısımlar yeniden yazıldı. Ancak yeni belgeler bazı hususları aydınlatırken, bazı yeni meseleler ortaya çıkardı. Konuyla ilgili tüm sorunların çözülmesi, hiç şüphesiz ki, daha yıllarca devam edecek arşiv çalışmalarına mütevakıf görünüyor. Yine de şu haliyle bile konu oldukça vuzuha kavuşmuştur denilebilir*. Bir berat dolayısıyla Baba Sultan Zâviyesi gündemine giren Bektaşilik meselesi ve Karamürsel ile Yalova tekkeleri hakkında bu baskıda önemli bilgi ve belgeler nakledildi.

Son yıllarda Örcün muhtarlığı ve dernek marifetiyle türbe yakınındaki fındıklık satın alınıp birkaç masa konarak ziyaretçilerin hizmetine sunulmuştu. 2021 yılında anılan fındıklık Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Başkanı Doç. Dr. Tahir Büyükakın'ın talimatıyla baştan aşağı elden geçirilerek mükemmel bir mesire alanı haline getirildi. Yol ile mesire mahalli arasındaki şahsa ait olan fındıklık alınarak mesire yerine katıldı. Gölcük Belediye Başkanı Ali Yıldırım Sezer Bey'in himmetiyle mesire yeri girişinde bir mescid yapımına başlandı. Bir kayıta geçen yüzyılda o

civarda bir namazgâh bulunmakta olduğu görülüyor. Mescidin inşası unutulmuş eski bir ibadetgâhın ihyası gibi çok daha anlamlı müberrât olmaktadır. Yine sayın Başkan'ın gayretiyle 1999 depreminden sonra yıkılmaya yüz tutmuş hamam ihya edilerek hat müzesine dönüştürdü.

Son olarak kitabın vücut bulmasında katkıları bulunan zevâtı zikretmeliyim. Evvelen ilk aşamasında yukarıda zikrettiğim destekleri sağlayan Gölcük Belediyesi'nin eski başkanı Prof. Dr. İsmail Barış Bey'e, bu desteğe vesile olan Prof. Dr. Bülend Ertekin Bey'e, yeni baskıda kullandığımız birkaç yeni belgeyi lütfeden Hüseyin Durusoy, merhum Ömer Kocabaş, İzmit Vakıflar eski Şube Müdürü merhum Zeki Tandoğan beylere, bazı arşiv belgelerinden haberdar olmama vesile olan Oğuz Polatel, Halit Atlı, Muzaffer Fehmi Şakar beyler ile Dr. Saliha Tanık Hanım'a, kütüphanesini istifademe açan - bir müddet önce Hakk'a yürümüş bulunan - değerli ağabeyim Yavuz Argit, zâviyedâr ailesinden intikal etmiş olup, halen

* Baba Sultan Zâviyesi hakkında nakledilen bazı bilgilerin hiç bir ilmi değeri yoktur. Bunların en güzel bir örneği Arzu Kahraman tarafından yazılan ve 2003 yılında İstanbul'da basılan "Anadolu Erenleri Ve Anma Törenleri" isimli kitabın 393-397. sayfalarında **Sultan Baba** başlığı altında zikredilenlerdir ki, tamamı yanlış, uydurma bilgilerdir.

kayıp olan dört adet berâtın fotokopilerini lûtfeden emekli Orman Bölge Müdürü merhum Ziya Kalabalıkoğlu beylere, aradığım bir kitabı lûtfeden Vedat Sirmen hocama, sâniyen bir belgede okumada karşılaştığım zorlukları çözmedeki yardımlarından dolayı Başbakanlık Arşivi Tasnif Şube Müdürü Seyit Ali Kahraman Bey'e, çeşitli yardımlarından dolayı eski Müze Müdüresi İksen Özbay Hanım'a, Abdülkadir Dizman, Yalçın Kandemir beylere, BOA. Araştırma Şube Müdürü İlhan Ovalıoğlu Bey ile arşivin diğer görevlilerine, İSAM kütüphanesi yönetimine, İbrahim Edhem Baba Sultan hazretlerini birkaç kez rüyasında gören Naim Tezcan Bey'in tarifleri doğrultusunda minyatürünü yapan minyatür sanatçısı Gülseher Kahraman Hanım'a, Turaçlı köyü ve civarındaki araştırmalarım için gerekli yardımı sağlayan eski Körfez Belediyesi Başkanı Yunus Pehlivan, Şükrü ve Ramazan Tuna beylere, Tahtalı köyü muhtarı Galip Yıldız Bey'e bir kez daha teşekkür ediyorum. Çektiği fotoğrafları bu kitapta kullanmam için lûtfeden üstad fotoğraf sanatçısı merhum Hadi Arslan Bey'e, ilk baskı dolayısıyla bir tanıtım yazısı yazan ve bu baskıda da yayımlamama müsaade eden merhum Prof. Dr. Atillâ Çetin Bey'e rahmet ve mağfiret niyaz ediyorum. Pazarköy'de ve civarında incelemeler yapabilmem hususundaki mihmandarlıklarını unutamadı-

ğım Erdoğan Özdemir, İbrahim Atmaca, Namık Karadağ beylere, Yalova'daki müşkillerini halletme hususundaki çok değerli katkılarından dolayı Yalova Belediyesi'nde görevli sanat tahrîçisi Aytekin Vural Bey'e, yine katkılarından dolayı Gölcük Belediye Başkanı Ali Yıldırım Sezer ve Örcün Muhtarı Mustafa Uyar beylere, çeşitli yardımlarını gördüğüm Ferhan Özdemir, Güven Gırcın beylere, evimde huzurlu bir çalışma ortamı sağlayan eşim Huriye Hatun'a minnettarım. Nihayet kitabın yeni yayımını gerçekleştiren Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı Doç. Dr. Tahir Büyükkakın ve Kültür Daire Başkanı Raşit Fidan beyler ile Kültür Müdüresi Hayriye Sözer Hanım'a ve katkısı bulunup da burada zikredemediğim herkese şükranlarımı ifade etmeyi, ödenmesi gerekli bir borç biliyorum, sağ olsunlar.

Eserin bu baskısının hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Çalışma bizden, tevfik Allah'dan.

Ahmed Nezih Galitekin
Değirmendere-KOCAELİ
21.10.2021

Kısaltmalar

A_{DVNSAHK_A_dAnadolu Ahkâm Defteri
A_{DVNSAHK.İS..dİstanbul Ahkâm Defteri
A_{DVNSMHMMühimme Defteri
A_{DVNSMHMRuus Defteri
A_{DVNSSKT_dAtik Şikâyet Defteri
ageAdı geçen eser
AEAli Emiri
agmAdı geçen makale
AÜAnkara Üniversitesi
bbin/binti
bkz.bakınız
CCilt
CCevdet tasnifi
BOABaşkanlık Osmanlı Arşivi
DBİADünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi
DH.İ.UMİdâre-i Umûmiye-i Dâhiliye Müdüriyeti
EFEdebiyat Fakültesi
EVNezâret Sonrası Evkaf Defterleri
hkhakkında
İAİslâm Ansiklopedisi (Millî Eğitim Bakanlığı)
İEİbnülemin
İEDİstanbul Enstitüsü Dergisi
İFDA.Ü. İlâhiyat Fakültesi Dergisi
İFDİ.Ü. İktisat Fakültesi Mecmuası
İÜİstanbul Üniversitesi

KİA.....	İstanbul Ansiklopedisi (R. Ekrem Koçu)
KK.....	Kâmil Kepeci
MAD.....	Maliyeden Müdevver Defterler
ML.VRD.....	Maliye Vâridat Muhâsebesi
OA.....	Osmanlı Araştırmaları
s.....	sayfa
ŞD.....	Şûrâ-yı Devlet
TA.....	Türk Ansiklopedisi
t.y.....	Tarih yok
TD.....	İ.Ü.E.F. Tarih Dergisi
TDVİA.....	Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
TTEM.....	Türk Tarih Encümeni Mecmûası
v.....	varak
VD.....	Vakıflar Dergisi
v.s.....	ve saire
VUKMH.....	Vâridât-ı Umûmiyye-i Mütihakika Hesabı Defteri
YA.....	Yurt Ansiklopedisi

Hicrî aylar

M.....	Muharrem
S.....	Safer
Ra.....	Rebûlevvel
R.....	Rebûlâhir
Ca.....	Cemaziyelevvel
C.....	Cemaziyelâhir
B.....	Receb
Ş.....	Şaban
N.....	Ramazan
L.....	Şevval
Za.....	Zilka'de
Z.....	Zilhicce

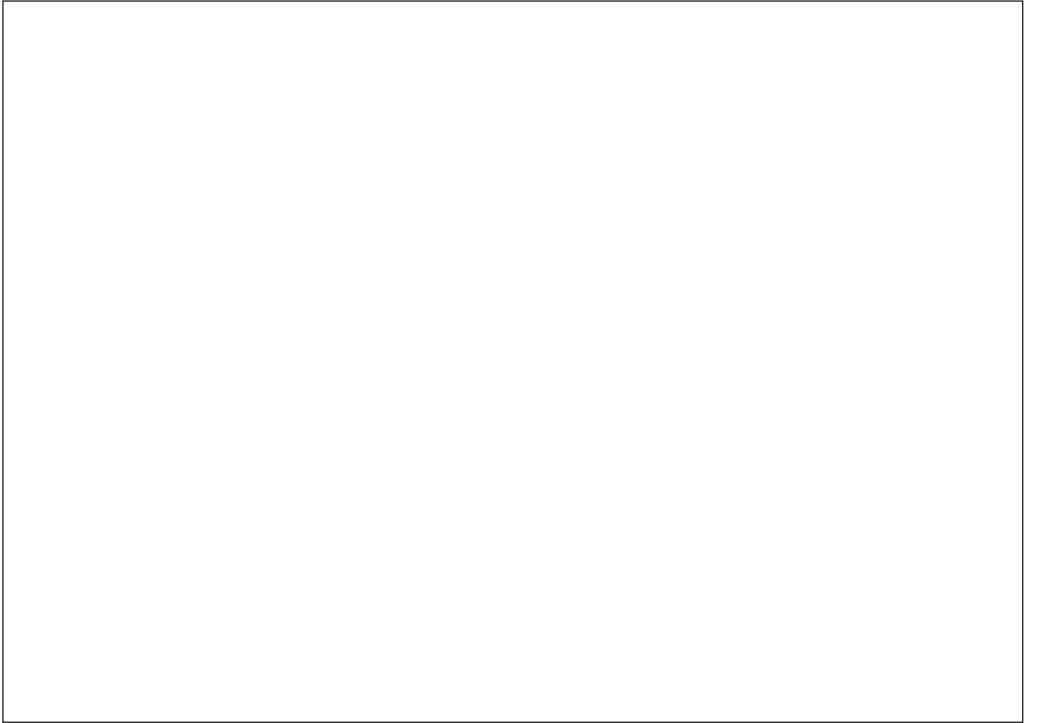
Kocaeli'nin Gölcük ilçesine bağlı bir köy olan Örcün'ün, mevcut kalıntılardan Bizans döneminde de meskûn olduğu anlaşılmaktadır. Osmanlı döneminde köyün ilk kurucularının, Oğuzların Eymür, Avşar boylarına¹ mensup Örcünlü cemaatinden bir gurup insan olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü Türklerin Anadolu'da kurdukları köylere genellikle kendi boy, aşiret, cemaat ve oymak isimlerini verdikleri bilinen bir husustur. Halen yurdumuzun çeşitli bölgelerinde Örcün isimli on köy ve mahalle bulunmaktadır.²

Herhangi bir mahallin Osmanlı dönemi tarihi için en önemli kaynaklardan biri hiç şüphesiz ki, en küçük yerleşim birimlerinin dahi kayıtlı bulunduğu Tapu Tahrir Defterleri'dir. Kocaeli'nin ilk tahririnin ne zaman yapıldığı bilinmiyorsa da, Fatih dev-

¹ Cevdet Türkay, *Başbakanlık Arşiv Belgelerine Göre Osmanlı İmparatorluğu'nda Oymak, Aşiret ve Cemaatlar*, İstanbul, 1979, s. 621; aynı eserin İşaret Yayınevi tarafından yapılan yeni baskısı, İstanbul, 2001, s. 529; Yusuf Halaçoğlu, *Anadolu'da Aşiretler, Cemaatler, Oymaklar (1453-1650)*, Ankara, 2009, C. IV, s. 1801-1803. Bu eserde Orçan ve Örcünlü olarak zikredilen cemaatlerin Örcün/lü ile aynı cemaat olduğunda şüphe yoktur. Nitekim bizim yayımladığımız bazı belgelerde Örcün ismi bazen Örcan/Örcan/Orhanlı olarak da yazıldığı görülmektedir.

² *Türkiye'de Meskûn Yerler Kılavuzu*, Ankara, 1946, C. II, s. 892; *Köylerimiz* (Dahiliye Vekâleti Mahallî İdareler Umum Müdürlüğü), İstanbul, 1933, s. 605.

Örcün kelimesine sözlüklerimizde rastlanmıyor. TDK'nun Derleme Sözlüğü'nde Şebinkarahisar'da direnmek anlamında "örcünlenmek", Çankırı'nın Kurşunlu, Ilgaz ve Çorum'un Sungurlu ilçelerinde kavga eder gibi tartışmak anlamında "örcünleşmek" denildiği kaydedilmiştir. Ayrıca Örcün imlâsının farklı bir telâffuzu olduğu anlaşılan Orçun hk. şu bilgiler de bulunmaktadır: "1- kesici, keskin, doğrayıcı; 2- Bölge, vilayet; 3- Onurlu, ahlaklı, iyi huylu. Örcün: ipten örülmüş merdiven. (Mehran Bahari, *Türkçe İnsan Adları ve Anlam-Kökenleri* <http://mehran1.persianblog.com> <http://sozumuz.blogspot.com/>). Diğer bir kaynakta "Moğolca büyük, güçlü, etkin" anlamında olduğu belirtilir (Cem Dilçin, *Adlar Sözlüğü*, İstanbul, 2014, s. 296.

rinde yapılan Kocaeli tahririne ait iki adet defter parçası³ günümüze intikal etmiştir. Bunlardan TT. 1160'da kayıtlı bulunan defterde Değirmendere, Kazıklı, Saraylı köyleri mevcut iken Örcün köy olarak bulunmuyor. Zaten bir sonraki tahrir defterinde Öcün Değirmendere ile birlikte kaydedilmişken, daha sonraki tahrirlerde müstakil köy hüviyeti kazandığı görülüyor.

Osmanlı Devleti'nin ilk 150 yılına ait bilgilerimiz, bu dönem belgelerinin Timur istilâsı sırasında Bursa Sarayı'nın yakılması sonucunda yok edilmiş olduğundan, genellikle Fatih ve Bâyezid devirlerinde yazılmış bulunan Tursun Bey, Aşıkpaşazâde, Oruç Beğ, Ruhî, Neşrî, Hadîdî'nin tarihleri ile çeşitli anonim Tevârih-i Âl-i Osman'ların verdikleri bilgilere dayanmaktadır. Bu eserlerde ise hiçbir önemli hadiseye sahne olmamış bulunan Örcün gibi küçük bir köye ait bilgi bulunması tabî'dir ki, mümkün değildir.

BOA'nda mevcut çeşitli tasniflerde bulunan bazı belgelerde, Örcün'de Fatih devrinde iskân bulunduğu görülmektedir. Meselâ: Vesikalar kısmında fotokopi ve transkripsiyonlarını yayınladığımız C.EV, No: 132/6564 (Bkz. Vesika No: 91-92); AE.SABH.I, No: 223/14748 (Vesika No: 89-90) ve Ru'ûs Defteri, No: 12, s. 69 (Bkz. Vesika No: 13).

Eski ismi Kazıklı olup, günümüzde Kavaklı denilen bölgenin ve Değirmendere'nin ilk fetih sırasında kurulduğunu belgelerden öğreniyoruz⁴. Şüphesiz ki, bu iki köy gibi, kadîm köylerden Hisareyn, Saraylı, Örcün de ilk dönemde kurulmuştur. Yine bölgemizde bu döneme ait kadîm köylerden Kulfallu, Dellallar, Kazıklı nâm-ı diğeri Ifluganlı/Eflekânlu, Sığırlık nâm-ı diğeri Ifluganlı/Eflekânlu, Kilyoros nâm-ı diğeri Melekşah, Karınca daha sonraları tarih sahnesinden çekilmişlerdir.

³ BOA. AE.SMMD.II, No: 1/40. Bu defter Ahmed Refik [Altınay] tarafından yayımlanmıştır: "Fatih zamanında Koca-ili" *TTEM*, Numara: 1 (78), İstanbul Kânun-ı sâni 1340, s. 25-36.

Osmanlı Arşivinde son zamanlarda TT, 1160 numara ile araştırmaya açılan 12.08.1466 tarihli mufassal defter parçası da aynı kâtibin kaleminden çıkmıştır. Muhtemelen bu "defter-i köhne"ye ait bir parçadır.

⁴ Bkz. A. Nezir Galitekin, *Gölcük Tarihçe ve Kültür Mirası Eserler*, İstanbul, 2005, s. 47-48, 64; BOA, AE. SABH. I, No: 269/18089; İbn-i Kemâl, *Tevârih-i Âl-i Osmân*, Defter: II, Neşreden: Şerafettin Turan, Ankara, 1983, s. XLIII, 23, 25

Bilindiği üzere, Türklerin İslâmiyeti kabûlü, Anadolu'yu feth ederek vatan yapmaları ve bu topraklar üzerinde Selçuklu, Osmanlı gibi devletler kurmaları cihan tarihinin en önemli olaylarındanır. X. asrın ortalarından XX. asrın başlarına kadar devam eden bu süreçte Türklerin sosyal, ekonomik, kültürel, askerî ve siyasî hayatı üzerinde tasavvuf ve tarikatların -genellikle müsbet ve bazen de menfîderin etkileri bulunduğu tartışmasız kabul edilen tarihî gerçeklerdendir. Bu hakikat üzerine gerek üniversitemize mensup, gerek dışarıdan birçok ilim adamımız tarafından kaleme alınmış eserlerle zengin bir literatür meydana getirilmiştir.¹ Ancak günümüzde tasavvufun bütün klasik eserleri dilimize tercüme edilmiş, tasavvuf ve tarikatlar hakkında çok sayıda ciddî araştırma ürünü kitap ve makale yayınlanmış olmasına rağmen, çeşitli sebeplerle, halkımızın çoğunun tasavvuf, tarikat, tekke ve zaviye gibi kavramların gerçek mahiyetini bildiğini söylemek pek mümkün değildir. Bu bakımdan burada konumuzun esasını teşkil eden bu kavramların önce anlamlarına, sonra tarihî süreç içinde milletimiz üzerindeki tesirlerine kısaca göz gezdireceğiz.

Tasavvuf: Hz-i Âdem (a.s.)'den Hz-i Muhammed (a.s.m) efendimize kadar bütün peygamberlerin tebliğ ettikleri İslâm diyânetinin içyüzü, özü ve ruhu demektir.² Zahirî ilimler İslâm'ın bedeni, bâtinî ilim demek olan tasavvuf ise ruhudur. Tasavvufun gayesi insanın kalbî yönünü eğiterek, olgunlaştırarak onu gerçek bir kul, tam anla-

¹ Bu konuda Prof. Dr. Osman Turan, Prof. Fuat Köprülü, Prof. Ö. Lütfi Barkan, Prof. Dr. Mustafa Akdağ, Prof. Dr. Yaşar Nuri Öztürk, Prof. Dr. Mustafa Kara, Osman Çetin, Kemal Vehbi Gül, Dr. Necdet Yılmaz, Dr. Reşat Öngören, Ramazan Muslu, Hür Mahmut Yücer, Resul Ay, ve diğer ilim adamlarımızın eserlerinde geniş bilgi bulunmaktadır.

² Saffet Kemalüddin Yetkin, "Tasavvuf ve İstilahları", *İFD, Ankara, 1952, C. I/IV, s.*

mıyla bir insan yaparak kemâl derecesine ulaştırmaktır.³

Tasavvuf kelimesi Asr-ı Sa'âdet'de kullanılmamakla beraber, bu ruh en kâmil anlamda Cenâb-ı Peygamber (a.s.m) efendimizde görülmüş ve ashâbı da bu ruhla yaşamışlardır. Sahâbe ve tâbiûn devrinde ruha hâkim olan Allah korkusu ve zühd hareketi iken, zamanla yerini Allah sevgisine bırakmıştır.⁴

Tasavvuf yolunun yolcularına sûfî denir. Sûfîler kendi hal ve makamlarına göre çeşitli tasavvuf tarifleri yapmışlardır. Dört bine kadar çıkarılan bu tariflerden bazıları şöyledir:

1- Allah'ı bilme ve bulma yoludur; 2- Ma'naya yükselmedir; 3- Zahirden bâtına intikaldir; 4- Kulun, Ma'bûd önünde hiçliğini, fânîliğini gereği gibi kavramasıdır; 5- Gönül derdini tedavî etmektir; 6- Baştanbaşa edeptir; kötü huyları terk edip güzel huylar edinmektir; 7- Kimseden incinmemek, kimseyi incitmemektir; 8- Nefse karşı girişilen ve barışı olmayan bir savaştır; 9- Herkesin yükünü çekmek, kimseye yük olmamaktır; 10- Bütün mensuplarının birbirini dost ve kardeş tanıdığı bir birliktir; 11- Hakk ile birlikte ve O'nun huzurunda olma halidir; 12- Hakk'ın seni sende öldürmesi ve kendisiyle yaşatmasıdır; 13- Keşf ve temâşâ halidir; 14- Temiz bir kalp, pâk bir gönül sahibi olmaktır; 15- Kâmil bir insan olmaktır; 16- Hakk'a ermektir; 17- Hakikat-ı Ahmediyye, Tarikat-ı Muhammediyye (a.s.m) dir.⁵

Tarîkat: İnsanı Allah'a ulaştırmak için tutulan, bir takım kuralları ve âyinleri bulunan, zevk, neş'e, irfân, İlâhî aşk ve cezbe yoludur.

İnsanların fitrî temâyül, kabiliyet, karakter, meşrep yapısı ve istidatlarındaki farklılıklar, müntesiplerini aynı yere, ayrı yollardan götüren, sadece isim ve usûlleri birbirinden farklı birer sistemle yekdiğerlerinden ayrılmış bulunan çeşitli tarikatların

³ Prof. Dr. Mustafa Kara, *Tekkeler ve Tarikatlar Tarihi*, İstanbul, 1985, s. 19.

⁴ Prof. Dr. Süleyman Ateş, *İslâm Tasavvufu*, İstanbul, 1992, s. 5.

⁵ Prof. Dr. Süleyman Uludağ, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, İstanbul, 1991, s. 470; Saffet Kemalüddin Yetkin, agm., s. 1-12; Prof. Dr. Mustafa Kara, age., s. 17-45; Kemal Edip Kürkçüoğlu, "Tasavvuf'a Dair", *İFD*, Ankara, 1953, II/IV, s. 23-41; Prof. Dr. İ. Ağâh Çubukçu, "İslâm'da Tasavvuf", *İFD*, Ankara, 1960, C. VIII, s. 99-108; Prof. Dr. Cavit Sunar, "Tasavvuf ve Kur'an", *İFD*, Ankara, 1967, C. XIV, s. 53-65.

ortaya çıkmasına sebep olmuştur.⁶ İlk sûfîler belli bir tarikat kurmamış, her biri kendine göre bir yol tutmuştur. Bunlar görüşlerini ve manevî tecrübelerini sohbet yoluyla çevrelerine toplananlara aktarmışlardır. Kendilerine şeyh-i sohbet ve üstâd deniliyordu. Gerçek anlamda tarikatlar milâdî XII. asırda ortaya çıkmaya başladı ve daha sonra da müesseseleşti. Tarikat kurucuları kabul edilen zâtlar, tarikat kurmaya özenmiş olmayıp, halkın ve zahidlerin çok hürmetini kazanmış kimselerdi. Etraflarına toplananlar, sohbetini dinleyenler onların öğütlerini tuttular, hareketlerini, zikirlerini aynen yapmaya çalıştılar ve böylece o zâtların adlarına tarikatlar doğmuş oldu. Bunlardan Kâdiriyye, Yeseviyye, Rifâiyye, Bektâşiyye, Nakşibendiyye, Halvetiyye, Mevleviyye, Kübreviyye ve Şâzeliyye en tanınmış tarikatlardır.⁷

Tarikatlar çeşitli tasnife tabi tutulmuştur, şöyle ki;

A) Fikir sistemlerine göre: 1- İslâmın temel sistemlerine bağlı “hak” tarikatlar; 2- Bu prensiplere ters düşen “bâtıl” tarikatlar.

B) Zikir şekillerine göre: 1A- Zikirlerini daha çok ayakta yapan “kıyamî” tarikatlar; 1B- Zikirlerini oturarak yapan “ku’ûdî” tarikatlar; 2A) Zikirlerini gizlice, ses çıkarmadan yapan “hafî” tarikatlar; 2B- Zikirlerini sesli yapan “cehrî” tarikatlar.

C) Tâkip edilen usûle göre: 1- “Tarîk-i Ahyâr” denilen, ibadet, iyi amel ve hareketlere devam edenlerin yolu; 2- “Tarîk-i Ebrâr” denilen mücahede ve riyazat sahiplerinin yolu; 3- “Tarîk-i Şuttâr” denilen aşk, cezbe ve muhabbet sahiplerinin yolu.⁸

Tarîkatın kurucusu ilk şeyhe “Pîr” denir. Pîr’in vefatından sonra bölünen tarîkatlar “şûbe” ve “kol” denilen küçük çaplı tarîkatları doğurmuş ve bunların kurucularına “Pîr-i sâni (ikinci pîr)” denilmiştir.

Tekke: Aslı tekye olan ve Farsçada dayanmak, dayanılan yer anlamına gelen bu söz, tekyegâh diye de kullanılır. Derviş denilen tasavvuf ehlinin toplanarak, şeyh ve-

⁶ Abdülbaki Gölpınarlı, *100 Soruda Türkiye’de Mezhepler ve Tarikatlar*, İstanbul, 1969, s. 185-186; Prof. Dr. İrfan Gündüz, *Osmanlılarda Devlet-Tekke Münasebetleri*, İstanbul, 1984, s. 98-99; Dr. Hasan Küçük, *Tarikatlar ve Türkler Üzerindeki Müsbet Tesirleri*, İstanbul, 1976, s. 62.

⁷ Louis Massignon’un yazıp Prof. Dr. Tahsin Yazıcı tarafından tadil ve ikmâl edilen *İA*’ndeki “Tarikat” maddesinde şube ve kollarla beraber 394 tarikatın ismi verilmektedir. Ayrıca bkz. Ahmet Güner, *Tarikatlar*, İstanbul, 1986, s. 62.

⁸ Prof. Dr. Mustafa Kara, age., s. 272-274.

ya halifesinin yönetimi altında zikir, ibadet yaptıkları, seyr ü sülûk ile meşgul oldukları, nefis terbiyesi gördükleri, ruhen ve ahlâken eğitilip kâmil kişiler haline geldikleri yapı ve müştemilâtına denir. Tekke`ye yine Farsça olan ve huzur, büyüklerin kapısı, kapı yanı anlamına gelen “dergâh” da denir.⁹

Zâviye: Arapça “köşe”, “bucak”, “bir evin odası”, geometride “açı” anlamına gelen bir kelime olup, terim olarak herhangi bir tarîkate mensup dervişlerin, bir şeyhin idaresinde topluca yaşadıkları ve gelip geçen yolculara bedava yiyecek, içecek ve yatacak yer sağlayan, meskûn mahallerde veya kırsaldaki yol üzerlerinde bulunan bina yahut bina topluluklarını ifade etmektedir. XVI. asırdan itibaren daha ziyade şehir, kasaba ve köylerdeki küçük tekkelere zâviye denilmeye başlanmıştır.

Zâviyeler sultanlar, devlet adamları, hayırsever zenginler ve bizzat şeyhler tarafından yaptırılmış, tesis ettikleri vakıflarla beslenmiş ve devamı sağlanmıştır. Yapı tarzları itibariyle genellikle kerpiç veya ahşap binalardır. Mescid, tevhidhâne, türbe, mezarlık, derviş ve misafir odaları, kütüphâne, mutfak, erzak anbarı, hamam ve ahır gibi kısımlardan meydana gelmektedir.¹⁰

Tekke ve Tarikatların Etkileri: Türkler, İslâmiyetle Arapların ilk fetihleri sırasında temasa geçmiş olmalarına rağmen, ancak üç asır kadar sonra, yani X. asrın ortalarında, hiç bir askerî ve ekonomik zorlama olmadan, büyük kitleler halinde bu dini kabul etmişlerdir.¹¹ Bu ihtidada en büyük payın, ticaret kervanlarına katılarak Türk yurduna gelen dervişlere ait olduğu bilinmektedir.¹²

Son bir asır evveline kadar, bütün Türk-İslâm devletlerinde, sûfîlik müsamaha ile karşılanmış, sûfîlere büyük saygı gösterilmiştir. Sûfîlik daha ilk devirlerde Türkler arasında kuvvetli bir cereyan halini almış, bilhassa Türkistan ve Horasan’da yayıl-

⁹ Abdülbaki Gölpınarlı, age., s. 17-20; Süleyman Uludağ, age., s. 478-479; Ethem Cebecioğlu, *Tasavvuf Terimleri & Deyimleri Sözlüğü*, Ankara, 2004, s. 646-647.

¹⁰ *İA*, C. 13, s. 468; Semavi Eyice, “İlk Osmanlı Devrinin Dinî-İçtimai Bir Müessesesi Zaviyeler ve Zaviyeli Camiler”, *İFM*, C. XXIII, No: 1-2, İstanbul, 1962, s. 3-80.

¹¹ Prof. Dr. Hakkı Dursun Yıldız, *İslâmiyet ve Türkler*, İstanbul, 1976, s. XII, 187.

¹² T. W. Arnold, *İntişâr-ı İslâm Tarihi*, Ankara, 1982, s. 216-221; Prof. Dr. H. Gazi Yurdaydın, *İslâm Tarihi Dersleri*, Ankara, 1971, s. 56; Prof. Dr. Zekeriya Kitapçı, *Türkistan’da İslâmiyet ve Türkler*, Konya, 1988; M. Ali Aynî, *Hacı Bayram Velî*, İstanbul, 1334, s. 111-112.

mış, bu cereyanın neticesi olarak ortaya çıkan çeşitli tarikatlar Türk-İslâm ülkelerinde büyük tesirler icra etmiştir.¹³

Türkler, yeni dinlerini gönülden benimsemişlerdi. Türk seciye ve ahlâkına çok uygun olan İslâm iman ve ahlâkı, onlara bir çok meziyetler kazandırmıştı. Özellikle İslâmın cihad anlayışı, Türklerin fütuhât felsefesine uygun geldiği için, bu yeni ruhla kendilerini dinlerine adanmış ve bu uğurda asırlar boyunca kan dökmüş ve can vermişlerdi. Türklerin Anadolu'yu fethetmelerine temel sebep, dinden gelen muhteşem gazâ ruhu idi.¹⁴

1071 Malazgirt zaferinden sonra kurulan Anadolu Selçuklu Devleti, bir yandan eski Hıristiyan ülkesinde kurulduğu, öte yandan da nüfusun ekseriyetini oluşturan göçebe Türkmenler henüz sathî bir şekilde İslâmlaştığı için, Anadolu'da İslâm din ve kültürünü kuvvetlendirmek amacıyla çok büyük gayretler sarfetmişti. Bu cümleden olarak, sultanlar Anadolu'da yeni bir şehir ve bölgeyi feth ettikleri zaman, ilk iş olarak, orada cami, medrese, zâviye, dârü'ş-şifâ, vs. gibi sosyal içerikli binalar inşa ediyor, şark ülkelerinden getirdikleri âlimleri, dervişleri, şairleri, sanatkârları, tüccarları ve Türk nüfusu buralara yerleştiriyorlardı. Esasen Selçuklu sultanlarının bu gayretleri yanında İslâm dünyasının çeşitli bölgelerinden, bu hudut bölgesinde İslâmiyeti kuvvetlendirmek gayesiyle pek çok din adamı da kendiliğinden geliyordu. Hele Moğol istilâsı göçebe Türkmenlerden başka pek çok şeyh, âlim, tüccar, çiftçi ve sanatkâr şehirli unsurların da Anadolu'ya gelmesine sebep olmuştu.

¹³ İbrahim Kafesoğlu, "Türkler" maddesi, *İ.A.*, İstanbul, 1988, C. 12/2, s. 276.

¹⁴ Vehbi Gül, *Anadolu'nun Türkleştirilmesi ve İslâmlaştırılması*, İstanbul, 1971, s. 18, 67; Prof. Dr. Remzi Oğuz Arık, *Coğrafyadan Vatana*, İstanbul, 1969, s. 4.

Osman Gazi

Şeyh Ede Bâli

Kalenderî dervişi

Şeyh ve dervişlerin bir kısmı şehirlerde yerleşirken, büyük bir kısmı da uçlarda toplanarak, hem Türkmenleri daha sağlam İslâmlaştırıyor hem de gazâ ruhunu canlandırıyordu. Bu suretle Anadolu nüfusu ve kültürü ile İslâmlaşıyor, fetih hadisesi manen ikmâl ediliyordu.¹⁵

Tekke ve zâviyeler, derviş ve ahîler; insanları, üstün insanlığın teknesinde yoğuruyor ve geliştiriyordu. İster halk çapında olsun, ister aydınlar seviyesinde bulunsun, tasavvuf cereyanı Türk Anadolu'da çok yaygın bir sosyal hareketlilik, müsbet ve geliştirici etkiler meydana getirmişti. Tarikat şeyh ve müridlerinin sosyal hayat üzerinde olduğu kadar askerî çabalar ve devlet idaresinde de derin etkileri olmuştu.

Gönülden inandıkları İslâm dinini cihâna yaymak arzusunu taşıyan şeyhler, dervişler ve ahîler, yerleştikleri yerlerde birer zâviye kuruyor ve etrafında mahalleler, köyler oluşuyor; böylece devletin iskân politikasına âdetâ yön ve şekil veriyorlardı.

Selçuklular döneminde olduğu gibi, Beylikler dönemi hükümdârları da Anadolu'da yayılmış olan bu kolonizatör dervişlere toprak işleri ve din propagandası ile meşgul olmaları için arazi bağışlıyor, bir takım hak ve menfaatler vererek onları kendi memleketlerine yerleşmesini sağlamaya çalışıyorlardı.¹⁶ Osmanlı Devleti'nin kuruluş döneminde tarikat ehlinin hizmetlerini, idarecilerin bunlara karşı tutumlarını merhum Prof. Dr. Osman Turan'ın kaleminden okuyalım:

“- Osman Gazi'nin Bizans'a karşı süratle ilerlemesi ve zaferler kazanması, Anadolu'da gazâ ruhunu canlandırıyor; Anadolu'dan ve biraz da diğer ülkelerden gelen gaziler, şeyhler, Türkmen babaları ve dervişler onun etrafında toplanıyor ve cihadi kuvvetlendiriyorlardı. Moğol istilâsı altında ezilen Türkler, yerlerinden ve vazifelerinden atılan iktâ (timar) sahibi askerler (sipahiler) de dünya ve ahîretlerini kazanmak maksadıyla Osmanlılara koşuyorlardı. Osman Gazi daha ilk günlerde Şeyh Ede

Bir Kalenderî dervîşi

¹⁵ Prof. Dr. Osman Turan, *Selçuklular Tarihi ve Türk-İslâm Medeniyeti*, İstanbul, 1969, s. 282; aynı yazar, *Selçuklular Zamanında Türkiye*, İstanbul, 1971, s. 652.

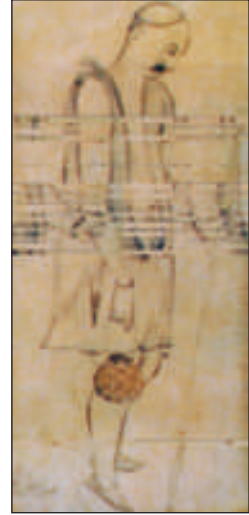
¹⁶ Vehbi Gül, age., s. 97, 100, 123, 124, 126.

Bâli, Dursun Fakih gibi din adamları ile işe başlıyor, mutasavvıflar, şeyhler, Türkmen babaları artık Osmanlı Beyliği ile cihad yolunda birleşiyor ve bu Gazi beylik süratle yükseliyordu. Bursa henüz alınmadan civarı evliyanın ve Türkmen babalarının zaviye ve türbeleri ile dolarak askerî işgalden önce manevî fetih hazırlanmış ve Osmanlı ilerleyişi hemen her yerde bu metoda göre gerçekleşmiştir. Böylece Türkistan'dan başlayan, Selçuklular ve Danişmendliler ile Anadolu'da gelişen cihad ruhu Bursa'da temerküz etmiş, Osmanlılar en imanlı ve harâretli bir Gazi devleti olmuş ve dayanılmaz bir kuvvet haline yükselmiştir.

Filhakika hiç bir müslüman devleti Osmanlılar kadar bütün ilim, din, tarikat ve tasavvuf mensuplarını bu kadar İslâm davasına bağlayamamış; onların devletin kuruluşunda bu kadar rol oynadıkları tarihte görülmemiş; tarikatlar arasında bu derece sağlam bir ahenk vücuda gelmemiş; hepsi Türk-İslâm mefkûresi uğrunda birleşmiştir. Osmanlı Devleti'nde vukû bulan bu inkılâb ve yükseliş bakımından en dikkate şâyân bir misali tasavvufun geçirdiği güzel tekâmül teşkil eder. Zira Moğol istilâsı altında ezilen İslâm dünyasında ve hususiyle Türkiye'de dünyadan ümidini kesen insanlar Allah'a yaklaşmak ve ahîreti kazanmak maksadıyla şeyhlere koşuyor, tarikatlara giriyor ve kurtuluş çaresini arıyorlardı. Fakat bu tasavvuf İlâhî kudreti İslâm ve içtimaî yükselişten uzaklaştırarak ya sadece Allah ile kul arasındaki münasebetlere hasrederek ferdî kurtuluş yolunda kalıyor, yahud da dünyayı ve hayatı hor gören İslâmî, içtimaî ve ahlâkî esaslara aykırı yollara sapıyordu. Nitekim bu tasavvuf tarikatları arasında Melâmî,¹⁷ Kalenderî ve Haydarî-

*Bir Kalenderî dervişi
(d'Ohsson'dan naklen Ahmet
Yaşar Ocak'tan)*

*Bir Haydarî dervişi
(TSMK albüm no: H2168'den
naklen Ahmet Yaşar
Ocak'tan)*

¹⁷ Tüm Melâmîleri aynı kefeye koymak doğru olmasa gerekir (A.N.G.). Melâmîler hk. bkz. Abdülbaki Gölpınarlı, *Melâmîlik ve Melâmîler*, İstanbul, 1931; Ali Bolat, *Bir Tasavvuf Okulu Olarak Melâmîlik*, İstanbul, 2011.

lerden İslâmiyete ve cemiyete zararlı, hiç olmazsa müstehlik unsurlar ve zümreler meydana çıkıyor; Yakın Şark'ta ve Anadolu'da garip kıyafetleri, yarı çıplak halleri ile diyâr diyâr dolaşan kitlelere rastlanıyordu. Tasavvuf ve tarikat adı altında dilencilik ile geçinen ve yarı çıplak dolaşan bu bozguncu kitleler Kalenderî, Melâmî ve Cevlâkîler arasında görülüyor, ahlâk kaidelerini aşarak her şeyi mubah sayan ibahiyye yoluna sapmış bulunuyor; medeniyetin çöküşünü haber veren bugünkü Hippy'lere benziyorlardı.

Osmanlılar, işte tasavvufî tarikatları ferdî kurtuluş ve meskenetten, yahud onu cemiyet ve ahlâk dışı sapıklıklardan kurtarıp İlâhî kudreti Türk ve İslâm mefkûresine göre yüceltmiş, hiç bir çatışmaya meydan vermeden bütün tarikatları hak yolunda ve ahenk içinde birleştirmiştir...¹⁸

Gerek zikredilen dönemlerde ve gerekse sonraki asırlarda, tekke, zâviye ve müntesiplerinin tarihî fonksiyonlarını şöyle özetleyebiliriz:

Anadolu'ya gelen Türkmenlerin önderliğini şeyh, derviş ve ahî adı altında din adamları yapmış her zâviye ya da tekke çok miktarda yeni köy ve kasabanın çekirdeğini oluşturmuştur.

Zâviyeler müşterek bir âyin ve ibadet yeri, etkili birer din propagandası merkezi olmuş, yolculara yatak ve yiyecek temin ederek onları üç gün ağırlayan misafirhâne görevini yapmıştır. Ücra köşelerde bulunan zâviyeler yolların emniyetini temin etmiştir.

Umumiyetle büyük bir çiftlik, bir ziraî merkez ve mâlikâne manzarası arz eden zâviyelerde her türlü ziraî işler, bahçivanlık, meyvecilik, fırıncılık, değirmencilik yapılmış, bilhassa hayvan yetiştirilmek suretiyle ülke ekonomisine büyük katkıda bulunulmuştur.

Tekke ve zâviyeler kılasik dinî musikîmizin, parasız ve iddiasız çalışan ilk konser-

¹⁸ Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye*, İstanbul, 1971, s. 652-654. Bu heterodoks derviş zümreleri hakkında bkz. Vâhidî, *Hâce-i Cihân ve Netîce-i Cân*, İnceleme-Tenkitli Metin: Prof. Dr. Turgut Karabey, Yrd. Doç. Dr. Bülent Şığva, Arş. Gör. Yusuf Babür, Ankara, 2015.

¹⁹ Cemaledin Server Revnakoğlu, *Tasavvuf Tarihi*, 2 fasikül, 1965; Prof. Dr. Mustafa Kara, *Din Sanatı Hayat Açısından Tekkeler ve Zaviyeler*, İstanbul, 1980; Beyhan Karamağaralı, "Anadolu'da Tarikat ve Tekke Sanatı", *İFD*, C. XXI, Ankara, 1976, s. 248-250; A.Yaşar Ocak, S. Fârûkî, "Zâviye" maddesi, *İA*, C. 13, s. 468-476; Prof. Dr. A. Süheyl Ünver, *Türk Folklor Araştırmaları* dergisi, Sayı: 196 (1965), s. 3911; A. S. Ünver, *Tıp Tarihi Yıllığı II*, İstanbul, 1983, s. 51-52'den zikreden Ahmed Güner Sayar, *Süheyl Ünver*, İstanbul, 1994, s. 500-501.

vatuarları idi. Eserlerini zevkle dinlediğimiz ve dünyaya iftiharla dinlettiğimiz üstadları, büyük himmet ve feragatle, pek samimâne bir mürüvvetle hep bu yuvalar, bu ocaklar yetiştirdi. Yine aynı yuvalar edip, şair, hattat, tezhib ve ebru üstadları, vs. gibi sayısız sanatkâr yetiştirmişti. Tekkeler bir “dârü’l-irfân”, bir “dârü’l-edeb” idi. «Edeb Yâ Hû», «Nefsini Bilen Rabbini Bilir» sözleri tekke kapılarının âdetâ besmelesi olmuştu.¹⁹

Ancak Osmanlı Devleti’nin son zamanlarında diğer müesseseler gibi tekke ve tarikatların birçoğu da yozlaşmış, bu durum Kuşadalı İbrahim Halvetî, Kenan Rifaî, Abdülhakim Arvasî, Hüseyin Vassaf Efendiler gibi önemli mutasavvıflar tarafından da dile getirilmiştir. Konuyu kendisi de şeyh olan ve bir çok önemli eserler bırakan bir zâtın tekkeler ve tarikat erbabı hakkında övgü ve yergi bâbında yazdıklarını sadeleştirilmiş olarak naklederek noktalayalım:

“...Tarikatlar, bütün sosyal ve tarihî hadiseler üzerine vücud bulmuşlardır. İslâm tarihi okunur, tedkik olunursa görülür ki, turûk-ı aliyye (yüce tarikatlar) dinî, ahlâkî, sosyal vazifelere dayanarak teşekkül etmişlerdir. İslâmî hakikatların yayılmasına yegâne sebep olmuşlardır. Evveleri ammenin teveccühüne mazhar oldular; çünkü herkes tarafından hissolunan bir ihtiyaçtan doğdular. Vazifelerini hakkıyla ifa ettiler”

İslâm âleminin muhtelif kısımları arasında vahdet bağınu muhafaza ettiler. Fakat sonraları bu birlik bağı maatteessüf sarsıntıya uğradı.

Ehlullahın her biri, birer hakikat nurudur. İstidadı olanlar, onlarla pervane gibi alâ-kadar oldular. Manevî terbiye için birer toplantı yeri olan tekkeler, bu alâka tesiriyle meydana geldi. Tekkeler, sosyal hayat ve ahlâk üzerinde ne büyük tesirler gösterdi; bunlar İslâm birliğinin birer merhalesi mesabesinde oldular; fukarânın ve zayıfların ve âriflerin ve aşıkların karargâhudur. Halk sınıflara içinde sair kimseler bile tekkelerin meclûbu oldu ki, bu yüzden edebiyat, sanayi ve hikmet-i islâmiyye üzerinde büyük tesirler görüldü.

Nazar-ı teessüfle görülmektedir ki, sonra tarikat erbabından büyük bir kısmı hakikat yolundan saptılar. Evvelki sosyal görevlerini ifa edemez bir hale geldiler. Ne ahlâkın yükselmesine, ne dinî hakikatların yayılmasına ve ne de o mühim İslâm birliğinin sosyal vazifesine hizmet edemez oldular. Günümüzde bir takım usûllerin icra görüntüsünden başka bir şey kalmadı.

Yüce tarikatların aslî gayeleri dahilinde birer sosyal amel haline konulduğunu ve

*tekkelerin hakikaten birer terbiyevî müessese haline getirildiğini gönlüm görmek ister. Tekkelerde irfan erbâbının çok nadir olması, onların eski neşesini kaybetmesine sebep olup, halk tekkelerden yüz çevirdi. O tekkelerin aşk meydanında yetişen aşıklar bu gün kitâb-ı ihtirâma yazıldı. Ne çare ki, onlara halef olacak irfan erbâbı kibrit-i ahmer gibi nadirleşti”.*²⁰

Baba Sultân Zâviyesi'nin tarihinde üç dönem bulunmaktadır. 1- İbrahim Edhem Deriş Baba hazretleri tarafından kurulmasından itibaren 150 yıl kadar süren dönem; 2- Abdülmeccid Sivasî hazretlerinin halifelerinden Şeyh Hasan Dede'nin, zâviyenin şeyhliğine geçmesinden itibaren yaklaşık iki asır kadar süren dönem. 3- Tekkenin sırlanmasından sonraki türbelik dönemi. Şimdi bu zâviyenin beş buçuk asırlık geçmişine ulaşabildiğimiz belgeler nisbetinde bir göz atalım.

²⁰ Hüseyin Vassaf, *Sefine-i Evliya*, Hazırlayanlar: Dr. M. Akkuş, Dr. A. Yılmaz, İstanbul, 1990, C. I, s. 24-25.

Saraylı mezarlığı yanından karşı tepedeki serviler içindeki Baba Sultan Türbesi'nin görünümü. (1997 yılında çekilen fotoğraftaki manzaranın büyük kısmı değişmiştir) Foto: Recep Cengiz

Vesikalar bölümünde tam metinlerini yayınladığımız, çeşitli belge ve defter kayıtlarında¹ Baba Sultân Zâviyesi'nin kuruluş tarihçesi şöyle verilmektedir:

“- Kocaeli Sancağı'nda İznikmid nâhiyesinde Örcünlü nâm karyede merhûm ve mağfûrûn leh Sultân Mehmed Hân zamân-ı şerîflerinde kerâmeti zâhir olan Derviş Baba kuddise sırruhü'l-azîz, karye-i mezbûrede Sâlarvîrânî² demekle ma'rûf yerde bir zâviye ve bir hamamcık ve evler binâ edüb ve bağlar gars etdükdde sâhib-i arzdan tapu ile alub, kûhîden ihyâ etdikde, her sene otuz akçe sâhib-i arza mukâta'a vaz' olunub, ba'de husûs-ı mezbûr merhûm ve mağfûrûn leh Sultân Bâyezid tâbe serâhu-ya arz olundukda makbûl dutup hudûdu ve sınuru ile Derviş Baba'ya temlik edüb, berât-ı şerîf verilüp ve defter-i mufassal-ı atıkde dahi Baba Sultân zâviyesi nâmu ile kayd olunub ve nice zamân berât-ı şerîf ile mutasarrıf olup, lâkin defter-i evkâfa sehven kayd olmayup ve ba'de sınırına terahî olunub

Bu metinden anlaşıldığı üzere, zâviyenin kurucusu, Fâtih Sultân Mehmed Hân zamanında kerametleri görülmüş bulunan Derviş Baba lâkablı bir zât imiş. Derviş Baba, Örcünlü (sonraları Örcün) köyüne gelerek, köyden birkaç yüz metre batı cihetinde bulunan ve o zamanlar Sâlarvîrânî denilen harap durumdaki yerleri sahib-i arzdan

¹ Meselâ Vesikalar kısmında fotokopi ve çevrimyazıları bulunan vesikalardan 1, 3, 4, 5-8, 10, 11, 13-17, 20,21, 43, 44, 51. vesikalarda zaviyenin tarihçe ve vakıfları görülmektedir.

² **Sâlar**: Baş, reis, kumandan. topluluk lideri anlamındadır. **Viran**: Harap, yıkık, mamur olmayan demektir. Anlaşıldığı üzere o bölge Örcün halkının lideri olan bir zâta aitmiş. Önceleri mamur iken kendi haline bırakılarak harabe haline dönüşmüş. Bölgemizde halk bu gibi yerlere “veran” derler. Meselâ Değirmendere'nin mükemmel bir ziraat mahalli olan Harmantarla mıntikasında ‘Ateş Emin’in Veranı’ denilen bir yer vardı ki makilikdi. Belgelerden öğrendiğimiz Sâlarviran ismi tamamen unutulmuştu. Nitekim Baba Sultan vakfı hudutları tarif edilirken zikredilen yer isimlerinin birçoğu da günümüzde bilinmemektedir.

yılda otuz akçe ile kiralamış ve buraları açarak bir zaviye, bir küçük hamam ve evler bina etmiş, üzüm bağları yetiştirmiş. Ardından bu durum Sultân II. Bâyezid Hân'a arz olduğunda, bunu makbul görüp, ihyâ ettiği yerleri kendisine temlik ederek, eline berât verilmiş ve atık defter-i mufassala "Baba Sultân Zâviyesi" adı ile kaydolunmuştur. Metinde geçen baba, sâhib-i arz, temlik, tapu, ihyâ, mukâta'a, defter-i mufassal-ı atık kavramlarını iyi anlayabilmek için bunlar hakkında kısaca bilgi verelim:

Baba: Bazı tarikatlarda şeyh, mürşid anlamında kullanılan bir ünvandır. Tasavvufta, tarikata giren, ferdiyetinden ölmüş, topluma doğmuştur; başka bir deyişle nefisinden ölmüş, ruhtan doğmuştur. Mürşidi kendisinin manevî babasıdır; o da mürşidinin yol oğludur. Bütün tasavvuf ehli içinde sadece Melâmet erbâbı ve Mevlevîler bu ünvanı kullanmazlar.³

Sâhib-i Arz: Osmanlı Devleti'nde fethedilen arazi genellikle devlete mal edilmiş ve bunun büyük bir kısmı da timar ve zeâmete ayrılmış idi. Yüksek mülkiyeti devlete ait olan bu mîrî topraklara devlet adına yaptığı işler karşılığı tasarruf eden sipahi ve zaim gibi görevlilere sâhib-i arz denirdi.⁴ Örcün köyü ve Baba Sultân Zâviyesi'nin sâhib-i arzı önceleri Boğazkesen Hisarı müstahfizlerinden biri iken daha sonra hass-ı mîrliva ve hass-ı şâhîye dahil edilmiş, ardından Sultan I. Mustafa tarafından 1032/1623 yılında

Fatih Sultan Mehmed ve Sultan II. Bâyezid (alttaki)

³ Abdülbaki Gölpınarlı, *Tasavvuf'tan Dilimize Geçen Deyimler ve Atasözleri*, İstanbul, 1977, s. 73; Prof. Dr. Süleyman Uludağ, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, İstanbul, 1991, s. 80; S. Uludağ, "Baba" maddesi, *DVIA*, C. 4, s. 365-366; Prof. Fuat Köprülü, "Baba" maddesi, *İA*, C. 2, s. 165-166; Prof. Dr. Ethem Cebecioğlu, *Tasavvuf Terimleri-Deyimleri Sözlüğü*, İstanbul, 2004, s. 74-75.

⁴ Prof. Dr. Halil İnalçık, "Tanzimat Nedir?", *Tarih Araştırmaları*, Ankara, 1941, s. 242; Prof. Dr. Ahmet Tabakoğlu, *Gerileme Dönemine Girerken Osmanlı Maliyesi*, İstanbul, 1985, s. 53.

Şeyh Emir halifelerinden Şeyh Ali Dede b. Dede Bey'in Kasımpaşa'daki zaviyesi⁵ dervişlerine taamiye⁶ olarak verilmiştir (Bkz. Vesika No: 188-190, 195). İki yıl sonra yeniden padişah haslarına dahil edilmiş ve daha sonra da Saray mutfağı aşçıbaşısının arpalığı olmuştur (Bkz. Vesika No: 89, 95, 96, 97) Saray Aşçıbaşlarından Hacı Selim Ağa⁷'nin bu husustaki beratı, alt sayfada görülmektedir.

İhyâ: Osmanlı döneminde, zararlı bitkilerden temizleme, kurutma, sulama, üzerine binalar yaparak imar etme veya ağaçlandırma yoluyla her hangi bir toprağı ihyâ edenin yani onu canlandırmanın, söz konusu toprağın mülkiyetine sahip olması kabul ediliyordu.⁷

Temlik: Lûgat anlamı mülk olarak vermek demektir. Temlik olunan yerler meccanen verildiği gibi mukâtaa olarak birkaç senelik bedeli peşin veya taksitle ödenmek üzere belirli bir bedel karşılığında da verilirdi. Lala Şahin, Timurtaş, Evranos gibi gazilerle bazı kimselere meccanen, bir kısım şahıs ve memurlara da maktu bedeli mukabilinde temlik olunmuştur.⁸ Baba Sultan'a yapılan temlik vergi muafiyetidir.

Tapu: Tasarruf kâğıdı yerinde kullanılan bu tabir, itaat ve inkiyat mânasına gelen Türkçe bir kelimedir. Terim olarak; mîrî arazide ekin ekmek ve ağaç dikmek (gars) ve bina yapmak gibi tasarruf hakkını satın alan kimseden peşin alınan akçedir. Tapu,

Sultan I. Mustafa

Anadoluhisari

⁵ Şeyh Ali Dede hk. aşağıda 20 numaralı dipnotta bilgi verilmiştir.

⁶ *Taamiye:* Dervişlere ve yoksullara yemek vermek amacıyla zaviyeye bırakılan vakıf geliri (M. Ali Ünal, *Osmanlı Tarih Sözlüğü*, İstanbul, 2011, s. 656).

⁷ Hacı Selim Ağa, I. Abdülhamid ve III. Selim dönemlerinde birtakım siyasî olaylara karışmış nüfuzlu şahsiyetlerden biridir. Geniş bilgi için bkz. İsmail E. Erünsal, "Hacı Selim Ağa Kütüphanesi", *DVİA*, İstanbul, C. 14, s. 498.

⁸ Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, İstanbul, 1993, C. III, s. 455; Halil İnalcık, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi*, C. I, İstanbul, 2000, s. 163-169.

⁹ M. Zeki Pakalın, a.g.e, C. 3, s. 399.

son zamanlarda genellikle tasarruf hakkı karşılığında verilen bir vesika demektir.⁹

Mukâta‘a: Hazineye ait herhangi bir gelirin muayyen bir bedel ile iltizama verilmesi hakkında kullanılan bir tabirdir. Diğer bir ifadeyle uzun süreli bir kira sözleşmesidir.¹⁰

Defter-i Mufassal-ı Atık: Tahrir, Osmanlı malî-idarî sisteminin esasını teşkil etmektedir. Osmanlı idaresine geçen bölgeler, gelir kaynaklarının tesbiti maksadıyla tahrir [yazıma] tabi tutulur; yerleşme merkezleri (yani şehir, kasaba, köy, mezraa, hattâ çiftlik) ve buralarda vergi vermekle mükellef evli ve bekâr şahısların tek tek isimleri, ziraat sahaları, yetiştirilen mahsuller ve bunlardan alınan vergiler belirlenerek, “istatistikî kütük defterleri” olarak vasıflandırılan tahrir defterleri hazırlanırdı. Yapılan ilk tahrirleri, vergi gelirindeki artmaların, meydana gelebilecek değişimlerin tesbiti amacıyla yapılan ve umumiyetle her padişah değişikçe veya 10, 30, 40 senelik aralıklarla gerçekleştirilen yeni tahrirler takip eder; bu yeni tahriri tesbit eden deftere “defter-i cedîd” eskilerine ise “defter-i atık” veya “defter-i köhne” adı verilirdi.

Tahrir için umumiyetle muteber ve itimada şâyan ümerâ veya kadılar seçilir, bunlara “muharrir-i vilâyet, ilyazıcı, vilâyet kâtibi” veya

Sertabbahîn-i Hassa el-Hâc Selim Ağa'ya İznikmid'in bazı köyleri ile Geyve ve Akhisar (Pamukova) civârının mâlikâne olarak verilmesi hususunda 09 Şevval 1116 [04.02.1705] tarihli berât (BOA. Müzehheb Fermanlar, No: 22/1)

Midhat Sertoğlu, *Resimli Osmanlı Tarihi Ansiklopedisi*, İstanbul, 1958, s. 215; Prof. Dr. Ahmet Akgündüz, *İslâm Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi*, Ankara, 1988, s. 392; Bahaeddin Yediyıldız, *XVIII. Yüzyılda Türkiye'de Vakıf Müessesesi*, Ankara, 2003, s. 101-102, 134.

Hacı Selim Ağa
şahidesi

Aşçıbaşı

daha yaygın olarak “tahrir emîni” denir; onun yanında kâtib, bölge kadıları ve muhafızlık işiyle vazifeli tımarlı sipahiler bulunurdu. Tahrir Emîni, bölgenin eski defterleri ile muhtemelen bir önceki tahrirden bu yana tımar sahiplerinin vaziyetlerinde ve gelirlerinde meydana gelmiş değişiklikleri gösteren bir icmâl defteri yanında bulunduğu halde, tahrire başlardı. Tahrir tamamlandıktan sonra, tımarların yeni vaziyetlerini aksettiren “tımar icmâl defterleri” hazırlanır, ayrıca o bölgenin bütün teferruatını belirten “mufassal defterler” temize çekilerek, padişah katına sunulur; defterlerin bir nüshası beylerbeyi ve sancakbeyi yanında bulunurdu. Merkez’de, bir de mufassal defterdeki bilgilerin -defterin tertibi hiç bozulmaksızın- icmâlini ihtiva eden ve tımar icmâl defterlerinden tertip bakımından farklı olan bir başka “icmâl defteri” daha hazırlanırdı. Ancak, bir bölgenin tahriri, oranın yalnızca has, zeamet ve tımar gelirlerinin tesbitinden ibaret değildi. Bunun yanısıra, bölgedeki vakıfların, konar-göçer teşekküllerin, piyade ve müsellemlerin ayrı ayrı tahrirleri yapılır, bunlara ait müstakil defterler hazırlanırdı.¹¹

A) Derviş Baba Kimdir?

Belgelerden öğrendiğimize göre Derviş Baba’nın ismi İbrahim Edhem’dir (Bkz. Vesika No: 157, 153 (İbrahim Baba Sultan olarak), 161, 162). Bu zâtın hal tercümesini bulabilmek ümidiyle en önemli ulemâ

ve meşâyih tezkiresi olan *Şakâik-i Nu‘maniye* ve zeyillerini, Müstakîmzâde’nin *Mecelletü’n-Nisâb*’ını, Belîğ’in *Güldeste-i Riyâz-ı İrfân*’ını, Hüseyin Vassaf’ın 5 ciltlik *Sefîne-i Evliya*’sını, eski ve yeni harflerle basılı tüm şuarâ tezkirelerini ve akla gelebilecek

¹¹ Prof. Dr. Feridun Emecen, *XVI. Asırda Manisa Kazâsı*, Ankara, 1989, s. 2-3; Mehmet Öz, “Tahrir Defterlerinin Osmanlı Tarihi Araştırmalarında Kullanılması Hakkında Notlar”, *VD*, Ankara, 1991, C. XXI-I, s. 429-439). Ayrıca geniş bilgi için bkz. Prof. Ömer Lûtfi Barkan, Enver Meriçli, *Hüdavendigâr Livası Tahrir Defterleri*, Ankara, 1988, s. 3-144; Ömer Lûtfi Barkan, “Türkiye’de İmparatorluk Devrinin Büyük Nüfus ve Arazi Tahrirleri ve Hâkana Mahsus İstatistik Defterleri”, *İFM*, İstanbul, 1941, C. 2, sayı: 1, s. 20-59; sayı: 2, s. 214-247

bütün matbû eserler ile onlarca yazma kitap taradığım halde bir bilgiye rastlayamadım.

Sinop'tan geldiğini, ilk kez tarih öğretmeni ve eski Gölcük Belediye Başkanı Şaban Aktürkoğlu Bey tarafından hazırlanıp, “Gölcük Turizm ve Tanıtma Derneği” tarafından 1965 yılında yayımlanan “Gölcük” isimli kitapçıktan öğreniyoruz. Anılan kitapçıkta ilgili bölüm şöyledir:

“Aslen Sinoplu olduğu Fatih Sultan Mehmet ve Sultan II. Bayazıt zamanında yaşadığı Vakıflar Genel Müdürlüğü arşivinden çıkarılan 10 Şubat 1309, 16 Muharrem [Şaban olacak. A.N.G] 1311 [22 Şubat 1894] günlü köy ilmühaberinden anlaşılmaktadır”

Zikrolunan kitapçık turistik amaçlı bir eser olduğundan ilmühaberinin fotokopisi konulmamıştır.¹² Ancak yukarıda verilen bilgilerin söylentilere dayanmayıp belgeye müstenid olduğu kesindir. Çünkü yöremizde Baba Sultan'ın Fatih ve II. Bâyezid devirlerinde yaşadığına dair en küçük bir rivayet nakledilmez ve genellikle IV. Murad devrinde yaşadığı anlatılırdı. Nitekim Derviş Baba'nın Sinoplu olduğu, daha sonra ulaştığımız bir vesikayla teyid edildi (Bkz. Vesika No: 103). Vesikada hataen Sinoblu İbrahim Edhem Derviş Baba, Sinoplu Hasan Baba olarak belirtilmiştir ki, bu kitapta birçok belgede görüldüğü üzere Hasan Baba Ankaralı, İbrahim Edhem Derviş Baba Sinobludur.

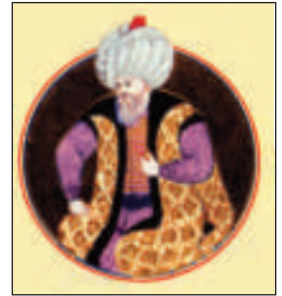
Son yıllarda ulaştığımız bazı arşiv vesikalarından, günümüzde Kocaeli ilçelerinden Derince'nin kuzeyinde Kandıra ve Şile ile kesiştiği bir yerde bulunan Turaçlı köyü yakınında, halen Erenler denilen tepede, Baba Sultan Zaviyesi bulun-

“GÖLCÜK” kitapçığının ön kapağı

Sultan IV. Murad

Sultan II. Bâyezid

¹² 1998'de belgenin fotokopisini Şaban Bey'den sormuştum. Müftülüğe verdiğini söylemesi üzerine müftülükte aramış isem de bulunamamıştı.

duğunu, burasının «Baba Sultan kaddesallahu sırrahü'l-aziz» denilen zâta selâtin-i mâziyeden¹³, biri tarafından temlik edildiğini ve zamanla bilemediğimiz bir sebepten dolayı işlevini yitirerek boş kalıp harap olduğu öğrenilmektedir. Turaçlı Zaviyesi'nin Baba Sultan dönemi hakkında hiçbir bilgiye sahip değiliz. Bir belgede Baba Sultan kabrinin Turaçlı'nın kuzey tarafında yaklaşık iki asırdır ortadan kalkmış olan Kumluca/Koyluca köyünde bulunduğu kaydedilmiştir. Bu zât Örcün'deki zaviyeyi kuran İbrahim Edhem Baba Sultan mıdır? Bilmiyoruz. Ancak Hasan Dede'nin oranın da zaviyedarlığını ve tevliyetini

Fatih Sultan Mehmed

alması, yakın bir ilişkinin varlığını gösteriyor denilebilir. Aynı şahıs ise Örcün'den sonra orada da bir zaviye kurmuş ve orada vefat etmiş demektir. Bu husus aşağıda “Turaçlı Derviş Baba Sultan Zâviyesi” bahsinde işleneceğinden burada bu kadar işaret ederek konumuza devam edelim.

Selçuklular ve Osmanlı'nın ilk dönemlerinde devlet, hâlî arzileri şenlendir-meleri, seyahat için tehlikeli sayılan yerlerde asayişini temin üzere dervişlerin tesisler kurmalarını teşvik etmiştir.¹⁴ Ayrıca bilindiği üzere zâviyelerin dinî-tasavvufî işlevleriyle beraber önemli bir sosyal fonksiyonu da, belgelerdeki tabiriyle «âyende ve revendeye it'âm-ı ta'âm eylemek», yani gelip geçen yolcuları yedirmek, içirmek ve bineklerine bakmak üzere üç gün konuk etmektir.

İfade edildiği gibi dinî ve sosyal fonksiyonları itibariyle önemli işlevleri olan zâviyelerin yaygınlaştırılmasına başta sultanlar olmak üzere devlet adamları ve zengin hayırseverler büyük gayret göstermişlerdir.

İbrahim Edhem Derviş Baba'nın Fatih Sultan Mehmed zamanında, Sinop'dan gelerek Örcün köyüne yerleştiğini belgelere müsteniden kesin olarak biliyoruz.¹⁵ Geliş

¹³ XVII-XVIII asır vesikalarında “selâtin-i mâziyeden” ve “kadîmden” tabiriyle kuruluş zamanları bilinmeyen vakıflar görülüyor. Selâtin-i mâziyye (geçmişteki sultanlar) ile klasik dönem (1300-1600) sultanları kastedilmektedir.

¹⁴ Ömer Lûtfi Barkan, *Kolonizatör Türk Dervişleri ve Süleymaniye Camii ve İmareti Muhasebesi (1585-1586)*, Hazırlayan: Coşkun Çakır, Ankara, 2013, s. 70.

¹⁵ Bir çok şeyhin İstanbul fethine katıldığı ve bazılarının fetihden sonra istedikleri yerlerde zâviyeler kurmak üzere gönderildikleri bilinmektedir. Meselâ Hacı Bayram Veli müntesiplerinden olup İstanbul'un fethine

sebebi İstanbul'un fethine katılan Derviş Baba'nın, bu bölgedeki zâviye ihtiyacını gidermek üzere Fâtih Sultan Mehmed tarafından gönderilmiş olabileceği gibi, şeyhi tarafından bu taraflara gönderilmiş olabilir. Veya Sinop'un fethinden sonra kendisine dirlik olarak verilen Yenişehir, İnegöl ve Yarhisar gibi yakın bir bölgeye gelmiş bulunan, kendisi büyük bir âlim olup âlimleri, şairleri koruyup kollamasıyla ünlü son Candaroğlu hükümdârı İsmail Bey tarafından da davet edilmiş olabilir.¹⁶

Eğer Fâtih tarafından getirildi ise neden zâviyenin arazisini Derviş Baba'ya temlik etmedi diye bir soru akla gelirse de, Fâtih'in bir çok irsadî vakıf ve mülk arazisini¹⁷ ordunun ihtiyacını karşılamak üzere dirlik haline dönüştürüp timarlı sipahlilere

katılan Akbıyık Sultan'ın Fatih'in teveccühüne mazhar olarak gönü hoş edilmek üzere Bursa'ya gönderilmiş ve orada bir zâviye bina eylemiştir (Sadeddin Nüzhet Ergun, *Türk Şairleri*, İstanbul, 1936, C. I, s. 394; Ömer Lûtfi Barkan, Enver Meriçli, *Hüdavendigâr Livası Tahrir Defterleri I*, Ankara, 1988, s. 151; Cemil Çiftçi tarafından hazırlanıp 2003'de İstanbul'da basılan *Tasavvuf Kitabı* içinde fethine katılan çeşitli tarihlere mensup derviş ve şeyhler hakkında bilgiler bulunmaktadır). Örcün'ün hemen yanındaki Saraylı köyünden Receb veled-i Yusuf'un Akbıyık nam azizin dervişi olduğu kayıtlıdır (TKGM. TTD, No: 49, v. 391/A). Hepsinin isimleri tasrih edilmiş olmamakla beraber bazı Halvetî şeyhlerinin İstanbul fethine katıldıkları hakkında rivayetler vardır. Bkz. Prof. Dr. Tahsin Yazıcı, "Fetih'ten sonra İstanbul'da İlk Halvetî Şeyhleri: Çelebi Muhammed Cemaleddin, Sünbül Sinan ve Merkez Efendi", *İED*, C. II, s. 87-113; Balıkhane Nazırı Ali Rıza Bey, *Eski Zamanlarda İstanbul Hayatı*, Haz. Ali Şükrü Çoruh, İstanbul, 2001, s. 67-88; aynı yazı Cemil Çiftçi'nin hazırladığı "Turuk-ı Aliyyenin İstanbul'da İntişarı", *Tasavvuf Kitabı*, İstanbul, 2003, s. 15-41'de de yayımlanmıştır.

¹⁶ İsmail Bey, gerek Candaroğulları gerekse Osmanlılar dahil olmak üzere, Türk-İslâm hükümdârları içinde en dikkate şayan bir hükümdârdır. Fıkıhtan fûrû'a dair 78 bâb üzere *Hulviyyât-ı Sultânî* adıyla bir eser telif etmiş büyük bir âlim, fâzıl, halim, selim ve sâkin bir zât idi. Candaroğulları Beyliği'nin 9. hükümdâridir. İlim adamlarını ve şairleri himaye etmiş, onlara yüksek mevkiler vermiş, tahsisat bağlamış olmasından, zamanında Kastamonu, Anadolu'nun en ileri bir ilim şehri olmuştur. Çok sayıda hayır eserleri vücuda getirmiş olan bu zât, Filibe'de vefat etmiş ve orada türbesine defnedilmiştir. I. Cihan Harbi başlarında türbesi yıkılarak üzerinden «Glavna Ulitsa» caddesi geçirilmiştir. Geniş bilgi için bkz. Yaşar Yücel, *Çobanoğulları Candaroğulları Beylikleri*, Ankara, 1980, s. 100-117; Talât Mümtaz Yaman, *Kastamonu Tarihi*, İstanbul, 1936, s. 149-169; Abdülkerim Abdülkadiroğlu, "Candaroğlu İsmail Bey ve Hulviyyât-ı Sultânî Adlı Eseri Üzerine Notlar" *Türk Tarihinde ve Kültüründe Kastamonu-Tebliğler*, Kastamonu, 1988, s. 43-54; Hamid Vehbi, *Meşâhir-i İslâm*, İstanbul, 1301, s. 1345-1346; İsmet Kayaoğlu, "İsmail Bey Vakfıyesi", *X. Türk Tarih Kongresi-Kongreye Sunulan Bildiriler*, Ankara, 1991, C. III, s. 1041-1047. Bu hususta en güvenilir bilgi sunabilecek bir kaynak, Fatih'in Sinop'u fethinden sonra yapılan tahrir defteri ise de maalesef günümüze intikal etmemiştir (Prof. Dr. Mehmet Ali Ünal, *Osmanlı Devrinde Sinop*, Ankara, 2014, s. 2, 21).

¹⁷ İrsadî Vakıf: Devlet hazinesine ait bir mülkün, mülkiyeti (rakabesi) yine devlet hazinesine kalmak şartıyla,

verdiği bilinen bir husustur.¹⁸

Baba Sultân Zâviyesi'nin üzerinde tesis edildiği ormanlık arazinin açılması, bağ haline getirilmesi, zâviye binası, evler ve hamam yapılabilmesi için fazlaca insan gücüne ihtiyaç olduğu bedîhi olduğundan, Derviş Baba'nın ailesi ve belki müntesiplelerinden oluşan kalabalık bir toplulukla Örcün'e geldiği söylenebilir.

Yukarıda da ifade edildiği gibi, Sultân II. Bâyezid tahta çıktıktan sonra, Derviş Baba'ya tasarruf ettiği yerleri temlik etmiş ve defter-i mufassala "Derviş Baba Sultân Zâviyesi" adıyla kaydedilmiş ise de sehven zâviye defter-i evkâfa kaydedilmiştir.

Kitabın ilk baskısı sırasında görebildiğim belgelerde, "Derviş Baba Zâviyesi" adıyla kaydedildiği yazılmış bulunduğu, neden ünlü ismi olan *Baba Sultân Zâviyesi* ismiyle yazılmadığını sormuş ve buna cevaben, halen halk arasında dolaşan bir rivayeti nakletmişim:¹⁹

Ancak daha sonra ulaştığım belgelerde zâviyenin adının "Derviş Baba Sultân Zâviyesi" olarak da kaydedildiği görülmektedir.

İbrahim Edhem Derviş Baba'nın buradaki faaliyetleri hakkında ayrıntılı bilgiye sahip olmadığımız gibi, vefat tarihini de bilmiyoruz.

Yukarıda zikredilen, Derviş Baba ve Sultân ile ilgili olaydan başka şöyle bir kerameti daha nakledilir:

"- Derviş Baba, Örcün'e gelip zâviyesini kurduktan bir müddet sonra küçük bir

sadece medenî ve hukukî menfaatlerinin devlet başkanı veya yetkili kıldığı bir şahıs tarafından, hukuken [şer'an] beytûlmaldan istihkakı bulunan bir cihete tahsisidir (A. Akgündüz, *İslâm Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi*, Ankara, 1988, s. 424).

¹⁸ Fatih'in zaviye vakıflarını nesh etmesi hk. bkz. Halil İnalçık, *Devlet-i Aliyye*, İstanbul, 2009, C. II, s. 231; Ömer Lûtfi Barkan, Enver Meriçli, *Hüdavendigâr Livası Tahrir Defterleri I*, Ankara, 1988, s. 128.

¹⁹ O rivayet şudur: "- Padişahın kızı hastalanmış, gidilmedik doktor, aranmadık çare kalmamış, ancak tedavisi mümkün olmamış. Nihayet Derviş Baba'ya gitmesi salık verilmiş. Bunun üzerine Örcün'e gelen sultân, Derviş Baba tarafından tedavi edilmiş. Bu tedavinin Derviş Baba tarafından okunması ve hamamda yıkanması şeklinde gerçekleştiği söylenir (Bu tarz evliya kerametleri ile ilgili rivayetlerin yorumu için bkz. (Prof. Dr. Ahmet Yaşar Ocak, *Türk Halk İnançlarında ve Edebiyatında Evliya Menkabeleri*, Ankara, 1984).

Sağlığına kavuşan sultân, Derviş Baba'ya, "Baba sultânım" diye hitap edince,

Derviş Baba: "- Sultân sizsiniz, ben nasıl bir sultânın babası olabilirim?" demiş. Bunun üzerine, Sultân: "-Siz de maneviyât diyarının bir sultânısınız" demiş.

Yine rivayete göre, sultân daha sonra tekrar adamları ve hediye olarak getirdiği bir koç sürüsü ile gelerek

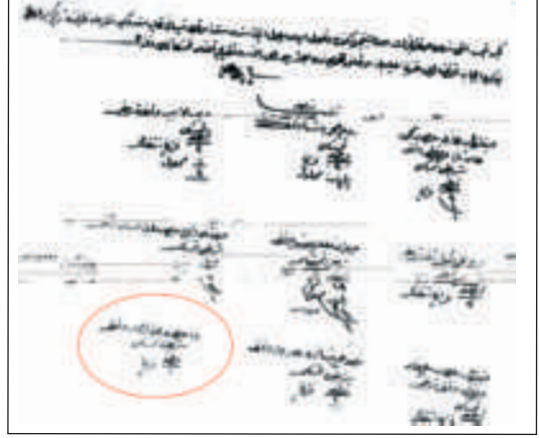
kazan etli pilav hazırlatıp köy halkını davet eder. Ziyafette eşrâftan birinin dişi ağrıdığı için pilavı yiyemez. Bunu gören Derviş Baba, “Bismillah” der ve parmağını ağrıyan dişin üzerine koyar; ağrı o anda kesilir. Bazı gençler de kazandaki pilavın tükenmesi ve böylece Derviş Baba’yı mahcup etmek için bol bol yerler, ancak pilav bitmediği gibi, kalan pilav köyde bulunup da ziyafete gelemeyen diğer insanlara gönderilir, yine tükenmez.

Yöremizde Baba Sultân’dan başka Karamürsel Ereğli’nin güney tarafında bulunan Osmaniye köyü sınırları içindeki Sünnî Baba ile Yukarı Değirmendere’nin Seki mahallesindeki Abdurrahman Dede’nin açık türbeleri bulunmaktadır. Yörede İbrahim Edhem ve bu iki zâtın kardeş olduklarına dair bir rivayet vardır ki, kanaatimizce, eğer bu rivayet sonradan uydurulmamışsa, anılan bu üç zâtın tasavvuf ehli manevî kardeş olduklarını ve belki aynı zamanda yaşadıklarını ifade ediyordur.

Yıllardır yaptığım araştırmalarda mezkûr iki zatın kimliğini aydınlatacak bilgiye ulaşamadım. Abdurrahman Dede’nin, Değirmendere’nin çeşitli yerlerinde ve özellikle de türbenin hemen yanında vakıfları bulunan Kasımpaşa’daki Küçük Piyale Paşa zâviyesi şeyhlerinden Paşmakçı Ali Dede’nin²⁰ veya aynı tekke meşayihinden birinin halifesi olması mümkün olabilir diye düşünüyordum. Ancak son günlerde Osmanlı

Değirmendere’nin doğu kısmında bulunan günümüzdeki Yüzbaşılar sahillerine çıkarak oradan Örcün’e gitmiş. Getirilen koçlar sahilden biraz içeride yayılarak otlatılmış ve bundan dolayı buraya Koçtarlası ismi verilmiş. Sultân, Derviş Baba’ya bir isteği olup olmadığı sorunca, Derviş Baba da bir isteği olmadığını söylemiş. Sultân ısrar edince, eliyle doğu tarafındaki araziye işaret ederek, şuraları zâviyemin vakfı olsun demiş ve işaret ettiği yerlerdeki ağaçların yeşil yaprakları sararmış. Zâviye, II. Bâyezid tarafından temlik edildiğine göre, herhalde dipnotta nakledilen rivayette zikredilen tedavi edilme hadisesi tedavi olan sultân da bu padişahın 17 kızından biri olsa gerektir. Ancak hangisi olduğunu tesbit etmek mümkün olmadı. Sultan II. Bâyezid’in kızları için bkz. Yılmaz Oztuna, *Devletler ve Hânedanlar*, Ankara, 1989, C. II, s. 144-148.

Ayrıca şunu da belirtmeliyiz ki, o devirde bazı dervişlerin tıp ilmine, özellikle de Tıbb-ı Nebevî’ye vâkif oldukları bilinmektedir. Şeyh Ede Bâlfî, Ak Şemseddin, Derviş Siyahî-i Lârendevî, Merkez Efendi gibi sûfler, hemen ilk akla gelen hekimlerdendir. İbrahim Edhem Derviş Baba’nın çağdaşı ve hemşehrisi olup, tanış oldukları kuvvetle muhtemel bulunan, *Kitâb-ı Miftâhü’n-Nûr ve Hazâînü’s-Sürûr*, *Kitâb-ı Tıb ve Zâhire-i Murâdiyye* isimli tubba dair eserler telif etmiş olan Sinoplu Mümin bin Mukbil, Türk tıp tarihinin ünlü simalarındandır. Bu hususta geniş bilgi için bkz. Dr. Osman Şevki, *Türk Tebâbeti Tarihi*, Sadeleştiren: Prof. Dr. İlder Uzel, Ankara, 1991, Reşat Ongören “Osmanlı’da Sûflilerin Farklı Toplum Kesimleriyle İlişki Tarzları”, *Tasavvuf Kitabı*, Hazırlayan: Cemil Çiftçi, İstanbul, 2003, s. 206-209.

Abdurrahman Baba Sultan kaydı (BOA.EV, No: 11208, v. 18/A)

Karamürsel Osmaniye köyündeki Sünnî Baba mevkii

Yukarı Değirmendere Abdurrahman Dede Türbesi (iç farklı zamanda)

Karamürsel Osmaniye köyündeki Sünnî Baba Türbesi

Arşivi taramalarında Kocaeli vakıflarına ait bir defterin İzmit kazâsı kısmında “*Baba Sultan Abdurrahman vakf-ı şerîfi temessükü*” kaydına rastladım. Anılan belge şöyledir:

“*Geçen yetmiş altı senesi Saferü’l-hayrın on beşinci günü [13.09.1859] duhûl eden Eylül ibtidâsından merkûme Nisan’ı gâyesine değın sekiz mâh zarfında terâküm eden ilmühaber bu kerre icabı iktiza eden hazine-i celîle-i evkâf-ı hümayûnda icra buyurulmak üzre takdim kılınan temessükâtın defteri. Fî 25 Za sene 76 [15.06.1860]*”

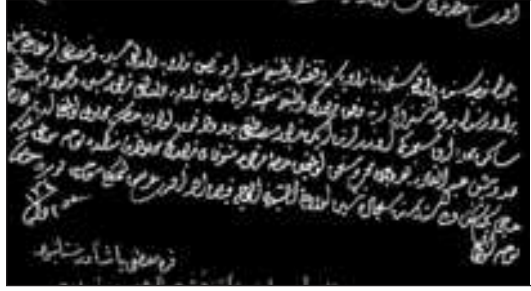
Baba Sultan Abdurrahman vakf-ı şerîfi temessükü. Kıt‘a: 1 ferâğ”

Bu belgedeki “Baba Sultan Abdurrahman”ın kimliği net olarak anlaşılammakla beraber bahsimiz olan Abdurrahman Dede olması muhtemeldir. Çünkü İzmit bölgesinde -bildiğim kadarıyla- Abdurrahman isimli önemli dinî şahsiyet yoktur. Araştırmalar ilerledikçe konuyu açıklığa kavuşturacak vesikalara ulaşılacaktır.

Sünnî Baba hakkında ise sadece Karamürsel tapu sicil defterlerinden birinde “Sünnî Baba mevki” diye bir kayda rastlayabildim. Arşiv vesikalarında (meselâ İE.EV, No: 31/ 3638; Ruus Defteri, No: 1, s. 262 ve 402), Bilecik kasabasında Sünnî Baba isimli zaviye bulunduğu görülüyor. Ancak bu zaviye ile bahsimiz olan Sünnî Baba’nın bir ilişkisi olup olmadığını bilemiyoruz. Ayrıca İzmit Körfezi’nin kuzey cihetinde bulunan Çene Dede üçlemenin içine katılarak Baba Sultan, Abdurrahman

²⁰ Küçük Piyale Paşa nâm-ı diğer Paşmakçı Tekkesi, I. Ahmed zamanında derya ümerasından Kurd Kapudan tarafından Kurd Çelebi Mescidi adıyla zaviye olarak yaptırıldı. İlk kez Saçlı Emir lâkabıyla ünlü Bayrâmî Melâmîlerinden Haşimî Osman Efendi halifesi Paşmakçı Ali Dede Efendi şeyh oldu. Hayatı hakkında bilgiye ulaşamadı. Tekkenin tevhidhanesi Cumhuriyet döneminde ortadan kalkmış, günümüze masken olarak kullanılan ahşap meşruta binası ile haziresi intikal etmiştir. (DBİA, İstanbul, 1995, C. 8, s. 357; Abdülbâki, *Melâmîlik ve Melâmîler*, İstanbul, 1931, s. 69; Ayvansarâyî Hüseyin Efendi ve diğerleri, *Hadikatü’l-Cevâmî*, Hazırlayan: Ahmed Nezih Galitekin, İstanbul, 2001, s. 417; Ramazan Muslu, *Osmanlı Toplumunda Tasavvuf [18. Yüzyıl]*, İstanbul, 2003, s. 526; Adalet Çakır, *Abdülkâdir-i Geylânî ve Kâdirîlik*, İstanbul, 2012, C. 1, s. 591-592; M. Baha Tanman, “Tekkeler”, *Geçmişten Günümüze Beyoğlu*, İstanbul, 2004, C. I, s. 369; Mustafa Özdamar, *Dersâadet Dergâhları*, İstanbul, 2007, s. 275; Hüseyin Vassaf, *Sefîne-i Evliyâ*, Hazırlayanlar: Mehmet Akkuş, Ali Yılmaz, İstanbul, 2015, C. 2, s. 545; Mehmed Akif Köseoğlu, *İstanbul’un 100 Tekkesi*, İstanbul, 2016; M. Şefik Korkusuz, *İstanbul Tekkeleri Ve Postnişinleri*, İstanbul, 2016, s. 125-126; BOA. Ruus Defteri, No: 26, s. 323; Ruus Defteri, No: 5, s. 282. Paşmakçı Ali Dede Tekkesi Vakfı’nın Değirmendere’de birçok akarı bulunduğundan kitabımızın vesikalar bölümünde bazı belgeler çevrimyazılarıyla aktarılmıştır. Bkz. (Vesika No: 2, 182-185, 189).

Dede ve Çene Dede şeklinde de sayılır. Çene Dede, gerçek bir tarihî şahsiyet olup Derince'nin kuzeyinde bulunan Çene Dağı'ndaki meşhur Çenesuyu menbaının hemen yakınında medfunur. Yaklaşık 100 yıl evveline kadar Hıdrellez günü bölge halkı civarında toplanır, Kur'an tilâveti, mevlut okuması gibi dinî merasimler yapılır ziyafetler çekilirmiş. Hakkında geniş bilgi için bkz. Ahmed Nezih Galitekin, *Kocaeli Su Medeniyeti Tarihinden Sayfalar*, İstanbul, 2015, s. 119-162

Bilecik Sünnî Baba Zaviyesi hk. bir vesika (Ruus, No: 1, s. 420)

B) Derviş Baba'nın Tarikatı

Hangi tarikata mensup olduğu hakkında belgeye dayalı net bir bilgiye sahip değiliz. Çünkü Zaviye'ye ait belgelerin imha edilmiş olması, konumuzun birincil kaynakları olan XV-XVI. asra ait tahrir defterleri, şer'iyeye sicilleri ve sair arşiv belgelerinde -Mevlevî tekkeleri hariç- hemen bütün tekke ve zâviyelerin hangi tarikata mensup olduğu belirtilmemiş bulunması;²¹ gezdiği yerler hakkında ayrıntılı bilgiler veren Evliya Çelebi'nin ise İzmit'e geldiğinde Başiskele'den Karamürsel Hersek'e kayıkla geçmiş bulunmasından dolayı, Seyahatnâme'de bölgemize ait kayıtların bulunmaması bizi bu bilgidan mahrum bırakmaktadır. Ancak bütün bu olumsuzluklara rağmen yaptığımız araştırmalar sonucunda elde edilen bazı veriler, bize bir kanaat vermiştir ki, şöyledir:

Evvelâ, Derviş Baba'nın geldiği yerin, yani Sinop'un dinî-tasavvufî durumuna bir göz gezdirdiğimiz zaman görüyoruz ki, Sinop XIII. yüzyılda feth edilip²² Çepni, Yüreğir ve Alayuntlu boylarına mensup Türkmenlerle iskân edildikten sonra burada Selçuk-

²¹ Konuyla ilgili araştırmalarıyla tanınan iki tarihçi, bu hususta şöyle demektedirler. "Çok aradığımız bazı bilgileri tahrir defterlerinde bulamıyoruz; meselâ Mevlevîleri hariç tutarsak, bir tekkenin hangi tarikata bağlı olduğunu gösteren kayıtlar ancak cüz'î miktarda mevcuttur. O yüzden bu bilgiyi Evliya Çelebi gibi yazarlarda aramak lâzımdır, ya da 18 ve 19. yüzyıllarda yazılmış müferit evraklara dayanarak o devrin Bektaşî, Nakşebendî veya Halvefî tekkelerini tesbit etmek gereklidir (Prof. Dr. Suraiya Faroqhi, "Osmanlı Sultanlarının Hususî Şahıslar Tarafından Tesis Edilen Vakıflara Çeşitli Müdahaleleri" *Birinci Milletler Arası*

lular tarafından bir tersane kurulmuş, inşa edilen gemilerle bir donanma meydana getirilmişti. Ayrıca Karadeniz'in en işlek ticaret limanı idi. Küçük bir şehir olmasına rağmen, öneminden dolayı hemen bütün Anadolu şehirleri gibi Selçuklular ve bilhassa Beylikler dönemlerinde yapılan cami ve mescid, imaret, tekke ve zâviye gibi dinî-medenî müesseselerle ihya edilmiş, burada hüküm süren beylerin ilme ve sanata büyük değer vermesi sebebiyle, bölgeye İslâm âleminin her tarafından gelen âlim, sanatkâr ve dervişlerle ilim ve kültür bakımından gelişmiş, zengin sanat ve ticaret hayatıyla da müreffeh bir belde haline gelmiştir.²³ Bu müesseselerin ve buralardaki âlim ve sûfîlerin etkisiyle olacak ki, yurdumuzun bir çok yerindeki Çepniler Alevî iken, kuzeydoğu Karadeniz yöresindekiler daha XIV-XV. asırlarda sünnîleşmişlerdir.²⁴ XIV. asır başlarında Anadolu'yu dolaşan meşhur seyyah İbn-i Batuta, seyahatnamesinde Sinop'taki Ahî İzzeddin Çelebi zâviyesinden, camiden, vs. den bahsettikten sonra halkın dinî hassasiyetini çok çarpıcı bir şekilde gösteren şöyle bir olay nakleder:

“- Sinob'a geldiğimiz vakit, halk bizim iki elimizi yana indirerek namaz kılmakta olduğumuzu görmüştü. Bunlar Hanefî mezhebinde buldukları için Malikî mezhebini ve onun namaz kaidelerini bilmiyorlardı. Halbuki bu mezhebde elleri iki yana sal-

Türkoloji Kongresi, İstanbul, 1979, s. 51). “Vesikalarda adı geçen zâviyelerin ve bunların kurucularının hangi tarikatlara mensup oldukları hakkında henüz hiç bir delil ve vesikaya rastlayamadık (İbrahim Gökçen, *Sicillere Göre XVI. ve XVII. Asırlarda Saruhan Zâviye ve Yatırları*, İstanbul, 1946, s. 20; Reşat Öngören, *Osmanlılar'da Tasavvuf*, İstanbul, 2000, s. 15).

²² Sinop, ilk kez Süleyman Şah'ın kumandanlarından Karategin Bey tarafından 1080 yılında zabtedilmiş, ancak kısa bir müddet sonra Rumlar tarafından geri alınmıştır. Yaklaşık bir asır kadar süren mücadeleler sonucunda 1214'de Selçuklu Sultânı I. İzzeddin Keykâvus zamanında yeniden fethedilmiş ise de 1259'da yeniden Rumlar tarafından geri alınmış ve nihayet 1264'de Muinüddin Pervane tarafından tekrar alınarak ebedî Türk yurdu haline gelmiştir.

²³ 1530 tarihli Tahrir Defteri'ne göre Sinop'ta 2 cami, 22 mescid, 1 medrese ve 37 vakıf, 180 köy, 3096 vergi mükellefi müslim hânesi, 461 gayr-i müslim hânesi bulunmaktadır [438 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri, Ankara, 1994]. 1899 tarihli Kastamonu Sâlnâmesi'ne göre 224 cami ve mescid, 21 tekke bulunmaktadır (Y. A. C. 9, s. 6768). Sinop ve çevresinin ilim ve kültür hayatı hakkında geniş bilgi için bkz. Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu Karakoyunlu Devletleri*, Ankara, 1969, s. 140-144; Yaşar Yücel, *XIII-XV. Yüzyıllar Kuzey-Batı Anadolu Tarihi-Çoban Oğulları Candar Oğulları Beylikleri*, Ankara, 1980, s. 124-142; *Türk Tarihinde ve Kültüründe Kastamonu*, Kastamonu, 1988, s. 7-27, 35-54; Fahri Maden, *Bektaşilerin Serencamı*, İstanbul, 2012, s. 151-164.

mak tercih olunmaktadır. Bu çevredeki insanlardan bazıları Irak ve Hicaz'ı görmüş olduklarından oralarda yaşayan şi'îlerin ellerini yanlarına bırakarak namaz kıldıklarını da biliyorlardı. Bu benzerlikle bizi şi'îlikle töhmetlediler ve bu konuda sorular sordular. Onlara bizim Mâlikî olduğumuzu anlatmaya çalıştıksa da şüphe devam etti durdu. Nihayet belde nâibi hizmetkârıyla bize bir tavşan göndererek ona bizim tutumumuzu izlemesini tenbih etmişti. Gönderilen tavşanı kestirdim, pişirterek hep birlikte yedik. Hizmetkâr bunu görünce efendisine gidip olanı anlattı ve işte ancak, o zaman hakkımızda uyanan şüphe giderek, bizlere hemen ziyafetler vermeye başladılar.”²⁵

Sinop'ta XIV. asır başlarında Ahîliğin mevcudiyetini İbn-i Batuta'dan ve XV. asırda Halvetîliğin varlığını da *Lemezât* müellifinden öğreniyoruz. Gerçi her ne kadar daha XIII. yüzyılın sonlarıyla XIV. yüzyılın başlarından itibaren Anadolu'da Rifâîlik, Kâdirîlik, Halvetîlik, Nakşibendîlik ve benzeri sünî tarikatların görülmeye başladığı biliniyorsa²⁶ da, Sinop'da Ahîlik ve Halvetîlikten başka Sadreddin Konevî'nin halifelerinden Müeyyiddin-i Cendî bir müddet faaliyet gösterdiği biliniyor.²⁷ Bektaşîlik'in XIX. yüzyıl ortalarında Sinop'a girdiği bilinmektedir.²⁸

Sinop'a Halvetîliği getiren, Şeyh Ahî Mîrem el-Halvetî'nin²⁹ halifesi Şeyh Pîr Te-

²⁴ Prof. Dr. Faruk Sümer, *Tirebolu Tarihi*, İstanbul, 1992, s. 33-34; Prof. Dr. Mehmet Eröz, *Türkiye'de Alevilik ve Bektaşîlik*, İstanbul, 1977, s. 20-21; Nejat Birdoğan, *Anadolu ve Balkanlar'da Alevî Yerleşmesi*, İstanbul, 1992, s. 85. Burada merhum Faruk Sümer hocamızın bu konu dolayısıyla koyduğu ve bizim de aynen iştirak ettiğimiz bir dipnotu aktaralım: “Bir ilim adamı olarak vazifemiz gerçeği bulmaktır. Değil ise bizim için Sünnî ve Alevî vatandaşlarımız arasında asla bir fark yoktur.”

²⁵ İbn-i Batuta, *Tuhfetü'n-Nuzzâr fî Garâibü'l-Emsâr Seyahatnâme-i İbn-i Batuta*, Tercüme: Mehmed Şerif, İstanbul, 1332-1335, C. I, s. 356-357; aynı eser A. Sait Aykut tercümesi, İstanbul, 2000, C. I, s. 442-444.

²⁶ Ahmet Yaşar Ocak, “Bazı Menâkıbnâmelere Göre XIII-XV. Yüzyıllardaki İhtidarlarda Heterodoks Şeyh ve Dervişlerin Rolü, *OA*, İstanbul, 1981, C. 2, s. 36.

²⁷ Rauf Kahraman Ürkmez, *Seççuklular Zamanında Anadolu'da Tasavvufî Zümreler*, Konya, 2020.

²⁸ Sinop'da ilk Bektaşî tekkesini kuran zât, Yesârî [1804-1879] mahlâslı Mehmed Baba'dır. Batum doğumlu ve medrese tahsili yapmış değerli bir şairdir (*YA*, C. 9, s. 6818-6819).

²⁹ Ahî Evren neslinden gelen Şeyh Ahî Mîrem el-Halvetî, Halvetî tarikatı pîri Şeyh Ömerü'l-Halvetî'nin halifesidir. Hakkında geniş bilgi için bkz. Mahmud Cemaleddin el-Hulvî, *Lemezât-ı Hulviyye*, Hazırlayan: Mehmet Seyhan Tayşî, İstanbul, 1993, s. 357-360; Bilal Dedeyev, “Azerbaycan İle Osmanlı Devleti

vekkül isimli bir zâttır.³⁰ İbrahim Edhem Derviş Baba'nın bu zâtın halifesi olması mümkündür. Bizi bu kanaate sevkeden, Baba Sultân Zâviyesi Vakfı'nın Halvetîlik ile olan ilgisini gösteren şu hususlardır:

A) Vakıflar üzerine ciddî araştırmalarıyla tanınan değerli ilim adamlarımızdan Prof. Dr. Bahaeddin Yediyıldız'ın incelediği vakfiyelerden çıkardığı «*incelediğimiz vakfiyelerde istisnasız bütün bu (zâviye) kurucuların bizzat kendini şeyh tayin ettiklerini müşahade oldukça ilgi çekicidir. Bundan başka, medreselerde olduğu gibi bunlar da kendilerinden sonra zâviyelerine sırasıyla oğullarının, torunlarının ve oğullarının torunlarının ve nihayet nesil tükenince kendi tarikatından bir dervişin şeyh olmasını şart koşmalarıdır*»³¹ şeklindeki sonuç;

B) Baba Sultân Zâviyesi'nin ikinci döneminde, Halvetîliğin Şemsî/Sivasî koluna

Arasında Yaşanan İctimai-Medeni Münasibetlerde Halvetiyye Tarikatının Yeri” *Uluslararası Seyyid Yahya Şîrvânî ve Halvetilik Sempozyumu 21-22 Kasım 2014 Eskişehir 2013 24-26 Kasım 2013 Bakü*, y.y, t.y, s. 562-571.

³⁰ Pîr Tevekkül hazretleri hakkında bir Halvetî kaynağında şu bilgiler verilmektedir:

“O, gönül ehlinin pîri, hidayet yolunun rehberi, hilkat sırlarının kâşifi büyük şeyhlerden biridir. Pîr Tevekkül hazretleri Karadeniz sahilinden Sinob'da doğmuştur. İlim tahsili için Herat'a gitmiş, orada ilim tahsilini tamamladıktan sonra, Şeyh'e intisap etmiştir. Nakledildiğine göre, Herat'ta ilim tahsil etmekte iken, bir gün bir evin önünde büyük bir kalabalık gördü. Kalabalığın sebebini sorduğunda, ziyafet verildiğini öğrendi. O da bu ziyafete katıldı. Ev sahibi, Şeyh Mîrem hazretlerine hürmetle gelerek va'z ü nasihat etmesini istedi. Şeyh, kürsiye çıkıp, halka nasihat etmekte iken, sohbet sırasında söz «tayy-ı mekân» ve «tayy-ı zaman» meselesine gelmişti. Bu sırada Pîr Tevekkül hazretlerinin gönlüne “Âh ne olurdu bu hal bana da nasip olsaydı, bu halle memleketime varıp ana ve babamı göreydim” diyerek, gönlünde bir istek ve hüznü duydu. Va'zdan sonra şeyhin elini öpmeğe vardığında, Şeyh hazretleri elinin tersiyle Tevekkül'ün göğsünü mesh etti. Tevekkül, hemen kendinden geçti. Yere yıkılıp, boylu boyunca yatıp, uyuya kaldı. Az sonra uyanıp, aklı başına gelince, gördüğü ve yaşadığı halin heyecanı ile derhal Şeyh'e biat etti. Etrafındaki kişiler Tevekkül'e bunun sebebini sorduklarında, Tevekkül hazretleri: “Ben, sıla hasreti ve isteği ile Şeyh'in elini öptüğümde, Şeyh hazretleri ellerini benim göğsümün üzerine koydu. Hemen o anda kendimi memleketim olan Sinob'da buldum. Evime gittiğimde, anemle babamı karşılıklı oturmakta iken görerek, onlara selâm verdim. Onlar beni görmüyorlar fakat sesimi işitiyorlardı. Bana ey oğul, sen misin, neredesin, sesini duyuyor, ama seni göremiyoruz? dediler. Ben bu halde onlarla bir hayli sohbet ettim. Orada bir ibrik duruyordu. Onu elime alıp, abdest almaya başladım. Tam o sırada ayağım tepindi, aklım başıma geldi ve kendimi Şeyh hazretlerinin yanında bul

ait bir zâviye olması;

C) Derviş Baba'ya zâviye arazisini temlik eden Sultân II. Bâyezid'in Halvetîliğe karşı gösterdiği yakınlık. Gerçi II. Bâyezid-i Velî bütün tarikatlara ve dervişlere karşı sıcak davranmış ise de, özellikle Halvetîliğe ilgi duymuş, daha şehzâdeliği sırasında Amasya'da Halvetîliğin pîr-i sâni Seyyid Yahyâ Şîrvânî'nin dört büyük halifesinden biri olan Şeyh Cemâleddin Halvetî ile yakın münasebette bulunmuş, hatta Halvetî çevrelerince onun müridi olmuş ve tahta çıktıktan sonra da Çelebi Halife denilen Cemâleddin Aksarâyî'yi İstanbul'a davet etmiş ve kendisine Koca Mustafa Paşa Tekkesi şeyhliği verilmiş idi. Burası kendisinden sonra halifesi ve damadı olan Sünbül Sinan Efendi'nin kurduğu Halvetîliğin Sünbülî kolunun âsitânesi (merkez tekke) olmuş, bir müddet sonra da Halvetîliğin Sivasî koluna geçmiş ve bu dönemde Koca Mustafa Paşa Tekkesi şeyhlerinden bazılarının Baba Sultân Zâviyesi Vakfı'nın nâzirliğini yapmış olmalarıdır (Bkz. Vesika No: 11, 12, 13, 14, 15).

Diğer taraftan değerli müdekkik dostum Avukat Ali Yıldırım Sezer Bey, bölgede sadece Örcün'de delikanlılar arasında bir abilik müessesesi bulunduğunu ve tüm köy gençlerinin bu abinin sözünden çıkmadığını söyledi ki, bu ahîlikte *il erleri* denilen köy gençlerinin emri altında toplandıkları yiğitbaşlıların diğer bir adı olması mümkün-

dum. İşte görüyorsunuz daha önce elimde ibrik yoktu, şimdi ise elimde duruyor, diyerek elindeki Sinob işi ibriği gösterdi. Kendisi tarikatını tamamlayıp, icazet ve hilâfeti aldığı halde, şeyhinin yanından ayrılmıyordu. Rum[Anadolu]ya şeyhiyle birlikte gidip, orada bir kaç yıl kaldılar. Sonra halkı ve talipleri irşad için şeyhi tarafından Sinob'a gönderildi. Nakledildiğine göre, ana ve babasını orada sağ bularak, onların ellerini öpüp, helâllik dileyip, hayır dualarını aldıktan sonra, söz sırasında başından geçen macerayı arzetti. Onlara o tarihte «tayy-ı mekân» ile eve gelip, onlarla sohbet ettiğini anlatıp, onları sevince gark etti. Onların da kendisine biatını sağlayarak, Hakk yoluna ulaştırmıştı.

Şeyh Tevekkül hazretleri 837 [1433/34] tarihinde vefatla, Sinob'da defnedildi. O sırada Sinob ve çevresine "İsfendiyar Bey" hükmetmekte idi. Şeyh efendinin vefatından az sonra, o diyar bütünü ile Osmanlı Sultânı Fatih Mehmed Hân tarafından fethedilmişti (Mahmud Cemaleddin Hulvî, *Lemezât-ı Hulvîyye*, Hazırlayan: Mehmet Seyhan Tayşî, İstanbul, s. 363-364).

³¹ "Vakıf Müessesesinin XVIII. Asırda Kültür Üzerindeki Etkileri", *Türkiye'nin Sosyal ve Ekonomik Tarihi [1071-1920]*, Editörler: Osman Okyar, Halil İnalçık, Ankara, 1980, s. 160; Bahaeddin Yediylıdız, *XVIII. Yüzyılda Türkiye'de Vakıf Müessesesi*, Ankara, 2003, s. 223.

*Yâ Hazret-i Derviş Baba Kuddise Sırruhü'l-Azîz
(Hattat: Muhsin Demirel)*

BOA. MAD, No: 550, s. 51

*Hâza min fadlı
Rabbi istifi
(Türbede)*

*Hoş Gör Yâ Hû
(Türbeye Gökhan Alyörük Bey
tarafından hediye edilmiştir)*

Belgelerden anlaşıldığına göre, zaviyenin kuruluşundan itibaren bir buçuk asır süreyle İbrahim Edhem Derviş Baba ve evlâdları zâviyedârlık yaptıktan sonra nesli tükenmiş. Baba Sultân Zâviyesi Evkâfı nâzırsız, mütevellîsiz ve zâviyedârsız kalınca harâb olmaya başlamıştır. Vakfın hükmî şahsiyeti temsilcisz kalamayacağından, tevliyet ve nezâret Sultan Ahmed Hân I. tarafından muhtemelen Derviş Baba'nın tarîki Halvetîliğe mensup ehliyetli bir kimse olarak dönemin ünlü vâiz ve şeyhlerinden Abdülmecid Sivasî Efendi'ye verilmiştir. Baba Sultan Zâviyesi'nin Abdülmecid Sivasî Efendi'ye verilme hususunu belirten bir belgeye ulaşamadık. Ancak Sivasî hazretlerine Eyüp Nişancası'ndaki vakıfları için, zamanın padişahı Sultan I. Ahmed tarafından Bolu Sancağı'nda bazı yerler temlik edildiği gibi, Baba Sultan Zâviyesi'nin tevliyet, nezaret ve meşihatı da padişah tarafından verilmiş olduğu belgeye müsteniden sabittir. Fotokopisi yan sayfada görülen vesikanın (Ruus, No: 55, v. 12/B) ilgili kısımları şöyledir:

Sultan I. Ahmed

“- *Meşâyih-i izâmdan kutbü'l-ârifîn merhûm eş-Şeyh Abdülmecid Sivasî kuddise sırrahü'l-azîzin evlâdından İstanbul'da Sultan Selim Hân Câmi-i şerîfi kurbünde merhum Şeyh Yavsî Âsitânesi'nde seccadenişîn olan eş-Şeyh Abdülmecid Efendi ... hazret-i Ebî Eyyübü'l-Ensârî'de Nişancı Paşa Câmi'ine ve kurbünde vâki' hadîkasına icra ve vakf eylediği su yollarının ta'miri için mu'in-i vakfa liyâkati olmamağla zikr olunan su yollarının ta'mirine ve fazlası azîz-i müşârün-ileyh hayatda oldukça fukarasına taamiye ve ba'de'l-intikal evlâd-ı evlâd neslen ba'de neslin ve karnen ba'de karnin vakf ve şart ve*

ta'yin eylemek üzere zamâne pâdişâh-ı âlîşân olan cennet-mekân firdevs-âşiyân merhûm Sultan Ahmed Hân aleyhi rahmeti ve'l-gufrân hazretleri ceddî azîz-i müşâriün-ileyhe bervech-i te'bid temlik ve ihsan buyurdıkları Bolu Sancağı'nda ... 16 Ca sene 148 [04.10.1735]".

Abdülmeccid Sivasî hazretleri de, belgelerdeki «... kutbü'l-ârifîn Abdülmecîd Sivâsî zîde fezâiluhûnun hulefâsından Hasan Dede zîde salâhuhû Dersa'âdet'e gelüb Kocaeli sancağında İznikmid Nâhiyesi'nde Örcünlü nâm karrede ... » ifadesinden anlaşıldığı üzere, halifelerinden Şeyh Hasan Dede'yi Örcün'e zâviyedâr olarak göndermiştir. Şimdi Halvetîlik ve Abdülmeccid Sivasî Efendi hakkında kısaca bilgi verelim.

Halvetîlik: Ebû Abdullah Sirâcüddin Ömer bin Ekmelüddîn-i Lâhicî tarafından tesis edilmiş Sünnî bir tarikattır. Bu zât Lâhican`da yetişmiş, Harezmi'e gidip amcası Ahî Kerîmüddîn Muhammed bin Nûrû'l-Halvetî'ye intisap etmiş ve 717 [1317] de amcası vefat edince yerine geçmiştir. Bir müddet Hoy'da, Mısır'da bulunmuş, oradan Hicaz'a giderek hac farızasını edâ etmiş, Sultân Üveys'in daveti üzerine Herat'a giderek 800 [1397/98]' de orada vefat etmiştir.

Halvetî diye anılması, ya bir çınar ağacının kovuğunda halvet etmesinden, yani yalnızca ibadet yapmasından, ya da diğer bir rivayete göre kırk erbaîni birbiri ardınca çıkarmasın-

Sultan I. Ahmed'in Abdülmeccid Sivasî Efendi'ye Bolu'daki temliklerini gösterir belge (Ruus, No: 55, v. 12/B)

dan, yani kırk gün yalnız ibadeti, kırk kez birbirine ulamasından veyahut da halvet zikrine muhabbet ve mülâzemetinden dolayı «Halvetî» lâkabını almış olan amcası Ahî Muhammed ibn-i Nürü'l-Halvetî'nin halifesi ve ölümünden sonra kâim-makâm-ı irşadı olması münasebetiyle onun lâkabını da tevarüs etmesinden dolayıdır.

Devran zikri gravürü

Halvetiyye Silsilesi:

01- Seyyidü'l-evvelîn ve'l-âhirîn Muhammed Mustafâ (s.a.v) efendimiz

02- Şâh-ı velâyet Aliyyü'l-Mürtezâ (r.a)

03- Hasanü'l-Basrî (r.a)

04- Habîb-i A'cemî (k.s)

05- Dâvud-ı Tâî (k.s)

06- Ma'rûf-ı Kerhî (k.s)

07- Seriyî-i Sakatî (k.s)

08- Seyyidü't-tâifetü's-sûfiyye Cüneyd-i Bağdâdî (k.s)

09- Mümşad-ı Dineverî (k.s)

10- Muhammed-i Dineverî (k.s)

11- Vecîhüddîn el-Kâdiyyü'l-Bekrî (k.s)

12- Ebû'n-Necîb Zıyâüddîn Abdülkâhirü'l-Bekriyyü'l-Sühreverdî (k.s)

13- Kutbüddînü'l-Ebherî (k.s)

14- Rüknuddîn Muhammed Nuhadü'l-Buhârî (k.s)

15- Şihâbüddîn Muhammedü'l-Tebrîzî (k.s)

16- Es-Seyyid Cemâlüddîn-i Şirâzî (k.s)

17- İbrâhîm Zâhid-i Geylânî (k.s)

18- Sa'düddîn-i Fergânî (k.s)

Bir tekkede zikrullah gravürü

Bir Halvetî dervişi

19- Kerîmüddîn Ahî Muhammed ibn-i Nûrî'l-Halvetî (k.s)

20- Pîr-i Tarîkat-ı Halvetiyye Ebû Abdullah Sirâcüddîn Ömer ibn-i eş-Şeyh Ekmelüddînü'l-Lâhicî (k.s)

21- Ahî Emre-i Halvetî (k.s)

22- Hacı İzzeddîn-i Halvetî (k.s)

23- Sadrüddîn-i Hiyevî (k.s)

24- Pîr-i Sâni Seyyid Yahyâ Şîrvânî (k.s).

Halvetî tarikatının yayılmasında büyük himmeti geçmiş olan Pîr-i Sâni Seyyid Yahyâ Şîrvânî, Şirvan'ın merkezi olan Şemahî'de dünyaya geldi. İmâm Mûsâ Kâzım ahfâdındandır. Sadrüddîn-i Hiyevî'den feyz alarak önce halifesi, sonra da dâmâdi oldu. Şemahî'den Bakü'ye taşınarak orada irşâda devam etmiş ve 862 [1457]'de vefat etmiştir. Zamanında ilmiyle, diniye bağlılığıyla ve takvasıyla halkın büyük hürmet ve muhabbetine mazhar olduğu gibi, hakkında da bir çok eserler yazılmıştır. Bütün Halvetîler tarafından okunan ve şerhleri yazılan *Vird-i Settâr* onun tarafından tertip edilmiştir. Halifeleri: Dede Ömer Rûşenî; Alâeddîn Pîr Şükrullah el-Ensârî; Habîb-i Karamânî; Mehmed Bahâeddîn-i Erzincânî'dir. Eserleri: *Şifâü'l-Esrâr*; *Esrârü'l-Vahy*; *Keşfü'l-Kulûb* ; *Merâtibü Esrâri'l-Kulûb*; *Esrârü'l-Vudû'*, *Rumûzü'l-İşârât*; *Menâzilü'l-Ârifîn*; *Şer-*

Seyyid Yahya Şîrvânî Hz. Türbesi
(*Keşkül dergisinden*)

hu Esmâ-i Semâniye; *Şerhu Salavât-ı Gülşen-i Râz*; *Etvârü'l-Kalb*; *İlm-i Ledünnî*.

Sarı Abdullah Efendi, Halvetiyye'nin anlamını şöyle izah eder: «Halvetiyye» <Ha> fikr-i mâsivâdan hulûvv-i kalb (kalpte Allah'dan gayri bir şey bırakmamak), <Lâm> lezzet-i zikr, <Vav> gayr-i rızâdan vikâye-i zâhir ve bâtın (içi ve dışı Allah'ın razı olmayacağı şeylerden korumak) ve ahde vefâ, <Te> temkîn ba'de't-telvîn (kulun bir halden diğer hale geçmesi ve nihayet Hakk'a ermesi), <Ya> yusr ba'de'l-usr (güçlükten sonra kolaylık), <He> hîman fi'l-müşâhede. Pes lâfz-ı Halvetiyyenin dahi rûh-ı ma'nâsı bunlara işârettir, demektir (*Semerâtü'l-Fuâd*, İstanbul, 1288, s. 133-134).

Halvetîliğin esasını zikr-i cehrî ve onun

âdâbı teşkil etmektedir. Seyr ü sülûkda, derviş tarafından, şeyhin belirlediği adette ve zamanlarda çekilen esmâ (İlâhî isimler), şeyhin yorumladığı manâlar (manevî işaret içerdiği kabul edilen rüyalar) ve yine şeyhin denetiminde gerçekleştirilen halvetler önemli yer tutar.

Halvetîlikte zikrullah şu âdâb ve tertip dairesinde icra edilir:

Diz çöküp kıbleye karşı oturduktan ve kuvvetli bir azim ve sâdık niyet ile bütün mâsivâyı (Allah'dan gayri şeyler) zihin ve hatırdan çıkardıktan sonra,

1- Zikrullahı istiğfar ile başlanır. İstiğfar kelimesi şudur: 'Estağfirullah el-Azîm ellezî Lâ İlâhe illâ Hüve'l-Hayyü'l-Kayyûm ve etübü ileyh' 100 (yüz) kez,

2- İstiğfardan sonra 100 kez de salavât getirilir. Salavât şudur: 'Allahümme salli alâ seyyidinâ Muhammedin abdike ve nebiyyike ve habîbîke ve resûlüke'n-nebiyyi'l-ümmiyyi ve alâ âlihi ve eshâbihi'.

Bundan sonra,

3- Allah te'âlâ hazretlerini düşünerek, başı sağ omuza çevirip 'Lâ İlâhe' ve sonra başı sol tarafa memenin altındaki kalp üzerine doğru eğip, darp edasıyla 'İllallah' demek ve bu tarz zikre bir müddet, yani kelime-i tayyibe 'Lâ İlâhe İllallah' ı 33 veya 165 kez tekrar eylemek, ondan sonra İsm-i Celâl (Allah) ile ve bundan sonra ka-

lan yedi ismi aşağıda gösterilecek sırasıyla zikir etmektir. Yedi isim şunlardır: Lâ İlâhe İllallah, Allah, Hû, Hakk, Hayy, Kayyûm, Kahhâr.

Seyr ü sülûkda bu yedi ismin zikriyle ilk evvel İbrâhîm Zâhid Geylânî hazretleri meşgul olmuşlardır.

Tarikata yeni giren bir mürid için yedi ismin ikisiyle veya hepsiyle birden meşguliyeti caiz görülmemiştir. Evvelâ 'Lâ İlâhe İllallah' zikrine başlanır ve devam edilir. Bu kelime-i tayyibenin sırları açılmaya başlayınca ism-i Celâl'e geçilir. Bu tertip dairesinde yedi isim zikrine devam etmek kabiliyet ve cevâzı kazanılır. Bu kabiliyeti tasdik ile o cevâzı ve müsaadeyi verecek müridin kendi zevk ve takdiri değil, bizzat mürşiddir.

İşte bu tertip dairesinde istiğfar ve salavat ile başlamak ve yedi ismin birincisi sırlarının açılmasından sonra diğerine geçmek sûretiyle ezkârı tamamlamak seyr ü sülûkün manevî kanunudur. Bu tamamlamaya tarikat dilinde "tekmîl-i merâtib" ve "kat'-ı menâzil" denir. Bu şekil mertebeleri tamamlayan ve mertebeleri geçen mürid hilâfet mertebesini yükselmiş, insanları irşad yetkisini kazanmıştır. Kendisine mürşid tarafından irşad icâzesi verilir, tarikat tâc ve hırkası giydirilir. İcâzetsiz hilâfet ve irşâda salâhiyet yoktur ve yasaktır.

Turûk-ı aliyeye intisap etmek aşk ve muhabbetini gösteren ve kendinde ehliyet bulunduğu anlaşılın tâlip, sefere gitmek, yani tarikat mertebelerini tamamlamaya gerekli müddetçe, mürşidin bulunduğu memlekette kalamamak zarureti halinde, o gibi ehliyet erbabına yedi isim birden telkin ve bu isimlerin hep birden zikrine devam etmesi telkin ve emr olunur. Şu kadar ki, isimlerin zikrini yüz bine çıkarmığa mecbur ve memurdur. Bu memuriyeti eksiksiz ifa ve ikmal eden bu mürid de hilâfet icâzesine ve tarikat tâcı giymeye hak kazanır. Mürşidin kâmil ve mükemmel olması gıyaben ruhanî vasıtalar ile yedi ismi müridine telkin ve bu sûretle terbiye ve teslik etmesine de yeterlidir.

Yedi isim ile zikrullahı başlamak ve devam hakkında yukarıda yazdığımız usûl ve tertip şahsîdir. Tekkelerde toplu zikir öyle değildir; çünkü orada mürşid, irşad makamını kazanmış halifeler mevcut bulunacağından, tarikat zikrinin bütün etvârı icra olunur. Müridler hangi isimde bulunursa bulunsunlar böyle topluca yapılacak zikrullahı iştirak ve fezyâb olurlar. Toplu zikirde tarikat müntesipleri zikir halkasının sağ tarafını işgal eder, müntesip olmayanlar sol tarafta bulunur. Mürşidin idaresiyle önce oturarak ve ayakta zikre ve daha sonra devrâna başlanır. Halvetîlerde

‘Dalga Tevhîdi’ ‘Tavaf Tevhîdi’, ‘Bedevî Topu’ ve sadece Gülşenîlerin yaptığı ‘Tapdık Savtı’ denilen devrân şekiller vardır.

4- Yukarıda beyân edildiği şekilde zikri tamamlayarak hilâfet kazanmış olan sâlikde mükâsefe başlar. Bu mükâsefenin başlangıcı «letâif-i insâniyye» ve «etvâr-ı seb‘a» ile ifade edilen makamlarda başlar ki, kul ile Rabb arasında bulunan nur ve zulmetten ibaret yetmiş bin hicabın (perdenin) açılmasıdır. Hâce-i Kâinât (s.a.v) efendimiz hazretleri hadis-i şerîfnde buyurmuşlardır ki: “Cenâb-ı Rabb-ı İzzet`in yetmiş bin perdesi var”. Bu perdeler kula dönüktür, çünkü Hakk te‘âlâ hazretlerine hiç bir şey perde olamaz, eğer olsa idi Cenâb-ı Hakk`a müessir olması lâzım gelirdi. Halbuki müessir ve kâhir ancak Hakk te‘âlâ hazretleridir. Bu perdeleri maddî ölçüler içinde değerlendirmek doğru değildir. Allah, cihet ve mekândan münezzehdir. Manevî yolculuğa (seyr ü sülûke) çıkan kimse Hakk`ın rızasına uygun davranışlarda bulunduğu müddetçe uzaklık ve yakınlıktan, cihet ve mekândan münezzeh olan Allah`ın kendisine ne kadar yakın olduğunu hâlen ve zevken hissetmeye başlar. Kul ile Rabbi arasında bulunan yetmiş bin zulmânî ve nûrânî perde hissimizle ilgili değildir; perdelerin kalkması kulun Hakk`a yakınlığının gerçekleşmesi mana-

sımadır.

Bu yedi ismin birincisinin zikrini tamamlayanlara, birinci makamın on bin perdesi, ikincisini tamamlayanlara da ikinci makamın on bin perdesi açılır. Yedi isim tamamlanıp, her ismin kaldırdığı perdeler sona erince kurbiyyet kemâle ermiş olur. Perdelerin kalkmasında ihlâsın rolünün büyüklüğünü de unutmamak lâzımdır.

Halvetî pîrinin yedi isim üzerine tesis eylediği Halvetî usûlü zikri, Şeyh Dede Ömer Rûşenî on ikiye çıkarmıştır. 12 isim şunlardır:

Lâ İlâhe İllallah, Allah, Hû, Hakk, Hayy, Kayyûm, Kakhâr, Vehhâb, Fettâh, Vâhid, Ehad, Samed.

Halvetin gayesi nefisle mücadele (savaş)dir. Halvet «Hücre» veya «Halvethâne» adı verilen, kapısı kible tarafında bulunan, insan boyu yüksekliğinde, namaz kılınacak kadar uzunlukta, hareket edebilecek kadar genişlikte olan ve içerisine dışarıdan ışık sızmayan bir odacıkta yerine getirilebilir. Halvete girecek olan sâlik önce kalbini vesveselerden tasfiye ve tahliye eder. Sadaka verdikten, temizlendikten, elbise ve seccadesini temizledikten sonra halvethâneye girer. Halvethâneye girme ya yalnız veya şeyhin delâletiyle olur. Yalnız girdiği vakit, kılınacak iki rekâtlık namazda İsrâ suresinin 77. âyetinden başlayarak

bir aşır ve fâtiha okuduktan sonra kalbiyle şeyhinden izin istenir. Ona yönelip bütün günahlardan tevbe edilir. Halvethâneye şeyhin delâletiyle giriyorsa, önce şeyh girer ve iki rekât namaz kılıp dua eder; sonra şeyhten izin istenir. Şeyh de bir fâtiha okuduktan sonra bırakıp gider. Halvette sâlikin gıdasının başkalarına külfet olmayacak bir şekilde mizacına uygun olarak hazırlanması ve hattâ mümkünse yanında bulundurulması, hislerini, kol ve bacaklarını yalnız dinî ve çok mübrem bir dünyevî iş için kullanması, bunun dışında boş yere sakaltı, v.s ile oynamaması, zihnini bâtil şeylerle meşgul etmemesi lâzımdır. Hücrede ya namazdaki gibi iki diz üzerine veya sağ diz altta sol diz kalkık vaziyette oturulur. Burada sâlikin başlıca yiyeceğini zeytin, tuzsuz pirinç çorbası veya buğday unundan yapılmış sütlü bulamaç ve tuzsuz arpa ekmeği teşkil eder. Namazın sadece farzları kılınır. Halvethâne mescid içinde bulunuyorsa cuma namazına gelinir, aksi halde halvette bulunanın camiye giderken sıhhati bozulur endişesiyle gidilmez. Halvet müddeti umumiyetle kırk gün olarak kabul edilmiştir. Bununla beraber bu müddet, halvete girenin tahammülüne göre üç gün üç geceden başlayarak üç ay ve hattâ otuz seneye kadar uzatılabilir. Halvetin kırkinci gecesinde, sâlikin arka-

daşları, dostları ve kalabalık bir halk, şeyhle birlikte hücrenin kapısına gelir. Şeyh bir Fâtiha okuduktan sonra onu hücreden çıkarır. Tevhîdhâneye gelinceye kadar şeyhin yanında bulunanlar “Lâ İlâhe İllallah” derler. Tevhîdhânedeki zikir meclisi kurulur. Meclis sona erince türlü yemeklerle süslenmiş bir sofraya hazırlanır. Sâlike daha önce kesilen bir kurbanın ciğeri ile bal şerbeti sunulur. Yemek bittikten sonra Fâtiha okunur ve dağılır.

Halvetî şubeleri: Halvetî tarikatı içinde meydana gelen kollardan dört tanesi asıl kol, geri kalanları da tâlî kol olarak kabul edilmiştir. Asıl kollar şunlardır:

I- Rûşeniye; II- Cemâliye; III- Ahmediye; IV- Şemsiye

I- Rûşeniyye-i Halvetiye'nin kolları:

1- Demirtaşıye; 2- Gülşeniye; 3- Sezâiye; 4- Hâletiyeye.

II- Cemâliye-i Halvetiye'nin kolları:

1- Sünbülüye; 2- Şa'bâniye; 3- Karabaşıye; 4- Nasûhiye; 5- Bekriye; 6- Kemâliye; 7- Semâniye.

III- Ahmediye-i Halvetiye'nin kolları:

1- Ramazâniye; 2- Cihangiriye; 3- Behûriye; 4- Raûfiye; 5- Cerrâhiye; 6- Sinâniye; 7- Musliye; 8- Zühriye; 9- Uşşâkiye; 10- Cemâliye; 11- Salâhiye; 12- Câhidiye; 13- Mısıriye.

IV- Şemsiye-i Halvetiye'nin kolu:

1- Sivâsiye.

Zikrolunan bu kollardan başka bir çok tâlî kollar daha vardır ki, kaynaklarda Halvetî kollarının 40 kadar olduğu belirtilir.

Baba Sultân Zâviyesi ikinci dönem şeyhleri, yakarıda zikrolunduğu gibi Halvetîliğin Şemsî/Sivasî koluna mensup olduklarından, bu tarîk hakkında merhum Sâdık Vicdânî'nin *Tomar-ı Turûk-ı Aliyye*'de yazdıklarını sadeleştirerek aktardım: “Silsilesi şu iki vechile zaptedilmiştir:

-I-

25- Pîr-i sâni eş-Şeyh Seyyid Yahyâ Şîrvânî (k.s)

26- Eş-Şeyh Habîb-i Karamânî (k.s)

27- Eş-Şeyh Hacı Hızır Efendi (Amasyalı) (k.s)

28- Eş-Şeyh Muslihiddîn (k.s)

29- Eş-Şeyh Mecdüddîn Nûrullah Abdülmecîd Şîrvânî (k.s)

30- Sâhib-i tarîkat eş-Şeyh Şemseddîn Ahmed-i Sivâsî (k.s)

-II-

25- Pîr-i sâni eş-Şeyh Seyyid Yahyâ Şîrvânî (k.s)

26- Eş-Şeyh Ziyâüddîn Yûsuf Şîrvânî (k.s)

27- Eş-Şeyh Muhyiddîn Muhammed Şîrvânî (k.s)

28- Eş-Şeyh Kubâd Şâh Şîrvânî (k.s)

Halk ile Hâlık nezdinde muhterem
olmak isteyen gıybet etmesin.
Kişinin yüzüne gülüp gönlünü
yıkmasın. Halka insâf ile, Hakk'a
riyâsız ihlâs ile, nefse kahr ile,
kendinden büyüğe hizmet, küçüğe
şefkat, düşmana hilm ve afv ve
güler yüz, dostuna nasihat, fakîre
ihşân, câhillere meclisinde sükût ve
ulemâ yanında edebe riâyet etmek

Abdülmecid Sivasî (Ks)

defn olunmuştur. Ölümünden iki yıl sonra müridlerinden Kösem Mahpeyker Sultan kâhyası Behram Ağa marifetiyle kabrinin üstüne bir türbe yaptırılmıştır.⁸ Karşısında da Abdülehad Nûrî Efendi'nin türbesi vardır. Semt halkınca, Abdülmecid Efendi'ninki «Büyük Türbe», Nûrî Efendi'ninki «Küçük Türbe» diye meşhurdur. Otuzdan fazla eseri vardır.

Abdülmecid Sivasî Efendi, Eyüp'de çeşmeler yaptırmış ve bunların yaşayabilmesi için gerekli gelir kaynağı olarak, Sultan I. Ahmed tarafından, Bolu Hızır-beyli nahiyesinde Sarıçam, Günlüce/ Kösece ve Bellüce isimli üç köyün gelirleri vakfedilmiştir.⁹ Bu vakfın tevliyeti Sivasî evlâdına meşrutadır. Ayrıca Sivasîzâde-lerin aşağıdaki vakıflar ile de çeşitli ilişkileri vardır:

1- İzmit'in Değirmendere ve Örcün köylerindeki Baba Sultân Zâviyesi vakfının nezaret ve tevliyeti.

2- Kocaeli Şeyhler kazasında Şeyh Mezraası denilen zaviyenin zaviyedârlığı ve tevliyeti.

3- Sivas'da Kütüphane Buk'ası vakfının buk'adarlık ve tevliyeti.

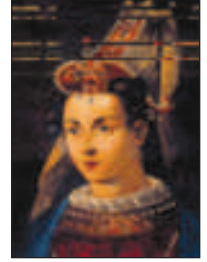
4- Havza'da Saçlı Dede ve Amasya'da Çakıralanı ve Güreli ve Kara Halil karyeleri mâlikânesi vakfının ber-vech-i meşrutiyet mezraadârlığı.

5- Ladik'de Osman Bey Mâlikânesi

⁷ Halifeleri için bkz. Muhammed Nazmî, *Hediyetü'l-İhvân*. Bu eser, Prof. Dr. Osman Türer tarafından Latin harflerine aktarılmış ve *Osmanlılarda Tasavvufî Hayat* adıyla, 2005'de İstanbul'da basılmıştır; Dr. Cengiz Gündoğdu, age., s. 186-200.

⁸ Şeyh-i mezbûr bin kırk dokuz tarihinde vefat edüp Nişancılar'da bağçeleri derûnunda defn olunub iki seneden sonra Sultân Murad Hân ve Sultan İbrahim Hân vâlideleri Kösem Vâlîde nâmıyla meşhûr Mâhpeyker Sultan rû'yasında hazret-i şeyhi müşahade edüb hâtun sen bizimle civâr-ı Nebeviyye aleyhi't-tahiyede cem' olmak vakti geldi deyü müşahade etdikde ertesi günü aciletten kethüdâsı Behram Ağa'ya şimdi hükm çıkup mi'mar ağayı alup bu gün elbette evliya Sivâsî Efendi kabri-şerîfinin üzerine bir âlf türbe bina olunsun demişler vâkı'a türbeler bina olunub sânduka ve havlı ve tâc-ı şerîf ve tahtına destmâl vaz'ile kalıçeler ile etrafı ferş olundu. Şeyh-i mezbûrun türbesi havalisini dahi irüce dıvar keşidesiyle kapaklı lahidler i'mal etdirüb ve fukara-yı hazret-i şeyh için beher îd-i adhâda iki aded kurban ta'yin etmişlerdir (*Menâkıb-ı Hazret-i Şeyh Abdülmecid Sivâsî*, İbrahim Hakkı Konyalı Kütüphanesi, No: 103, s. 1'den). Bu hususta ayrıcana bkz. (Ayvansarâyî Hüseyîn Efendi, Alî Sâtî' Efendi, Süleymân Besîm Efendi, *Hâdîkatü'l-Cevâmî*, Hazırlayan: A. Nezih Galitekin, İstanbul, 2001, s. 378-382; Cengiz Gündoğdu, age., s. 147-149).

⁹ Bu husustaki sayısız vesikadan meselâ bkz. Vesika No: 5: BOA. C. BLD, No: 6594; İ.ŞD

Mâhpeyker Kösem Sultan

vakfının mutasarrıflığı.

6- Şeyh Yavsî Zâviyesi vakfı tevliyeti.

Bu hususlara ait yirmi dört belge, Vesikalar kısmındaki vesikalardadır. Ayrıca MAD 13617’de birçok kayıt bulunmaktadır.

Şiirlerinden iki örnek:

Gazel

*Şehâ tevhîdin esrârın diyen bilmez bilen demez
Hakikat ehli güftârın diyen bilmez bilen demez
Giyenler sevb-i imkânı hicâb etmiş ter ü cânı
Kuran kimdir bu eyvânı diyen bilmez bilen demez
Kimisi lâfza üftâde kiminin zevki ma'nâda*

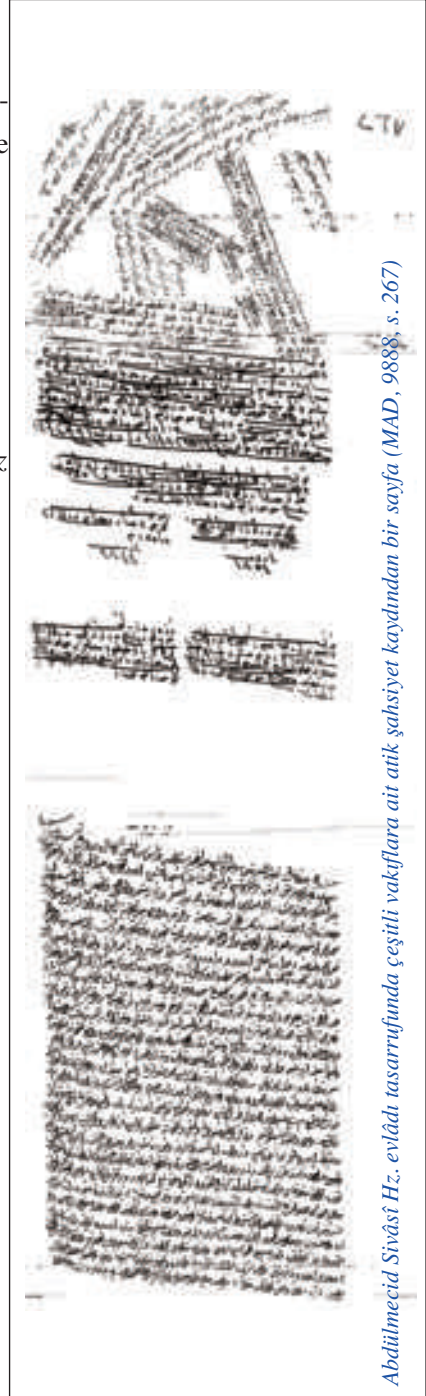

Abdülmecid Sivâsî Türbesi'nin eski bir fotoğrafı

Abdülmecid Sivâsî ve oğlu Abdülbâki Efendi'nin sandukaları

121/ 7241; Feridun Bey, *Mecmû'a-i Münşeâtü's-Selâtin*, İstanbul, 1265, C. II, s. 289-290.

Abdülmecid Sivâsî Hz. evlâdî tasarrufunda çeşitli vakıflara ait atık şahsiyet kaydından bir sayfa (MAD, 9888, s. 267)

Kimisi gark-ı deryâda diyen bilmez bilen demez
 Mezâhir ile örtmüş yüz nice görsün anı her göz
 Ne vasf etsin anı her söz diyen bilmez bilen demez
 İçenler câm-ı zâtından fenâ buldu sıfatından
 Sülûkün yeddi katından diyen bilmez bilen demez
 Kimi eyler ibâdâtı kimi eyler ibârâtı
 Kimi müstağrak-ı zâtı diyen bilmez bilen demez
 Duyan anı olur bî-cân gehî mest gehî hayrân
 Melek insân sergerdân diyen bilmez bilen demez
 Ne sırdır bu dem-i vahdet nedir ey Şeyhî bu lezzet
 Ne demekdir Hakk'a vuslat diyen bilmez bilen demez

Na't

Hadden aşdı iştîyâkın yâ Resûl göster cemâlin
 Yakdı beni iftirâkın yâ Resûl göster cemâlin
 Çün beni saldın bu derde nazar et hâlîme zerre
 Nice bir hicâbu perde yâ Resûl göster cemâlin
 Feleğe çıkdı figânım yaş ile doldu kânım
 İştîyâkdan yandı cânım yâ Resûl göster cemâlin
 Çün hayâlin erdi cânê nice bakayım cihâne
 Eyleme beni bahâne ey Resûl göster cemâlin
 Tut elini Şeyhî cânâ nice bakayım cihâne
 Şânın ihsân eylemekdir yâ Resûl göster cemâlin

Sultan I. Ahmed'e yaptığı nasihatı:

“Pâdişâhım! Adalet tarlasını hikmet sapanı ile süür, ve meşveret tohumunu ek, ve o tohumun bir an evvel yeşermesi için durmadan göz yaşlarıyla sula!.. Pâdişâhım şunu bil ki, devleti ayakta tutan din değil, adâlettir!..” demiştir.¹⁰

Bu girizgâhtan sonra sadede dönelim.

Baba Sultân Zâviyesi'nin ikinci döneminde zâviyedârlık yapan şeyhlerin kesin bir listesini vermek bile şu anda mümkün gözüküyor. Çünkü Örcün köyü camiini yapan Keresteci Hacı Mahmud'un kurduğu vakıf, Baba Sultan Zaviyesi vakfına ilhak edilmiş;

Tabibzâde Mehmed Şükrü'nün İstanbul Tekkeleri Silsile-i Meşâyihî'nde Yavsû/Sivâsî Tekkesi şeyhleri (Atatürk Kitaplığı, No: K. 75, s. 37/119)

bu ilhakın faydaları olduğu gibi, vakfın yönetiminde iki başlılığa sebep olduğu için ihtilâflara sebebiyet vermiş ve bazı olumsuzluklar ortaya çıkmıştır. Bu meyanda zâviyeye aynı zamanda iki ayrı şeyh atanmış olduğu görülüyor. Bunlardan bazısına belgelerde rastlanıyor, ancak bunların bir şekilde şeyhlik beratı alan zâviyedârları tamamı olduğunu iddia etmenin yanlış olacağı kanaatindeyiz. Bu dönemde tesbit edilebilen zâviyedârlar şunlardır:

- 01- Şeyh Hasan Dede Efendi
- 02- Şeyh Mustafa Efendi
- 03- Şeyh Süleyman Efendi
- 04- Şeyh Mustafa Efendi (ikinci kez)
- 05- Şeyh Ahmed bin Şabân Efendi
- 06- Şeyh Mustafa Efendi (üçüncü kez)
- 07- Şeyh Mehmed Dede
- 08- Şeyh Ömer Efendi
- 09- Şeyh Mehmed Efendi
- 10- Şeyh Ömer (ikinci kez)
- 11- Şeyh Mehmed (ikinci kez)
- 12- Şeyh Mustafa Efendi
- 13- Derviş Halil ibn-i Abdullah Efendi
- 14- Şeyh Mustafa Efendi (ikinci kez)
- 15- Derviş Ömer Halife Efendi
- 16- Derviş Ahmed ve Derviş Mehmed Efendiler
- 17- Mehmed Sadık Efendi (Türbedâr)
- 18- Şeyh Ömer Lûtfî Efendi (Türbedâr)

¹⁰ Reşad Ekrem Koçu, “Abdülmeccid Efendi” maddesi, *KİA*, İstanbul, 1958, C. I, s. 141-143; Ekrem Işın, “Abdülmeccid Sivasî” maddesi, *DBİA*, İstanbul, 1993, C. I, s. 52-53; Hocazâde Ahmed Hilmi, *Ziyâret-i Evliyâ*, İstanbul, 1327, s. 84-87; Cengiz Gündoğdu, *Bir Türk Mutasavvıfı Abdülmeccid Sivasî*, Ankara, 2000; Hüseyin Vassaf, *Sefîne-i Evliyâ*, Haz: Prof. Dr. Mehmet Akkuş, Prof. Dr. Ali Yılmaz, İstanbul, 20153, C. 3, s. 479-483; Rüya Kılıç, “Sivas’tan İstanbul’a Bir Tarikat Portresi: Şemsîyye ve Sivâsîyye” *Türkler*, Ankara, 2002, C. 11, s. 120-127; Cengiz Gündoğdu, *Türk Tasavvuf Kültüründe Bir Şeyhler Ailesi: Şemsî-Sivâsîler*, *Türkler*, Ankara, 2002, C. 11, s. 128-140; Recep Toparlı, *Abdülmeccid Sivasî Divanı*, Sivas, 1984; Tarık Velioğlu, *Osmanlı’nın Manevî Sultanları*, İstanbul, 2008.

19- Hüseyin Ağa (Türbedâr)
Şimdi de bu zâtlar hakkında derleyebil-
diğimiz bilgileri nakledelim.

1- Şeyh Hasan Dede

Abdülmeccid Sivâsî hazretleri tarafın-
dan Örcün Baba Sultan zâviyesine zâvi-
yedar olarak gönderilen ilk halifesi Hasan
Dede b. Mehmed çeşitli kayıtlarda görül-
düğü üzere Ankaralıdır. Hakkında en geniş
bilgiyi, kendisi de Halvetî/Şemsî şeyhi
olup, Hasan Dede ile yakînen tanışan Şeyh
Mehmed Nazmî Efendi¹¹'nin Halvetî-
Şemsî şeyhleri hakkında yazdığı *Hediy-
yetü'l-İhvân* isimli eserinden almaktayız.
Anılan kitapta Sivâsî halifeleri hakkında
bilgi verilirken Hasan Dede için şöyle de-
nilmektedir:

«... *biri dahi Ankaravî Hasan Efen-
di'dir ki, İznikmid'e halîfe gönderilüb Örcün`de sâkindir. Bunların ikisi¹² dahi üm-
miyy-i a'lem¹³ olup mücâhede ve riyâzat-
ları kâbil-i tahrîr ve ta'bîr değildir. İkisi-
nin dahi envâr-ı feyz ve irşâdından tâlibân
ve âşıkândan çok kimesnenin fetîle-i is-
ti'dâdı iktibâs-ı envâr-ı tarîkat eylemişler-
dir.*

*Vakten mine'l-evkât bunların ikisinin
ma'ân sened-i sa'âdetimiz hazret-i Nûrî
ziyâretine gelmeleri ve fakîr-i kesîrî't-tak-
sîrin erba'îne duhûli ittifak düşmüşdü. Ol*

*erba'inde fakîre çok imdâd ve i'ânetleri
olmuşdur. Kırk gece ale't-tevâlî câmi'-i şe-
rifde bi-edâ-yı salât-ı işâ, teveccüh ve zik-
rullahla iştigâl ve nisfû'l-leylde edâ-yı
salât-ı teheccüd ile tahsîl-i rızâ-yı Zü'l-
Celâl edüb, ba'de hazret-i Şems'in tehec-
ciüd usûlü ile bed'edüb sabaha dek zikrul-
lah ederlerdi. Gâlîba tenhâlarda dahi de'b
-i şerîfleri bu minvâl üzere olmakdır. Mü-
câhede ve riyâzat ve ri'âyet-i âdâb-ı tarî-
katda yegânelerden idiler. Bunlar dahi
yetmiş hudûdunda irtihâl edenlerdendir.
Rahmetullahi te'âlâ rahmeten vâsi'aten»¹⁴*

Bu metni günümüz diline uyarlamaya
çalışalım: «Biri de Ankaralı Hasan Efen-
di'dir ki, İzmit'e halife olarak gönderilip

¹¹ M. Nazmi Efendi 1032/1622'da İstanbul Koca-
mustafapaşa semtinde doğdu. Eğitiminden sonra
1647'de Abdülehad Nuri Efendi'ye intisap etti.
Şehremini civarında Yavaşca Mehmed Ağa Tekke-
si'nde 45 yıl şeyhlik yaptı. Şair ve bestekâr olan
Nazmi Efendi'nin *Hediyetü'l-İhvan*'dan başka
Dîvan, *Mi'yâr-ı Tarikat-ı İlâhî*, *Sırr-ı Ma'nevî*
isimli eserleri vardır. 1112/1701'de vefat etti. Geniş
bilgi için Hasan Aksoy, "Mehmed Nazmi Efendi",
DVİA, İstanbul, 2006, C. 32, s. 460-461 ve orada
zikredilen diğer kaynaklar.

¹² İkisi dediği şahısların diğeri Sakız'a şeyh olarak
gönderilen başka bir Hasan Efendi'dir (*Hediy-
yetü'l-İhvan*, İÜ.Ktp. T. 2659, v. 102/B).

¹³ Ümmî: Okuma yazması olmayan. Bilgisi okuma
yazmaya dayanmayan. Her ümmî cahil değildir.

Örcün'de oturmaktadır. Bunların ikisi [metinde az yukarıda Abdülmecid Sivasî hazretlerinin Sakız'daki halifesi diğer bir Hasan Efendi anlatıldığından, O ve Ankaralı Hasan Dede kastediliyor] de ümmî, oldukları halde çok bilgili kimseler olup, nefsi yenmek için mücadeleleri ve riyazât-larını [dünya lezzetlerinden ve rahatından sakınmaları, perhizle, kanaatle yaşamalarını] yazmak ve anlatmak mümkün değildir. İkisinin de feyz ve irşad nurlarından taliplerden ve Hak aşıklarından çok kimselerin istidat fitilleri tarikat nurları iktibas etmişlerdir. Günlerden bir gün Sakız ve Örcün'de bulunan Hasan Dedeler saadet sebebimiz olan Abdülehad Nuri hazretlerini ziyarete gelmeleri çok kusurlu fakirin [Muhammed Nazmi Efendi] erbaîne girdiğim¹⁵ zamana denk düşmüştü. O erbaînde fakîre çok imdat ve yardımları olmuştu. Kırk gece devamlı olarak cami-i şerifte akşam namazını eda edip, teveccüh ve zikrullah ile meşgul olurlar, gece yarısı tehec-cüd namazı kılarak Allah'ın rızasını kazanıp, Şemseddin Sivasî hazretlerinin tehec-cüd usûlü ile başlayıp sabaha kadar zikrullah ederlerdi. Galiba tenhalarda da adetleri böyle idiler. Mücahede (nefisle savaş) ve riyazat ve tarikatın âdâbına uymada ye-gânelerden idiler. 1070 yılı sonlarında [1660 Temmuz/ Ağustos] vefat ettiler. Al-

Hediyetü'l-İhvân'ın bir yazma nüshasında Hasan Dede bahsi (İÜ.Ktp. T. 2650, v. 102/B-103/A)

M. Nazmî Efendi kitabının diğer bir yerinde, ümmî şeyhler hakkında şöyle söylemektedir: "... *sıddık-ı mukalliddir ki, âlim şeyhden mücaz ve müstahlef olan ümmî şeyhler hatâ etmezler ancak bir ümmî şeyhden ol dahi bir ümmî şeyhden helümme cerra mücaz ve müstahlef olanlar nâkıs belki dall ve mudill olması mukarrerdir*", *Hediyetü'l-İhvân*, Süleymaniye Kütüphanesi, Raşid Efendi bölümü, No: 495, v. 127/b. *Hediyetü'l-İhvân* Prof. Dr. Osman Türer tarafından *Osmanlılarda Tasavvufî Hayat* adıyla İstanbul, 2005'de yayımlanmıştır.

¹⁵ Erbaine Girmek: Erbain çıkarmak da denir. Bazı tarikat, özellikle Halvetî mensuplarının kalbin tasfiyesi, nefis-i emmarenin kırılması için bir hücreye kapanıp 40 gün taat ile meşgul olmaları. Buna çile de denirdi (Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri Ve Terimleri Sözlüğü*, İstanbul, 1993, C. I, s. 542).

lah`ın geniş rahmeti üzerlerine olsun.¹⁵

Hüseyin Vassaf Efendi, Abdülmecid Sivâsî hz. bazı halifelerini zikrederken Ankaralı Hasan Dede'yi de kaydeder.¹⁶

M. Nazmi Efendi, *Hediyetü'l-İhvân*'da Hasan Dede'den naklen Abdülmecid Sivâsî hazretleri hakkında şöyle bir olay nakle-der:

“- *Ve pîrim Hz. Sivâsî kuddise sırrahunun kerâmetlerindendir ki; eşrâf-ı kuzât-dan hazret-i Nûrî'nin ah-ı ekberi Abdüsamed Efendi ve hulefâ-yı pîrden Örcünlü Hasan Efendi ve Sakızlı Hasan Efendi ve sair hulefâ ve fukarâdan bu vechile istima' olundu ki, bir yevm-i erba'a [çarşamba] Sultan Mehmed [Fatih] câmi'-i şerifinde va'za teşrif buyurdular. Bir kâğıd bırakmışlar. Ba'de'l-va'z kıra'at buyurdular. "Faziletli kerâmetli Sivâsî Efendi, vüzerâ ve ulemâ ve a'yân-ı devletden cem'-i kesîrin iltimâsı oldur ki, İdris'den keff-i lisan edesin ve illâ sizin için ye[ya] nefy ye katl mukarrerdir" yazmışlar. Cevâbında buyurdular "bu âciz müstemende [zavallıya] bu vücudu i'ta eden Hallâk-ı âlemden gayri bir ferdden havf ve haşyet yokdur ve bana izn-i Hakk ile bir kimse zarara kâdir değildir. Husûsan maksûdumuz şeri'at-ı mutahharayı ve ibâdullahı muhâfaza ve tahsil-i rızâullahdır. Pes, ey gürûh-ı muvahhidîn ve ey ihvân-ı dîn şimdiye dek yo-*

lumuz yanulup kendimiz gibi benî Âdem'e gâh tezkire ile ve gâh risâle ile İdris-i iblisin ahvâlin ğayret-i din çeküp i'lâm ve ihbar ederdik. Hâlâ elhamdülillah müte-nebbih ve müteyakkız olup râh-ı rast-i cenâb-ı Hakk'a i'lâm ve ihbar imiş. Pes, ben duâ edeyim siz âmin deyin. Garazımız ve buğzumuz yokdur. Maksûdumuz şer'-i şerifi himâyedir. İlâhî, Sivâsî ve İdris'in her kangisi hakk ise sâbit ve dâim ve kangisi bâtl ise hafta-i âtiyeye kalmayup vücûdunu âlemden mahv ve müzmahil eyle, ibâdını şerrinden halâs eyle deyü duâ edüp, cema'at-i Müslimân âmin dediler. Heman ol haftanın leyle-i cumasında İdris evinde maktûl bulundu.”¹⁷

Vesikalardan anlaşıldığı üzere (Bkz. Vesika No: 36, 46), Baba Sultân zâviyesinde elli yıldan ziyade şeyhlik yaptığına ve 1070 [1660] yılı sonlarında vefat ettiğine göre 1020 [1611/ 1612]`de Örcün'e gelmiş demektir.

Kabir taşı türbe haziresinde yoktur. Kanaatimizce bu zâtın kabri de türbenin için-

¹⁵ M. Nazmi, *Hadiyyetü'l-İhvân*, İÜ. Ktp, T. 2650, v. 91/B, Osman Türer, *Osmanlılarda Tasavvufî Hayat*, İstanbul, 2005, s. 452-453.

¹⁶ Hüseyin Vassaf, *Sefîne-i Evliya*, İstanbul, 2015³, C. 3, s. 483.

¹⁷ İdris diye zikredilen zât, Hacı Ali Bey olarak da tanınan İdris-i Muhtefî'dir. Bu zât hakkında geniş

de, tek sandukanın bulunduğu yerde İbrahim Edhem Baba Sultan ile birlikte yatmaktadır. Vesikalar bölümünde 101 numaralı belgede (VGMA. EV.MT, No: 1544/61) görüldüğü üzere Baba Sultan, Örcün'deki zâviyesinde “defin-i hâk-i ıtrnak / ıtr kokulu toprakde defnedilmiş”tir.

Yıllar önce Baba Sultân'ın isminin Hasan Dede, diğer bir ifadeyle İbrahim Edhem Derviş Baba ile Hasan Dede'nin aynı şahıslar olduğu söylendiği zamanlarda, bir tanıdık rüyasında türbenin içinde üç ayrı kabir gördüğünü söylemişti. Doğrusunu Allah bilir.

Eldeki vesikalar, Şeyh Hasan Dede'nin zâviyedârlığı sırasında bazı sorunlar ile karşılaştığını göstermektedir. Şimdi bunları zikrelelim:

1) Baba Sultân Zaviye'si vakfına ait arazinin sınırına ait bazı yerler unutulmuş ve bu yüzden hariçten bazı kimseler zaviye arazisine ağaçlar dikmişler ve yine bu yüzden sahib-i arz ile zaviye yöneticileri arasında ihtilâf çıkmış. Bunun üzerine durum şikâyet konusu olmuş ve köyün yaşlılarından oluşan bir bilirkişi heyeti zâviye arazisinin sınırını tesbit etmiş. Belirlenen sınır kadı tarafından bir hüccetle kayda geçirilmiş. Müteakiben durum padişaha arz edilmiş ve çıkan ferman ile Ca 1040 [Aralık 1630]'da defter-i evkâfa kaydedil-

miştir.

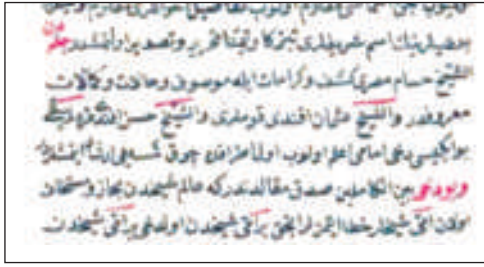
2) Belgelerde görüldüğü üzere, Hasan Dede Ra 1068 [Aralık 1657]'de Kandıra'nın Turaçlı köyünde bulunan Derviş Baba Zâviyesi hâlî [boş, sahipsiz] ve haraptır diye müracaat etmiş ve Askerî berâtıyla zâviyedâr nasb olunmuş ve bu yetkiyle zâviyenin vakıf köyleri olan Turaçlı ile Yaraşlı/Kumluca/Koyluca'nın öşürlerini toplamış. Bu durum üzerine anılan köylerin sâhib-i arzları konuyu Dîvân-ı Hümâyûn'a bildirmiş ve dâvâ yıllarca sürüp gitmiştir. Aşağıda “Turaçlı Derviş Baba Sultan Zâviyesi” kısmında geniş bilgi verilmiştir. Hasan Dede hk. bkz. Vesika No: (1, 3, 11, 13, 16, 20, 89, 92, 95, 96, 97, 153, 188, 189, 190, 195, 198, 199).

Burada ek bilgi olarak şunu da belirtelim ki, Abdülmecid Sivâsî hazretlerinin halifelerinden, Karamürsel'de diğer bir Hasan Dede daha vardır ki, bu zât da yine M. Nazmî Efendi'nin ifadesine göre çok kimseleri irşad etmiş fâzıl bir şeyh imiş.¹⁸ Kabri şehir merkezinde Postane binasının karşısındadır. Yaklaşık 15-20 yıl evvel yol genişletilmesi dolayısıyla açık türbe olan

bilgi için bkz. Nihat Azamat, “İdris-i Muhtefî” *DVİA*, İstanbul, 2000, C. 21, s. 489-491; Abdülbâkî, *Melâmîlik ve Melâmîler*, İstanbul, 1931, s. 123-130.

kabri biraz geriye nakledilmiştir. Bu nakil sırasında kabrinin civarından bir kaç mezar taşı çıkmıştır ki, biri “eş-Şeyh es-Seyyid Mehmed Saîd Efendi”ye aittir. Bu da bize o mıntikanın tekke olduğunu göstermektedir.

Kabrin hemen yakınında oturan dostum Selâmi Dikdere Bey, çocukluğundan beri tüm Karamürsellilerin ağzında dolaşan bir rivayeti şöyle anlattı: 50-60 sene önce postane bölgesinde bulunan

Hediyetü'l-İhvan'ın bir yazma nüshasında Karamürsellî Hasan Dede bahsi (İÜ.Ktp. T. 2650, v. 104/A)

Karamürsellî Hasan Dede'nin açık türbesi

Karamürsellî Hasan Dede açık türbesinin nakli sırasında yapılan kazıda toprak altından çıkan birkaç mezar taşından biri olan “Şeyh es-Seyyid Mehmed Said Efendi”nin kırık şahidesi (Taştan haberdar olmamı sağlayan Karamürsel araştırmaları ile tanınan dostum Erdoğan Özdemir Bey'e bir kez daha teşekkür ediyorum)

Marmara Sineması'nı işleten bir şahsa rüyasında Hasan Dede, «Beni rahatsız ediyorsun» diyor. O şahıs da bu Hasan Dede benden ne istiyor diyerek kızıyor. Çok varlıklı olan şahıs bir müddet sonra aldığı kredileri ödeyemeyerek iflâs ediyor ve tüm gayr-i menkulleri hacz-ediliyor. Karamürsel halkı bunu Hasan Dede'yi rahatsız etmesine bağlıyorlar.

Hasan Dede kabri tepede iken Hasan isimli bir şahıs açık türbeyle ilgilenir, bakımını yaparmış. Açık türbenin hemen yakınında iki katlı ahşap bir ev varmış.

¹⁸ *Hediyetü'l-İhvan*, İÜK, T. 1604, v. 77/B-78/A; Süleymaniye Kütüphanesi, Raşid Efendi, No: 495, v. 127/A; Prof. Dr. Osman Türer, *Osmanlılarda Tasavvufî Hayat*, İstanbul, 2005, 479.

2- Şeyh Mustafa

3 No'lu vesikada görüldüğü üzere, Hasan Dede'nin 1070 [1660]'da vefatı üzerine, yerine oğlu Şeyh Mustafa Efendi, askerî berâtıyla, zâviyedar olmuştur.

3- Şeyh Süleymân

Baba Sultan Zâviyesi zâviyedârlığını Şeyh Mustafa yürütürken 3 Ca 1073 [14. 12.1662] tarihinde Örcün câmi'i vaiz ve nâsıhı Şeyh Süleymân Efendi, vaizlik ücretinin çok az olduğunu ve Örcün'deki Baba Sultan Zaviyesi bir cihete meşruta olmadığından kendisine günde yirmi akçe vazife ile zâviyedârlık görevi verilmesi ricasıyla padişah kapısına arzuhal sunar. Bunun üzerine şeyhülislâm işaretiyle kendisine yirmi akçe ücretli zâviyedarlık berâtı verilir (Bkz. Vesika No: 3, 4). İfade edildiği üzere, Şeyh Süleyman Efendi arzuhalinde Baba Sultan Zâviyesi vakfının bir cihete meşruta olmadığını, yani zaviyedarlık görevinin bir şarta bağlı olmadığını söyleyerek zâviyedârlığı üzerine almıştır. Halbuki kitabımızın vesikalar bölümünde yayımlanan çeşitli belgelerde görüldüğü üzere zâviyedarlık Abdülmecid Sivâsî hazretlerinin hulefasından olanlara evlâdiyet üzere şarta bağlanmıştır. Peki nasıl oluyor da aynı göreve iki kişi atanabiliyor? Bu mesele farklı şekillerde kitap

boyunca defaatle karşımıza çıkacağından berat tevcihi hususunu açıklığa kavuşturmamız gerekiyor. Şöyle ki:

“- Berat, padişah tarafından bir göreve tayin, bir gelirden tahsis, bir şeyin kulanılma hakkı, bir imtiyaz veya muafiyetin verildiğini gösteren ve veren padişahın tuğrasını taşıyan belgeye denir. Beratların cinslerine göre verildikleri kalemler de farklıdır. En büyük kısmını Maliye kalemlerinden verilenler teşkil eder. Bir kısmı Dîvân-ı Hümâyûn kalemlerinde hazırlanır. Bir de kadıaskerler tarafından verilen beratlar vardır ki, bunlara askerî berat denir.

Anılan kalemlerden hangi görevlere berat verildiğini ayrıntılı olarak göstermek burada lüzumsuz olduğundan sadece konumuzla ilgili beratların kalemlerini (yazışmaların yapıldığı büroları) zikredeceğiz.

Dîvân-ı Hümâyûn'dan: Timar ve zeamet tevcihi beratları; bazı muafiyet beratları.

Maliye'den: Mukataa, iltizam, mâlikâne; mustahfızlık, dizdarlık, kale neferliği; tevliyet, imamet, hitabet, kitabet, kayyumluk beratları Muhasebe-i evvel, Anadolu, Mukata'a-i evvel, Haremeyn gibi Maliye kalemlerinden verilir.

Askerî Beratlar: Şeyh, türbedar, zâvi-

yedar, cüzhan, mütevellî, vs.

Berat verilebilmek için o kadronun münhal (boş) bulunması gerekirdi. Münhal de şu şekillerde ortaya çıkardı.

A- Ölüm dolayısıyla: Berata tasarruf eden şahsın ölümü halinde tasarrufunda bulunan şey mahlûl kaldığından o işin üstesinden gelecek liyakatli bir şahsa tevcih edilirdi. Baba Sultan Zaviyesi vakfında zaviyedarlık evlâda meşruta olduğundan evlâd/larına verilirdi.

B- Berat sahibi yaşlılık veya hastalık gibi bir sebeple vazifesini yerine getiremeyecek duruma geldiğinde isteğiyle beratını geri verirdi. Kasr-ı yed denilen bu gibi hallerde feragat eden şahıs bazen oğlu yahut bir yakını lehine de feragatte bulunabilirdi.

C- Berat sahibinin görevinden memnun kalınmaması durumunda işten el çektilerilerek (ref'inden) başkasına berat verilirdi.

D- Beratlar tuğrasını taşıdığı padişahın saltanatı süresince geçerli olduğundan yeni padişahın tuğrasıyla yeni berat verilirdi ki, buna tecdiden berat denirdi.

E- Beratını kaybeden şahıs yeni berat alırdı ki, buna zâyî'inden berat denirdi.

Görüldüğü üzere belirli sebeplerle belirli kalemlerden alınıyordu. Ancak isteği beratı normal yollarla alamayan bazı

kimseler zaman zaman görevlilere yanlış bilgi vererek, kâtiplerden bazılarına rüşvet vererek diğer bir kalemde berat aldıkları oluyordu.¹⁹

Örcün câmi'inin vaizi olan Şeyh Süleyman Efendi'nin Baba Sultan Zâviyesi'nin zâviyedârı Mustafa Efendi hayatta ve görevinin başında iken zâviyedârlığı alması, aşağıda görüleceği üzere, Baba Sultân Evkâfı'na ilhak edilen Hacı Mahmud Vakfı mütevellîsinin arzı ile olmuştur.

Bir beratın verilebilmesi için ilk müracaat ya bizzat berat isteyen şahsın arzuhali veya belli seviyedeki bir görevlinin arzıyla olurdu. Bu talep üzerine ilgili kalemlerdeki kayıtlar, arz veya arzuhale derkenar edilir; istenilenin verilmesinin uygun bulunması halinde sadrazamın son kararı olan buyruldu ve sah konulup ruûsa kaydolunur; daha sonra berat tezkiresi yazılarak beratın hazırlanacağı kaleme gönderilirdi. Kalemlerde yazılıp hazırlanan beratların arkasına bu sırada kâtip adları ve kalem rumuzları konulup resimleri tesbit

¹⁹ Mübahat S. Kütükoğlu, *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*, İstanbul, 1994, s. 132-137; Mübahat S. Kütükoğlu, "Berat" maddesi, *DVİA*, İstanbul, 1992, C. 5, s. 472-473; İsmail Hakkı Uzunçarşılı, "Berat" maddesi, *İA*, İstanbul, 1961, C. 2, s. 523-524.

edilir; beratın ait olduğu kaleme göre defterdarlar, reîsülküttâb veya kâdîskerler tarafından imzalandıktan sonra nişancı tarafından tuğrası çekilip sahibine teslim edilmek üzere kâğıt eminine yollanır²⁰

Şeyh Süleyman'a yapılan tevcih Hacı Mahmud Vakfı mütevellisinin arzıyla yapıldığından, Hacı Mahmud Evkafı kayıtlarında zâviyedarlık meşruta olarak belirtilmediğinden ve Şeyh Mustafa'nın kaydı bulunmadığından zaviyedârlık münhal zennedildiğinden kendisine berat verilmiştir.

Şeyh Süleyman Efendi'nin hangi tarikata bağlı olduğu ve hayatı hakkında bilgi sahibi olmadığımız gibi Örcün'deki dört ayrı mezarlıkta yapılan araştırmada kabri de bulunamamıştır.

4- Şeyh Mustafa (İkinci kez)

Şeyh Süleyman Efendi, 15 yıl zâviyedârlık yaptıktan sonra, 1678 yılında Şeyh Mustafa Efendi bir arzuhalle, hilâf-ı inha (usûlsüz olarak) zâviyedârlığın elinden alındığını bildirmiş. Bu arzuhale dönemin şeyhülislâmı Çatalcalı Ali Efendi'nin derkenarında, “*Şeyh Mustafa zâviye-i mezbûrenin meşihatına askerî beratıyla mutasarrıf iken Şeyh Süleyman üzerine bi-gayr-i vechin* [gerekçesiz, sebep-siz yere] *alub gadr etmekle...*” denilerek

Şeyh Süleyman Efendi'nin zâviyedârlıktan ref'ini (azlini); yerine yeniden Şeyh Mustafa Efendi'nin atanmasını işaret etmiştir. Bunun üzerine arzuhal devletin ilgili birimlerine gönderilmiş ve buralarda ru'ûs kaydı olmadığı ve zâviyedâr olarak Şeyh Süleyman Efendi'nin kayıtlı bulunduğu derkenar edilmiş ise de (Vesika No: 3), bizim göremediğimiz belgelerde mevcut olup, Mustafa Efendi'nin haklılığını isbat eden kayıtlar elde edilmiş olmalı ki, vesikalardan öğrenildiği üzere, Şeyh Mustafâ Efendi Şubat 1678' de zâviyedârlığa iade edilmiştir. Kısa bir müddet sonra (Ağustos 1678) Şeyh Süleyman Efendi yeniden Dîvân-ı Hümâyûn'a bir arzuhal sunarak aldığı vaizlik ücretinin çok az olduğunu, Baba Sultan vakfından kendisine yevmî yirmi akçe vazife tevcih olunarak eline berat verilmiş bulunduğunu, ancak zaviyedâr ve mütevellî Mustafa'nın bu ücreti vermediğinden alıverilmesi için bir ferman yazılmasını rica etmiş; verilen kararda durumun mahallinde kâdı marifetiyle görülmesine hükmedilmiştir. (Bkz. Vesika No: 4). Bu hükümden anlaşıldığı üzere, Süleyman

²⁰ Mübahat S. Kütükoğlu, “Berat” maddesi, *DVİA*, İstanbul, 1992, C. 5, s. 472-473; İsmail E. Erünsal, *Osmanlılarda Kütüphaneler Ve Kütüphanecilik*, İstanbul, 20203, s. 400-402.

Efendi zaviye şeyhliğini bırakmak mecburiyetinde kaldıktan sonra, yeniden vazilik ücretinin azlığından dolayı zaviye vakfından yirmi akçe yevmiye verilmesini istemiş (Bkz. Vesika No: 4) ise de o döneme ait İzmit şer'îye sicilleri mevcut olmadığından verilen karardan haberdar değiliz. Ancak Şeyh Mustafa'nın zâviyedâr olarak vefat ettiği belgelerden anlaşıldığına göre (Bkz. Vesika No: 5, 9) Şeyh Süleyman'ın isteği dikkate alınmamıştır.

Kendisinden sonra zâviyedâr olan Şeyh Ömer Efendi'nin beratı 1111/1699 tarihli olduğuna göre bu tarihte vefat ettiği anlaşılıyor. Zâviye haziresinde Şeyh Mustafa Efendi'nin mezar taşı bulunmamaktadır. Hakkında başka bilgiye sahip değiliz.

5- Şeyh Ahmed bin Şa'bân

Şeyh Mustafa Efendi'nin vefatından sonra, zâviyedârlık, arzuhâli üzerine Şeyh Ahmed b. Şa'ban'a tevcih olunarak (Bkz. Vesika No: 5, 10) ve berât-ı hümayûn verilmiştir. Bu zâtın Abdülmecid Sivâsî hulefâsından ve Ankaralı Hasan Dede evlâdından olmadığı halde berat alması, Hacı Mahmud Evkâfî mütevellîsinin arzı ile olduğu 38 No'lu vesikada geçen "*Hacı Mahmûd Vakfı mütevellîsi olan*

Fatma ecânibden ba'zı kimesnelerin birer mikdâr akçesin alub hilâf-ı inhâ mütevellîsi olduğu vakf mülhakâtından olmak üzere arz verüb ..." şeklindeki ibarenden anlaşılıyor.

22 B 1122 [20.11.1704] tarihli bir ruus kaydında Şeyh Ahmed b. Şaban'ın Değirmendere Hacı Davud Ağa câmii hatibi Mehmed b. Nasuh'un vefatı üzerine Dârüssaade ağası Mustafa Ağa'nın arzıyla hatip tayin olduğu (Bkz. Vesika No: 6) görülüyor. Diğer bir ruus kaydıdan da 6 M 1133 [07.11.1720] tarihinde vefat ettiğini öğrenmekteyiz (Bkz. Vesika No: 7). Şeyh Ahmed ismine 64 No'lu Atik Şikâyet defterinde rastlamaktayız (Bkz. Vesika No: 8). Vesikada Şeyh Ahmed Efendi ile ismi geçen İmam Ali Efendi'nin kabri Değirmendere mezarlığındadır. Kitabesi için bkz. (Ahmed Nezih Galitekin, *Osmanlı Dönemi Gölcük Mezar Taşları*, İstanbul, 2000, s. 67, 72). Maalesef son 30-40 yıl içinde binden fazla mezar taşı imha edildiğinden Değirmendere ve Örcün mezarlıklarında Şeyh Ahmed b. Şaban Efendi'nin kabri bulunmamıştır.

6- Şeyh Ömer

Şeyh Mustafa'nın vefatından sonra, Şeyh Ahmed b. Şaban zâviyedârlığı üzer-

ine almış ise de, Şeyh Mustafa'nın kardeşi ve Abdülmecid Sivâsî hulefasından olan Şeyh Ömer Efendi'nin zâviyedar olmasını vakfın müteveli ve nâzırı Sivâsîzâde Şeyh Abdülbâki Efendi arz etmiş. Bunun üzerine kayıtlara bakılınca Şeyh Mustafa ve-

Imam Ali Efendi
şahidesi

led-i Hasan'ın vefatından sonra, arzuhali üzerine zaviye-dârlık, az evvel söylendiği gibi Ahmed bin Şa'bân Efendi'ye tevcih olunduğu görül-müş. Bu tevcih hilâf-ı inha, yani usûlsüz olduğundan Baba Sultan vakfının nâzırı Sivâsîzâde Şeyh Abdülbâki Efendi'nin arzı ile Şeyh Ahmed bin Şabân'ın zâviyedârlığı ref' edilerek (kaldırılarak), yerine 2 Cemâziyelevvel 1111 [28.10. 1699] tarihli ru'ûs-ı hümayûn mücebince Şeyh Ömer Efendi'ye zâviyedârlık tevcih olunmuş ve 28.10.1699'da da berâtını almıştır (Bkz. Vesika No: 5).

7- Şeyh Mehmed

Şeyh Ömer Efendi 11 yıl zâviyedârlık yaptıktan sonra, Şeyh Mustafa Efendi'nin oğlu Mehmed, yirmi yaşına gelip zaviye-dârlığa müstahak olunca 24.05.1711 tarihinde zâviyedârlığı almış (Vesika No: 9,

10). Ancak amcası Şeyh Ömer Efendi bu duruma itiraz ederek, İzmit mahkemesinde bilirkişi olarak gelen köyün yaşlıları zâviyedârlığın ve evlâda meşruta olduğuna ve Mehmed'in Şeyh Mustafa'nın oğlu olduğuna şahadet etmeleri üzerine Mehmed'e hüccet verilmiş ve hüccet geçince beratı kendisinde bırakılmıştır. 6 R 1123 [24.05. 1711]. (Bkz. Vesika No: 9, 11)

8- Şeyh Ömer (İkinci kez)

Şeyh Ömer bunun üzerine İzmit mahkemesindeki duruşmada hasmı yani kendisi yokken verilen kararın gayr-i meşru olduğunu iddia ederek bu kez İstanbul Ahi Çelebi Makmesi'nde dava açmış ve Şehremini imamının da hazır bulunduğu duruşmada Şeyh Mehmed davasını isbat edemediğinden kasr-ı yed ederek (zâviyedârlığı bırakarak) Anadolu kâdıaskeri İsmail Efendi'nin i'lâmı ve şeyhülislâm Seyyid Ali Efendi'nin işareti üzerine kendisine yeniden berat verilmiştir (4 C 1123 /20.07.1711). (Bkz. Vesika No: 10, 12).

9- Şeyh Mehmed (İkinci kez):

28 Z 1123 [06.02.1712]'de Şeyh Ömer Efendi zâviyedârlıktan kasr-ı yed etmiş ve zâviyedârlık Sivâsîzâde Şeyh Mehmed Efendi'nin arzı ve Şeyhülislâm Seyyid Ali Efendi'nin işaretiyle zâviyedârlık Şeyh

Mehmed Dede'ye tevcih olunmuştur (Bkz. Vesika No: 11, 13).

Bu tarihten itibaren 18 yıl zâviyadarlık yaptıktan sonra 1142/1730'da vefat eden Şeyh Mehmed Efendi zâviye haziresinde defnolunmuştur.

1723 yılına ait Atik Şikâyet defterindeki bir hükme göre, Şeyh Mehmed'in zâviyedârlık ile birlikte müteveli de olduğunu iddia ettiği görülüyor. Halbuki dedeleri Hasan Dede'den beri mevcut kayıtlarda Baba Sultan Zâviyesi vakfının tevliyet ve nezareti Abdülmecid Sivâsî evlâdına meşruta olduğu biliniyor. Durum böyleyken kendisi de Abdülmecid Sivâsî hulefasından olduğu halde nasıl böyle bir iddiada bulunuyor denilirse, kanaatimce bu Baba Sultan Zâviyesi vakfının değil de bu vakfın mülakı olan Keresteci Hacı Mahmud vakfına nezaret ihdas ediliyor diye itiraz ediyor denilebilir. Muhtemelen XVIII. yüzyılda müesseselerdeki bozulmalarla alâkalı bir durum olmalıdır. Bkz. (Vesika No: 14).

10- Şeyh Mustafa

Şeyh Mehmed'in vefatı üzerine yerine, vakfın nâzırı es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed Efendi'nin arzı ve Şeyhülislâm Abdullah Efendi'nin işaretiyle 12 B 1142 [08.02.1730]'de oğlu Mustafa zâviyedâr

olmuştur (Bkz. Vesika No: 15).

08.07.1762 tarihli bir arzuhalde Mahmud isimli bir şahıs, Şeyh Mustafa'nın zâviyedarlığı zabtettiğini, zâviyedârlığın kendisine verilmesi durumunda yılda beş bin akçe zaviyeye vereceğini belirttiği görülüyor (Bkz. Vesika No: 16). Bu şahıs hakkında başka bir kayda rastlanmadı.

Şeyh Mustafa uzun yıllar zâviyedârlık yaptıktan sonra Bektaşî tarîkinden Derviş Halil bin Abdullah isimli şahıs, Şeyh Mustafa hayatta iken vefat etti diyerek Hacı Bektaş âsîtanesi şeyhi Abdüllâtif Efendi'nin arzı ve Şeyhülislâm Dürrîzâde Mustafa Efendi'nin işaretiyle kendisine 22.05.1765'de zâviyedârlık tevcih olunmuştur (Bkz. Vesika No: 17).

11- Şeyh Derviş Halîl ibn-i Abdullah

Az önce ifade edildiği üzere, zâviyenin şeyhi hayatta iken, şeyh öldü, zâviyedârlık mahlûl kaldı diyerek zâviyedâr olmak istemiş ve zaviyeyi tamir ettirmek, gelen geçen yolcuları yedirip içirmek, evliyâullahın emirlerini yerine getirmek üzere Hacı Bektaş Zâviyesi seccadenişini Şeyh Abdüllâtif Efendi'nin arzı ve Şeyhülislâm Dürrîzâde Mustafâ Efendi'nin işaretiyle 1 Z 1178 [22.05.1765]'de zâviyedârlığı elde etmiştir (Bkz. Vesika No:

17). Aşağıda da görüleceği üzere Şeyh Mustafa hayatta olduğundan İstanbul'a gidip gerekli müracaatları yaparak Bektaşî Derviş Halil b. Abdullah'ın zaviyedârlığı kaldırılıp görevine dönmüştür.

İSTİTRAD

Derviş Halil bin Abdullah kimdir ve gayesi yüksek ahlâklı insan yetiştirmek olan tasavvuf kurumuna ait bir zaviyeyi elde etmek için gayr-i meşru yollara tevessül ederek kazanılan zaviyedarlıkla nasıl ve neye hizmet edilecekti? Bunlara cevap ararken bölgemizde bu şahıs hakkında hiçbir bilgiye ulaşamadığımdan, kitabımızın ilk baskısında “Şu âna kadar yaptığımız araştırmalardan anlaşıldığı üzere, Gölcük yöresinde hiç bir Bektaşî tekkesi ve dervişi bulunmamasından dolayı,²¹ Derviş Halil ibn-i Abdullah'ın, Örcün'de yerleşmiş mütekâid (emekli) bir yeniçeri olduğunu tahmin ediyorum” demiştim. Çünkü Gölcük ilçesindeki tüm Osmanlı dönemine ait mezar taşlarını incelediğimde, kadîm köylerin her birinde Kanunî devrinden itibaren asayişî temin için görevlendirilen iki farklı ortalara mensup yeniçeriler bulunmakta olduğu görülüyordu. Diğer bir sebep de, değerli tarihçilerimizden merhum İbrahim Gökçen'in, o devirde ihtiyarlayan ve harp etmek kabiliyetini kaybeden sipahi ve yeniçerilere is-

tedikleri takdirde -ulûfelerini (aylıklarını) hazineye bıraktıklarında- tercihen zâviye-dârlık verilmekte olduğu hususundaki tesbitleri idi.²²

²¹ Bektaşîlerin Osmanlı ülkesinde dağılımları için bkz. Ragıp Hulusi, “Bektaşîliğin Coğrafi Tevzi'i” *Dârülfünûn Edebiyat Fakültesi Mecmûası*, C. 6, Sayı: 1, İstanbul, 1928, s. 157-207.

Kitabımızın ilk basımından sonra Prof. Dr. Suraiya Faroqhi, *Anadolu'da Bektaşîlik*, İstanbul, 2003; Fahri Maden, *Bektaşî Tekkelerinin Kapatılması (1826) ve Bektaşîliğin Yasaklı Yılları*, Ankara, 2013, s. 358-419; Yusuf Küçükdağ, Ayşe Değerli, Bekir Şahin, *Vesâik-i Bektaşîyân'a Göre Osmanlı Devleti'nde Bektaşî Tekkeleri*, Konya, 2015 gibi eserler yayımlandı ki, bu eserlerde Bektaşî tekkelerini gösterir listeler bulunmaktadır. Ayrıca bkz. BOA.MAD, 8252, 9771-9776.

Suraiya Faroqhi ile Fahri Maden'in eserleri ile aşağıda vesikalar bölümünde yayımladığımız bazı arşiv belgelerinde Gölcük bölgesine yakın yerlerde Bektaşî tekkeleri bulunduğu görülmüştür.

²² İbrahim Gökçen, age., s. 26; Suraiya Faroqhi, *Anadolu'da Bektaşîlik*, çeviren: Nasuh Barın, İstanbul, 2003, s. 139. Emekli bir yeniçerinin Bursa Ramazan Baba Tekkesi'ne şeyh olması ve ref'i (görevden alınması) hususunda bir kayıt, BOA. C.EV, 55/2706'dan naklen Fahri Maden, *Zümre-i Bektaşîyan*, İstanbul, 2017, s. 217.

Kitabımızın 1998’de basımından sonraki yıllarda arşiv araştırmalarım sırasında böyle usulsüz olarak başka tekkelerin de yine Bektaşîlerce ele geçirilmeye çalışıldığına ait birçok belge gördüm.

Yine bu süreçte rastladığım bir hükümde (ferman), o yıllarda İzmit’te Derviş Halil isimli bir Bektaşînin mevcudiyeti görülüyor ki, bu kimsenin aynı şahıs olması kuvvetle muhtemeldir. Anılan belgede Derviş Halil “hilekâr” bir kimse olarak tavsif ediliyor. Konuyu fazla dağıtmak istemediğimden belgenin muhteviyatından burada bahsetmiyeceğim. Arzu edenler anılan hüküm için kitabın vesikalar bölümündeki 18 No’lu vesikaya bakabilirler.

Ayrıca şunu da belirtmeliyim ki, İzmitli Bektaşîler Osmanlı’nın son zamanlarında dahi Baba Sultan Zâviyesi’nin zaviyedarlık ve türbedarlığını ele geçirme üzere alâkalarını sürdürmüşlerdir ki, bunlar aşağıda görülecektir.

Osmanlı tarihi boyunca bazı tekkelerde meşihatın bir tarikattan başka bir tarikata geçtiği görülmekle beraber bu meşru ve makul sebepler dahilinde vuku bulmuştur. Ancak Bektaşîlerin durumu farklılık arz etmektedir. Şöyle ki, belgelerde görüldüğü üzere Bektaşîlerin diğer tarikatlara ait tekke ve zaviyeleri ele geçirme teşebbüslerinin sebebi, geçmişte

sadır olan bir fermada isminde baba, dede, derviş, sultan, abdal olan tüm tekkelerin şeyhlik ve tevliyet inhaları Hacı Bektaş Velî âsitânesi seccadenişîni tarafından yapılacaktır şeklindeki hükümdür. Yani bu isimleri taşıyan tekkeler Bektaşî sayılacaktır. Halbuki baba, dede, sultan, derviş unvanları diğer tarikatlar tarafından da kullanılmaktadır²³ ve bu husus herkes tarafından bilinmesine rağmen anılan fermanın çıkmasının sebebi ancak Yeniçeri Ocağı’nın ortadan kaldırılmasından sonra dillendirilebilmiştir.

Esasen Osmanlı hânedânı devletin temelinde Mevlânâ ve Hacı Bektaş’ın himmet ve dualarının bulunduğu inanırdı.²⁴ Devlet, kuruluşundan 1526’da Hacı Bektaş Velî zâviyesi şeyhi Kalenden Şah’ın isyanına kadar Bektaşîlere sıcak bakmış ancak bu tarihten sonra bakışı değişmeye

²³ Suraiya Faroqhi, *Anadolu’da Bektaşilik*, Çeviren: Nasuh Barın, İstanbul, 2003, s. 143-144; Gülay Yılmaz, “Bektaşilik Ve İstanbul’daki Bektaşî Tekkeleri”, *OA*, İstanbul, 2015, sayı: 45, s. 102-103.

²⁴ Mustafa Özsaray, *Arşiv Belgeleri Işığında Osmanlı’da Devlet-Tekke İlişkileri*, İstanbul, 2021, s. 271. Bu inanış bir hatt-ı hümayûnda şöyle ifade edilmektedir: “*Hazret-i Mevlânâ ve Hacı Bektaşî Velî kuddise sirruhanın yed-i müeyyed-i himmet ve du’â-yı bâhirü’l-berekâtları ile esas-efgen olduğuna mebni ...*” (BOA.HAT, 120/4900)

başlamıştır. Lâkin Bektaşîlerin yeniçeri-lerle olan çok yakın ilişkileri dolayısıyla üzerlerine gidilememiştir.²⁵ 1826’ da Yeniçeri Ocağı kaldırıldıktan sonra sadır olan bir fermanla Bektaşîler hakkında “- Bektaşî gürûhu yeniçeri tâifesine istinad ile bazı tekyeler ve zevâyânın isimlerini tahriş ve kendilerine nisbet ile zabı” ettikleri ifade edilerek konuya açıklık getirilmiştir.²⁶ Bir eserde de konu şöyle anlatılmıştır: “-Ahmed Sâfi Bey de “-Memâlik-i İslâmiyyede alel husus Rumeli ve Arnavudluk içinde vesair bilâdda “Sultan” ve “Baba” ve “Abdal” elkâbı Bektâşiye erenlerine mahsustur diye, ol nâmlar ile şehir olan Nakşibendiye ve Kâdiriye ve turûk-u sâir-i meşâyihin merâkîd ve zevâyâsı bi’t-tedric birer taklible isti’lâ” edilmiştir.²⁷

İsminde dede, baba, abdal, sultan, derviş olan tüm tekkelerin inhalarının Hacı Bektaş Veli zaviyesi seccadenişini tarafından yapılacağına dair bazı arşiv belgeleri kitabımızın Vesikalar bölümünde bulunmaktadır (Bkz. Vesika No: 21-25). Burada sadece Hacı Bektaş Velî hazretleri sülâle-i tâhiresinden Çelebi Ahmed Cemâleddin Efendi tarafından yazılan *Bektaşî Sırrı Nâm Risâleye Müdâfa’a* isimli kitapta yayımlanan bir fermanı nakledeceğiz:

Mûcebince amel oluna

Kutbü'l-ârifîn zahri'l-vâsilîn südde-i rahmetü'l-Bârî Hacı Bektaş Velî aleyhi rahmeti'l-celînin evlâdlarından olup bi'l-fi'l seccadenişin evlâdı râfi'-i refi'ü's-şan-ı hâkânî eş-Şeyh Feyzullah zîde salâhuhü Dersa'âdet'ime mektub gönderüp memâlik-i mahrûsa-i şâhânemde vâki' baba ve abdal ve derviş ve sultan nâmlarıyla el-sine-i nâsda mezkûr nazargâh ve tekye ve hânkâh ve zâviyelerde fîmâ-ba'd mahlûlât ve tebeddülât ve meşrûtiyet iddi'âsı ve birbirlerine ferağ ve kasr-ı yed ve sâir tevcihâta müte'allik keyfiyet vukû' buldukda kuzât ve nüvvâb ve mütevellî ve sâir eshab-ı arz ve arzulahalleriyle tevcih olunmayup ancak cedd-i a'lâmuz kutbü'l-ârifîn gavsü'l-vâsilîn sâdât-ı kiramdan pîr-i tari-

²⁵ Mustafa Özsaray, age, s. 271;

²⁶ BOA. C.ADL, No: 29/1734-5’de kayıtlı bulunan ferman evâil-i S sene 242 [04-14.09.1826] tarihlidir. Ferman Es'ad Efendi, *Üss-i Zafer*, İstanbul, 1243, s. 213-221; aynı eserin Mehmet Arslan tarafından yapılan neşri, İstanbul, 2005, s. 177-184; Ahmed Rıfki, *Bektaşî Sırrı*, İstanbul, 1328, s. 95-107; aynı eserin Mahmut Yücer neşri, İstanbul, 2013, s. 191-198’dedir; Hür Mahmut Yücer, *Osmanlı Toplumunda Tasavvuf [19. Yüzyıl]*, İstanbul, 2003, s. 466. Arşiv belgesinde *Üss-i Zafer*’e nazaran son tarafında 10 satır fazlalık vardır.

²⁷ Ahmed Sâfi Bey’in 18 ciltlik Sefine-i Sâfi isimli esrinin C. III, s. 96-102’den naklen Hür Mahmut Yücer, age, s. 466.

kat-ı aliyye-i Bektâşîye Hacı Bektaş-ı Velî kuddise sirruhü'l-azizin hânkâh-ı aliyyesinde aziz-i müşârün-ileyhin evlâdından olmak üzere bi'l-fi'l seccadenişîn olanların arz ve inhalarına meşrûta olduğu beyan birle bu def'a seccadenişînlük mezkûr bâ-berât-ı âlîşân kendüye tevcih ve ihsan buyurulmakla mukaddem verilen evâmîr-i şerife mücebi emr-i şerifim sudûrunu inha ve istid'a eylediği ecilden hazine-i âmirem kuyûdâtına müraca'at olundukda memalik-i mahrûsamda vâki' aziz-i müşârün-ileyhin tarîkine mensub nazargâh ve tekye ve hânkâh ve zâviyelerinin fîmâ-ba'd mahlûlât ve tebeddülât ve meşrûtiyet iddi'âsı ve birbirlerine kasr-ı yed ve ferağ ve sâir tevcihâta müte'allik keyfiyet vukû' buldukda kuzât ve niüvvab ve mütevelliler ve sâir eshab-ı arzın arz ve arzuhalleriyle tevcih edilmeyüp kendü hânkâh ve zâviyesinde aziz-i müşârün-ileyhin evlâdından olmak üzere bi'l-fi'l seccadenişîn ve tevliyet ve tasarruf edenlerin izn ve icazetiyle ta'yin ve verdiği mektub mücebince taraf-ı şâhânemden berat ve sâir temessükâtım verilmek üzere şart-ı vâkıfda mestûr ve meşrûh olduğu ecilden bu bâbda şart-ı vâkıf mücebince amel olunup kuzât ve niüvvab ve sâir eshab-ı arz müdahale etmeyüp cümle memâlik-i şâhânemde bulunan nazargâh ve hânkâh ve zâviyenin şeyh ve ehl-i vezâîfince tebeddülât vukû'unda aziz-i müşârün-ileyhin tekyesinde seccadenişîn bulunan evlâdî şeyhler arzlariyla verilmek üzere ecdâd-ı izâmım zamanlarında ba'de merhûm ve mağfûrun lehüm Sultan Mehmed Hân ve Sultan Süleyman Han ve Sultan Ahmed Han ve babam Sultan Mustafa Han tâbe serâhum ve ammim Sultan Ahmed Han zamanlarında eslâfına verilen nişan-ı hümayûnlara derc ve tastir ve el-hâletü hâzihi selefi eş-Şeyh Ali fevt olup meşihat ve tevliyet ve tasarruf kendüye intikal etmekle eslâfına verilen berat mücebince kendüye dahi nişan-ı hümayûn i'ta ve mazmûn üzere tasarruf olunmak recasına ve emîri'l-ümerâi'l-kiram Rumeli beylerbeyliği pâyesini hâiz olup bi'l-fi'l dergâh-ı mu'allâm ağası olan Şahin el-Hac Mehmed Paşa dâme ulüvvühü i'lâm arz etmekle bu berat-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûnu verdim ve buyurdum ki işbu emr-i şerif-i şâhâne-i vâcibü'l-ittiba' ve lâzımü'l-imitsalimin mazmûn-ı ita'at-makrûnu üzere amel olunup hilâfına bir dürlü rıza ve cevaz göstermeyeler

Sultan I. Mahmud

Çelebi Ahmed
Cemaleddin Efendi

şöyle bileler alâmet-i şerifeme i'timad kılalar tahriren fî yevmi's-semâniye min Zilhiceti'ş-şerife sene selâse erba'in mi'ete elf [14.06.1731].²⁸

Sultan I. Mahmud'a ait olan bu fermanda Hacı Bektaş Velî dergâhı seccadenişîni Şeyh Feyzullah İstanbul'a mektup gönderip isminde baba, dede, sultan, derviş, abdal olan tekkelerin inha (atama yazı)larının önceleri verilen bir fermanla Hacı Bektaş Velî dergâhı seccadenişîni tarafından yapılması gerektiğinden bu hususun uygulanmasını istemektedir.²⁹ Bunun üzerine devletin kayıtlarına bakılmış ve isteğin haklılığı anlaşılınca uygulanması doğrultusunda emir çıkmıştır. Sultan I. Mahmud fermanında bu hükmün ec-dâd-ı izamları (büyük ataları) zamanlarında uygulandıktan sonra Sultan IV. Mehmed (1648-1687), Sultan II. Süleyman (1687-1691), Sultan II. Ahmed (1691-1695), Sultan II. Mustafa (1695-1703), Sultan III. Ahmed (1703-1730) zamanlarında da bu hususta emirler çıktığı belirtilmektedir (Bkz. Vesika No: 26). Bu hususta elde edilebilen en eski tarihli belge 1647 tarihlidir (Bkz. Vesika No: 27). Diğer eski tarihli bir belge de 4 Z 1124 [02.06.1713] tarihli olup Marzifon Pîrî Baba zaviyesi zâviyedarlığına aittir.³⁰

Bu fermana rağmen zamanla çeşitli se-

beplerle kısmen uygulanabilmiş ve bu yüzden bazı yabancı kimselerin şeyhlik elde etmiş oldukları görüldüğünden Hacı Bektaş Velî seccadenişînlerinden Şeyh Feyzullah Efendi'nin 1743 yılında, Şeyh Abdüllâtif Efendi 1787 yılında sundukları arzlarla anılan fermanın uygulanmasını istemişlerdir. 23 No'lu vesikada görülen kayıta 1732 ve 1734 yıllarında da bu hususta hazine defterlerine şerh verildiği belirtilmektedir ki, o tarihlerde de birer ferman çıktığı anlaşılıyor.

Bir Bektaşî dervişinin XVII. yüzyılda Sofya'da bir Kâdirî tekkesini ele geçirmek için yaptıkları uygunsuzluklar Top-

²⁸ Çelebi Ahmed Cemaleddin Efendi, *Bektaşî Sırrı Nâm Risâleye Müdafa'a*, İstanbul, 1328, s. 53-55; aynı risale Hür Mahmut Yücer tarafından Ahmed Rıfki, *Bektaşî Sırrı III-IV*, İstanbul, 2015, s. 39-41'de yayımlanmıştır.

²⁹ BOA. C.EV, No: 468/23695-I ve II; MAD, No: 9888, s. 341. Bkz. Vesika No: 21-23.

³⁰ BOA. İE.EV, No: 42/4785'de kayıtlı belgenin çevrimyazısı şöyledir:

Zâviyedârlık-ı Pîrî Baba der Merzifon Zâviye-i mezbûrenin vazife-i mu'ayyene ile zâviyedârî olan Derviş el-Hâc Ali zâviyeyi harâb etmekle ref' olunup bundan akdem Derviş Himmet arz ve berat olunmuşken Hacı Bektaş-ı Velî seccadesinde seccadenişîn olan Şeyh Elvan Efendi arz etmekle mücebince ref'inden ibka olunmak
BUYRULDU

4 Z erba'a ve işrîn ve mi'e ve elf [02.01.1713]

kapı Sarayı Müzesi Arşivi'nde 220/27 numarayla kayıtlı ibretâmiz bir hüccetde görülmektedir. Vesikanın fotokopisi ve çevrimyazısı için bkz. Vesika No: 28.

XVIII. yüzyılda Feyzullah Çelebi ve Abdüllâtif Çelebi'nin gönderdikleri arzlar ile isimleride baba, dede, abdal, sultan, derviş olan tekkelerin inhalarının sadece Hacı Bektaş Velî zaviyesi şeyhine meşruta olması dolayısıyla başkalarının inhalarının kabul edilmemesini istemeleri üzerine çıkan fermanlar neticesinde Bektaşîler ülkedeki bu isimlerde olan hemen tüm tekke ve zaviyeleri ele geçirmek üzere teşebbüse geçmişler, birçoğunu elde etmişler bazılarında muvaffak olamamışlardır. Bu teşebbüslere ait bir belge şöyledir:

“Üsküdar kazâsı nâibine hüküm ki:

Meşâyihden Şeyh Ahmed zîde salâhuhû gelüp Edirne'de sâkin Arnavud Şeyh Mustafa Efendi dimeğle ma'rûf kimesnenün halîfelerinden olup Üsküdar'da Hasan Ağa mahallesinde İskender Dede dimeğle ma'rûf kimesnenün medfûn olduğu mahallün etrâfı mekâbir-i müslimîn olup kadîmden fukarâdan ve mücerred bir kimesne İskender türbe[dârı] olageliüp dâhilinde tarîk-i Halvetiyyeden Şeyh Mehmed kasr-ı yedinden bu mutasarrıf ve isneyn ve cum'a giceleri türbe ittisâlinde

vâki' mescid-i şerîfde âyîn-i tarîk-i Halvetiyyeyi icrâ ve mescid-i mezkûrda fukarâ sâkin olacak mahalli olmağla İskender Dede'nün yerine mutasarrıf-ı mezkûr Şeyh Mehmed hüsn-i rızası ve ma'rîfet-i şer'le buna ferâğ ve kasr-ı yed ve hüccet-i şer'iyye virilüp âhardan bir vechile dahl olunmak îcâb etmez iken ecânibden Bektâşî Hüseyin dimeğle ma'rûf kimesne zuhûr ve İskender Dede Türbesi İskender Baba'dur ve Bektâşîlerindür diyü hilâf-ı inhâ Hacı Bektâş-ı Velî şeyhinden aldığı arzı berât itdürüp fuzûlî zabt ve gadr-i küllî eyledüğün bildiriüp ol bâbda hükm-i hümâyûnum recâ ve husûs-ı mezbûr ahâlî-i mahalleden tefahhus olundukda zikr olunan İskender Dede medfûn olduğu mahallün etrâfı makâbir-i müslimîn olup kadîmden fukarâ ve mücerred bir kimesne İskender Dede türbedârı olageliüp bir mahalden kat'â îrâdı dahi ol[mamağla] aslunda tarîk-i Halvetiyye'den Şeyh Mehmed kasr-ı yedinden mezkûr Şeyh Ahmed mutasarrıf ve isneyn ve cum'a giceleri türbe ittisâlinde olan [mescid-i] şerîfde âyîn-i tarîk-i Halvetiyye icrâ ve her vechile hüsn-i sülûki ve türbe-i merkûmeye Bektâşî tarafından bu âna değün kat'an müdâhale olundığı ma'lûmumuz değildir diyü mahall-i mezbûrdan müseccelü'l-esâmî cem-i gafîr ve cem'-i kesîr kimesneler hâlâ

Bektâşî tarafından bâ berât zâviyedârlık iddi'â iden Dervîş Hüseyin muvâcehesinde alâ tarîki'ş-şehâde haber virmeleriyle İskender Dede türbe-i şerîfî olduğı ve bu âna dek tarîk-i Halvefî olageldiğı şehâdetleriyle şer'an sâbit olup Bektâşî tarafından müdâhale kadîme mugâyir olduğı sen ki nâib-i mumâ ileyh İmâmzâde Mehmed zîde ilmuhûsun i'lâm eyledüğün ecilden i'lâmün mûcebince amel olunmak için yazılmışdur. Fî evâhir-i Ra sene 1156 [15-24. 05.1743]".³¹

Bektaşîler yeniçeri desteğini arkalarına alarak diğer tariklere mensup tekke ve zâviyeleri elde edebilmek için verdikleri mücadelenin sebebini Ahmet Yaşar Ocak “-vakıf arazilerden elde edilen gelir her tekkenin mütevellisi tarafından toplanıyor, bu mütevellî yalnız şeyhe karşı sorumlu bulunuyordu. Mevcut gelirden ihtiyaçlar temin edildikten sonra artakalanı Hacı Bektaş Zaviyesi'ne gönderilmesi”³² olarak gösterirken, Suraiya Faroqhi ise büyük oranda prestij meselesi olduğunu, ayrıca gösterilen adaylar tarafından verilen hediyeler gibi saiklerle olduğunu söylemektedir.³³

Bu mesele hakkında son olarak şunu da söylememiz gerekiyor ki, bazı eserlerde yeniçeri etkisiyle Bektaşîlerin çeşitli tekke ve zâviyeleri ele geçirme teşebbüsleri gör-

mezden gelinerek sanki Bektaşî zâviyeleri hariçten başka tarik müntesipleri tarafından ele geçirilmeye çalışılmış veya yeniçeriler mensup oldukları Bektaşî zâviyelerinin mağdur olmamaları için maddî yardım yapmışlar havası verilmektedir. Meselâ yakın zamanda basılan bir eserde “ ... yeniçeriler Bektaşîliğe intisap etmişlerdir. Buna istinaden yeniçerilerin bağlı oldukları tarikata mensup olan tekkelere düzenli bir ilişki içerisinde oldukları görülmektedir. İtikadi boyutun yanı sıra, bu ilişkiler gerek siyasi gerekse ekonomik manada pozitif bir yapıda seyreylemiştir. Maddi alanda düzenli bir geliri olan ve toplum nazarında itibar gören yeniçeriler, Bektaşî tekkelerinin ekonomik sıkıntı çekmelerine göz yummayarak, onların ayakta kalmaları için destekte bulunmuşlardır” deniliyor.³⁴

Büyük bir emek mühsülü olan kıy-

³¹ BOA. A. {DVNSAHK.İS.d... No: 1, s. 104. Hüküm İstanbul Külliyyâtı II, İstanbul Ahkâm Defterleri İstanbul'da Sosyal Hayat 1, İstanbul, 1997, s. 74-75'de yayımlanmıştır. Ayrıca bkz. Vesika No: 29-30

³² A. Yaşar Ocak, “Bektaşîyye”, *Türkiye'de Tarikatlar Tarih ve Kültür*, İstanbul, 2015, s. 472.

³³ Suraiya Faroqhi, *Anadolu'da Bektaşîlik*, İstanbul, 2003, s. 144.

³⁴ Aziz Altı, *Balkanlarda Bektaşîlik XVII-XVIII. Yüzyıllar*, Ankara, 2019, s. 342

metli bir ansiklopedideki “Bektaşilerde Şeyh Tayini” maddesinde de şöyle denmektedir: “*Tekkeler birer iktisadî teşekkül olduklarından, gelirleri pek çok kişinin dikkatini çekmektedir ve bazı şahıslar tekkelerle ilgili olmadıkları halde gelirlerinden yararlanma yoluna gitmek istemektedirler. Bektaşi tekke ve vakıflarını ele geçirme ve gelirlerinden istifade etme bakımından mühim bir hadise 1111/1699 tarihli bir belgede kayıtlıdır. Hamid sancağı, Burdur kazasında Derviş Bektaşî Mehmed isimli bir şahıs, Burdur Bektaşî Tekkesi’ni kendi parasıyla yaptırdığını, tekke şeyhi Mustafa Dede’nin ise tekkeyi kanunsuz olarak ele geçirdiğini iddia etmektedir. Fakat belgeye düşülen dip notta, Mustafa Dede’nin haklı olduğu, Derviş Mehmed’in tekkeyle alakası olmadığı belirtilmektedir*”³⁵ deniliyor. Atıfta bulunulan belge BOA. C.EV, No: 249/12436’da kayıtlı Bektaşî Derviş Mehmed tarafından Dîvân-ı Hümâyûn’a sunulan muamele görmüş bir arzuhaldir. Belgenin tamamı kitabımızın vesikalar kısmında 31 numarada bulunmaktadır. Derviş Mehmed arzuhalinde 9 sene önce Burdur’da kendi parasıyla bir Bektaşî tekkesi yaptırdığını, kimseyle ihtilâfı olmadan padişah beratıyla şeyhlik yapmakta iken Mustafa Dede diye birisi ben Doğan Bey evlâdındanım diye arzuhal ile kaydımızı bozduk

zaviyeyi elimden alıp bize haksızlık etmektedir diyerek, hakkımı alabilmek için Rumeli kazaskeri huzurda muhakeme olmak istemiştir. Bunun üzerine devletin resmî kayıtlarına bakılıp alâkalı bilgiler arzuhalin kenarlarına kaydedilmiş. Bu derkenarların birinde Derviş Mehmed’in tekkesini yaptığı yerin Doğan Bey oğlu İzzeddin Mezraası Vakfı’na ait olduğu, Mustafa Dede’nin vakfı kuranın neslinden olduğu ve evlâda meşrûta mezraadarlığın Mustafa Dede üzerinde kayıtlı bulunduğu belirtilmiş, diğer derkenarda da mezraadarlığın evlâdiyet üzere Mustafa Dede üzerinde olduğu, Derviş Mehmed’in hiçbir şekilde alâkası olmadığı ve şeyhliğin kendi üzerinde olduğuna dair elinde bir senet bulunmadığı ve dolayısıyla davaya ehliyeti olmadığı belirtilmektedir. Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi bu mesele hakkında arşivlerde çok bol miktarda belge bulunmaktadır.

Bu girizgâhtan sonra bölgemizdeki Baktaşî tekkelerine dönelim.

1826’dan sonra kapatılan tüm Bektaşî tekkelerin kaydedildiği defterlerde İzmit körfezinin güneyinde dört (4) Bektaşî tekkesi görülüyor.³⁶ Bunların ikisi Karamür-

³⁵ A. Yılmaz Soyzer, *Hünkâr Ansiklopedik Bektaşîlik Sözlüğü*, İstanbul, 2019, s. 415.

³⁶ Bkz. Vesika No: 37, 38.

sel Pazaryeri karyesinde, ikisi de Yalova' - dadır. Bu tekkeler hakkında önemlerinden dolayı ayrıntılı bilgi verilmeye çalışılacaktır.

Öncelikle şunu belirtmeliyiz ki, Yalova ve Karamürsel'in günümüzdeki iskân mahallerinin gelişerek oluşması, fetihten sonra bir asırdan fazla bir sürede olmuştur.

Yalova'nın kuruluş sürecini başka bir eserimde³⁷ anlatmıştım. O bakımdan burada tekrarlamayacağım. Şimdi de Karamürsel'in teşekkülüne bakalım.

Karamürsel'in Teşekkülü:

Karamürsel bölgesinin fethi kaynaklarda 1326-1337 arasında farklı yıllarda gösterilir.³⁸

Fethi gerçekleştirenlerin kumandanı olan Kara Mürsel'i, Osmanlı kaynakları "Akça Koca'nın yetiştirdiği yiğitlerden", "bahadırlardan", "şeci' beg" olarak tavsif eder.³⁹

XIV. asırdan XVII. asra kadar Karamürsel Yalakâbâd (Yalova) kazâsına bağlı bir karyedir.

Kanunî dönemine ait 1530 tarihli tahrir defterinde Karamürsel şöyle kayıtlıdır:

*Karye-i Mürsallü tâbi'-i m[ezbur]
Hâne: 93; Mücerred: 11; Hatib: 1;
Doğancı:12; Kayyım:1; Meremmet-
ci:1; Kötürüm:1. Hâsıl: 4800.*⁴⁰

Görüldüğü üzere Karamürsel 93 vergi mükellefi hane reisi, 11 vergi mükellefi

bekâr erkek, vergiden muaf saray için avcı kuşu (doğan) yakalayan 12 kişi, yine vergiden muaf 1 hatip, 1 kayyım, 1 meremetçi (köprü, vs. gibi kamu eserini onaran) 1 kişi ile 1 kötürümden oluşan, yıllık vergisi 4800 akçe olan bir köy imiş.

³⁷ Ahmed Nezih Galitekin, *İbrahim Müteferrika'nın Eserlerinden Yalova Kâğıthânesi*, İstanbul, 2013, s. 17-24.

³⁸ Fetih tarihi için bkz. Ahmed Nezih Galitekin, age, s. 12-17, 30.

³⁹ Osmanlı tarihlerinde bulunan İzmit Körfezi'nin güney sahillerinin fethi hakkındaki bölümler tarafımızdan hazırlanan iki kitapta nakledilmiştir. "Gölcük Örcün Köyü Ve Baba Sultân Zâviyesi, İstanbul, 1998; *Geçmişden Günümüze Halidere*, İstanbul, 1999.

Burada İdris-i Bitlisi'nin kaleminden bölge fethini okuyalım: "*Orhan Beg ... Dilâverân-ı meşhûrdan (ünlü yiğitlerden) Kara Mürsel Gâzi'ye erzâni buyurdu ki (lâyık gördü ki) ol serhadde kendü darb-ı tiğ (keskin kılıncının vuruşu) ve zor-ı bazusu (bileğinin gücü) ile her ne kadar mahalli güşâde eyler ise kendi askerinin mi'netine (ma'netine/ekmeğine?) sarf eyleye ve feth ve teshir eyledüğü mahaller kendü ismiyle şöhretyâb olmuştur ki hâlâ Kara Mürsel deyü meşhurdur*" (*Heşt Bihişt*, Farsçadan tercüme: Abdülbâki Sadi, Lâtin harflerine çevirenler: M. Karataş, S. Kaya, Y. Baş, Ankara, 2008, C. I, s. 242-243. Ayrıca bkz. Behiştî Ahmed Çelebi, *Târih-i Behiştî Vâridât-ı Subhânî ve Fütûhât-ı Osmânî*, Hazırlayanlar: Fatma Kaytaz, Müjgân Çakır, Ankara, 2020, C. I, s. 204.

⁴⁰ 438 Numaralı Muâsebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri (937/1530) II, Ankara, 1994, s. 807.

Yine Kanunî dönemine ait (1520-1566) bir mufassal tahrir defterinden Karamürsel'in «Orta-vîran nâm-ı diğer Cami (diğer defterlerde: Câmî nâm-ı diğer Mahalle-i Orta), Dolayoba, Çamçukuru nâm-ı diğer İzzeddin, Domuzcu, Temenna, Kıran, Hacıyusuf nâm-ı diğer Hoşkadem» adlı mahallelerden oluştuğunu öğreniyoruz.⁴¹

Bu durum IV. Mehmed döneminde 1675'de yapılan tahrir kadar tüm tahrirlerde aynen devam etmiştir.⁴² Yalova'nın aynı dönemde Karamürsel haricindeki bölge köyleri şunlardı: Hâlidere, Koyunluca [Konca], Konuklu [Ereğli'nin güneyinde terkedilmiş bir köy], Ulaşlı, Karamuradlı nâm-ı diğer Akdoğan, İnebeyli, Akçat.

Karamürsel mahallesi olarak belirtilen yerlerden Kıran, Dolayoba, Hacıyunus nâm-ı diğer Hoşkadem, Domuzcu'nun günümüzdeki mevkilerini Karamürsel araştırmalarıyla tanınan dostum Erdoğan Özdemir Bey'e sordum, bu isimleri hiç duymadıklarını söyledi. Cami mahallesinin günümüzdeki Pazarköy olduğu arşiv belgelerinden anlaşılıyor. Çamçukuru halen de mevcut. Çamçukuru nam-ı diğer İzzeddin ise kanaatimce XVI. yy. başlarında Değirmendere nam-ı diğer Örcünlü'de olduğu gibi⁴³ birbirine çok yakın meskûn iki

bölgedir veya aynı yerin diğer bir adıdır. Dolayoba'nın Orman Haritası'nda görül-

XVI. yüzyılda Karamürsel karyesini oluşturan mahallelerin bulunduğu bölge

XVII. yüzyılda Karamürsel mahallelerinden sayılan Dolayoba mevkii

⁴¹ BOA.TT, No: 436, s. 534. Ayrıca bkz. TT, No: 630, s. 759.

⁴² BOA. TT, No: 733, s. 274. Ayrıca bkz. TK.GM.d, No: 120, v. 140/B-142/B; BOA. MAD, No: 553, s. 160-161.

⁴³ Örcün XVI. asır ortalarından itibaren gelişerek ayrı bir köy statüsü kazanmıştır.

düğü üzere Kayacık mahallesinin 3 km. kadar güneyinde bulunan “Dolay Sırtı” denilen bölge civarında olduğu anlaşılıyor,

XIV ve XV. yüzyıllarda sahilde yerleşim olduğunu biliyoruz. Tevârih-i Âl-i Osman’larda fetihten sonra bölgenin timar erlerine üleştirildiği, İstanbul cihetinden gelecek Bizans gemilerinin İzmit Körfezi’ne geçişlerinin önlenmesiyle görevlendirildikleri için sahilde oturmaları gerektiği aşikârdır.

Bir önceki sayfada bulunan haritada yeşil çerçeve ile belirtilmiş sınırlar içinde olduğunu düşündüğüm Karamürsel mahalleleri, önceleri merkezde bir camii olan küçük birer yerleşim birimi iken zamanla gelişmişlerdir. Sultan I. Ahmed döneminde (1603-1617) yapılan tahrirde, Dolayoba 23, Hacıyunus nâm-ı diğer Hoşkadem 33, Cami ile Orta mahalle 72, Domuzcu 55, Çamçukuru nâm-ı diğer İzzeddin ve Temenna mahallesi 59 ve ismi yazılmamış (Kıran) 74 hane gibi o zaman için birer köy sayılacak büyük yerleşimlerdir.⁴⁴ Görüldüğü üzere yaklaşık 70-80 sene içinde erkek nüfus 120’den 314’e çıkmıştır. XVIII. yüzyılda bazı kayıtlarda bu yerler yine mahalle olarak zikredilmeğe devam edilmekle birlikte aslında birer köy oldukları Anadolu Ahkâm defterlerinden birinde gördüğüm bir hükümde belirtilmektedir.

Anılan bu mahalleler hakkında birkaç söz söyleyelim.

Tahrir defterlerinde en önce kaydedilmiş olan Kıran mahallesi ismini bulunduğu meviinden almış olabilir. Meselâ Değirmendere köyü sahilden 3 km. kadar güneyde olup sahildeki yerleşimine «Yalı» denir. İşte aynen bunun gibi büyük bir çoğunluğu sahilden daha içerlerde bulunan Karamürsel’in sahilindeki yerleşime Yalı, sahil, kıyı anlamında «Kıran» denilmiştir diyebiliriz.⁴⁵

Osmanlı Arşivi’nde bulunan 18 R 1133/16.02.1721 tarihli bir vesikada Kıran’ın 1719’da vuku bulan İstanbul depre-

⁴⁴ BOA. TT. 733, s. 274-277.

⁴⁵ Cem Dilçin, *Yeni Tarama Sözlüğü*, Ankara, 2009, s. 149. Yurdumuzda Kıran isimli 77 yerleşim yeri bulunduğu görülüyor ki, Kıran bir cemaat ismi de olabilir. (*Türkiye’de Meskûn Yerler Kılavuzu*, Ankara, 1948, C. II, s. 683-84; Cevdet Türkay, *Osmanlı İmparatorluğu’nda Oymak, Aşiret ve Cemaatlar*, İstanbul, 2001, s. 444).

⁴⁶ Bu zelzele hakkında dönemin iki tarihçisi şu bilgileri verir (sadeleştirerek): “İzmit’in ekser yerleri viran ve gümrükçüsü gümrükhane ile denize gitti. Karamürsel mahkemesi harap ve kadısı bina altında öldü (*Târih-i Raşid*, İstanbul, 1282, C. 5, s. 161; *Târih-i Raşid ve Zeyli*, Haz. A. Özcan, Y. Uğur, B. Çakır, A. Zeki İzgör, İstanbul, 2013, C. II, s. 1164)”. “Bu depremde Yalova’nın yarısı, Karamürsel’in tamamı yıkıldı. Kazıklı (günümüzde Kavaklı)

minde⁴⁶ büyük hasara uğradığı, halkın çoğunluğunun yaralandığı ve köylerini terkederek Karamürsel'e gittiği görülüyor.⁴⁷ O dönemenin tarihini yazan Vak'anüvis Raşid Efendi Karamürsel mahkemesinin harap olduğunu, kâdı'nın altında kalarak öldüğünü yazdığına göre sahil bölümünde iskân bulunmakta ve burası Kıran denilen mahalledir.

Karamürsel'e gittiler denilmekle tarihî Karamürsel'in merkezi hükmünde olan Cami mahallesine, yani sonraki zamanlarda Pazaryeri karyesi adını almış olan köy kastedilmektedir. Daha sonra ahali yine sahile inmiştir. 1999 depreminde Değirmenedere halkının çok büyük kısmı evlerini terkederek başka yerlere gitmiş, Aşağı Değirmenedere adeta hayalet şehre dönmüştü. Yer sarsıntılarını bittikten sonra halk yine yerlerine döndü. Aynı şey o zaman da vuku bulmuştur diye düşünüyorum.

Karamürsel sahil kesiminde XV-XVI. yüzyılda yapılmış bazı hayır eserleri bulunmaktadır. Meselâ bu gün hakkında hiçbir bilgiye sahip olmadığımız Hacı Mustafa Mescidi,⁴⁸ Sadrazam Hersekzâde Ahmed Paşa'nın Hersek'deki külliyesine akar olarak yaptırdığı sahildeki hamam, Kara Bâlî Bey'in yaptırdığı cami, çeşmeler, kervansaray, hamam, odalar ve dük-

kânlar.⁴⁹ Sadrazam Hafız Ahmed Paşa'nın Pazarköyde'ki cami için sahilde yaptırdığı mahzenler, dükkânlar, vakfa ait bir arsa⁵⁰ Karamürsel sahil cihetinin meskûn olduğunu göstermektedir.

Hacı Yusuf nâm-ı diğer Hoşkadem mahallesi ile alâkalı olabilir dediğim iki hüccete rastladım. Her ikisi de Üsküdar kadı sicilindedir. Biri evâhir-i L 930 [22-30.08.1524] tarihli olup Karamürsellî Yusuf b. Ramazan isimli şahsın Hırvat kölesi kaçmış, İstanbul'da yakalanarak kendisine teslim edilmiş. Diğer hüccet de evâil-i Za 930 [31.08-09.09.1524] tarihli olup burada da Karamürsellî Şaban b. Hoşkadem isimli şahsın Hırvat asıllı kölesi kaçmış ve yakalanarak kendisine teslim edilmiş. Bu iki şahıs da köle sahibi olacak kadar varlıklı olduklarına göre önder şahsiyetler olabilmesi ihtimalinden dolayı Şaban'ın babası olan Hoşkadem ile Ramazan oğlu Yusuf'

sanki yere battı. Sapanca, Düzce ise büyük zararlara uğrayarak, buralarda pek çok insan öldü (Silâhdar Fındıklılı Mehmed Ağa, *Nusretnâme*, Sadeleştiren: İsmet Parmaksızoğlu, İstanbul, 1966, C. II, s. 388; aynı eserin Mehmet Topal tarafından yapılan ilmî neşri, Ankara, 2018, s. 1102-1103)".

⁴⁷ BOA. İE.BH, No: 16/1448. Bu vesika için bkz. Vesika No: 78.

⁴⁸ BOA. İstanbul Ahkâm Defteri, No: 1, s. 232.

⁴⁹ BOA. TT, No: 630, s. 191.

⁵⁰ BOA. İstanbul Ahkâm Defteri, No: 1, s. 232.

un mahalleye ismini veren Hacı Yusuf nâm-ı diğeri Hoşkadem olmaları muhtemeldir diye düşünüyorum.⁵¹

XVI. yüzyıl sonlarında Karamürsel köy statüsünden çıkıp naibi bulunan bir nahiye olmuştur.⁵² 22.02.1841 tarihli bir arşiv defterinde Karamürsel mahalleleri şöyledir: Debbağhane, İsmail Ağa, Camii Atik, Ömer Ağa, Hacı Mehmed Ağa, Kayacak.⁵³

Günümüzde Kocaeli ili Karamürsel ilçesine bağlı bir mahalle olan Pazarköy'ün Osmanlı dönemindeki ilk ismi Karamürsel "Cami Mahallesi"dir. Daha sonra Pazaryeri Karyesi adını almış ve nihayet Pazarköy olmuştur. 1756 tarihli bir fermanda Pazarköy *Karamürsel nahiyesinde ve civar-ı kasabada vâki' Câmî nam karye salât cuma eda ve cami ve mektep ve hamamlı bir kasaba misillü bir karye*⁵⁴ diye tavsif ediliyor.

Belgelerde Pazarköy'de camii bulunan iki şahsın ismi geçmekte. Biri Kara Musa, diğeri 1625-1626 ve 1631-1632 yıllarında iki kez sadrazamlık yapmış olan Hafız Ahmed Paşa'dır.

1530 tarihli tahrir defterinde Karamürsel'de bir hatip ve kayyım bulunduğunu yukarıda gördüğümüze göre camii ilk yaptıran Kara Musa isimli zâtdır. Cami bilmediğimiz bir sebepten zamanla harap

duruma düşmüş ve Hafız Ahmed Paşa⁵⁵ tarafından ihya edilerek yeni vakfı kurulmuştur. Kara Musa'nın şahsiyeti hakkında bilgimiz yoktur.⁵⁶

Pazarköy'ün ilk isminin Cami mahallesi olduğunu gösteren çok sayıda vesika bulunmaktadır. Meselâ eski tarihli belgelerde Karamürsel'de olduğu belirtilen hayır eserlerinden Bâbüssaade ağası İbrahim Ağa'nın (vakfiyesi 1535 tarihli) sıbyan mektebi; Çoban Mustafa Paşa (ö. 1529)

⁵¹ *İstanbul Kadı Sicilleri Üsküdar Mahkemesi 5 Numaralı Sicil (H. 930-936/M. 1524-1539)*, Hazırlayanlar: Yasemin Dağdaş, Zeynep Berktaş, İstanbul, 2010, 250.

⁵² BOA. A. {DVNSMHH.d., No: 73, s. 230. 1674 yılında Karamürsel şu köy ve mahallelerden oluşuyordu. Bkz. Vesika No: 190

⁵³ BOA. ML.MSF, No: 2291. Bu mahalle isimleri halen de devam etmektedir. XVII. yy. Karamürsel köy ve mahalleleri için bkz. Vesika No: 35

⁵⁴ BOA. A. {DVNSAHH.İS.d., No: 4, s. 93-94.

⁵⁵ Müezzinzâde Hafız Ahmed Paşa: 1654 yılında Filibe'de doğdu. Küçük yaşta hafız oldu. Enderun'da eğitim gördü. Çeşitli görevlerde bulunduktan sonra iki kez sadrazamlık yaptı. IV. Murad'ın ilk zamanlarında ayaklanan yeniçeriler tarafından şehid edildi (1632). Birçok hayır eserleri bulunan Ahmed Paşa, hazır cevap, cesur, fedakâr, iyi bir münşi, sesi çok güzel bir hanende ve şair idi. Kabri Karacaahmed Mezarlığı'ndadır. (Orhan F. Köprülü, "Hafız Ahmed Paşa" maddesi, *DVİA*, İstanbul, 1997, C. 15, s. 84-85)

⁵⁶ Kara Musa Camii hk. bkz. Vesika No: 35.

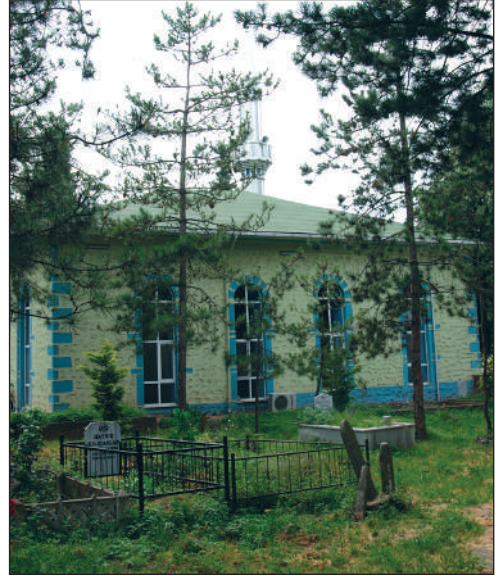
tarafından Gebze'deki külliyesine akar olarak yaptırılan hamam; Sadrazam Hafız Ahmed Paşa (1564-1632)'nin câmiî ve diğer hayır eserlerinin sonraki yüzyıllarda Pazaryeri'nde olduğu tasrih olunmaktadır. Konumuz Pazarköy'ün tarihini yazmak olmadığı için bahsi bu kadarla kapatarak sadede dönüyoruz.

Yirmi küsur yıldır arşivlerde araştırma yapan biri olarak şunu söyleyebilirim ki, tarih içinde Karamürsel'de tesis edilmiş tekke ve zâviyeler hakkında sıhhatli bir neticeye ulaşabilmek için daha çok fazla çalışmak gerekmektedir. Zira tahrir defterleri gibi umumî bilgiye ulaşılan defterlerde bulunmayan bazı bilgiler, çeşitli defterlerde, müteferrik vesikalarda rastlanabilmektedir. Biz burada sadece hakkında belgeye ulaştığımız konumuz olan iki zâviye hakkında bilgi vermeye çalışacağız.

I- Pazaryeri karyesindeki Ali Dede/ Derviş Ali Zaviyesi:

Köy câmi'inin 40-50 metre kadar güneydoğu cihetinde bulunan türbe, aynı zamanda zâviyenin tevhidhânesi olmalıdır.

Zâviye hakkında rastlayabildiğim en eski vesika, 1 Z 929 [11.10.1523] tarihli Kocaeli Evkaf Defteri'nde bulunup şöyledir:

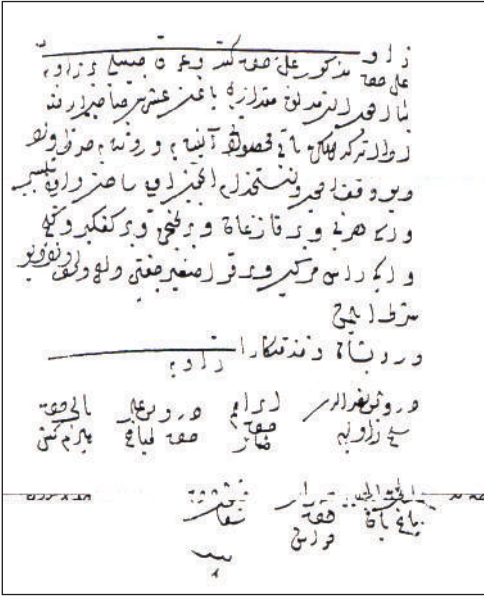
Pazarköy Camii

Zâviye- i Ali Dede

Mezkûr Ali Dede kendü arak-ı cebîniyle bir zâviye binâ idüp altı müdlük mikdârı bağın öşrün sâhib-i arza edâ itdikden sonra bâki mahsûlâtı âyende ve revendeye sarf ola deyü vakf edüp ve istihdam için üç sahan ve üç tepsi ve iki hereni ve bir kazgan ve bir tencere ve bir kefgir ve kılıç ve iki re's merkeb ve bir kara sığır çifti dahi vakf ola deyü şart eylemiş

Dervişân ve hizmetkârân- ı zâviye

Derviş Nasreddin şeyh-i zâviye; İbrahim Dede habbâz; Derviş Ali Dede tabbâh; Bâli Dede hizemkeş; Halil Abdal bağbân; Hayran Dede ferraş; Yakub Dede saka. Neferen: 8⁵⁷

BOA. MAD, No: 22, s. 132

Zaviye mensupları sekiz kişi olarak yazılı ise de yedi kişinin ismi kayıtlı olduğu görülüyor.

Yukarıda nakledilen Ali Dede Zâviyesi kaydının günümüz Türkçesiyle ifadesi şöyledir:

“Ali Dede kendi alın teriyle bir zaviye yapmış, 6 müdd (513.160x6= 3078.96 kg.) mahsul yetiştiren bağının öşrünü sahib-i arza ödedikten sonra kalanın âyende ve revendeye (gelenler gidenler, yolcular) sarfedilmesini şart koşmuş; zaviye mutfağında kullanılmak üzere üç sahan, üç tepsi, iki hereni (küçük kazan), bir kazan, bir tencere, bir kevgir ve kılıç

ve iki eşek ve bir çift kara sığır vakfetmiş. Tahrir sırasında zaviye şeyhi Derviş Nasreddin; habbaz (ekmekçi) İbrahim Dede; tabbah (aşçı) Derviş Ali Dede; hizemkeş (odun kesici) Bâli Dede; bağban (bağcı) Halil Abdal; ferraş (zaviyeyi süpürüp temizleyen) Hayran Dede; saka (sucu) Yakup Dede”dir.

XVI. yüzyıl tahrir defterlerinde Yalokâbâd (Yalova) kazasında bir (1) Ali Dede zâviyesi var. Karamürsel o dönemde Yalova’ya bağlı bir köy. XIX. yüzyılda Yalova ve Karamürsel’de ayrı iki Ali Dede zâviyesi görülür. XVI. yüzyılda mevcut olan Ali Dede zâviyesi Yalova’daki mi? Karamürseldeki mi? anlamılamıyor ise de, 1196/1782 tarihli bir hükmünde bu Ali Dede’nin Karamürsel Pazaryeri karyesindeki Ali Dede olduğu belirtiliyor (Bkz. Vesika No: 42). Ancak başka bir vesikada bu kayıtların Yalova’daki Ali Dede zâviyesine ait olduğu ifade ediliyor (Bkz. Vesika No: 85). Bu durum her iki zâviyede çıkan problemlerin çözülmesi için Dîvân-ı Hümâyûn’a müracaat edildikten sonra konunun aydınlanması için defterlere bakıldığından

⁵⁷ TTD-EVKAF, No: 579, v. 142/A-B’de de bulunmaktadır. Zaviyenin diğer bir kaydı için bkz. 38 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri (937/1530), II, Ankara, 1994, s. 811.

görevli memurun bölgeyi bilmemesi ve her iki zaviyenin de Yalakâbâd kazâsı dahilinde bulunması sebebiyle bu karışıklık ortaya çıktığı anlaşılıyor. Konuya kesin bir açıklık getirecek başka belgeler çıkana kadar burada nakledilen tahrir kaydının iki zaviyeye de ait olabilmesi ihtimalini kabul etmek gerekiyor. Gerçi aşağıda Yalova'daki Ali Dede Zâviyesi bölümünde ileri sürülen bir delile göre bu tahrir kaydının Karamürsel Pazaryeri karyesindeki Ali Dede Zâviyesi olma ihtimali daha kuvvetli görülüyor.

Vesikalar kısmında yayımladığımız vesikalarda “kutbü'l-ârifîn Ali Dede”, “evliya-i kirâmdan Ali Dede” olarak belirtilen Ali Dede'nin kimliğini tesbit edemediğimiz gibi, zaviyenin kuruluş tarihini da belirlemek mümkün olmamıştır. Evliya Çelebi'nin bahsettiği⁵⁸ Yıldırım Bâyezid zamanında yapılan Yalova tahriri elimizde olsaydı belki sadra şifa bir bilgiye ulaşabilirdik.

Eldeki en eski tarihli tahrir kayıtlarında mevcut olduğu göre, Ali Dede, ilk Osmanlı fetihlerinde adı geçen Geyikli Baba, Abdal Musa, Abdal Murad, Abdal Mehmed gibi Rum Abdalları/ Horasan Erenleri denilen zümrelerden; bilhassa da Şeyh Ede Bâlî, Geyikli Baba gibi Vefâî tarikine mensup olmalıdır.⁵⁹

Zira Erzurum, Sivas, Malatya, Adana, Biga, Bursa ve İnegöl gibi geniş bir coğrafyada Geyikli Baba Sultan dervişlerine rastlanıldığı tesbit edilmiştir ki, Ali Dede'nin de aynı zümreden olma ihtimalini kuvvetlendirmektedir.⁶⁰ Vefâiyenin kurucusu Bağdadî Ebu'l-Vefâ takvaya düşkün, şer'î hükümlere riayetkâr bir zât imiş.⁶¹ Prof. Dr. Ahmet Yaşar Ocak, Vefâiyenin Anadolu'da konar-

⁵⁸ *Seyahatnâme*, İkdâm neşri, İstanbul, 1314, C. 2, s. 66; Zekeriyâ Kurşun, Seyit Ali Kahraman, Yücel Dağlı neşri, İstanbul, 1999, C. 2, s. 41.

Ömer L. Barkan da “Fatih döneminden evvel veya Fatih devrindekiler de dahil olmak üzere en az üç tahrir yapılmış olduğu anlaşılmaktadır” der (*Hüdavendigâr Livası Tahrir Defterleri I*, Ankara, 1988, s. 13.

⁵⁹ Ahmet Yaşar Ocak, *Kalenderîler*, Ankara, 1992, s. 88-95, 121-122. Bir Anonim *Tevârih-i Âl-i Osman*'da Yalova fethine katılan «Bîneva Baba» denilen uryan bir dervişten bahsedilir (*Anonim Osmanlı Kroniği (1299-1512)*, Hazırayan: Necdet Öztürk, İstanbul, 2000, s. 13-15'den nakleden Ahmed Nezih Galitekin age, s. 189); Haşim Şahin, *Dervişler ve Sufî Çevreler*, İstanbul, 2017, s. 75; Haşim Şahin, “Vefâiyye” maddesi, *DVİA*, İstanbul, 2012, C. 42, s. 600-603.

⁶⁰ Ahmet Yaşar Ocak, *Türkiye Selçukluları Döneminde Ve Sonrasında Vefâî Tarikatı (Vefâiyye)*, *Belleten*, Ankara, 2006, sayı: 257, s. 140.

⁶¹ Haşim Şahin, *Dervişler ve Sufî Çevreler*, İstanbul, 2017, s. 74-75; aynı müellif, “Vefâiyye” *DVİA*, İstanbul, 2012, C. 42, s. 600-603.

Derviş Ali Dede Türbesinin dışı ve içi

göçer Türkmenler arasında halifelerinden Dede Garkın ve halifeleri tarafından yayılırken yarı gayri sünnî bir mahiyet kazanmış olabileceğini, yerleşik düzene geçince bu hüviyetinin giderek Sünnîliğe evrildiğini varsaymak mümkündür der.⁶²

Ali Dede zâviyesinde Kadirîlik, Halvetîlik ve Baktaşılık öncesinde uygulanan ritüeller, usûl ve erkân hakkında bilgi sahibi değiliz.

Kitabın vesikalar kısmında yayımlanan (Bkz. Vesika No: 42, 44, 46, 48-50) belgelerden anlaşıldığı üzere, Ali Dede vefat edince zâviyesinde defnolunmuştur. Türbe fotoğrafında görünen

Eşrefî mezar taşı (Derviş Ceyzi'nden)

Ereğli mezarlığında bir Eşrefî dervîşi şahidesi

Eşrefiyye Tâci

büyük sanduka Ali Dede'ye ait olmalıdır. 03.08.1562 tarihli tahrir defterinde zaviyenin şeyh ve dervişleri ismen zikrolduğuna göre o tarihte de faal durumdadır. Bu faaliyetin ne kadar daha devam ettiği hakkında bilgiye sahip değiliz. Ancak XVII. y.y. sonları veya XVIII. y.y. başlarında zâviye harap duruma düşmüş, Kara Osman isimli bir zât tarafından ihya edilerek İznik'deki Eşrefoğlu Rûmî âsitânesine bağlı bir Kâdirî tekkesine dönüştürülmüştür. (Bkz. Vesika No: 48). Pazarköy yakınlarında bulunan Ereğli köyü mezarlığında rastladığımız Eşrefî başlıklı bir mezar taşı bölgede Eşrefîliğin mevcudiyetini göstermektedir. Cami ve zâviye haziresinde ise birkaç mezar ta-

⁶² Ahmet Yaşar Ocak, Vefâi Tarikatı (Vefâiyye), Belleten, Ankara, 2006, Sayı: 257, s. 142; Haşim Şahin, age, s. 77;

şından başka bir şey kalmamıştır. Taşların tahribata maruz kaldığı cami duvarında dolgu malzemesi olarak kullanılan 18. yüzyıla ait iki adet mezar taşından anlaşılıyor. Nitekim köy halkından konuştuğum kimseler de önceden mezar taşlarının daha fazla olduğunu söylediler.

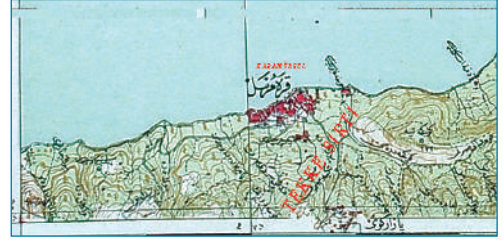
Vakıflar Genel Müdürlüğü arşivinde bulunan 1770 tarihli bir şahsiyet kaydında Karamürsel nâibi bulunan meşhur şair Sümbülzâde Mehmed Vehbi Efendi.⁶² arzıyla tekke şeyhliği Halvetî şeyhlerinden Şeyh Osman'a verilmiştir (Bkz. Vesika No: 45).

XVIII. yüzyılda Halvetîliğe geçen zâviye, bu tarihten itibaren 1826 yılında Bektaşî tekkelerinin kapatılmasına kadar geçen süreçte (40-52 numaralı vesikalarda görüldüğü üzere) zaviye meşihati Halvetîler ile Bektaşîler arasında gidip gelmiştir.

Tekke II. Mahmud döneminde yıkılmıştır.⁶³

II- Karşu Baba Zâviyesi:

Pazarköy'ün yaklaşık 2-3 km. kuzeybatısında, halk arasında Tekke Dede, resmî kayıtlarda Tekke Sırtı denilen yerdedir. Tekke kurulduktan -tesbit edemediğimiz- bir süreden sonra terkedilerek harap duruma gelmiştir.

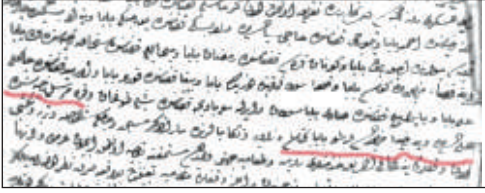

1915 tarihli haritada Tekke Sırtı mevkii

Belgedeki tabiriyle fukarâ-yı Bektaşîyyeden Derviş Mehmed isimli bir hayır sahibi tarafından 1815 yılında ihya olunarak Bektaşî tekkesi haline getirilmiş ve kendisi zaviyenin şeyhi olmuştur (Bkz. Vesika No: 53). Kısa bir müddet

⁶² Sümbülzâde Vehbi (Maraş 1819-İstanbul 1809). Sultan I. Abdülhamid ve III. Selim devirlerinin önde gelen simalarındandır. Karamürsel, Serez, Manisa, Manastır, Bolu kadılıkları yaptı. İran'a elçi olarak gönderildi. İstanbul'da yaptırılan mimarî eserler için tarih söyleyen Sümbülzâde'nin dîvânından başka Lütfiye-i Vehbi, Tuhfe-i Vehbi, Nuhbe-i Vehbi, Şehrengiz, Münşeât gibi eserleri vardır. Bir gün padişah kendisini çağırır ve "Bana öyle bir şiir yaz ki ilk mısraı okuyunca içimden seni öldürmek, ikinciye okuyunca ödüllendirmek gelsin" der. Bunun üzerine yazdığı "Rücular" isimli şiir çok ünlüdür. Vefatında Edirnakapı dışında gömüldü. (*Türk Dili Ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, İstanbul, 1998, C. 8, s. 526-527; https://www.chip.com.tr/forum/sumbulzade-vehbi-efendi-padisaha-yazdigi-siir-aci_t135900.html).

⁶³ Fahri Maden, *Bektaşî Tekkelerinin Kapatılması (1826) ve Bektaşîliğin Yasaklı Yılları*, Ankara, 2013, s. 378.

MAD, No: 8252, s. 3' de Bektaşî olarak zikredilen Karamürsel Pazaryeri karyesi Ali Dede ve Karşı Baba tekkelerinin kayıtları

sonra 1818 yılında vefat edince tekkesinde gömülmüştür.

Zaviyenin kuruluşunu gösteren bir belgeye ulaşamadık ise de 58-61 No'lu vesikalarda görülen Şeyh Mehmed Efendi zâviyesi kuvvetle muhtemelen bu zaviyedir. Anılan vesikalardaki kayıtlarda tekkenin mensup olduğu tarikat belirtilmemekte ise de 1826 yılında Bektaşî tekkelerinin kapatılmasından sonra hemen tüm Bektaşî tekkeleri Nakşîlere verilirken buranın Mevlevîlere verilmiş olması, kuruluşunda da Mevlevî olma ihtimalini akla getiriyor. Nitekim Karamürsel İsmailağa mahallesinde Mevlevî dede sikkeli şahidesi bulunan Derviş Ali'ye ait açık türbe bulunmaktadır. Bir ihtimal bu zât sonradan Karşı Baba adını alan tekkenin Mevlevî şeyhlerinden biri olabilir. Kırıldıktan sonra kötü bir şekilde yapıştırılan şahidenin metni şöyledir:

*Hazret-i Derviş Ali dünyadan etdi uzleti
Azm-i ukbâ eyleyüb maksûda erdi rihleti
Gerçi cisminde aba serde külâh muhterik*

*Verse ger kâlâ-yı şâhî itmezdi rağbeti
İrci'î savtın sema etdi de hazır baş olup
Terk idüb yârân ahbablar cihandan nüzheti
Okuyub seb'ü'l-mesâni rûh-ı pâk için müdam
Eyleyen ihda bula yevmü'l-cezâda rahmeti
Rif'atî gûş edicek fevtin ana sâhib-i hüner
Söyleyüp tarih-i zîbâ âh vâh hasreti
Fî 22 Ra sene 1161 [22.03.1748]*

Düşürülen tarihte “Ah vah hasreti” nin ebced değeri 996 çıkıyor. ibare tâmiyeli olduğu için “ziba”nın değeri olan 20 de eklenince 1116 çıkar.

1815 öncesi dönemde zaviyedarlık bazen bir şekilde Bektaşîlerin, bazen de

Derviş Ali kabri

diğer tarafın eline geçmiştir. Bu çekişmeler neticesinde zâviye zamanla hâlî ve harap duruma gelmiş, yukarıda söylendiği gibi ihya olunarak Bektaşî tekkesi olmuştur (Bkz. Vesika No: 53).

Zaviyenin ilk kurucusu olduğunu tahmin ettiğimiz Şeyh Mehmed Efendi zaviyesi hakkında görebildiğimiz en eski belge 8 B 1070 [20.03.1660] tarihlidir.

29.05.1850 tarihli bir vesikada Hacı Hasan Dede'nin vefat ettiği ve evlâtları Ali Rıza ile Fatma Zehra'nın zaviyenin bağ, tarla ve eşcar (ağaçlar) gelirlerine ait öşrün kendilerine verilmesini istedikleri görülüyor (Bkz. VesikaNo: 54). Aynı tarihte İzmit'ten Evkaf-ı Hümâyûn Nezareti Evrak Kalemi'ne gönderilen mektupla Karşu Baba zâviyesinin meşihati hakkında bilgi istendiği görülüyor (Bkz. Vesika No: 55).

03.01.1858 tarihli Meclis-i Vâlâ takririnden öğrenildiği üzere, mahallinden zaviyenin tamiri ve zaviyedarına maaş tahsisi istendiği, ancak Evkaf Nezareti'nin mali durumunun buna müsait olmadığından uygun zamana bırakılması gerektiği bildirilmiştir. (Bkz. Vesika No: 57). Bu tarihten sonra tekke hakkında bir kayda rastlanılmadı.

Karamürsel Tapu Sicil Muhafızlığı'nda bulunan Osmanlı dönemine ait bir

Karşu Baba Türbesi ve civarı

Karşu Baba Türbesi yanından Pazarköy'ün görünümü

Karşu Baba Türbesi'nde dostlarımız Namık Karadağ, Erdoğan Özdemir ve İbrahim Akbaba beyler (soldan sağa)

tapu defterinde, tekkeye ait iki bahçe ile iki bahçe yerinin, karye muhtar ve ihtiyar meclisinin tasdikiyle Mayıs 1903 ile Temmuz 1908 yıllarında, Ahmed ve

Karşı Baba baş ve ayak taşları

Mehmed ve Mustafa ve Arnavud Kadir Ağa ve validesine satıldığı görülüyor (*Yoklama Defteri*, s. 220).

Karşı Baba açık türbesinin kitabeleri:

Şahide metni:

Yâ Hû / Nûr-ı dîdem Hüseyin-i Kerbelâ / Kutbü'l-ârifîn hazret-i Karşı Baba / Kim kabrim ziyâret idüb geçe / Cennete imân Kur'ân ile göçe / sene 435

Horosânî başlıklı şahidenin tarihi olan 435'in neyi ifade ettiğini tesbit edemedim. Milâdî tarih desek o zamanlar sadece hicrî ve rûmî tarih kullanılmakta idi. Muhtemelen bilemediğim bir remzî anlamı vardır diye düşünüyorum.

Duvar kitabesinin metni:

Gel niyâz it sıdkla nesl-i Aliyyü'l-Mur-tazâ / Destgîr olsun sana ol Şâh-ı Hüseyin-i Kerbelâ / Üçler ile yediler kırklar ile itmiş zuhûr / Kıldılar Âl-i Resûlüne can-ların fedâ / Sıdkile yüzler süriün hâk-i dürer-i dergâhına / Eyer âsân her murâdın hazret-i Bârî Hudâ / Karamür-sel beldesinde kendüsin medfûn idüb / Kutb-ı âlem sırr-ı sultân hazret-i Karşı Baba / Sene 1233 [1817/1818]

Karşı Baba duvar kitabesi

III- Yalakâbâd Ali Dede Zâviyesi:

Yalova'daki bu zâviyenin ismine beş arşiv kaydında rastlayabildim (Bkz. Vesika No: 84-86). Doç. Dr. Fahri Maden, benim göremediğim BOA. EV. MKT, No: 1837/127 ve VGMA, Defter No: 386, s. 3-4'den Ali Dede zaviyesinden nakiller yapar.⁶⁴

Karamürsel Ali Dede zâviyesi bahsinde ifade edildiği üzere, tahrir defterlerinde Yalakâbâd kazası dahilinde bulunan Ali Dede zâviyesinin o zamanlar Yalovanın bir köyü olan Karamürsel'deki Ali Dede zaviyesi olduğunu gösteren bir belge nakletmiştik. Ancak daha sonra Ali Dede'nin Yalakabâd'daki zâviye olduğunu gösteren başka bir belge ile karşılaştık (Bkz. Vesika No: 84). Bu karışıklık yukarıda da ifade ettiğimiz gibi bir ihtilâftan dolayı Dîvân-ı Hümâyûn'a müracaat edilmesi üzerine tahrir kayıtlarına bakan memurlar bölgeyi bilmemeleri yüzünden aynı kaydı hem Karamürsel'deki Ali Dede, hem de Yalova'daki Ali Dede zannederek karışıklığa sebep oldukları anlaşılıyor.

Tahrir defterlerinde ve oradan derke-

nar yapılan belgelerde Ali Dede zâviyesi hakkında şu bilgilere ulaşabiliyoruz:

Zâviye- i Ali Dede

Mezkûr Ali Dede kendü arak-ı cebîniyle bir zâviye binâ idüp altı müdlük mikdârı bağın oşrûn sâhib-i arza edâ itdikden sonra bâki mahsûlâtı âyende ve revendeye sarf ola deyü vakf edüp ve istihdam için üç sahan ve üç tepsi ve iki hereni ve bir kazgan ve bir tencere ve bir kefgir ve bir kılıç ve iki re's merkeb ve bir kara sığır çifti dahi vakf ola deyü şart eylemiş

Dervîşân ve hizmetkârân- ı zâviye

Dervîş Nasreddin şeyh-i zâviye İbrahim Dede habbâz; Dervîş Ali Dede tabbâh; Bâli Dede hizemkeş; Halil Abdal bağbân; Hayran Dede ferraş; Yakub Dede saka. Neferen: 8

Nakledilen Ali Dede Zâviyesi kaydını

Yatır'ın bulunduğu tepeden Kültüçlü köyü (Foto: AYTEKİN VURAL)

⁶⁴ Fahri Maden, age., s. 37, 370, 382. Bkz. Vesika No: 72. Ayrıca bkz. BOA. MAD, No: 22, s. 131.

günümüz Türk

“- ... zâviye-i mezbûr defter-i hâkânî Mezra‘a-i Ali Dede deyü tahrir ve elsine-i nâsda (halkın dilinde) Kılıçlı ismi ile tesmiye olunup (adlandırılıp)”⁶⁵ denilmektedir ki zâviyenin Kılıçlı köyünde olduğunu öğremekteyiz. Bu belge olmasa zâviyenin yerini gösteren hiçbir bilgiye sahip olamayacaktık.

Kılıçlı köyü kaydına en eski 1054/1644 tarihli bir defterde rastlanıyor.⁶⁶ Sultan I. Ahmed devrinde (1603-1617) yapılan tahrirde⁶⁷ Kılıçlı köyü bulunmuyor. Belgede geçen “hîn-i tahrirden beri” ifadesi yukarıda künyesini vedağımız 1644 tarihli avârız defteri tahririne ait ise 1523 tarihli Evkaf Tahrir defterindeki Ali Dede Zâviyesi Karamürsel’deki zâviyeye aittir. Yok bizim görmediğimiz başka tahririne ait ise mesele açıklığa kavuşmamış demektir.

Yayınladığımız belgelerden anlaşıldığı üzere evlâda meşruta olan zâviyedarlık ve tevliyet XVIII. yüzyılda da Ali Dede neslinden gelenler tarafından yürütülmekte imiş.⁶⁸ Bu zâviye hangi tarikata mensup idi? Ne zaman Bektaşîliğe geçtiği hususunda bilgiye ulaşamadık.

Doç. Dr. Fahri Maden’in tesbitine göre zâviye Sultan II. Mahmud döneminde harap durumda imiş.⁶⁹

28.02.1827 tarihli bir bir arşiv def-

terinde de Ali Dede zaviyesinin Bektaşî olmayıp ehl-i sünnetten bulunduğu tesbit edildiği belirtilmektedir.⁷⁰

Ali Dede Zâviyesi’nin bulunduğu yer haritalarda Erenler ismiyle işaretlenmiştir.⁷¹

Yalova Belediyesi’nde görevli sanat tarihçisi dostum Aytekin Vural Bey, Kılıçlı’da yaptığı araştırmada şu anda ortadan kalkmış bulunan türbenin 1950-1960’lı yıllara kadar yoğun şekilde ziyaret edildiğini; kendisine Dilsiz Dede denildiğini tesbit etmiştir. Türbeye konuşmayan çocuklar getirilir ve tepeden aşağı doğru yuvarlanınca konuştuğu inancı yaygınmış.

⁶⁵ BOA. AE.SMST.III, 39/3739. Bkz. Vesika No: 72

⁶⁶ Bkz. BOA. MAD, No: 553, s. 156-159.

⁶⁷ BOA. TT, 733, s. 274-305.

⁶⁸ Bkz. Vesika No: 73.

⁶⁹ Fahri Maden, *age.* s. 379, 382.

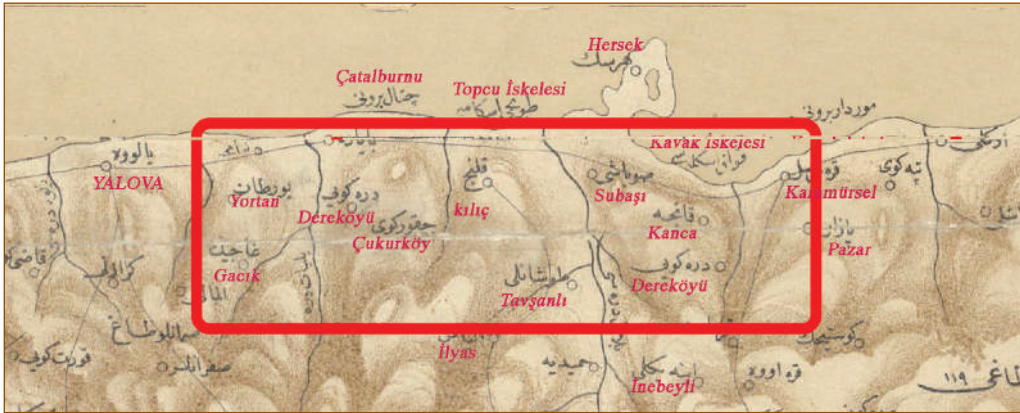
⁷⁰ BOA. MAD, No: 9771, s. 88. Bkz. Vesika No: 86

⁷¹ Kaya Zengin, *Yalova*, İstanbul, 1987, s. 155

IV- Yalakâbâd Yavdaş-vîrânı Zâviyesi:

İsmi bazı vesikalarda farklı şekillerde yazılmış olan bu zâviye tahrir defterlerinde “Yavdaş/Yazdaş-vîrânı”, “Taş-vîrân” olarak kayıtlı olduğundan biz de burada en yaygın imlâsı olan «Yavdaş-vîrânı»nı kullandık. Yavdaş’ın anlamına lûgatlarda rastlayamadım. Görebildiğim kadarıyla bu isme sadece Anadolu Selçuklu sultanlarından Alâeddin Keykubad ve İzzeddin Keykavus dönemlerinde Konya subaşılığı, saltanat naibliği, beylerbeylik, elçilik gibi önemli hizmetlerde bulunmuş Şemseddin Yavtaş’da rastlayabildim.⁷² Anlayabildiğim kadarıyla Yavdaş/Yavtaş fazla yaygın olmayan Türkçe bir isim imiş. Tahrir defterlerinde görüldüğü üzere XVI. yüzyılda Türkçe isimler İslâmî isimler kadar yaygın olarak kullanılıyordu. Demek ki Yavdaş adında bir şahıs o bölgede bir şekilde hak sahibi imiş ve kullanılmadığından vîran kalarak Yavdaş-vîrânı adını almış.

Zaviyenin bulunduğu Yavdaşvîranı/ Taşvîran mezraasının günümüzdeki mevkiini tüm gayretime rağmen tesbit edemedim. Bazı vesikalarda Saraycık, Subaşı, Çavuşçiftliği, bazılarında Subaşı, Tavşanlı, Çiftlik, Saraycık, Çınarcık ve Gacık köylerinin bulunduğu bölgede olduğu belirtiliyor.

Yavdaş-vîrânı'nın bulunduğu düşünülen muntka

⁷² Prof. Dr. Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye*, İstanbul, 1971; Aynı müellif, *Türkiye Selçuklularına Ait Resmî Vesikalar*, Ankara, 1988, s. 66-67; İbn Bibi, *El-Evâmirü'l-Alâî'ye*, Çeviren: Mürsel Öztürk, Ankara, 1988; Mehmet Altay Köymen, *Büyük Alâeddin Keykubad Ve Zamanı*, İstanbul, 2020.

Zaviyenin mezraasını Aydınolu İsa Bey, Şeyh İne⁷³ Bey Gâzi'ye Sultan I. Murad Hudavendigâr rûhiçin vakfetmiş. Sultan Murad 1389' da vefat ettiğine göre bu tarihten sonra vakfedilmiştir.

Aydınolu beyliğinin kurucusu Mehmed Bey'in küçük oğlu olan İsa Bey, 1360-1390 yılları arasında hükümdarlık yaptı. Murad-ı Hudavendigâr ile iyi dosttular. Rumeli fütuhâtına ve Kosova muharebesine katıldı. Sultan Murad'ın Kosova'da şehadetinden sonra tahta geçen Yıldırım Bâyezid Rumeli tarafını güvenlik altına aldıktan sonra Anadolu'ya geçerek Osmanlılar aleyhine ittifak tehlikesini önlemek üzere Aydın, Saruhan, Germiyan, Menteşe ve Hamid Ellerini alıp Karamanlıları tedibe girişti. Aydınolu İsa Bey, Yıldırım'ın huzuruna gelerek itaatini bildirdi. Tire'de oturmak şartıyla bir kısım yerlerin idaresi ve hanedana ait vakıfların idaresi kendisine bırakıldı. Hutbe, para bastırma ve timarların beratını vermek gibi hükümdarlık alâmetleri Bâyezid Han adına oldu. Âlim bir zât olan İsa Bey, hangi din ve mezhepten olursa olsun ilim erbabını himaye ederdi. Zamanında fikrî faaliyetler ileri seviyede idi. Birçok tıbbî ve edebî eser telif ve tercüme edilmişti. Ölüm tarihi kesin olarak bilinmemekle beraber Ankara muharebesinden önce vefat ettiği anlaşılmaktadır.⁷⁴

Fütuhata katılan Horasan erenleri /Abdalân Rum denilen derviş-gâzilerden biri olduğunu kabul edebileceğimiz Şeyh İne Bey Gâzi'nin hayatı hakkında bilgi sahibi olmadığımızdan, İsa Bey ile ilişkisi, Yalova ile alâkası hak-

İsa Bey büstü

Sultan I. Murad

Sultan I. Bâyezid (Yıldırım)

⁷³ İne'nin etimolojik irdelenmesi için bkz. Hasan Eren, *Yer Adlarımızın Dili*, Ankara, 2010, s. 75-76; Yılmaz Kurt, *Anadolu'da Kişi Ve Yer Adları*, Ankara, 2020, s. 133.

⁷⁴ Himmet Akın, *Aydınolu Tarihi hakkında Bir Araştırma*, Ankara, 1968, s. 56-63; İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri*, Ankara, 1969, s. 112-113; *Uluslararası Batı Anadolu Beylikleri Tarihi Kültür ve Medeniyeti Sempozyumu-I Aydınolu Tarihi*, Hazırlayanlar: M. Ersan, M. Şeker, C. Kanat, Ankara, 2013.

kında bilgimiz yoktur. Belki Yalova'nın fethi sırasında Çınarcık'daki bir kısım Rumların İslâma girmesine sebep olan -uryan gezmesinden Kalenderî dervişlerinden biri olduğu anlaşılan- Bîneva Dede denilen derviş gibi birisi;⁷⁵ belki de, Bolu Tahrir Defteri'nde gördüğümüz, evlâdına vakıf bir yeri bulunan Tûr Ali Şeyhoğlu Şeyh İnebeyi ile aynı şahıs idi.⁷⁶

Vesikalardan anlaşıldığı üzere Şeyh İne Bey Gâzi Zâviyesi tevliyet ve zâviyedârlığı, XVIII. asrın sonlarına kadar neslinden gelenler tarafından yürütülmüş; XVIII. yüzyılda Osmanlı topraklarının hemen her yerinde olduğu gibi, Bektaşîlerin tüm tekkeleri ele geçirme teşebbüsleri sırasında, bir yol bularak zâviyedârlığı almışlar, ancak zaviyenin kurucu şeyhi neslinden olanlar mahkemede nezaret ve zaviyedârlığın kendilerine ait olduğunu bölge halkından birçok kimsenin şهادetiyle isbat etmişlerdir.

Yalova'daki İsa Bey mezra'ası vakfı için bkz. (Vesika No: 63-83).

Şeyh İne Bey Gâzi, Abdal Kumral, Abdal Mehmed, Abdal Musa, Poşinpüş Baba, Geyikli Baba gibi Vefâî, Haydarî, Kalenderî dervişlerinden olduğu söyle-

nebilir. Ancak bir müddet sonra bu tarîklerin etkisi azalmasıyla Zeyniyye, Bayramiyye, Eşrefoğlu Rûmî hazretlerinin temsil ettiği Kâdirîlik gibi tariklerin halk arasında yayılması ve devletin desteğini alarak güçlenmesi neticesinde, muhtemelen bölgede etkin durumda bulunan Eşrefîliğe girmiş olabilir. Şu âna kadar zâviyenin mensup olduğu tarikatı belirlememize yarar belgeye ulaşılammış ise de Bektaşîlerin tekkeyi ele geçirmeye çalıştıkları belgelerde görüldüğüne göre vâkıfın evlâtları Bektaşîlik haricinde bir tariki temsil ediyor olmalıdır.

Vesikalar kısmında yayımlanmış olan belgelerden tesbit edilebilen bilgilere göre zâviyedarlık yapar zâtlar şunlardır:

Şeyh İnebeyi Gâzi; Şeyh Ma'rif; Yusuf ve İsmail (Şeyh Ma'rif'un kardeşi oğulları) müştereken; İsmail'in vefatı üzerine Şeyh Yusuf; Şeyh Bekir b. Yusuf; Şeyh Ma'rif b. Bekir; Şeyh Tûr Ali b. Pîrî ve diğer Şeyh Ali müştereken (1700); Şeyh Mustafa ve Şeyh Hızır b. Ali müştereken; Hızır oğlu sagir Mahmud ve Mustafa b. Yusuf (1773). Mahmud hayatta iken ecanibden Osman bir şekilde zaviyedarlık beratı alıyor. Mah-

⁷⁵ *Anonim Osmanlı Kroniği (1299-1512)*, Haz. Necdet Öztürk, İstanbul, 2000, s. 15.

⁷⁶ *438 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri (937/1530) II*, Ankara, 1994, s. 454.

mad mahkemeye müracaat ediyor ve haklılığı ta- hakkuk edince Osman'ın zâviyedarlığı kaldırılıyor. Yeniden şeyh olan Mahmud vefat edin-ce yerine oğulları Ahmed ve Mustafa şeyh oluyorlar ve Mustafa b. Yusuf ile Mustafa b. Halil'in zaviyedarlıkları iade ediliyor (1776). Mustafa b. Yusuf şeyh iken Seyyid Derviş Hacı Ahmed bir şekilde askerî beratıyla zâviyedar oluyor. Mustafa'nın müracaatı üzerine zaviyedarlığın kendisine iade ediliyor (1787). Bir vesikada Şeyh Mustafa zâviyedâr iken Seyyid Hacı Derviş Ali isimli biri de zaviyedarlığı ele geçirdiği ve bu kez de zâviyedarlığın Şeyh Mustafa'ya iade edildi denilmekte ise de bu Seyyid Derviş Hacı Ali ile Seyyid Derviş Hacı Ahmed aynı şahıs olmalı. Zira bu iki hadise hemen aynı zaman dilimi içinde cereyan etmekte olmasından Şeyh Ahmed ve Şeyh Ali isimlerini kâtip sehven birbirine

Sultan II. Mahmud

Bir Kalenderî (A. Yaşar Ocak'dan)

Emin Cenkmén'den

karıştırdığı anlaşılıyor. Bu tarihten sonra zâviyede zâviyedârlık yapan zât/lar'ın kimliğini bilemiyoruz.

Fahri Maden Bey'in tesbitine göre bu zâviye Sultan II. Mahmud döneminde harap durumda imiş.⁷⁷ Yine bir defter kaydına göre zâviye Bektaşî olmayıp ehl-i sünnete mensup imiş.⁷⁸

Vesikalarda görüleceği üzere zâviyedârlık İne Bey evlâdına meşrutadır. Vakfın nâzırlığı bazen serhazin-i enderun-ı hassa (iç hazinenin veznedarı), bazen de serhazin-i bîrun-ı hassa (dış hazinenin veznedarı) olanlarda; mütevellilik de teberdâr-ı hassa emeklilerine verilmektedir. Günlük üç akçe cabilik vazifesi vardır.

Bu arasözden sonra tekrar Baba Sultan Zâviyesi şeyhlerine dönelim.

12- Şeyh Mustafâ (İkinci kez):

Derviş Halil ibn-i Abdullah'ın zâvi-

⁷⁷ Fahri Maden, *Bektaşî Tekkelerinin Kapatılması (1826) ve Bektaşîliğin Yasaklı Yılları*, Ankara, 2013, s. 379, 382.

⁷⁸ BOA. MAD, No: 9771, s. 88. Belgenin fotokopi ve çevrimyazısı için için bkz. Vesika No: 88

yedârlığı gayr-i meşru bir şekilde ele geçirmesi üzerine Şeyh Mustafâ Efendi İstanbul'a giderek arzuhal vermiş ve yapılan araştırmalar sonucunda usulsüzlük anlaşılmış ve Şeyhülislâm Dürrîzâde Mustafa Efendi'nin işareti mucibince 05.07.1765 tarihinde kendisine yeniden zâviyedârlık tevcih olunmuştur (Bkz. Vesika No: 19-20). Bu tarihten 1777'de vefat edene kadar bu vazifeyi sürdürmüştür. Kabri hazirededir. (Bkz. Vesika No: 87).

13- Derviş Ömer Halîfe

Babası Şeyh Mustafa Efendi'nin vefatı üzerine 07.11.1777'de Derviş Ömer Halîfe zâviyedâr olmuş ve dönemi çeşitli hukukî ihtilâflarla geçmiştir. Önce Örcün ve Kulfallu köyleri ahali, avâriz⁷⁹ mukabili olarak Tersâne-i Âmire'ye verilen kereste ve bedel-i nüzûl⁸⁰ mukabili olarak Matbah-ı Âmire'ye verilen yakacak oduna zâviye dervişlerinin de iştirak etmeleri için arzuhal vermişler, ancak bu istekleri, «*Baba Sultân Evkâfi reayasından olup, eski zamandan beri dervişlerin bu vergilerden muaf oldukları*» gerekçeyle reddedilmiştir. (Bkz. Vesika No: 89, 90).

Yukarıda Şeyh Hasan Dede bölümünde de konu edinilen, Kandıra Turaçlı kar-

yesindeki Derviş Baba Zâviyesi meselesi Derviş Ömer döneminde de devam etmiştir.

Yine bu zâtın döneminde zâviye vakfına ait arazide ziraat edenlerin mahsullerine hariçten müdahale edilerek gadr edildiğini belgelerde görüyoruz.

⁷⁹ **Avâriz:** Tanzimat'ın ilânına kadar, fevkalâde hallerde ve bilhassa harp masraflarını karşılamak üzere, hükümdârın emri ile, halkın doğrudan doğruya vermeye mecbur tutulduğu her türlü hizmet, eşya ve para şeklindeki vergiye verilen isimdir. Resmî adı "avâriz-ı dîvâniyye" idi. Zikredildiği gibi önceleri fevkalâde hallerde alınırken zamanla daimileşmiştir. Geniş bilgi için bkz. Ömer Lütfi Barkan, "Avâriz maddesi" *İA*, C. 2, s. 13-19; Midhat Sertoğlu, age, s. 21; M. Zeki Pakalın, age, C. I, s. 112-114; Rifat Özdemir, "Avâriz ve gerçek hane sayılarının demografik tahminlerde kullanılması üzerine bazı bilgiler", *X. Türk Tarih Kongresi Bildirileri*, Ankara, 1993, C. IV, s. 1581-1613; Ahmet Tabakoğlu, *Gerileme Dönemine Girerken Osmanlı Maliyesi*, İstanbul, 1985.

⁸⁰ **Bedel-i nüzûl:** Bu mükellefiyet Osmanlı ordusunun sefere çıkarken konakladığı menzillerde, çoğunlukla un ve arpa şeklinde belirli miktar zahirenin sağlanıp hazır hale getirilmesidir. Kadılar, kazâlardan istenen zahireyi görev alanlarına giren kent, kasaba, köy, mezraa ve çiftliklere avârizhânesi esaslı üzerinden tarh, tahsil ve menzillere teslim ederlerdi. Bu vergi 1683 tarihinden sonra ağır savaş şartları altında sürekli ve düzenli toplanan bir vergi haline gelmiştir. Bu vergi bölgemizden saray mutfağına yakacak odun olarak alınırdı.

Peşinden Baba Sultân Vakfı mütevellî⁸¹ ve nâzırı,⁸² Koca Mustafa Paşa Hân-kâhî şeyhi Sivâsîzâde Seyyid Mehmed Hâşim Efendi⁸³ ile aralarında ihtilâf çıkmış, mesele Şeyh Mehmed Hâşim Efendi lehine sonuçlanmıştır. BOA. Cevdet-Evkaf tasnifi 6564/I numaralı belgede kayıtlı bulunan Mehmed Hâşim Efendi`ye ait bir arzuhalde ifade edildiğine göre, Derviş Ömer Halife vakfın kiralarını ve ürünlerini sadece ben alırım diyormuş; bu ise vakfın şartlarına aykırı bir tutum demektir. Halbuki iki asırdır zâviyedârlık yapan aileden gelen bir zâtın, vakfın şartlarını bilmemesi ve bir hukuk devletinde keyfî olarak böyle bir davranış sergilemesi mümkün olmadığına göre, Derviş Ömer`in bu iddiada bulunması için bir gerekçesi bulunması gerekli olduğu aşikârdır. Herhalde bu da yine daha önce mevzuu geçtiği üzere, Hacı Mahmud Evkâfî ile Baba Sultân Zâviyesi Evkâfî münasebetlerinden kaynaklanmıştır. Gerçi yukarıda zikredilen bir belgede bu iki vakıf ilişkileri “ref` ve terkin olundu” diye kaydedilmiş ise de, bu münasebetin devam ettiği anlaşılmaktadır. Çünkü Şeyh Haşim Efendi dilekçesinde Baba Sultân Vakfı kaydının Askerî Rûznâmçesi`nden silinerek Anadolu Muhâbesi`ne aktarılmasını istemektedir.

Bu da Askerî Rûznâmçe`ye kayıtlı bulunan Hacı Mahmud Evkâfî ile ilişkisinin kesilmesi içindir. Çünkü Baba Sultân Evkâfî`nin mütevellîliği Abdülmecîd Sivâsî evlâdına meşrûta iken, Hacı Mahmud Evkâfî mütevellîliği Hacı Mahmud evlâdına, nesli kesilince utekasına (azatlı kölesine) ait olduğunu biliyoruz. Utekanın da nesli kesilince zaviye şeyhine kalmış olmalı ki, Hacı Mahmud`un neslinden kimse kalmadığından Derviş Ömer Efendi, mevlîyet hakkını da almak istemiştir. Ancak Şeyh Hâşim Efendi`nin arzuhâli üzerine kayıtlar kontrol edilmiş ve yine eskisi gibi Baba Sultân Vakfı şartlarına göre mütevellîlik kendisine ve-

⁸¹ **Mütevellî:** Vakfın idaresini üstlenen kimseye denir. Vakfı tamir, gelirleri toplama, toplanan gelirleri vakıftan yararlananlara taksim ve teslim gibi vakıf işlerini yapmakla yükümlüydü.

⁸² **Nâzır:** Mütevellinin tasarruf ve muamelelerine nezaret ve bunları murakabe altında bulunduran zâttır. Nâzır, mütevellinin tasarruf ve muamelelerine müdahale etmeyip, yalnız bunların vâkıfın şart ve vakıf ve vakıftan menfaatlenenlerin yararına uygun olup olmadığını tetkik eder ve icabında istişârî mahiyette tavsiyelerde bulunur, yolsuzluk vukûunda yetkili mercileri haberdar ederdi.

⁸³ Mehmed Haşim Efendi için bkz. Nazif Velikâhyaoğlu, *Sümbüliye Tarikatı*, İstanbul, 1999, s. 218.

rilmiştir.

Şeyh Haşîm Efendi ile aralarında çıkan ihtilâftan sonra da Örcün`den Mehmed isminde bir şahıs önceleri zâviye-dâr olanların (Baba Sultan neslinden) evlâdlarıym diyerek hak iddia etmiş; ancak bu mesele Derviş Ömer Halîfe`nin lehine neticelenmiştir. Zikredilen Mehmed, köy mezarlığında kabri bulunan ve vefat tarihi 1227 [1812] olan (Bkz. A.Nezih Galitekin, *Osmanlı Dönemi Gölcük Mezar Taşları*, İstanbul, 2000, s. 197) Hacı Mahmud oğlu Mehmed Beşe olsa gerektir. Esasında Hacı Mahmud`un nesli önceleri kesilmiş ve vakfının tevliyeti 1119 /1707 yılında, vesikadaki ifade ile “evlâd-ı utekâdan, yani azatlı kölelerinin evlâdından” Fatma Hâtun üzerine geçmiştir. Bilindiği gibi vakfı kuran zât genellikle tevliyeti önce kendine, ardından evlâtlarına ve nesli kesince de azatlı kölelerine şart koşar. Bu Mehmed Beşe utekadan biri olmalıdır. Hacı Mahmud hakkında aşağıda ayrıca bahis açılacaktır.

Hacı Mahmud oğlu Mehmed Beşe

Yine bu dönemde Kandıra`nın Turaçlı karyesi meselesi dolayısıyla Boğazkesen kalesi mustahfızı ve sipahiler ile aralarındaki ihtilâf Dîvân-ı Hümâyûn`a aksetmiştir.

Şeyh Derviş Ömer Efendi hayırsever, misafirperver, cömert ve fevkalâde itibarlı bir zât imiş. Örcün köyü içinde ve civarda üç yola kaldırım döşetmiştir. 1219 [1804] yılında vefat edip hazirede medfundur (Şahide No: 12).

Derviş Ömer Halîfe`den itibaren bu aile fertlerinin kabir taşlarında “Seyyid” sıfatını görüyoruz. Herhalde Derviş Ömer`in babası Şeyh Mustafa Efendi, hazret-i Peygamber (a.s.m) neslinden bir hanım ile evlenmiş olacak ki, bu sıfatı kullanmaya başlamışlardır. Bu aile halen devam etmekte olup, Ömer Ağalar ve Hamamcıoğulları sülâlesi olarak anılmaktadırlar. Derviş Ömer`e ve evlâtlarına, bazı kayıtlarda ağa denildiği görülmektedir.

14- Derviş Ahmed ve Mehmed

Derviş Ömer Efendi`nin vefatından sonra yerine, vakfın nâzırı ve mütevellîsi Şeyh

Mehmed Hâşim Efendi'nin arzı ve Şeyhülislâm Ahmed Es'ad Efendi'nin işaretleriyle oğulları Derviş Ahmed ve Derviş Mehmed Efendiler müştereken zâviyedârlığa getirilmişlerdir. Bkz. (Vesika: 98, 99, 101, 103, 104).

Şeyh Derviş Ömer'in Ahmed ve Mehmed'den başka, 1261/ 1841 yılında vefat eden ve Tekke haziresinde medfun bulunan Hasan isminde üçüncü bir oğlu daha bulunmakta ise de, rızasıyla kardeşleri lehine zâviyedârlıktan vazgeçtiği anlaşılmaktadır.

Hazirede medfun bulunan Derviş Mehmed 10 Ra 1238 [25.11.1822]'de vefat etmiştir. Derviş Ahmed'in kabri hazirede bulunmuyor. Örcün Cami haziresinde bulunan bir şahidenin kitabesi şöyledir: “*Hüve'l-Bâkî / Beni kıl magfiret ey Rabb-i Yezdân / Bi-hakk-ı Arş-i A'zam nûr-ı Kur'ân / Gelüp kabrim ziyâret eden ihvân / İdeler rûhuma bir Fâtiha ihsân / Merhûm es-Seyyid el-Hâc Ahmed Ağa / Rûhiçün el-Fâtiha / Fî Rebûülevvel sene 1277* [Eylül 1860]”. Bu kabrin Derviş Ahmed'e ait olması muhtemeldir.

Bir vesikadan öğrendiğimize göre, Derviş Ahmed ve Derviş Mehmed'e zâviyedârlık berâtı verilmiş (Bkz. Vesika No: 92-94); bir müddet sonra zâviyede tarikat faaliyetleri durmuş, tarikat tabiriyle sırlanmış ve sadece türbe olarak kalmıştır.

Derviş Ömer oğlu Ahmed, Mehmed ve Hasan tübdarlık hizmetini ifa etmekte iken, Tarikat-ı Bektaşîyye'den Ömer Lûtfî isminde, kimliğini tesbit edemediğimiz bir şahıs, Evkaf'a arzuhal vererek türbedarlığı almak istemiş; bunun üzerine Ahmed, Mehmed ve Hasan kardeşler ellerindeki on parça berâtı ve bir senedi Evkaf'a götürerek, zâviyedârlığın Derviş Ahmed ve Derviş Mehmed üzerinde olduğunu isbat ettiklerinden Bektaşî'nin inhası nazarı dikkate alınmamış olduğu anlaşılmaktadır. Bkz. (Vesika No: 101)

Derviş Mehmed'in 1822 yılında, kardeşi Hasan Efendi'nin 1841 yılında vefatından sonra yıllarca hasbî olarak Türbe'nin tamir, termim ve etrafının imarı, temizlik hizmetlerini yapan Derviş Ahmed Efendi İzmit Evkaf Müdürlüğü'ne giderek çok yaşlı

Seyyid el-Hâc Ahmed şahidesi

ve hasta olduğu için samimi dostu ve tarikatdaşı Mehmed Sadık Efendi'ye türbedarlığın tevcih olunmasını istemiştir. Mehmed Sadık Efendi bir müddet hasbî olarak bilâ berat türbedarlık hizmetini ifa ettikten sonra, kendisine bir berât-ı âlî verilmesi için arzuhal sunmuş; Evkaf Müdürlüğü Mehmed Sadık Efendi'nin türbedarlığı için Evkaf Nezareti'ne yazı yazmış; Nezaret, Evkaf Müdürlüğü'ne bazı sorular sorarak cevap istemiştir (Bkz. Vesika No: 101). Mehmed Sadık Efendi ile alâkalı süreç hakkında elimizde başka belge bulunmamakla beraber kendisine istediği beratı verilmediği anlaşılıyor. Ahmed ve Mehmed efendilerin vefatından sonra adı geçer Ömer Lûtfî Efendi, Ahmed ve Mehmed'in bilâ veled, yani erkek evlâdsız vefat ettiklerini ve zâviyedârlığın kendisine verilmesini istemiş, bunun üzerine Mahkeme-i Teftiş'ten düzenlenen i'lâm gereğince Evkaf-ı Hümâyûn Nezareti, Padişah'a telhis sunarak durumu bildirmiş ve 22 M 1318 [21.05.1900] tarihinde türbedarlığın kendisine verilmesi için ferman sâdir olmuş ve 12 S 1318 [10.06.1900]'de berâtı verilmiştir. Bkz. (Vesika No: 102-104). Türbe haziresinde mevcut mezar taşlarından ve bu kitapta yayınlanan belgelerden, halen devam eden nesillerinden anlaşıldığı üzere Derviş Ahmed ve Derviş Mehmed'in erkek evlâdı bulunmaktadır.

Ömer Lûtfî Efendi'nin vefatından sonra türbedarlık ciheti kardeşi Hüseyin Ağa'ya 22 Haziran 1322 [05.07. 1906]'da tevcih olunmuştur. Bkz. (Vesika No: 97).

Zâviye'nin son şeyhleri Derviş Ahmed Efendi'nin nesli Örcün'de, Derviş Mehmed Efendi'nin nesli Saraylı'da devam etmektedir.

Derviş Hacı Ahmed'in Ahmed, Mehmed ve Hüsnü adlarında üç oğlu ve Şerife Behiye Hanım isminde bir kızı vardır. Bunlar hamam civarında bulunan, bir taraftan Sarı Mehmed bahçesi ve bir taraftan Turnaoğlu Kadri bahçesi ve bir taraftan Curaoğlu

Derviş Mehmed neslinden Emekli Albay merhum İbrahim Yeniel

Derviş Mehmed neslinden Ahmet Yeniel Bey

Derviş Ahmed neslinden merhum Hafız Ömer Bey

bahçesi ve bu hudud içinde bulunan aylık kirası 25 akçe olan bir salon, bir soğukluk ve haricinde camekân bina ile külhandan müteşekkil bir tek hamama tasarruf etmekte olup, şer'î öşrünü, hamamın aylık kirasını ödemek, kendi ceplerinden gerektiğinde tamirat ve müceddeden inşa yapmak şartıyla kimsenin müdahale etmemesi için bir fermân-ı hümayûn verilmiştir. Bkz. (Vesika No: 157).

15- Mehmed Sadık

Halvetî-Şemsî tarikinden ve Baba Sultan zâviyesinin son şeyhleri Derviş Ahmed ve Mehmed'in dostları bulunan bu zât hakkında bilgi sahibi değiliz. Hakkında bildiklerimiz Vesika No: 101'de belirtilenlere münhasırdır.

16- Ömer Lûtfî

Vesikalarda ifade edilenlerden başka hakkında hiçbir bilgi sahibi değiliz. Bkz. (Vesika No: 102-104)

17- Türbedâr Hüseyin Ağa

Ömer Lûtfî Efendi'nin kardeşi olan Hüseyin Ağa hakkında da bilgi elde edemedik. Bkz. (Vesika No: 97).

Yukarıda da ifade edildiği üzere zâviyenin tevliyet ve nezâret Sultan I. Ahmed tarafından döneminin en ünlü şeyhlerinden biri olan Abdülmecid Sivasî hazretleri ile nesline meşruta kılınmıştır. Merhumun nesli halen de devam etmekte olup, aile fertlerinin bu cihetlere tasarrufları 1925 yılında tekke ve zaviyelerin seddine dair çıkarılan kanuna kadar devam etmiştir.

Sivasîzâdeler Baba Sultan Zâviyesi tevliyet ve nezaretinden başka Kocaeli'de Şeyh Mezraası'nda zâviyedarlık, Sivas'da Kethaniye/Kütübhanе Vakfı'nda tevliyet ve buk'adarlık, Amasya'da mezra'adarlık, Lâdik'de mâlikâne mutasarrıflığı, Bolu'da selâtin-i mâziye evkâfından olan üç köyün hâsılına tasarruf etmişlerdir. Bu hususta vesikalar kısmında birçok belge bulunmaktadır. Bkz. Vesika No: 92-97

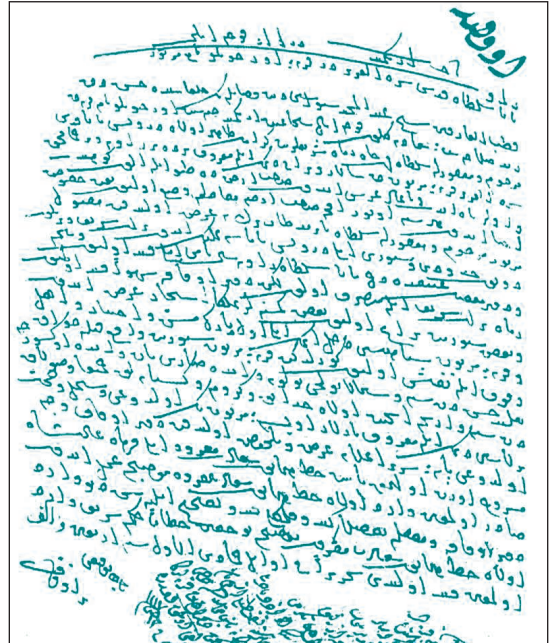

Baba Sultan Zâviyesi Vakfı'nın nâzırlık ve mütevelliliğini yapan Sivasîzâde meşâyihinden bazı zevâtin kabir taşları:
Solda Şeyh Abdülbâki Efendi, sağda Şeyh Mehmed Şükrullah Efendi şahideleri

Baba Sultân Zâviyesi Evkâfı'nın vakfiyesi mevcut değildir. Nitekim daha 1215 [1801] yılında bir vesile ile vakfiye devletin ilgili birimlerinde aranmış ve bulunamadı diye ilgili arzuhâle derkenâr düşülmüştür (Bkz. Vesika No: 86). Vakıfla ilgili olarak tesbit edebildiğimiz en eski tarihli kayıt, 969 [1561/1562] tarihli Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü Kuyûd-ı Kadîme Arşivi'ndeki 579 Numaralı tapu tahrir defterinde bulunmaktadır. Belgelerde zâviyenin vakıfları şöyle sayılmaktadır:

“... karye-i mezburede Salarvârânı demekle ma‘ruf yerde bir zâviye ve bir hamamcık ve evler bina edüb ve bağlar gars edüb sahib-i arzdan tapu ile alup, kûhîden ihya edüp, her sene otuz akçe sahib-i arzına mukata‘a vaz‘ olunup, ba‘de husus-ı mezbur merhûm ve mağfûrun leh Sultan Bâyezid tâbe serâhuya arz olundukda makbul dutup hududı ve sınuru ile Derviş Baba'ya temlik edüp berât-ı şerif verilüp defter-i mufassal-ı atîk-de dahi Baba Sultan Zâviyesi nâmu ile kayd olunub ve nice zaman berât-ı şerif ile mutasarrıf olup lâkin defter-i evkâfa sehven kayd olmayup ba‘de sınırına terahi olunup ba‘zı kimesneler temellûken eşcar gars edüp ve karye-i mezbûre sipahisi dahl etmek ile ol diyârın müsinn ve ihtiyar ve ehl-i vukuf ile teftiş olunup görüldükde karye-i mezbûr sınırında vâki’

*kible[ten] Civan Nalband Hasan Deresi ve şimalen Yolcu Yolu'na ve andan Sarıyar'a ve andan Öksüzce Deresi'ne varınca içinde olan hadâik ve kürüm ve kestanelik ve cem'an Solak tarlası demekle ma'rif tarla zâviye-i mezbûrenin olduğu ve tescil ve hüccet olduğu pâye-i serîr-i a'lâya arz ve telhis olundukda defter-i evkâfa vech-i meşrûh üzre kayd olunmak bâbında hatt-ı hümayûn-ı sa'adet-makrûn ile fermân-ı âlişân sâdir olmağın...'*¹

Yukarıda zikrolunan Civan Nalbant Hasan Deresi, Öksüzce Deresi, Solak Tarlası denilen mevkilerin isimleri unutulmuş olup, günümüze nerelere tekâbül ettiği bilinmiyor. Hattâ çeşitli belgelerde geçen zâviye yerinin ismi olan Salarvirân`dan dahi haberdâr olan bir kişiye rastlayamadım. Bunlardan sadece Sarıyar`ın Saraylı köyü sınırları içinde olduğu biliniyor. Evkâf Nezâreti dönemi kayıtlarında Saraylı köyü sınırlarında olan vakıf arazilerin 'Evkâf-ı Mülhaka'dan olması Hacı Mahmud Vakfı'na ait olduğunu, Örcün köyündeki arazilerin ise Evkâf-ı Mazbûta'dan olması Baba Sultân Vakfı'na ait olduğunu gösteriyor. Çünkü Baba Sultân Vakfı gayr-i sahih vakıflardan olduğundan 'Evkâf-ı Mazbûta'²dan sayılmıştır.

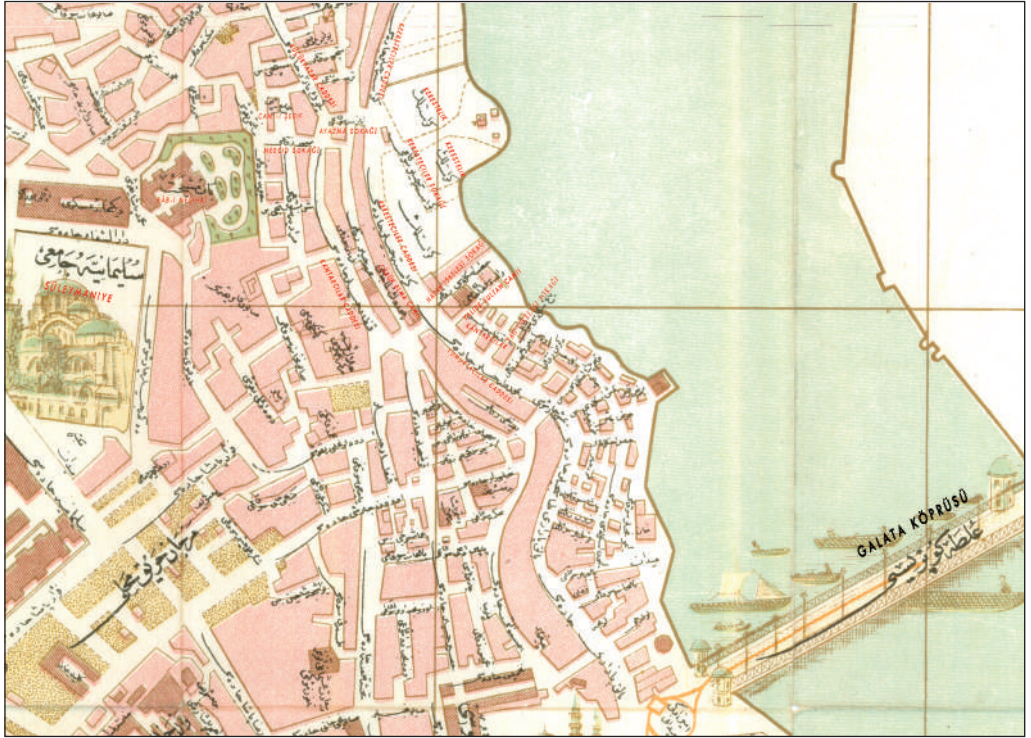
Yukarıda görüldüğü ve aşağıda da görüleceği üzere, bir çok belgede Baba Sultân Zâviyesi Vakfı'nın Hacı Mahmud Evkâfı'na ilhak edildiğinden, konuyla yakını ilişkisi dolayısıyla, Hacı Mahmud hakkında ulaşabildiğimiz bilgileri nakledeyim:

Çeşitli belgelerden belirtildiği üzere Örcün köyünde bir cami ve mektep ile İstanbul Haliç kıyısında bulunan Odunkapı sur haricinde bir sikâye/sükâye [İnsan ve hayvanların içmeleri için vakıf olunan kuyu, çeşme ve havuz gibi şeyler] ve mescid yaptırarak gerekli gelir kaynakları için vakfını kurmuştur. İstanbul'daki sikâyenin vakfiyesi şöyledir:

¹ TKGM, TTD-EVKAF, No: 579, v. 19/A.

² **Evkâf-ı Mülhaka:** Evkaf Nezareti'nin nezaret ve kontrolü altında, mütevellileri tarafından idare olunan vakıflardır. Bu çeşit vakıflar genellikle sahih vakıflardır. Vakıf işlerini müteveli yürütür. Evkaf Nezareti'nin sadece nezaret hakkı mevcuttur(A. Akgündüz, a.g.e, s. 288).

Evkâf-ı mazbûta: Tevliyeti vâkıf tarafından tayin olunan eski mütevellisinin uhdesinde kaldığı halde, mütevellisine muayyen maaş tahsisi ile vakıf işlerine müdahale ettirilmeyip, idaresi doğrudan doğruya Evkaf Nezareti tarafından yapılan vakıflardır (A. Akgündüz, a.g.e, s. 287).

Necib Bey Haritasında Odunkapı civarı

Vakf-ı Hacı Mahmud bin Abdullah el-Haşşab

Vakf-ı mezbûrun dokuz yüz yirmi sekiz Safer'inin evâhirinde [20-28.01.1522] vâki' olmuş Mevlânâ Mehmed bin İshak el-Mi'mâr imzasıyla bir vakfiyesi vardır ki mazmûnu zikr olunur

Asl-ı vakf

Dekâkin 5 bâb ve hücerât 4 bâb der mahalle-i Mescid-i Mevlânâ Muhyiddin el-Mağnisavî be-nezd-i Sûkü'l-feres mahdûd Memi Çelebi ve Nasuh mülkleri ve tarîk-i âm ile [178a]

Şart-ı vâkıf

Galesi Odunkapısı taşrasında vaz' itdüği sikâye için ayda kırkbeş akçe ve Mi'mar Kemal mescidinde olan sirâcun masâlihine yılda kırk akçe ve mütevelliyeye yılda yüz

elli akçe verilüp mescid-i mezbûrda leyle-i Berât'da bir beratî vaz' eyleye ve rakabe-i evkâf ve sikâye-i mezkûre kurbında deryâ üzerinde olan kenâyîfün ta'miri mukaddem ola ve tevliyet nefisine ba'dehu ebnâsına ve ebnâ-i ebnâsına neslen ba'de neslin ba'dehum utekâsına ve utekâsının ebnâsına ba'de'l-inkıraz mahalle cemâ'ati kimi ihtiyâr iderse ana ola halen masârifine sarf olunur mütevellî Mi'mâr Kemal Mescidi Mü'ezzini Mustafa' dur

El-masraf

Be-cihet-i sikâye -> Fî şehri 45

Be-cihet-i dühn-i sirâc -> Fî sene 40

Cihet-i mütevellî -> Fî sene 150³

Vakfiye günümüz diliyle şöyle söylenebilir: Abdullah oğlu Keresteci Hacı Mahmud Vakfı.

Mevlânâ İshak oğlu Mehmed el-Mimar imzalı ve 20-28.01.1522 tarihli vakfiyesinde vakfın İstanbul Fatih semtinde Atpazarı'nda Manisalı Muhyiddin Kadı Mehmed Mescidi⁴ mahallesinde 5 dükkânı, 4 hücre (küçük oda) bulunmaktadır. Bunların kira gelirleriyle Odunkapısı haricinde yaptırdığı sikâye⁵ için ayda kırkbeş akçe; İstanbul Koska'da bulunan Mimar Kemal nâm-ı diğer Merdivenli Mescid⁶ kandillerine yılda 40 akçe, mütevellîye yılda yüz elli akçe verilmesini, Berat gecesinde beratî denilen mescidi aydınlatmak üzere büyük bir mum konulması, deniz üzerinde bulunan kenef/ helâların tamirinin öncelikle yapılmasını; tevliyet önce kendine, kendinden

³ Ömer Lûtfi Barkan, Ekrem Hakkı Ayverdi, *İstanbul Vakıfları Tahrîr Defteri 953 (1546) Târihli*, İstanbul, 1970, z. 145; Doç. Dr. Mehmet Canatar, *İstanbul Vakıfları Tahrir Defteri 1009 (1600) Târihli*, İstanbul, 2004, s. 217.

⁴ Muhyiddin Kadı Mehmed nâm-ı diğer Kepekçiler mescidi için bkz. Ayvansarâyî Hüseyin Efendi, *Hadîkatü'l-Cevâmî' (İstanbul Câmileari ve Diğer Dînî-Sivil Mi'mârî Yapılar)*, Hazırlayan: Ahmed Neziha Galitekin, İstanbul, 2001, s. 240.

⁵ **Sikâye:** İnsanların ve hayvanların su ihtiyacını gidermek için vakfedilen kuyu, çeşme, havuz vb. yer (İlhan Ayverdi, *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, İstanbul, 2005, C. 3, s. 2793; sikâye arabîdir, fârisîde sebîl ve sebîlhâne türkîde musluk demektir (Ca'fer Efendi, *Risâle-i Mi'mâriyye*, İstanbul, 2005, Hazırlayan: İ. Aydın Yüksel, s. 113).

⁶ Mi'mâr Kemal Mescidi için bkz. Ayvansarâyî Hüseyin Efendi, age., s. 180.

⁷ Keresteci Hacı Mahmud'un Odunkapı'da yaptırdığı sikâyenin vakfiyesi Ocak 1522 tarihli olduğuna göre o civarda bir tarihte yapılmış olmalıdır.

sonra evlâtlarına, onların evlâtlarına, nesli kesilince azatlı kölelerine ve onların evlâtlarına, onlar da kesilince mahalle halkı kimi seçerse onun mütevellî olmasını şart koşturmuşur.⁷

Odunkapısı mevkiinde vakfiyesini naklettiğimiz sikayeden başka bir de mescidi bulunduğu görülüyor (Bkz. Vesika No: 103).⁸

1522 yılında İstanbul'da bir vakıf tesis eden Hacı Mahmud, çok sonraları o zamanlar İzmit'e bağlı Örcün köyünde de bir cami ve mekteb yaptırmış ve 1003 [1594/1595] yılında Örcünde vefat etmiştir. Bu durum kendisinin muammerînden -yani uzun bir ömür yaşamış, II. Bâyezid, I. Selim, Kanunî, II. Selim ve III. Murad devirlerini görmüş- kimselerden olduğu anlaşılır. Aslen İstanbullu mu? Örcünlü mü bilmiyoruz. Her ikisinin de olma ihtimali vardır.

Görebildiğimiz belgelerden Örcün'deki vakfı için Sivritepe'de, Koşuyolu'nda, köy civarında bağ, bahçeler, çarşıda bir dükkân vakfettiği anlaşılıyor.

Çeşitli kaynaklarda görüldüğü üzere Hacı Mahmud Ağa/Efendi haşşab/kerestecidir. Örcün'deki vakfı Askerî Rûznâmçe'de ka-

Örcün Hacı Mahmud Camii

Hacı Mahmud kabrindeki lahit üzerindeki kitabe:

"Hacı Mahmud rûhiçün fatiha sene 1003"

⁸ XVIII. yüzyılın başlarında mevcut olan mescid, yüzyılın ikinci yarısında yazılan *Hadîkatü'l-Cevâmi'*de bulunmadığına göre Mart 1755'de vuku bulan ve 46 saat devam ederek 8 binden fazla ev, 580 büyük değirmen, 79 hamam, 200 cami ve birçok büyük hanı kül eden Cibali yangında yanmış olmalıdır. Yerinde Bakkal Hacı Salih Ağa tarafından fevkânî bir mescid yapılmış; ardından bu mescid de bir sebepten ortadan kalkmış, II. Mahmud'un başkadını Nevfidan kadın tarafından ihya olunmuştur. Ancak o bölgede sıkça çıkan yangınlarda yeniden yanmış ve 1924 yılında ihya olunmuş ise de bakımsızlıktan metruk halde kalmış, günümüze hiçbir eser intikal etmemiştir. Bkz. Ayvansarâyî, age., s. 322.

yıtlıdır.

Burada yayınlanan belgeden anlaşıldığı üzere, Evkâf Nezâreti döneminde Hacı Mahmud vakfının evkâf-ı mühlakadan sayılmasından sahih vakıf olduğu, yani kendi mülkü olan akarlarla kurulmuş vakıf olduğu anlaşılmaktadır. Vakfın nâzırı İstanbul kâdısı imiş.

Hacı Mahmud'un neslinin XVIII. yüzyıl başlarına kadar devam ettiği, 1707 tarihli bir belgede vakfın tevliyetinin utekâdan (azatlı kölelerden) Abdullah kızı Fatma üzerinde bulunmasından anlaşıyor (Bkz. Vesika No: 11, 109).

Kabristanında merhumun neslinden olduğu belirtilen sadece iki kişi bulunmaktadır ki, bunların vefât tarihleri ile Hacı Mahmud arasında 200 küsur yıl vardır. Hacı Mahmud neslinden olduğu belirtilen iki kitabe şöyledir: “*Hacı Mahmud oğlu Mehmed Beşe, ö. 1227 [1812]*” ve “*Hacı Mahmudzâde Mehmed Ağa'nın oğlu Mustafâ Monla, ö. 1219 [1804/ 1805]*”.

Örcünlü yaşlı bir zât, fırtınalı ve yağmurlu bir günde gökten bir nur huzmesinin inerek Hacı Mahmud'un kabrine girdiğini gördüğünü, mübarek bir zât olduğuna inandığını söylemişti.

Hacı Mahmud hakkında bkz. Vesika No: 107-126.

Hacı Mahmud Vakfına ait kayıtlarda Örcün köyü umumiyetle Orhanlı köyü olarak kaydedilmiştir. Bu da yine merkez bürokrasideki kâtiplerden birinin sehven Örcünlü'yü Orhanlı yazmasıyla başlamış ve öyle devam etmiştir. Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi'nde bulunan bir defterde Hacı Mahmud Vakfı'nın Orhanlı köyünde bulunduğunu kaydettikten sonra satırın devamında “*Bu köye mahallinde Örcün köyü denilmektedir*” diye bir not düşülmüştür. Bkz. Vesika No: 200.

Hacı Mahmud Kabri'ne yapılan şebeke

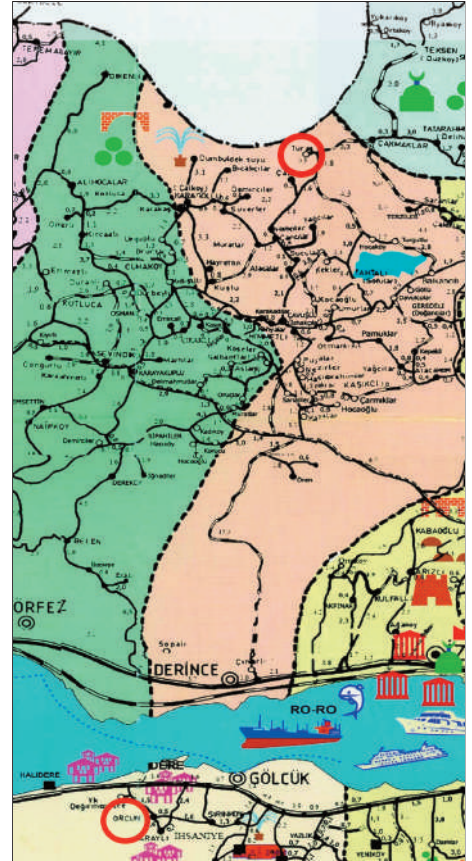

Arşiv vesikalarında Turaçlı ve Yaraşlı / Kumluca / Koyluca isimli köylerde Derviş Baba/Baba Sultan isimli bir zâviye bulunduğu görülmektedir. Bu zâviye ile Örcün'deki Baba Sultan Zâviyesi'nin alâkası bulunmaktadır. O bakımdan burada konuya açıklık getirmeye çalışılacaktır.

1- Günümüzde Kocaeli ili Derince ilçesinin Tahtalı mahallesinde bir mevki olan Turaç, bölgenin kadîm köylerinden biridir. Osmanlı kaynaklarında ismi Turaçlı/Turaçlı, Turaşlar ve bazen de Turaçlı nâm-ı diğer Babaköy karyesi olarak geçer.

Kuzeyinde Şile, kuzeydoğusunda Kandıra ile komşudur. Derince merkezine uzaklığı yaklaşık 35 km. dir.

Yaraşlı/Koyluca/Kumluca ise Turaçlı'nın biraz daha kuzeyinde, günümüzde mevcut olmayan bir köydür. Aşağıda Vesikalar kısmında yayımlanan belgelerde önceleri Yaraşlı adıyla XVII-XVIII. yüzyılda Koyluca/Kumluca/ Kuyuluca nâm-ı diğer Alaylıköy, Kolça isimleriyle kayıtlı olduğu görülür. Bu durum merkezdeki kâtiplerin özellikle isimleri el-

Turaçlı ve Örcün (daire içine alınmış)

1 Cevdet Türkay, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Oymak, Aşiret ve Cemaatlar*, İstanbul, 2001, s. 141, 627

lerindeki defterlere bakarak yazdıklarından bazen noktasız yazılmış bulunan isimleri sehven yanlış okuyabildiklerinden öylece yazmalarından kaynaklandığı anlaşılıyor. Bu isimlerin yanda görülen imlâları karışıklığa ne kadar müsait olduğunu gösteriyor.

Bilindiği üzere Türkler yerleştiklere yere genellikle mensup oldukları boy, oymak, aşiret ve cemaatlerin isimlerini verirler. Bahsimiz olan bölgede bulunan Tahtalı, Oğuzların Avşar ve Kızık boylarına mensup, Dulkadirli Türkmenleri taifesinden, Yörükân taifesinden bir cemaatin adıdır.¹ Yurdumuzun çeşitli yerlerinde bulunan yerleşim yerlerinden biri olan Turaçlı'nın bir kısmı Ekrad tâifesinden bir cemaat iken diğer bir kısmı da Yörükân tâifesinden bir topluluktur.²

Turaç, sülüne benzer, tüyleri güzel, uzunluğu 34 cm. olan, Toroslar'da bulunan soyu azalmış bir kuş türüdür.³

Yaraşlı da Yörükân tâifesindedir.⁴ Halen yurdumuzda Giresun Tirebolu, Muğla, Tokat, Ankara, Manisa, Ordu, Zonguldak'da bu isimde meskûn yerler bulunmaktadır.⁵

29 Z 870 [23.07.1466] tarihli tahrir defterinde Yaraşlı karyesinin kaydı şöyledir:

Karye _____ i
Yaraşlı timar-ı Murad ve
birader Umur *Kadîmdir*

Kara - Kıymet: -

Hasan- Kıymet: Rub‘

Hüseyin- Kıymet: Rub‘

Karaca- Kıymet: Rub‘

Mustafa- Kıymet: Rub‘

Musa İmam- Kıymet: -

Musa- Kıymet: Nim

Mustafa- Kıymet: Nim

Mahmud: -

İsa: -

Durmuş: -

Salih: -

Ali: -

Halil: -

Mehemmed: -

Halil: -

İsmail: -

Ketan tohumuyla ve kovan ve

kulluk ve yemiş hasat _____

Meblâğ _____

159

² Cevdet Türkay, age, s. 627.

³ Cem Dilçin, *Yeni Tarama Sözlüğü*, Ankara, 2009, s. 225; <https://www.youtube.com/watch?v=zCW Mwz0ivOk>.

⁴ Cevdet Türkay, age, s. 651.

⁵ *Türkiye’de Meskûn Yerler Kılavuzu*, Ankara, 1946, C. II, s. 1121

قوملوجه
قويلوجه
قولچه

*Fontlarla
dizilmiş Kum-
luca, Koyluca,
Kolça*

قوطلجه

قو بلوج

قو لوج

*Siyakat Koy-
luca/Kumluca*

Asl-ı meblâğ _____
533

Bir hassa çiftlik var

Yekûn _____
692

Hâne _____

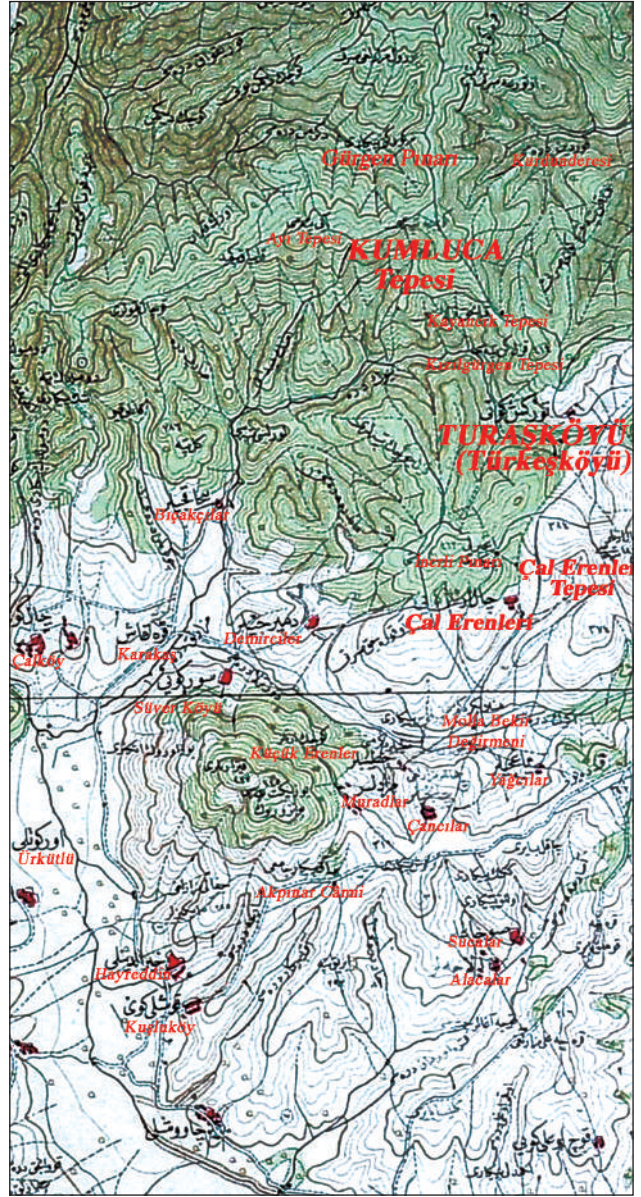
Çiftlik sahibi: 3

Çiftliksiz: 14

Yekûn: 17

TT. 1160, s. 198

2- Turaçlı, Osmanlı döneminde önceleri Kandıra'ya bağlı bir köy iken dîvân olmuştur. Dîvânı oluşturan köyler Yaraşlı/Koyluca/ Kumluca'dan ibaret olduğunu düşünüyorum. Daha sonraları Kandıra'nın Akâbâd/Akçaova nahiyesine bağlı bir köy, XX. yüzyılda Kandıra Hacı Şeyh Dîvânı karyelerinden olan Turaçlı'nın⁶, hemen

yakınında bulunan bir tepe üzerindeki “Çal Erenleri” mevkii, yöre halkı tarafından tarihî mahiyeti bilinmemekle beraber kudsî bir mekân olarak kabul edilmekte, etrafı tel örgü ile çevrili olarak, ağaçları kesilmeden muhafaza edilmektedir. Kesilirse kesenin başına bir şey geleceğine inanılır. Bu hususta bazı olaylar vuku bulduğu anlatılır. Evvelden bu tepede mezar taşları ve halkın yatır dediği bir türbe bulunuyormuş. Ancak her yerde olduğu gibi burada da defineci kazması çalışmış, geçmişe ait hiç maddî bir iz bırakmamıştır.

3- Tepenin eteğindeki düzlükte takriben 50 yıl öncesine kadar, ilkbaharda belirli bir günde yöre halkı toplanır, dinî merasim yapılır, ziyafetler düzenlenirmiş. Tahtalı köyü muhtarı Galip Yıldız Bey, 09.05.2010 tarihinde bu adeti ihya etmiştir.

Yukarıdaki 1914 tarihli Osmanlıca haritada görüldüğü üzere, Çal Erenleri Köyü'nün kuzeydoğusunda, Turaç'ın güneydoğusundaki Çal Erenleri Tepesi'nde, bazı belgelerinde ismi “Baba Sultan” bazılarında “Derviş Baba”, bazılarında da “Koca Baba” olarak geçen, kadîm bir zâviye (küçük tekke) bulunduğunu arşiv kayıtlarından öğrenmekteyiz. Zaviyenin kuruluş tarihini bilmediğimiz gibi kuru-

cusunun kimliğini, mensup olduğu tarikatı da bilmiyoruz. Ya ilk fetihler sırasında fütuhata katılan Horasan Erenleri denilen zümreden bir zât veya Örcün Baba Sultan Zâviyesi'ni kuran İbrahim Edhem Baba Sultan olması muhtemeldir. Mevcut tahrir defterlerinde zaviye kaydı görülüyor. Evliya Çelebi'nin bahsettiği Fatih devrinde yapılmış Kocaeli tahririne ait defterde bulunması muhtemeldir. Yine BOA.AE, SMMD.II, No: 1/40' da kayıtlı Fatih dönemine tarihlenmiş eksik bir defter parçasında ve yina aynı kâtibin kaleminden çıkmış bulunan diğer bir tahrir defteri parçası olan TT. 1160'da Turaçlı köyü ve vakfı bulunmuyor. 929/1522 tarihli evkâf tahrir defterinde (BOA .MAD, No: 550, s. 158) de zaviye belirtilmemiştir (Vesika No: 172).

Kanunî dönemi mufassal tahrir defteri BOA. TTD, No: 436'da Turaçlı kar-yesi kaydının bulunduğu 173 No'lu ve IV. Mehmed devrinde yapılan avârız tahririne ait BOA. MAD, No: 6751'de Turaçlı kaydının bulunduğu 180 No'lu vesikalarda Turaçlı karyesinde *dervişlerdir* ve *dede* kayıtlarıyla belirtilen iki kişinin zâviye/tekke mensubu olduğu görülmektedir.

⁶ İzmit Şer'iyye Sicili, No: 5440, v. 5/A

5- Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi'nde bulunan bir defterdeki kayda göre, ilk Osmanlı padişahlarından biri (selâtin-i mâziye) tarafından Baba Sultan'a zâviyesi için bir miktar arazi temlik edilmiş ve bazı muafiyetler tanınmıştır. Baba Sultan ve muhtemelen evlâtları bir müddet zâviyede faaliyet göstermişler ise de zamanla nesilleri kesilince atıl durumda kaldığından harap olmuş. Sahipsiz kalan vakıf arazisinin öşrünü bölgede timarı bulunan sipahiler almaya başlamışlar.

6- Kitabın vesikalar kısmında yayınlanmış belgelerde görüleceği üzere, Şeyh Hasan, Örcün köyü Baba Sultan Zâviyesi ikinci dönem şeyhlerinin ilki ve Abdülmecid Sivâsî hazretlerinin halifelerinden Ankaralı Hasan Dede'dir. Hasan Dede, hâlî [boş, sahipsiz] ve harap durumda olan anılan zâviyeyi mamur duruma getirip şenlendireceğim diye Kandıra kâdisına müracaat etmiş, kâdının arzıyla Askerî berâtıyla zâviyedâr nasb olunmuş ve bu yetkiyle zâviyenin vakıf köyleri olan Turaçlı ile Kumluca'da bulunan zaviyeye ait vakıf arazide üretilen tahılın öşürlerini toplamış. Bunun üzerine anılan köylerin sâhib-i arzları konuyu Üsküdar kâdisına bildirmişler ve konu Dîvân-ı Hümâyûn'a aksetmiş ve dâvâ yıllarca sürüp gitmiştir (Bkz. Vesika No: 186/1-189,

193, 196, 197). Askerî rûznâmçe hakkında geniş bilgi için aşağıdaki lûgatçeye bakılmalıdır.

7- BOA. Ahkâm defterlerinde bulunan bazı hükümlerden, İstanbul Bâb, Ahî Çelebi, Üsküdar ve Kandıra mahkemelerinde konuyla ilgili davalar görüldüğünü öğreniyoruz. Dâvâların tarihlerine ait Üsküdar, 218, 219, 220, 222, 403, 415, 420, 348, 440-444; Ahî Çelebi, 40, 103-106, 130-132, 230-235, 260, 261, 266-270, 325 Bâb mahkemelerine ait 272-276 numaralı şer'iyeye sicilleri tarandı ise de, bir kayda rastlanmadığından, ilgili kayıtların halen mevcut olmayan defterlerde bulunduğu anlaşılıyor.

8- Mahkemede davacı olan bir Boğazkesen Kalesi müstahfızı ile dört sipahi, Turaçlı ve Kumluca/Koyluca/Yaraşlı köylerinin kâdimden beri kendi timar karyeleri olduğunu ve Hasan Dede'nin haksız olarak bu köylerin öşürlerini topladığını ve bunları iade etmesi gerektiğini söylemişler. Buna karşılık Hasan Dede, Derviş Baba isimli zâviyenin Defteri Hâkânî kayıtlarında belirli hudut ile Turaçlı köyü dahilinde bulunduğunu ve bu sebepten zâviyedârı bulunduğu bu vakfa ait arazinin öşrünü topladığını söylemiş.

Bunun üzerine Üsküdar mahkemesi, müderris Ali Efendi'yi soruşturma için

Kandıra'ya yollamış ve burada imam, hatip ve yaşlılardan oluşan bilirkişilerin şehadetleri üzerine Baba Sultan Zâviyesi'nin Örcün'de bulunduğu, Hasan Dede'nin Turaçlu'da haksız yere öşür topladığı kararına varılmıştır.

Ancak bu karara rağmen müstahfız ve sipahiler ile Hasan Dede evlâtları arasındaki ihtilâf yıllarca sürmüştür ki, bundan Kandıralı bilirkişilerin şehadetleri üzerine verilen karar tam gerçeği aksettirmediği, burada yayımlanan bazı belgeler ile bizim göremediğimiz belgelere istinaden şeyhler hukukî haklılıklarını isbat ettikleri anlaşılmaktadır. Bu sürecin tüm kayıtlarına ulaşamamış isek de ihti-lâfın devamı bunu göstermektedir. Arşiv kaynaklarında özellikle atik şikâyet def-terlerinde çokca örnekleri görülen, farklı konulardaki ihtilâflı meselelerin hukukî süreçlerinde muhasımların iddialarını di-le getirdikleri yazışmalar, bir meselenin ne kadar farklı boyutları olduğu hususunda bize aydınlatıcı bilgiler sunmaktadır.

9- 1780 yılında Turaçlu ve Koyluca halkı Dîvân-ı Hümâyûn'a sundukları bir arzuhalde “*Kandıra nahiyesinde kâin Baba Sultan kaddesallahu sırruhü'l-azîz vakfı kurâlarından Turaçlu ve Koyluca karyelerinin vakıf reâyâları olup kadîmü'l-eyyâmdan berü dervîşân fukarâ-*

sına it'âm-ı taâm eylemek şartıyla min külli'l-vücûh serbestiyet üzre avâriz-ı dîvâniyyeden muâf ve müsellemlerimiz ile karyelerinin dahi umûr ve hususlarımız ve a'sâr-ı şer'iyelerimizi dahi merhûm-ı müşârün-ileyhin zâviye-dârlarına edâ eyledikten sonra serbestiyetlerimize mugâyır taraf-ı âhardan vec-hen mine'l-vücûh müdahale eylemek iktizâ etmez iken kazâ-i mezbûr ahâlileri avâriz-ı dîvâniyye ve tekâlif-i sâireyi bizler ile ma'an edâ edin deyü müdâhale-den hâlî olmamamız ile mercûdur ki kadîmi Defter-i Hâkânî'den ve muâfiyetlerimiz kaydı Muvkûfât'dan derkenâr olunup ma'lûm-ı âlîleri buyuruldukda Üsküdar kâdısına ve Kandıra ve civâr kâdılarına hitâben bir kut'a emr-i âlî ihsân buyurulmak bâbında emr ü fermân devletlü izzetlü merhametlü sultânım hazretlerininindir” demektedirler ki, bu bile sadece zâviyenin mevcudiyeti için yeterli bir delildir. Bkz. Vesika No: 108.

Bu vesile ile burada bir arasöz olarak şunu söyleyelim ki, Kandıra bölgesi avâriz-ı dîvâniyye denilen vergi karşılığında her yıl Tersâne-i Âmire'ye 19.897 akçe, Akâbâd/Akçaova 6852 akçe, Ağaçlı 13.720 akçe, Genceli 14.415 akçe değerinde kereste vermekle mükelleftiler (İdris Bostan, *Osmanlı Bahriye Teşkilâtı: XVII. Yüzyılda Tersâne-i Âmire*, Ankara, 1992, s. 103). Diğer taraftan bedeli-

*Çal Erenleri Tepesi-Tekkenin bulunduğu tepe
(Tepenin zirvesinde çıplak arazinin ortasındaki ağaçlık yer)*

nüzûl denilen vergi karşılığı olarak da Saray Mutfağı'na miktarı belirli odun ve kütük verirlerdi. Bu vergiler Kandıra, Akçaova, Genceli, Ağaçlı gibi nahiyelerden istenir, kadı da bu miktarı köylere bölüştürürdü. Köylerde nüfus çeşitli sebeplerle azaldığından halk sıkıntıya uğrar ve bunun giderilmesi için Dîvân-ı Hümâyûn'a başvururlardı. Askerî denilen, padişah berâtıyla görev yapanlar, vakıf reayaları bu vergilerden muaf olduklarından vergi mükellefleri çeşitli sebepler ileri sürerek bunların da vergiye katılmaları için dilekçeler verirlerdi. Bu

hususla 195 No'lu vesikaya bakılabilir.

10- Şeyh Hasan Dede ve evlâtları döneminde zâviye faal olduğu belgelerden anlaşılıyor. Ancak zâviye kimin idaresinde idi? Bu hususta bilgi sahibi değiliz.

11- Şeyh Hasan'ın zâviyedarlığı üzerine almasından sonra 118 yıl sonra "Şeyh Hasan'ın ismi mevcud cismi nâ-mevcud, zâviye harap ve hâlî kalıp serseriler yuvası olduğu" gerekçesiyle Hacı Bektaş Veli takkesi şeyh Abdüllâtif Efendi arzıyla şeyhlik Hasan Dede'den alınıp İbrahim isimli bir şahsa verilmiştir

Turaç köyünün halihazır görünümü

(Safer 1190/Mart 1776). Bkz. Vesika No: 192. Şeyh Hasan Dede 1070/1660 yılında vefat ettiğinden, belgelerde Hasan Dede denilirken kendisinden sonra Örcün şeyhliğine geçen zâtlar kastedilmektedir.

Bu kez de Bektaşîler hem Örcün Baba Sultan Zâviyesi şeyhleri ile hem de müstahfız ve sipahiler ile ihtilâfa düştükleri görülmektedir. Bkz. Vesika: 192-193.

Bektaşî tekkelerinin kapatılmasından sonra yapılan yazışmalarda Turaçlı zâviyenin ismine rastlanmıyor. Herhalde daha önce kapanmış olmalıdır.

Çal Erenleri mevkiinde Nebi Güdük Bey (sağdan ikinci), Kadir Altuntaş (üçüncü) ve Tahtalı köyü muhtarı Galip Yıldız Beyler(yedinci)

Baba Sultan Zâviyesi mevkiine giderken mihmandarımız olan İmam Şükrü Tuna Efendi ile Körfez Bld. Bşk. Yrd. Ramazan Tuna Bey ve oğlu Baba Sultan Zâviyesi'nin bulunduğu yerde

Hayır Toplantısı'ndan çeşitli görünümeler

Hayır Toplantısına katılanlardan bazıları

Hayır Toplantısı'ni düzenleyen Tahtalı Divanı muhtarı Galip Yıldız (sağda), Kadir Altuntaş (solda) ve KBB Kültür Müdürü merhum Nebi Gündük beyler

Baba Sultan Zâviyesi'nin yeri

Hayır Toplantısına katılanlardan bazıları

Bu hususta yazılı bilgiye sahip olmadığımız gibi, yaklaşık 150-200 yıldan beri bir şeyhin nezaretinde seyr ü sülûk yapılmadığı ve tarikat âyininin terk edildiği, diğer bir ifadeyle zaviyelik işlevinin kaybolduğu, Örcün köyünün en itibarlı şahıslarından olup, yazısından iyi bir eğitim almış olduğu anlaşılan Hasan Ağa gibi bir zâtin bile 102 yıl önce zâviyenin ismine «Baba Sultân» diyecek yerde «Dede Sultân» demesi, zaviyenin uzun süredir nisyana uğradığını gösteriyor. Bütün bu olumsuzluklara rağmen şahsî gözlem ve duyularımaya istinaden yapılan çıkarımlar neticesinde zâviyenin yöre halkı üzerinde önemli etkileri olduğu kanaatine vardığımı söyleyebilirim. Gerçi zikredilecek delillerin bir kısmı olması gerekli genel dinî davranışlar ise de, tasavvufî terbiyenin bunda tesiri yoktur demek mümkün değildir. Şöyle ki:

Yıkılmaya yüz tutmuş Hasan Ağa konağı ve çeşmesi

A) Örcün, Değirmendere, Saraylı ve Hâlîdere gibi kadîm köylerin mezarlıklarında çokca rastladığımız Halvetî sarıklı (tarikat ehli, sarığa tâc-ı şerîf der) ve mevtânın dervişliğini ifade eden üzeri güllü mezar taşları, yörede zâviyeye müntesip çok sayıda derviş bulunduğunu gösteriyor.

B) İlçemize bağlı köylerden sadece Örcün köyünde ve Baba Sultân Zâviyesi haziresinde rastladığımız, yardımseverliğin en mükemmel bir örneği sayılabilecek, sadaka taşları da zâviyenin verdiği tasavvufî terbiyenin etkisiyle olsa gerektir. Yirmi üç sene önce araştırma yaparken yaşı 70-80 olanlar Türbe`deki sadaka taşından para aldıklarını hatırlıyorlardı. Sadaka taşları hakkında değerli bir ilim adamımız şu bilgile-

ri veriyor:

“-İslâmî Türk geleneğine göre, fakir ve muhtaç olanlara genellikle gizlice yapılan yardıma «sada-ka» denir. Şehirlerde sokakların bazı köşelerinde, 100-125 cm. yüksekliğinde silindir biçiminde, üzeri oyuk taşlar yerleştirilmiştir. Bu taşlara «sadaka taşı» adı verilir. İsteyen varlıklı kimseler, çoğu zaman akşamdan sonra bu taşın oyuğuna bir miktar para bırakır. Fakir ve muhtaç olanlar, sabaha karşı kimse görmeden bu paradan ihtiyaçları ölçüsünde alır, kalanını bırakır. Böylece sadaka veren de alan da toplulardan gizlenmiş olur. Sadaka taşları Türk toplumunun yardımlaşmaya dayalı eşsiz bir örneğidir. (Mehmet Önder, *Antika ve Eski Eserler Kılavuzu*, Ankara, 1995, s. 168)”

C) Son bir buçuk asırdır yaşanan değişim süreci neticesinde hayat telâkkilerinin değişmesine rağmen, yaklaşık 40-50 yıl evveline kadar yöre halkının büyük bir çoğunluğu başkasının malına el uzatmaktan şiddetle çekinirlerdi. Hırsızlık âdetâ hiç vukû bulmayan bir olaydı. Meselâ kestane dokunur, kirpileri ağacın dibine yığılır, üzerine dallarla örtülerek bırakılır, bir-iki hafta öylece kaldığı halde kimse elini sürmezdi. Yaşlılardan defalarca dinlemiştir ki, kendilerine daha çocukluklarında, büyükler tarafından hiçbir şekilde kimsenin en ufak bir şeyini habersiz almamaları gerektiği şiddetle tenbihlenir ve o uyarılar sonucu olarak yere düşmüş meyve tanesini dahi almazlarmış. Görmediğim, fakat birçok kereler dinlediğime göre vakıf araziden geçen hayvanlarının ağzına yem torbasını takarak ora-

Örcün Camii yakınındaki sadakataşı

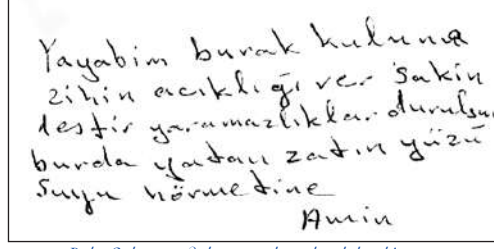
*Türbe haziresindeki sadakataşı
(selvi kesilmeden önce)*

*Türbe haziresindeki sadakataşı
(Yüzlerce yıllık selvi kesildikten sonra bu satırların
yazarı ve Abdülkadir Küpeli Bey)*

dan ot yemelerini önlerlermiş.

Baba Sultan'ın günümüzdeki etkisi ise manevî olarak devam etmektedir. Asırlardır evliyauullahdan olarak kabul edilen bu mübarek zâtın bulunduğu türbe, İlimizden ve yurdun dört bir yanından gelen ziyaretçilerin yoğun ilgisine mazhar olup, bilhassa yöremizdeki sünnet çocuklarının büyük çoğunluğu tarafından, az da olsa gelin ve damatlarca ziyaret edilir. Ruhlen bunalan, derde, sıkıntıya düşen insanlar buraya gelerek dua eder, manen ferahlayarak ayrılırlar. Bazı insanlar gerçek islâm inancı doğrultusunda sadece Baba Sultan hazretlerini vesile ederek isteklerini Rabbinden niyâz ederken, bazıları da gayr-i islâmî çeşitli inanç ve davranışlar sergilerlerdi. O cümleden olarak kimileri ağaç dallarına bezlerle beşik, taşlarla ev yapar; türbenin giriş kapısının solunda bulunan kabrin kitabe taşına küçük taşlar yapıştırmaya gayret eder, türbe binasının veya sandukanın etrafını Kâbe gibi tavaf eder, adak olarak horoz keserdi. İslâm inancıyla hiç bir ilgisi bulunmayan bu gibi şeyler, bir kaç yıl önce Gölcük Müftülüğü tarafından hazırlanarak, türbe duvarına bir levha halinde asılan yazıdan sonra hemen yok denecek kadar azalmıştır. Eskiden beri bazı kimselelerin dileklerini bir kâğıda yazarak türbeye bıraktıklarını duyardık. Geçenlerde türbe-

Baba Sultan sandukasının altına bırakılan bir yazı

Baba Sultan sandukasının altına bırakılan bir yazı

20 yıl kadar önce çekilmiş bir fotoğrafta ağaca bağlanmış çapullar

nin bakımını yapan sayın Ahmet Özyolcu Bey, türbede bulduğu bu tarz pusulları gösterdi. Örnek olarak ikisini buraya alıyorum. Yukarıda fotokopisi görülen kâğıtta şöyle yazılıdır (İmlâsı tarafımızdan düzeltilmiştir):

“Yâ Rabbi Burak kuluna zihin açıklığı ver, sakinleştir, yaramazlıklar durulsun. Burada yatan zâtın yüzü suyu hürmetine. Amin”

Diğer bir kâğıtta ise şöyle yazıldı:

“Efendim,

Dualarınızdan bizleri eksik etmeyiniz. Sizden Allah`ın izni ile Peygamberimizin şefaatiyle sizlerin himmetiyle yardım

Son düzenlemelerde emeği geçenlerden KBB Tarihi Mekânlar Müd. Volkan Şenel ve Örcün Muhtarı Mustafa Uyar beyler

edin”.

Türbe civarı gerçekten çok güzel bir mekân olduğundan halkımız için bulunmaz bir piknik mahallidir.

Mesire yeri tuvaletinin eski ve yeni görüntüleri

Meşayib kabirleri etrafına yapılan çebeke

Baba Sultân Zâviyesi`ni meydana getiren binalar, belgelerin ifadesiyle bir hamam ve menâzilden oluşuyordu. Menâzil, menzilin çoğulu olup, seyyahatte inilip kalınan yer, konak, mesken, ikametgâh, yolcu beygirlerinin bulunduğu yer anlamına gelmektedir. Demek ki, bu zâviyenin müştemilâtı da, diğer zâviyelerin çoğu gibi, ibadet ve zikir yapılan bir tevhidhâne, ikamet edilen evler, yolcuların konaklayacağı misafirhâne ve hayvanların barınacağı ahırdan müteşekkildi. Bu binalardan günümüze sadece bir türbe intikal etmiştir. Türbe haziresine giriş kapısının hemen üst tarafında dere kenarında bulunan adak kesme yeri ve şadırvan son 30-35 yıl içinde inşa edilmiştir. Eski abdest alma yeri şimdiki şadırvanın hemen karşısında, yolun dere tara-

Şadırvan

Ziyaretçiler taam ederken

Mevlut odası (arkadaki)

Adak kesme mahalli

*Mesire yerinde bir bayır
sahibi tarafından yap-
tırılan bu çeşme bu son
düzenlemede kaldırıl-
mıştır. Bu bayır eseri
taribe not düşmek üzere
buraya konuldu*

finda, önü yalak, bir boruya bağlanmış iki veya üç musluktan müteşekkil basit bir çeşme idi. Ve onun da son 50 yıl içinde yapılmış bir yapı olduğu anlaşılıyordu. 1962 yılında kurulmuş bulunan Örcün Köyü Sultan Baba Türbesini Güzelleştirme Derneği kısa bir süre önce Türbe haziresinin doğusundaki fındıklığı satın almış ve burada piknik için masa ve mangallar ile bir tuvalet yaptırılmıştır. 2021 yılında Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Başkanı Doç. Dr. Tahir Büyükakın Bey'in talimatıyla mesire yeri mükemmel bir şekle dönüştürüldü. Bu bağlamda tuvalet engelli kullanımı için uygun hale getirildi ve arka cihetinde erkek-kadın şadırvanı eklendi. 15 kamelya, 3 piknik masası, 17 çöp kovası konuldu. Alan içindeki yürüyüş ve bağlantı yolları uygun hale getirildi. Münasip noktalara 15 meşe, 15 dışbudak ve 15 karayemiş ağacı dikildi. 1850 m² alana çim serilip otomatik sulama sistemi yapıldı. Mevcut otopark yenilendi.

Halen hafta sonları oturacak yer bulmak mümkün olmuyor.

Mesire yerinde 25 yıl önce piknik yapanlar

Mesire maballi yanında Türbe'ye su basan pompa kulübesi

Günümüzde mesire yeri olarak düzenlenen yerin 2020'deki görünümü

Türbe ziyaretçilerinin yemek yiyebilecekleri üstü kapalı mabal ve üst taraftaki fundukluk temizlenerek mesire maballine katılma çalışmaları yapılırken

Mesire yerinin yeni görünümü

Anma Günü'nde ikram yapılırken

Bölgenin havadan görünümü

Açılıшта KBB Başkanı, Gölcük Kaymakamı ve Gölcük Bld. Bşk

Mesire sahası, otopark, hamam, sekizgen mescid temeli, mesire sahasına katılmak üzere temizlenen fındıklık, bazire ve türbe

Büyükakin: "Güzelliğiyle halkımıza yakışan bir yer oldu"

Kocaeli'nin tarihi ve manevi değerlerine sahip çıkan Başkan Büyükakin, Fatih Sultan Mehmet Han döneminde Sinop'tan gelerek Gölcük'e yerleşen İbrahim Ethem Hz. (Sultan Baba) türbesi çevresinde yapılan parkta inceleme gerçekleştirdi.

Mesire yerinin açılışı dolayısıyla Özgür Kocaeli gazetesi haberi

Mesire yerinin açılışında KBB Başkanı Sn. Doç. Dr. Tahir Büyükakin ve Gölcük Blđ. Bşk. Sn. Ali Y. Sezer

Türbenin özellikleri hakkında İzmit Müzesi arkeologları tarafından hazırlanan rapordan bazı kısımlar:

“Kocaeli, Gölcük ilçesi, Değirmendere kasabası Örcün köyünde bulunan “Sultan Baba” türbesi 29.9.1992 günü tarafımızdan yerinde incelenmiştir. Örcün köyünün güneybatısına hakim bir tepe üzerinde kurulmuştur. Türbeye çıkan yolun iki yanında selvi ağaçları ve eski mezarlık bulunmaktadır. Çevresi istinat duvarları ile çevrili üzeri düzeltilmiş bir podyumun ortasında yer almaktadır.

Türbe tek mekânlıdır. Taş temelli, üzeri sıvalı kırma çatılı olup, üzeri kiremit örtülüdür. Türbe giriş tarafının ahşap üçgen alınlığında rozet biçimli bir kabartma motif bulunmaktadır.

Türbenin giriş kapısı kuzeydoğu yönündedir. İçinde 4 m. boyunda kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda üzeri yeşil çuha ile örtülü ve güneybatı başında sarık olan sanduka bulunmaktadır.

Türbenin arka kısmında mevlut okuma yeri bulunmaktadır. Bu basit yapı da tek mekânlıdır. Söz konusu türbe Kültür Bakanlığı Yüksek Kurulunun 11.6.1983 gün ve 15072 sayılı kararı ile tescil edilmiştir.

Bilginize arz ederiz. 07.10.1992”

Raporda günümüzdeki durumu belirtilen türbe, belgelerden anlaşıldığı üzere 1894 depreminde büyük ölçüde zarar görmüştür. Vakfın mütevelli ve nâzırı Evkâf Nezâreti`ne müracaat ederek türbe ve hamamın tamir edilmesini istemiş; Nezaret`ten verilen cevapta, bu gibi hayrâtın tamiri hazine-i celîleye ait olmayıp mütevellileri tarafından yapıldığı bildirilmiştir. Örcün köyü eşrâf ve mu-

Türbe'nin gece manzarası

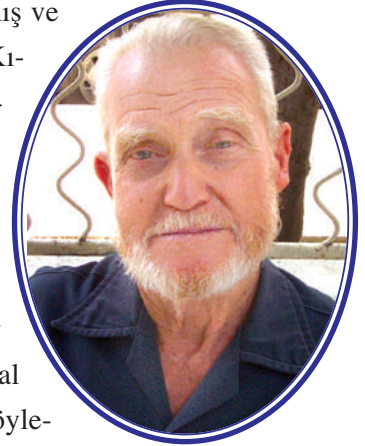
teberânından merhum Hacı Nalbant Hasan Ağa'nın yıkılmak üzere olan konağının çatı arasında bulduğumuz ve vesikalar kısmında fotokopilerini koyduğumuz iki pusuladan (Vesika No: 165-166) anlaşıldığı üzere 1315 [1899] yılı yazında türbenin tamiri yapılmıştır. Bu tamirin sebebi 1894 yılında merkezi İstanbul olan büyük deprem olmalıdır. Bir müddet sonra türbe binası yine harap duruma düşmüş ve 1943 yılında Bahriye İnzibat Başgediklisi Mehmet Efendi'nin himmetiyle onarılmıştır. Merhum başgediklinin bu tamiri yaptırmasına sebep olan olayı şöyle naklederler: O zamanlar

Selviler arasındaki türbenin doğrudan görünümü (Foto: Hadi Arslan)

küçük bir köy görünümünde olan Gölcük'ün ünlü ve etkili simalarından biri olan Başgedikli Mehmet Efendi (o zamanlar böyle denildiğinden aynen kullandım. Hattâ lâkabı da, evinden işine eşekle gidip geldiği için Eşekçi Mehmet Efendi imiş. Bir gün mesai bitiminde evine geldiğinde hanımının evde olmadığını ve yemek hazırlanmadığını görür. Meğer hanımı arkadaşlarıyla Baba Sultan Türbesi'ne ziyarete gitmişler.

Bu duruma çok sinirlenen başgedikli eşine çok kızmış ve Baba Sultan hakkında ileri geri bir çok söz söylemiş. Kısa bir müddet sonra olmayacak bir şekilde Çanakkale'ye tayini çıkmış. Bunu Baba Sultan'ın aleyhinde konuşmasına hamlederek, eğer geri dönersem türbeyi tamir ettireceğim diye adakta bulunmuş. Gerçekten de az bir süre sonra yine Gölcük'e tayin edilmiş. Bunun üzerine adağını yerine getirerek türbeyi tamir ettirmiş. O zaman Tersane komutanı bulunan Amiral Mustafa Sağlam Paşa'nın tamir işine destek verdiği söyleniyor. Hepsine rahmet diliyorum, nur içinde yatsınlar.

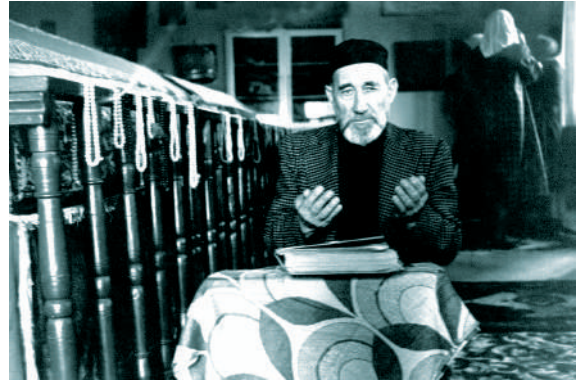
Merhum Ömer Kocabaş

Bu tamirden iki yıl sonra Şeyh Hasan Dede neslinden ve Derviş Ömer Efendi'nin torunlarından Mustafa, Ömer ve Mehmet Kocabaş kardeşler ile yine aynı zâtin neslinden Hasan Günel tarafından türbe binası temelini etrafındaki taş platform yapılmış, türbenin iç tabanı önceden tahta iken, sökülerek beton dökülmüş; dikenlerle bir orman halini almış bulunan mezarlık temizlenmiş ve getirilen serviler dikilmiştir.

Merhum Mehmet Kocabaş

Türbenin eski halini bilen bir çok kimseden dinlediğime göre, türbede üzerinde Arap harfli yazılar bulunan yeşil bir sancak, bir teber varmış. Bunlar akıl hastası bir şahıs tarafından alınarak dağlara götürülmüş ve orada kaybolmuştur. Bunlardan başka sanat değeri olan bir çok şamdan, abdest ibriği mevcutken kaybolmuştur. Ayrıca uzun yıllar önce

*Türbedar merhum Hasan Günel (1912-1979)
(Foto: Hadi Arslan)*

Bir hafta sonunda ziyaretçiler

*Yurdumuzun ünlü
ğairleri depremden bir
yıl sonra (2000) Şiir
Gecesi'ne katılmak
üzere Gölcük'e geldik-
lerinde refakatçileri
ile Türbe ziyaretinde*

Mustafa Burbaneđdin Erdebil Beyefendi ve arkadaşları tarafından aslına uygun olarak yaptırılan tâc-ı şerif tekbirlenerek yerine konulurken

tarafımdan da görülen Saray`dan iki hanım sultanın vakfettikleri ceylan derili, nefis hatlı ve tezhibli iki orta boy Kur`ân-ı Kerîm yaklaşık 30-35 yıl kadar önce yok olmuştur. Geçenlerde yenisinin yapılması dolayısıyla elden geçirdiğimiz kitap dolabından “Hâzâ Kitâb-ı Bînamaz” isimli bir risale (kitapçık) tamam olarak, diğerleri baştan ve sondan eksik olmak üzere birkaç yazma kitap çıkmıştı.

Türbe platformunda bulunan iki kabir için kitabın “Hazire” kısmında 20 ve 21 numaralı mezar taşlarına bakılmalıdır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Vakıflar Genel Müdürlüğü izni ile 2012 yılında Gölcük Belediyesi tarafından türbe binasında esaslı bir tamirat yapılmıştır.

Kitabın yazarı ve ailesi Baba Sultan Türbesi'nde

74 Sünnet Çocuğu Şehir turu yapıp, Lunapark'ta gönüllerince eğlendi

Gölcük Belediyesi tarafından geleneksel olarak düzenlenen sünnet şöleni sona erdi. 74 Gölcüklü çocuğun sünnet edildiği şölen kapsamında 3 gün boyunca Kur'an tilaveti yapıldı ve çocuklar için özel programlar organize edildi.

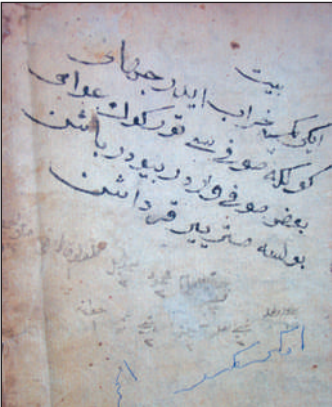

Leyleklerin göçleri sırasında Baba Sultan'ı ziyaretleri

Yıllarca türbeye hizmet eden Fatma Günel Hanım (1922-2020)

Türbe kitaplığında bulunan bazı yazmalar ve birinin yazma ve birinin kapağındaki yazı (soldaki):

“Beit İki kiği barâb eder cibânı / Gölge softsî Türkü'n avâmı / Bazı soft vardır büyüür baş / Bulsa bıtr yir kardaşın”

Türbe kitaplığında bulunan birkaç yazma kitapçıktan sayfalar

*Yörenin geleneklerinden olarak sünnet çocuğu
gezdiren at*

Satıcılar

*Bedestânî Hacı Hüseyin Efendi annesinin
kabrinde dua (Türbe plakformunda)*

*Değirmendere Belediye başkanı, Gölcük müftüsü,
vaizi ve hafızlar*

Ibrahim Edhem Derviş Baba tarafından yaptırılan ve 80 yıl kadar önce harabesi de yıkılarak yok edilen hamam, mevcut hamamın biraz üst tarafındaki büfenin yerinde ve belgelerdeki tabirle hamamcık, yani küçük bir hamam imiş. Bu hamamın temel kalıntılarını hatırlayanlar halen mevcuttur. Bu hamamcık 1894 depreminde zarar görüp, yıkılmaya yüz tuttuğundan Evkaf Nezâreti tarafından tamir ettirilmek istenildiğini belgelerden öğreniyoruz. Belgelerde tamir için keşifler yapıldığı, eksiltmeye konarak müteahhid marifetiyle yaptırılmak istendiği, eksiltmeye kimsenin katılmadığı ve nihayet Emanet kanalıyla yaptırılmak üzere tahsisat çıkmış olduğu kayıtlı ise de, zaviyedâr ailesinden merhume Fatma Günel teyze, kayınpederinden naklen, o zaman tamir cihetine gidilmeyip, şimdiki hamamın yerine yeni bir hamam temelleri atılmış olduğunu, I. Cihan Harbi'nin çıkması üzerine öylece kaldığını anlatmıştı. Aradan

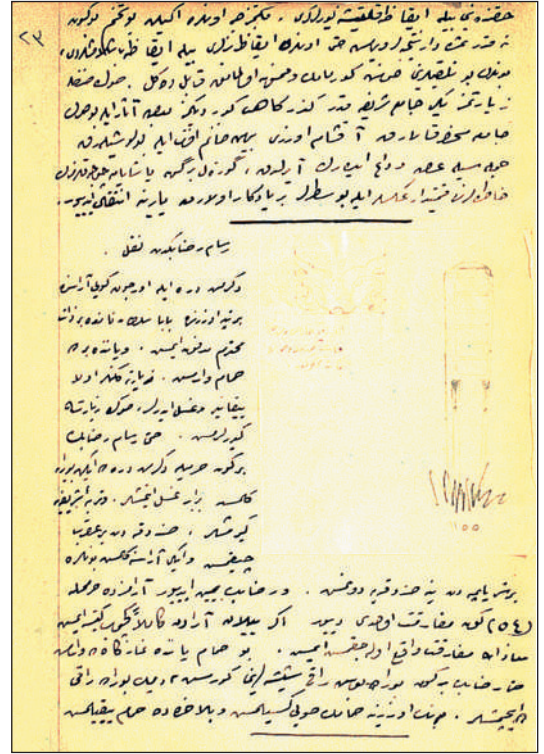
Hamam'ın deprem öncesi ve sonrası görünümü

Ebru sanatçısı Mimar İ. Hakkı Yiğit ve eşi tezhib, kâti ve cilt sanatçısı Dt. Hatice Yiğit Hanım Hat Müzesi'ni ziyaretlerinde

yıllar geçtikten sonra 1948 yılında İller Bankası'ndan Örcün köyü için gelen 30.000 lira harcanarak hamam tamamlanmış ve 1950 yılında hizmete açılmıştır. Ancak daha sonra işletme ekonomik olmadığı gerekçesiyle çalıştıramadığından kapatılmış ve kendi haline bırakılmıştır. Hamam 17 Ağustos depreminde zarar görmüş olup, arka tarafında bulunan tuvalete girenler için tehlike arz ediyordu. Bu durum, yani binanın depreme dayanıklı olmadığı statik ve bilirkişi raporu ile belirlenmesi sonucunda 2021 başlarında Kocaeli Valiliği ve Gölcük Belediyesi işbirliği ile aslına uygun olarak restorasyonuna başlandı ve kısa sürede tamamlanarak “Hattat Ali Vasfi-i İzmidî Hüsn-i Hat Müzesi” yapıldı. 25 Haziran 2021’de Kocaeli valisi sayın Seddar Yavuz Bey’ in teşrifıyla açılan müzede 74 hattat, 13 müzehhib, 34 ebrucu, 1 naht, 1 kâtı‘, 1 yaprak oymacı, 1 çinicî olmak üzere 134 sanatkârın katkıları ile hazırlanan 169 eser, müzeye armağan edilerek sergilenmektedir. Müzede hattat Hafız Ali Vasfi Efendi’nin balmumu heykeli ile birlikte çeşitli hat malzemeleri ve Ali Vasfi Efendi’nin çeşitli eskizleri bulunmaktadır.

Merhum Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver, bıraktığı beş bin civarında defterden birinde, resim hocası Üsküdarlı Ali Rıza Bey’den naklen şunları yazar:

Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver'in Ramazannâme Defteri

Ord. Prof. Dr. A. Süheyl Ünver ve Resam Üsküdarlı Ali Rıza Bey

“- Ressam Rıza Bey'den nakil.

Değirmendere ile Örcün köyü arasında bir tepe üzerinde Baba Sultan nâmında bir zât-ı muhterem medfun imiş. Ve yanında bir hamam varmış. Ziyarete gelenler evvelâ yıkanır ve gusl ederler, sonra ziyarete girerlermiş. Hatta Ressam Rıza Bey

Türbe’de bulunan ve son zamanlarda çalınan iki yıfa tasından birinin içi ve dışı

bir gün haremiyle Değirmendere’de iken buraya gelmiş, beraber gusl etmişler ve türbe-i şerîfeye girmişler. Sandukadan bir akrep çıkmış ve ikisi arasına gelmiş, bunlara bir şey yapmadan yine sandukaya dönmüş. Ve Rıza Bey yemin ediyor aramızda hareminimle (54) gün müfarakat oldu diyor. Eğer akrep aradan kâmilen geçüb gitse imiş maazallah müfarakat vâki olacakmış imiş. Bu hamam yanında namazgâh varmış. Hatta Rıza Bey bir gün burada boş rakı şişelerini görmüş, demek burada rakı içmişler. Bunun üzerine hamamın suyu kesilmiş ve bilâhare de hamam yıkılmış. (Süheyl Ünver Defteri. Ramazannâme, No: 72, v. 23/A. Süleymaniye Kütüphanesi).

Rıza Bey’in bu notlarından iki hususu öğreniyoruz ki, birincisi hamamın yanında bir namazgâh bulunmakta imiş. Bu bilgiyi şimdiye hiç duymamıştık. Yeni hamamın yakınında mescid yapılması tarihî durumuyla mutabık düşmüş. İkincisi ise ziyarete gelenlerin hamamda guslederek türbeye çıkmaları eskiden beri tatbik edilen bir adet imiş. Bu satırların yazarı gençliğinde hamam çalışırken bir çok kez geldiğinde türbeyi

ziyarete gideceklerin hamamda gusletmeleri gerektiğini belirten bir yazının duvarda asılı olduğunu hatırlamaktadır.

Hamamın ibyasında Belediye Başkanı Ali Yıldırım Sezer duvara taş koyarken (05.01.2021)

Hat Müzesi yapılan hamam ve çevresi

Hat Müzesi'nin anahtarı Sn. Valimize teslim edilirken

Kitabın yazarı ailesiyle Hat Müzesi'nde

Hat Müzesi açılışında Kocaeli Valisi Sn. Seddar Yavuz ve Gölcük Belediye Başkanı Sn. Ali Yıldırım Sezer'in ellerinde şu anlamlı levhaya:

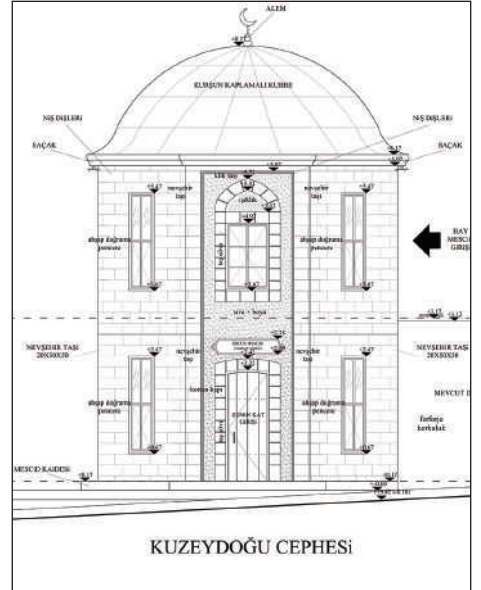
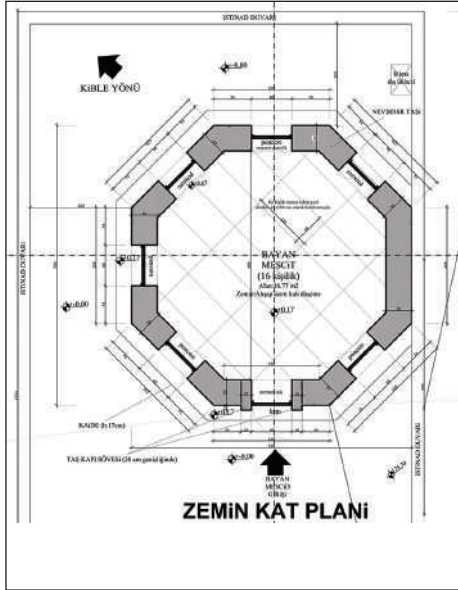
*“Sâhibsiz olan memleketin batması bakdır
Sen sâhib olursan bu vatan batmayacaktır”*

*Hat Müzesi açılışında
Gölcük Belediye
Başkanı sn. Ali
Yıldırım Sezer Kocaeli
Valisi sn. Seddar
Yavuz'a eski hamam
kazanı yanında bilgi
verirken*

Hat Müzesi ve karşısında yapılmakta olan mescid'in yeri (Beton atılı yer)

Fevkani mescid'in zemin katı ve kuzeydoğu cephesi

-1-

El-Bâkî Omer Ağa'nın kerîmesi
merhûme ve mağfûre Nefîse
Hanım'ın rûhuna fâtiha
sene 1243 [1827/1828]

-2-

Nevcivânı uçdu cennet bağına
firâkı kaldı vâlideyni cânına
merhûme ve mağfûre
Şerîfe Sâliha tûtî
rûhuna fâtiha
sene 1209 [1794/1795]

-3-

Hüve'l-Bâkî Omer Ağa'nın oğlu
el-Hâc Ahmed Ağa'nın vâlidesi
merhûme Ayşe Hâtûn rûhuna
fâtiha sene 1235 [1819/1820]

-4-

Merhûm
Molla Alî rû-
huna fâtiha
sene 5 Zilkâ'de 1148 [18.03. 1736]

-5-

Merhûm Omer
Çelebi rûhiçün

Ömer Çelebi (5 No'lu)

Şeyh Mehmed (6 No'lu)

fâtiha

sene 1124 [1712]

-6-

Merhûm

Şeyh

Mehmed

rûhuna

fâtiha

sene 1142 [1729/30]

-7-

Hüve`l-Bâkî

Merhûm ve mağfûr

Şeyh Mustafâ

Efendi rûhiçün

el-Fâtiha

1191 [1777]

-8-

Beni kıl mağfîret ey Rabb-i Yezdân
bi-hakk-ı Arfş-ı a'zâm nûr-ı Kur`ân
gelüb kabrimi ziyâret eden ihvân
edeler rûhuma bir fâtiha ihsân

Hasan Dede oğlu Omer Ağa'nın

oğlu Seyyid Derviş

Mehmed Ağa rûhiçün

el-Fâtiha

sene 1228 [1813]

-9-

Hüve`l-Hayyü`l-Bâkî

Merhûme ve mağfûre

Fatma Hâtûn

rûhuna fâtiha

Şeyh Mustafa (7 No'lu kitabe)

sene 1198 [1873/74]

-10-

Merhûme ve mağfûre
el-muhtâc ilâ rahmet-i
Rabbihî'l-Gafûr

Ümmü Hâtûn rûhiçün el-Fâtiha

sene 1182 [1768/69]

-11-

Hüve`l-Bâkî

Nevcivânım gitti cennet bağına
firâkı kaldı vâlideyni cânına
Seyyid Omer Ağa`nın mahdû-
mu cennetmekân Seyyid Hasan
Efendi rûhuna Fâtiha

sene 1261 [1841]

-12-

Yâ Hû

Beni kıl mağfîret ey Rabb-i Yezdân
bi-hakk-ı Arş-ı a`zâm nûr-ı Kur`ân
gelüb kabrimi ziyâret eden ihvân
edeler rûhuma bir fâtiha ihsân
merhûm ve mağfûr Hasan

Dede`nin oğlu Derviş

Omer`in rûhuna fâtiha

1219 [1804]

-13-

Hasan Dede oğlu Omer

Ağa`nın oğlu cennetmekân

merhûm Seyyid Mehmed

Molla rûhuna Fâtiha

sene 1228 [1813]

Şeyh Derviş Ömer (12 No'lu kitabe)

-14-

Hüve`l-Bâkî

Beni kıl mağfîret ey Rabb-i Yezdân
 bi-hakk-ı Arş-ı a'zâm nûr-ı Kur`ân
 merhûme cennetmekân Emine Nefise
 Hâtûn rûhuna bi-hürmeti
 sûretü`l-Fâtiha
 sene 1209 [1794/95]

-15-

Hüve`l-Bâkî

Beni kıl mağfîret ey Rabb-i Yezdân
 gelüb kabrimi ziyâret eden ihvân
 edeler rûhuma bir fâtiha ihsân
 merhûm el-Hâcc Ahmed Ağa`nın
 zevcesi merhûme Hadîce
 Hâtûn rûhuna Fâtiha
 sene 1262 [1845/46]

-16-

Hasan Dede`nin oğlu
 Omer Ağa`nın kızı
 merhûme Zeyneb
 tûtî rûhuna

Fâtiha sene 1192 [1778]

-17-

Hasan Dede`nin oğlu
 Omer Ağa`nın kızı
 merhûme Nefîse tûtî
 rûhuna Fâtiha

sene 1192 [1778]

-18-

Hüve`l-Bâkî

Şeyh Derviş Mehmed (8 No'lu kitabe)

Beni kıl mağfiret ey Rabb-i Yezdân
gelüb kabrimi ziyâret eden ihvân
edeler rûhuma bir fâtiha ihsân
el-Hâcc Ahmed Ağa'nın
kerîmesi merhûme Şerîfe Zeliha
tûtî rûhuna Fâtiha
sene 1265 [1849]

-19-

Hüve'l-Bâkî
Abbas Beşe'nin
kerîmesi merhûme
Zeliha tûtî rûhuna
Fâtiha
sene 1205 [1790/91]

-20-

Yâ Hû
Beni kıl mağfiret ey Rabb-i Yezdân
bi-hakk-ı Arş-ı a'zâm nûr-ı Kur'ân
gelüb kabrimi ziyâret eden ihvân
edeler rûhuma bir fâtiha ihsân
Bedestânî el-Hâcc Hüseyîn Efendi'nin
vâlidesi Hoca Emine Hâtûn rûhuna
Fâtiha sene 1294 [1877]

Not: Türbenin giriş merdiveninin solundaki şebekeli kabir.
Bu hanımın oğlu olan Bedestânî Hacı Hüseyîn Efendi mer-
hum, Yalı Değirmendere ve İhsaniye köyü câmilerini yap-
tırıp vakfını tesis etmiş hayır ehli ve aynı zamanda hattat
bir zât imiş. Rahmetullahî aleyh rahmeten vâsiaten.

-21-

Devletli Osman Paşa Efendi-

Derviş Ömer oğlu Seyyid Hasan (11 No'lu)

Ahmed Ağa oğlu Seyyid Salih (43 No'lu)

nin bacısı mer-
hûme Nefize
Hanım rûhuna
Fâtiha

Not: Türbe binası platformuna çıkınca sağdaki ağacın dibinde bulunan kabirdir. Kitabe taş üzerine bozuk bir imlâ ile yazılmıştır.

-22-

Hüve`l-Bâkî
Emr etdi Hudâ eyledi fermân
erişdi ecel vermedi amân
diyâr-ı gurbetde kaldım vatana gidem
cennetde vere murâdım Hâlık-ı Rahmân
Emîroğlu merhûm Osmân
ibn-i İsmâ`il ibn-i Hüseyîn
rûhiçün Fâtiha
sene 1279[1862/1863]

-23-

Hüve`l-Bâkî
Gelüb kabrimi ziyâret eden ihvân
edeler rûhuma bir fâtiha ihsân
Omer Ağa`nın kerîmesi merhûme
Nefise Hâtûn rûhiçün
ve kâffe-i ehl-i îmân ervâhiçün Fâtiha
10 Cumâde`l-âhire 1309[11.01. 1892]

-24-

Ah mine`l-mevt
Emr-i Hakk ile bir maraz geldi benim tenime
bulmadı sıhhat vücûdum sebep oldu mevtime
elvedâ olsun benim şimdengerü ahbâbıma
Kulaksızâde Selîm Beğ`in mahdûmu

*Emetullah Hanım (55
No'lu kitabe)*

Emetullah Hanım (29 No'lu kitabe)

Mehmed Beğ rûhiçün Fâtiha
sene 1316 [1898/1899]

-25-

Hüve`l-Bâkî

Nevcivânım gonca-i cânım
gitdi cennet bağına

Hamamcıoğlu Ahmed Ağa

kerîmesi merhûme Ayşe

Hânım rûhuna Fâtiha

sene 1263[1846/1847]

-26-

Hüve`l-Bâkî

Fenâdan bekâya eyledi rıhlet
ede kabrini Hakk ravza-i cennet

Hamamcıoğlu Mustafa'nın oğlu

merhûm ve mağfûr Ahmed Ağa rûhiçün

el-fâtiha sene 1264 gurre-i Muharrem

[09.12.1847]

-27-

Ziyâretten murâd bir du`âdır

bu gün bana ise yârın sanadır

Uzun Mehmed Beşe`nin

zevcesi merhûme Ayşe

el-Fâtiha

sene 1232[1816/1817]

-28-

Hüve`l-Bâkî

Ziyâretten murâd bir du`âdır

bu gün bana ise yârın sanadır

Hamamcıoğlu Mehmed Ağa

bin Ahmed Ağa'nın rûhuna

Atâ Bey (41 No'lu kitabe)

Galata'da yağcı İsmail Efendi (52 No'lu)

Fâtiha 5 Cümâde`l-âhire 1310

[25.12.1892]

-29-

Ah mine`l-mevt

Merhûm ve mağfûr Omeroğlu

Ahmed Ağa rûhiçün

el-Fâtiha sene 1302[1884/885]

-30-

Abdülkadîroğlu

merhûm ve mağfûr

es-Seyyid Hasan Efendi

rûhuna el-Fâtiha

sene 1256 [1840/41]

-31-

Hüve`l-Bâkî

Genç iken göçdü cihândan böy-

le bir hulk-ı halîm

dilerim kabrini pürnûr eyler

Rabbü`l-Kerîm

yirmi beş yaşına ermişiken bu

nevcivân da`vet etdi kendini Hâlık-ı

Ferdü`l-Hakîm

Abdülkadîr kerîmesi Şerîfe

Zeliha Monla rûhuna Fâtiha

sene 1265 [1848/49]

-32-

Hüve`l-Bâkî

Ziyâretten murâd heman

bir du`âdır bu gün bana

ise yârın sanadır

el-merhûmetü`l-mağfûre

Ahmed Ağa oğlu Ömer (50 No`lu kitabe)

Bozokoglu Ahmed Ağa (44 No`lu kitabe)

Habîboğlu kerîmesi
Hîbetullah rûhuna Fâtiha
sene 1295 [1878]

-33-

Hüve`l-Bâkî
Nevcivânım erdi cennet bağına
firâkı düşdü pederinin cânına
merhûme Zeliha Monla`nın
kerîmesi merhûme Ayşe Hanım
rûhiçün Fâtiha
sene 1265 [1848/49]

-34-

Merhûm ve mağfûr
Osmân Beşe`nin
rûhuna Fâtiha
sene 1208 [1793/94]

-35-

Merhûm ve mağfûr
Ahmed Beşe rûhuna
Fâtiha
sene 1165 [1751/52]

-36-

Sofuoğlu Mehmed Ağa
kerîmesi merhûme Ayşe
Molla rûhuna Fâtiha
sene 1224 [1809/10]

-37-

Hüve`l-Bâkî
Beni kıl mağfîret ey Rabb-i Yezdân
bi-hakk-ı Arş-ı a`zâm nûr-ı Kur`ân
Berber İsmâ`ıl oğlu

*Elmas Hqum (42 No'lu
kitabe)*

merhûm Mehmed Beşe
rûhuna Fâtiha
sene 1207 [1792/93]

-38-

Hüve`l-Bâkî
Elbasanlı Yekin kazâsından
Mehmed oğlu merhûm
İsmâ`îl Ağa
rûhuna Fâtiha 1309 [1891/92]

-39-

Hüve`l-Bâkî
Cennetmekân merhûm
Osmân rûhuna Fâtiha
sene 1211 [1796/97]

-40-

Hüve`l-Bâkî
Merhûm ve mağfûrûn leh
Emîr Mehmed oğlu
es-Seyyid Alî Re`îs Ağa`
nın rûhuna Fâtiha
sene 1269 [1852/53]

-41-

Ah mine`l-mevt
Gel efendim nazar eyle şu me-
zârım taşına âkil isen gâfil olma aklını al başına
ben bir civân idim giderken ahşam kendi işime
hiyle ile bir kâtil kurşun urdu başıma
salınub gezer idim bak neler
geldi başıma genç yaşımda turâb oldum
taş dikildi başıma Hacı Paşaoğlu Osmân
Ağazâde merhûm Atâ Beğ rûhiçün Fâtiha
fî 7 Rebüü`l- âhir sene 1271 [28.12.1854]

Emine Hatun (14 No'lu kitabe)

*Kulaksızade Mustafa Bey
(51 No'lu kitabe)*

-42-

Ah mine`l-mevt
 Ah ile zâr kılarak tâzeliğime doymadım
 çün ecel peymânesi dolmuş murâdım almadım
 hasretâ fânî cihânda tûl-i ömr sürmedim
 firkatâ takdîr böyle imiş tâ ezelden bilmedim
 Hacı Çelebi Osmân Ağâ'nın kerîmesi Sâliha Elmas
 Hanım`ın rûhiçün ve kâffe-i ehl-i îmân ervâhlarına lillâhi
 te`âlâ Fâtiha
 sene 1275 fî 5 Rebü`l-âhir [12.01.1858]

-43-

Ahmed Ağâ'nın oğlu
 cennetmekân merhûm
 Seyyid Sâlih
 rûhuna Fâtiha
 sene 1228 [1813]

-44-

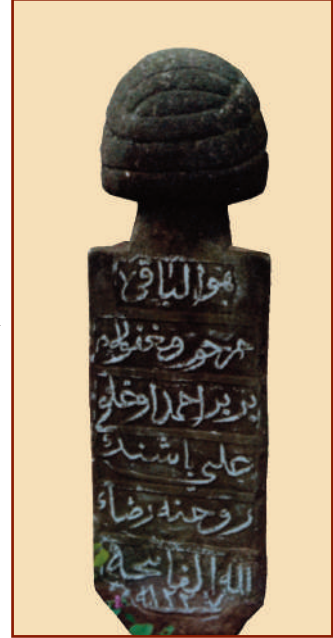
Hüve`l-Bâkî
 Emr etdi Hudâ eyledi fermân
 erişdi ecel vermedi amân
 Bozokoğlu merhûm
 ve mağfûr Ahmed Ağâ
 rûhiçün Fâtiha
 sene 1255 [1839/1840]

-45-

Ümmühân rûhuna
 Fâtiha sene 1238 [1822/1823]

-46-

Hâzâ kabr-i
 Tir[y]âkî Osmân zevcesi
 merhûme ve mağfûre
 Ayşe Hâtûn rûhuna

Ali Beşe (49 No'lu kitabe)

Ali Reis (40 No'lu kitabe)

Fâtiha sene 1225 [1810]

-47-

Hüve`l-Bâkî

El çeküb bi`l-cümleden etdim bekâya rihlet

terk edüb geriye mâl ve mülk-i

devleti kim gelüb kabrimi ziyâ-

ret eden ihvânımız okusunlar

rûhum için Kulhüvallah âyeti Çe-

lebizâde Osmân Ağa kerîmesi

Hâce Hadîce Hanım rûhuna el-

Fâtiha sene 1284 fî 14 Receb

[14.11.1867]

-48-

Ah mine`l-mevt

Dâr-ı dünyâda civân iken gezer-

dim bir zamân nâgehân erdi

ecel etdi yerim bâğ-ı cinân vâli-

deynim eylesünler bir zamân âh

ü figân Hacı Paşaoğlu Osmân

Ağazâde merhûm Ahmed Beğ

rûhiçün Fâtiha sene 1269 fî gurre-i Muharrem

[15.10.1852]

-49-

Hüve`l-Bâkî

Merhûm ve mağfûr

Berber Ahmed oğlu

Alî Beşe'nin

rûhuna rızâen

lillah el-Fâtiha

sene 1227 [1812]

-50-

Hüve`l-Bâkî

Ayşe Hamun (53 No'lu kitâbe)

Fatma Tuti (54 No'lu kitâbe)

Yâ Îlâhî ol mübârek ism-i pâkin izzeti
hem Resûlün Fahr-i âlem Şâh-ı
kevneyn hürmeti

eyle kabrim ravza-i cennet
yâ Îlâhe`l-âlemîn
gece gündüz eylesünler hûr gıl-
man hizmeti

es-Seyyid el-Hâcc Ahmed
Ağâ'nın oğlu es-Seyyid Omer
Ağâ'nın rûhiçün el-Fâtiha
sene 1269 fî 2 Safer [15.11.1852]

-51-

Ah mine`l-mevt
Nevcivânım uçdu cennet bağına
firâkı kaldı vâlideyni cânına
Kulaksızzâde Hasan Efendi`nin
mahdûmu es-Seyyid merhûm
Mustafâ Beğ`in rûhiçün el-Fâtiha
sene 1263 fî gurre-i Rebîü`l-âhir
[19.03.1847]

-52-

Hüve`l-Bâkî
Meskenim dağlar başı sahrâya hâcet
kalmadı
hep onuldu yârelerim cerrâha hâcet
kalmadı
içdim ecel şerbetini Lokmân`a hâcet
kalmadı
kabrimi ziyâret eden ey Resûlün ümmeti
bize bir Fâtiha ihsân eden bulur cenneti
Galata`da
Çeşme Meydanı`nında yağcı merhûm

el-Hâcc İsmâ`îl Efendi rûhuna
Fâtiha sene 1279 [1862/63]

-53-

Ah mine`l-mevt
Çün ecel geldi bana olmaz
amân cürmümü afv eyle yâ Rabbü`l-
Mennân
mağfired kıl olmasın hâli yaman
mazhar-ı nûr-ı şefâ`at kıl her zamân
Koca İbrâhîm Re`îs zevcesi
Aişe Hanım rûhuna Fâtiha
sene 1291 [1874/75]

-54-

Hüve`l-Bâkî
Gençliğine doymayan
murâdına ermeyen
derdine dermân bulmayan
merhûme ve mağfûre
Fatma tûtî rûhuna
sene 1215 fî 15 Safer [08.07.1800]

-55-

Merhûme
Emetullah
rûhiçün
Fâtiha sene 1103 [1691/92]

*Cumhuriyet döneminde hazireye defn ol-
unan yörenin ünlü simaları şunlardır:*

-1-

Abdülkadir Kahvecioğlu
[1931-1987]
(Müteahhid, Rifaî / Kâdirî şeyhi)

-2-

Sâlim Kahvecioğlu (İşadamı, siyasetçi)

-3-

Davudî sesiyle gönülleri mest eden Göl-
cük Merkez Camii müezzini Hafız Ali
Dizman (1931-1995)

-4-

Sevinç Can Toker Ertekin
[1934-17 Ağustos 1999]
(Depremde hayatını kaybetti. Sosyal
faaliyetleriyle ve yardım severliğiyle
ünlü hâza bir hanımefendi idi)

-5-

Hasan Kızı Cemile
(ö. 15 Rebiülevvel 1373/23.11.1953)
(Hz. Abdülkâdir Geylânî neslinden)

-6-

Ehli harâbât Tevfik Dede
(Mecâzib-i İlâhiyyeden)

-7-

Hasan Günel [1928-1979]
(Ömer Ağazâde, Türbedar)

-8-

Mehmet Fahrettin Örcün
[1921-1978]
(Emekli Yargıtay Daire Başkanı)

-9-

Hacı Mehmet Durusoy
(Örcün eşrâfından)

-10-

Binbaşı Zeki Beyoğlu
Kemalettin Zeki Aruman
(İş Bankası müdürlerinden)

-11-

Mustafa Kocabaş
[1920-1982] (Ömer Ağazâde, Türbedar)

-12-

Salim Durusoy
[1939-1999] (Örcün eşrâfından, esnaf)

-13-

Osman Sabri Akın
[1944-1998] (Sulehadan, gönlü aşkullah
ve muhabet-i Resûlullah ile dolu bir zât
idi)

-14-

Ahmet Akkuş
[1934-1999] (Sulehâ-i ümmetten güzel
ahlâklı bir zât idi)

-15-

Ahmet Koç (Pamuk Dede)
[1308-1980]
(I. Cihan Harbi ve İstiklâl Harbi gazi-
lerinden)

-16-

Ali Özbay (1904-1980) ve eşi (Elmas
Ekmel (1921-1985)

Soldaki fotoğrafta kabri bulunan zât Değirmenderelidir. Tanıyanların nakline göre önceleri namaza son derece düşkün birisiymiş. Yalı'da oturduğu zamanlarda bile Yukarı Değirmendere câmiine sabah namazına gidermiş. Sonra dışarıdan gelen bir kişi ile tanışınca Bektaşî tarikine girmiş ve “namazlar kılındı” demeye başlamış. Oğlu Dz. Üsteğmen merhum Faruk Özbay ile görüşürdük. Sohbetlerimizde dinî ve bilhassa da tasavvufî konularda bilgi sahibi ve inançlı bir kimse olduğunu göürdüm. Allah rahmet eylesin.

Merhum Osman Akın'ın şahidesi

Mecazib-i İlähiyyeden Tevfik Baba

Gölcük'te hayırseverliğiyle tanınan bu zât Kâdirî-Rifâtî tariklerinde meşihati vardı.

Bu zâtlardan başka Eçil, Ozer gibi ailelerin mensupları ile başka bir çok kimse medfundur. Allah'ın rahmeti hepsinin üzerine olsun.

İslâm inancında velînin kerâmeti haktır; ancak Allah'ın fiilidir, ihsandır, ikramıdır. Kerâmet hazret-i Peygamber (a.s.m) efendimizin bir mucizesi sayılır. Çünkü bir velî ne bulmuşsa onun getirdiği yolda bulmuştur. Hz-i Mevlâna Celâleddin-i Rûmî'nin ifadesiyle, kimde ne varsa O'nun eteğinden alınmıştır.

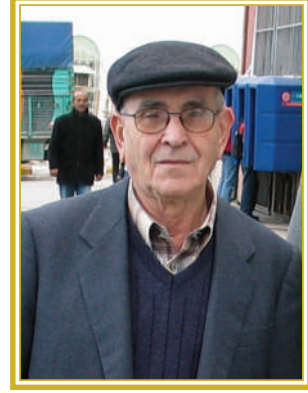
Velî kelimesi sözlükte “dost, ahabab, arkadaş, yardımcı, komşu, v.s” gibi anlamları içermektedir. Dinî terim olarak ise “Allah'ı seven, dost edinen ve O'nun tarafından dost edinilen” anlamında kullanılmaktadır. Evliya, velînin çoğulu olmakla birlikte halkımız tarafından tekil anlamda kullanılmaktadır. Halk inancına göre velâyet makamına eren kimseyi, Allah her türlü fenalıktan korur ve dualarını kabul buyurur. Hatta bir ihsan olmak üzere başka Müslümanlarda bulunmayan bir takım harikulâde haller verir ve çeşitli lûtuflarda bulunur. Halk, evliyaların fevkalâde kuvvet ve kudretle mücehhez olup, herhangi bir konuda -sağ veya ölü iken- yardımının dokunacağına inanır ve bunun için türlü yollara baş vurur.*

Asırlar boyunca evliyalar ile ilgili sayısız kerametler ağızdan ağıza nakledilmiş ve bunlar hakkında bir çok menâkıbnâme yazılmıştır.

İşte evliya olduğuna inanılan İbrahim Edhem Derviş Baba'nın kerâmetleri görülmüş bir zât olduğu resmî belgelerle tescil edilmiş olduğunu, Örcün'e gelip zâviyesini kurduktan sonra Örcün halkını ziyafete davet ettiğinde orada dişi ağrıyan bir şahsın ağrısını kerameten geçirdiğini, ziyafette ikram edilen pilavın bitmediğini, hatta artanlarını köyden gelemeyenlere gönderdiğini yukarıda bahsetmiştik. Bunlardan başka vefatından sonra da -izn-i İlâhî ile- çeşitli kimselere himmet ettiğine dair bir çok olaylar nakledilir. Bunların bir çoğunu yıllardır duyardık, ancak ne böyle kitap çalışmasını, ne de folklorik bir derleme yapmayı aklımızdan dahi geçirmediğimizden bunları bir yere kayıt etmemiştik. Bu yüzden burada sadece son bir kaç ay içinde konuşabildiği-

miz çok sınırlı sayıdaki şahıslardan derlediğimiz bazı olayları nakledeceğiz.

1- 30 Kasım 1925’de çıkarılan bir kanunla bütün tekke, zaviye ve türbeler kapatıldığı halde, Baba Sultân Türbesi daima açık kalmış olduğunu, o günleri yaşayanlar naklediyorlar. Bunun sebebi de ücra bir köşede bulunan bu türbenin, o dönemde kimsenin dikkatini çekmeyecek kadar az kişi tarafından ziyaret ediliyor olmasıdır herhalde. Bu girizgâhı yapmamızın sebebi nakledeceğimiz olayın içinde bizzât bulunan Hüseyin Solak Bey`in anlattığı şöyle bir hadisedir:

Hüseyin Solak

Kocaeli valiliği de yapmış bulunan Ekmel Çetiner Bey`in Gölcük kaymakamlığı sırasında Türbe`nin kapısına kilit vurulmuş. Ertesi sabah bakılınca görülüyor ki, kilit açık vaziyette. Bu durum üç gün tekerrür edince, Ekmel Bey`e bildiriliyor. Ekmel Bey bizzât gelerek yanında kilit takılıyor ve ayrıca o gece yanına bir nöbetçi bırakılıyor. Sabahleyin görülüyor ki, kilit yine açılmış. Ekmel Bey bu olaydan sonra Baba Sultân`ın önemli bir insan olduğunu anladı ve manen kendisine bağlanarak daima ziyaretine geldi. Ekmel Bey valiliği sırasında Demokrat Parti`ye bağlılığı ile tanınan bir kimse olmasına rağmen, Yassıda`ya götürülmedi ve bu hususta “Cenâb-ı Hak`ın beni Baba Sultân hazretleri hürmetine koruduğuna inanıyorum” derdi.

2- Adanalı bir tüccar türbeyi ziyarete gelmiş, sandukanın başında asılı duran tesbihi çok beğendiği için, değerinin çok üstünde bir parayı oraya bırakarak almış. Dönerken arabasının içinde yılanlar kaynamaya başlamış. Bunun üzerine durumu anlayarak, hemen dönüp tesbihi bırakmış ve yılanlar yok olmuş (Örcün eski muhtarı merhum Ali Alkan Bey`den dinlemişdim).

Mehum Ali Alkan

3- 1972 yılında Adapazarlı bir müteahhid, üç milyon liralık bir alacak meselesi yü-

zünden mahkemelik olmuş. Mahkeme gününden evvel Baba Sultân`ı ziyarete gelerek dua etmiş ve davayı kazanırsa, türbe haziresinin girişinden itibaren yukarıdaki türbe-ye kadar toprak yolu yaptıracakını adanmış. Dava lehine sonuçlanınca adağını yerine getirerek günümüzdeki beton yolu ve duvarını 20.000 liraya yaptırmış (Örcün eski muhtarı Ali Alkan Bey`den).

4- Değirmendereli Zeynep Erol Hanım anlattı: Evlendikten sonra altı yıl çocuğumuz olmadı. Eşim türbeyi ziyarete giderek, Allah`dan Baba Sultan hürmetine bir çocuk ihsan etmesini niyaz ederek, çocuğumuz olursa türbede mevlût okutmayı adanmış. İki ay sonra hamile kaldım ve bir kızım dünyaya geldi. Bir müddet sonra adağımızı yerine getirdik. Bir buçuk yıl sonra da ikinci kızım doğdu. 1955 yılı idi, çocuk bezi yıkamaktan ellerim mayasıl gibi yara olmuş ve geçmiyordu. İkinci kızım 1-2 aylık iken, yaramazlık yapan büyük kızımı, yaraların verdiği asabiyetle şiddetli bir şekilde azarladım. O gece şöyle bir rüya gördüm;

Zeynep Erol

“Türbeye gittim ve içeri girince sanduka açıldı. İçi oda gibi bir yer. Baba Sultân, kapının hemen yan tarafında oturuyor. Biraz ötede de hemşireye benzeyen beyaz elbise- seli bir hanım ve bir de beyaz bir at duruyor. Baba Sultân bana:

“Kız benimdir, sakın onu azarlama” dedi. Ben de:

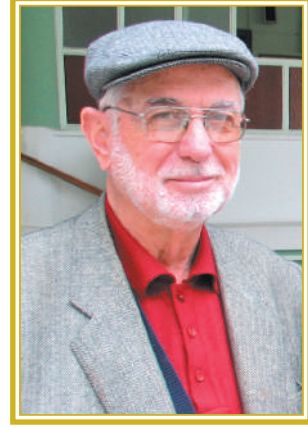
“Sultan babacığım, bak ellerim yara içinde, sıkılıyorum da ondan azarlıyorum” de- yince,

“Sana bir reçete yazıyorum, al bunu kullan” dedi ve bir kâğıda bir şeyler yazarak elime verdi. Hemen heyecanla uyandım, baktım ki, elimi sımsıkı yummuşum. Daha sonra hiç bir tedavi görmediğim halde elimdeki yaralar kendiliğinden geçti.

5- Değirmendere`nin yerlilerinden ve salih bir insan olan aziz ağabeyim merhum Fahrettin Erkurt Bey anlattı:

“1947-1948 yılları idi. Örcün tepelerinedeki bağımıza sabah erkenden çalışmaya gitmiş, işimi bitirmiş dönüyordum. Örcün çarşısından geçerken, orada bulunanlar ba-

na bir kahve ikram ettiler. Kahvemi içtiğim sırada bir araba geldi ve içinden yaşlıca bir zât indi. Konya`dan geldiğini ve Baba Sultân`da kesilecek adak kurbanı için kasap aradığını söyledi. Orada hazır bulunanların hepsi yaşlı olduğu için hayvan kesecek durumda değillerdi. Adamın çaresizlik içinde kaldığını görünce, hayvan kesmeyi iyi bilmediğim halde, koyunu kesmeyi kabul ettim. Bunun üzerine beni arabaya bindirdi ve Türbe`ye gittik. Baktım üç tane iri kıvırcık koyun var. Neyse zorlanarak da olsa bunları kestim. İş bittikten sonra Konyalı zât bana şöyle anlattı:

Fahrettin Erkurt

“Ben oldukça zengin bir insanım. Otuz yıllık evli olmama rağmen hiç çocuğum olmadı. Bir gün ailem, eşimin de bulunduğu bir toplantıda, bana seni bir daha evlendiririm, dediler. Ben de:

“Bu güne kadar benim ağzımdan bu konuyla ilgili bir kelime çıktığını duydunuz mu? Benim bir şikâyetim yok. Ne yapalım Allah vermedi, Allah`ın hükmüne itirazım yok” diyerek tekliflerini reddettim. Derken bir vesileyle Baba Sultân hazretlerinin türbesine gelerek dua ettim. Kısa bir müddet sonra Allah bir çocuk ihsan etti. İşte bunun için her yıl buraya gelir, kurbanlar keser, fakir fukaraya hediyeler dağıtırım”.

6- Yine merhum Fahrettin ağabeyimin Değirmendere`nin derviş meşrep zâtlarından merhum Halil Hoca (Erilkan)`dan naklettiği 70-80 yıl kadar önce cereyan etmiş bir bir olay:

“Ben bazen sabah namazını kılmağa Baba Sultân Türbesi`ne giderdim. Bir sabah yine gitmiştim. Orada bir zâtla karşılaştım ve bana şöyle anlattı:

“Dün ziyaret için Türbe`ye gelmiştim. Hava birden bozdu ve şiddeti bir yağmur başlayarak aralıksız devam etti. Dönmek mümkün olmadığından o gece türbede yatıttım. Sabah namazı vakti girince, abdest almak üzere aşağıya indim. Kızılcık ağacının yanına geldiğimde bir de gördüm ki, yeşil cübbeli, sarıklı bir çok adam. İçlerinden biri bana, sen türbede kalmakla bizim bu geceki ibadetimize mani oldun, bir daha böyle yapma, ziyaretten sonra evine dön dedi”.

7- 1960'lı yıllarda Good-Year'de başmühendis olan bir Amerikalının uzun yıllar çocuğu olmamış. Evinde hizmet gören Türk kadını, Amerikalının hanımına, burada bir türbe bulunduğunu ve orada edilen duaların kabul olduğunu söyledikten sonra, böyle şeylere inanırmısın diye sormuş. Amerikalı kadın da, evet inanırım, demiş. Bunun üzerine türbeye gitmişler. Hanım iki ay sonra Amerika'ya dönmüş ve muayene olunca hamile olduğu anlaşılmış. Çocuk dünyaya gelince Türkiye'ye gelerek Baba Sultan'ı ziyarete gitmiş. Bu olay zamanın en büyük gazetelelerinden Günaydın'da resimli haber olarak çıkmış (Amerikalı aileyi yakından tanıyan Bekir Çakar merhum ve olayı gazetede okuyan Semih Solak Beyler anlatmıştır).

Bekir Çakar

8- Değirmendereli Naim Tezcan Bey anlattı: “35-40 yıl kadar önce, bir yaz gecesi Örcünlü ve Değirmendereli bir çok arkadaş, hamamın alt tarafındaki bağda içki içmeğe başladık. Âlem gece geç vakte kadar devam etti. Saat 02.00'de türbe cihetinden aynı anda yağmur gibi binlerce taş yağmaya başladı, kiraz ağaçları birbirine girdi. Biz neye uğradığımızı şaşırarak hemen kaçtık.

9- Hasan Sadık Bey'den: 1978 yılı idi. Taksi durağında otururken bir Anadol otomobil ile 4-5 kadın geldi. Şöför olan kadın, yolu tam bilemediği için taksiyle Baba Sultan'a gitmek istediklerini söyledi. Ben o sırada yeni ameliyat olduğumdan çalışamadığım için kendi otomobilleriyle götürdüm. Kadınlardan biri yolda şöyle anlattı: “Eş, dost kadın arkadaşlarımızla İstanbul'dan Bursa'ya gidiyorduk. Buraya gelince arkadaşlar, Sultan Baba'yı ziyaret edelim, dediler. Türbeye çıkarken ben onları tenkit ederek “ölüden ne medet umuyorsunuz? Eğer onda keramet varsa benim şu ayağım tutulsun da göreyim (bu sözü söylerken sağ bacağına vuruyordu), dedim”. İstanbul'a döndükten sonra sağ bacağımda şiddetli bir ağrı başladı, adeta yürüyemi-

Naim Tezcan

yordum. Doktorlardan bir şifa bulamadım. Bir dostum durumu bildiğinden, bana sen Baba Sultan hazretlerini darılttın, git özür dile, dua et, dedi. Dediğini yaptım. Gerçekten de bacağımanın ağrısı geçti.

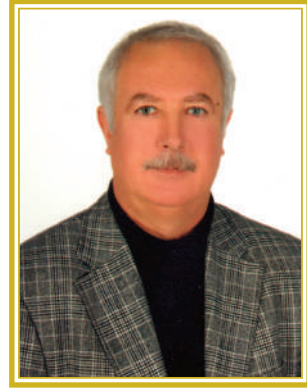
10- Mehmet Erkurt Bey, dedesi merhum Bilâl Ali Erkurt`tan naklen anlattı: Dedem, yaklaşık 60-70 yıl önce, Türbe`nin alt tarafında bulunan mağaradan [in] aşı toprağı almak (killi toprak için, sabah namazı vakti gitmiş. Namazını kılmak üzere türbeye girince köşede nûr içinde bir zâtın Kur`ân okuduğunu görmüş. Çok cesur bir kimse olmasına rağmen donmuş kalmış. O zât eliyle yanına çağır-mış. Namazını kıldın mı? Benden bir şey istiyormusun? Diye sormuş. Hadi namazını kıl, vakti geçmesin, demiş. Namazını bitirdiğinde o şahsın yok olduğunu görmüş. Çok uzun süre bu hadisenin etkisinden kurtulamamış.

11- Yıllar önce folklor derlemeleri yaparken merhum Mahmut Tezcan ile yaptığımız görüşmede şöyle bir anasını anlatmıştı: Gençliğimde ata binmiş, Örcün`e gidiyordum. Baktım kestaneliğin orada kalabalık insanlar, yukarı çıkıyorlar. Anlaşılan vapurla gelmişler, Baba Sultan`a gidiyorlar. Kendi kendime bunlar oraya gitmekten ne anlıyorlar, ne buluyorlar? dedim. O gece rüyamda biri geldi bir tokat vurdu ki, acısıyla uyandım ve kalktım. Biraz sonra yattım ve yine aynı rüyayı gördüm. Anladım ki, bu Baba Sultan. Heyecan ve korkuyla çarşıya çıktım. Merhum Halil Hoca sabah namazına gelmişti. Ona rüyamı anlattım.

O da bana: “Evlâdım, sen ne yapmışsın? Hemen git Baba Sultan hazretlerini ziyaret et ve özür dile” dedi. Dediğini yaptım. O zamandan beri bu zâtın büyüklüğüne inanırım.

Hasan Cevdet Sadık

Mehmet Erkurt

Mahmut Tezcan

12- 04.03.2005 tarihli *Türkiye* gazetesinin 17. sayfasında “Menkıbeler” sütununda Abdüllatif Uyar imzasıyla «Yanlış gemi!..» başlıklı yazıda Baba Sultan’a izafe edilen bir keramet ve bir soruya verdiği cevap nakledilir.

13- Değirmendereli Prof.. Dr. Zeki Çevik Bey anlattı (Temmuz 2015): Sene 1966-67. Annemin halası Orhangazi'nin Üreğir köyünden ziyaretimize geldi. Anneme, illâ beni Baba Sultan'a götür dedi. Gittik. Ağustos ayı idi. Türbedar yoktu. Kapıyı kilitlemiş ve gitmiş. Tabii kapıyı açamadık. Hala ağlamaya başladı ve ah Baba Sultan ben nerelerden seni görmeye geldim, bak göremeden gidiyoruz diyordu. Üzgün bir vaziyette, Türbe platformunda oturduk. Birden kapıdan tıkırtı diye bir ses geldi. Annem: “Duydun mu hala?” dedi. Gittik kapı açıldı. İçeri girip ziyaretimizi yaparken yaşlı bir amca olan türbedar geldi ve bizi içerde görünce şaşırarak, kapıyı nasıl açtınız siz ? dedi.

Benim de şahit olduğum bu olayı annem ve hala yıllarca herkese anlattı.

Prof. Dr. Zeki Çevik

14- Bu satırların yazarı fakirin de şöyle bir müşahedesi vardır: 2000 yılı Eylül ayının çok sıcak bir gününde, bazı misafirlerle Baba Sultan'ı ziyarete gitmiş, Türbe avlusunda bankta oturuyor idik. O zamanlar kapı madenî idi ve kapatılınca sabit kilitten ayrı olarak asma kilit ile de zincirlenirdi. O sırada yaprak dahi kıpırdamıyordu. Arkadaşla sohbet ederken gayri ihtiyari türbe kapısına doğru bakıyordum. Açık kapının sabit kanadı üzerinde bulunan zincire takılı büyük asma kilidin bariz bir şekilde sağa sola hareket ettiğini gördüm. Dondum kaldım.

15- 2016 Ramazan Bayramı'nda Naim Tezcan eşi ve çocuklarıyla fakirhaneye ziyarete geldiler ve sohbet sırasında söz Baba Sultan'a geldiğinde şöyle bir anısını anlattı. Emekli olduğum sırada sıkıntılı bir halde iken rüyamda Baba Sultan hazretlerini gördüm. Bana “Ne olmasını isterdin?” dedi. O sıralarda hacca gitmek istiyordum ama çıkması hususunda hiç ümidim yoktu, “Hacca gitmek istiyorum” dedim. Az bir müddet

sonra rüyamda Resulullah efendimizi gördüm. Salâvat getirdim ve ayaklarına kapandım. Efendimiz minbere çıktı ve orada dua etti. Bir müddet sonra hac kuraları çekildi, yedeklerden 620-621. sıralar bana ve eşime çıktı. Hiç ümidim yoktu. Yine bir gece rüyada Değirmendere'nin Uzunseki denilen denize nazır tepeciğinde otuyordum. İstanbul tarafından üstü açık büyük bir vapur geldi ve Çınarlık Meydanı'ndaki iskeleye yanaştı. Baktım herkes ihramlı. Vapurdan bir kişi uçarak Uzunseki'ye yanıma geldi ve bana "Ben Baba Sultan'ım, al sana iki bilet, hazırlığını yap, hacca gidiyorsun" dedi. Ben de "Dur, abdestim yok, abdest alayım dedim telâşla. Bileti verdi ve gitti. Ertesi gün Müftülükten aradılar ve hacca gidebileceğimi söylediler.

16- Aynı sohbet sırasında Mahmut Tezcan konuyla ilgili olarak duyduğu iki olayı da şöyle anlattı:

1- Mütareke döneminde asayişsizliğin almış yürümüş olduğu dönemde, bölge-mizde hemen her gün gazetelere konu olan, hakkında roman yazılan eşkiylardan Arnavut Çete reisi Haydar, gece Baba Sultan sandukası altında yatarmış. Bir sabah Türbe'den çıkıp çete arkadaşlarının yanına gideceği sırada, düşmanları olan çete Haydar'a pusu kurmuşlar. Haydar harekete geçtiği anda arkasında "Ğeri dön Haydar" sesi ile irkiliyor ve dönüyor. Böylece ölümden kurtulan Haydar, beni Baba Sultan kurtardı dermiş.

2- 70-80 sene önce Türbe'de mevlut okunurken sanduka içinde bir patırtı kopmuş ve kara bir yılan çıkmış. Herkes kaçışıyor. Hazır bulunanlardan yaşlı bir kadın varmış, hiç yerinden bile kıpırdamadan "Baba Sultan, beni de mi istemiyorsun? demiş. Yılan durmuş ve geri geri sandukanın içine girmiş. Bu hususta bazı rivayetler için bkz. Refik Engin, *Balkanlardaki Yatır, Türbe, Tekke ve Zaviyelerimiz*, Eskişehir, 2014, s. 14-15.

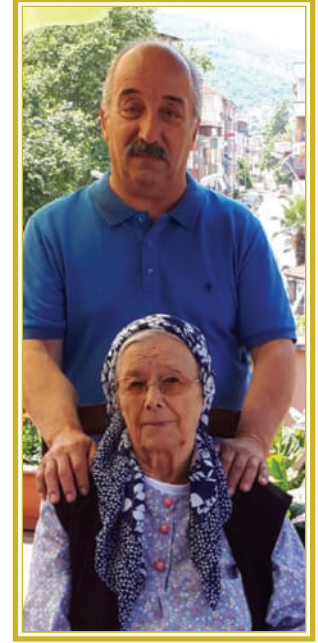
17- Arkadaşım Ferhan Özdemir bir sohbet sırasında Baba Sultan bahsi açılınca şöyle bir olay nakletti: "Annem 1961 yılında hastalanınca İstanbul'da Fransız Hastahanesi'ne yatırdıkdı. Hastahannede tanıştığı Elena isimli bir Rum hanımının istemelelerine rağmen çocuğu olmadığını öğrenince ona bizim orada Baba Sultan diye bir zâtın türbesi olduğunu, burada yapılan duaların kabul olduğunu, çocuğu olmayan birçok kimsenin burada yaptıkları dualardan sonra çocuk sahibi olduklarını söylüyor. Elena

Hanım, hastahaneden çıktıktan sonra Örcün köyüne gelerek Baba Sultan türbesinde dua ettiğini ve daha sonra iki kız çocuğu dünyaya getirdiğini ve çocukların fotoğraflarını da kendilerine gönderdiğini anlattı.

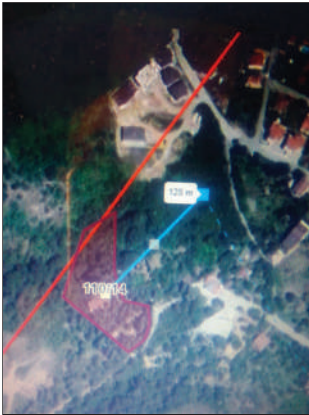
MAĞARA

Türbenin yaklaşık 128 metre kuzeydoğusunda aşağıdaki düzlükte bir kil mağarası bulunmaktadır. 50 yıl kadar önce civar köylerin ahalisi pekmez yapımında, ağaç aşılama için kullanılmak üzere buradaki kilden alırlarda. Hemen yakınındaki bir bağ kazılınca toprak altından çok miktarda çanak, çömlek, desti kırıkları çıkıyormuş ki, burada bunların imalâtı yapıldığı anlaşılıyor.

Buranın tekkenin halvethanesi olduğu hususundaki söylentilerin doğru olması mümkün değildir. Burada halvete girmek intihar etmek demektir. Halvethaneler tekkelerin çevrelerinde yapılan daracık hücre ve odalardır (Süleyman Uludağ, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, İstanbul, 2002).

Ayten Hanım ve oğlu Ferhan Özdemir

Mağaranın koordinatı ve toprak birikintileriyle ağzı kapanmış mağaranın halihazır durumu

VESİKA NO: 1 / TKGM. TTD. EVKAF, No: 402, v. 19/A

Zâviye _____ i

Baba Sultan kuddise sırruhu'l-aziz der karye-i Örcünlü tâbi'-i İznikmid

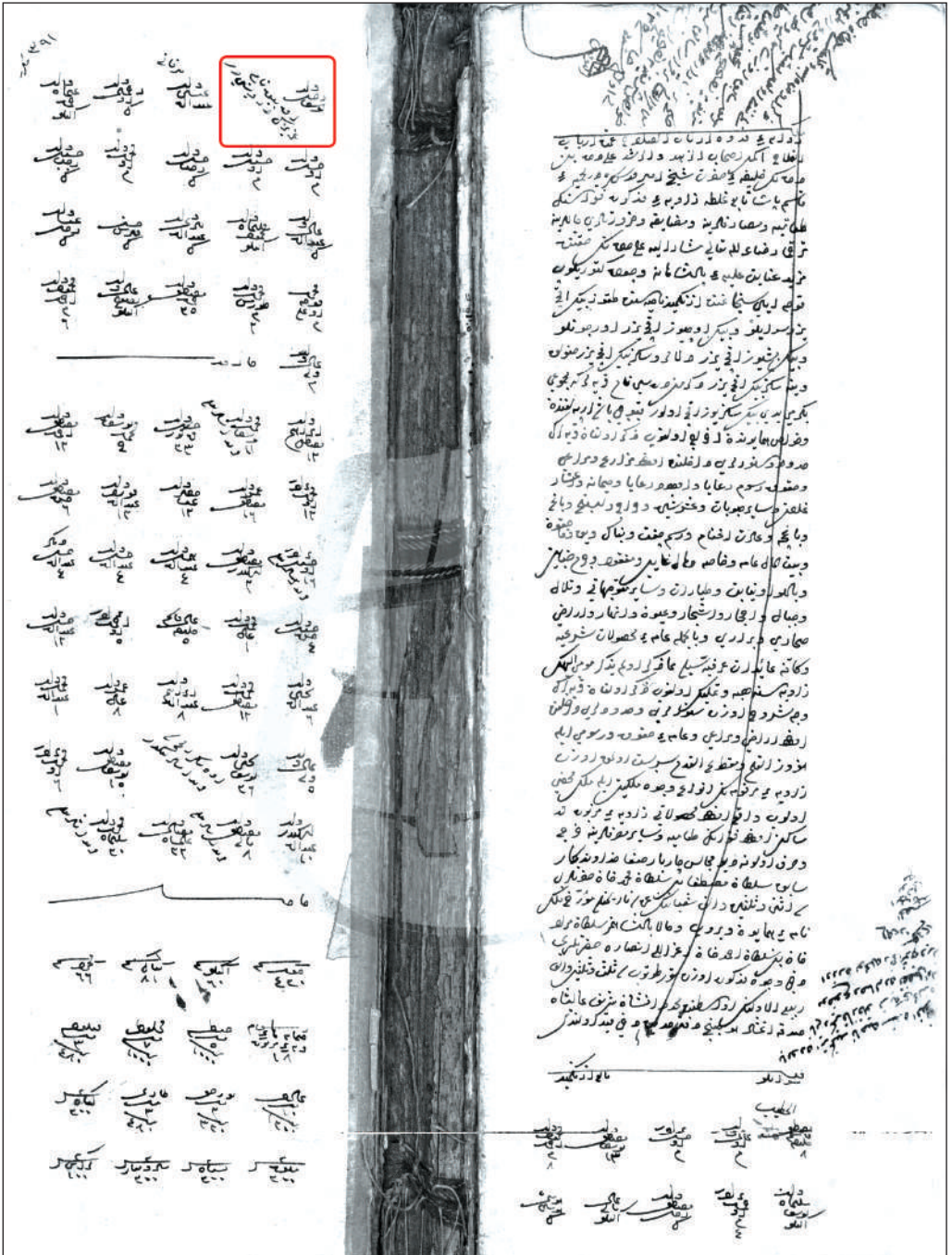
Kutbü'l-ârifin Şeyh Abdülmecid Sivasî zîde fezâiluhûnun hulefâsından Hasan Dede zîde salâhühû Südde-i sa'âdete gelüp Kocaeli Sancağı'nda İznikmid Nâhiyesi'nde Örcünlü nâm karyede merhum ve mağfûrun leh Sultan Mehmed Hân zamanında kerameti zahir olan Derviş Baba kuddise sırruhu'l-aziz karye-i mezburude Sâlarvîrânı demekle ma'ruf yerde bir zâviye ve bir hamamcık ve evler bina edüb ve bağlar gars edüb sahib-i arzdan tapu ile alup kûhîden ihya edüp her sene otuz akçe sahib-i arzına mukata'a vaz' olunup ba'de husus-ı mezbûr merhûm ve mağfûrun leh Sultan Bâyezid tâbe serâhuya arz olundukda makbul dutup hudûdı ve sınuru ile Derviş Baba'ya temlik edüp berât-ı şerif verilüp defter-i mufassal-ı atikte dahi Baba Sultan Zâviyesi nâmı ile kayd olunub ve nice zaman berât-ı şerif ile mutasarrıf olup lâkin defter-i evkâfa sehven kayd olmayup ba'de sınırına terahi olunup ba'zı kimesneler temellüken eşcar gars edüp ve karye-i mezbûre sipahisi dahl etmek ile ol diyârın müsinn ve ihtiyar ve ehl-i vukuf ile teftiş olunup görüldükde karye-i mezbûr sınırında vâki' kıble[ten] Civan Nalband Hasan Deresi ve şimalen Yolcu yoluna ve andan Sarıyar'a ve andan Öksüzce Deresi'ne varınca içinde olan hadâik ve kürüm ve kestanelik ve cem'an Solak tarlası demekle ma'ruf tarla zâviye-i mezbûrenin olduğu ve tescil ve hüccet olduğu pâye-i serîr-i a'lâya arz ve telhis olundukda defter-i evkâfa vech-i meşrûh üzre kayd olunmak bâbında hatt-ı hümâyûn-ı sa'adet-makrûn ile fermân-ı âlîşân sâdır olmağın vârid olan hatt-ı hümâyûn-ı sa'adet-makrûn mûcebince amel edüp defter-i evkaf ve mufassala kendü kalemiyle kayd ve tashih eylesün deyü varid olan hatt-ı hümâyûn-ı sa'adet-makrûn mûcebince bu hakîre hitaben hükmi-şerîf vârid olmağın kayd olundu.

Sene erba'în ve elf [1040-1630/1631]

bâ-hatt-ı Mustafa

et-Tevki'î

VEŞİKA NO: 2 / TKGM. TTD. MUFASSAL, No: 49, v. 390/B

VESİKA NO: 2 / TKGM. TTD. MUFASSAL, No: 49, v. 390/B

Zikr olunan hibe ve temlik Sultan Mustafa zamanında olup ta'yin ve meşruh olmamağın üslûb-ı sâbık üzre girü havass-ı şerifeye tashih için bu hakîre hitaben hükm-i şerif varid olmağın ittîfak-ı selâtini'l- âlî ber karar-ı sabık girü havass-ı şerifeye tashih olunmuşdur fî evasıt-ı Ca sene 1035 [08-17.02.1626]

Eyyûb Paşa

et-Tevki'î

Mülk _____ i
Zâviye-i kıdve-i erbâbü's-salâh umde-i erbâbü'l-felâh ekme-i eshabü'z-zühd ve'r-rüşd Ali Dede bin Dede Bey halife-i hazret-i Şeyh Emir kuddise sırruh der mahmiye-i Kasım-paşa tâbi'-i Galata zâviye-i mezkûr fukarasının taamiye ve masâriflerine ve muzayaka ve zaruretleri hallerine terakki rızâen lillahi te'âlâ müşârtün-ileyh Ali Dede Bey hakkında mezid inayet-i aliyye-i pâdişâhâne vücuda getirilüp Kocaeli sancağında İznikmid nâhiyesinde dokuz bin akçe yazar Saraylı ve bin üç yüz akçe yazar Örcünlü ve bin beş yüz akçe yazar Dellalar ve sekiz bin akçe yazar Sığırlık ve yine sekiz bin akçe yazar Değirmenderesi nâm karyeler mecmû'u yirmi yedi bin sekiz yüz akçe olup Kapıcıbaşı arpalığından ve havass-ı hümâyûndan ihrac olunup zikr olunan karyelerin hudud ve sınırları dahilinde olan mezârî' ve marâ'î ve hukuk-ı rüsûm-ı re'âyâ ve evlâd-ı re'âyâ ve samana ve a'şar gallât ve sair hubûbat ve öşlerin ve harac ve ispenç ve bağ ve bağçe ve âdet-i ağnam ve resm-i çift ve bennak ve yava ve kaçkun ve beytü'l-mâl-i amme ve hassa ve mal-ı gâib ve mefkud ve harc-ı cinayet ve bâd-ı hevâ ve niyabet ve tayyârat ve sair müteveccihâtı ve tellal ve cibal ve ahcar ve eşcar ve uyûn ve enhar ve arazi-i sahârî ve berârî ve bil-cümle amme-i mahsûlât-ı şer'iyye ve kâffe-i âidât örfiyyesiyle mimma zukira ve lem yuzker mumâ-ileyhin zâviyesine hibe ve temlik olunup zikr olunan karyelerin vech-i meşruh üzre sınırları ve hududları dahilinde olan arazi ve marâ'ı ve amme-i hukuk ve rüsûmu ile mefrûzü'l-kalem ve maktû'ül-kadem serbest olmak üzre zâviye-i merkûmenin enva'-ı vücûh-ı mülkiyet ile mülk-i mahzı olup vâki' olan mahsûlâtı zâviye-i mezbûrede sakin olan fukaranın ta'amiye ve sair masraflarına harc ve sarf oluna deyü mecâlis-i çar-yar-ı safâ hudâvendigâr-ı sâbık Sultan Mustafa bin Sultan Mehmed Hân hazretleri sene isna ve selâsîn ve elf Şa'banı'nın gurrei [31.05.1623] tar-

ihyile müverrah temliknâme-i hümayûn verüp ve hâlâ pâdişâhımız Sultan Murad Hân bin Sultan Ahmed Hân e'azzallahu ensârühû hazretleri dahi vücûh-ı mezkûr üzre tutub sene selâse ve selîsîn ve elf Rebûilevvel'inin on dokuzunda [10.01.1624] müceddeden nişân-ı şerif-i âlîşân sadaka etmişler. Mücebince defter-i cedide dahi kayd olundu. *Bâlâda İznikmid nahiyesinde Eflekanlu nâm-ı diğer Kazıklı karyesi mahallinde mevzû' visâlede tafsil olunmak üzre bu mahalle dahi şerh verildi. Fî 29 Za sene 124 [29.12.1712]*

el-Hakîr Eyyûb Paşa

Tevki'î

VESİKA NO: 3 / BOA. AE. AE.SMMD. IV, No: 5/538

۱

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين

والصلاة والسلام على سيدنا محمد وآله الطيبين الطاهرين

أجمعين

۱۳۰۳

سلطان

دولت و سعادت

وزیرانہ دار میں زر کوہ فلک سے نیا کاروانہ
 و میں ملک کی بدستار لہر خورشید کی
 لہریں سے نیا کاروانہ دار میں زر کوہ فلک سے
 نیا کاروانہ دار میں زر کوہ فلک سے نیا کاروانہ

زیر تاج نصطن زاویہ بر لوہہ
 حکمی بر نیلہ منقش المیزان
 سلیبا اور زینتہ بغیر و جہر الیوم
 رفعتہ فرزیرہ ایضا سورج
 اور کون من الیوم علی الصحن
 حضرت صانع من الیوم علی الصحن

عوض حال اعلیٰ کہ از نگین نایاب سجدہ اور جو نون نام فرمودہ
 درویش با کوس سرہ الزیر زاویہ بنا ایدوب جا با با سلطان اور بر
 الی سجدہ تقدیر با با م شمع خن تصرف اولرب محوم اولرقہ بود ایدیرہ
 اولرب تصرف ایچیں سلیمان کم خطا انما الیوب غدر انشد در جو کہ
 با با چینی اولرب غن غیری آئیندہ با با م بنا ایدوب کی اعلا کوفی کا نائندہ لیا علیہ
 احث اولرب بقید عمر خبر عاریہ بصرف اولرب ما و نایاب اولرب الی سجدہ

T. C. BASKAKTAN
 OSMANLI HESSE
 DAİRE HAKKINDA

VESİKA NO: 3 / BOA. AE. AE.SMMD. IV, No: 5/538

Hüve

Sah**Mûcebince tevcîh olunmak****buyruldu 23 Z sene 88[16.02.1678]***Dîvân kaydı yokdur***Sah****Mahalli**

Ber-mûceb – i

Defter-i hazîne

Zâviye-i Baba Sultân der İznikmid

Şeyh
Süleymân
Vâ'iz ve nâsıh-ı
Karye-i Örcünlü
Yevm
Muayyene

*Mezbûr Şeyh Mustafa zâviye-i mezbûrenin meşîhatine
askerî berâtıyla mutasarrıf iken mezbûr Şeyh Süleymân
üzerine bi-gayr-i vechin alub gadr etmekle
ref'inden mezbûre ibkâ buyurulmak recâ olunur*

Mine'd-dâ'î Aliyyî'l-fakîr ufiye anhu

Berât
sitâde ber-mûceb-i ru'ûs-ı hümâyûn ve bâ-işâret-i
hazret-i şeyhü'l-islâm fî 3 Ca sene 73 [14.12.1662]

*Zikr olunan zâviyenin zâviyedârlığı bin yetmiş üç târihinde ru'ûs-ı hümâyûn ve fazîlet-
lü şeyhü'l-islâm efendi hazretlerinin işâretiyle karye-i mezbûrede vâ'iz ve nâsıh olan
Şeyh Süleymân'a tevcîh olunduğu defterde mestûrdur. Sâhib-i arz-ı hâl Mustafa'nın ve
babası Hasan'ın kaydı yokdur. Fermân sa'âdetlü sultânımındır. Fî 9 Za sene 1088
[03.01.1678]*

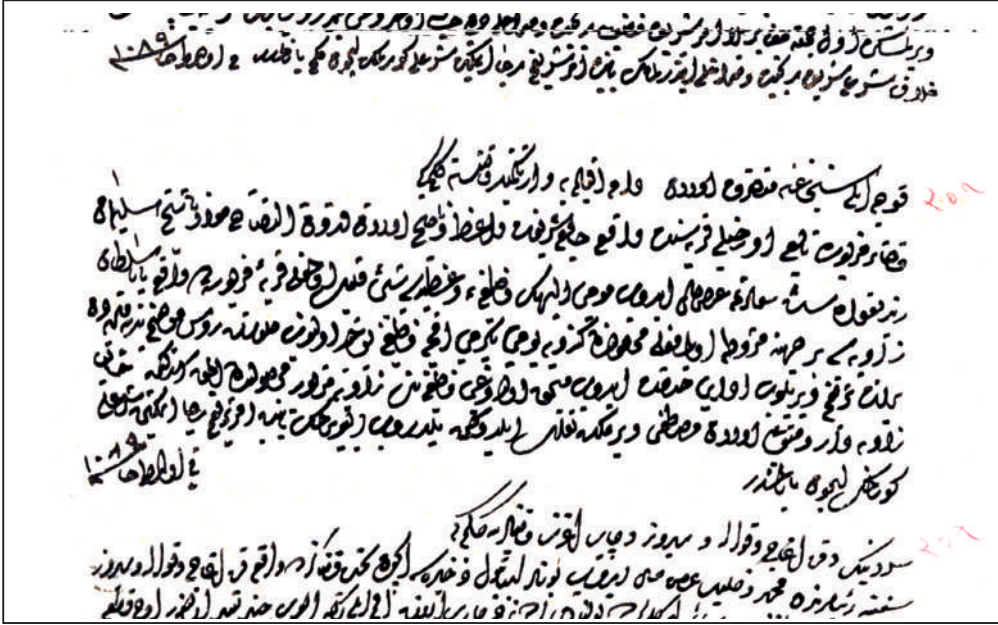
İMZA

Devletlü sa'âdetlü sultânım hazretleri sağ olsun

1) Arz-ı hâl-i dâ'îleridir ki İznikmid nâhiyesinde Örcünlü nâm karyede Sâlarvîrân de-
mekle ma'rûf yerde, 2) Derviş Baba kuddise sırruhü'l-azîz bir zâviye binâ edüb, hâlâ
Baba Sultân zâviyesi demekle ma'rûfdur; 3) elli sene mikdârı babam Şeyh Hasan muta-
sarrıf olub merhûm oldukda bu dâ'îlerine ihsân 4) olunub, mutasarrıf iken Süleymân
nâm kimesne hilâf-ı inhâ ile alub gadr etmişdir. Mercûdur ki 5) babam ciheti olduğun-
dan gayri içinde babam binâ eylediği emlakimiz dahi hâlî kalmışdır; ibkâ ile 6) ihsân
olunub bakiyye-i ömrüm hayr du'âlarına masrûf ola. Bâkî fermân men lehül emrindir.

Ed-dâ'î Şeyh
Mustafa

VESİKA NO: 4 / BOA. A_{DVNSM}HM, No.96, s. 70

1) Kocaeli sancağına mutasarrıf olan ...[boş] dâme ikbâlühüya ve İznikmid kâdısına hüküm ki

2) Kazâ-i mezbûra tâbi 'Örcünlü karyesinde vâki' câmi' -i şerîfde vâiz ve nâsîh olan kıdvetü'n-nussâh mevlânâ Şeyh Süleyman 3) zîde takvâhû südde-i sad'âdetime arzuhâl edüp mumâileyhin vazife-i va'iziyyesi şey-i kalîl olmağla karye-i mezbûrede vâki' Baba Sultan 4) zâviyesi bir cihete meşrûta olmamağla mahsûlünden kendüye yevmî yirmi akçe vazife tevcih olunup verilen ru'us mücebince yedine kaleminden 5) berât-ı şerîfen verilüp edâ-yı hizmet edüp müstehik olduğu vazifesin zâviye-i mezbûreden almak istedikde halen 6) zâviyedâr ve mütevellî olan Mustafa vermekde ta'allül eylediğın bildirüp alıverilmek bâbında emr-i şerîfim reca etmeğın şer'ile 7) görülmek için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Ca sene 1089 [30.06-10.07.1678]

VESİKA NO: 5 / Zaviyedârlardan intikal eden bir berat

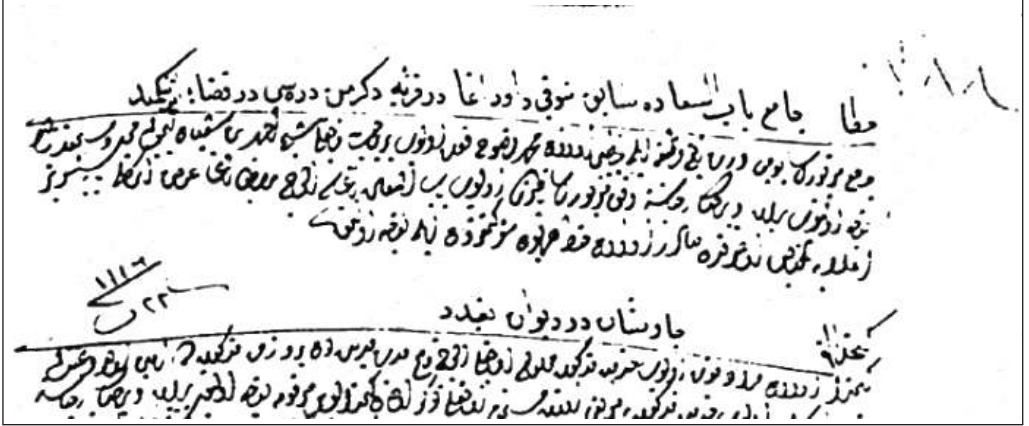
TUĞRA

(Şâh Mustafa bin Mehmed Hân el-muzaffer dâ'imâ)

1) Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ş sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğra-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki; 2) İznikmid'de vâki' Hacı Mahmûd evkâfından Baba Sultân zâviyesinde vazîfe-i mu'ayyene ile zâviyedârlığı müteveffâ Sivâsî Abdülmeccid Efendi hulefâsından olanlar mutasarrıf olagelüb 3) zâviye-i mezbûrede mumâ-ileyhin hulefâsından şeyh olan Şeyh Mustafa fevt olub yeri hâlî kalmağla mumâ-ileyhin hulefâsından karındaşı işbu râfi'-i tevkî-i refiü's-şân-ı 4) şehryârî ve nâkil-i yarlığ-ı belîğ-i mekremet-ünvân-ı hayrları kıdvetü's-sâlikîn Şeyh Ömer zîde salâhuhû sulehâdan olub zâviye-i mezkûra her vechile mahall ve müstahik olmağla zâviye-i mezbûre olageldiği üzre 5) mumâ-ileyhe tevcîh olunub berât-ı âlîşânım verilmek recâsına kıdvetü'l-ulemâi'l-muhakkikîn umdetü'l-fudalâi'l-müdakkikîn Sivâsîzâde mevlânâ eş-Şeyh Abdülbâkî zîde ilmuhû arz ve i'lâm eylemekle ru'ûs-ı hümâyûnum 6) kayıdlarına müraca'at olundukda zâviye-i mezbûrun zâviyedârlığı Mustafa veled-i Hasan fevtinden Şeyh Ahmed bin Şa'bân'a arz-ı hâli mücebince tevcîh olunub ru'ûs-ı hümâyûn verüldüğü derkenâr olundukda 7) mevlânâ-yı müşârün-ileyhin taht-ı nezâretlerinde olmağla hilâf-ı inhâ olan merkûm Ahmed ref'inden mumâ-ileyh Şeyh Ömer zîde salâhuhûya tevcîh olunub berât-ı şerîfim verilmek bâbında fermân-ı âlîşânım 8) sâdır olmağın hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem vücûda getirüb müşârün-ileyhin arzı ve bin yüz on bir senesi Cemâziye'l-evvelinin ikinci günü [26.10.1699] târihiyle müverrah verülen ru'ûs-ı hümâyûnum mücebince 9) merkûm Ahmed ref'inden tevcîh edüb müceddeden bu berât-ı hümâyûn-ı izzet-mekrûn verdim ve buyurdum ki mumâ-ileyh Şeyh Ömer zîde salâhuhû varub zâviye-i mezbûrede zâviyedâr olub hizmet-i 10) lâzimesin mer'î ve mü'eddî kıldıktan sonra bundan akdem zâviyedâr olanlar vazîfe-i mu'ayyenesiyle ne vechile zâviyedâr olagelmişler ise mumâ-ileyh dahi ol minvâl üzere zâviyedâr olub 11) vazîfe-i mu'ayyenesin evkâf-ı mezbûre mahsûlünden alub mutasarrıf ola; ol bâbda ref' olunan mezbûr Şeyh Ahmed bin Şa'bân ve taraf-ı âhardan bir ferd mâni' ve müzâhim olmayub kat'a dahl 12) ve ta'arruz kılmayalar böyle bileler alâmet-i şerîfime i'timad kılalar. Tahîren fî yevm-i râbi' Cemâziye'l-evvel sene ehad aşer ve miete ve elf [4 Ca 1111 / 28.10.1699]

Be-makâm-ı Kostantıniyye el-mahrûsa

VESİKA NO: 6 / A. {DVNSRSK.d. No: 1, s. 388

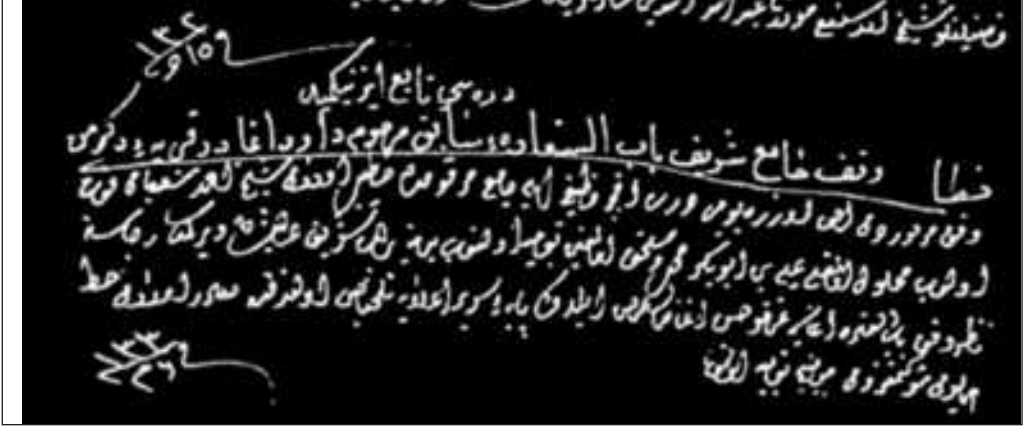
Hitâbet ————— i
 Câmi'-i bâbü's-sa'âde sâbık müteveffa Davud Ağa der karye-i Değirmenderesi der
 kazâ-i 197,

Câmi'-i mezbûrun yevmî dört akçe vazife ile hatibi olan Mehmed bin Nasuh fevt olup
 yeri hâlî kalmağla Şeyh Ahmed bin Şaban için mahal ve müstahikdir deyü tevcih olunup
 berat verilmek recâsına vakf-ı mezbûr nâzırı olup bâbü's-sa'âde ağası Mustafa Ağa arz
 etmekle serir-i a'lâyâ telhis olundukda sâdır olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn ile
 tevcih olunmak

Fî 22 B sene 1116 [20.11.1704]

VESİKA NO: 7 / A. {DVNSRSK.d. No: 30, s. 185

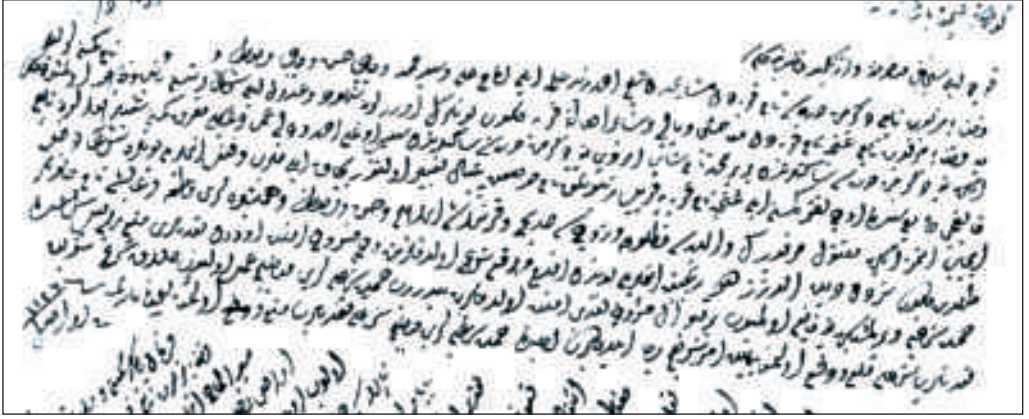
Hitâbet _____ i
 vakf-ı câmi'-i şerif-i bâbü's-sa'âde sâbık merhum Davud Ağa der karye-i Değirmen-
 deresi tâbi'-i İznikmid

wakf-ı mezbûrdan almak üzere dört akçe vazife ile câmi'-i merkûmda hatib olan Şeyh
 Ahmed b. Şaban fevt olup mahlûl olmağla Ali bin Ebubekir mahal ve müstahik olmağın
 tevcih olunup yedine berât-ı şerif-i âlîşân verilmek recasına nâzır-ı vakf bâbü's-sa'âde
 ağası izzetlü Hasan Ağa'nın arz eylediği pâye-i serir-i a'lâya telhis olundukda sâdır olan
 hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn mücebince tevcih olunmak

Fî 6 M sene 133 [07.11.1720]

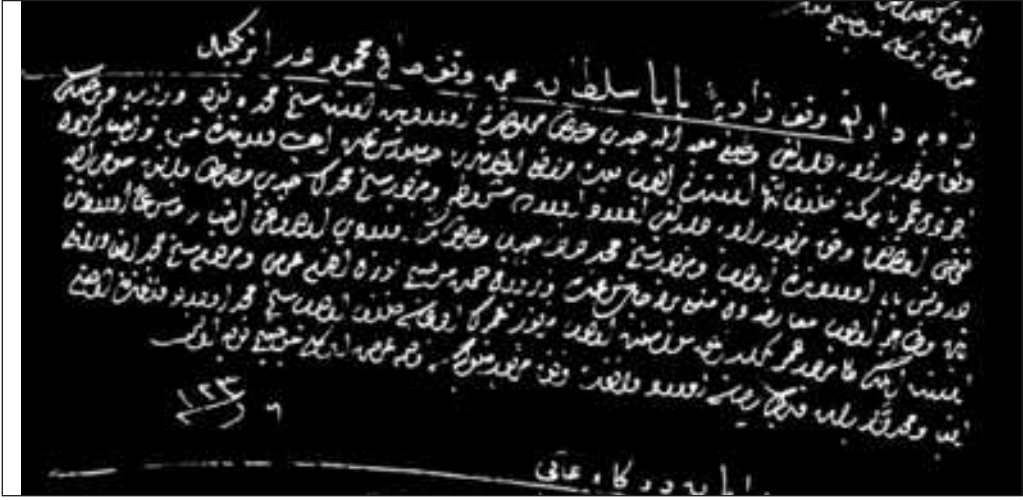
VESİKA NO: 8 / A_{DVNSSKT_d_64_192}

- 1) Kocaeli sancağı mutasarrıfına ve İznikmid kâdısına hüküm ki:
- 2) Kazâ-i mezbûra tâbi' Değirmenderesi nâm karyeden meşâyihden Şeyh Ahmed zîde ilmühû ile imam Ali ve Seyyid Mehmed ve Hacı Hasan ve Hacı Mustafa ve ...[boş] ve ...[boş] nâm kimesneler ile 3) yine kazâ-i mezbûra tâbi' Gonca nâm karyede Maahsi ve Pali ve sâir ahali-i karye gelüp bunların üzerlerine şuhûd ve udûl ile şer'an bir nesne sabit ve zâhir olmuş değil 4) iken yine kazâ-i mezbûra tâbi' Değirmenderesi sakinlerinden Berber Mehmed nâm şabb-ı emredi yine Değirmenderesi sakinlerinden Seyyid-oğlu Ahmed ve Deli Ömer demekle ma'ruf kimesne şakiler hevâlarına tâbi' 5) kayıkcı tâifesinden üç nefer kimesne ile Gonca nâm karyeye karib Zeytinlik nâm mevki'de yatağan tabir olunur bıçak ile darb ve katl etmeleriyle bunlara şer'an dahl 6) icab etmez iken maktul-i mezbûrun validesi Mazlûme ve zevcesi Hadice ve karındaşı İbrahim ve Hasan ve Mustafa ve hemşireleri Fatma ve Ayşe nâm hâtunlar 7) zuhûra gelüb sizden diyet alıruz deyü rihte etmeleriyle bundan akdem murafa'a-i şer' olunduklarında vech-i meşruh üzre olan ta'addîleri men' birle meclis-i şer'den 8) hüccet-i şer'iyeye verilmişiken yine kâni' olmayup ber-minvâl-i meşrûh ta'addî üzre oldukların bildirüp hüccetü-i şer'iyelerin mücebince amel olunup hilâf-ı şer'-i şerîf 9) ta'addîleri şer'ile kal' ve ref' olunmak bâbında emr-i şerîfim reca eyledikleri ecilden hüccet-i şer'iyeleri mücebince şer'ile ta'addîleri kal' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim reca eyledikleri ecilden hüccet-i şer'iyeleri mücebince şer'le ta'addîleri men' olunmak için yazılmışdır.

Fî evâil-i S sene 1126 [16-25.02.1714]

VESİKA NO: 9 / BOA. A. {DVNSRSK.d. No: 11, s. 40}

Zâviyedârlık _____1

Zâviye-i Baba Sultan an vakf-ı Hacı Mahmud der İznikmid

1) Vakf-ı mezbûr zâviyedârığı vazife-i mu'ayyene ile ceddi Mustafa mahlûlünden evlâdiyyet üzere Şeyh Mehmed'e tevcih ve berât verilmeğin 2) âhardan Ömer nâm kimesne hilâf-ı inhâ üzerine alup ba'de müdahale oldukda huzûr-ı şer' de ehl-i vukufdan müsinn ve ihtiyarlardan 3) tefahhus olundukda vakf-ı mezbûr zâviyedârılığı evlâd-ı evlâda meşrûta ve ve mezbûr Şeyh Mehmed'in ceddi Mustafa velediş mumâ-ileyh 4) Derviş Baba evlâdından olup ve mezbûr Şeyh Mehmed Dede ceddi Mustafa'nın evlâdı olduğu ihbâr ve şer'an evlâdiyyeti 5) tebeyyün ve zâhir olup mu'ârazadan men' birle yedine cânib-i şer'den verilen hüccet mücebince bundan akdem arz ve merkûm Şeyh Mehmed ibkâ ve berâtı 6) üzerinde iken hâlâ mezbûr Ömer yeniden almak sevдâsında olup mezbûr Ömer'in iddiâsı hilâf olup Şeyh Mehmed evlâd ve hulefâdan olmağla ibkâ ve müceddeden berât verilmek recâsına evlâd-ı vâkîfın vakf-ı mezbur hulefâsı dahi arz eylemekle mücebince tevcih olunmak.

6 R sene 123 [24.05.1711]

VESİKA NO: 10 / BOA. A.{DVNSRSK.d... No: 11, s. 62

Zâviyedârlık ————— 1

Vakf-ı zâviye-i Baba Sultan an vakf-ı Hacı Mahmud der İznikmid

2) Zâviye-i mezbûrun zâviyedârlığına merhûm Sivâsî Şeyh Abdülmecid Efendi kudise sırruhu'l-azîz hulefâsından şeyh olanlar mutasarrıf olagelmekle vazife-i 3) muayyene ile Şeyh Mustafa veled-i Hasan fevtinden mutasarrıf Şeyh Ahmed bin Şa'ban ref'inden aziz-i müşârün-ileyhin hulefâsından yetmiş Sultan* yaşında müteveffâ-yı 4) mezbûrun karındaşı aslâh-ı sulehâdan olup mahall ve müstahik olan eş-Şeyh Ömer Efendi'ye Sivâsîzâde eş-Şeyh Abdülbâkî Efendi arzıyla 5) tevcih ve on bir sene mutasarrıf ve üzerine mûcib-i azli yoğiken Anadolu Muhasebesi tarafından yirmi yaşında Mehmed bazı kimselerin 6) i'ânetiyle babasından ve dedesinden kimesne zâviye-i mezbûreye mutasarrıf olmuş yoğiken sahib-i evvel olan Şeyh Mehmed ismiyle zâviye-i 7) mezbûru hilâf-ı inhâ bir tarikle ahz ve berât ve kaydı bulunmak üzere şerhün verilüp gadr etmekle inayet recâsına 8) vakf-ı mezbûr nâzırı Sivâsîzâde eş-Şeyh Mehmed Efendi iltimas ve eş-Şeyh Ömer'in vekîli Salih Efendi zâviye-i mezbûra tevcih olunan 9) Mehmed ile murafaa olunduklarında vekîl-i mezbûr müvekkilimin babası Şeyh Hasan elli seneden mütecâviz mutasarrıf olup mahlûlünden 10) oğlu Şeyh Mustafa şeyhülislâm işâretiyle yirmi seneden mütecâviz mutasarrıf olup fevt oldukda müvekkilim Ömer Dede'ye 11) tevcih olunup on bir seneden mütecâviz mutasarrıf iken hilâf-ı inhâ meşrûtan olmak üzere tevcih etdirmişsin deyü 12) da'vâ eyledikde mezbûr Mehmed cevâbında kâh sâhib-i evvelim deyü iddi'â edüp sened taleb oldukda ibrâza kâdir olmayup 13) kâh meşrûtamdur nisbetimi isbat eyledim hüccetim vardır deyü ibrâz eylediği nâhiye nâibi hücceti hasm-ı şer'î muvacehesinde 14) olmamağla meşrû olmadığından gayri yedinde olan hüccet-i mezbûreyi Ahî Çelebi Mahkemesi'nde hasmı merkûm Ömer Dede 15) olmak üzere Şehremîni imamı ihzâr ve muvacehesinde mazmûnunu tenvir ile isbat ve ırza edemediği şer'an 16) zâhir ve müte-

*- sultan kelimesi yanlışlıkla yazılmış,

beyyin olmağla mezbûr Mehmed huzûrumuzda hilâf-ı vâki‘ meşrûtiyyet iddi‘âsıyla kendime tevcih etdirmişdim 17) da‘vamda mübtelim zâviye-i mezbûrda bir tarikle alâka ve medhalim yokdur mezbûr Ömer Dede’ye kasr-ı yed eyledim deyü 18) ikrâr ve bi’t-tav‘ ve’r-rızâ i‘zâm eyledikde Anadolu Kâdıaskeri İsmail Efendi i‘lâm ve mûceb-i i‘lâm üzre 19) zâviye-i mezbûre müvekkilim Ömer Dede’ye tevcih olunmak için semâhatlü Şeyhülislâm es-Seyyid Ali Efendi hazretleri 20) Der-i devlete inhâsıyla i‘lâmları ve işâretleri mûcebince tevcih olunmak 4 C sene 123 [20.07.1711]

VESİKA NO: 11 / BOA. A.RSK, Dosya No: 586/52 ön

VESİKA NO: 11 / BOA. A. RSK, Dosya No: 586/52 ön

Hüve

Devletlü merhametlü sultânım hazretleri sağ olsun
Berât-ı âlîşân ile eben an ceddin nâzırı olduğum İznikmid kazâsına tâbi ‘ Örcünlü nâm karyede vâki ‘ Baba Sultan Zâviyesi merhûm ve mağfûrun leh Sultan Bâyezid-i Velî vakfı olup yüz seneden mütecaviz mutasarrıf olunur arzlarımız ile hulefâdan olanlar berât-ı âlîşân ile mutasarrıf olup kimsenin vakfına mülhak değil iken yine karye-i mezbûrede vâki ‘ Hacı Mahmud Vakfı mütevelliyesi Fatma nâm hâtun ecânibden bazı kimesnelerin bir mikdar akçelerin alup zâviye-i mezbûre mütevelliyesi olduğu vakf-ı mezbûr mülhakâtından olmak üzre hilâf-ı inha arz verüp müdahaleden hâli olmamakla sa‘âdetlü sultânım hazretlerinden mercûdur ki zâviye-i mezbûre kadîm vakf olduğu Defterhâne-i Âmire'den ve Anadolu Muhasebesi'nden derkenar ve kimsenin evkâfı mülhakâtından olmadığın Defter Emîni Efendi arz ... [yırtık] ma‘lûm-ı devletleri buyuruldukda Anadolu Muhasebesi'nde olan kaydı Defter-i Hâkânî mücebince tashih ... [yırtık] kimesne müdahale etmemek üzre kaydına şerh ve müekked emr-i şerif verilmek bâbında emr ü fermân sultânım ... [yırtık]

Hâdimü'l-fukarâ eş-şeyh Mehmed ...[yırtık]
eş-şehîr Sivasîzâde
en-nâzır li'l-vakfû'l-mezbûr

SAH

Evkâfdan tevcih kaydı derkenar

Zâviye————— i
Baba Sultan kuddise sırruhu'l-azîz der karye-i Örcünlü nahiye-i İznikmid der Liva-i Kocaeli

Kutbü'l-ârifîn Şeyh Abdülmecid Sivasî zîde fezâilühûnun hulefasından Hasan Dede zîde salâhuhû südde-i sa‘âdetime gelüp Kocaeli sancağında İznikmid nahiyesinde Ör-

cünlü nâm karyede merhûm ve mağfûrun leh Sultan Mehmed Hân zamân-ı şeriflerinde kerameti zahir olan Derviş Baba kuddise sırruhu'l-aziz karye-i mezbûrede Sâlarvîrân demekle ma'ruf yerde bir zâviye ve bir hamamcık ve evler bina edüp ve bağlar gars edüp sahib-i arzdan tapu ile alup kûhîden ihya edüp her sene otuz akçe sahib-i arza mukata'a vaz' olunup ba'de husus-ı mezbur merhûm ve mağfûrun leh Sultan Bâyezid tâbe serâhûya arz olundukda makbul dutup hududu ve sınırı ile Derviş Baba'ya temlik edip berât-ı şerif verüp ve defter-i mufassal-ı atikte dahi Baba Sultan Zâviyesi nâm ile kayd olunup ve nice zaman berât-ı şerif ile mutasarrıf olup lâkin defter-i evkâfa sehven kayd olunmayup ve ba'de sınırında niza' olunup ba'zı kimesneler temliken eşcar gars edüp ve karye-i mezbûre sipahisi dahl etmek ile ol diyârın müsinn ve ihtiyar ve ehl-i vukuf ile teftiş olunup görüldükde karye-i mezbûre sınırında vâki' kıble Civan Nalband Hasan Deresi'ne ve şimalen Yolcu Yolu'na ve andan Sarıyar'a ve andan Öksüzce Deresi'ne varınca içinde olan hadâik ve kürüm ve kestanelik cem'an Solak Tarlası demek ile ma'ruf tarla zâviye-i mezbûrenin olduğun ve sicill ve hüccet olduğun pây-i serîr-i a'lâya arz ve telhis olundukda Defter-i Evkâf'a vech-i meşrûh üzere kayd olunmak bâbında hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet makrûn ile fermân-ı âlişân sâdır olmağın vârid olan hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûn mücebince amel edüp defter-i evkâfa ve mufassala tafsilen kendü kalemiyle kayd ve tashih eylesün deyü vârid olan hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûn mücebince tevki'ye hitaben hükm-i şerif vârid olmağın kayd olundu. Tahriren fî sene evâil-i Cumâdelevvel sene erba'in ve elf [Evâil-i Ca 1040/06-15.12. 1630]

Bâ-hatt-ı

Mustafa

Tevki'î

an avkaf

SAH

Hacı Mahmud kaydı ref' ve terkin defterhânesi mücebince tashihi ifa oluna

Ber-müceb-i

Defter-i Hazîne

Vakf-ı Zaviye-i Baba Sultan an vakf-ı Hacı Mahmud der İznikmid

eş-Şeyh	Berat _____
Mehmed	sitâde an kasr-ı yed-i eş-Şeyh Ömer
Halife	Efendi an hulefâ-yı mumâ-ileyh Şeyh Sivasî
an ulema	Abdülmeccid Efendi bâ-ru'ûs-ı hümâyûn
zâviye	bâ arz-ı Şeyh Mehmed Efendi
dâr	Sivasîzâde en-Nâzır
Karye-i	ve bâ-işaret-i es-Seyyid Ali Efendi hazret-i
Örcünlü	şeyhülislâm fî 28 M sene 1123 [18.03.1711]
Yevm	
4	

Vech-i meşrûh üzre zaviyedârlık tarih-i mezbûrda nâzır-ı vakf Sivasîzâde Şeyh Mehmed Efendi arz ve faziletli Şeyhülislâm Mevlânâ es-Seyyid Ali Efendi hazretlerinin işaret-i aliyyeleriyle bâ-ru'us-ı hümâyûn merhum Sivasî Abdülmeccid Efendi hulefasından eş-Şeyh Ömer Efendi kasr-ı yedinden Şeyh Mehmed Halife'ye tevcih olduğu defterde mesturdur ferman sa'âdetli sultânım hazretlerindir. Fî 3 M sene 1124 [11.02.1712]

Anadolu derkenar

Defter Emini Efendi arz eylesün deyü

Buyruldu

İznikmid nâhiyesine tâbi' Zâviye-i Baba Sultan kuddise sırruhu'l-aziz der karye-i Örcünlü kutbül-ârifîn Şeyh Abdülmeccid Sivasî zîde fezâiluhûnun hulefasından Hasan Dede zîde salâhuhû südde-i sa'âdetime gelüp nahiye-i mezbûrede Örcünlü nam karyede merhum ve mağfûrun leh Sultan Mehmed Han zaman-ı şeriflerinde kerâmâtı zâhir olan Derviş Baba kuddise sırruhu'l-aziz karye-i mezbûrede Sâlarvîrân demekle ma'ruf yerde ibr zâviye ve bir hamamcık ve evler bina ve bağlar gars edüp sahib-i arzdan tapu ile alup kûhîden ihya edüp her sene otuz akçe sahib-i arza mukata'a vaz' olunup ba'de husus-ı mezbûr merhum ve mağfûrun leh Sultan Bâyezid tâbe serâhûya arz olundukda makbul dutub hudud ve sınırı ile Derviş Baba'ya temlik edüp berât-ı şerif verilüp ve defter-i mufassal-ı atikte dahi Baba Sultan Zâviyesi nâmı ile kayd olunub defter-i evkâfa sehven kayd olunmayup ba'de sınırına terahi ve karye-i mezbure sipahisi dahl etmekle derkenarda mestûr olduğu üzre hudud ve sınırıyla bin kırk tarihinde tevki'î kalemiyle defter-i evkâfa ketb olunmuşdur ferman devletli sultânım hazretlerindir

VESİKA NO: 12 / BOA AE. SAMD.III, No: 112/10983

Handwritten text in Ottoman Turkish script, including a large signature and a date: *... 1125 ...*

سواد ریحی مرشد
الدانی الشیخ
تعلیق
لرس

در دولت بکند عرض ای کند که برات عالیه از ابدان من بعد نظر فرزند اولوب
اورده اولوب ان موهوم بایسلطه نراو بینه برات کتبت دستنورد
باشن اختیار ای ایله نراو به فرموده بی سببی و علی سید سلطان الشیخ
واجبه کفریه و فراعت انکلمه برات شرف عالیه صدقه احسن سولیم باید
سر اعلا به موفی اولم نراو بی فرامین ذالاحقر فرزند مراد الی الثاني و الثانی من ذالاحقر کتبت

خادم النوازل
السید کسروی
الفاطمة التورک

VESİKA NO: 12 / BOA. AE. SAMD.III, No: 112/10985

Hüve

Sah

Ber-mûceb-i
defter-i hazîne
Vakf————— 1
Zâviye-i Baba Sultan an vakf-i
Hacı Mahmud der İznikmid

eş-Şeyh
Ömer
Efendi Berat
hulefâ-yı
hazret-i Şeyh Sitâde an ref'-i Şeyh Mehmed Dede-i Evvel ber-mûceb-i
Sivâsî inhâ-yı Şeyh Mehmed Efendi Sivâsîzâde nâzır-ı vakf ve bâ-
Abdülmecid i'lâm Mevlânâ İsmail Efendi Kadıasker-i Anadolu ve bâ
Efendi işaret-i mevlânâ es-Seyyid Ali Efendi hazret-i şeyhülislâm
zaviyedâr ve bâ ru'us-ı hümayûn
karye-i Ör- ve bâ ru'us-ı hümayûn
cünlü Fî 4 Z sene 1123 [13.01.1712]
Yevm
Mu'ayyene

Sah

İşareti[yırtık]
Buyruldu
Fî 28 Za sene 123
[07.01.1712]

Vech-i meşrûh üzre işâret-i aliyye ile mezkûrun üzerinde mestûrdur fermân devletlü ve sa'âdetlü sultânım hazretlerininindir. Fî 23 Z sene 1123 [01.02.1712]

Sadaka buyurulması mercûdur

*ed-dâ'î es-Seyyid Ali
ufîye anhu (MÜHÜR)*

Der-i devlet-i mekîne arz-ı dâ'î-i kemîne budur ki berât-ı âlîşân ile nezâretimizde olup İz[nikmid] Örcün[lü] karyesinde vâki' merhûm Baba Sultan zâviyesine berât-ı âlîşân ile mutasarrıf olan eş-Şeyh ...[yırtık] hüsn-i ihtiyârî ile zâviye-i mezbûreyi sulbî oğlu aslâh sulehâdan eş-Şeyh ...[yırtık] dâ'îlerine kasr-ı yed ve ferâgat etmekle yedine berât-ı şerîf-i âlîşân sadaka ve ihsan buyurulmak bâbında ... serîr-i a'lâya arz olundu bâkî fermân men lehül emr hazretimizindir hurrîre fi'l-yevmi's-sâni ve'l-işrîn min Zilhiccetî's-şerîfe li-seneti selâse ve aşer ...[yırtık]

Hâdimü'l-fukarâ es-Seyyid Mehmed
eş-şehîr Sivâsîzâde [yırtık]
en-nâzırü'l-vakfü'l-mezbûr

VESİKA NO: 13 / BOA. A.{DVNSRSK.d., No: 12, s. 69

Zâviyedârlık ————— 1

Vakf-ı Zâviye-i Baba Sultân an Vakf-ı Hacı Mahmûd der İznikmid

1) Eş-Şeyh Mehmed Sivâsîzâde arz-ı hâl sunub eben an ceddin nâzırı olduğu evkâfdan İznikmid kazâsına tâbi' 2) Örcünlü nâm karyede vâki' Baba Sultân Zâviyesi merhûm Sultân Bâyezid Hân vakfı olup yüz seneden 3) mütecâviz şeyh-i mumâ-ileyhin arzı ile hulefâdan olanlar bâ-berât mutasarrıf olup zâviye-i mezbûr kimsenin vakfına 4) mülhak değil iken yine karye-i mezbûrede Hacı Mahmûd Vakfı mütevellîyesi evlâddan Fatma ecânibden ba'zı kimesnelerin birer mikdâr 5) akçesin alub hilâf-ı inhâ mütevellîsi olduğu vakf mülhakâtıdan olmak üzere arz verüb müdahaleden hâlî 6) olmamakla zâviye-i mezbûrenin kaydı Defterhâne'den sicilli üzere derkenâr ve kimsenin vakfı mülhakâtı olmadığı nümâyân 7) olmağla Anadolu Muhâsebesi`nde olan kaydı dahi Defterhânesi mücebince tashîh ve ba'de`l-yevm âhardan müdahale olunmamak 8) üzere şerh verilmek recâ ve Defterhânesi görüldükde İznikmid nâhiyesine tâbi' Zâviye-i Baba Sultân der karye-i Örcünlü 9) kutbü'l-ârifîn Şeyh Abdülmecîd Sivâsî hulefâsından Hasan Dede Dersa'âdet'e gelüb nâhiye-i mezbûrede Örcünlü 10) nâm karyede merhûm Sultân Mehmed Hân zamânında kerâmâtı zâhir olan Derviş Baba karye-i mezbûrede Salar- 11) vîrân demekle ma'rûf yerde bir zâviye ve bir hamamcık ve evler binâ ve bağlar gars edüb sâhib-i arz olanlardan 12) tapu ile alub kûhîden ihyâ ve her sene otuz akçe sâhib-i arza mukâta'a vaz' olunub ba'de husûs-ı mezbûr 13) merhûm Sultân Bâyezid Hân tâbe serahûya arz olundukda makbûl tutub hudûd ve sınıriyla Derviş Baba`ya 14) temlîk edüb berât verilüb ve Defter-i Hâkânî-i atıkde Baba Sultân Zâviyesi nâmıyla kayd olunduğun Defter Emîni arz 15) ve Anadolu Muhâsebesi kaydı görüldükde zâviye-i mezbûre vazîfe-i mu'ayyene ile Şeyh Mehmed Halîfe an ulemâi'l-müttakîn bulunduğu 16) derkenâr olunmağla Hacı Mahmûd kaydı ref' ve terkin ve Defterhânesi mücebince tashih ve ibkâ olunmak. 25 B sene 124 [28.08.1712]

VESİKA NO: 14 / BOA. A_{DVNSSKT_d_ No: 102, s. 353

- 1) Kocaeli pašasına ve İznikmid kâdısına hüküm ki:
- 2) Sivâsîzâde hulefâsından İznikmid'de vâki' Baba Sultan Abdülmecid Zâviyesinin zâviyedârı mütevellisi Mehmed gelüp vakf-ı mezbûrun müstegallâtı 3) kul zimmetlerinde olup lâkin vakfına müsaade yoğiken Şeyh Mehmed Sivâsî demekle ma'rif kimesne nezâret vazîfesi ihdas eylemekle 4) hilâf-ı şer' vakfa muhdes vazife talebiyle rencide eylediklerin bildirüp mezbûrun şeyhülislâmdan fetvâ-yı şerîfe verildiğın 5) bildirüp men' [ve] def' olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ eylemeğın fetvâ-yı şerîfe mûcebince şer'ile amel olunmak için yazılmışdır. Fî evâil-i Ra sene 1136 [29.11-08. 12.1723]

VESİKA NO: 15 / BOA. A.{DVNSRSK.d., No: 12, s. 69 No: 42, s. 249

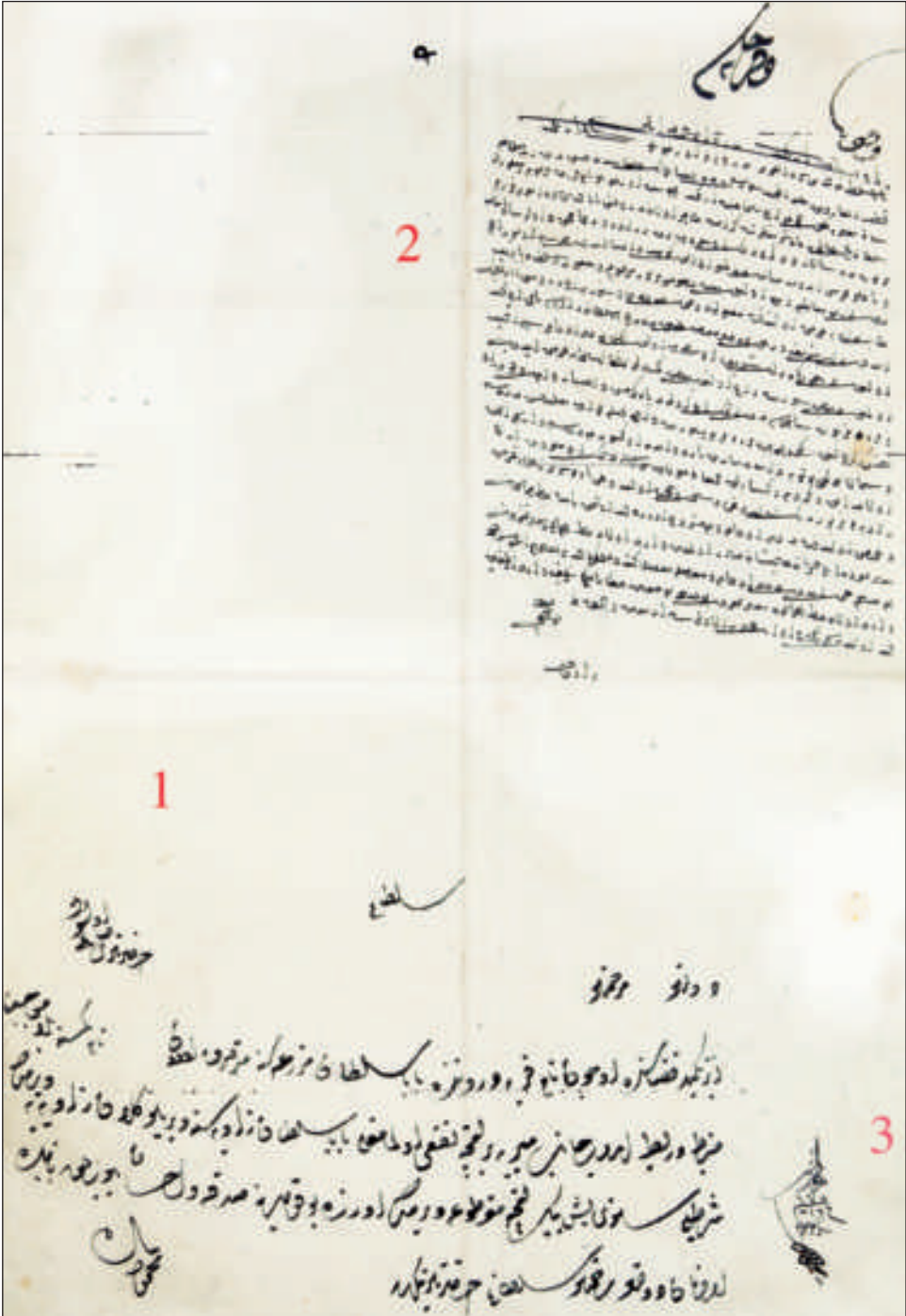

Zâviyedârlık ————— 1

Karye-i Örcünlü Vakf-ı Zâviye-i Baba Sultân der İznikmid

1) Zâviye-i mezbûrun vazîfe-i mu‘ayyene ile zâviyedârı olan merhûm Şeyh Sivâsî Abdülmeçîd Efendi hulefâsından eş-Şeyh Mehmed Halîfe an sulehâ fevt 2) olub zâviyedârlık-ı mezkûr mahlûl olmağla hulefâdan ve erbâb-ı istihkakdan müteveffâ-yı mezbûrun sulbî oğlu Şeyh Mustafa her vechile 3) mahall ve müstahik olmağla zikr olunan zâviyedârlık pederi fevtinden tevcîh ve yedine berât-ı âlîşân sadaka ve ihsân buyurulmak bâbında 4) inâyet recâsıyla vakf-ı mezbûrun ber-vech-i meşrûta nâzırı olan Sivâsîzâde eş-Şeyh Mehmed Efendi arz etmekle berât verilmekliğine Şeyhü’l-islâm 5) mevlânâ Abdullah Efendi hazretleri işâret etmekle mücebince tevcîh olundu. Fî 12 B sene 1142 [08.02.1730]

VESIKA NO: 16 / BOA. AE.SMST III, No: 508/24706

VESİKA NO: 16 / BOA. AE.SMST III, No: 308/24706

-1-

Devletlü merhametlü sultânım hazretleri sağ olsun

İznikmid kazâsında Örcün nâm karye derûnunda Baba Sultân mezra'asına mutasarrıf olan ... [boş] nâm kimesne bilâ müceb zabt ü rabt idüp cânib-i mîrîye bir bağçe nef'i olmamağla Baba Sultân zâviyesine virilügelen zâviyeye verilmek şartıyla senevî beş bin akçe maktû'a virmek üzere bu kullarına sadaka ve ihsan buyurulmak bâbında olunan devletlü merhametlü sultânım hazretlerindir.

Bende
Mahmud

-2-

Zâviye _____ i
Baba Sultân kuddise sırrihü'l-aziz der karye-i Örcünlü tâbi'-i nahiye-i İznikmid der liva-i Kocaeli

Kutbü'l-ârifîn Abdülmecid Sivâsî zîde fezâilühûnun hulefâsından Hasan Dede zîde salâhuhû Südde-i sa'âdete gelüp Kocaeli sancağında İznikmid nâhiyesinde Örcünlü nâm karyada merhûm ve mağfûrun leh Sultân Mehmed Hân zamân-ı şerîflerinde kerameti zâhir olan Derviş Baba kuddise sırrihü'l-aziz karye-i mezbûrede Salarvîran demek ile ma'rûf yerde bir zâviye ve bir hamamcık ve evler binâ edüp ve bağlar gars edüp sahib-i [arzdân] tapu ile alup kûhîden ihyâ idüp her sene otuz akçe sâhib-i arzına mukâta'a vaz' olunup husûs-ı mezbûr merhûm ve mağfûrun leh Sultân Bâyezid tâbe serâhûya arz olundukda makbul dutup hududu ve sınırı ile Derviş Baba'ya temlik edip berât-ı şerif virülüp ve defter-i mufassal-ı atikde dahi Baba Sultan Zâviyesi nâmı ile kayd olunup ve nice zaman berât-ı şerif ile mutasarrıf olup lâkin defter-i evkâfa sehven kayd olunmayup ve ba'de sınırında niza' olunup ba'zı kimesneler temlikten eşcar gars edüp ve karye-i mezbûre sipahisi dahl etmek ile ol diyârın müsinn ve ihtiyar ve ehl-i vukuf ile teftiş olunup görüldükde karye-i mezbûre sınırında vâki' kible Civan Nalband Hasan Deresi'ne

ve şimalen Yolcu Yolu'na ve andan Sarıyar'a ve andan Öksüzce Deresi'ne varınca içinde olan hadâik ve kürüm ve kestanelik cem'an Solak Tarlası demek ile ma'ruf tarla zâviye-i mezbûrenin olduğun ve sicill ve hüccet olduğun pâye-i serîr-i a'lâya arz ve telhis olduğunda Defter-i Evkâf'a vech-i meşrûh üzere kayd olunmak bâbında hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet makrûn ile fermân-ı âlîşân sâdır olmağın vârid olan hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûn mûcebince amel edüp defter-i evkâfa ve mufassala tafsilen kendü kalemiyle kayd ve tashih eylesün deyü vârid olan hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûn mûcebince tevki'ye hitaben hükm-i şerif vârid olmağın kayd olundu. Tahriren fî sene evâil-i Cumâdelevvel sene erba'in ve elf [Evâil-i Ca 1040/06-15.12.1630]

-3-

Derkenar şüd

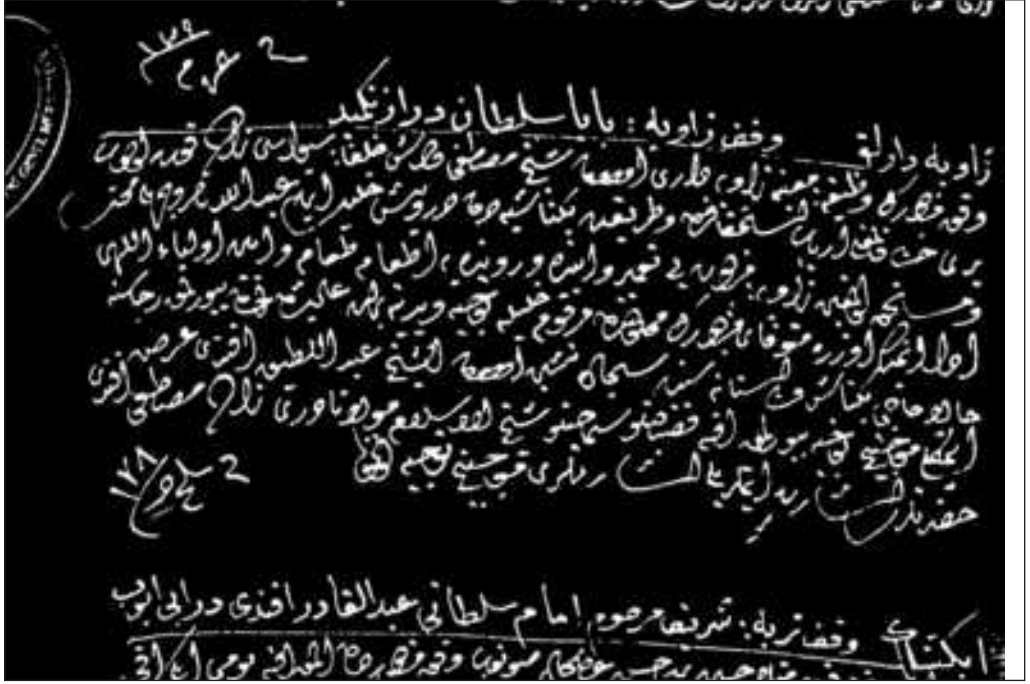
Fî 16 Z sene 175 [08.07.1762]

Sipahi

İMZA

VESİKA NO: 17 / BOA. A.{DVNSRSK.d., No: 88, s. 35

Zâviyedârlık _____ 1

Vakf-ı Zâviye-i Baba Sultân der İznikmid

1) Vakf-ı mezbûrun vazîfe-i mu'ayyene ile zâviyedârı olan Şeyh Mustafa velediş hulefâ-i Sivâsîzâde fevt olub 2) yeri hâlî kalmağla erbâb-ı istihkâkdan ve tarîkat-ı Bektâşîye'den Derviş Halîl ibn-i Abdullah her vechile mahall 3) ve müstahik olmağla zâviye-i mezbûreyi ta'mîr ve âyende ve revendeye it'âm-ı ta'âm ve emr-i evliyâullahı 4) edâ etmek üzere müteveffâ-yı mezbûrun mahlûlünden merkûm Halîl'e tevcîh ve yedine berât-ı âlîşân ihsân buyurulmak recâsına 5) hâliyâ Hacı Bektâş Âsitânesi'nde seccâdenişîn olan Şeyh Abdüllâtîf Efendi arz 6) etmekle mücebince tevcîh buyurulmak üzere fazîletlü semâhatlü Şeyhü'l-İslâm Mevlânâ Dürrîzâde Mustafa Efendi 7) hazretleri işâret etmeleriyle işâretleri mücebince tevcîh olundu

Fî selh-i Z sene 178 [25.05.1765]

Serzağra (Zağracıbaşı)
Emin Cenken'den

1) İznikmid'de yeniçeri zâbiti ser-zağra-i sâbık el-Hâc Ahmed zîde mecdühûya tahtaserdarı ... [boş] zîde kadrühûya hüküm ki;

2) Sulehâdan kıdvetü'l-sulehâi'l-sâlikîn es-Seyyid eş-Şeyh Salih zîde salâhühû Südde-i sa'âdetüme arzuhal idüp bunun sağır oğlu Seyyid Mehmed'i 3) Bektaşiyândan iki derviş bundan akdemce Bursa'dan ayardup kendülere ittiba' ve Karamürsel'e varup babası mezbûr 4) dahi haber alup ardlarından vardıkda andan dahi firar ve İznikmid'e varup Cum'a Câmi'i kurbünde rüfekâlarından 5) Kara Mustafa kahvesinde ikamet ve üç gece Paşa Hamamı kurbünde Derviş Halil nâm kimesnenin kahvesinde beytütet 6) eyledikleri

ihbâr ve anlar ol vaktde inkâr ve lede'l-murafa'a mezbûrların böyle işler âdet-i müstemirresi olduğu mezbûr Derviş 7) Halil nam hîle-kârın yanında rü'yetlerini Seyyid Ali ve Molla İbrahim nâm kimesnelerin şehadetleriyle sâbit ve oğlu mezbûru babası mumâ- 8) ileyhe teslim olunmasına tenbih olunmağın mezbûr firar ve Kocaeli câniblerine gidüp geşt ü güzâr olduğunu bildirüp mezbûr ele 9) getirilüp oğlu merkûm Seyyid Mehmed'i yedlerinden tahlis ve kendüye teslim ol makûle müfsidler te'dib olunmasını reca itmeğın 10) işbu emr-i âlîşân ısdâr ve ... [boş] ile irsâl olmağla vusûlünde vech-i meşrûh üzere şeyh-i 11) mumâ-ileyhin oğlu mezbûru mârrü'z-zıkr kimesnelerden ma'rifet-i şer'le tefahhus ve bi-eyyi hâl buldurup kendüye teslim eylemeğe ziyâde 12) sa'y ve ihtimam eyleyüp hilâfından hazer eylesün deyü iftihârü'l-ümerâi'l-vâlâkârım bi'l-fi'l dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası 13) olan Mehmed Ağa dâme ulûvvühû tarafından mühürlü mektub verilmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı âlîşânım 14) sâdır olmuştur.

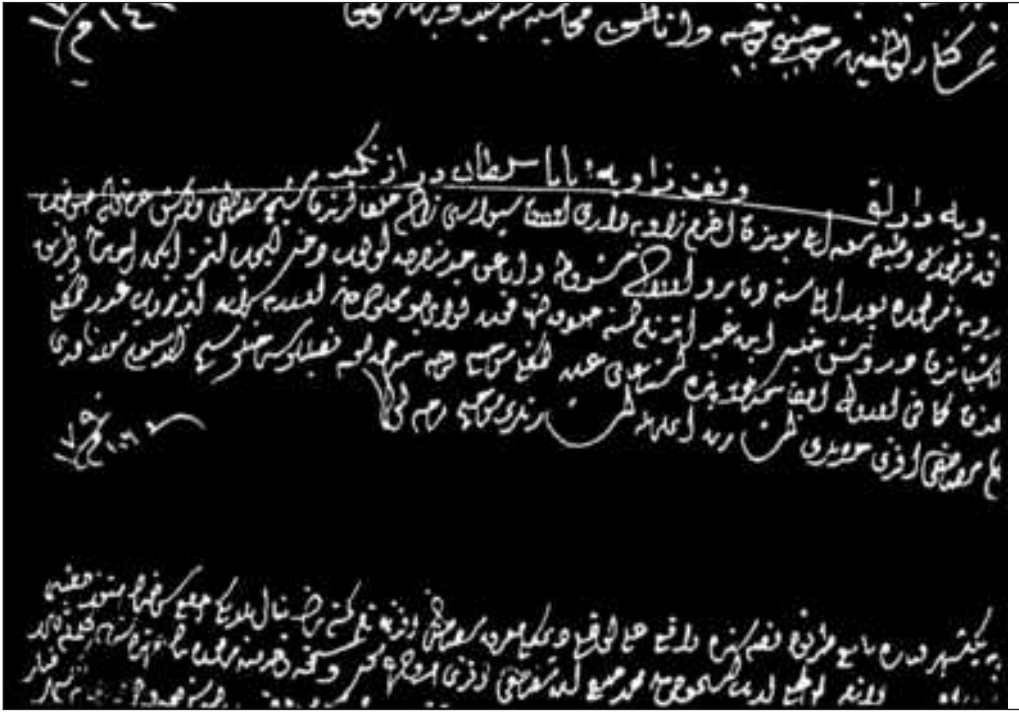
Fî evâil-i Ca sene 1175 [28.11-07.12.1761]

NOT:

1- Yeniçeri kahvehaneleri, bazan kolluk binasının yanında, bazan da onunla içiçe olur, dolayısıyla kolluk vazifesi buradan yürütülürdü. Bunlar, ocaklıların, Bektaşiliğe bağlılıklarından dolayı bir nevi tekke ve hatta koğuş vazifesini de gören mekânlardı. Açılışları ise, esnaf ve tüccardan zorla veya haraç olarak alınan eşya ve nakitle olurdu (Mübahat S. Kütükoğlu, *Osmanlı'nın Sosyo-Kültürel ve İktisâdî Yapısı*, Ankara, 2018, s. 147).

2- Es'ad Efendi dostu olan İznikli bir Kadirî dervişinden naklen bir olay anlatır: Kadirî dervişi alış veriş için kızı ve oğlu ile Bursa'ya gittiklerinde, kızı bir şekilde kaçırılmış, aradan birkaç sene geçince kızının Hacı Bektaş Velî dergâhında olduğunu haber alarak gitmiş ve binbir zorlukla kızını kurtarmış (Es'ad Efendi, *Üss-i Zafer*, İstanbul, 1243, s. 202-203; aynı eserin Mehmet Arslan neşri, İstanbul, 2005, s. 169).

VESİKA NO: 19 / BOA. A.{DVNSAHK.İS..d, No: 88, s. 531

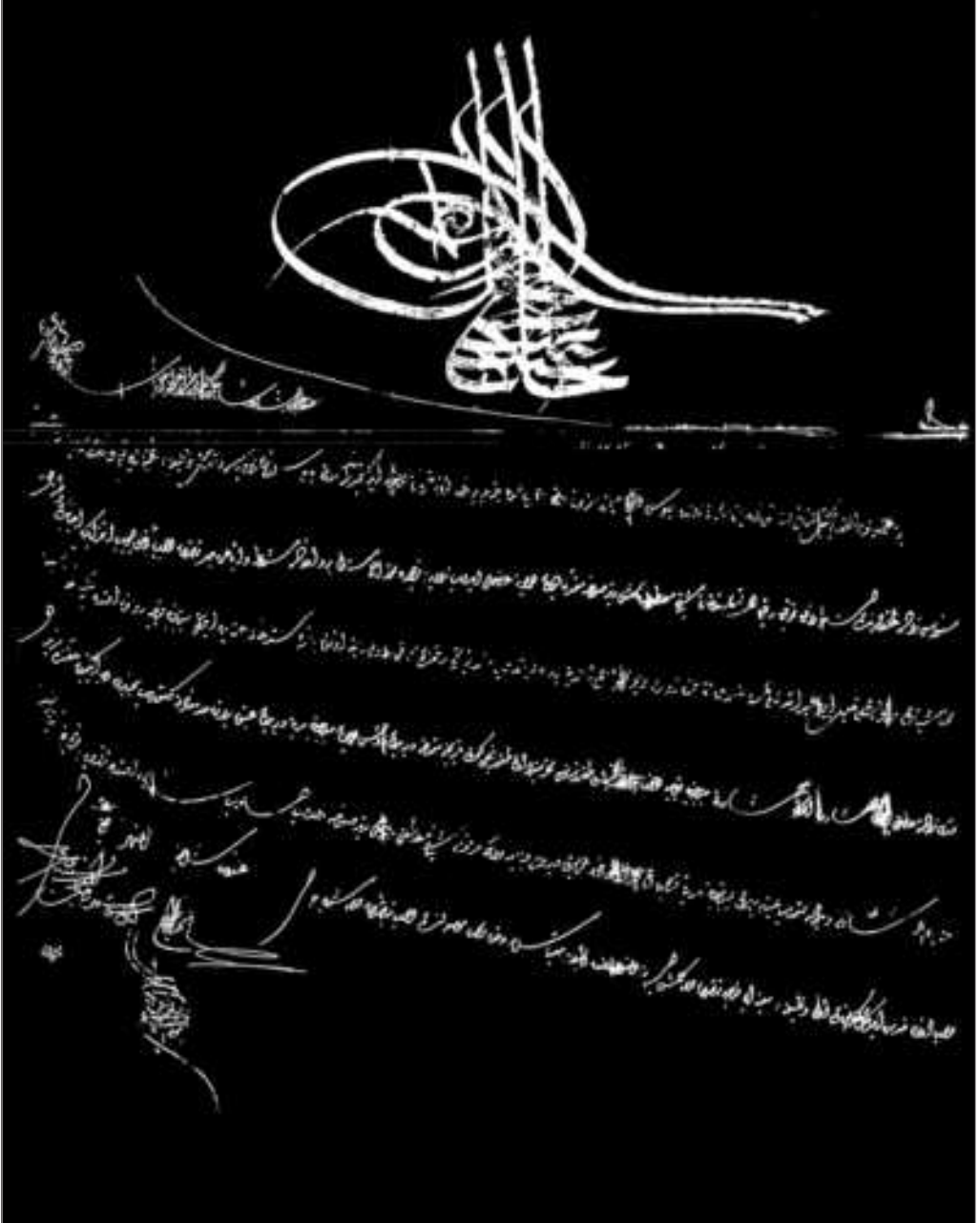
Zâviyedârlık ————— 1

Vakf-ı Zâviye-i Baba Sultân der İznikmid

1) Vakf-ı mezbûrda vazîfe-i mu'ayyene ile bundan akdem zâviyedâr olan Sivâsîzâde hulefâlarından Şeyh Mustafa veledî arz-ı hâl edüb 2) zâviye-i mezbûre yüz elli sene-den berü evlâda meşrûta ve eben an ceddin mutasarrîf olub dahl îcâb etmez iken ecâ-nibden ve tarîk-i 3) Bektâşîyyândan Dervîş Halîl ibn-i Abdullah nâm kimesne hilâf-ı inhâ fevt oldu deyü mahlûlünden üzerine berât etdirüb gadr etmekle 4) ref'inden kemâ fi'l-evvel ibkâ buyurulmak bâbında istida-yı inâyet etmekle mücebince tevcîh buyu-rulmak üzere fazîletlü semâhatlü Şeyhü'l-islâm Dürrî 5) zâde Mustafa Efendi hazret-leri işâret eylemekle işâretleri mücebince tevcîh olundu.

Fî 16 M sene 1179 [05.07.1765]

VESİKA NO: 20 / Zaviyedârlardan intikal eden berât

VESİKA NO: 20 / Zaviyedârlardan intikal eden berât

TUĞRA

(Abdülhamid Hân bin Ahmed el-muzaffer dâimâ)

1) Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğra-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki; 2) bin yüz seksen yedi senesi Zilkâ'de'sinin sekizinci günü [21.01.1774] tâht-ı âlî-baht-ı Osmânî üzere cülûs-ı hümayûn-ı meymenet mekrûnum vâki' olub umûmen tecdîd-i berevât olunmak fermânım olmağın İznikmid'de vâki' Baba Sultân Zâviyesi vakfının vazîfe-i mu'ayyeneyle bundan akdem zâviyedâr olan 3) Sivâsîzâde hulefâlarından işbu râfi'-i tevki'-i refi'-i âlîşân-ı hâkânî Şeyh Mustafa Derviş zîde salâhuhû mukaddemâ Dîvân-ı Hamâyûn'uma arz-ı hâl edüb zâviye-i mezbûre yüz elli seneden berü evlâda meşrût ve eben an ceddin mutasarrıf olub dahl îcâb etmez iken ecânibden ve tarîk-i 4) Bektâşiyâyândan Derviş Halîl ibn-i Abdullah nâm kimesne hilâf-ı inhâ fevt oldu deyü mahlûlünden üzerine berât etdirüb gadr etmekle ref'inden kemâ-fi'l-evvel ibkâ olunmak bâbında istidâ-yı inâyet etmekle mücebince tevcîh olunmak üzere Şeyhü'l-islâm-ı sâbık 5) Dürrîzâde Mustafa Efendi işâret etmekle işâreti mücebince tevcîh olunub, bin yüz yetmiş dokuz senesi Muharreminin on dokuzuncu günü [07.07.1765] târihiyle müverreha verülen ru'ûs-ı hümayûn mücebince yedine verilen atîk berâtı Dersa'âdet'ime getirüb tecdîdini recâ etmeğın hakkında mezîd-i 6) inâyet-i pâdişâhânem vücûda getirüb atîk berâtı mücebince târih-i mezkûrdan müceddeden bu berât-ı hümayûnu verdim dedikden sonra merkûm Şeyh Mustafa Derviş zîde salâhuhû varub üslûb-ı sâbık üzere zâviye-i mezbûrun zâviyedârı 7) olub edâ-yı hizmet eyledikden sonra bundan evvel vazîfe-i mu'ayyene ile ne vechile mutasarrıf olagelmiş ise yine ol minvâl üzere vazîfe-i mu'ayyenesin vakf-ı mezbûr mahsûlünden alub mutasarrıf ola; şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timad kılalar. Tahrîren fi'l-yevmi'l-aşer şehri Recebü'l-ferd sene tis'a ve semânîn ve miete ve elf 10 B 1188 [16.09.1774]

VESİKA NO: 21 / C. EV, No: 468/23695-I

SAH

Telhisî mücebince muhasebesine kayd ve ilmühaberleri verilmek

Buyruldu

12 Ra sene 156 [06.05.1743]

1) Arz-ı bendeleridir ki
 2) Kutbü'l-ârifîn Hacı Bektaş-ı Velî kuddise sırruhu'l-celî hazretlerinin memâlik-i mahrûsati'l-mesâlik-i pâdişâhîde 3) baba ve dede ve abdal ve dervîş ve sultan nâmıyla elsine-i nâsda mezkûr olan nazargâh ve tekye 4) ve hânkâh ve zâviyeleri şart-ı vâkîf üzere âsitâne-i aliyyelerine meşrûta olmağla seccadenişîn 5) olan meşâyih ve tekyenişînleri olanlardan biri fevt ve tebdil olunmak lâzım geldikde azîz-i müşârün-ileyhin 6) evlâdından olup bi'l-fi'l kendi âsitânelerinde seccadenişîn olanların arz ve icazetnâmeleriyle 7) tevcih olunagelüp kuzât ve nüvvâb ve mütevellileri ve sâir eshâb-ı arzın arzlarıyla ve sâire arzuhaller ile 8) tevcih olunmamak üzere kırk dört ve kırk yedi senelerinde aklâm-ı hazîne defterlerine şerh verilmişken 9) şerh-i mezkûrine mürâ'ât olunmayup el-Hâc Bektaş Velî âsitânesi mesafe-i ba'îdedir deyü 10) elden birer takrib ile tevcih olunmağla nizâm-ı aslîleri muhtel ve tekyeleri nâ-ehil kimesneler yedlerinde 11) kalup husûsen kurâ ve mezârî'î olan zâviyeleri avâm-ı nâsdan ba'zıları gerek kuvvet-i mâliyeleri 12) sebebi ile ve gerek hükkâma istinadları ile üzerlerine berat etdirüp timar ve zeâmet misillü 13) her sene zalemeden birer kimesneye iltizam ve hakk-ı fukara olan mahsûl-i vakfî umûrlarına 14) sarf ve istihlâk eylediklerinden ve dervîşân fukarasının sedd-i ramak edecek maaşları 15) külliyyet ile münkatı' ve zâil ve hânkâh ve tekye ve zâviyelerde meks ve ikametleri adîmü'l-imekân 16) olduğundan ekseri harâb ve fukara-yı dervîşân han köşelerinde sefil ve sergerdân 17) olup zâviye ve hânkâh ve tekyeler ve dest-i zaleme-i avamda derbeste şem' ve kanâdili itfa ile 18) evliya-i zevi'l-ihtiram icra olunmayup mu'attal kalmağla fukara-yı dervîşânın hallerine merhameten 19) fî ma ba'd mahlûlât ve tebdilât ve meşrutiyet iddâsı ve birbirlerine ferağ ve kasr-ı yed ve sâir tevcihâta müte'allik 20) keyfiyet vukû' buldukda kuzât ve nüvvâb ve vülât ve mütevelliler ve sâir eshab-ı arzın arz 21) ve arzuhalleriyle tevcih olunmayup mesafe-i ba'îdedir deyü aziz-i müşârün-ileyhin âsitânesine gitmeğ 22) izhar-ı usret ile bahane-i âhar ile sâlifü'z-zikr

erbab-ı gurûzun inhasına müsaade olunmayup 23) kadîmîsi üzre ber-mûceb-i şart-ı vâkîf aziz-i müşârün-ileyhin kendü hânkâh-ı aliyye ve zâviye-i 24) keramet hâviyelerinde seccadenişîn olan şeyhler tarafına havale olunmak üzre tekrar kaydlarına 25) şerh verüp ve şerh-i mezkûr fê mâ ba'd düstûrül-amel tutulmak üzre aziz-i müşârün-ileyhin âsitânesinde 26) hâlâ seccadenişîn olan Şeyh Feyzullah Efendi dâ'îleri arz eder ma'lûm-ı devletleri buyuruldukda 27) fîmâ-ba'd bu şurûta gereği gibi ri'âyet olunmak üzre Başmuhasebe'ye kayd ve Haremeyn-i Şerîfeyn 28) ve Anadolu Muhasebeleri ve Küçük Evkaf ve Askerî Rûznamçesi defterlerine müceddeden şerh verilmek 29) için başka başka ilmühaber kâimeleri verilmek bâbında fermân devletlü sa'âdetlü sultânım hazretlerindir.

İMZA

VESİKA NO: 22 / C. EV, No: 468/23695-II

Handwritten title in large, stylized calligraphic script, likely 'Kutub-i Muntaha'.

Main body of handwritten text in Nasta'liq script, starting with 'Bismillah' and ending with a date '1042'.

Lower section of handwritten text, appearing as a separate entry or continuation, with a decorative flourish at the bottom.

VESİKA NO: 22 / C. EV, No: 468/23695-II

1) Der-i devlet-i mekîne arz-ı dâ'î-i kemîneleridir ki
 2) Cedd-i azîzim sultânü'l-ârifîn el-Hâc Bektaş Velî kuddise sırruhü'l-celî hazretlerinin memalik-i mahrûsai'l-mesâlikde olan baba ve dede ve abdal ve derviş ve sultan nâmıyla elsine-i nâsda 3) mezkûr olan nazargâh ve tekye ve hânkâh ve zâviyeler şart-ı vâkıf üzere âsîtâne-i aliyyelerine meşruta olmağla seccadenişîn olan şeyh ve tekyenişînlardan biri fevt ve tebdil olunmak lâzım geldikde 4) azîz-i müşarün-ileyhin evlâdından olup bi'l-fi'l kendü âsîtâne-i aliyyelerinde seccadenişîn olanların arz ve icazetnâmeleriyle tevcih olunup kuzât ve nüvvâb ve mütevelliler ve sâir eshâb-ı 5) gurûzun garazlarıyla ve arzuhal ile tevcih olunmamak üzere her gelen selâtin-i izâm neverallahü merkadehüm hazerâtının başka başka müte'addid yedimize i'tâ buyurdıkları nişân-ı hümâyûnlarda musarrah ve kadîmi üzere 6) şart-ı vâkıfın dahi mestûr mukayyed iken birkaç seneden berü ba'zı kuzât ve nüvvâb ve mütevelliler ve vülât ve sâir eshâb-ı arz arzlarıyla ve arzuhâl ile tevcih olunmak takribiyle zaviyelerine 7) nâ-ehil ve nâ-halef

kimesnelere verdiğinden ekseri harâb ve nizâm-ı aslîmizin ihlâlüne bâ'is olmağla bu misillü tebdilât vâki' oldukda hilâf-ı nişân-ı hümâyûn hareket olunmamak 8) üzere bundan akdem Der-i devlet-medâra arz oldukda bin yüz kırk dört [1732] senesinde Vezir-i mükerrem Defterdâr-ı Şıkk-ı evvel İzzet Ali Paşa hazretlerinin ve bir def'e kırk yedi [1734/35] tarihinde Defterdâr 9) Halil Efendi'nin telhisleri mücebince meşruh ve mufassal evkâf-ı şerifler mukayyed olan aklâmlardan Anadolu Muhasebesi ve Haremeyn-i Şerîfeyn ve Başmuhasebe ve Küçük Evkaf Muhasebesi ve Askerî Rûznarçelerinde 10) mahfuz olan hazîne-i âmire defterlerinde kaydlarına şerh verilmişken yine mürâ'ât olunmayup Hacı Bektaş-ı Velî âsîtânesi mesafe-i ba'îdedir deyü elden birer takribile ve gerek hükkâma istinadla 11) üzerlerine berat ettirüp timar ve zeamet misillü her sene zalemeden birer kimesneye iltizam ve hakk-ı fukara olan mahsûl-i vakfı kendi umûrlarına sarf ve istihlâk etmekle dervişân 12) fukarâlarının sedd-i ramak edecek maaşları külliyyet ile zâil ve ikâmetleri adîmü'l-imbân olduğundan ekseri harâb ve fukarâyı dervişân lâ-mekân ve vâlihü hayrân han 13) külhan köşelerinde pâmâl-i sergerdan

kalmağla bu makûle zâviye ve hânkâh ve tekyelerimiz zaman-ı devletlerinde dest-i zaleme-i avamda derbeste ve şem' ve kanâdile itfâ ve âyin-i evliyâ-i zevi'l-ihtirâm icrâ 14) olunmayup mu'attal kalmağla sultânımın rıza-yı şerîfleri olmayup şâyeste ve revâ görmeyecekleri ezher-i mine's-şems olmağla inâyetlü efendimin eltaf-ı aliyye-i âsafâ-nelerinden mercû ve 15) mutazarrı'dır ki vakfullahı sıyaneten ve evliyâullahı hürmeten ve fukarâ-yı dervişâna merhameten fî mâ ba'd mahlûlât ve tebdîlât ve meşrutiyet iddi'â edenlerin dahi tevcihine inha-yı âhar müdahale etmeyüp 16) birbirlerine ferağ ve kasr-ı yed ve sâir tevcihâta müte'allik vukû'atı kuzât ve nüvvâb ve vülât ve mütevelliler ve sâir eshâb-ı urûzun arzuhalleriyle tevcih olunmayup ve mesafeden 17) ba'ide Der-i devletimle adem-i usret illetiyle ve bahane-i âhara sülûkla sâlifü'z-zikr erbâb-ı urûzun inhasına müsa'ade olunmayup kadîmîsi üzre ber-mûceb-i şart-ı vâkıf azîz-i müşârün-ileyhin 18) kendü hânkâh-ı aliyye ve zâviye-i kerâmet hâviyelerinde seccadenişîn olan şeyhler tarafına havâle olunmak üzre tekrar kaydlarına şerh verilmeyüp mukaddemâ ve ba'demâ evâmir-i aliyye ile verilen şerh-i merkûmâna 19) müra'at ve düstûrül'- amel olunmak bâbında inayet recâsına bi'l-iltimas Der-i devlet-medâra arz olundu bâki deri adlıdır tahrîren fî evâil-i Muharremül'-harâm sene sitte ve hamsîn mie ve elf [25.02-06.03.1743]

Eş-Şeyh Feyzullah
min evlâd-ı Hacı
Bektaş Velî
seccade
nişîn

SAH

1) Kutbü'l-ârifîn merhûm ve mağfûrun leh Hacı Bektaş Velî kuddise sırrahu'l-celî hazretlerinin Memalik-i mahrûsede vâki' tekyelerinde seccadenişîn olan 2) meşayihden biri fevt olup veyahud tebdil olunmak iktiza eyledikde aziz-i müşârün-ileyhin evlâdından 3) olup bi'l-fi'l kendü zaviyelerinde seccadenişîn olanların arzlarıyla tevcih olunup kuzât ve nüvvab ve mütevelliler 4) arzıyla tevcih olunmamak için mukaddema kaydlarına verilen şerh mücebince kırk dört tarihinde dahi tekrar su'al-i muğbere 5) şerh verilmişiken Küçük Evkaf Muhasebesi'nde şerh-i mezkûre müra'at olunmayup taraf-ı âhardan vürûd

6) eden arzların üzerine derkenan ve seccadenişîn olan şeyhin ikamet eylediği mahal mesafe ba'iddir deyü ba'zı 7) kimesnelerin arzuhal-leriyle tevcih olunduğuna binâen aziz-i müşârün-ileyhin tekye ve zâviyeleri nâ-ehil 8) kimesnelerin yedlerine girüp nizam ve tarikine halel-i küllî terettüb etmekle fîmâ-ba'd gerek vâki' olan mahlûlât ve gerek 9) tebdilen ve gerek birbirlerine ferağ ve kasr-ı yed veyahud zâyi'den berat için kuzât ve nüvvâb ve vülât 10) üzerinde cidden müsaade ve tevcih buyurulmayup taraflarına havale olunmak için Anadolu ve Küçük Evkaf 11) ve Başmuhasebe kalemleriyle Askerî rûz-
namçeleri defterlerinde olan kaydlarına şerh verilmek recasına 12) aziz-i müşârün-ileyhin evlâdından olup hâlâ zaviyenişîn olan Şeyh el-Hâc Feyzullah 13) Efendi arz etmekle mücebince aklâm-ı mezkûre ile Askerî rûz-
namçeleri defterlerine müceddeden şerh 14) verilmek üzre Defterdar-ı Şıkk-ı Evvel izzetlü el-Hâc Halil Efendi hazretleri telhis etmekle telhisi mücebince 15) aklâm-ı mezkûr defterlerine şerh verilmek bâbında fî 26 S sene 1148 [18.07.1735] tarihinde fermân-ı âlî ısdar olunmuşdur 16) Emr ü ferman sultânım hazretlerindedir. Fî 13 M sene 1156 [09.03.1743]

Defterdar

İMZA

Bektaşî dervîşi (Jean Brindesi'den)

VESIKA NO: 23 / BOA. MAD, No: 9888, s. 341

VESİKA NO: 23 / BOA. MAD, No: 9888, s. 341

Berât

Dâden nizâm-ı tekye ve hânkâh ve zâviyehâ-i Hacı Bektaş Velî kuddise sırruhü'l-celî ki müceddeden nizam dâden fermûde ber-müceb-i arz-ı Feyzullah Efendi seccadenişîn-i azîz-i müşârün-ileyh ve telhis ve fermân-ı âlî fî 17 Za sene 1156 [02.01.1744] şerh dâden fermûde ve be kâim-i ilmühaber dâde fî minhü

1) Kutbü'l-ârifîn Hacı Bektaş Velî kuddise sırrahü'l-celî hazretlerinin memâlik-i mahrûsa-i şâhânedede 2) baba ve dede ve abdal ve derviş ve sultan nâmıyla elsine-i nasda mezkûr nazargâh ve tekye ve hankâh ve 3) zaviyeleri şart-ı vâkîf üzere âsitane-i aliyyelerine meşrut olmağla seccadenişîn olan 4) meşayih ve tekkenişinleri olanların biri fevt ve yerin dolmak lâzım geldikde aziz-i müşârün-ileyhin evlâdından 5) olup bi'l-fi'l kendü âsitânelerinde seccadenişîn olanların arz ve icazetnâmeleriyle tevcih olunagelüp kuzât 6) ve nüvvâb ve mütevelliler ve sair eshab-ı arzın arzlariyle ve sade arzuhal ile tevcih olunmamak üzere kırk dört [1732] ve kırk 7) yedi [1734] senelerinden akdem hazine defterlerine şerh verilmişiken şerh-i mezkûrine müdahale olunup el-Hâc Bektaş Veli âsitânesi 8) mesafe-i ba'idedir deyü alınan birer takrirle tevcih olunmağla nizâm-ı aslîleri muhill ve tekyeleri nâ-ehil kimesneler 9) yedlerinde kalup hususan kurâ ve mezâri'i olan zaviyeleri avam-ı nasdan ba'zıları gerek kuvvet-i mâliyeleri 10) sebebi ile ve gerek ham iştihalariyle üzerlerine berat etdirdüb timar ve zeamet misillü her sene zalemeden 11) birer kimesneye iltizam ve hakk-ı fukara olan mahsul-i vakfı kendü üzerlerine sarf ve istihlâk eylediklerinden dervişân 12) fukarâsının sedd-i ramak edecek maaşları külliyyet ile münkâtı' ve zâil ve hânkâh ve tekye ve zâviyelerde meks ve ikâmetleri 13) adimül'imkân olduğundan ekseri harâb ve fukara-yı dervişân han köşelerinde sefil ve sergerdan 14) olup zâviye ve dergâh ve tekyelerden zaleme ve avamdan her birisine ve şem' ve kanâdil itfa ve lâkin erbab-ı 15) zevilihtiram icra olunmayup mu'attal kalmağla fukara-yı dervişân lehlerine merhameten fî mâ ba'd mahlûlât ve tebdilât 16) ve meşrutiyet iddi'âsı ve birbirlerine ferağ ve kasr-ı yed ve sair tevcihâta müte'allik kendisinden vukû buldukda kuzât ve 17) nüvvâb ve vakıfdan mütevelliler ve sair eshab-ı arzuhalin arz ve aruzhalleriyle tevcih olunup mesafe-i ba'idedir deyü 18) aziz-i müşârün-ileyhin âsitâ-

nesine gelmekte usret ile bahane-i âharile sâbikü'z-zikr erbâb-ı arzın 19) inhasına müsaade olunmayup kadimisi üzre ber-mûceb-i şart-ı vâkıf aziz-i müşârün-ileyhin kendü dergâh ve tekye 20) ve zâviye-i kerâmet-hâdiyelerinde seccadenişîn olunan şeyhler tarafına havale olunmak üzre tekrar inhâsına 21) şerh verilüp ve şerh-i mezkûr fîmâ-ba'd düsturü'l-amel tutulmak üzre aziz-i müşârün-ileyhin âsitânesinde hâlâ seccade- 22) nişîn olan Şeyh Feyzullah Efendi arz etmekle mezbûr şurûtu gereği gibi riayet olunmak üzre Başmuhasebe'ye 23) kayd ve Haremeyn-i Şerîfeyn ve Anadolu Muhasebeleri ve Küçük Evkaf ve Askerî Rûznameçesi defterlerine müceddeden 24) şerh verilmek üzre başka başka ilmühaber kâimeleri vermek telhis olundukda telhis mûcebince Başmuhasebe'ye kayd ve ilmü- 25) haberleri verilmek fermân-ı âlî sâdır olmağın mûcebince Haremeyn-i Şerîfeyn ve Anadolu ve Küçük Evkâf 26) ve Askerî Rûznâmeçesi'ne başka başka dört kıt'a ilmühaber kâimeleri verilmiştir. Fî 17 Za sene 1156 [02.01.1744]

İşbu şurût nizâm ve raht olup Bektâşiyâna mahsûs hânkah ve tekye ve zevâyânın vukû' bulan tevcihâtı ecnebi arz ve arzuhâline amel ve i'tibar olunmayup lâkin Hacı Bektaş kuddise sırruh hazretlerinin âsitânelerinde seccadenişîn olan kimesnelere havâle olunmak üzre ber mûceb-i şurût aklâma üçer kıt'a ilmühaberi ve i'lâmları müş'ir emr-i şerif ve rilmekle ber-tafsil ahkâm kayd olunmasına

Fî 16 Ş sene 201 [03.06.1787]

Bektâşi Babası

VESİKA NO: 24 / BOA. C. EV, No: 137/6848- Ö_n

Hüve

İzzetlü Defterdâr Efendi Görsün Deyü

Buyruldu

Fî 21 Ş sene 201 [08.06.1787]

Başmuhasebeden

1) Hacı Bektaş Veli kuddise sırrıhu'l-celî hazretlerinin memâlik-i mahrûsada baba ve dede ve abdal ve derviş ve sultan nâmıyla elsine-i nâsda mezkûr nazargâh ve tekye ve zâviyelerinin fîmâ-ba'd mahlûlât ve tebdilât ve meşrûtiyet iddi'âsı ve birbirlerine 2) ferâğ ve kasr-ı yed ve sâir tevcihâta müte'allik keyfiyet vukû' buldukda kuzât ve nüvvâb ve vülât ve mütevelliler ve sâir eshâb-ı urûzun arz ve arzuhalleriyle tevcih olunmayup mesâfe-i ba'idedir deyü azîz-i müşârün-ileyhin 3) âsitânesine gelmeğe izhâr-ı usret ve bahâne-i âhar ile saik-ı âhar erbâb-ı urûzun müşârün-ileyhin kendü ve hânkâh-ı aliyye ve tekye ve zâviyelerinde seccadenişîn olan şeyhler tarafına havâle olunmak üzere kaydı mahalline şerh 4) verilüp fîmâ-ba'd düstûrû'l-amel tutulmak üzere bâ-telhis ve fermân-ı âlî Başmuhâsebeyeye kayd ve aklâma ilmühaber kâimeleri verildiği tevârih-i muhtelifle ile evâmir-i şerife verildiği ve verilen emr-i âlîşânın ünvanına mücebince amel oluna deyü 5) hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn keşide kılındığı mukayyedir emr ü fermân devletlü inâyetlü sultânım hazretlerindir.

Fî 29 Receb sene 1201 [17.05.1787]

İMZA

Şurûtdan

Merhûm müşârün-ileyh hazretlerinin zâviye ve hânkâh-ı aliyyelerinin şurûtu bâlâda derkenâr olduğu üzere mukayyedir fermân devletlü inâyetlü sultânım hazretlerindir.

Fî gurre-i Ş sene 1201 [19.05.1787]

1) Der-i devlet-i mekîne arz-ı dâ'î-i kemîne oldur ki

2) kutbü'l-ârifîn gavsü'l-vâsılîn bürhânü'l-âşıkîn cedd-i azîzim hazret-i el-Hâc Bektaş

Velî kuddise sırrihü'l-azîz hazretlerinin memâlik-i mahrûsatü'l-mesâlik-i pâdişâhânemde baba, dede ve abdal ve dervîş ve sultân nâmıyla elsine-i nâsda zebanzed mezkûr nazargâh ve tekâyâ 3) ve hânkâh ve zevâyâları şurût-ı vakf üzere âsîtâne-i aliyyelerinde meşrût olmağla seccadenişîn olan meşâyih ve tekkenişînleri fevt ve tebdil olunmak lâzım geldikte azîz-i müşârün-ileyhin evlâdından olup bi'l-fi'1 kendü âsîtânelerinde 4) seccadenişîn olanların arz ve icâzetnâmeleriyle tevcih oluna gelüp kuzât ve nüvvâb ve vülât ve mütevelliler ve sâir eshâb-ı urûzun arzları ve sade arzuhal ile tevcih olunmamak üzere selâtin-i izâm hazretlerinin zamanlarında 5) hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn keşîde olunup mücebince müte'addid evâmir-i aliyyeleri sâdir olunup aklâm ilmühaber kâimeleri verilmiş iken mürûr-ı eyyâmile hatt-ı hümayûnun kaydı ıtk olmak hasebiyle şart-ı mezkûreye müraat olunmayup cedd-i azîzim 6) azîz-i müşârün-ileyhin âsîtânesine gelmek ve usret bahane ederek nizâm-ı aslîmizi idlâl ve muhtel ve müşevveş ve arzumıza adem-i ri'ayet birle dergâh fukarâ ve miskin dervîşân ve tekâyâ ve zevâyâ nâ-ehil yedinde fukarâ-yı dervîş bel ve ekl edeceği kurâ ve mezâri'ini 7) fuzûli bağıtaten zabt ve rabt ederek merâkid-i evliya hazretlerinin türbe yerleri ve mahalleri ve zalemeden olan ve yine kâdılardan arz alup fukarâ-yı dervîşân mahalleri olan zâviyeleri ve tekyeleri timar ve zeamet ve mâlikâne ve mukâta'a misillü hakk-ı fukarâyı ekl ve bel' 8) bu tarîk ile fukarâ ve dervîşân ve bîkesb ve bîmedâr ve muhtâcîn olanlar hâne-berdûş hân ve dükkân köşelerinde bî-mekân olup öteden berü bâlâda ta'rif olduğu üzere tevcihâtı vukû' bulan zâviye ve tekye ve hânkâh 9) ve nazargâh olah mesâkin ve dervîşân ve fukarâ mahalleri fîmâ-ba'd kâdı arzı ve sâde arzuhâl ile zuhûratdan baba ve dede ve abdal ve dervîş ve sultân nâmıyla merkeze geleni şurût-ı kadîmi üzere taraf-ı dâ'îlerine ihâle olunarak 10) niyâzmend olduğum husûsumuza mer'îde-i aleyh buyuruldukda fukarâ ve dervîşân ilâ yevmi'l-kıyâme du'â-yı bâhirelerimize mazhâr olunacak mevaddan olduğuna binâen şurût-ı kadîm üzere taraf-ı dâ'îlerine ihâle olunarak 11) Evkâf Muhâsebesine ve Nişan Kalemine ve Askerî Rûznâmçelerine başka başka ilmühaber kâimesi verilüp fîmâ-ba'd bu makûle zevâyâ ve tekyeler bir takrib ile kâdı arzı ve arzuhâl ile tevcihine mer'îde-i aleyh bulunmayup ancak taraf-ı dâ'îlerine ihâle buyurulup şurûtu mer'îye 12) düstûrül-amel tutulmak üzere müceddeden nizâma merbut ve istihkâm hâvi sıyanet-i fukarâ ve dervîşân olunmak üzere te'kidî hâvi Başmuhasebeye kayd-ı aklâm vech-i meşrûh üzere ilmühaber kâimesi verilmek recâsıyla biraz müddetden berü 13) şurût-ı mezkûre gereği

gibi adem-i i'tibar ile bâ-hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn memnû' olan eshâb-ı urûzânın arzları ve sade arzuhâl ile birer takrib-i nâ-müstehak ve ecnebî olan kimesnelere tevcih ve tarîk-i aliyemize hizmetlerinde 14) sebkât ve istihkâkı zâhir meşâyih ve dervîşân ve bî-behre ve şart-ı vâkîf icra olunup şurût-ı kadîmimizin istihkâmı ve tecdid lâzım-ı halden olmağla eltaf-ı kerîmlerinden mercûdur ki mukaddem ve muahhar i'tâ buyurulan 15) fermân-ı âlîşânın kaydları Başmuhâsebeden derkenar ma'lûm-ı devletleri buyuruldukdâ inâyetlü defterdâr efendi hazretlerine havâle ve derkenara ve işbu arz-ı dâ'îlerine bi't-tahrir nazar ve şurût-ı kadîmimiz ber-minvâl-i meşrûh olduğunu ba'de'l-i'lâm 16) mücebince bâ-hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn ve bâ-fermân-ı âlî kadîmü'l-eyyâmdan berü memnû' ve hilâf-ı şurût olan eshâb-ı urûzun arzları ve sade arzuhâl ile fîmâ-ba'd mahlûlât ve tebdîlât ve ve meşrûtiyet da'vâları 17) ve ferâğ ve kasr-ı yedleri ve sâir tevcihâta müte'allik vukû'ata adem-i müsâ'ade birle hilâf-ı şurût tevârüd eden arzân ve urûzun arzuhallerine şerh-i mezkûre ba'de'l-ihrac ceddîm azîzim şeyhlerine ve asıllarına 18) havâle buyurulmak ve ilâ mâşâallahû te'âlâ şurût-ı hümâyûn-ı inâyet-makrûn düstürü'l-amel tutulup mugâyır-ı hareket birle istid'âları olan kuyûdât derkenar olunmamak Başmuhâsebeye kayd kalem-i merkûmdan Haremeyn Muhâsebesi ve Nişân ve Küçük Evkâf 19) Askerîleri ve Anadolu Muhâsebesine ve Ru'us-ı Hümâyûna ve aklâm-ı hazîne-i hümâyûna başka ilmühaber kâimeleri kayd ve yine sibah-ı meşrûh üzere Başmuhâsebeden i'lâm-ı hâli mutazammın emr-i âlî i'tâsı niyâzıyla bi'l-iltimas rikâb-ı devletlerine arz olundu bâkî emr ü 20) fermân lûtf-ı ihsân der-i adâlet-penâhîndir.

Akse'l-verâ hâdimü'l-fukarâ eş-Şeyh

Abdüllâtîf an evlâd-ı

Hacı Bektaş Velî seccadenişîn

Tatbik

Mührü mutâbıkdır fermân devletlü sultânım hazretlerinindir

Fî 29 Receb sene 1201 [17.05.1787]

İMZA

VESİKA NO: 24 / BOA. C. EV, No: 137/6848- Arka

SAH

Telhise ve derkenarı mûcebince kaydı mahalline şerh ve ber-mûceb-i iktizaların kalemlere ilmühaberleri ve i'lâmları muhtevî emr-i şerif tahrir olunmak

Buyruldu

Fî 9 Ş sene 201 [27.05.1787]

1) Arz-ı bendeleridir ki
 2) Hacı Bektaş Velî kuddise sırruhü'l-celî hazretlerinin evlâdlarından olup hâlâ zâviyelerinde seccadenişîn olan 3) eş-Şeyh Abdüllâtif Baba dâ'îlerinin takdim eylediği işbu memhûr arzuhâli mefhûmunda müşârün-ileyh hazretlerinin 4) memâlik-i mahrûsada baba ve dede ve abdal ve derviş ve sultan nâmıyla elsine-i nâsda mezkûr nazargâh ve tekye 5) ve hânkâh ve zâviyelerinin fî mâ ba'd mahlûlât ve tebdilât ve meşrutiyet iddi'âsı ve birbirlerine feragat ve kasr-ı yed ve sâir 6) tevcihâta mûte'allik keyfiyeti vukû' buldukda kuzât ve nüvvab ve vülât ve mütevellileri ve sâir eshab-ı arzının arz 7) ve arzuhal-leri tevcih olunmayup müşârün-ileyhin kendü hânkâh-ı aliyye ve tekye ve zâviyelerinde seccadenişîn olan 8) şeyhler tarafına havale olunmak üzere mukaddemâ bâ-hatt-ı hümâyûn kaydı mahallerine şerh verilmiş olduğu mukayyed 9) iken zaman mürûru sebebiyle şurût-ı mezkûre ri'ayet olunmayarak zikr olunan hânkân ve tekye ve zâviyeler 10) ecnebi kimesnelerin arz ve inhalarına mebni ze'âmet ve timar misillü tarikde alâkası olmayan nâ-halef kimesnelere 11) tevcih olduğundan fukara-yı tarik han ve dükkân köşelerinde sefil ve sergerdan olmalarıyla ba'dezin 12) nizâm-ı mezkûr mûcebince o makûle hânkâh ve tekye ve zevâyâ-yı Bektaşiyenin tevcihâtı vukû' buldukda 13) ecnebi arz ve arzuhâline amel ve i'tibar olunmayup meşâyih-i Bektaşiyeye ve zâviyedâr ve seccadenişînlerine havale 14) olunmak üzere bu def'a dahi müceddeden mahallerine şerh verilüp i'lâmhâyı mutazammın emr-i şerif sudûrunu tahrir 15) ve istid'a eder derkenara havale olundukda Hacı Bektaş Velî kuddise sırruhü'l-celî hazretlerinin memalik-i mahrûsada 16) baba ve dede ve abdal ve derviş ve sultan nâmıyla elsine-i nâsda mezkûr nazargâh ve tekye ve hânkâh ve zâviyelerinin 17) fîmâ-ba'd mahlûlât ve tebdilât ve meşrutiyet iddi'âsı ve birbirlerine feragat ve kasr-ı yed ve sâir tevcihâta mûte'allik keyfiyet 18) vukû' buldukda

kuzât ve nüvvab ve vülât ve mütevellileri ve sâir eshab-ı arzının arz ve arzuhâlleriyle 19) tevcih olunmayup mesâfe-i ba'idedir deyü aziz-i müşârün-ileyhin âsitânelerine gelmeğe izhâr-ı usret ve bahane-i âharile 20) sâlifü'z-zikr erbab-ı arzının müşârin-ileyhin kendü hânkâh-ı aliyye ve tekye ve zâviyelerinde seccadenişîn olan 21) şeyhler tarafına havale olunmak üzere kaydlarına şerh verilüp fî mâ ba'd düstûrül-amel tutulmak mahalline kayd ve aklâma 22) ilmühaberleri ve bâlâsına hatt-ı hümayûnla müzeyyen tevarih-i muhtelifle ile evâmir-i şerife verilmiş olduğu Başmuhasebe'den 23) derkenar olunmuşdur ma'lûm-ı devletleri buyuruldukda derkenarı mücebince kaydı mahalline şerh ve iktiza eden kalemlere ilmühaberleri 24) ve ifade-i hâl emr-i şerifi tahrir olunmak bâbında emr ü ferman devletlü sa'âdetlü sultânım hazretlerindir.

İMZA

Emr ve ilmühaberleri dâde fî 16 Ş sene 201 [03.06.1787]

MÜHÜR

(Eş-Şeyh Abdüllâtif

min evlâd-ı el-Hâc

Bektaş-ı Velî kuddise sırruh)

Allah, Muhammed, Ali, Fatma - Aman Yâ Ali

Hüve

Hat çekildi

1) Şevketlü kerâmetlü mehâbetlü kudretlü velîni 'metim efendim pâdişâhım
 2) Hacı Bektâş Velî kuddise sırruhü'l-âlfî zâviyesi tevliyetinin berâtı ve memâlik-i mah-rûsada baba ve dede ve abdal ve dervîş 3) ve sultân nâmıyla olan tekye ve hânkâh ve zâviyelerin tevcihâtı hânkâh-ı müşârün-ileyhde postnişîn olanlara havâle 4) olunması bâbında mukaddemâ sudûr iden emr-i âlfî cülûs-ı hümâyûnları takarrübüyle tecdid olunup atıklarının bâlâları hatt-ı hümâyûn 5) ile müveşşah olduğundan zikr olunan berât ve emr-i âlfî atık berât ile berâbar ma'rûz-ı huzûr-ı cihandârîleri kılınmağın 6) atıkları misillü cedîdlerinin bâlâları dahi mücebince amel oluna deyü hatt-ı şerîf-i şevket-redif-i ci-hândârîleriyle 7) tevsih buyurulur ise emr ü fermân şevketlü kerâmetlü mehâbetlü ku-dretlü velîni'metim efendim pâdişâhım hazretlerindir.

29.Z.1217 [22.04.1803]

VESİKA NO: 26 / BOA. C. EV, No: 627/31650

Hüve

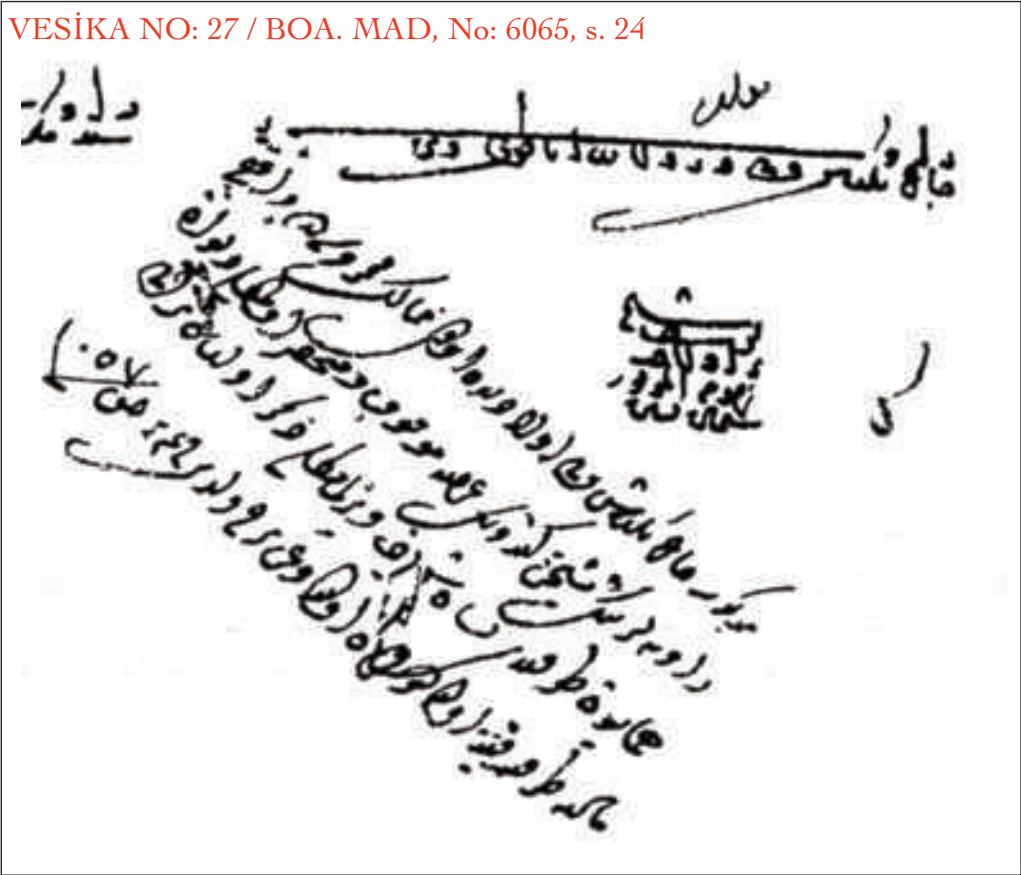
1) Hacı Bektaş Veli kuddise sırruhü'l-celî hazretlerinin evlâdlarından olup zâviyelerinde seccâdenişîn 2) olan es-Seyyid eş-Şeyh Feyzullah zide takvâhu hüküm ki 3) İşbu bin iki yüz yirmi iki senesi Rebfülevvelinin yirmi birinci günü [29.05.1807] taht-ı âlî-baht-ı Osmânî üzre cülûs-ı 4) hümâyûn-ı meymenet-makrûnum vâki' umûmen tecdid-i evâmîr olunmak fermânım olmağın binâen alâ zâlik sen ki seccâdenişîn-i mumâileyhsin 5) takdim eylediğın arzının mefhûmunda müşârün-ileyh hazretlerinin memâlik-i mahrûsamda baba ve dede ve abdal ve dervîş 6) ve sultân nâmıyla elsine-i nâsda nazargâh ve tekye ve hânkâh ve zâviyelerinin fîmâ-ba'd mahlûlât ve tebdîlât ve meşrûtiyet 7) iddi'âsı ve birbirlerine ferâğ ve kasr-ı yed ve sâir tevcihâta müte'allik kangisi vukû' buldukda kuzât ve nüvvâb ve mütevellî 8) ve sair urûzunun arz ve arzuhalleriyle tevcih olunmayup müşârün-ileyhin kendü hânkâh-ı aliyye ve tekye ve zâviyesinden 9) seccâdenişîn olan tarafına havâle olunmak üzre mukaddemâ hatt-ı hümâyûn kaydı mahallerine şerh verilmiş olduğu mukayyed iken 10) mürûr-ı eyyâm sebebiyle şurût-ı mezkûra ri'ayet olunmayarak zikr olunan hânkâh ve tekye ve zâviyeleri ecnebî kimesnelerin 11) arz ve inhâlarıyla zuemâ ve timar misillü min ba'd alâkası olmayan nâ-hakk kimesnelere tevcih olduğundan fukarâ-yı 12) tarîk han ve dükkân köşelerinde sefil ve sergerdan olmalarıyla ba'd ez-în o makûle hânkâh ve zevâyâ-yı 13) Bektâşiyenin tevcihâtı vukû' buldukda âharın arz ve arzuhâline amel ve i'tibar olunmayup meşâyih-i 14) Bektâşiyenin zâviyedâr ve seccâdenişîn olanlara havâle olunmak üzre bu def'a dahi müceddeden mahallerine 15) şerh verilüp i'lâmhâyı mutazammız emr-i şerîfim sudûrunu istid'â-yı inâyet itmeğın hazîne-i âmiremde 16) mahfûz Başmuhasebe defterlerine nazar olundukda kutbü'l-ârifîn Hacı Bektâş Velî kuddise sırrihü'l-celî 17) hazretlerinin memâlik-i mahrûsati'l-mesâlik-i pâdişâhânemde baba ve dede ve abdal ve dervîş ve sultân nâmıyla elsine-i 18) nâsda mütezekkîr nazargâh ve hânkâh ve zâviyelerini şart-ı vâki' üzre âsitânesine meşrût olmağla 19) seccâdenişîn olan meşâyih ve tekkenişîleri olanlardan biri fevt ve kasr-ı yed olmak lâzım geldikde 20) azîz-i müşârün-ileyhin evlâdından bi'l-fi'l tekye ve âsitânesinde seccâdenişîn olanların arz ve 21) icâzet ile tevcih olunagelüp kuzât ve nüvvâb ve mütevelliler ve sâir eshâb-ı urûzûnun arz ve arzuhallerine 22) ve sade arzuhal ile tevcih olma-

mak üzere kırk dört ve kırk yedi senelerinde aklâm-ı hazîne defterlerine 23) şerh verilmiş iken şerh-i mezkûra mürâ'at olunmayup Hacı Bektâş Velî âsîtanesi mesâfe-i ba'idede-24) dir deyü bir takrîb ile tevcih olmağla nizâm-ı mezkûrun muhtell ve tekyeleri nâ-ehil kimesnelerde kalup husûsan 25) kurâ ve mezâri olan zâviyeler avâm-ı nâsda ba'zıları kuvvet-i mâliyeleri sebebiyle ve gerek hükkâm isnadıyla üzerine 26) berât etdirdüp timar ve ze'amet misillü her sene bir bir kimesneye iltizam ve ve hakk-ı fukarâ olan mahsûl-i vakfı 27) kendü umûrlarına sarf ve istihlâk etdiklerinden dervîşân fukarâsının sedd-i ramak idecek ma'âşları 28) külliyyet ile mudîk ve zâil ve hânkâh ve tekyelerde meks ve ikâmetleri adîmü'l-îmkân oldukdan ekseri 29) harâb ve fukarâ-yı dervîşânın hân köşelerinde sefil ve sergerdan olup zâviye ve hânkâh 30) ve tekyeler ise zalemeden halâs olmayup nesneye ve şem' ve kanâdil ikâdıyla 31) ve hakk-ı fukarâ-yı dervîşânın hallerine merhameten fîmâ-ba'd mahlûlât ve tezyîlât ve meşrûtiyyet iddî'âsı ve birbirlerine 32) ferâgat ve kasr-ı yed ve sâir tevcihâta müte'allik keyfiyyet vukû' buldukda kuzât ve nüvvâb ve mütevellileri 33) ve sair eshâb-ı urûzunun arz ve arzu-halleriyle tevcih olunmayup mesâfe-i ba'idedir deyü azîz-i müşârün- 34) ileyhın âsîtanesine gitmeğ izhâr-ı inat ve bahâne-i âhar ile sâbıkü'z-zikr erbâb-ı urûzun inhâlarına 35) müsaade olunmayup kadîmîsi üzere ber-mûceb-i şurût-ı vâkıf azîz-i müşârün-ileyhın hânkâh-ı aliyyesinde ve zâviyelerinde 36) seccadenişîn olan şeyhler tarafına havâle olmak üzere kaydlarına şerh verilüp ve şerh-i mezkûr 37) fîmâ-ba'd düstûrül'-amel tutulmak kaydı mahalline ve aklâm ilmühaberleri ve bâlâsı hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn ile 38) mu'anven tevârih-i muhtelif ile verilmiş evâmîr-i şerîfem müceblerince bi't-telhis sâdır olan fermân-ı âlîşânımla 39) kaydı mahalline şerh verilüp bin iki yüz on altı senesi Cemâziyelevvelisinde [Ağustos 1801] emr-i şerîfim ve iktizâ eden 40) aklâm ilmühaberleri derkenar olunmağla mücebince ilmühaber verilmekle kaydı vech-i meşrûh üzere amel olunmak 41) bâbında bin iki yüz on sekiz senesi Cemâziyelevvelî'nin yirminci günü [07.10.1803] bâlâsı hatt-ı hümâyûn ile mu'anven 42) ve serkâr-i sâbık ammizâdem Sultân Selim Hân zamânında verilen fermânı Der-sa'âdetime getirüb tecdîdin 43) recâ itmeğın kaydı ba'de'l-ihrac hilâfa kayd ve tecdîdinde mahzûr yoğise şurûtuyla tecdid olunmak fermân-ı şerîfim 44) mücebince vech-i meşrûh üzere tecdîd ile emr-i şerîf yazılmağ işbu tezkire verildi

Fî 16 L sene 1222 [17.12.1807]

MÜHÜR (İbrahim Re'fet)

VESİKA NO: 27 / BOA. MAD, No: 6065, s. 24

Zâviye _____ i
 Hacı Bektaş Velî der Vilâyet-i Anadolu

Şeyh
 Yusuf
 an evlâd-ı
 merkûmü'l-mezbûr
 seccadenişîn

Mezkûr Hacı Bektaş-ı Velî evlâdından olup memâlik-i mahrûsada vâki' zâviyelerinin şeyhi kendünün arzına mevkûf ve münhasır olmağla Dîvân-ı Hümâyûn tarafından nişân-ı şerîf verilmemekle zikir olunan berâtı maliye tarafına kayd oluna deyü fermân olunduğu şerh verildi fî gurre-i S sene 1057 [08.03.1647]

VESİKA NO: 28 / TS.MA.e, No: 220/27

Hüve

*El emru kema zeberehu fihi nemmakahu el-fakîr Hamdi bin Mehmed el-kâdı
bi-medine-i Sofya el-mahmiye
ufiye anhüma*

1) Zemanesinde velî ale'l-ıtlak ve kerâmât-ı aliyyesi meşhur-ı âfak olan eş-Şeyh Abdülkâdir-i Geylânî aleyhi mine'r-Rabbânî fukarasından İbrahim Dede ibn-i Hasan nam kimesne Dubnice nam kasaba ahalisinden Handan Efendi ibn-i Abdullah nam müderris 2) ve İsmail Efendi ibn-i nam Hatibi ve kasaba-i mezbure kethüdayeri olan Rüstem Bey ibn-i Abdullah'ı ve Çolak demekle ma'ruf İbrahim Bey nam cündîyi ve Çavuşzâde demekle ma'ruf Mustafa Bey'i ve Evbaşoğlu 3) demekle ma'ruf Mustafa Bey'i ve Küçük Ali Bey nam kimesneyi ve Ahmed Bey ibn-i Şehsuvarı ve Mehmed Bey ibn-i ...[boş] nam kimesneyi hâlâ Rumeli eyaletine mutasarrıf olan vezir-i mükerrem müşir-i müfehham nâzım-ı münazımî'l- âlem sahibi'l-lûtf ve'l-kerem 4) Mustafa Paşa yessarallahu mâ yürüd ve mâ yeşa hazretlerinin huzur-ı şeriflerinde akd olunan meclis-i şer'îye ihzar ve mahzarlarında takrir-i da'va edüp kasaba-i mezburede vâki' Hızır Baba 5) zaviyesi demekle ma'ruf olan zaviyenin zaviyedarı ve mütevellisi olan Ali Dede fevt oldukda kasaba-i mezbure kadısı olan ...[boş] Efendi bana tevcih edüp yedime arz vermeğin ben dahi 6) Âsîâne-i sa'âdet'e varup berat etdirüp zabtıçün vezir-i müşârün-ileyh hazretlerine hitaben emr-i şerif ile gelüp mumâ-ileyh hazretlerinden dahi yedimde olan berat-ı şerif ve emr-i şerif 7) mücebince kasaba-i mezbûrede kadısına hitaben buyruldu olup kasaba-i mezbureye vardığımda zaviye-i mezbûrede envâ'-ı kabâyihden gayr-i mütehâşi Ahmed bin Ömer nam ehl-i hevâ ve fasık ve facir 8) Bektaşî bulup zaviyeyi taleb eyledikde imtina etmekle mahkeme-i şerife da'vet edüp murafa'a sadedinde iken mezbur Ahmed bâlâda isimleri mestur olan kimesneler istigase edüp 9) mezburlar merkum Ahmed'in hevasına tâbi' olmağla cem' olup mahkemeye gelüp bu zaviye Bektaşîlere meşrutadır deyü beratıma nazar kılmadılar ve yedimde olan emr-i cihan-metâ'ıma mültefite 10) olmadılar ve her birine ta'zir icap eder akbeh kelimat ve eşna'-ı şütüm ile bana şetm etdiklerinden gayri berat ve emrimi tescile mâni' oldular mezburlar daima bu makule ictima' edüp nâ-seza 11) vaz' edüp benim gibi nice fukaraya zulüm ve ta'addîden hâlî değıllerdir sual olunup icra-yı hak olunmak taleb ederim dedikde gibbe's-sual merkumün cevaplarında bir husus için mahkemeye 12) ve mezbur İbrahim Dede'ye ve Ahmed dahi

zaviye-i mezbûre için kadı efendiye murafa'aya geldiklerinde biz mahkemede hazır bulunduk amma bunların husûsu için ictima' etmedik 13) ve mezbur İbrahim Dede'ye şetm etmedik ve şütûmu inkâr eylediklerinde mezbur İbrahim Dede'den kendüye şetm etdiklerine beyyine talep olundukda kasaba-i mezbûre hutebasından eş-Şeyh 14) Zekerîyye Efendi ibn-i Bâli Dede ve Veli Efendi ibn-i Abdurrahman ve Muslihiddin Efendi ibn-i Ramazan ve Abdülaziz Efendi ve Ali Efendi ibn-i Timurhan ve Abdurrahman bin Veli ve Mustafa Halife 15) ibn-i İbrahim Müezzîn ve Mustafa Halife ibn-i Pervane mahfil-i kazâya li-ecliş-şehade hâzûrûn olup gibbe's-şehade fi'l-vâki' mezbur İbrahim Dede berat-ı şerif ve emr-i şerif ile 16) zaviye-i mezbure zabtına gelüp zaviye-i mezburede sakın hâzır-ı bi'l-meclis olup erbab-ı fücûrun başı ve ihdas-ı bed' ve hud'ada cihan kallâşı Ahmed bin Ömer nam bir Abdal Bektaşî 17) bulup yedinde olan berat-ı âlîşân ve emr-i cihan-metâ' mücebince zaviye-i merkumeyi zamt murad etdikde ol fâcir ve hilekâr-ı mezbûrûnun her birine varup siz a'yân-ı vilâyetden 18) iken ben fakir sizi koyup kime kime varayım elimden gitdikde kande durayım deyü mezburların nefislerine mülâyim kelimat ile merkumları ağrar edüp sad hezar hile ile 19) kendüye imâle etmeğin mezburdan Handan Efendi ve İsmail Efendi ve Kethüdayeri Rüstem Bey ve Çolak İbrahim ve Çavuşzâde Mustafa Bey ve Evbaşzâde Mustafa Bey 20) Küçük Ali Bey ve Ahmed Bey ve Mehmed Bey dahi ol fâsık ve fâcirin kelimat-ı fitne-engizi tab'larına hoş gelmeğin gayret-i cahiliyye hoş etmekle mezburlar dahi 21) beride cem' olup mezbur Ahmed'e îânet için mahkemeye geldikde müdde'î-i mezbur İbrahim Dede berat-ı şerifi ve emr-i münifi ibraz etdikde berat-ı şerife nazar kılmadılar ve emr-i sultâna mültefit 22) olmadılar ve ta'ziri mucib akbeh elfaz ve eşni' kelimat ile mezbur İbrahim Dede'ye şetm edüp üzerine hücum edüp emr ve berada tescime mâni' oldular mezburlar hâzır-ı bi'l-meclis olup 23) dergâh-ı âlî yeniçerileri zümresinden yetmiş ikinci yayabaşılardan olan İbrahim Çelebi nam racil daima bu makûle cem'ıyyet edüp nice bunun emsali evzâ'-ı nâ-hemvârdan ve zulm 24) ve ta'addîden hâli değıllerdir deyü bi'l-muvacehe şehadet-i şer'ıyye etdikde ba'de't-ta'dil ve't-terke şehadetleri makbûle olmağın mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu 25) tahriren fi'l-yevmi's-sâmin min Zilhiceti's-şerife li-sene tis'a ve erba'în ve elf [08 Z 1049/31.03.1640]

Şuhûdü'l-hal _____

Mefharü'l-erbab-ı tahrir ve'l-ilm Hüseyin Efendi; Üstad eshab-ı takrir ve murakkam Reisülküttab; kıdvetü'l-müdakkikin el-müfti Feyzullah; Emin Efendi; Mehmed Efendi ibn-i Veli el-kâdı; fi'l-ikrar İbrahim Çavuş; fahrü'l-a'yân Mustafa Ağa; Sofyavî İbrahim Çavuş; Serdarbeyiyan Kuloğlu Mehmed Çelebi ibn-i Ali ve gayruhümü'l-huzzâr

- 1) Oldur ki
- 2) Eğirdir'de vâki' Baba Sultan zâviyesi vakfının vazife-i mu'ayyene ile 3) meşihatı mukaddem Şeyh İbrahim'in üzerinde iken ref'inden bin yüz on 4) dokuz tarihinde bâ-arzuhal es-Seyyid İbrahim Şâni'ye 5) mah-lûlünden bin iki yüz on beş senesinde Eğirdir kasabası ve Aydos 6) ve Isparta nâibleri arzlarıyla es-Seyyid eş-Şeyh Ömer'e tevcih olunup 7) üzerinde iken hîlekeş tâifesinden Derviş Hüseyin Dede bî-berat mutasarrıf olup 8) yedinde beratı yokdur deyü iki yüz on dört tarihinde müceddeden 9) kayd ile Hacı Bektaş Velî âsitânesinde seccadenişin olan 10) Abdüllâtif arzıyla askerîde berat verildikten sonra askerî 11) kaydı ref' ve terkin ve mâliye kaydı mûvebince merkûm Seyyid Şeyh Ömer'e 12) Eğirdir kasabasında Derviş Mehmed Efendi Hacı Bektaş 13) Velî âsitânesinde seccadenişin olan es-Seyyid Feyzullah 14) Efendi arzıyla merkûm Hüseyin Dede'ye tevcih ve berat 15) verildiği Anadolu Muhasebesi'nden mufassalan derkenar olunmuş 16) şimdi merkûm Seyyid Şeyh Ömer işbu arzuhalinde meşihat-ı 17) mezbûre maliye beratıyla üzerinde olup dahl icab etmez iken 18) ecânibden Hüseyin Dede zuhûr ve meşihat-ı mezbûrenin meşihatinde baba lâfzı 19) vardır Bektaşî tarîkine mahsusudur diyerek kaydına müracaat 20) etmeksizin askerîden müceddeden üzerine

berat ve ma'lûmu üzerinde 21) askerî kaydı ref' ve terkin ve kemâkân tarafından zabtuçün 22) ibka ve berat i'ta olunmuşiken bu def'a yine gıyabında bir takrib 23) ref' ve kendü üzerine berat etdirüp gadr etmekle ref'inden 24) kemâfi'l-evvel ibka buyurulmak bâbında istid'a-yı inâyet 25) eder. Meşihat-ı mezbûre bin yüz otuz dokuz tarihinden berü 26) Anadolu Muhasebesi'nden verilen berat mücebince kâdı ve nâib 27) arzları ve arzuhalleri ile tevcih olunarak maliye beratıyla sâhib-i 28) arzuhalin üzerinde iken kaydına müracaat ve ref'ine ta'arruz 29) olunmaksızın ibtida' Askerî Rûznâmçesinden bin iki yüz on dört tarihinde Baba Lûtfî Dede ref'inden Hüseyin Dede'ye Hacı Bektaş Velî 30) âsitânesinde seccadenişîn arzı ve müceddeden kayd ile 31) berat verilüp ba'de kâdı arzıyla kaydı terkin 32) ve Seyyid Şeyh Ömer'e ibkâ olunmuşiken uhdesine cülûs-ı hümayûndan sec-cade 33) nişîn-i merkûmun tekrar arz edüp ref' etdirmesi 34) kânun-ı tevcihâta mugayır olmağla ref'inden sâhib-i evveli 35) merkûm Seyyid Şeyh Ömer'e kemâ fi'l-evvel ibkâ kılınmak bâbında 36) fermân-ı âlîleri buyurulur ise.

29 Z 1215 [13.05.1801]

VESİKA NO: 30 / BOA. C.EV, No: 501/25350

Hüve

Fi'l-vâki'da'va-yı mezkûre kerrat ve merrat görülp şer'an müte'arife olmağla min ba'd istima' olunmamak üzre ferman-ı âlileri ihsanıyla me'cur olmaları mercûdur

Ed'dâ'î Abdullah

ufiye anhu

SAH

İşareti mücebince tevcih olunmak

Buyruldu

27 R sene 141 [30.11.1729]

1) Sa'âdetlü merhametlü atufetlü semahatlü efendim sultanım tâle bekâhu hazretlerinin ind-i aliyyelerine 2) arz-ı hâl-i fakir budur ki bu dâ'îleri merhum Hacı Evhad şeyhi Seyyid Hüseyin Efendi'nin hafidi olup 3) İstanbul'da Davud Paşa câmi'i kurbünde Ördek Baba zâviyesini işaret-i aliyyeleriyle bu dâ'îlerine 4) ihsan edüp on senedir ki mutasarrıf olup her sene birer Bektaşî musallat ve defe'at 5) ve kerrâtile ta'ciz ve murafa'a ve her def'ada hükkâm mezbûrları def' etdikce yedime birer i'lâm 6) verüp ve hâlâ musallat olan Derviş Bektaşî ile dahi iki def'a murafa'a olup mu'arazadan men' 7) birle yedime i'lâm verilmişken yine menu' ve mundefi' olmayup şimdi Rumeli kâdtaskeri 8) huzûrunda mücedded ta'ciz için murafa'a teklif edüp anlar dahi üzerimden bir melâhide ve zenâdikaya 9) vereyim derler evkâtım bunlar ile keşmekeş ile geçiyor bir vechile tab ve tüvanım ve tahammüle tâkatım 10) kalmamışdır Allah için ve Resûlullah rûhiçün olsun cümle berat senedlerim getürdüm 11) bu dâ'îlerinin halâsıçün re'y-i sevab ile yed-i müşfikâneleri her nice sünûh eder ise râzıyım 12) ol bâbda merhamet ve şefkat sa'âdetlü semâhatlü efendim sultanım hazretlerininindir.

Ed'âd'ıyyü'l-kadim

Seyyid

Abdülkerim

VESİKA NO: 31 / BOA. C.EV, No: 249/12436

Hüve

2

*Rumeli kâdıaskeri izzetlü ve faziletlü efendi hazretleri
şer‘ ile görüp i‘lâm eylesün deyü
Buyruldu*

1

1) Devletlü ve sa‘âdetlü sultânım hazretleri sağ olsun
2) bu kullar Hamid sancağında Burdur kazâsı sakinlerinden olup dokuz sene mukaddem kendü 3) malımız ile Bektaşî tekyesi bina edüp bilâ niza‘ berat-ı pâdişâhî ile mutasarrîf iken âhardan Mustafa nam 4) bir kimesne bunda kassârlık eder boyacılar ben Doğan Bey evlâdındanın deyü bir arzuhal ile kaydımız 5) bozdurup mal-ı mevrûsumuz ile on sene mukaddem bina eylediğimiz bir zâviyemiz elimizden alup hayf ve gadr 6) etmekle merahim-i aliyyelerinden temenna ve niyaz olunur ki hâlâ Hamidli bîgaraz Müslümanlar bunda çokdur ve hakkımız dahi bunda 7) mevcuddur faziletlü Rum[eli]kâdıaskeri efendi huzûrunda şer‘ ile görölüp ihkak-ı hak olunmak 8) bâbında ferman ve mübaşir çavuş kulları reca olunur bâki ferman devletlü ve sa‘âdetlü sultanım hazretlerindedir

Bende

Derviş

Mehmed Bektaşî

3

SAH

Ber-mûceb-i defter-i hazine

Vakf ————— 1

mezra‘a-i Doğan Bey oğlu İzzeddin

der Burdur

Kayd şüd —————

Mustafa Dede

bâ ru‘us-ı hümâyûn ve berat-ı hümâyûn fî 4 Z
sene 1097 [22.10.1686]

an evlâd

Berat —————

mezra‘adâr

zâyi‘ sitâde bâ ru‘us-ı hümâyûn ve arzuhal-ı hod
fî 10 Receb sene 1106 [24.02. 1695]

Yevm

mu‘ayyene

Berat —————

cülûs sitâde fî 22 C sene 1106 [11.02.1695]

Vech-i meşruh üzre zikr olunan mezra'adârlık mezbûrun üzerinde nâ mevcut ferman sa'âdetlü sultânıdır

Fî 5 Za sene 1111 [24.04.1700]

İMZA

4

SAH

İ'lâmları mûcebince ibka olunmak

Buyruldu

5

1) Ma'ruz-ı dâ'îleridir ki

2) Bâlâda tahrir olunan derkenar mûcabince arzuhal sahibi Derviş Mehmed'in 3) iddi'a eylediği mezra'a-i İzzeddin veled-i Doğan Bey berat-ı âlîşânla 4) evlâdiyyet üzre hasmı Mustafa Dede'nin üzerinde olup 5) mezbur Derviş Mehmed'in bir vechile alâkası ve mukaddema kendi 6) üzerinde olduğuna yedinde bir senedi olmadığına binâen 7) evlâddan olduğunu muvacehemde isbat eyle deyü mezbur 8) Mustafa Dede'ye hasm-ı şer'î olmayup da'vaya ehil değildir ferman veliyyü'l-emrindir fî 16 Za sene 111 [05.05.1700]

MÜHÜR

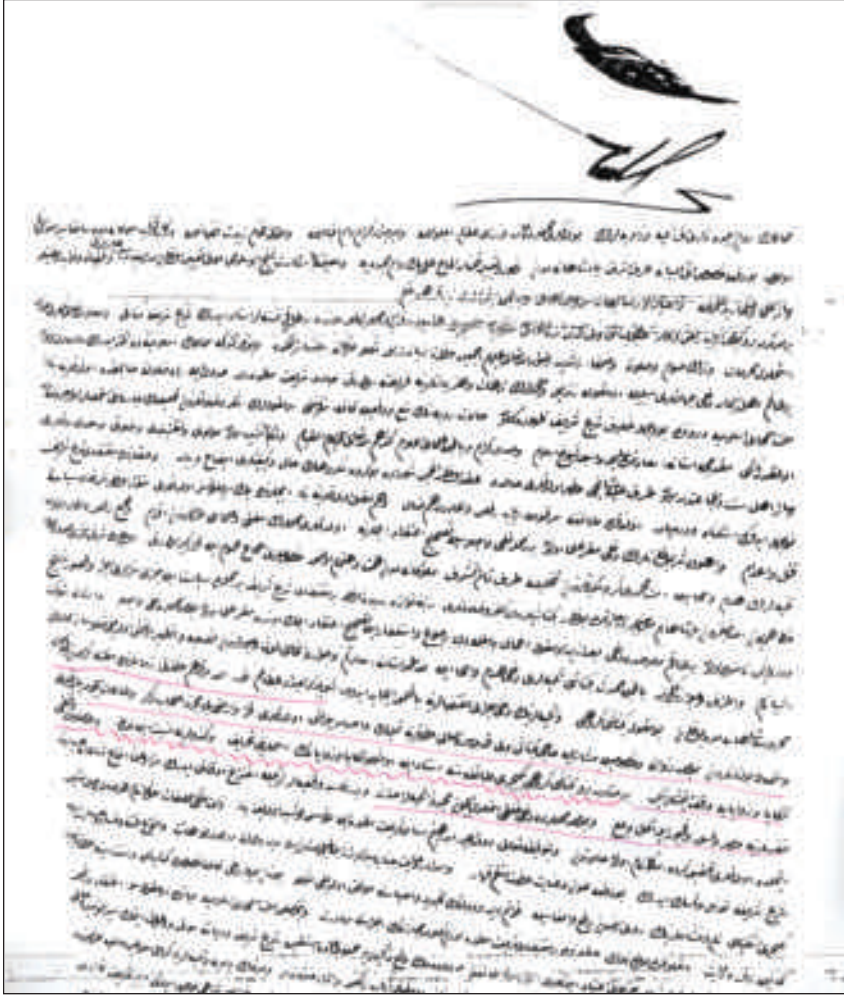

cümle Bektaşî tekyeleri dahi hedm ve imha olunarak sâdedil olan ümmet-i Muhammed ba-avn 6) ve inâyet-i hazret-i Bârî şer ve dalâletden kurtarılmış ise de tâife-i şerîfe-i merkûme nâm ve nişanları külliyyen rûy-ı arzdan ref‘ ve ilga olunan yeniçeri gürûhuna 7) müstenid olduklarından anların i‘âneleriyle memâlik-i mahrûsada baba ve abdal ve derviş ve sultân nâmlarıyla elsine-i nâsda mezkûr olan bir takım tekye 8) ve hânkâh zevâyânın mahlûlât ve tebdîlât ve ferâğ ve kasr-ı yedi Hacı Bektaş Velî hânkâhında sec-câdenişîn olanlar arzıyla tevcih olunarak 9) başka arz ve i‘lâm ve arzuhâl ile tevcih olunmamak üzere fermân-ı âlî ısdârıyla aklâma kayd düşürerek bu cihetle memâlik-i mahrûsada 10) ba‘zı ehlullahın mücerred derûnlarında zikrullah ve ibâdât ve ta‘at etmek üzere binâ ve ihyâ eyledikleri hânkâh ve tekye ve zevâyâyı kendüleri gibi 11) birer mülhid ve mudill habislere tevcih itdirtüp ol vechile idlâl-ı ibâd-ı müslimîne sâ‘yi oldukları müte-hakkik olmakdan nâşi imdi gerek Rumeli ve gerek Anadolu 12) taraflarında bunların arz ve inhâlarıyla şimdiye kadar tevcih olunmuş her ne kadar hânkâh ve tekye ve zevâyâ var ise cümlesinin birer birer kayıtlarını ve merbût 13) olan kurâ ve mezâri‘ ve evkâf-ı sâire keyfiyatını ve sâir âidâtlarını kalemlerinden ve defterhâne-i âmireden derkenar etdirderek meclisde müzakere 14) olduğu vechile keyfiyet ve iktizâsını ifaye mübâderet eyleyesün deyü.

Fî 18 Za sene 241 [24.06.1826]

Camaltı Levha: Allah, Hak, Muhammed, Ali, Fâtmatü'z-Zehra, Hasan, Hüseyin

.... şöyle ki ecdâd-ı izâmım nevrallahu merkadehüm hazerâtı zamanlarında mazanne-i kirâmdan ve fütûhât-ı vâki'ada bulunanlardan ba'zı zevâta ve husûsuyla müşârün-ileyh Hacı Bektaş-ı Velî kuddise sirruhü'l-âlî hazretlerine temlik ve ihsan buyurmuş oldukları kurâ ve arâziyi mücerred eshâb-ı zikr ve ta'at için yaptıkları tekâyâ ve zevâyâyâ vakf etmişler iken bir müddetden berü Bektaşî gürûhu yeniçeri tâifesine istinâd ile o misillü tekâyâ ve zevâyânın isimlerini tahrif ve kendülerine nisbet ile zabt ve hâsılât-ı vakfı nefislerine hasr ve fisk u fücûr ile ekl ü bel' ve ba'zı mahallerde dahi halkı idlâl için müceddeden tekyeler ihdâs 29.02.242 [02.10.1826]

VESİKA NO: 34a-b / BOA.İE.BH, No: 16/1448

VESİKA NO: 34 a-b / BOA.İE.BH, No: 16/1448

Hüve

**İzzetlü defterdar efendi görüp i'lâm eylesün deyü
Buyruldu**

18 R sene 133 [17.03.1721]

1) Devletlü merhametlü sultânım hazretleri sağ olsun
2) Bu fukara kulları Karamürsel nahiyesine tâbi' Kıran nâm karye ahalisi olup karyemizin bundan akdem altmışdan müteceviz 3) ahalisi olup beher sene vâki' olan tekâlifi olan kütük ve karyemizin yazusu olan bin dört yüz 4) akçe kadirga kürek vürdinar bahası kayd olunmuşiken kırkar ellişer guruş olurlar ve geçen senede vâki' olan zelzeleden karyemiz ekseri harab ve adamlarının kimisi mecruh ve ekseri Karamürsel kasabasına nakl edüp ancak onbeş 5) yirmi kadar adam kalup yine bu fukaradan vâki' olan tekâlifi odun kütük kadirga kürek vürdinar bahası 6) vermeğe tâkatimiz olmayup perakende ve perişan olmağla yüz tutarak merhamet ümidiyle yüz süregelerek merahim 7) aliyyelerinden mercudur ki yazumuz olan kadirga kürek vürdinar bahası olan bin dört yüz akçe mahallinden 8) derkenar olunup altı yüz akçe dahi beher sene zamm ikişer bin akçeden ziyade alınmamak bâbında ferman devletlü 9) inayetlü sultânım hazretlerindir.

Bende

Ahali-i karye

SAH

Telhisi mücebince hükm

Buyruldu

Arz-ı bendeleridir ki

Karamürsel nâhiyesine tâbi' Kıran nam mahallenin Tersâne-i Âmire ocaklığı olan kürek-i paşa ve kadirga vürdinar ve bellut bahası olmak üzere senede bin dört yüz akçe mîrfleri olduğu derkenar olmuştur. Mahalle-i mezbûre ahalisi mukayyed olan mîrflerini edada kusurları yoğiken tahsiline me'mur olanlar kanaat etmeyüp kırkar ellişer guruşları alup gadr etmeleriyle men' ve def' için emr-i şerif recasına arzuhal ederler hilâf-ı emr-i defter ve ziyade mutalebesiyle rencide olunmaya deyü emr-i şerif tahriri bâbında ferman devletlü sa'âdetlü sultânım hazretlerindir. İMZA

Fî gurre-i Ca sene 133 [28.02.1721]

VESİKA NO: 35 / BOA.C.EV, No: 414/20953

-2-

SAH

*İşaretleri mücebince tevcih
olunmak
Buyruldu*

27 Receb sene 1172

[26.03.1759]

-1-

-3-

*Mücebince tevcih olunmak
mercûdur*

Ed-Dâ'î Mehmed Salih

Ufiye anh

1) Der-i devlet-i mekine dâ'î-i keminelidir ki İstanbul'da Topkapısı nezdinde vezir-i a'zâm-ı sâbık Ahmed Paşa câmi'-i şerifi evkâfı mahsûlünden almak üzere Üsküdar muzâfatından Karamürsel nâhiyesinde Pazaryeri'nde Kara

Musa câmi'-i şerifinde yevmî altı akçe vazife ile hatib ve yevmî iki akçe ile sermahfil ve yevmî iki akçe ile mu'arrif olan Süleyman bin Ahmed hüsn-i rızâ ve ihtiyârıyla işbu erbab-ı istid'adan bâis-i refi'a-i ubûdiyyet İbrahim Efendi ibn-i Mehmed dâ'îlerine feragat ve kasr-ı yed etmekle hitâbet-i mezkûre ve sermahfil ve mu'arrif vazife-i merkûmelerıyla mezbûrun ferağ ve kasr-ı yedinden merkum İbrahim Efendi dâ'îlerine tevcih ve yedine berât-ı şerif-i âlîşân sadaka ve ihsan buyurulmak recasına vâki' hal bi'l-iltimas der-i devlet-medâra arz olundu bâki emr ü ferman hazreti men lehal emrindir fî yevmi'l-hamis min şehr-i Recebül-ferd li-sene isna ve seb'în ve mieteyn ve elf [04.03.1759]

El-abdü'd-dâ'î li'd-devleti'l-aliyye

Mehmed Salim el-müvellâ hilâfa be-Karamürsel

-4-

Ber-mûceb-i Defterhâne-i Âmire

Vakf ————— 1

câmi'-i şerif merhum vezir-i a'zam sabık Ahmed Paşa

der nezd-i Bâb-ı Top der İstanbul

Süleyman Halife

bin Ahmed

hatib ve sermahfil

ve mu'arrif câmi'-i

Kara Musa

Yevm

10

Bera-yı hitabet. Yevm: 6

Bera-yı sermahfil. Yevm: 2

Bera-yı mu'arrif. Yevm: 2

*Vech-i meşruh üzre defterde mesturdur ve işaret-i aliyye ile ... gelmiştir
ferman devletlü sultânım hazretlerindir*

Fî 26 Receb sene 1172 [25.03.1759]

İMZA

-6-

Konunun Dîvân-ı Hümâyûn'da görüşüldüğüne dair işaret

VESİKA NO: 36 / TS.MA. e, No: 1045/13-10

- 1) Tahrir-i kitab-ı mer'î budur ki
- 2) Medine-i Üsküdar muzâfatından Karamürsel kasabası kuralarından Hâlîdere nâm karye ahalisinden İbrahim 3) ibni el-Hac Mahmud ve Halil Yazıcı ibni Ali ve Ulaşlı nam karye ahalisinden Hızır Kethüda ibni Hasan ve Ali Yazıcı 4) ibni Minnet ve Konca nam karyeden Andotaki veled-i Kostantin ve Kaşanon veled-i Yorgaki ve Ereğli yalısı nam 5) karyeden Halil Efendi ibni Mehmed ve Mustafa bin Hüseyin ve Ereğli köyü nam karyeden Süleyman Hoca ibni 6) Mehmed ve Balıkcı Mehmed bin Mustafa ve Konuklu nam karyeden Koca Ahmed bin Ali ve kasaba-i merkumeden el-Hac Halil 7) ibni İsmail ve Derzi Mustafa bin Ahmed ve el-Hac Nuh mahallesi sakinlerinden Receb Efendi ibni Mustafa 8) ve İvaz Hoca ibni Mehmed ve Sefer bin Mehmed ve Sepetçiler mahallesinden Süleyman ibni Halil ve Mehmed Reis ibni Mustafa ve 9) Cami mahallesinden Şaban ibni Mehmed ve Sefer bin Ahmed ve Dolayoba mahallesinden Halil Reis ibni Turmuş 10) ve Kıran mahal-

lesinden el-Hac Himmet bin İlyas ve Dere nam karyeden Halil Hoca ibni Mehmed ve Himmet bin Hüseyin 11) ve Karaahmedli nam karyeden Osman Hoca bin Mehmed ve Halil bin İbrahim ve İnebeyli nam karyeden Mustafa bin 12) İvaz ve İbrahim bin Hızır ve Saraycık nam karyeden Bâli bin Mehmed ve Karayorgi veled-i Nikola ve Hersek 13) nam karyeden Mustafa bin Veli ve Mehmed bin Ahmed ve Yeniköy nam karyeden Vartan veled-i Henik ve Merde- 14) göz nam karyeden David veled-i Tutamon ve Akçat nam karyeden Ahmed Hoca ibni Mehmed ve Fuğlacık nam 15) nam karyeden Penayot veled-i Yorgi ve sâirleri bi-cem'ihim meclis-i şer'-i hatiri'l-lâzımü't-tevkirde asker-i İslâm zafer- 16) encam için iştirâ-ı zahire ihracına me'mur olan kıdvetü'l-emasil Hüseyin Ağa ibni Mustafa mahzarında 17) her biri ikrar ve takrir-i kelâm edüp bu sene-i mübarekede sefer-i hümayûna me'mur olan asker-i İslâm için 18) üzerlerimize edası lâzım gelen iki bin kile-i İstanbulî şa'irin her sekiz kilesi bir guruşa ve beş yüz 19) kile hıntanın her beş kilesi yüz guruşa olmak üzere taraf-ı mîrîden müşârün-ileyh Hüseyin Ağa yediyle 20) irsal olunanı üç yüz elli guruş iştirâ' semeni her birimiz meclis-i şer'îde tamamen alup kabz edüp zikr 21) olunan şa'ir ve hınta'ı me'mur olduğumuz Üsküdar iskelesinde kabzına me'mur olan mu'accelen eda-i 22) ketb olundu tahriren fi'l-yevmi's-sâdis min Muharremi'l-haram li-sene hamse ve semanin ve elf [12.04.1674]

Şuhûdü'l-hal —————

Hüseyin Ağa ibni Mehmed, Hasan Çelebi ibni Mustafa Bey, Abbas Beşe ibni Hüseyin, Mustafa Efendi ibni Himmet, Yusuf bin Abdülkadir ve gayrühum

Geçen Asırda Karamürsel kasabasının bir kısmı (Sultan Abdülhamid fotoğraflarından)

Geçen Asırda Karamürsel kasabası sahilinin batı ciheti

VESİKA NO: 37 / TKGM. TTD-EVKAF, No: 579, v. 142/A-B

Zâviye ————— i
 Ali Dede mezkûr Ali Dede kendü arak-ı cibîniyle bir zâviye binâ idüb altı müdlük
 mikdârı bağın öşrün sâhib-i arzına edâ itdikden sonra bâki mahsûlâtı âyende ve revend-
 eye sarf ola deyü vakf idüp ve dest-meded için üç sahan üç tepsi ve iki hereni ve bir
 kazgan ve bir tencere ve bir kefgir ve bir kefçe ve iki re's merkeb ve bir kara sığır çifti
 dahi vakf ola deyü şart eylemiş

Dervişân ve hitmetkârân —————

Derviş Nasreddin şeyh-i zâviye İbrahim Dede habbaz Derviş Ali Dede tabbah
 Bâli Dede hizemkeş Halil Abdal bağcıyân Hayran Dede ferraş Yusuf Dede saka

Neferen

8

Ber-mûceb-i defter-i atik

VESİKA NO: 38 / BOA.MAD, No: 9772, s. 186-187

1) Rumeli ve Anadolu câniblerinde vâki' sancak dahilinde kâin bulunan Bektaşiyân tekâya ve zevâyalarının fakat türbe mahalleri 2) var ise ibkâ kılnarak ma'da mahallerinin hedmiyle enkaz ve sâir bulunan emval ve eşya ve emlâk ve hayvanât ve hubûbat ve sâirelerinin cânib-i mîrîçün 3) zabt ve fûruhtu ve hâsıdan ve esmanlarının mukâta'at hazinesine teslimi sünûh-karîn-i irade-i seniyye iktizasından olduğuna binâen melâhid-i 4) Bektaşiyye yedlerinde olmakla kadimden berü tasarruf edegeldikleri tekye ve zâviyeler enkaz ve tarla ve bağ ve bağçe ve hayvanât ve saireden 5) zabt olunarak enkaz ve sârenin sâirenin muhalledâtı asâkir-i mansûre umûruna sarfla ve **Karamürsel nâhiyesinde Ali Dede ve yine nâhiye-i mezkûrede Karşu Baba tekyesi** (s. 186)

ve **Yalakâbâd kazâsında vâki' Yazdaşvîrâmı mezra'ası ve yine kazâ-i Yalakâbâd'da Ali Dede zâviyesi** (s. 187)

Fî 3 Ca sene 1243 [22.11.1827]

VESİKA NO: 39 / BOA.MAD, No: 8252, s. 3

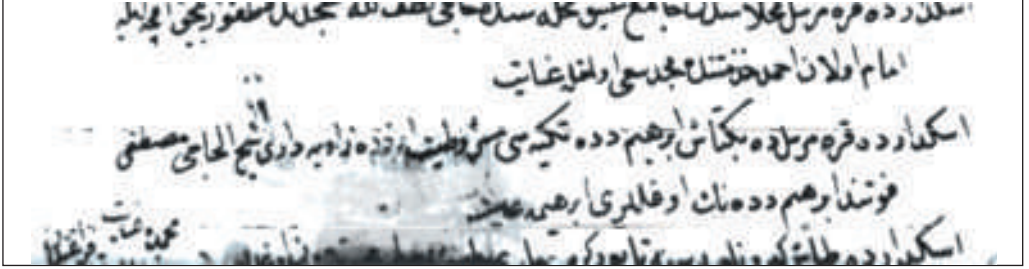

Karamürsel nâhiyesinde Ali Dede ve yine nâhiye-i mezbûrede Karşu Baba Bektaşî ve zâviye ve tekâyâlarında mâr-rü'z-zikr meşhid ve câmi'-i şerîfe ve türbe ve mektebi olan vakıfların yine kemâ fi's-sâbık hizmetleri rü'yet ve ta'amiye ciheti var ise müstahlefine tevcih olunmak için arz ve inha olunmak tahrir-i meşihat ve zaviyedârlık ve tevliyet tevcihinden ve âhar vakıflara ta'amiye ta'yininden bu def'a sarf-ı nazar olunarak yalnız [zaviye]dâr hizmeti tevcih olunmak üzere erbâb-ı istihkakdan olanlara arz ve i'lâm olunmak bâbında başka ve zikr olunan [Bektaşî] mülhidler-i tekâyâ ve zaviye ve mezra'asının ber-vech-i muharrer zabtı icab edenlerden müsakkafâtı olanların eshâbından icarlarını tahsil ve icare-i vahide ile olan müstagalâtı âhare bi'l-icareteyn fûruht olunarak... (üstteki çerçeve ve devamında)

... Yalakâbâd kazâsında vâki' Yazdaşvîrânî mezra'ası ve yine Yalakâbâd da Ali Dede zâviyesi ... (alttaki çerçevdede)

3 Ca 1246 [20.10.1830]

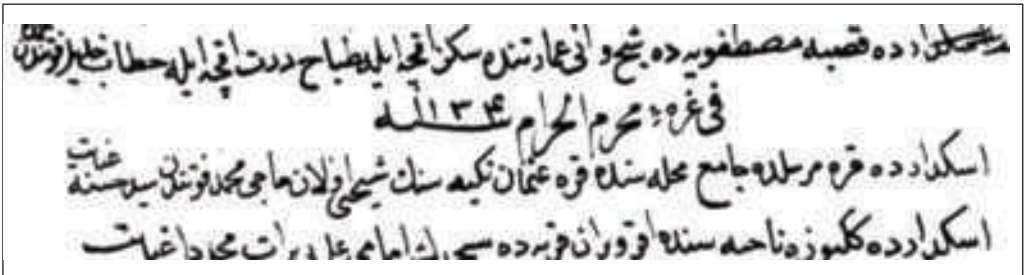
VESİKA NO: 40 / VGM_DEFTER__01067_0001-4, s. 11

Üsküdar'da Karamürsel'de Bektaş İbrahim Dede tekkesi maşrutiyet üzre zaviyedarı Şeyh el-Hac Mustafa fevtinden İbrahim Dede'nin oğulları İbrahim'e, Aliş'e Fî gurre-i Saferü'l-hayr sene 1133 [02.12.1720]

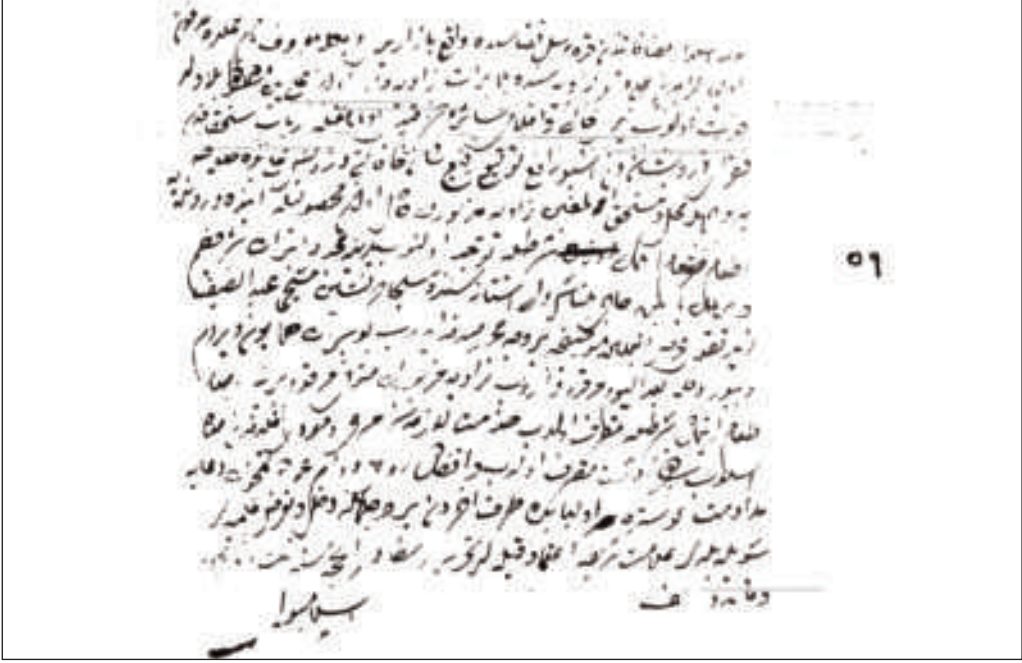

VESİKA NO: 41 / VGM_DEFTER__01067_0001-4, s. 12

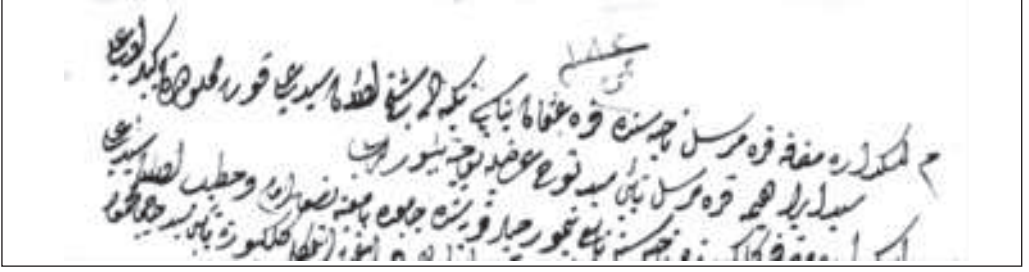
Üsküdar'da Karamürsel'de Câmi mahallesinde Kara Osman tekeyesinin şeyhi olan Hacı Mehmed fevtinden Seyyid Hasan'a inayet. Fî gurre-i Muharremü'l-haram sene 1134 [22.10.1721]

VESİKA NO: 42 / Üsküdar Şer'iyeye Sicili, No: 480, v. 59/A

1) Medîne-i Üsküdar muzâfâtından Karamürsel kazâsında vâki' Pazaryeri dimekle ma'rûf nâm mahalde medfûn 2) evliya-i kirâmdan Ali Dede zâviyesinde bilâ berât zâviyedâr olan Ali bin Mustafa bilâ veled 3) fevt olup yeri hâlî ve aklâm-ı sâirede kaydı olmamağla erbâb-ı istihkakdan 4) fukarâ-yı dervişândan işbu râfi'ü't-tevkî-i refîû's-şân-ı hâkânî Derviş Ali zîde salâhuhû 5) her vechile mahall ve müstahik olmağın zâviye-i mezbûrun hâsıl olan mahsûlünden âyende ve revendeye 6) it'âm-ı ta'âm eylemek şartıyla tevcih olunup yedine muharrer berât-ı şerîfim 7) verilmek bâbında Hacı Bektaş Velî âsitânesinde seccadenişîn şeyhi Abdüllâtîf 8) zîde takvâhû arz itmeğın mücebince ber-vech-i muharrer sadaka idüp bu berât-ı hümayûnu virdim 9) ve buyurdum ki ba'de'l-yevm merkûm varup zâviye-i mezbûrun müteveffa-yı merkûm yerine it'âm-ı 10) ta'âm itmek şartıyla tasarruf eyleyüp hizmet-i lâzimesin mer'î ve müeddî kıldıkdan sonra 11) üslûb-ı sâbık üzre mutasarrıf olup vâkıfın rûh-ı azîziçün du'âyâ 12) müdavemet göstere ol bâbda taraf-ı âhardan bir vechile dahl ve ta'aruz kılmayalar 13) şöyle bileler alâmet-i şerîfeye i'timad kılalar tahrîren fî evâsıt-ı Zilhicce li-sene tis'a ve seb'în ve mi'e ve elf [21-30.05.1766]

VESİKA NO: 43 / VGM_DEFTER__01057, s. 13

Üsküdar'a muzafe Karamürsel nahiyesinde Kara Osman binası tekyede şeyh olan Seyyid Ali fevt mahlûlünden kebir oğlu Seyyid İbrahim'e Karamürsel nâibi Seyyid Nuh arzıyla tevcih buyruldu fî Muharrem sene 182 [Mayıs 1768]

VESİKA NO: 44 / A_{DVNSSKT_d_179_18, s. 33

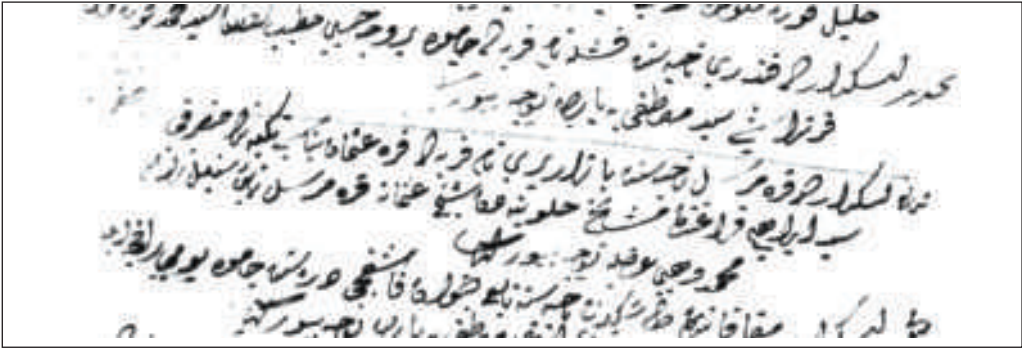
- 1) Üsküdar kazâsı muzâfâtından Karamürsel nâhiyesi nâibine hüküm ki:
- 2) Üsküdar kazâsı muzâfâtından Karamürsel nâhiyesine tâbi' Pazaryeri demekle ma'rif mahalde vâki' evliya-i kirâmdan Ali Dede zâviyesinin zâviyedârlığına Ali bin Mustafa mahlûlünden bin yüz seksen 3) üç senesi evâil-i Zilhicce [28.03-06.04.1770] tarihiyle

müverrah bir kıt'a berât-ı şerîfimle mutasarrıf olan Derviş Ali ile bin yüz seksen dört senesi evâil-i Saferi'l-hayrî [27.05-05.06.1770] tarihiyle müverrah bir kıt'a 4) berât-ı şerîf mahtûkunca zâviye-i mezbûrenin şeyhi es-Seyyid İbrahim kasr-ı yedinden tasarruf iddi'â eden Osman İstanbul'da meclis-i şer' de merkûm Ali Dede'nin babası Ahmed min gayr-ı 5) vekâletihu terâfu' murad edüp lâkin merkûm Ali hâlâ İstanbul'da mevcut olmayup nâhiye-i merkûmede ve husûs-ı mezbûr ahali-i nâhiyenin gereği gibi ma'lûmları olmağla tarafeyne terk-i himayetle 6) mahallinde murâfa'a iktiza edüp ve mezbûr Ahmed'in oğlu üzerinde olmağın merkûm Osman mahallinde şer' ile görülüp hazır ve hasım olunmak bâbında emr-i şerîfim sudûrunu istid'a eyledüğünü 7) bi'l-fi'l Rumeli ile kâdiaskeri olan mevlânâ Mehmed edâmallahu te'âlâ fezâilühu i'lâmı mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlîşân yazılmışdır.

Fî evâil-i Ra sene 1184 [25.06-04.07.1770]

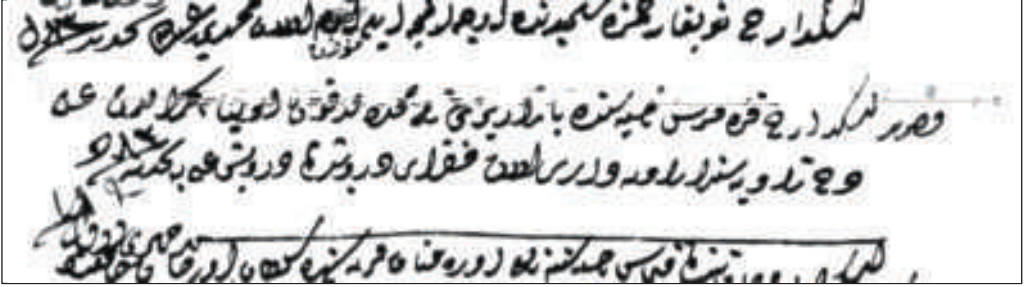

VESİKA NO: 45 / VGM_DEFTER_01072, s. 9

Üsküdar'da Karamürsel nahiyesinde Pazaryeri nam karyede Kara Osman binası teknenin mutasarrıf Seyyid İbrahim ferağından meşayih-i Halvetiyyeden Şeyh Osman'a Karamürsel naibi Sünbülzâde Mehmed Vehbi arzıyla tevcih buyuruldu. Fî şehr-i Safer sene 1184 [Mayıs 1770]

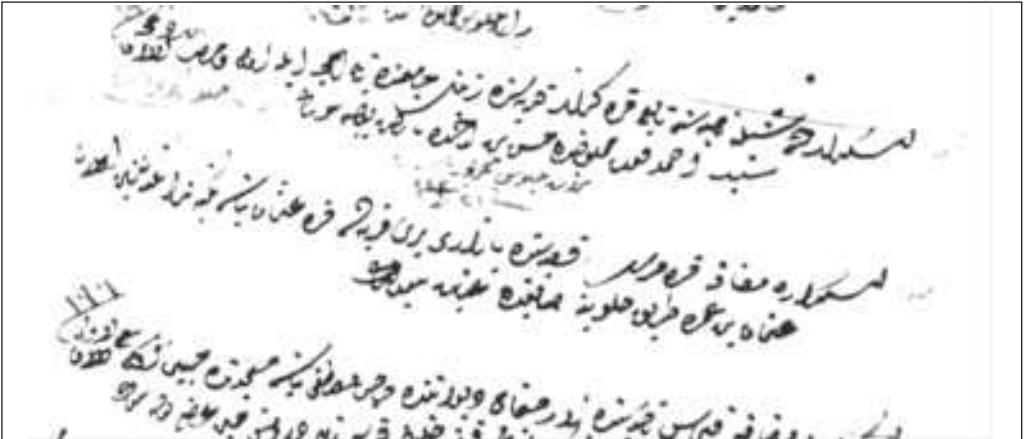
VESİKA NO: 46 / VGM_DEFTER_01065, s. 6

Üsküdar'da Karamürsel nahiyesinde Pazaryeri nam mahalde medfun evliya-i kiramdan Ali Dede zaviyesinde zaviyedarı olan fukara-yı dervişden Derviş Ali'ye tecdid fi 8 Z sene 189 [30.01.1776]

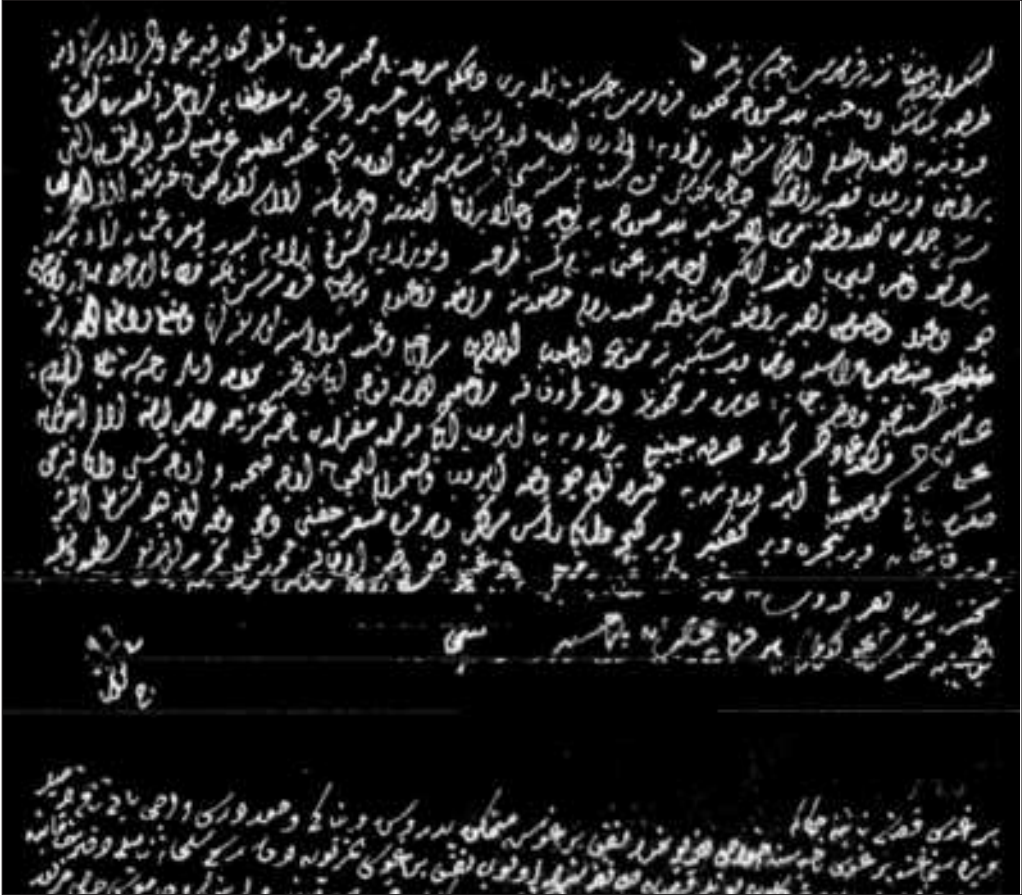

VESİKA NO: 47 / VGM_DEFTER_01071, s. 18

Üsküdar'a muzafe Karamürsel kazasında Pazaryeri karyesinde Kara Osman binası tekyenin tekyenişin olan Osman bin Ömer'e tarik-i Halvetiyye zâyi'inden inayet buyruldu fi şehr-i Zilhicce sene 195 [Aralık 1781]

VESİKA NO: 48 / BOA. A.{DVNSAHK.İS..d, No: 10, s. 176

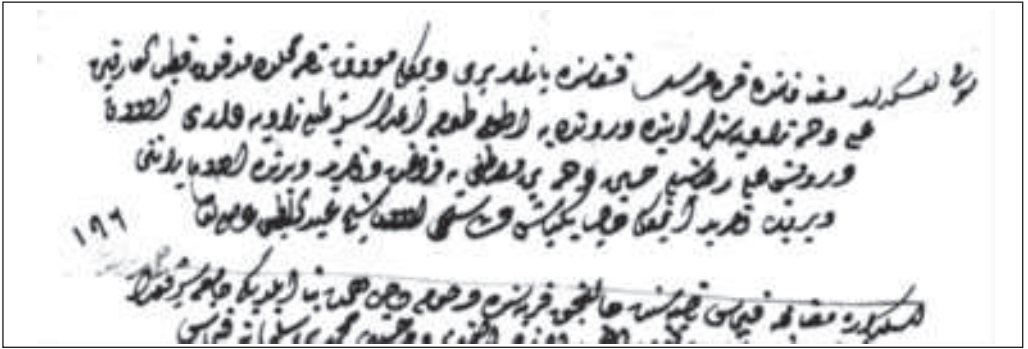
- 1) Üsküdar kasabası muzâfâtından Karamürsel nâhiyesi nâibine hüküm ki:
- 2) Tarîk-i Bektâşîden Hüseyin zîde salâhühû gelüp Karamürsel nâhiyesinde Pazaryeri dimekle ma'rûf nâm mahalde medfûn kutbül-ârifîn Ali Dede zâviyesinin âyende 3) ve revendeye it'âm-ı ta'am etmek şartıyla zâviyedârı alan Derviş Ali rızâsıyla Hüseyin Dede bin Mustafa'ya ferâğından ve kasr-ı yedinden 4) berâtını verüp kasr-ı yed itmekle Hacı Bektâş Velî âsitânesinde seccadenişîn olan Şeyh Abdüllâtîf arzıyla işbu bin yüz doksan altı 5) senesi Cumâdelevvelinde mumâ-ileyh Hüseyin zîde salâhühûya tevcih ve hâlâ berâtı üzerinde ve uhdesine edâsı lâzım gelen hizmetin edâ idüp 6) bir dürlü dahl icab itmez iken ecânibden Osman nâm kimesne zuhûr ve ve bu zâviye Eşrefî zâviyesidir ve

Kara Osman zâviyesidir 7) deyü dahl ve husûs-ı mezbûr berâtle İstanbul'da sadr-ı Rum huzurunda murafa'a ve i'lâm ve mücebince Karamürsel nâibine hitâben emr-i âlî sâdır ve mücebince 8) zabtıçün mürâsele dahi virmişiken yine memnu' olmayup ol vechile müdahale ve gadr sevdâsında olduğun inha ve men' ve dahl olunmamak bâbında 9) in-âyet istid'â ve defterhâne-i âmiremde mahfûz ve defter-i mevkûfâta müraca'at olundukda Kocaeli sancağından Yalakâbâd nâhiyesine tâbi' Zâviye-i 10) Ali Dede mezkûr Ali Dede kendü arak-i cibîniyle bir zâviye binâ idüp iki müdlük mikdârı bağıın öşrün sâhib-i arzına edâ itdikden 11) sonra kazgan ve tencere ve bir kefgir ve bir kefçe ve iki re's merkeb ve bir kara sığır çifti dahi vakf ola deyü şart eylemiş 12) tahtında yedi nefer dervişân ve hizmetkârân ber-müceb-i defter-i atîk deyü defter-i evkâfda muharrir kalemiyle tahrir olunduğu mestûr ve mukayyed 13) bulunmağın mahallinde şer'ile görülmek bâbında fermân-ı âlîşân yazılmışdır.

Fî evâil-i C sene 196 [14-23.05.1782]

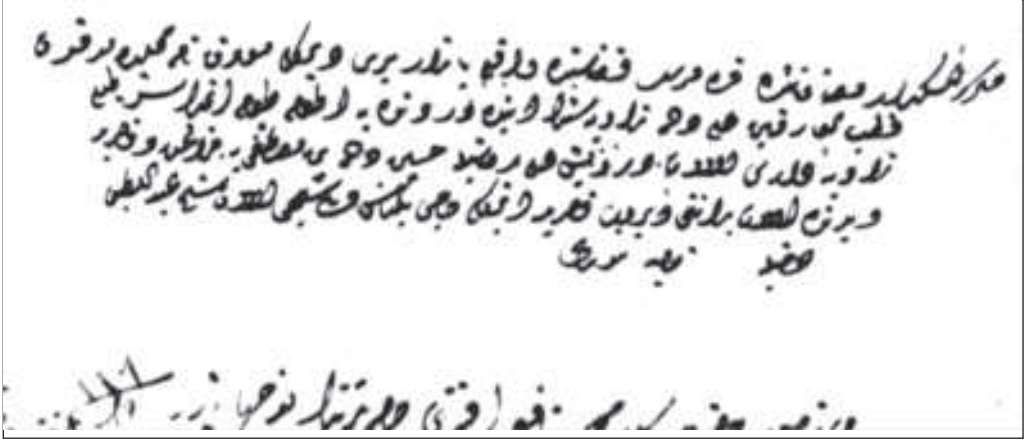
Nesîmî

VESİKA NO: 49 / VGM__DEFTER__01071_0001-5, s. 19

Üsküdar muzafatından Karamürsel kazâsında Pazaryeri demekle ma'rif nam mahalde medfun kutbü'l-ârifîn Ali Dede zaviyesinin âyende ve revendeye it'am-ı ta'am etmek şartıyla zaviyedârı olan Derviş Ali rızasıyla Hüseyin Dede bin Mustafa'ya feragat ve kasr-ı yed ve yedinde olan berâtını verüp kasr-ı yed etmekle Hacı Bektaş Veli şeyhi olan Şeyh Abdüllâtif arzıyla tevcih. Şehr-i Cemaziyelevvel 196 [Haziran 1782]

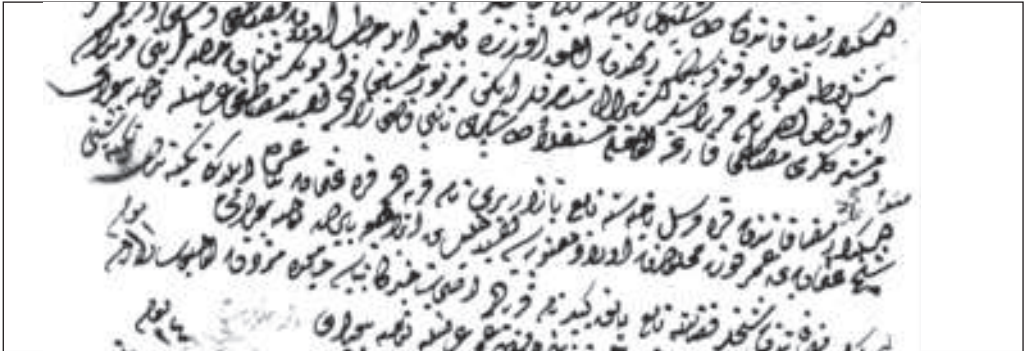
VESİKA NO: 50 / VGM__DEFTER__01071_0001-5, s. 20

Üsküdar muzâfâtından Karamürsel kazâsında vâki‘ Pazaryeri demekle ma‘ruf nam mahalde medfun kutbü'l-ârifîn Ali Dede zaviyesinin âyende ve revendeye it‘am-ı ta‘am etmek şartıyla zaviyedârı olan Derviş Ali rızasıyla Hüseyin Dede bin Mustafa'ya feragat ve kasr-ı yed ve yedinde olan berâtını verüp kasr-ı yed etmekle Hacı Bektaş Veli şeyhi olan Şeyh Abdüllâtîf arzıyla tevcih buyuruldu

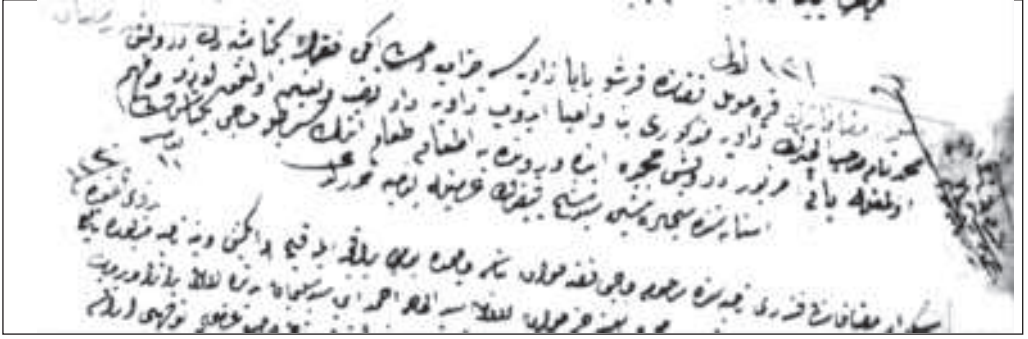
L 196 [Eylül 1782]

VESİKA NO: 51 / VGM__DEFTER__00531, s. 8

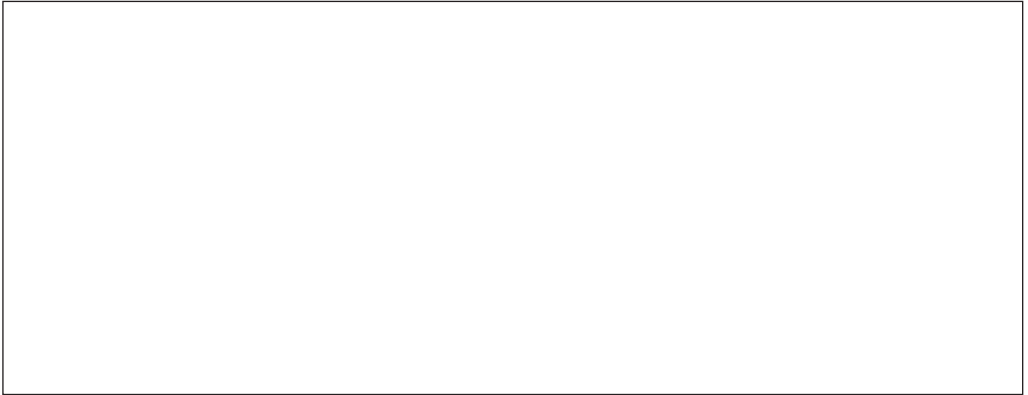
Üsküdar muzafatından Karamürsel nahiyesine tâbi‘ Pazaryeri nam karyede Kara Osman bina eylediği tekyenin tekyenişini Şeyh Osman bin Ömer fevt mahlûlünden evlâd-ı maneviyesi es-Seyyid Halil bin İbrahim'e bâ-berat tevcih buyuruldu fî 4 C sene 1214 [03.11.1799]

VESİKA NO: 52 / VGM_DEFTER__00533, s. 155

Üsküdar muzafatından Karamürsel nahiyesinde Pazaryeri nam karyede Kara Osman binası tekyenin tekyenişin olan es-Seyyid Halil bin İbrahim bilâ veled fevt mahlûlünden es-Seyyid Hasan bin es-Seyyid Mehmed'e naibi el-Hac Ali arzıyla merkuma tevcih buyuruldu fî şehr-i Zilka'da sene 1225 [Aralık 1810]

VESİKA NO: 53 / VGM_DEFTER__00534, s. 3

Üsküdar muzafâtından Karamürsel kazasında Karşu Baba zaviyesi harab ve hâl iken fukara-yı Bektâşiyeden Derviş Mehmed nam sâhibü'l-hayrın zaviye-i mezkûru bina ve ihya edüp zaviyedar nasb ve ta'yin olunmak lâzım ve fehm olmağla bâni-i mezbur Derviş Mehmed'e âyende ve revendeye it'am-ı ta'am etmek şartıyla Hacı Bektaş Velî âsitânesinde seccadenişin Seyyid Şeyh Feyzullah arzıyla tevcih buyuruldu

Şehr-i Ramazan sene 1230 [Ağustos 1815]

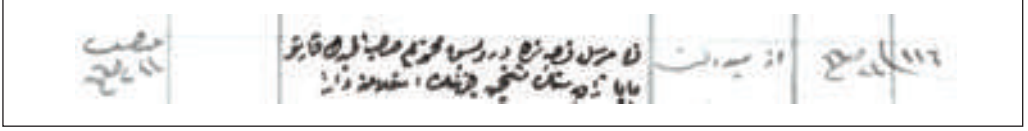
VESİKA NO: 54 / BOA. EV, No: 14049, s. 120

İzmid Evkaf Müdüriine

1) Karamürsel'de Karşu Baba zâviyesinin meşihat cihetine mutasarrıf pederleri Hacı Hasan Dede'nin vefat eylediğinden ve kendülerinin 2) ta'şîri zâviye-i mezkûreye merbut olan bağ ve tarla ve eşcâr hâsılâtına münhasır bulunduğundan bahisle cihet-i mezkûrenin uhdelerine 3) tevcihi husûsu Ali Rıza ve Fatma Zehra taraflarından bâ-arzuhâl niyâz ve istid'â olunmuş ve kuyûda lede'l-müraca'a Karamürsel kazâsında 4) eshâb-ı hayrâtdan Derviş Mehmed'in binâ eylediği Karşu Baba zâviyesinin meşihat ciheti tarîkat-ı aliyye-i Mevleviyyeden mumâ-ileyh Hacı Hasan Dede'nin 5) uhdesinde olduğu anlaşılımış olup ancak bu makûle taşrada kâin husûsat-ı evkâfın mahalleri sancak meclislerinde evkâf müdürleri 6) hâzır oldukları halde bi'l-rü'ye keyfiyetleri bâ-mazbata ve i'lâm inhâ olunarak ana göre icra-yı icabı nizâmından bulunmuş olmasıyla 7) ba'de icabına bakılmak üzere evvele mirde husûs-ı mezkûrun ber-mûceb-i nizâm mahallince iktizâsının icrâsıyla keyfiyetin iş'ârı 8) husûsuna fî 17 Receb sene 66 [29.05.1850]

VESİKA NO: 55 / BOA. EV, No: 14138, s. 8

116

24 Ca sene 66 [07.04.1850]

İzmid'den

Karamürsel kazâsında Derviş Mehmed nâm sâhibü'l-hayrın Karşu Baba zâviyesinin meşihat cihetinin isti'lâmına dâir.

Bir kıt'a mektubu verilmiştir 24 Ca sene 66 [07.04.1850]

VESİKA NO: 56 / BOA. EV, No: 13818, v. 41/B

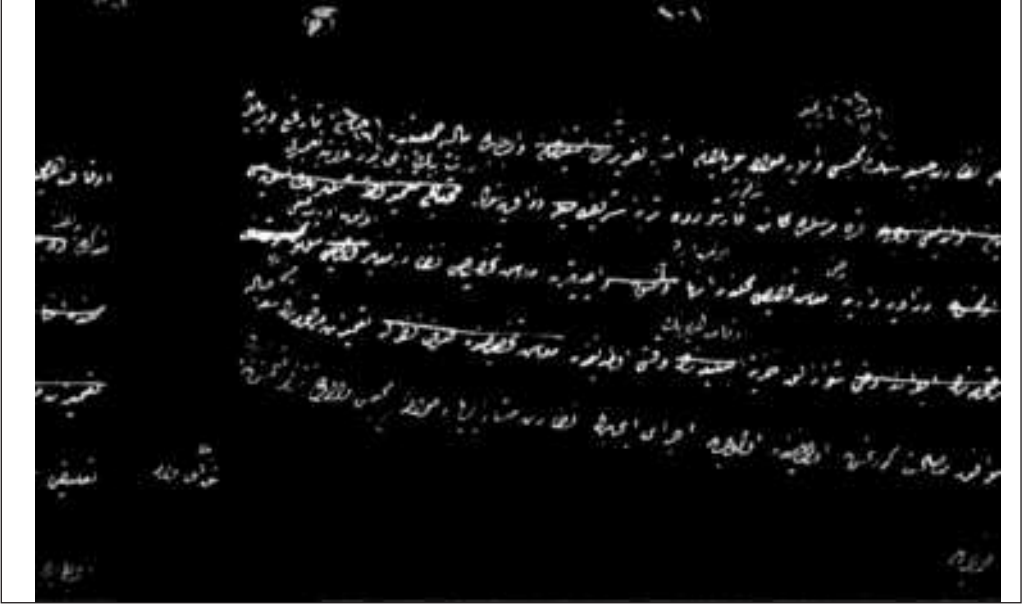
Karamürsel'den.

Mahall-i mezkûrde eshab-ı hayratdan Karşu Baba zâviyesi isti'lâmına dair arzuhali kadı: 1

17 Receb 66 [03.12.1849]

Arzuhali üzerine kaydı ba'de'l-derkenar olan arzuhali dahi rabt-ı telhis olunarak verilmiştir fi 20 M sene 68 [14.11.1851]

VESİKA NO: 57 / BOA. MVL, No: 355/77

Zeyl

201

Evkâf-ı Hümâyûn Nezâret-i celilesinin 11 Ca sene 74 [29.12.1857] tarihiyle Meclis-i Vâlâ'ya havale buyurulan işbu takririne ve ol bâbda maliye cihetinden fî 16 Ca sene 74 [03.01.1858] tarihli verilen müzekkireye nazaran Karamürsel'de kâin mezkûr Karşu Dede türbe-i şerife ve zâviyesinin dört bin iki yüz guruşla ta'miri ve zâviyedârına dahi ma'aş tahsisi mahallinden inha olunmuş ise de açıkdan maaş tahsisi nizamına mugayır olup olamayacağı şu aralık hazine-i evkâf-ı hümâyûnun vakti olmadığından ta'mirat-ı merkûmenin dahi şıkk-ı sâni kararıyla müsa'ade-i hâle ta'liki muvafık-ı maslahat görünmüş olduğundan ol vechile icra-yı icabının nezâret-i müşârün-ilyehaya havalesi Meclis-i Vâlâ'da tezekkür kılınmıştır ol bâbda ferman

VESİKA NO: 58 / BOA. KK, No: 217, s. 17

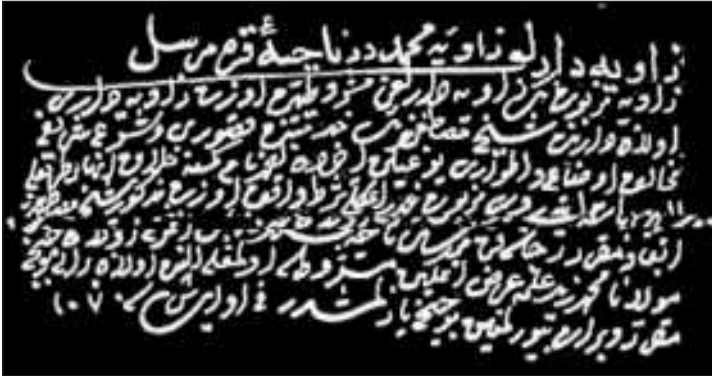

Şeyhlik ————— i
Zâviye-i Mehmed Efendi der Karamürsel

Şeyhi olan Mustafa nâmeşru' vaz' ile müttehem ve zâviyesi dahi mu'attal olmağla Karamürsel nâibi Mehmed' in arzıyla Şeyh Ahmed'e verilmek buyruldu

Fî 8 B sene 70 [20.03.1660]

VESİKA NO: 59 / BOA. KK, No: 271, s. 84

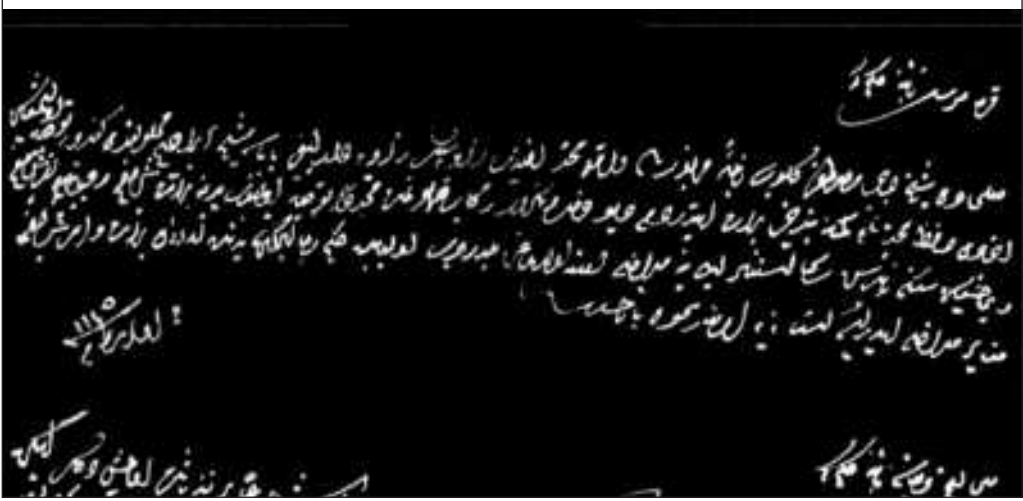

Zâviyedârlık ————— 1

Zâviye-i Mehmed der nâhiye-i Karamürsel

Zâviye-i mezbûrenin zâviyedarlığı meşrutiyet üzre zâviyedârı olan dârende Şeyh Mustafa'nın hizmetinde kusûru ve şer'-i şerife muhalif evzâ' ve etvârî yoğiken âhardan Ahmed nâm kimesne hilâf-ı inha bir tarikle alup berat etdirüb mezbûre gadr etmekle şart-ı vâkıf üzre mezkûr Şeyh Mustafa'ya ibka ve mukarrer recasına Karamürsel nâhiyesinde nâibü'ş-şer' olan Mevlânâ Mehmed zîde ilmühû arz etmekle meşruta olmağla elinde olan beratı mücebince mukarrer verile buyrulmağın mücebince yazılmışdır fî evâil-i Ş sene 1070 [12-22.04.1660]

VESİKA NO: 60 / BOA. A_{DVNSSKT, No: 38, s. 256

- 1) Karamürsel nâibine hüküm ki
- 2) Sulehadan Şeyh Hacı Mustafa gelüp nahiye-i mezbûrede vâki' Mehmed Efendi zâviyesinin zâviyedârlığı babası Şeyh İbrahim mahlûlünden kendüye tevcih olunmağın
- 3) âhardan Hâfız Mehmed nâm kimesne ben dahi berat etdirdim deyü dahl ve tekrar rikâb-ı hümayûnumda müceddeden tevcih olunup yedine berât-ı şerîfim vukû'uyla emri şerifim
- 4) verilmişken sen ki nâibsin sana istinad ile yine müdahale üzre olduğun bildirüp ol bâbda hükm reca etmeğın yedinde olan berât-ı şerîfime
- 5) mugayır müdahale eder ise Âsitâne'ye ihzârîçün yazılmışdır

Fî evâil-i Ra sene 1115 [15-24.07.1703]

VESİKA NO: 61 / BOA. A_{DVNSSKT, No: 38, s. 100

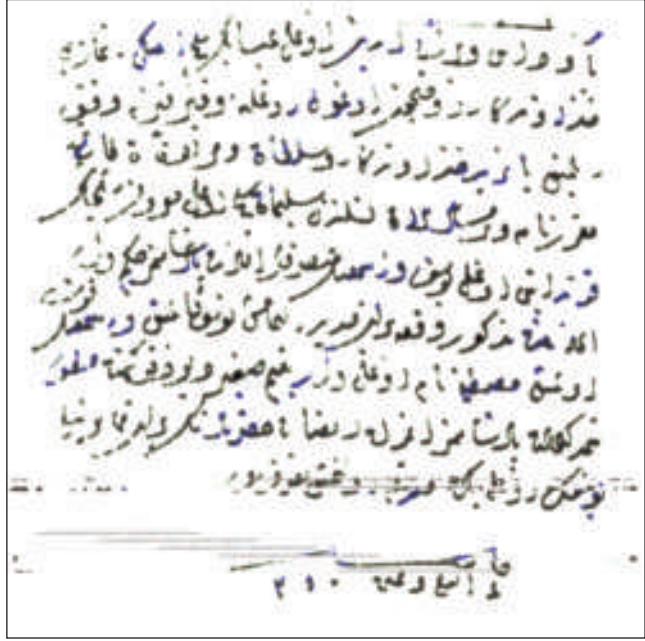

1) Üsküdar kâdısına hüküm ki

2) Ulemâdan Hâfız Mehmed Südde-i sa'âdetime gelüp Karamürsel kazâsında vâki' Mehmed Efendi Zâviyesi bundan akdem Şeyh Ahmed Efendi fevtinden şeyhülislâm işâretiyle kendüye 3) tevcih olunup mâliye tarafından verilen berât-ı şerîfimle üzerinde ve hizmetinde iken âhardan Derviş Mustafa hilâf-ı inhâ alup gadr itmekle rikâb-ı 4) hümâyûnuma arzuhâl eylediğünde kendüye ibkâ ve mukarrer kılınup müceddeden mâliye tarafından berât-ı şerîfim verildiğinden Karamürsel nâibi olan ... [boş] nâm kimesne 5) merkurdan ahz-ı rüşvet itmekle mezbûreye verilen cedîd mâliye berâtı ve emr-i şerîf ve başka hüccet alup ve zâviyesinden ehl-i iyâliyle ihrac 6) ve habs eyledüğünden ma'da hatibi olduğu câmi'-i şerif cemaatini dahi eline teşekki eden hitabet arzın verüp âhara tevcih etdireyüm deyü 7) ta'addi ve ziyâde zulm etdiklerin bildirüp sen ki Üsküdar kâdısı mevlânâ-yı mumâ-ileyhsin nâib-i mezbûr ile mezkûr Derviş Mustafa Âsitâne-i sa'âdete 8) ihzâr olunmak bâbında hükmi hümâyûnum reca etmeğin mezbûrlar Âsitâne-i sa'âdete ihzâr olunmak için yazıldı.

Fî evâhir-i S sene 1115 [06-14.07.1703]

VESİKA NO: 62 / BOA.
MAD, No: 22, s. 131

Mezra'a _____ i
Yavdaşvîrânî Aydınoğlu İsa Bey Şeyh İnebey Gâzî'ye Hudâverdigâr rûhiçün oğul oğluna ve kızı kızına vakf etmiş Bâyezid hudâvendigâr ve Sultan Murad Hân tâbe serâhum mukarrernâme vermişler el-ân neslinden Süleyman Şeyhoğlu Maruf Şeyh'in kadındaşı oğlu Yusuf ve İsmail mutasarrıflar ellerinde pâdişâhımız hükmü var el-haletü hâzihi mezkûr vakfı berât-ı cedid almamış Yusuf kalmış ve İsmail fevt olmuş Mustafa nâm oğlu var yetim sagîr deyü defter-i köhnede mestûr şimdiki halde pâdişâhımız e'azzalluhu en-sârehu hazretlerinin berât-ı hümâyûnuyla Yusuf'un oğlu Bekir'e sadaka olunmuş tasarruf eder.

Hâsıl _____
ani'l-galle ve gayruhû 350

VESİKA NO: 63 / TKGM. TTD-EVKAF, No: 579, v. 141/B

Mezra‘a _____ i
 Yavdaş-vîrânı Aydınoglu İsa Bey Şeyh İnebeği'ye Gâzi Hudâvendigâr rûhiçün oğul
 oğluna ve kız kızına vakf itmiş Bâyezid Hudâvendigâr ve Sultân Murad Hân tâbe
 serâhüm mukarrernâme virmişler el-ân neslinden Süleyman Şeyhoğlu Ma‘ruf Şeyh'in
 karındaşı oğlu Yusuf ve İsmail mutasarrıflar ellerinde pâdişâhımız hükmü var el-hâletü
 hâzihî yanında mezkûr vakfa berât-ı cedîd almamış Yusuf kalmış ve İsmail fevt olmuş
 Mustafa nâm oğlu var yetim-i sagîr deyü defter-i köhnede mestûr şimdiki halde pâdi-
 şâhımız e‘azzallahû ensârehû hazretlerinin berât-ı hümâyûnuyla Yusuf'un oğlu Bekir'e
 sadaka olunmuş tasarruf ider ber-mûceb-i defter-i atîk hâliyâ pâdişâhımız berâtıyla Bekir
 oğlu Ma‘rûf Derviş nâm kimesne mutasarrıfdır

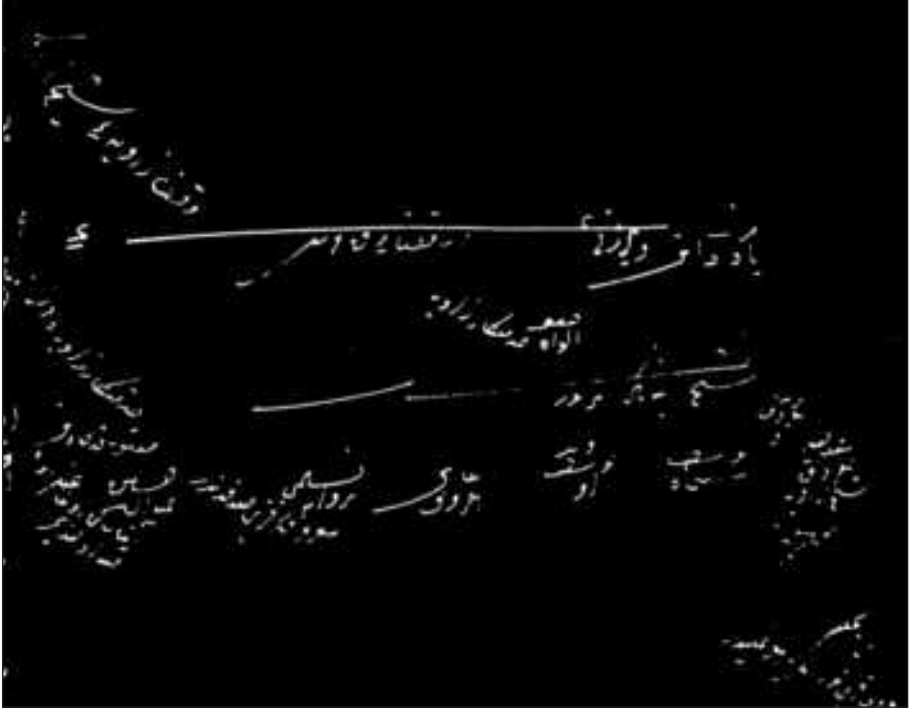
Elvan b. İsmail hizmetkâr-ı zâviye
 Hacı Ayvad b. Sevindik hizmetkâr-ı zâviye
 Mustafa b. Ma‘rûf
 Eşref birader-i O
 Yusuf b. Süleyman
 Halil veled-i O

Hâsıl

ani'l-galle ve gayruhû

350

VEŞİKA NO: 64 / BOA. TT, No: 630, s. 822

Vakf-ı Zâviye-i Şeyh İnebey

Mezra'a _____ i
Yavdaş-vîrânı der kazâ-i Karamürsel

Cafer b. Elvan hizmetkâr-ı zâviye

Zâviye-i Şeyh İnebey-i mezbûr

Mustafa b. Maruf şeyh-i zâviye

Yusuf b. Süleyman

Yusuf veled-i O

Abbas b. Maruf

Nesimi b. Pervane Maruf kızı tarafınan

Hasan b. Abdullah anda sakin olmağın kayd olundu

Maşuka Kadın hizmetkâr-ı zâviye-i mezbûr

VESİKA NO: 65 / BOA. İE. EV. No: 30/3455

Handwritten document in Ottoman Turkish script. The document is divided into several sections, some of which are numbered 1 through 6. Section 1 is a large block of text at the bottom left. Section 2 is a large block of text in the center. Section 3 is a smaller block of text at the top right. Section 4 is a smaller block of text at the top left. Section 5 is a smaller block of text at the bottom left. Section 6 is a red circular stamp and a signature at the bottom right. The document is written on aged, yellowed paper.

1

2

3

4

5

6

Handwritten text in Ottoman Turkish script, including a signature and a red circular stamp.

1F. EV	
30	3655

VESİKA NO: 65 / BOA. İE. EV, No: 30/3455

-1-

Der-i devlet-i mekîne arz-ı dâ'î-i kemîne budur ki Yalakâbâd kazâsına tâbi' Yavtaş nâm karyede Gâzî Şeyh İnebey'in bina eylediği tekyesinin meşihati evlâd evlâdına meş-rûtiyyet üzere mutasarrıf olan Ali fevt olup meşihati mahlûl olmağla yerine işbu bâ'is-i arz-ı ubûdiyyet sulbî oğulları Mustafa ve Hızır her vechile müstehik olmağın mezbûrîn dâ'îlerine ber-vech-i iştirak muvacehe olunup yedlerine berât-ı âlîşân sadaka ve ihsan buyurulmak recasına pâye-i serîr-i a'lâya arz olundu bâkî fermân dergâh-ı adâlet udû-lünedir

El-abdü'd-dâ'î li'd-Devleti'l-Aliyye
Süleyman el-müvellâ hilâfe bi-kazâ-i Yalakâbâd

-2-

Kayd-ı kadîmden

Kazâ-i Yalakâbâd
der liva-i Kocaeli

Mezra'a-i Yavdaş-vîrânı Aydınoglu İsa Bey Şeyh İnebeği'ye Gâzi Hudâvendigâr rûhiçün oğul oğluna ve kız kızına vakf itmiş Bâyezid Hudâvendigâr ve Sultân Murad Hân tâbe serâhüm mukarrernâme virmişler el-ân neslinden Süleyman Şeyh oğlu Ma'ruf Şeyh'in karındaşı oğlu Yusuf ve İsmail mutasarrıflar ellerinde pâdişâhımız hükmü var el-hâletü hâzihî yanında mezkûr vakfa berât-ı cedîd almamış Yusuf kalmış ve İsmail fevt olmuş Mustafa nâm oğlu var yetim-i sagîr deyü defter-i köhnede mestûr şimdiki halde pâdişâhımız e'azzallahû ensârehû hazretlerinin berât-ı hümayûnuyla Yusuf'un oğlu Bekir'e sadaka olunmuş tasarruf ider ber-mûceb-i defter-i atîk hâliyâ pâdişâhımız berâtıyla Bekir oğlu Ma'ruf nâm kimesne mutasarrıfdır. Neferen 6

Hâsıl

Ani'l-galle ve gayruhu

350

Evkaf

-3-

SAH

Vakf-ı mezbûr ibtida defterhâne-i âmirede derkenar olunmak iktiza ider fermân sa'adetlî sultânım hazretlerindir Fî 25 Receb sene 1111 [16.01.1700] İMZA

Defterhânesi Görüle

-4-

Anadolusu görüle

Ber-mûceb-i

Defterhâne

Tûr Ali bin Pîrî Berat _____

ve diğêr Ali dâde cülûs-ı hümâyûn

ber-vech-i fî 2 M sene 1099 [08.11.1687]

meşruta

zâviyedâr

Muayyene

Vech-i meşrûh üzre verildi Fî 3 Ş sene 1111 [24.01.1700]

-5-

SAH***Mûcebince tevcih olunmak******Buyruldu***

-6-

Mutabık

-7-

Derkenar parafı fî 2 Ş sene minhü [23.01.1700] Feyzullah

VESİKA NO: 66 / BOA.AE.SAMD.III, No: 118/11672

VESİKA NO: 66 / BOA.AE.SAMD.III, No: 118/11672

SAH

Ber-mûceb-i
defter-i hazîne

Vakf _____ 1
mezra'a-i İnebey der karye-i Yavdaş tâbi'-i Yalakâbâd

Fatma Hâtun
an evlâd-ı
vâkîf
mezra'adâr
yevm
mu'ayyene

*Vech-i meşrûh üzre defterde mestûrdur fermân devletlü sultânımındır
Fî 24 C sene 115 [04.11.1703]*

İMZA

SAH

*Mûcebince tevcih olunmak
Buyruldu
25 C sene 115 [05.11.1703]*

Der-i devlet-i mekîne arz-ı bendegânem budur ki nezâretimizde olup Yalakâbâd'a tâbi' Yavdaş karyesinde İnebey zâviyesine âyende ve revende yevmî vazife ile zâviyedâr olan Emine Fatma Hâtun müteveffiye olup mahlûl olmağla yerine işbu bâis-i arz yine evlâd-ı vâkıfdan müteveffiye mezkûre Fatma Hâtun'un oğlu Mehmed kulları her vechile mahal ve müstahik olmağın zâviyedârlık-ı mezbûr yevmî vazife-i mu'ayyene ile merkûm kullarına tevcih ve yedine berât-ı âlîşân sadaka verilmek recasıyla der-i devletlerine arz olundu. Bâki emr ü ferman der-i devletindir

Bende
Süleyman Ağa
serhazin-i
bîrûn-ı
hassa
en-nâzır
hâlâ

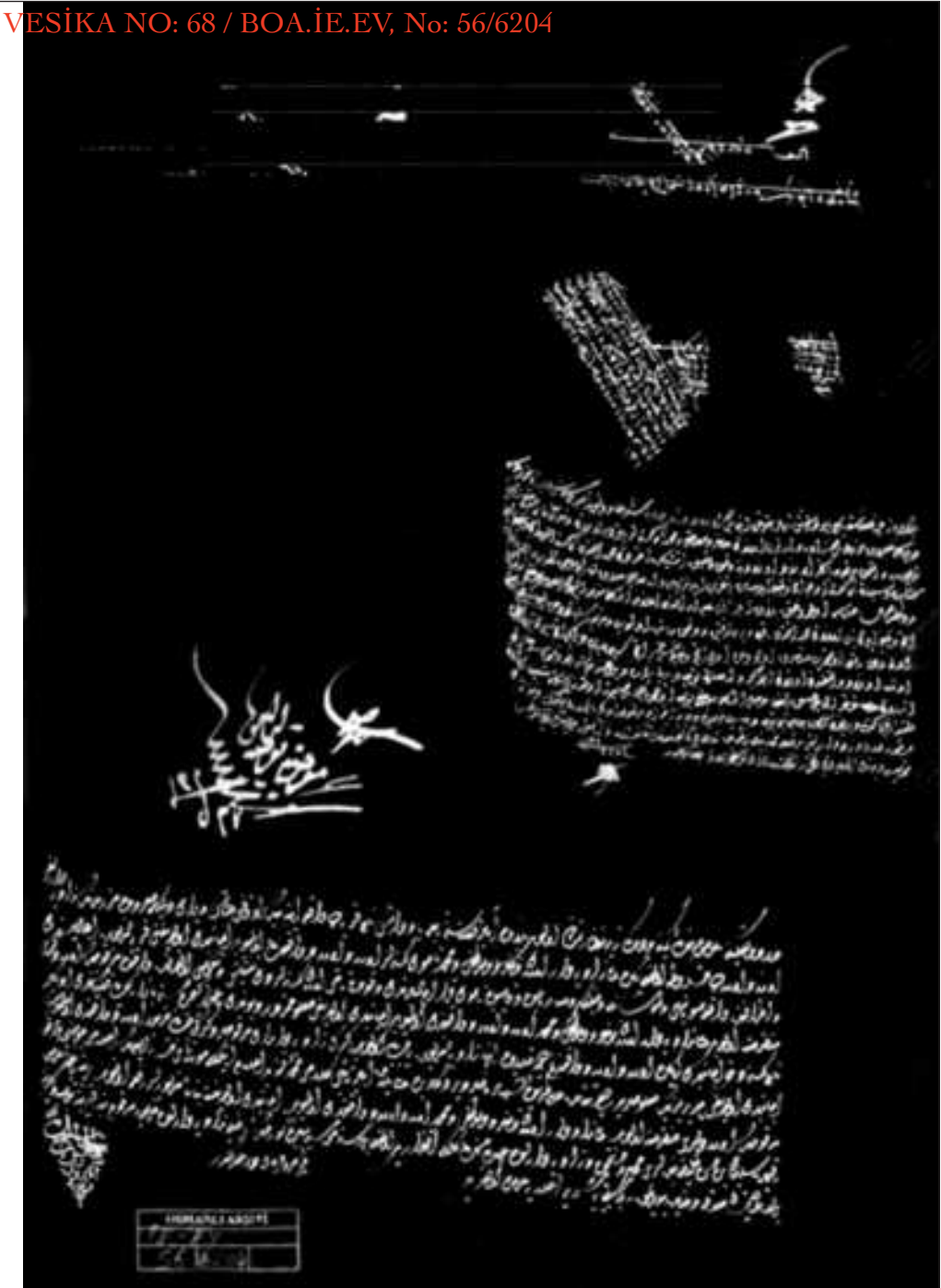
VESİKA NO: 67 / BOA.A.{DVNSRSK.d. 28, s. 100

1) Yalakâbâd kazâsına tâbi 'Yavdaş nâm karyede müteveffa İnebey evlâd ve evlâdına meşrûta vakf eylediği 2) Taşvîrân mezra'ası demekle ma'rûf mezra'anın zâviyedarları olan Hızır ve Mustafa ve Mehmed nâm kimesneler 3) yedimizde olan defter-i hâkânî mücebince zâviye-i mezbûreyi vakf-ı merkûm yalnız evlâd evlâdına vakf ta'yin 4) etmişken âhardan Mehmed Efendi nâm kimesne altı akçe vazife ile kâtib ve Süleyman nâm kimesne üç akçe vazife ile 5) cibâyete bir takrib ile lüzumu vardır deyü hilâf-ı inhâ ile arz edüp ve berât etdirüp ve vakfin müsa'adesi 6) olmadığın Yalakâbâd nâibi Abdullah Efendi i'lâm etmekle mumâ-ileyhin i'lâmî mücebince yevmî altı akçe vazife 7) ile kâtib olan Mehmed Efendi ref' ve yeri terkin ve vakfa hâiz olup ve mezbûr Süleyman dahi ecânibden 8) olmağla ol dahi ref' olunup mutasarrıf olduğu üç akçe vazifesinin bir akçe-siyle câbi ve iki akçesiyle 9) kâtib olmak üzere evlâd-ı vâkıfdan olan Ebubekir veled-i Salih'e tevcih ve yedine berât verilmek recâsına nâzır-ı vakf serhâzin-i 10) endurûn-ı hassa izzetlü el-Hâc Hasan Ağa arz etmekle mücebince tevcih olunmak buyruldu.

19 Ş sene 131[07.07.1719]

VESİKA NO: 68 / BOA.İE.EV, No: 56/6204

VESİKA NO: 68 / BOA.İE.EV, No: 56/6204

Hüve

SAH

Ber-müceb-i defter-i hazine

Vakf ————— 1

mezra'a-i İnebey der karye-i Yavdaş tâbi'-i Yalakâbâd

Mehmed	Ebubekir	Berat sitâde an ref'-i Süleyman b. Hasan ez an sebep ki
binti Fâtıma	bin Salih	hilâf-ı inha fî yevm 3 akçe berat gerde ve müsaade
an evlâd-ı	an evlâd-ı	nâbude Abdullah Efendi nâib-i Yalakâbâd i'lâm gerde
vâkîf	vâkîf	ve ecanibe bude ve mezbur Ebubekir an evlâd-ı vâkîf
mezra'adâr	câbî	ve fî yevm 1 akçe câbi ta'yin şude bâ-arz-ı Hacı Hasan
yevm	yevm	ağa-yı serhazin-i enderûn-ı hassa en-nâzır ve ru'us fî 19 Ş
mu'ayyene	1	sene 1131[27.06.1719]

1) Yalakâbâd kazâsına tâbi' Yavdaş nâm karye müteveffa İnebey evlâd ve evlâdına meşruta ve vakf eylediği Taşvîran mezra'ası 2) demekle ma'rif mezra'anın zâviyedârları olan Hızır ve Mustafa ve Muhmed nam kimesneler yedimizde defter-i hâkânî mücebince zâviye-i 3) mezbûreye vakf-ı merkûm yalnız evlâd evlâdına vakf ve ta'yin etmişiken âhardan Mehmed Efendi nâm kimesne altı akçe vazife ile 4) kitabet ve Süleyman nam kimesne üç akçe vazife ile cibayete bir takrib ile lüzumu vardır deyü hilâf-ı inha ile arz olup ve berat etdirüp 5) ve vakfın müsaadesi olmadığı Yalakâbâd nâibi Abdullah Efendi i'lâm etmekle mumâ-ileyhin i'lâmı mücebince yevmî altı 6) akçe vazife ile kâtib olan Mehmed Efendi ref' ve yeri terkin ve vakf mande olup ve mezbûr Süleyman dahi ecanibden olmağla 7) ol dahi ref' olunup mutasarrıf olduğu üç akçe vazifesinin bir akçesiyle cibayet ve iki akçesiyle kâtib olmak 8) üzere evlâd-ı vâkıfdan Ebubekir veled-i Salih'e tevcih ve yedine berat verilmek recasına nâzır-ı vakf serhazin-i 9) enderun-ı hassa izzetlü el-Hâc Hasan Ağa arz etmekle mücebince tevcih olunmak deyü bin yüz otuz bir senesi Şaban'ın on 10) dokuzuncu günü [07.07.1719] verilen ru'us-ı hümayûnla tevcih ve cibayet-i mezbûre yevmî bir akçe ile merkum Ebubekir'e berat verildiği defterde 11) mesturdur ve mezra'adarlığı merkum Mehmed binti Fatma an evlâddan üzerinde kalmışdır ve Anadolu muhasebesinden dahi derkenarda 12) muharrerdir ve bundan akdem dahi derkenar olunmuşdur ferman devletlü sultanım hazretlerindir.

Fî 27 L sene 1132 [01.09.1720]

İMZA

SAH

*Mûcebince tevcih olunmak**Buyruldu**27 L sene 132 [01.09.1720]*

1) Der-i devlet-i mekîne arz-ı bende-i kemîne budur ki zîr-i nezâretimizde olup Yalakâbâd kazâsına tâbi' Yavdaş nâm karyede vâki' İnebey evkâfı Taşviran demekle ma'ruf mezra'anın zâviyedârlığı 2) evlâd ve evlâda meşrûta olmağla lâkin hâlâ zâviyedâr olan Hızır ve Mustafa ve Mehmed nâm kimesneler evlâd ve evlâd-ı vâkıfdan olmayup ecânibden olduğunu karye-i mezbûre ahalilerinden 3) ve etrafında vâki' Subaşı ve Tavşanlı ve Çiftlik ve Sara[y]cık ve Kacık nâmun kurâ ahalilerinden vukûf-ı tâmmı olan kimesnelere teftiş ve tefahhus olundukda vâkıf-ı merkûmun evlâdları 4) mutasarrıf olup hâlâ zâviyedâr olan Hızır ve Mustafa ve Mehmed evlâd ve evlâddan olmayup ecânibden olduğu ma'lûmumuzdur ve bundan ma'da geçen sene Pazarköy kazâsından Ebubekir 5) nâm kimesne dahi ecanibden iken evlâd ve evlâd-ı vâkıfdanım deyü hilâf-ı inha zâviye-i mezbûreye hâlî olup gerek zâviyedârân-ı merkûmîn ve gerek hâlî-i mezbûr evlâd-ı evkâfdan olmayup 6) ecanibden olduğu her birimizin ma'lûmudur deyü tamamen alâ tarîki'-ş-şehâde haber verdiklerin hâlâ Yalakâbâd nâibi Kelâmî Mehmed Efendi i'lâm etmekle Mevlânâ-yı müşârün-ileyhin i'lâmı mûcebince vâkıf-ı 7) merkûmun evlâdları münkarize olup hâlâ zâviyedâr olan Hızır ve Mustafa ve Mehmed evlâd ve evlâd-ı vâkıfdan olmayup ecanibden olduğuna binâen mezburlar ref' olunup yerine bâis-i arz-ı 8) rıkkıyyet Süleyman bin Hasan Halife bendeleri mahal ve müstahik ve zâviyedârlık uhdesinden gelmeğe iktidarı olmağla beher sene muhasebesin görmek şartıyla zâviyedârlık-ı mezbur merkum üzerlerine tevcih ve yedine 9) berat-ı âlîşân sadaka ve inayet buyrulmak recasıyla recasıyla pâye-i serîr-i a'lâya arz olundu. Bâki emr ü ferman der-i adlındır.

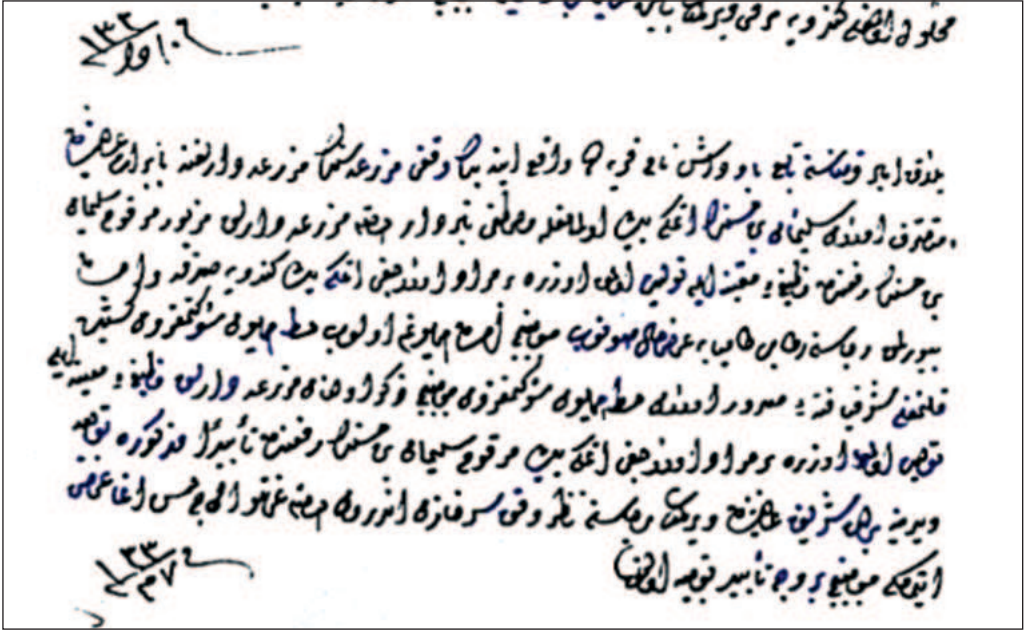
Bende
el-Hâc
Veli
serhazîn-i
enderûn-ı
hassa

mezra'adârân-ı merkûmûn ve gerek câbi-i mezbûr evlâd-ı vâkıfdan olmayup ecânibden olduğu herbirimiz 8) ma'lûmudur deyü sıkât alâ tarîki's-şehâde haber verdiklerin hâlâ Yalakâbâd nâibi Külâhî Mehmed Efendi i'lâm etmekle mevlânâ-yı 9) mezbûrun i'lâmı mûcebince vâkıf-ı merkûmun evlâdları münkarıza olup hâlâ mezra'adâr olan Hızır ve Mustafa 10) ve Mehmed evlâd-ı evlâd-ı vâkıfdan olmayup ecânibden olduğuna binâen mezbûrlar ref' olunup Süleyman bin Hasan Halife mahall ve müstahik 11) ve mezra'adârlık uhdesinden gelmeğe iktidârı olmağla beher sene muhasebesin görülmek şartıyla mezra'adârlık-ı mezbûr merkûma tevcih 12) olunup yedine berât-ı şerif-i âlîşân verilmek recâsına nâzır-ı vakf serhazin-i enderûn-ı hassa izzetlü el-Hâc Hasan Ağa arz etmekle 13) mezra'adârlık-ı merkûm vazife-i mu'ayyene ile evlâd-ı evlâddan Mehmed binti Fatma'nın üzerinde olup ve yevmî bir akçe vazife 14) ile cibâyet dahi yine evlâd-ı vâkıfdan Ebubekir bin Salih üzerinde olduğu Küçük Evkâf Muhâsebesi'nden âşikâr olduğundan 15) mûcebince tevcih olunmak

27 L sene 132 [01.09.1720]

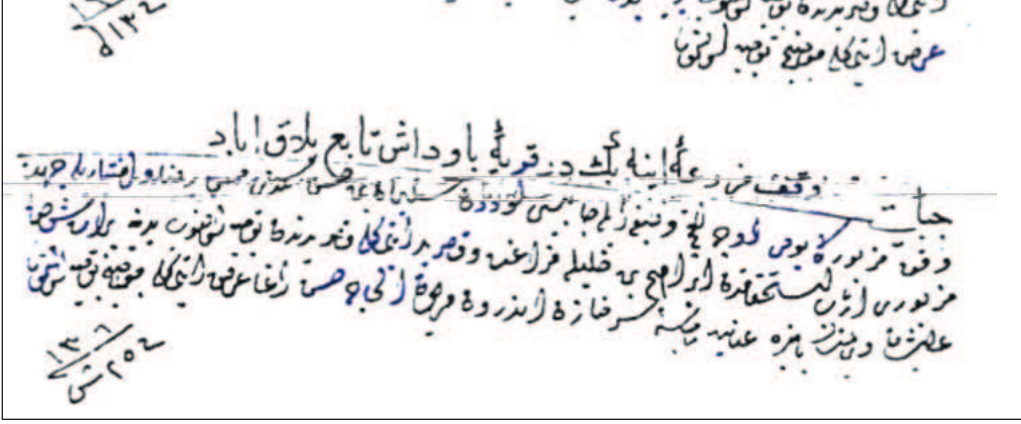
VESİKA NO: 70 / BOA.A.{DVNSRSK.d., No: 30, s. 180

1) Yalakâbâd kazâsına tâbî 'Yavdaş nâm karyede vâki' İnebey mezra'adarlığına bâ-berât-1 âlîşân 2) mutasarrıf olan Süleyman bin Hasan'ın etmeği bâbı olmamağla Mustafa teberdâr-1 hassa mezra'adârlık-1 mezbûr merkûm Süleyman 3) bin Hasan'ın ref'inden vazife-i mu'ayyene ile tevcih olmak üzere ber-murad olacağı etmeği bâbı kendüye sadaka ve ihsan 4) buyurulmak recâsına rikâb-1 kâmyâba arzuhal sunup mücebince fermân-1 hümâyûnum olup hatt-1 hümâyûn-1 şevket-makrûn keşide 5) kılınmağla şeref-yafte-i sudûr olan hatt-1 hümâyûn-1 şevket-makrûn mücebince zikr olunan mezra'adârlık vazife-i mu'ayyene ile 6) tevcih olunmak üzere ber-murad olacağı etmeği bâbı merkum Süleyman bin Hasan'ın ref'inden te'biden mezkûra tevcih 7) ve yedine berât-1 şerîf-i âlîşân verilmek recâsına nâzır-1 vakf serhazin-i enderûn-1 hassa el-Hac Hasan Ağa arz 8) etmekle mücebince ber-vech-i te'bid tevcih olunmak

Fî 7 M sene 133 [08.11.1720]

VESİKA NO: 71 / BOA.A.{DVNSRSK.d, No: .35, s. 201

Cibâyet _____ i

Vakf-ı mezra'a-i İnebey der karye-i Yavdaş tâbi'-i Yalakâbâd

Vakf-ı mezbûra yevmî üç akçe vazife ile câbisi olan Süleyman bin Hasan rıza ve ihtiyârıyla cihet-i mezbûru erbâb-ı istihkakdan İbrahim bin Halil'e feragat ve kasr-ı yed etmekle kasr-ı yedinden tevcih olunup yedine berât-ı şerîf-i âlîşân verilmek bâbında inayet recâsına serhazin-i enderûn-ı hassadan el-Hâc Hasan Ağa arz etmekle mücebince tevcih olunmak

Fî 25 Ş sene 136 [19.05.1724]

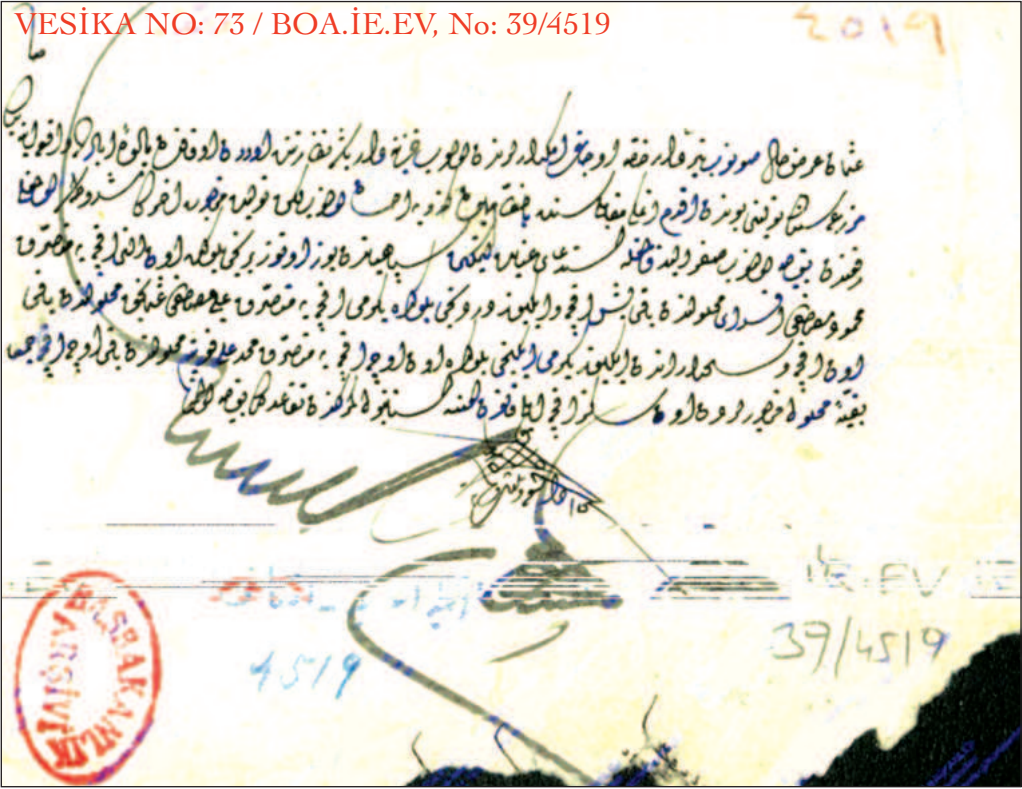

VESİKA NO: 72 / M. Yazır, Eski Yazıları Okuma Anahtarı, İstanbul, 1974, s. 56

تصليته و قدوة لغيره و يركب
 نزلت و نف مزرعة آينه يك در قربة يا و داش تاي بلا و آباد
 فرزند مرشد كفن موه سوكتفروه با ايكة مغان بريم نايير مستنبن اولاره صصص
 نوره صصه صون لوكون نون مرقوم معلول اولوقته نيه نيز اولاره موه لوكدر ارتاغ عثمانه
 او جانغ مرقومه زعفران اولوقته ايكة نيه نون و نون بريم نايير كيدون صصه و صصه
 نايير رحاب كا صبا ايكة لوقه ايكة لوقه ايكة لوقه ايكة لوقه ايكة لوقه
 فله ايكة ايكة ايكة ايكة ايكة ايكة ايكة ايكة ايكة ايكة ايكة
 نوننده بريم نايير مرشد عثمانه نيز اولاره صصه نيز و نيز و نيز و نيز و نيز
 زرين كين عايغ و يركب بيشن صصه رحابنه نيلون نيلون نيلون نيلون نيلون
 لوقه لوقه لوقه لوقه لوقه لوقه لوقه لوقه لوقه لوقه
 ۱۸۲ هـ

Tevliyet-i vakf-ı mezra'a-i İnebey der karye-i Yavdaş tâbi-i Yalakâbâd

1) Mezra'a-i mezbûrun hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn ile etmeği mukâbili ber-vech-i te'bid mütevellisi olan Mustafa 2) teberdâr-ı hassa fevt olup tevliyet-i merkûme mahlûl olmağla yine teberdâr-ı hassa emekdârlarından Osman 3) ocağ-ı merkûmdan ber-murâd olacak etmeği bâbı tevliyet-i mezkûr ber-vech-i te'bid kendüye sadaka ve inâyet buyurulmak 4) bâbında rikâb-ı kâmyâba arzuhâl etmekle ihsân-ı hümayûnum olmuşdur deyü hatt-ı hükâyûn-ı şevket-makrûn keşîde 5) kılınmağla şeref-yafte-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn mücebince zikr olunan tevliyet müteveffa-yı merkûmun 6) mahlûlünden ber-vech-i te'bid mezbûr Osman teberdâr-ı hassaya tevcih ve beher sene muhâsesin görmek görmek şartıyla yedine 7) berât-ı şerîf-i âlîşân verilmek bâbında inâyet recâsına nâzır-ı vakf ser-hazîn-i enderûn el-Hâc Hasan Ağa 8) arz etmekle mücebince tevcih ve berâtı verilmek fî 18 Z sene 1138 [17.08.1726]

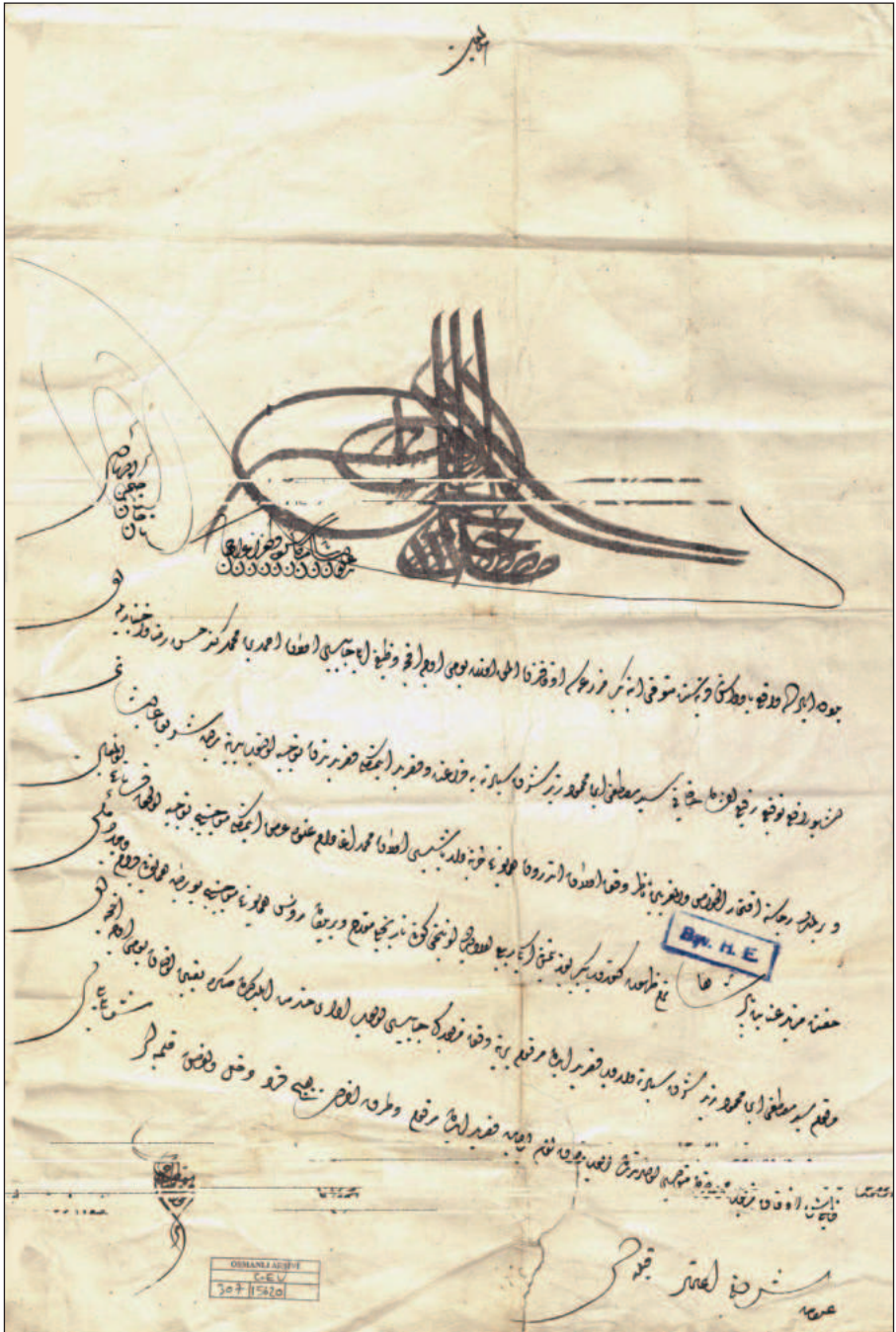
1) Osman arzuhal sunup teberdâr-ı hassa ocağı emekdârlarından olup hazinedarbaşı nezâretinde olan evkâfdan Yalova-i âbâd'da vâki' İnebey 2) mezra 'asının tevliyeti bundan akdem etmek mukâbelesinde bâ-hatt-ı hümâyûn kendüye ihsan olunup lâkin tevliyet-i mezbûre âharın meşrûtası olmağla 3) ref'inden tevcih olunup saferü'l-yed kalmağla istid'a-yı inayet etmeğin sipahiyândan yüz otuz birinci bölükde onaltı akçeye mutasarrıf 4) Mehmed ve Mustafa Aksaray mahlûlünden bâki beş akçe ve iki yüz dördüncü bölükde yirmi akçeye mutasarrıf Ali Mustafa Osmancık mahlûlünden bâki 5) on akçe ve silâhdârandan iki yüz yirmi ikinci bölükde on üç akçeye mutasarrıf Mehmed Ali fevtiyle mahlûlünden bâki üç akçe cem'an bakiyye-i mahlûl mezburlardan sekiz akçe ile kânun üzere İstanbul gümrüğünden tekâüdlük tevcih olunmak

Buyruldu

İMZA

15 Za sene tis'a ve selâsin ve mie ve elf [04.07.1727]

VESİKA NO: 74 / BOA.C.EV, No: 307/15620

VESİKA NO: 74 / BOA.C.EV, No: 307/15620

Hüve'l-Mu'în

TUĞRA

(Mustafa Han bin Ahmed el-muzaffer dâimâ)

1) Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sultânî ve tuğra-yı kiti-sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki:
 2) Yalakâbâd'da vâki' Yavdaş karyesinde müteveffa İnebey mezra'ası evkâfından almak üzere yevmî üç akçe vazife ile câbîsi olan Ahmed bin Mehmed kendü hüsn-i rıza ve ihtiyârıyla 3) işbu râfi'-i tevki'-i refi'ü'-şân-ı hâkânî Seyyid Mustafa ibn-i Mahmud zîde şeref-i siyadetühûya feragat ve kasr-ı şed etmekle kasr-ı yedinden tevcih olunup yedien berât-ı şerif-i âlîşân 4) verilmek recasına iftihârü'l-havas ve'l-mukarrebîn nâzır-ı vakf olan enderûn-ı hümâyûn hazinedarbaşı olan Mehmed Ağa dâme ulûvvühû arz etmekle mücebince tevcih olunmak fermânım olmağla 5) hakkında mezid inayet-i pâdişâhânem zuhûra getirüp bin yüz yetmiş iki Rebiülevvel'inin onuncu günü [11.11.1758] târihiyle müverrah verilen ruus-ı hümâyûnum mücebince bu berât-ı hümâyûnu verdim ve buyurdum ki 6) merkur Seyyid Mustafa ibni Mahmud zîde şeref-i siyâdetühû varup kasr-ı yedinden merkur yerine vakf-ı mezkûrun câbîsi olup idare ve hizmet eyledikten sonra ta'yin olunan yevmî üç akçe 7) vazifesin evkâf-ı mezbur mahsûlünden mütevellisi üz-erinden alup mutasarrıf ola ba'dezin kasr-ı yed eden merkur ve taraf-ı âhardan hiç ferd dahl ve ta'arruz kılmayalar şöyle bileler 8) alâmet-i şerife i'timad kılalar.

Be-makâm-ı Kostantiniyye

dan Ahmed ve Mustafa veledân-ı Mahmud veledağ arzuhal sunup alil ve ihtiyar olduklarına binâen kendü hüsn-i rızalarıyla yedlerinde olan beratı verüp mutasarrıf oldukları zâviyedârlık-ı mezbûru erbab-ı istihkakdan evlâd-ı vâkıfdan Mustafa Halife ibn-i Yusuf ve diğêr Mustafa Halife ibn-i Halil'e feragat ve kasr-ı yed etmekle kasr-ı yedlerinden merkûmâna ale'l-iştirak tevcih ve yedlerine berat-ı âlîşân ihsan buyurulmak bâbında istid'a-yı inayet etmeleriyle cihat-ı mezbûrenin sahibleri oldukları vâki' ise şartıyla kasr-ı yedlerinden merkumâna ber-vech-i iştirak tevcih ve berat i'ta olunmak.

Fî 19 C sene 188 [27.08.1774]

VESİKA NO: 77 / BOA. C.EV, 527/26631

Handwritten text in Ottoman Turkish script, including a title and a main body of text. The text is written in a cursive style and includes several numbered sections (1, 2, 3, 4, 5) and a diagram of a building.

Section 1: **تصانيف** (Tasavvuf) - A section discussing various types of Sema (rituals) and their effects. It mentions that Sema is a form of worship and a way to reach the Divine. It lists different types of Sema, such as Sema-i Rika, Sema-i Khatma, and Sema-i Khatma-i Khatma. It also mentions that Sema is a form of Sema and a way to reach the Divine. It lists different types of Sema, such as Sema-i Rika, Sema-i Khatma, and Sema-i Khatma-i Khatma.

Section 2: **تصانيف** (Tasavvuf) - A section discussing various types of Sema (rituals) and their effects. It mentions that Sema is a form of worship and a way to reach the Divine. It lists different types of Sema, such as Sema-i Rika, Sema-i Khatma, and Sema-i Khatma-i Khatma. It also mentions that Sema is a form of Sema and a way to reach the Divine. It lists different types of Sema, such as Sema-i Rika, Sema-i Khatma, and Sema-i Khatma-i Khatma.

Section 3: **تصانيف** (Tasavvuf) - A section discussing various types of Sema (rituals) and their effects. It mentions that Sema is a form of worship and a way to reach the Divine. It lists different types of Sema, such as Sema-i Rika, Sema-i Khatma, and Sema-i Khatma-i Khatma. It also mentions that Sema is a form of Sema and a way to reach the Divine. It lists different types of Sema, such as Sema-i Rika, Sema-i Khatma, and Sema-i Khatma-i Khatma.

Section 4: **تصانيف** (Tasavvuf) - A section discussing various types of Sema (rituals) and their effects. It mentions that Sema is a form of worship and a way to reach the Divine. It lists different types of Sema, such as Sema-i Rika, Sema-i Khatma, and Sema-i Khatma-i Khatma. It also mentions that Sema is a form of Sema and a way to reach the Divine. It lists different types of Sema, such as Sema-i Rika, Sema-i Khatma, and Sema-i Khatma-i Khatma.

Section 5: **تصانيف** (Tasavvuf) - A section discussing various types of Sema (rituals) and their effects. It mentions that Sema is a form of worship and a way to reach the Divine. It lists different types of Sema, such as Sema-i Rika, Sema-i Khatma, and Sema-i Khatma-i Khatma. It also mentions that Sema is a form of Sema and a way to reach the Divine. It lists different types of Sema, such as Sema-i Rika, Sema-i Khatma, and Sema-i Khatma-i Khatma.

Diagram: A diagram of a building, possibly a mosque or a shrine, with a central dome and a minaret. The diagram is drawn in a simple, schematic style.

Other elements: There are several smaller handwritten notes and signatures scattered throughout the page, including a signature at the bottom right that reads "بسم الله الرحمن الرحيم" (In the name of Allah, the Most Gracious, the Most Merciful).

VESİKA NO: 77 / BOA. C.EV, 527/26631

Hüve

-1-

1) Der-i devlet-i mekîne arz-ı bende-i kemîne budur ki nezâretimizde olup Yalakâbâd kazâsına tâbi' Yavdaş karyesinde vâki' merhum İnebey mezra'ası evkâfı mahsûlünden 2) almak üzere vazife-i mu'ayyene ile ber-vech-i meşrûta evlâd-ı vâkıfdan zâviye-i mezra'adârı olan Mahmed veled-i Hızır fevt olup zâviyedârlık ve mezra'adârlık mahlûl 3) olmağile yerine sulbî oğulları bâisân-ı arz-ı rikkiyyet Ahmed ve Mustafa veledan-ı Mahmud an evlâd-ı vakf her vechile mahall ve müstahik olmağile müteveffa pederleri mahlûlünden merkûmâna 4) tevcih ve yedlerine ale'l-iştirak berât-ı şerif-i âlîşân sadaka ve ihsan buyurulmak recasıyla der-i devlet-medâra arz olundu. Bâkî emr ü ferman der-i adlıdır

Bende Seyyid Mehmed Ağa

Serhazin-i

Enderûn-ı

Hassa

-2-

1) Müteveffa İnebey Gâzi nâm azizin vakfından olup Yalakâbâd kazâsında vâki' Taşvîran zâviyesi mezra'asının zâviyedârı olan Mahmud nâm sagirin 2) tesviye-i umûruna bâ-hüccet-i şer'îyye vasisi olan Mustafa nâm kimesne meclis-i şer' de zâviye-i mezbûre tevliyettir ve evlâd dahi münkariz olmuşdur deyi bir takrib ile kendüye berat 3) etdiren Osman mahzarında şer' ile da'va eylediği Yalakâbâd kazâsında vâki' Taşvîrân zâviyesi mezra'ası müteveffa Şeyh İnebey Gâzi nam azizin vakfından 4) olup ve kadîmü'l-eyyâmından berü aziz-i mumâ-ileyhin evlâdından olanlar zâviye-i mezbûreye neslen ba' de neslin ber-vech-i meşrûta mutasarrıf olagelüp işbu 5) vasisi olduğum sagir-i mezbur Mahmud'un babası müteveffa Hızır bir Ali ve diğer Hızır dahi aziz-i mumâ-ileyhin evlâdından olmağla kırk elli seneden müddet-i 6) hayatında eben an ceddin evlâddan ve meşrutıyyet üzere zâviye-i mezbûrede zâviyedârı olup ba' de vefâtühû nevbet-i tasarruf ber-mûceb-i şârt-ı vâkîf müteveffa 7) mezbûrun sulbî oğlu sagir-i mezbura intikal etmekle hâlâ sagir-i mezbur Mahmud bin Hızır bin Ali'le ve diğer Hızır dahi

yedinde olan berat-ı şerif-i âlîşân 8) mücebince evlâdın ve meşrutıyyet üzere zâviye-i mezbûrede zâviyedâr iken hâlâ ecanibden Osman zuhûr edüp evlâd münkariz oldu deyü 9) hilâf-ı vâki' İnebey tevliyeti olmak üzere bir takrib ile kendüye berat etdirüp fuzuli zabt ve sagir-i mezbûr küllî gadr murad eder 10) sual olunup takriri tahrir ve müceb-i şer'isi icra ve vâki' hal der-i devlet-i medara arz ve i'lâm olunmak matlûbundur ve bir kerre gibbe's-sual 11) mezbur Osman cevabında fi'l-hakika hal işbu vasi-i mezbûrun bâlâda takrir ve beyan eylediği vech üzere olduğunu ikrar 12) lâkin sagir-i mezbûr Mahmud evlâd-ı vâkıfıdan olduğunu ve babası müteveffa-yı merkur Hızır dahi evlâd-ı vâkıfıdan olmak üzere ber-minval-i muharrer 13) kırk elli seneden berü eben an ceddin evlâdın meşrutıyyet üzere zâviyedârı olup zabt ve tasarruf edegeldiğini külliye inkâr 14) edicek bi-hasbi's-şer' ve sagir-i mezbur Mustafa'dan ma'dasına mutabıklığına taleb olundukda udûl-i ahrar ricâl-i Müslimînden olup 15) nefsi karyeye Taşviran ahalisinden Süleyman bin Ahmed ve Hasan bin Mahmud ve Mehmed bin Mustafa ve diğer Mehmed bin Behram ve Mustafa bin Ali ve Veli bin Mehmed 16) ve Ömer bin Mehmed ve civarında vâki' Karamürsel kazâsı ahalisinden Ahmed bin Nasuh ve İsmail bin Ali ve nefsi Yalakâbâd ve ana tâbi' sâir 17) kura ahalilerinden Salih Ağa ibn-i Selim ve Mustafa Ağa ibni el-Hac Mehmed Ağa ibni el-Hac Ali ve Molla İbrahim ibni 18) Hasan Efendi ve Hüseyin Efendi 19) ibni Hasan ve İmam Molla Ali ibni 20) Yahya ve İbrahim Beşe ibni Mehmed ve 21) Hacı Mustafa bin Şabana ve İmam 22) Ahmed Efendi ibni Hüseyin ve Derviş Mustafa 23) bin Ali ve Veli Beşe bin Abdullah ve Seyyid Mehmed bin Hasan ve Hasan Beşe ibni Mehmed ve İsmail bin diğer Mehmed ve Hüseyin bin Mahmud ve Halil bin İsa ve İmam Ahmed Halife bin Hüseyin ve diğer Ahmed bin Hızır ve Abdullah bin Hasan ve Mustafa bin Receb 24) ve Ahmed bin Mustafa ve Mahmud bin Ahmed ve sâir mu'allaki'l-esâmi kimesneler idhali'l-şehade meclis-i şer'e hâzırûn olup ve işbu zâviye-i mezbûreye her biri ferden ferda istişhad eylediklerinde fi'l-hakika Yalak- 25) âbâd kazâsında vâki' Taşviran zâviyesi ve mezra'ası müteveffa Şeyh İnebey Gâzi nâm azizin vakfından olup işbu zâviye-i mezbûreye kadimü'l-eyyâmıdan berü aziz-i mumâ-ileyhin evlâdından olanlar 26) neslen ba'de neslin ber-vech-i meşrutıyyet mutasarrıflar olagelüp ve sagir-i mezbûr Mahmud'un babası müteveffa-yı mezbur Hızır bin Ali bin diğer Hızır aziz-i mumâ-ileyhin evlâdından olmağla kırk elli seneden beri hayatında eben an ceddin 27) evlâddan ve meşrutıyyet üzere zâviyedâr olup ba'de vefatühü nev-

bet-i tasarruf ber-mûceb-i şart-ı vâkıf müteveffa-yı mezbur Hızır oğlu sagir-i mezbur Mahmud'a intikal etmekle hâlâ sagir-i mezbur Mahmud bin Hızır bin Ali 28) bin diğer Hızır dahi ber-mûceb-i meşruta evlâd-ı vâkıfdan olmak hasebiyle yedinde olan berat-ı şerif-i âlişân mûcebince evlâdiyyet ve meşrutıyyet zâviye-i mezbûrede zâviyedârdır 29) ber-minval-i muharrer müteveffa-yı mezbur Hızır bin Ali bin diğer Hızır aziz-i mumâ-ileyh Şeyh İnebey Gâzi'nin evlâd-ı evlâd olduğunu ve işbu zâviye-i mezbûrede kırk elli seneden berü 30) eben an ceddin evlâdiyyet ve meşrutıyyet üzere zâviyedar olduğunu işbu sagir-i mezbur dahi müteveffa-yı mezbur Hızır'ın sulbî oğlu olup ol dahi ber-vech-i meşrutıyyet aziz-i mumâ-ileyhin evlâdından olduğunu 31) şahidleriz ve şehadet dahi ederiz deyü her biri mezbur Osman muvacehesinde vech-i şer'î üzere eda-yı şehadet-i şer'î eylediklerinde ba'de ri'ayet-i şerâiti'l-kabul şehadetleri makbul olup 32) ve mer-tebe-i tevatüre bâliğ olmağın ber-mukteza-yı şer'-i şerif zâviye-i mezbur sagir-i mezbur Mahmud'un hakk-ı sarihi olduğu şer'an zahir ve mübeyyen olmağın vâki' hâli bi'l-iltimas Yalakâbâd nâibi İsmail 33) Efendi arz etmekle Anadolu Muhasebesi kuyûdâtına nazar olundukda Yalakâbâd'da Taşviran mezra'asının vazife-i mu'ayyene ile zâviyedârlığı tamamen ber-vech-i meşruta Mahmud veled-i Hızır an evlâddan bâ-berat-ı şerif-i 34) âlişân üzerinde iken Mahmud'un kaydı terkin ve Taşvîrân deyü anıldığı kaydı Anadolu Muhasebesi'nden ref' ve Küçük Evkaf'a nakl olunmak üzere bâ ferman-ı âlî ilmühaber kâimesi verildiği mestur ve mukayyed 35) olmağın Küçük Evkaf Muhasebesi kuyudâtına nazar olundukda Yalakâbâd'a tâbi' Yavdaş karyesinde İnebey vakfi mezra'ası tevliyeti vazife-i mu'ayyene ile zâviyedârlığı Mustafa teberdar-ı hassa mahlûlünden yine teberdarân-ı 36) hassa emekdarlarından etmeği mütecellî ber-vech-i te'yid ve bâ-hatt-ı hümâyûn serhâzin-i enderun-ı hümâyûn el-Hâc Hasan Ağa arzıyla bin yüz otuz sekiz senesinde Osman'a tevcih olunup hâlâ üzerinde olduğu derkenar olunmağın 37) hakk yetimin olduğu şer'an sabit olmakla tevcih oluna deyü sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn ve arz mûcebince meşrutıyyet üzere evlâd-ı vâkıfdan mezbur Mahmud'a tevcih olunmak bâbında bin yüz otuz dokuz senesi 38) Ramazan-ı şerifinin on yedinci günü [08.05.1725] sâdır olan ruus-ı nümâyûn mûcebince meşrutıyyet üzere evlâd-ı vâkıfdan mezkûr Mahmud veled-i Hızır'a berat-ı şerif-i âlişân verildiği defterde mestur ve mukayyedir 39) kimesnenin nezaretinde değildir emr ü ferman devletlü sa'âdetlü sultânım hazretlerindedir.

Fî 21 Za sene 1186 [13.02.1773]

İMZA

-3-

SAH

Mûcebince tevcih ve ru'us-ı hümayûn i'ta olunmak

Buyruldu

21 Za sene 86 [13.02.1773]

-4-

Nezaret Küçük Evkaf'dan ve kaydı Anadolu Muhasebesi'nden

Yalakâbâd kazâsına tâbi' Yavdaş nam karyede vâki' İnebey mezda'ası evkâfı Serhazin-i hassa Ağa hezaretlerinde olmak üzere Küçük Evkaf Muhasebesinde mesturdur mezra'adarlık kaydı Anadolu Muhasebesinden görülmeğe muhtacdır ferman devletlü sultânım hazretlerininindir.

Fî 18 Za sene 1186 [10.02.1773]

İMZA

-5-

Ber-mûceb-i defter-i hazine

Vakf _____ 1

mezra'a-i Taşvîrân der Yalakâbâd

VESİKA NO: 78 / BOA.AE.SABH 185_12508

Handwritten manuscript in Arabic script, featuring several sections marked with red numbers 2 through 7. The text is dense and includes various headings and sub-sections. A prominent heading at the top right is "الفصل الثاني" (The Second Chapter). The manuscript is written on aged, yellowed paper with some ink bleed-through from the reverse side. At the bottom right, there is a date "١١٩٠" and a page number "٩٧".

2

3

4

5

6

7

١١٩٠

٩٧

VESİKA NO: 79 / BOA.AE.SABH.I, 185_12308

-1-

1) Devletlü inayetlü merhametlü sultânım hazretleri sağ olsun
 2) Bu kulları Yalakâbâd'da vâki' Taşvîrân mezra'ası vakfının vazife-i mu'ayyene ile ber-vech-i [meşruta] zâviyedârı olup taraf-ı âhardan vechen mine'l-vücûh 3) sebeben mine'l-esbâb hiç ferdin müdahalesi iktiza etmez iken şimdi mugâyır-ı şert-ı vâkîf ecânibden Ahmed Efendi nâm derviş zuhûra gelüp zâviye-i mezbûr Şeyh İnebey 4) vakfı olmağla ayende ve revendeye it'am-ı ta'am eylemek üzere bize şart eylemiştir evlâda meşruta değildire deyü bir takrib berat ihrâzıyla küllî gadr ve mezra'a-i mezkûrları 5) zabt etmekle Taşvîrân mezra'ası meşrutiyet üzere bâ-berât-ı âlî üzerimde olmağla merahim-i aliyyelerinden mercûdur ki kaydı derkenar olunup atik kuyûdatdan ve mukaddemâ teberdâr-ı 6) hassanın dahi minvâl-i meşruh üzere iddi'a ve berâtı kaydı ref' ve terkin olduğu Küçük Evkâfdan ihrac ve şimdi Derviş-i mezkûrun ısdâr etdirdiği berâtı derkenâr 7) vesile ve tezviri ma'lûm-ı devletleri buyuruldukda mezbûrun mugâyır-ı şert-ı vâkîf ve kuyûdat olan berâtı ref' ve terkin ve kadîmî üzere amel ve hareket olmak bâbında emr ü fermân 8) devletlü sultânım

Bende	Bende
Mustafa	Mustafa
Halife	Halife
ibn-i	ibn-i
Halil	Yusuf
hâlâ	hâlâ

-3-

SAH

İzzetlü başdefterdar efendi görüp i'lâm eylesün deyü

Buyruldu

Fî 2 Ş sene 190 [16.09.1776]

SAH

İ'lâmı mücebince merkûmûna ibka

ve üzerlerinde olan berât kaydı ref' ve terkin

ve ilmühaberi i'tâ olunmak

Buyruldu

5 Ş sene 190 [19.09.1776]

1) Ma'ruz-1 bendeleridir ki
 2) Yalakâbâd'da Taşvîrân mezra'ası vakfının ber-vech-i meşrûta zâviyedârlığı evlâd-ı vâkıfdan Ahmed ve Mustafa 3) veledân-ı Mahmud kasr-ı yedlerinden seksen sekiz senesi Cumâdelâhîr'inde yine evlâd-ı vâkıfdan Mustafa Halife ibn-i Yusuf 4) ve diğer Mustafa Halife ibn-i Halil'e ber-vech-i meşrûta tevcih ve üzerlerinde olduğu Anadolu Muhasebesi'nden ve mezra'a-i merkûmenin 5) zâviyedârlık ve tevliyetine bundan akdem mutasarıf olan evlâd-ı vâkıfdan ma'ruf Dervîş nâm kimesne fevt ve evlâd-ı vâkıfdan 6) kimesne rağbet eylemeyüp nice eyyâmdan berü harâb ve mahlûl deyü bin yüz doksan senesi Cumâdelâhîr'inde nâib Ahmed arzıyla 7) âyende ve ve revendeye it'âm-ı ta'âm eylemek üzere Dervîş Ahmed bin Mehmed'e tevcih olduğu Askerî Rûznâmçesi'nden başka başka derkenar 8) olunmuş Şimdi zâviyedârı merkûmân Mustafa Halife ibn-i Yusuf ve diğer Mustafa Halife ibn-i Halil an evlâd-ı vâkıfdan 9) işbu arzuhallerinde vakf-ı mezbûrun ber-vech-i meşrûta zâviyedârlığı Maliye berâtıyla üzerlerinde iken ecânibden 10) Dervîş Ahmed kimesnenin üzerinde değildir deyü it'âm-ı ta'âm etmek üzere Askerîden müceddeden berat etdirüp 11) gadr etmekle hilâf-ı şart-ı vâkıf ihdas olunan berâtın kaydı askerîden ref' ve terkin ve hâlâ Maliye berâtıyla üzerinde 12) olan zâviyedârlık kemâkân ibka buyurulmak bâbında istid'â-yı inayet ederler. Bu makûle aklâm-ı muhasebâtda mukayyed olan 13) cihâtın kaydına müracaat ve ref'ine ta'arruz olunmaksızın taraf-ı Askerîden berat verilmesi mu'tad olan ve cihâta 14) mugâyır ve muhalif olmağla zâviyedârlık-ı mezbûr hâlâ Maliye berâtıyla ber-vech-i meşrûta üzerlerinde olan evlâd-ı vâkıfdan 15) merku) mâna ibka ve askerî kaydı terkin için ilmühaberi verilmek bâbında fermân-ı âlîleri buyurulur ise ol bâbda emr ü fermân 16) devletlü sultânım hazretlerindedir

-2-

Anadolu'dan derkenar

Ber-mûceb-i defter-i hazîne

Vakf-ı mezra'a-i Taşvîrân der Yalakâbâd

Mustafa Halife ibni Yusuf bin Mustafa Halife ibni Halil biraderes vâkîf İbrahim	Berât sitâde an kasr-ı yed-i Ahmed ve Mustafa veledân-ı Mahmud veledes an evlâd-ı vâkîf ber-vech-i iştirak bâ-telhis-i hatt-ı hümayûn-ı kadîme-i mezbûrân Fî 19 C sene 1188 [27.08.1774 <i>Vech-i meşrûh üzre zâviyedârlık-ı mezbûr evlâd-ı vâkîfdan ber-vech-i müşterek ve ber-vech-i iştirak mezkûrânın üzerinde mestûr ve mukayyedir emr ü fermân devletlü sultânım hazretlerininindir. Fî 5 Receb sene 1190 [20.08.1776]</i>
---	--

Âhara berat verildiği var mıdır Küçük Evkâf ve aklâm sâireden derkenar

Vakf-ı mezbûrun Haslar zimmet kaydı bulunmamıştır fermân devletlü inâyetlü sultânım hazretlerininindir Fî 6 Receb sene 1189 [02.09.1775]

İMZA

İstanbul Kalemünde kaydı bulunmamıştır fermân devletlü inayetlü sultânım hazretlerininindir

Fî 6 Receb sene 1190 [21.08.1776]

İMZA

Baş Mukâta'a kaleminde kaydı bulunmamıştır emr ü fermân devletlü inayetlü sultânım hazretlerininindir

Fî 6 Receb sene 1190 [21.08.1776]

İMZA

Haremeyn-i şerîfeyn Muhasebesinden dahi kaydı bulunmamıştır fermân devletlü inayetlü sultânım hazretlerininindir

Fî 10 Receb sene 1190 [25.08.1776]

İMZA

ber-vech-i meşruta üzerlerinde 6) olduğu Anadolu Muhasebesi'nden ve mezra'a-i merku-
menin zâviyedârlık ve tevliyet bundan akdem mutasarrıf olan evlâd-ı vâkıfdan 7) Maruf
Derviş nam kimesne fevt ve evlâd-ı vâkıfdan kimesne rağbet etmeyüp nice eyyâmıdan
berü harab ve mahlûldür deyü bin yüz 8) doksan senesi Cemaziyelâhire'sinde [Temmuz
1776] nâib Ahmed arzıyla âyende ve revendeye it'am-ı ta'am eylemek üzre Derviş
Ahmed bin 9) Mehmed'e tevcih olunduğu Askerî Rûznâmçesi'nden başka başka derkenar
olunmağla bu makûle aklâm muhasebesinde mukayyed olan 10) cihâtın kaydına mürâ-
ca'at ve ref'ine ta'arruz olunmaksızın taraf-ı askerîden berat verilmesi mukayyed olan
tevcihine mugayir 11) ve muhalif olmağla zâviyedârlık hâlâ Maliye berâtıyla ber-vech-
i meyrûta üzerlerinde olan evlâd-ı vâkıfdan 12) merkûmâna ibka ve askerî kaydı terkini-
çün ilmühaberi verilmek bâbında fermân-ı âlî buyurulur ise deyü bu hakir 13) i'lâm
etmeğin Askerîde olan berat kaydı def' ve terkin olunmak için ilmühaberi verildiği i'lâmı
mûcebince 14) merkûmâna ibka olunmak.

Fî 5 Ş sene 190 [19.09.1776]

VESİKA NO: 81 / BOA. A_{DVNSAHK_A_d_93_40, s. 77

1) Yalakâbâd nâibine hüküm ki;
 2) Kocaeli sancağında Yalakâbâd nâhiyesinde mezra'a Bakırdaş-vîrânı Aydınoglu İsa'nın Şeyh İnebey'e Gâzî Hudâvendigâr 3) rûhiçün oğul oğluna ve kız kızına vakf eylemiş ve Bâyezid Hudâvendigâr ve Sultan Murad Han mukarrernâme vermişler el-ân 4) Süleyman Şeyh oğlu Ma'ruf Şeyh'in karındaş oğlu Yusuf ve İsmail mutasarrıflar hâliyâ hudâvendigâr berâtıyla Bekir oğlu Ma'ruf 5) Derviş nâm kimesne mutasarrıfdır neferen aded dokuz hâsıl ani'l-galle ve gayruhu üçyüz elli akçe yazı ile defter-i 6) evkafda muharrir kalemiyle tahrir olunduğu defter-i hâkânîden verilen ilmühaberde Yağtaş karyesinde Şeyh Ma'ruf zâviyesi harab 7) ve müddet-i vâfiren berü hâlî ve kimsenin uhdesinde olmayup hâlî ve harab olmağla kimesne üzerinde olmadığı evkafdan 8) ba'de'l-ihrac bermûceb-i defter-i hâkânî vâki' ise deyü es-Seyyid el-Hâc Ali'ye bâ-arzuhal iki yüz bir senesi Safer'inde [Kasım 1786] tevcih ve beratla 9) üzerinde olduğu Rûznâmçe-i Askerîden başka başka ihrac olunduğu ve mezkûr el-Hâc Ali dahi Der-i Aliyyeme takdim eylediği 10) bir kıt'a arzuhâlinde zâviye-i mezbûreye bâ-berat-ı Askerî mutasarrıf iken İstanbul sükkânından el-Hâc Mustafa nâm kimesne fuzûlî 11) müdahale eder deyü sadreyn huzûrunda murafa'a-ı şer' olmak bâbında fermân-ı âlî sudûrunu istid'a ve kaydı 12) defter-i hâkânîden ba'de'l-ihrac bermûceb-i defter-i hâkânî zikr olunan mezra'anın hâsıl ani'l-galle ve gayruhû 13) evlâdiyet üzre bâ-berât-ı âlî mutasarrıfı tarafından zabt olunmak muvafık-ı defter-i hâkânîdir deyü inzâmıyla dahi 14) ba'de'l-arz ber-muktezâyı defter-i hâkânî tarafeyn terâzi-i şer' ve iktizası i'lâm olunmak bâbında sâdır olan 15) fermân-ı âliye imtisâlen Yalakâbâd kazâsında vâki' Taşvîrân mezra'ası zâviyedârlığına mâliye berâtıyla 16) mutasarrıf olan bâlâda mezkûrül-ism el-Hâc Mustafa bin Yusuf meclis-i şer'-i münirde ve kazâ-i mezkûrda Yağ- 17) taş meydan mezra'asına Askerî'den berâtı ile mutasarrıf olan Derviş es-Seyyid el-Hâc Ali bin Mustafa mahzarında 18) zikr olunan Virantaş mezra'ası kadimden berü Mâlîye berâtıyla tasarruf oluna gelmekle harabiyetinde dahi bâ-berat 19) mutasarrıf iken işbu mezbur es-Seyyid el-Hâc Ali Yağtaş meydanı mezra'ası kimesnenin üzerinde olmayup hâlî ve harab 20) olmuşdur deyü inha ve râzî' ise deyü askerîden yedine berat alup mutasarrıf olduğum mezra'a arazisine kadime 21) mugayır müdahale ve ta'arruz etmekle sual olunup müdahalesi men' ve def'

olunması matlûbumdur deyü ba'de'l-i'va 22) istintak huzur es-Seyyid el-Hâc Ali cevabında mezra'a-i mezbûrun mutasarrıf olduğu Taşvîrân 23) mezra'ası başka ve benim berâtımda Yağtaş meydan mezra'ası başka olup mezkûrun mutasarrıf olduğu 24) zâviye ile benim alâkam yokdur deyü mukırr ve mu'terif olmağın mezbur el-Hâc Mustafa'nın yedinden mutasarrıf 25) olduğu Taşvîrân mezra'ası arazisine müdahale ve taarruz olunmamak üzere mezbur es-Seyyid el-Hâc Ali'ye 26) tenbih olunmağın Rumeli kâdıaskeri Seyyid Yahya Tevfik Efendi i'lâm ve mezkûr el-Hâc Mustafa 27) Maliye'den verilen berâtı dahi ibraz ve hâsılası mezbur mezra'adârlık nizâ'ı 28) ve defter-i hâkânîde mukayyed mezra'a-i mezbur Bakırdaş meydanı kadimden berü Maliye berâtıyla tasarruf oluna geldiği 29) lede'l-ihrac zâhir ve mezkûr Seyyid el-Hâc Ali'nin müdahalesi men' birle i'lâm-ı şer'î i'ta olunmuş 30) olmağla mûcebince amel olunmak bâbında emr-i şerifim sudûrunu iktiza eylediğın bi'l-fi'l reisü'l-küttâbım 31) olan Süleyman Feyzi dâme ulûvvühû i'lâm etmeğın i'lâmı mûcebince mumâ-ileyhin Askerî ve Mâliye 32) berâtı mûcebince amel olunmak bâbında.

Evâhir-i Ş sene 1201 [08-16.06.1787]

Hüsnî

VESİKA NO: 82 / BOA. A_{DVNSAHK_A_d. No: 13, s. 36

1) Yalakâbâd nâibine hüküm ki:

2) Evlâd-ı vâkıfdan Mustafa Halife ibni Yusuf nâm kimesne Südde-i sa'âdetime arzuhal edüp Yalakâbâd'da vâki' Taş-vîran mezra'ası vakfının 3) zâviyedârlığına bâ-berât-ı âlî mutasarrıf olup âhardan vechen mine'l-vücûh dahl ve ta'arruz olunmak icab etmez iken Seyyid Derviş 4) el-Hâc Ali nâm kimesne Taş-vîran mezra'asının Evkaf'da kaydı yokdur deyü bir takrim Askerî'den berat etdirüp te'addiden hâlî olmamağla mezkûrun Askerî'den 5) aldırdığı berat kaydı ref' ve terkin olunmak bâbında istid'â-yı inayet ve Yalakâbâd'da

Taş-vîran mezra'ası vakfının zâviyedârlığı evlâd-ı vâkıfdan 6) Mustafa Halife ibni Yusuf üzerinde olduğu Anadolu Muhasebesi'nde Yalakâbâd'da Yağtaş karyesinde Şeyh Ma'rif Zâviyesi harâb ve müddet-i vâfire- 7) den berü hâlî ve bir kimesnenin uhdesinde olmayup hâlî ve harab olmağla bâ-arzuhâl bin iki yüz bir senesi Safer'inde [Kasım 1786] alınmış olup el-yevm üzerinde olduğu 8) ve mezkûr Taş-vîran mezra'ası kaydı olmadığı Askerî Rûznâmçesi'nden başka başka derkenar olunmuş olmağla o sûrette rûznâmçe-i mezkûreden 9) terkini istid'a olunan Şeyh Ma'rif Zâviyesi mezkûr Mustafa ibni Yusuf'un beratına dahil zâviyedârlıkda olmayup ber-mukteza-yı kayd başka 10) zaviye iktiza edüp ancak mihnet vechile zabt ve tasarruf oluna gelmiştir ve birbirlerine ta'arruzları vâki'midir tarafeyn meclis-i 11) şer' de hazır olundukda vukûfu olanlardan ba'de'l-istizan sıhhat ve hakikati muvacehelerinde arz ve i'lâm olunmak bâbında bi'l-fî'l reisü'l 12) küttâbım olan Süleyman Feyzi dâme ulûvvünû i'lâm etmeğin i'lâmı mücebince meclisde tarafeyn muvacehelerinde ma'rifet-i şer'le erbâb-ı vukufdan 13) keyfiyeti ve berâ-yı sıhhati arz ve i'lâm olunmak bâbında.

Fî evâhir-i Ş sene 1201 [08-16.06.1787]

Reisülküttâb

VESİKA NO: 84 / BOA.AE.SMST.III, No: 39/3734

۵

۲

۳

۴

۵

۶

۱

۱

۲

۳

۴

۵

۶

۷

۸

۹

۱۰

۱۱

۱۲

۱۳

۱۴

۱۵

۱۶

۱۷

۱۸

۱۹

۲۰

۲۱

۲۲

۲۳

۲۴

۲۵

۲۶

۲۷

۲۸

۲۹

۳۰

۳۱

۳۲

۳۳

۳۴

۳۵

۳۶

۳۷

۳۸

۳۹

۴۰

۴۱

۴۲

۴۳

۴۴

۴۵

۴۶

۴۷

۴۸

۴۹

۵۰

۵۱

۵۲

۵۳

۵۴

۵۵

۵۶

۵۷

۵۸

۵۹

۶۰

۶۱

۶۲

۶۳

۶۴

۶۵

۶۶

۶۷

۶۸

۶۹

۷۰

۷۱

۷۲

۷۳

۷۴

۷۵

۷۶

۷۷

۷۸

۷۹

۸۰

۸۱

۸۲

۸۳

۸۴

۸۵

۸۶

۸۷

۸۸

۸۹

۹۰

۹۱

۹۲

۹۳

۹۴

۹۵

۹۶

۹۷

۹۸

۹۹

۱۰۰

۱۰۱

۱۰۲

۱۰۳

۱۰۴

۱۰۵

۱۰۶

۱۰۷

۱۰۸

۱۰۹

۱۱۰

۱۱۱

۱۱۲

۱۱۳

۱۱۴

۱۱۵

۱۱۶

۱۱۷

۱۱۸

۱۱۹

۱۲۰

۱۲۱

۱۲۲

۱۲۳

۱۲۴

۱۲۵

۱۲۶

۱۲۷

۱۲۸

۱۲۹

۱۳۰

۱۳۱

۱۳۲

۱۳۳

۱۳۴

۱۳۵

۱۳۶

۱۳۷

۱۳۸

۱۳۹

۱۴۰

۱۴۱

۱۴۲

۱۴۳

۱۴۴

۱۴۵

۱۴۶

۱۴۷

۱۴۸

۱۴۹

۱۵۰

۱۵۱

۱۵۲

۱۵۳

۱۵۴

۱۵۵

۱۵۶

۱۵۷

۱۵۸

۱۵۹

۱۶۰

۱۶۱

۱۶۲

۱۶۳

۱۶۴

۱۶۵

۱۶۶

۱۶۷

۱۶۸

۱۶۹

۱۷۰

۱۷۱

۱۷۲

۱۷۳

۱۷۴

۱۷۵

۱۷۶

۱۷۷

۱۷۸

۱۷۹

۱۸۰

۱۸۱

۱۸۲

۱۸۳

۱۸۴

۱۸۵

۱۸۶

۱۸۷

۱۸۸

۱۸۹

۱۹۰

۱۹۱

۱۹۲

۱۹۳

۱۹۴

۱۹۵

۱۹۶

۱۹۷

۱۹۸

۱۹۹

۲۰۰

۲۰۱

۲۰۲

۲۰۳

۲۰۴

۲۰۵

۲۰۶

۲۰۷

۲۰۸

۲۰۹

۲۱۰

۲۱۱

۲۱۲

۲۱۳

۲۱۴

۲۱۵

۲۱۶

۲۱۷

۲۱۸

۲۱۹

۲۲۰

۲۲۱

۲۲۲

۲۲۳

۲۲۴

۲۲۵

۲۲۶

۲۲۷

۲۲۸

۲۲۹

۲۳۰

۲۳۱

۲۳۲

۲۳۳

۲۳۴

۲۳۵

۲۳۶

۲۳۷

۲۳۸

۲۳۹

۲۴۰

۲۴۱

۲۴۲

۲۴۳

۲۴۴

۲۴۵

۲۴۶

۲۴۷

۲۴۸

۲۴۹

۲۵۰

۲۵۱

۲۵۲

۲۵۳

۲۵۴

۲۵۵

۲۵۶

۲۵۷

۲۵۸

۲۵۹

۲۶۰

۲۶۱

۲۶۲

۲۶۳

۲۶۴

۲۶۵

۲۶۶

۲۶۷

۲۶۸

۲۶۹

۲۷۰

۲۷۱

۲۷۲

۲۷۳

۲۷۴

۲۷۵

۲۷۶

۲۷۷

۲۷۸

۲۷۹

۲۸۰

۲۸۱

۲۸۲

۲۸۳

۲۸۴

۲۸۵

۲۸۶

۲۸۷

۲۸۸

۲۸۹

۲۹۰

۲۹۱

۲۹۲

۲۹۳

۲۹۴

۲۹۵

۲۹۶

۲۹۷

۲۹۸

۲۹۹

۳۰۰

۳۰۱

۳۰۲

۳۰۳

۳۰۴

۳۰۵

۳۰۶

۳۰۷

۳۰۸

۳۰۹

۳۱۰

۳۱۱

۳۱۲

۳۱۳

۳۱۴

۳۱۵

۳۱۶

۳۱۷

۳۱۸

۳۱۹

۳۲۰

۳۲۱

۳۲۲

۳۲۳

۳۲۴

۳۲۵

۳۲۶

۳۲۷

۳۲۸

۳۲۹

۳۳۰

۳۳۱

۳۳۲

۳۳۳

۳۳۴

۳۳۵

۳۳۶

۳۳۷

۳۳۸

۳۳۹

۳۴۰

۳۴۱

۳۴۲

۳۴۳

۳۴۴

۳۴۵

۳۴۶

۳۴۷

۳۴۸

۳۴۹

۳۵۰

۳۵۱

۳۵۲

۳۵۳

۳۵۴

۳۵۵

۳۵۶

۳۵۷

۳۵۸

۳۵۹

۳۶۰

۳۶۱

۳۶۲

۳۶۳

۳۶۴

۳۶۵

۳۶۶

۳۶۷

۳۶۸

۳۶۹

۳۷۰

۳۷۱

۳۷۲

۳۷۳

۳۷۴

۳۷۵

۳۷۶

۳۷۷

۳۷۸

۳۷۹

۳۸۰

۳۸۱

۳۸۲

۳۸۳

۳۸۴

۳۸۵

۳۸۶

۳۸۷

۳۸۸

۳۸۹

۳۹۰

۳۹۱

۳۹۲

۳۹۳

۳۹۴

۳۹۵

۳۹۶

۳۹۷

۳۹۸

۳۹۹

۴۰۰

۴۰۱

۴۰۲

۴۰۳

۴۰۴

۴۰۵

۴۰۶

۴۰۷

۴۰۸

۴۰۹

۴۱۰

۴۱۱

۴۱۲

۴۱۳

۴۱۴

۴۱۵

۴۱۶

۴۱۷

۴۱۸

۴۱۹

۴۲۰

۴۲۱

۴۲۲

۴۲۳

۴۲۴

۴۲۵

۴۲۶

۴۲۷

۴۲۸

۴۲۹

۴۳۰

۴۳۱

۴۳۲

۴۳۳

۴۳۴

۴۳۵

۴۳۶

۴۳۷

۴۳۸

۴۳۹

۴۴۰

۴۴۱

۴۴۲

۴۴۳

۴۴۴

۴۴۵

۴۴۶

۴۴۷

۴۴۸

۴۴۹

۴۵۰

۴۵۱

۴۵۲

۴۵۳

۴۵۴

۴۵۵

۴۵۶

۴۵۷

۴۵۸

۴۵۹

۴۶۰

۴۶۱

۴۶۲

۴۶۳

۴۶۴

۴۶۵

۴۶۶

۴۶۷

۴۶۸

۴۶۹

۴۷۰

۴۷۱

۴۷۲

۴۷۳

۴۷۴

۴۷۵

۴۷۶

۴۷۷

۴۷۸

۴۷۹

۴۸۰

۴۸۱

۴۸۲

۴۸۳

۴۸۴

۴۸۵

۴۸۶

۴۸۷

۴۸۸

۴۸۹

۴۹۰

۴۹۱

۴۹۲

۴۹۳

۴۹۴

۴۹۵

۴۹۶

۴۹۷

۴۹۸

۴۹۹

۵۰۰

۵۰۱

۵۰۲

۵۰۳

۵۰۴

۵۰۵

۵۰۶

۵۰۷

۵۰۸

۵۰۹

۵۱۰

۵۱۱

۵۱۲

۵۱۳

۵۱۴

۵۱۵

۵۱۶

۵۱۷

۵۱۸

۵۱۹

۵۲۰

۵۲۱

۵۲۲

۵۲۳

۵۲۴

۵۲۵

۵۲۶

۵۲۷

۵۲۸

۵۲۹

۵۳۰

۵۳۱

۵۳۲

۵۳۳

۵۳۴

۵۳۵

۵۳۶

۵۳۷

۵۳۸

۵۳۹

۵۴۰

۵۴۱

۵۴۲

۵۴۳

۵۴۴

۵۴۵

۵۴۶

۵۴۷

۵۴۸

۵۴۹

۵۵۰

۵۵۱

۵۵۲

۵۵۳

۵۵۴

۵۵۵

۵۵۶

۵۵۷

۵۵۸

۵۵۹

۵۶۰

۵۶۱

۵۶۲

۵۶۳

۵۶۴

۵۶۵

۵۶۶

۵۶۷

۵۶۸

۵۶۹

۵۷۰

۵۷۱

۵۷۲

۵۷۳

۵۷۴

۵۷۵

۵۷۶

۵۷۷

۵۷۸

۵۷۹

۵۸۰

۵۸۱

۵۸۲

۵۸۳

۵۸۴

۵۸۵

۵۸۶

۵۸۷

۵۸۸

۵۸۹

۵۹۰

۵۹۱

۵۹۲

۵۹۳

۵۹۴

۵۹۵

۵۹۶

۵۹۷

۵۹۸

۵۹۹

۶۰۰

۶۰۱

۶۰۲

۶۰۳

۶۰۴

۶۰۵

۶۰۶

۶۰۷

۶۰۸

۶۰۹

۶۱۰

۶۱۱

۶۱۲

۶۱۳

۶۱۴

۶۱۵

۶۱۶

۶۱۷

۶۱۸

۶۱۹

۶۲۰

۶۲۱

۶۲۲

۶۲۳

۶۲۴

۶۲۵

۶۲۶

۶۲۷

۶۲۸

۶۲۹

۶۳۰

۶۳۱

۶۳۲

۶۳۳

۶۳۴

۶۳۵

۶۳۶

۶۳۷

۶۳۸

۶۳۹

۶۴۰

۶۴۱

۶۴۲

۶۴۳

۶۴۴

۶۴۵

۶۴۶

۶۴۷

۶۴۸

۶۴۹

۶۵۰

۶۵۱

۶۵۲

۶۵۳

۶۵۴

۶۵۵

۶۵۶

۶۵۷

۶۵۸

۶۵۹

۶۶۰

۶۶۱

۶۶۲

۶۶۳

۶۶۴

۶۶۵

۶۶۶

۶۶۷

۶۶۸

۶۶۹

۶۷۰

۶۷۱

۶۷۲

۶۷۳

۶۷۴

۶۷۵

۶۷۶

۶۷۷

۶۷۸

۶۷۹

۶۸۰

۶۸۱

۶۸۲

۶۸۳

۶۸۴

۶۸۵

VESİKA NO: 84 / BOA.AE.SMST.III, No: 39/3734

Hüve

-1-

1) Devletlü sa'âdetlü sultânım hazretleri sağ olsun
 2) Arzuhal-i kulları budur ki Kocaeli sancağında Yalakâbâd nahiyesinde Ali Dede zâviyesinin zâviyedârı olup 3) zâviye-i mezbûr defter-i hâkânîde mezraa-i Ali Dede deyü tahrir ve elsine-i nâsda Kılıçlı ismi ile tesmiye olunup 4) hîn-i tahrirden berü Ali Dede zâviyesi tarafından zabt olunagelüp dahl olunmak icab etmez iken zâviye-i 5) mezbûre Kayalı timarına mutasarrıf olan Osman kayd yerlerine dahil olan Kayalı karyesinin zabtına kanaatde 6) olmayup Defterhâne-i Âmirede mezra'a-i Ali Dede ve elsine-i nâsda Kılıçlı ile tesmiye olunan Ali [Dede] mezra'asıçün 7) Şeyh Kayalı kadimlüdür deyü hilâf-ı defter-i hâkânî gadr etmekle defter-i hâkânîden derkenar olunup merkûm Osman'ın gadr 8) olan mu'ârazası men' vakf-ı mezbûr tarafından zabt olunageldiğün sinni ihtiyarlarından su'al olunup vakf-ı mezbûrun 9) hakk-ı sarîhi olduğun sıhhat üzre kazâ-i mezbûr kâdısı arz ve i'lâm olmak bâbında emr sultânımındır.

Bende
 İsmail
 Halife

-2_

Defterhânesi

Nâhiye _____ i

Yalakâbâd der liva-i Kocaeli

Zâviye _____ i

Ali Dede mezkûr Ali Dede kendü arak-ı cebîniyle bir zâviye bina edüp altı müdlük mikdârı bagât öşrün sâhib-i arza edâ etdikden sonra bâki mahsûlâtı âyende ve revendeye sarf ola deyü vakf edüp ve istihdam için üç sahan üç tepsi ve iki hereni ve bir kazgan ve bir tencede ve bir kefgir ve bir kılınc ve iki re's merkeb ve bir kara sığır çifti dahi vakf ola deyü şart eylemiştir.

Dervişân-ı hizmetkârân

Neferen: 8

Ber-mûceb-i defter-i atik

-3-

İcmâl-i çakırcıyandan

An getirücüyan-ı çakır der liva-i Kocaeli

Karye-i Kayaköy tâbi'-i Yalakâbâd

Akçe: 1512 an evlâd-ı çakırcıyan

-4-

Mufassal çakırcıyan

Nahiye ————— i

Yalakâbâd der liva-i Kocaeli

Karye ————— i

Kayaköy tâbi'-i m[ezbur]

Hâsıl —————

Hinta: Müd: 4 - 660

Şair: Müd: 1 - 110

Öşr-i bağ: 140

Cem'an yekûn: 1512

an evlâd-ı çakırcıyan

-5-

Vech-i meşrûh azre mukayyedir

Be-nahiye-i Yalakâbâd

Timar ————— ı

Osman an getirücüyan-ı çakır

Karye ————— i

Tavşanlı tâbi'-i mezbûr

Karye ————— i

Kayaköy tâbi'-i Yalakâbâd

Akçe 1512

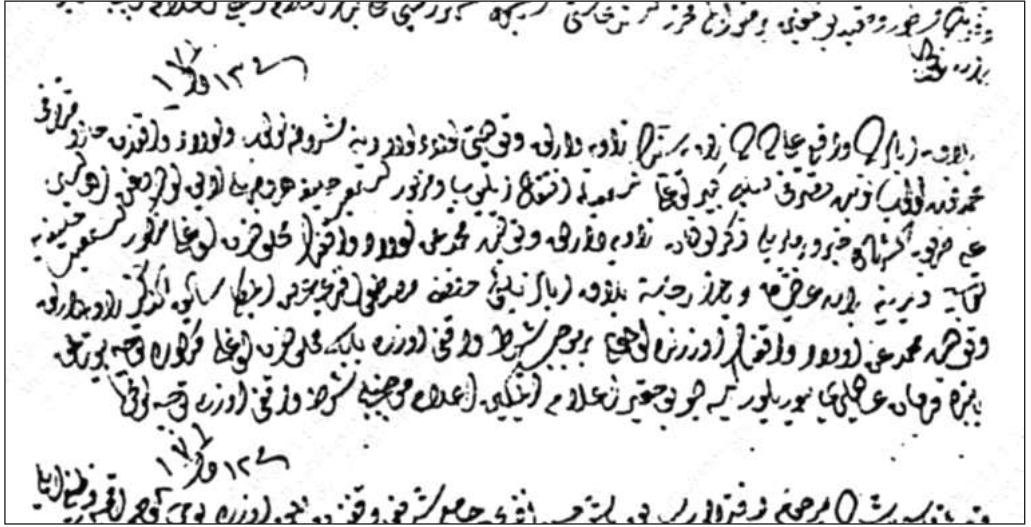
Cem'an yekûn: 4512

6

Fi 15 Z sene 171 [20.08.1758]

İMZA

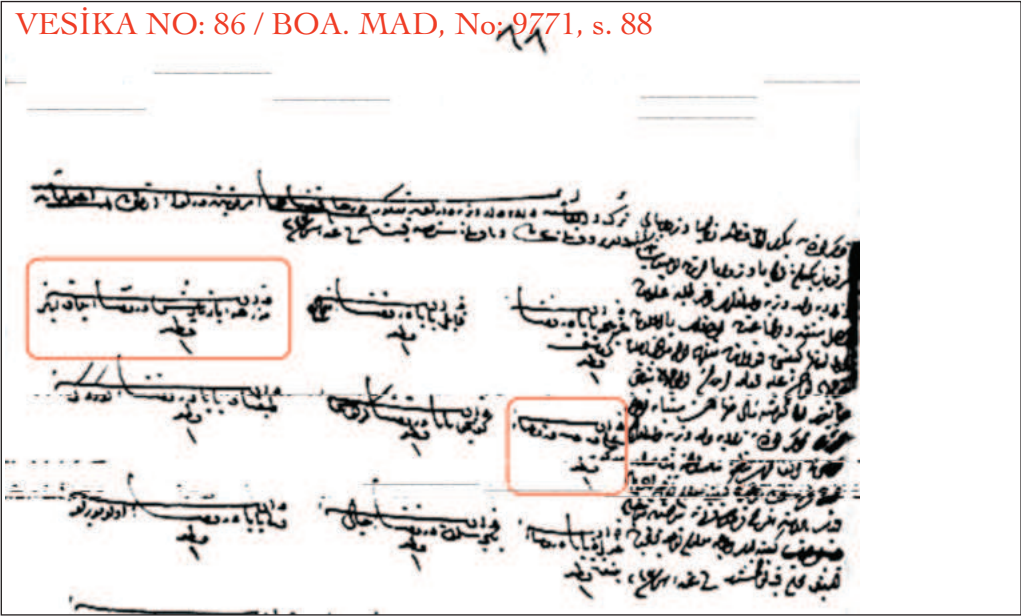
VESİKA NO: 85 / BOA.A.{DVNSRSK.d...80, s. 77

Yalakâbâd'da vâki 'Ali Dede zâviyesinin zâviyedârlık ve tevliyeti evlâd evlâdına meşrûta olup ve evlâd-ı vâkıfıdan mutasarrıfı Mehmed fevt olup tevliyet mutasarrıfı sulbî kebir oğlu İsmail'e intikal eyleyüp ve mezbûr İsmail Halife her vechile elyak olduğun ahalişi alâ tariki'ş-şehade haber vermeleriyle zikir olunan zâviyedârlık ve tevliyet Mehmed an evlâd-ı vâkıfın mahlûlünden oğlu mezbûr İsmail Halife'ye tavih ve yedine berat-ı âlîşân verilmek recasına Yalakâbâd nâibi Hıfzı Mustafa Efendi arz etmekle sâbıkü'z-zikir zâviyedârlık ve tevliyet Mehmed an evlâd-ı vâkıfıdan üzerinde olmağla ber-mûceb-i mşart-ı vâkıfı üzre babası mahlûlünden oğlu mezkûra tevcih buyurulmak bâbında fer-mân-ı âlîleri buyurulur ise deyü bu hakir i'lâm etmeğın i'lâmı mûcebince şart-ı vâkıf üzre tevcih olunmak

Fî 12 Za sene 171 [17.08.1758]

VESİKA NO: 86 / BOA. MAD, No: 9771, s. 88

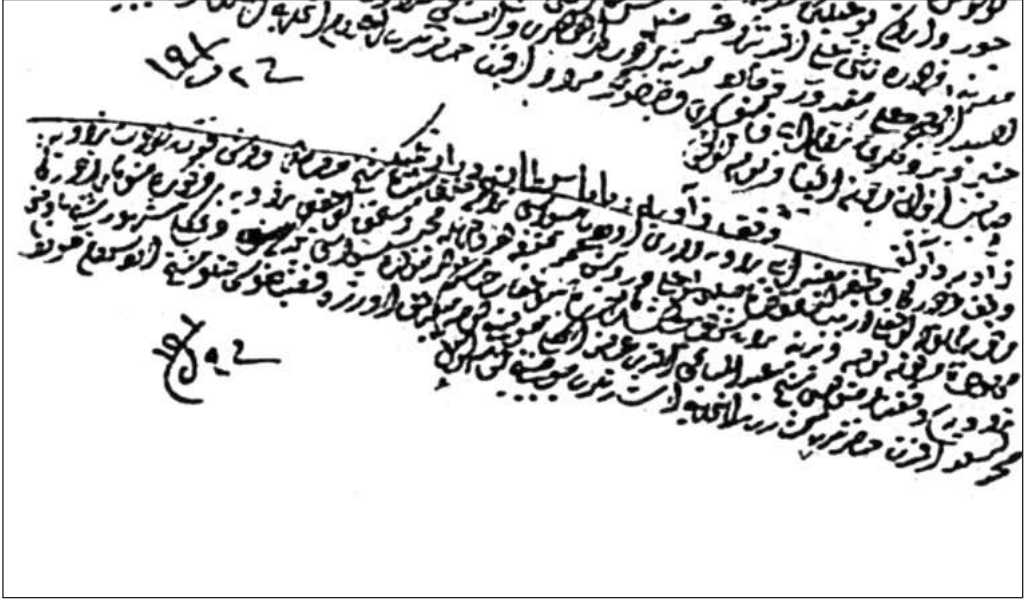
1) Zikir olunan yirmi altı kıt'a tekâya ve zevâyâ-yı 2) merkumlar Bektaşî tekâya ve zevâyâlarından olmayup 3) zâviyaları ve türbedarlıkları dahi talebe-i ulûmdan 4) ehl-i sünnet ve'l-cemaa'atden oldukları ba-i'lâmat 5) lede'l-inha keyfiyet kuyûdatda mukabele olamadığından 6) irade-i aliyye ta'alluk eder ise ol vechile... 7) ...me'al-i inhadan müsteban olduğu 8) defterde zikir olunan zâviyedar ve türbedarlıklardan 9) ... mezkûr 10) sâdır olan fermân-ı ali mücebince keyfiyet ma'lûm olmak için 11) kaydı bâlâsına şerh verilmek ferman 12) buyurulmağın mücebince 13) keyfiyet ol vechile ma'lûm oldukda 14) işbu mahalle kayd olunmuşdur. Fî gurre-i Ş sene 242 [28.02.1827]

Bera ————— yı
terk ve ibka şüde zâviyedar ve türbedarlık-ı mezkûr der kazâhâ-i merkûmîn der livâ-i Anadolu ...-i i'lâmat ... ve takrir ve ferman-ı âlî ve bâ ferman-ı şerife .. fî gurre-i Ş sene 242 [28.02.1827]

Zâviye ————— i
Mezra'a-i Yartariş der kazâ-i Yalakâbâd
Kıt'a: 1

Zâviye ————— i
Ali Dede der kazâ-i mezkûr
Kıt'a: 1

VESİKA NO: 87 / A. {DVNSRSK.d... No: 96, s. 7

1) Zâviyedârlık ————— 1

vakf-ı zâviye-i Baba Sultan der İznikmid

2) Vakf-ı mezburdan vazife-i mu'ayyene ile zâviyedârı olan evlâd-ı Sivâsîzâde hulefâsından Şeyh Mustafa veledêş fevt olup zâviye-i 3) mezbûre mahlûl olmağla erbab-ı istihkakdan sulbî oğlu Dervîş Ömer Halife her vechile mahal ve müstahik olmağın zâviye-i mezbûre müteveffa-yı merkûmenin 4) mahlûlünden merkûme tevcih ve yedine berat-ı şerif-i âlîşân ihsan buyurulmak recasına İstanbul'da Sivasî Tekyesi demekle meşhur Şeyh Yavsî 5) zâviyesi vakfının mütevellisi Şeyh Abdülbâki Efendi arz etmekle mûcebince tevcih olunmak üzere faziletlü şeyhülislâm Mevlânâ 6) Mehmed Es'ad Efendi hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mûcebince tevcih olunmak

Fî 9 L sene 191 [10.11.1777]

VESİKA NO: 88 / Zaviyedârlardan intikal eden berat

TUĞRA

(Selîm Han bin Mustafa Hân el-muzaffer dâ'imâ)

1) Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğra-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki; 2) işbu bin iki yüz üç senesi Receb-i şerîfinin on birinci günü [07.04.1789] taht-ı âlî-baht-ı Osmânî üzere cülûs-ı hümâyûn-ı meymenet makrûnum vâki' olub umûmen tecdîd-i berevât olunmak fermânım olmağın İznikmid'de vâki' 3) Baba Sultân Zâviyesi vakfının vazîfe-i mu'ayyene ile zâviyedârı olan Sivâsîzâde hulefâsından Şeyh Mustafa veledêş fevt olub zâviye-i merkûme mahlûl olmağla erbâb-ı istihkakdan sulbî işbu râfi'-i tevkî-i refiü`ş-şân-ı 4) hâkânî Dervîş Ömer Halîfe zîde salâhuhû her vechile mahall ve müstehik olmağın zâviye-i mezkûre müteveffa-yı mezbûr mahlûlünden merkûma tevcîh olunub yedine berât-ı şerîfim verilme recâsına İstanbul'da Sivâsî Tekyesi demekle meşhûr Şeyh Yavsî 5) Zâviyesi vakfının mütevellîsi Şeyh Abdülbâkî arz etmekle mücebince tevcîh olunmak üzere Şeyhü'l-islâm-ı sâbık Mehmed Es'ad Efendi işâret etmekle işâreti mücebince tevcîh olunmak bâbında bin yüz doksan bir senesi Şevvâlinin dokuzuncu günü [10.11.1777] 6) sâdır olan ru'ûs-ı hümâyûn mücebince yedine verilen atîk berâtı Dersa'âdet'e götürüb tahrîrin recâ etmeğın hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem vücûda götürüb atîk berât mücebince târih-i mezkûrdan müceddeden bu berât-ı hümâyûnum 7) verdim ve buyurdum ki mezbûr Dervîş Ömer Halîfe zîde salâhuhû varub üslûb-ı sâbık üzere zâviye-i mezbûrun zâviyedârı olub edâ-yı hizmet eyledikden sonra bundan evvel vazîfe-i mu'ayyenesi ne vechile mutasarrıf 8) olagelmîş ise yine ol vechile vazîfe-i mu'ayyenesin vakf-ı mezbûr mahsûlünden alub mutasarrıf ola, şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâmîn aşer Zilhicce sene selâse ve mieteyn ve elf [18.Z. 1203/17.01.1778].

Be-makâm-ı Kostantınıye el-mahrûse

VESİKA NO: 89 / BOA. AE. SABH.I, No: 223/14748-I

Hüve

Devletlü inâyetlü merhametlü sultânım hazretleri sağ olsun

1) Kocaeli sancağında vâki' İznikmid kazâsında Örcünlü karyesinde Baba Sultân kud-dise sırruhü`l-azîzin evkâfı re'âyâlarından olub kadîmü`l-eyyâmdan 2) berü dervişân fukarâsının it'âm-ı ta'âm eylemek şartıyla mu'âf ve müsellemler olub taraf-ı âhardan vechen mine`l-vücûh mu'âfiyyetimize müdâhale iktizâ etmez iken 3) karye-i mezbûr ahalîsi bizler ile ma'ân tekâlifi edâ edin deyü müdahaleden hâlî olmamalarıyla mî-zâc-ı aliyyelerinden mercûdur ki kaydı Defterhâne-i Âmire'den 4) ve mu'âfiyyetimiz kaydı Mevkûfât Kalemî'nden derkenâr olunub ma'-lûm-ı âlîleri buyuruldukda karye-i mezbûr ahalîlerinin müdahaleleri üzerimizden 5) def' ve te'addîleri men etdirilmek için Kocaeli Sancağı mutasarrıfına ve İznikmid ve Örcünlü kâdîlarına hitâben birer kıt'a emr-i âlîşân buyrulmak 6) bâbında yedlerine bir kıt'a emr-i âlîşân i'tâ buyrulmak bâbında emr ü fermân devletlü inâyetlü merhametlü sultânım hazretlerinin-

Bende ————— i
Re'âyâ-yı Baba Sultân
fukarâsı kulları
M

*İzzetlü Defterdâr Efendi görüb i'lâm eylesün deyü
Buyruldu*

24 C sene 194[27.06.1780]

Evkâfdan Defterhânesi

Nâhiye ————— i

İznikmid der Liva-i Kocaeli

Zâviye _____ i

Baba Sultân kuddise sırruhü'l-azîz der karye-i Örcünlü tâbi'-i mezbûr

1) Kutbü'l-ârifîn Şeyh Abdülmecîd Sivâsî zîde fezâiluhûnun hulefâsından Hasan De-
de 2) zîde salâhuhû Dersa'âdet'e gelüb Kocaeli sancağında İznikmid nahiyesinde Örcünlü nâm karyede 3) merhûm ve mağfûrun leh Sultân Mehmed Hân zamân-ı şerîflerinde kerâmâtı zâhir olan Derviş Baba kuddise 4) sırruhü'l-azîz karye-i mezbûrede Sâlarvîrân demekle ma'rûf yerde bir zâviye ve bir hamamcık 5) ve evler binâ edüb ve bağlar gars etdikde sâhib-i arzdan tapu ile alub kûhîden 6) ihyâ etdikde her sene otuz akçe sâhib-i arza mukâta'â vaz' olunub ba'de husûs-ı 7) mezbûr merhûm ve mağfûrun leh Sultân Bâyezid tâbe serâhûya arz olundukda makbul 8) dutub hudûdu ve sınırı ile Derviş Baba'ya temlîk edüb berât-ı şerîf verilüb 9) defter-i mufassal-ı atıkde dahi Baba Sultân Zâviyesi nâmı ile kayd olunub ve nice 10) zamân berât-ı şerîf ile mutasarrıf olub lâkin defter-i evkâfa sehven kayd olmayub 11) ve ba'de sınırına terâhi olunub ba'zı kimesneler temellüken eşcâr gars edüb 12) ve karye-i mezbûr sipahîsi Halîl Ağa ile o diyârdaki müsinn ve ihtiyâr ve ehl-i 13) vukûf ile teftiş olunub görüldükde karye-i mezbûre sınırıda vâki' kıble Civan 14) Na'lband Hasan deresine ve şimâlen Yolcu Yolu'na ve andan Sarıyar'a ve andan Öksüzce 15) deresine varınca içinde olan hadâ'ik ve küzüüm ve kestanelik cem'an Solak 16) Tarlası demek ile ma'rûf tarla zâviye-i mezbûrenin olduğu ve tescîl ve hüccet 17) olduğu pâye-i serîr-i a'lâya arz ve telhîs olundukda defter-i evkâfa vech-i 18) meşrûh üzre olmak bâbında hatt-ı hümayûn-ı sa'âdet makrûn ile fermân-ı âlîşân 19) sâdır olmağın vârid olan hatt-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûn mücebince amel edüb 20) defter-i evkâf ve mufassala tafsîlen ketb ve kalemine kayd ve tashîh eylesün deyü 21) vârid olan hatt-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûn mücebince bu hakîre hitâben hükm-i şerîf vârid 22) olmağın kayd olundu. Tahrîren fî evâ'il-i Cumâde'l-ülâ sene erbaîn ve elf (06-15.12.1630)

Bâ-hatt-ı Tevki'î
an Evkâf

İcmâlden

1) El-Hâcc Selîm Sertabbâhîn-i hassa gelüb Değirmenderesi 2) ve Saraylı ve Örcünlü ve Kulfallu ve Sığırlık nâm karyeler 3) Hudâvendigâr sancağında Geyve ve Akhisar nâhiyesinde 4) hâric-i ez-defter iki yüz akçe yazu ile keraste 5) ve Örencik ve İnegâzi nâm karyeler ile birikdirüb 6) cem'an yirmi sekiz bin akçelik üzere ber-vech-i arpalık 7) rûznâmçeci berâtıyla üzerinde ve zikr olunan yirmi 8) sekiz bin akçenin üzerine otuz iki bin akçe izdiyâd ile 9) senede altmış bin akçe mal ve kalemiyyesi beher sene kaftanlı aşçıbaşı 10) olanlara vermek üzere ber-vech-i mâlikâne Başmuhâsebe'de Hacı-ı 11) mumâ-ileyhin üzerinde olub zikr olunan karyelerin 12) mahalli defter-i icmâlde Aşçıbaşı arpalığı olmak üzere 13) ber-vech-i mâlikâne tevcîh olundu, fî 17 S sene 1117 [10.06.1705]

Bâ-hatt-ı Tevki'î

Hashâ-i Hümâyûn
der Liva-i Kocaeli

Kazâ - i
İznikmid

Mahsûl ————— i
Kapan-ı Meyve der
nefs-i şehir
Akçe

Karye ————— i
Örcünlü tâbi'-i mezbûr
Akçe
1300

C e m ' a n y e k û n

Fî 15 R sene 194 [20.04.1780]

İmza

Mevkûfât`dan

Kazâ————— i
İznikmid der liva-i Kocaeli

1) Be-cihet(?) ecnâs keraste dâdegân bâ-mukâbele-i 2) avârız ve hatab dâdegân bâ-mukâbele-i bedel-i nüzûl-i 3) Dîvân tâbi‘-i m[ezbûr] tâbi‘-i kazâ-i m[ezbûr] an tahrîr-i vezîr-i mükerrerem Osmân 4) Paşa el-vâki‘ der sene 1108 [1696/1697] ber-mûceb-i Defter-i Âmire.

Dîvân————— 1
Örcünlü ma‘â Kulfallu tâbi‘-i kazâ-i mezbûr

Bâ-mukâbele — i	Bâ-mukâbele ——— i
avârız ve ocaklık-ı	bedel-i nüzûl an ocaklık-ı
Tersâne-i Âmire	Matbah-ı Âmire
ecnâs keraste	hatab
<u>zimemat</u>	<u>çeki</u>
101	153
<u>mîrî</u>	
632	

1) Vech-i meşrûh üzere Kocaeli sancağında vâki‘ İznikmid kazâsına tâbi‘ Örcünlü ve Kulfallu 2) Dîvânı’nın avârızları mukâbili ol mikdâr kerastenine altı yüz otuz iki akçe 3) mîrîleri olup Tersâne-i Âmire ocaklığı olup ve bedel-i nüzûlleri 4) mukâbili yüz elli üç çeki ocaklık hatabı olup Matbah-ı Âmire ocaklığı olduğu Defterhâne’de 5) mukayyedir. Emr ü fermân devletlü inâyetlü sultânım 6) hazretlerindir

Fî 20 Ra sene 1194 [26.03.1780]

6

Şurût'dan

1) Kazâ-i mezbûra tâbi' dîvân-ı 2) merkûme ahalîlerinin avâızları mukâbili 3) üzerlerinde mukayyed ecnâs kerastenin Tersâne-i Âmire 4) tarafından tahsîle me'mûr olanlara ve bedel-i nüzûlleri mukâbili ocaklık 5) hatabların beher sene emr ü fermân mâcebince İstanbul Ağası tarafından tahsîle me'mûrlara vakt ü zamânında bilâ kusûr edâ 6) ve kazâlarına evâmir-i aliyye ile vâride olan tekâlifden emr ve deftere kesr ve noksan gelmemek üzere emlâk ve arazî ve hâl 7) ve tahammüllerine göre mahallinde cümle muvâcehelerinde ta'dil ve tesviye vechi üzere ma'rifet-i şer'le olan tevzi' defteri mücebince hisselerine 8) isâbet edeni bi'l-ma'yye edâ eylediklerinden sonra hilâf-ı emr ve defter ve bilâ fermân ziyâde tekâlif-i şakka tarh ve tahmîli 9) ve sâ'ir bida' mezâlim ile te'addî ve rencîde olunmamaları şurût-ı mer'iyyedendir. Emr ü fermân devletlü inâyetlü sultânım hazretlerindir.

Fî 24 R sene 1194 [29.04.1780]

VESİKA NO: 90 / BOA. AE. SABH.I, No: 223/14748-II

Mevkûfâtından recâ olunur
Defterhânedan recâ olunur

Sah

Telhîsi ve Şurûtu mûcebince emri tahrîr oluna
Buyruldu

Fî 23 R sene 194 [28.04.1780]

Arz-ı bendeleridir ki

1) Kocaeli sancağında vâki' İznikmid Kazâsı'na tâbi' Örcünlü ma'â Kulfallu karyesinde kâ'in 2) merhûm Baba Sultân kuddise sırruhü'l-azîz evkâfı re'âyaları tarafından Dîvân-ı âlîlerine 3) takdîm olunan işbu arz-ı hâlleri mefhûmunda sultân-ı müşârün-ileyhin zâviyesinde sâkin 4) olan dervişân fukarâsını it'âm-ı ta'âm eylemek mukâbelesinde mu'âf ve müsellemler olduklarına 5) binâen vechen mine'l-vücûh taraf-ı âhardan rencide ve ta'addî olunmaları îcâb etmez 6) iken karye-i mezbûre ahâlîleri bizler ile ma'ân tekâlif-i vârideyi edâ edin deyü mugâyır-ı mu'âfiyyet 7) müdahaleden hâlî olmadıklarından bahs ile ba'dezîn karye-i merkûme ahâlîlerinin 8) ber-vech-i muharrer vâki' olan müdahale ve ta'addîleri men' ve def' etdirilmek üzere emr-i şerîf 9) sudûrunu tahrîr ve istid'â ederler. Derkenâra havâle olundukda zâviye-i mezkûrun kaydı ve Defterhâne-i 10) Âmir'e de ve kazâ-yı mezbûra tâbi' sâlifü'z-zikr Örcünlü ma'â Kulfallu Dîvânı ahâlîlerinin 11) avârız ve nüzûlleri mukâbili üzerlerinde mukayyed olan yüz bir aded ecnâs kerastenin 12) altı yüz otuz iki akçe mîrîleri olup, Tersâne-i Ma'mûre ve bedel-i nüzûlleri mukâbili 13) yüz elli üç çeki hatabları dahi Matbah-ı Âmir'e ocaklıkları olduğu ve kazâ-yı mezbûre 14) tâbi' dîvân-ı merkûme ahâlîleri ber-vech-i ocaklık vergeldikleri derkenârda mestûrî'l-mikdâr 15) ve'l-ecnâs keraste ve hatabların vakt ve zamânıyla bilâ kusur kabza-i me'mûra ve evâmir-i aliyye ile 16) vâride olan tekâlifden emr ve deftere kesr ve noksan gelmemek üzere emlak ve arâzî 17) ve hâl ve tahammüllerine göre mahallinde cümle muvâcehelerinde ta'dîl ve tesviye vechi üzere ma'rifet-i 18) şer'le olan tevzî defteri mûcebince hisselerine isâbet edeni bi'l-ma'iyye edâ 19) eylediklerinden sonra hilâf-

ı emr ve defter ve bilâ fermân ziyâde tekâlif-i şakka tarh ve tahmîli 20) ve sâ'ir bid' ve mezâlim ile ta'addî ve rencîde olunmaları şurût-ı mer'iyeden idüğü Mevkûfât'dan 21) derkenâr olunmuşdur. Ma'lûm-ı devletleri buyuruldukda şurûtı mûcebince emr-i şerîf tahrîri 22) bâbında emr ü fermân devletlü sa'âdetlü sultânım hazretlerindir.

İMZA

Telhîs Kalemî

Fî 27 R sene 1194 (29.07.1780)

Derkenâr olunan Örcünlü Karyesi'nin tevzi' mahalli Defterhâne-i Âmire'de bulunamamıştır, fî 15 R sene 194 (17.07.1780)

VESİKA NO: 91 / BOA. C. EV. No: 132/6564-II

Atık ve Cedîd kaydı ve Vakfiyesi Derkenârı

2

Vakfiyesi kaydı bulunamamıştır

Ber-mûceb — i
 Defter-i Hazîne
 Vakf ————— 1
 Zâviye-i Baba Sultân der İznikmid

3

Derviş
 Ömer
 Halîfe
 veledüş
 zâviye
 dâr
 Yevm
 Mu'ayyene

Berât
 sitâde an mahlûl-ı Şeyh Mustafa veledüş
 an hulefâ-i Sivâsîzâde
 bâ-arz-ı Şeyh Abdülbâkî Efendi
 Şeyh-i Tekye-i Sivâsî Efendi
 ve bâ-işâret-i hazret-i Mehmed Es'ad
 Efendi hazret-i Şeyhü'l-islâm ve ru'ûs-ı
 hümayûn fî 9 L sene 1191 [0.11.1777]
 Berât
 sitâde cülûs-ı hümayûn
 fî 11 Receb sene 1203 [07.04.1789]

) Zikr olunan zâviyedârlık eş-Şeyh Mehmed Halîfe an sulehâ mahlûlünden kırk iki târihinde oğlu Şeyh Mustafa hulefâ-i Sivâsîzâde 2) bâ-işâret-i aliyye tevcîh ba'de anın dahi mahlûlünden altmış sekiz târihinde tarîk-i Bektâşiye'den Derviş Halîl ibn-i Abdullah 3) bâ-işâret-i aliyye tevcîh olunduktan sonra mezkûr Şeyh Mustafa veledüş an hulefâ-i Sivâsîzâde'nin fevti gayr-i vâki' olmağla 4) ref'inden yetmiş dokuz târihinde ibkâ olunub ba'de mahlûlünden doksan bir târihinde derkenârda mestûr oğlu

5) Derviş Ömer Halîfe`ye bâ-işâret-i aliyye tevcîh olunub bin iki yüz üç târihinde vâki` olan cülûs-ı hümâyûnda 6) tecdîd-i berât eyleyüb el-yevm üzerinde mestûr ve mukayyed idüğü fermân devletlü sa`âdetlü sultânım hazretlerindedir.

Fî 7 Ra sene 1215

[28.07.1800]

İMZA

R

1

1) Devletlü inâyetlü merhametlü efendim sultânım hazretleri sağ olsun
 2) Arz-ı hâl-i kullarıdır ki İznikmid`de Baba Sultân Zâviyesi`nin zâviyedârlığı bilâ meşrûta bâ-berât-ı âlîşân 3) uhde-i âcizânemde olub bir kimesne tarafından meşrutiyet iddi`âsıyla müdahale olunduğu yoğiken 4) nâhiye-i mezbûre sâkinlerinden Mehmed nâm kimesne zuhûr zâviye-i mezkûre hilâf-ı inhâ evlâda meşrûta olub 5) mukaddemâ zâviyedâr olanların evlâdlarıym deyü fuzûlî zabt ve gadr sevdâsında olmağla bi`d-defe`ât 6) huzûr-ı şer`e da`vet olunmuşken adem-i itâ`atinden ve kemâl-i ta`annüdünden huzûr-ı şer`e gelmeyüb tegallüben zabt 7) ve gadr-ı küllî üzere olmağla merâhim-i aliyyelerinden mercûdur ki atık ve cedîd kaydı derkenâr olunub 8) ez kadîm bilâ meşrûta olduğu ma`lûm-ı devletleri buyuruldukda mezbûrun ol vec-hile vâki` olan 9) ta`addîsi men olunmak için hakimine hitaben bir kıt`a fermân-ı âlîşân 10) bâbında emr ü fermân devletlü inâyetlü merhametlü efendim sultânım hazretlerindedir.

Bende
 Ömer Halîfe

Hüve

Sah

Derkenârı mûcebince tevcîh oluna deyü

Buyruldu

Fî 15 Ra sene 1215 (06.08.1800)

Ma'rûz-ı dâ'îleridir ki

1) İznikmid'de Baba Sultân Zâviyesi vakfının nezâret ve tevliyeti bâ-berât-ı âlîşân uhde-i dâ'îyânemde 2) olub nâhiye-i mezbûra tâbi' Örcünlü nâm karyede vâki' zâviye-i mezkûre vakfı müsakkafâtından 3) ma'lûmü'l-hudûd hadâyık ve kürüm ve kestanelik cem'an Solak Tarlası demekle arîf tarla ve bir aded 4) hamam ve menâzilin ber-mûceb-i Defter-i Hâkânî ve ber-muktezâ-yı kânûn verilügelen senevî otuz 5) akçe mukâta'ası ber-vech-i arpalık sertabbâhîn-i hassa olanlara ve ceddim Abdülmecîd Sivâsî kuddise sırruh eyyâmı 6) hulefâsından yevmî sekiz akçe vazîfe ile zâviyedâr olanlara vazîfesi i'tâ olunmak üzere icârât 7) ve gallâtı mütevellî ma'rifetiyle ahz ü kabz olunagelür iken hâlâ zâviyedâr olan Ömer vazîfe-i mezkûra 8) adem

d/İlaTİSdTŞ'/_eİ__nbgşiafş'

Vakf _____ 1

Zâviye-i Baba Sultân der karye-i Örcünlü Değirman-
deresi der İznikmid

Nâhiye _____ i

İznikmid der liva-i Kocaeli

Zâviye _____ i

Baba Sultân kuddise sırruhü`l-azîz der karye-i Örcünlü tâbi`-i mezbûr

1) Kutbü`l-ârifîn Şeyh Abdülmecîd Sivâsî zîde fezâiluhûnun hulefâsından 2) Hasan

Dede zîde salâhuhû Dersa`â-

det`e gelüb Kocaeli sanca-

ğında İznikmid 3) nahiye-

sinde Örcünlü nâm karyede

merhûm ve mağfûrûn leh

Sultân Mehmed Hân 4) za-

mân-ı şerîflerinde kerâmâtı

zâhir olan Derviş Baba kud-

dise 5) sırruhü`l-azîz karye-

i mezbûrede Sâlarvîrân de-

mekle ma`rûf yerde 6) bir

zâviye ve bir hamamcık ve

evler binâ edüb ve bağlar

gars edüb 7) sâhib-i arzdan

tapu ile alub kûhîden ihyâ

edüb her sene 8) otuz akçe

sâhib-i arza mukâta`a vaz` olunub ba`de husûs-ı mezbûr 9) merhûm ve mağfûrun leh

Sultân Bâyezid tâbe serâhuya arz olundukda makbûl 10) dutub hudûdı ve sınuru ile

Derviş Baba`ya temlik edüb berât-ı şerîf 11) verilüb ve defter-i mufassal-ı atîke dahi

Baba Sultân Zâviyesi nâmı ile kayd 12) olunub ve nice zamân berât-ı şerîf ile muta-

sarrif olub 13) lâkin defter-i evkâfa sehven kayd olmayub ve ba`zı sınırında 14) te-

Es-Seyyid

eş-Şeyh

Mehmed

Hâşim

an evlâd-ı

Sivâsî

Hankâh-ı

Koca

Mustafa

Paşa

ber vech-i

meşrûh

mütevellî

ve nâzır

Berât

sitâde ez an sebeb ki fi`l-asl

kayd-ı kadîm ... be-Muhâsebe-i Anadolu

mukayyed bûde ve mezkûr es-Seyyid eş-Şeyh

Mehmed Hâşim an evlâd-ı Sivâsî

bâ-berât-ı Askerî tevcih ve mutasarrif şûde

ve kayd-ı berât-ı Askerî ref` ve terkîn ve

mukayyed kayd-ı kadîm ibkâ şûd ve berât

dâde fermûde arz-ı hâl-i hod ve bâ

ru`ûs-> hümayûn fî 26 Za sene 1214 [21.04.1800]

râhî olunub ba'zı kimesneler temellüken gars edüb karye-i mezbûre 15) sipahîsi sâ-
hib-i arz ile ol diyârın müsinn ve ihtiyâ

VESİKA NO: 93 / BOA. A_{DVNSAHK_A_d, No: 124, s. 93

1) İznikmid kâdisına hüküm:
 2) Sâdât-ı kirâmdan es-Seyyid Mehmed zîde salâhuhû rikâb-ı hümayûnuma gelüp Kocaeli sancağında İznikmid nahiyesine tâbi' Zâviye-i Baba Sultân kuddise sırruhu'l-azîz ve karye-i Örcünlü tahtında kutbü'l-ârifîn 3) Şeyh Abdülmecid Sivâsî hulefâsından Hasan Dede zikr olunan Örcünlü karyesinde merhûm ve mağfûr Sultân Mehmed Hân tâbe serâhu zamanında kerâmeti zâhir Derviş Baba 4) kuddise sırruhu'l-azîz karye-i mezbûrede Salarvîrânı demekle ma'rûf yerde bir zâviye ve bir hamamcık ve evler binâ ve bağlar gars edüp sâhib-i arzdan tapu ile 5) alup kûhîden ihyâ edüp her sene otuz akçe sâhib-i arzına maktû' mukâta'a vaz' olunup ~~hududu ve sınırı ile Derviş~~ ba'de merhûm ve mağfûrun leh Sultân Bâyezid'e 6) arz olundukda makbul olup hududu ve sınırı ile Derviş Baba'ya temlik edüp defter-i mufassal-ı atıkde dahi Baba Sultân Zâviyesi nâmı ile kayd olup ve nice zaman 7) berâtile mutasarrıf olup lâkin defter-i evkâfa sehven [kayd] olmamağın ve ba'zı sınırında niza' olunup ba'zı kimesneler temellüken eşcâr gars edüp karye-i mezbûre 8) sipahisi dahl etmekle müsinn ve

ihtiyâr ve ehl-i vukûf ile teftiş olunup görüldükde karye-i mezbûre sınırında vâki' kıbleten Civan Nalband Deresi'ne ve şimâlen 9) Yolcu Yolu'na ve andan Sarıyar'a ve andan Öksüzce Deresi'ne varınca içinde olan hadâyık ve kürüm ve kestanelik cem'an Solak Tarlası demekle 10) ma'rûf yerlerin zâviye-i mezkûrenin olduğu ve sicill ve hüccet arz olundukda ve defter-i evkâfda vech-i meşrûh üzre mukayyed bin kırk tarihinde tashih ve yine İznikmid 11) nâhiyesine tâbi' karye defter-i atıkde vech-i meşrûh üzre mukayyed eylemek ve defter-i cedîd sehven kayd olmamağın vârid olan emr-i humâyûn mücebince bu mahalle kayd oluna deyü bin 12) kırk tarihinde bâ-hatt-ı tevki'î tashih ve hâsılı tahtında resm-i çift ve hinta ve şair ve öşr-i meyve ve öşr-i bostan ve öşr-i güvâre ve öşr-i bağçe ve öşr-i kiraz zeytûn 13) ma'a gayrihi bin üç yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde havass-ı hümayûn mülhakâtından iken Değirmanderesi ve Saraylı 14) ve Örcünlü ve Dellallar ve Sığırlık nâm karyeler Hudâvendigâr sancağında Geyve ve Akhisar nâhiyelerinde hâric ez defter iki yüz akçe ya-

zu ile 15) Kiraslu ve Örencik ve İnegâzi nâm karyeler ile birikdirilüp cem'an yirmi sekiz bin akçenin üzerine ber-vech-i arpalık rûznâmçeden berâtıyla 16) üzerinde zikr olunan yirmi sekiz bin akçenin üzerine otuz iki bin akçe izdiyâdıyla senevî altmış bin akce mal ve kalemiyesi beher sene taksitle aşçı- 17) başı olanlara verilmek üzere ber-vech-i mâlikâne Başmuhasebede dahi ser-tabbâhîn üzerinde olup lâkin zikr olunan karyelerin mahalli defter-i icmâlde 18) aşçıbaşı arpalığı olmak üzere mahalli tashih olunmamağla âhardan ba'zıları havass-ı hümâyûn karyelerinden deyü müdâhale etmekle lâkin merkûm hayatta oldukca 19) Sultân-ı mezkûre ile ber-vech-i arpalık ve ber-vech-i mâlikâne mutasarrıf olmak üzere bin yüz on yedi senesi bâ-hatt-ı tevki'î tashih olduğu 20) mukayyed ve merkûm Seyyid Şeyh Mehmed zâviye-i mezbûre vakfının evlâdiyyet ve meşrûtiyyet üzere vazife-i mu'ayyene ile tarafından verilen berât-ı şerîfde mütevellî ve nâzır olup 21) uhdesine lâzım gelen hizmetin edâ edüp ber-mûceb-i Defter-i Hâkânî zabt ve vakf-ı mezbûra tahrir ve tahsis kılınan hâsılât-ı vakfı ahz ü kabz ve gallesinden 22) zâviye-i mezbûrun vazîfe-i mu'ayyene ile zâviyedârı Derviş Ömer Halîfe'nin berâtı mûcebince hizmet mukâbelesinde müstehak olduğu vazîfesin edâda kusuru 23) yoğiken zâviyedâr-ı mezkûr berâtı mûcebince hizmet mukâbelesinde müstehak olduğu vazîfesin ahz ü kabza adem-i kanaat birle zâviye-i mezbûrenin icâre ve galle-i 24) vakfı ahz ve kabz ederim deyü fuzûlî müdâhale ve ahz ve kabza cesaret vakfa gadr arzusunda olduğun bildirüp mütevellî-i mumâ-ileyh zâviyedâr-ı 25) mezkûrun nezâreti mûcebince hizmet mukâbelesinde müstahak olduğu vazîfesin edâ eyledikten sonra edâda ve galle-i vakfa ol vechile zâhir olan müdâhalesi 26) men' ve def' olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum recâ ve Defterhâne-i Âmiremde mahfûz defter-i icmâl ve mufassal ve defter-i evkâfa mürâca'at olundukda vech-i meşrûh 27) üzere olduğu mestûr ve Hazîne-i Âmiremde mahfûz Anadolu Muhâsebesi defterlerine nazar olundukda İznikmid'de karye-i Örcünlü ve Değirmenderesi'nde Baba Sultân 28) Zâviyesi vakfının evlâdiyyet ve meşrûtiyyet üzere vazîfe-i mu'ayyene ile tevliyet ve nezâreti merkûm es-Seyyid Mehmed Haşim üzerine ve zâviyedârlığı vazîfe-i mu'ayyene ile 29) Derviş Ömer Halîfe'nin başka başka Maliye berâtıyla üzerlerinde olduğu mukayyed ve Dîvân-ı Hümâyûnumda kaydı sual olundukda Baba Sultân vakfına 30) tahrir ve tahsis mevkûfât mevadd-ı sâire mürâca'atla tahsis kılınan zâviye-i mezbûre vakfı tarafından mütevellîsine edâ ve hâsılât-ı vakfın 31) mütevellîsi

ma'rifetiyle ahz ü kabz etdirilüp zâviye-i mezbûre ile berâtı mûcebince hizmeti mukâbelesinde müstehak olduğu vazîfesin edâda 32) kusûru yoğiken zâviyedâr-ı mezbûr berâtı mûcebince ahz ü kabz ederüm deyü fuzûli müdâhale eyledikde 33) mütevellî-i mezbûr zâviyedâr-ı mezbûrun berâtı mûcebince hizmeti mukâbelesinde müstahik olduğu vazîfesin tamam eyledikten sonra 34) icâre ve galle-i vakfa müdâhalesi hilâf-ı Defter-i Hâkânî ve muğâyır-ı kânundur deyü tahrir olunmağın Defter-i Hâkânî mûcebince kânun üzre amel olunmak bâbında

Fî evâhir-i Ra sene 1215 [12-21.08.1800]

Vehbî

VEŞİKA NO: 94 / BOA. A. {DVNSAHK.A.d... No: 125, s. 137

1) İznikmid kâdısına hüküm ki
 2) Hassa tabbahbaşı el-Hâc Musa zîde kadruhu rikâb-ı hümâyûnuma gelüp Kocaeli sancağında İznikmid nâhiyesine tâbi‘ on nefer haric nefer re‘âyâ ile 3) karye-i Değir-menderesi ve hâsılı tahtında resm-i çift ve hinta ve şa‘ir ve resm-i iskele yekûn ma‘a gayruhu sekiz bin akçe ve yine nâhiye-i mezbûre tâbi‘ 4) otuz iki nefer re‘âyâ ve beş nefer haric re‘âyâ ile karye-i Örcünlü Baba Sultân Zâviyesi tarlalarından fî sene otuz akçe 5) defter-i atikde vech-i meşrûh üzre mukayyed iken defter-i cedidde sehven kayd olma-ğın vârid olan hatt-ı hümâyûn-ı sa‘âdet-makrûn müce-bince 6) olan hükm-i şerîf üzre yüz kırk senesi evâilinde bâ-hatt-ı tevki‘î kayd olundu ve hâsılı tahtına resm-i çift ve hinta ve şa‘ir yekûn ma‘a 7) gayruhu bin üç yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda muhar-rir kalemyle tahrir ve defter-i icmalde havass-ı hümâyûndan iken açıcıbaşı olanlara 8) müs-takil bir mukata‘a olmak üzre bâ-hatt-ı tevki‘î bin yüz yirmi tarihinde tashih ve yine İznik-

mid nâhiyesine tâbi' Zâviye-i Baba Sultân 9) kuddise sırrahu'l-aziz karye-i Örcünlü deyü yazıldığı mahallin tahtında kutbü'l-ârifîn Şeyh Abdülmecid Sivâsî hulefâsından Hasan Dede 10) gelüp Kocaeli sancağında İznikmid nâhiyesinde Örcünlü nâm karyede merhûm ve mağfûrun leh Sultân Mehmed Hân zamanında kerâmeti zâhir olan 11) Derviş Baba karye-i mezbûrede Salarvîrânı demekle ma'ruf yerde bir zâviye ve bir hamamcık ve evler bina edüp ve bağlar 12) gars edüp sahib-i arzdan tapu ile alup kûhîden ihya edüp her sene otuz akçe sâhib-i arza mukâta'a vaz' 13) olunup ba'de husûs-ı mezbûr merhûm ve mağfûrun leh Sultân Bâyezid Hân tâbe serâhuya arz olundukda makbul tutup hudûdu 14) ve sınuru ile Derviş Baba'ya temlik edüp berât-ı şerîf verilüp defter-i mufassal-ı atıkde dahi Baba Sultân Zâviyesi nâmıyla kayd 15) olunup ve nice zaman berât-ı şerîf ile mutasarrif lâkin defter-i evkâfa sehven kayd olunmayup ve ba'de sınırında niza' olunup 16) ba'zı kimesneler temlikten eşcâr gars edüp ve karye-i mezbûr sipahisi dahl etmekle ol diyârın müsinn ve ihtiyar ve ehl-i vukuf 17) ile teftiş olunup görüldükde karye-i mezbûre sınırında vâki' kıbeli Civan Hasan Deresi'ne ve şimalen Yolcu Yolu'na ve andan Sarı- 18) yar'a ve andan Öksüzce deresine varınca içinde olan hadâik ve kürüm ve kestanelik cem'an ve Solak Tarlası demekle 19) ma'ruf tarla zâviye-i mezbûrenin olduğu ve sicil ve hüccet olunduğun pâye-i serîr-i a'lâya arz ve telhis olundukda 20) defter-i evkâfa vech-i meşrûh üzre kayd olunmak bâbında hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûn ile fermân-ı âlîşân sâdir olmağın vârid olan 21) hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûn mücebince bâ-hatt-ı tevki'î tashih olunduğu ve defter-i hâkânîde mukayyed ve karye-i Değirmenderesi ve karye-i Örcünlü 22) ki mezbûrlar aşçıbaşı olanlara mahsus has olup ve mumâ-ileyh hassa aşçıbaşı karyeteyn-i mezbûreteyn berât-ı şerîfimle ber-vech-i mâlikâne 23) uhdesinde olmağla tarafeynden voyvodası olan ... [boş] zîde kadruhu zikr olunan Değirmenderesi karyesini ve tahtında tahrir olunan 24) iskele-i mezbûreye kantar vaz' edüp kantar ile bey' olunan me'kûlât kısmını vezn edüp resm-i kantar 25) alırım diyerek iskele-i mezbûreye emti'asıyla tevârüd edenler emti'asını vezn edüp resm-i kantar alırım deyü 26) ta'addi ve rencideden hâlî olmadığın bildirüp zikr olunan Değirmenderesi ve hâsılıyla mahsub iskele bermûceb-i 27) defter-i hâkânî aşçıbaşı hassı tarafından zabt ve resm-i iskele kadimden ol vechle alınagelmış ise kânun ve defter mücebince ahz ü kabz 28) etdirilüp zâviye-i mezbûr zâviyedârı mezbûrun zikr olunan Değirmenderesi karyesinde vâki' iskeleye

kantar vaz' 29) edüp gelen me'kulâtı vezn edüp resm-i kantar alırum deyü kimesneyi bir dürlü ta'addi ve rencîde etdirilmeyüp men' 30) ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfîm sudûrunu istid'a ve defterhâne-i âmiremde mahfuz defter-i icmal ve mufassal 31) ve defter-i evkâfa müracaat olundukda vech-i meşrûh üzre olduğu mestûr ve mukayyed bulunduğun defter-i hâkânî mücebince ve kânun üzre 32) amel olunmak bâbında.

Fî evâil-i Ca sene 1215 [20-29.09.1800]

113 Teşrin-i evvel 1321 [26.10.1905] tarihli Servet-i Fünun Mecmuası'nın 757. sayısının 28. sayfasında yayımlanan Değirmendere İskelesi isimli fotoğraf Yüzbaşılar cihetinden çekilmiştir. Görülen büyük ağaçlar Değirmendere'nin Çınarlık denilen bölgedeki devâsa çınar ağaçlarıdır.

VESİKA NO: 95 / BOA. C. EV, No: 103/5102-alt parça

VESİKA NO: 95 / BOA. C. EV, No: 103/5102

İstid'ası üzre kaleme kayd olunup fermânı verile 3

1

1) Hakk subhâne ve te'âlâ hazretleri
 2) Şevketlü kerâmetlü mehâbetlü kudretlü pâdişâh-ı âlempenâh efendimiz hazretlerinin mübârek 3) vücûd-ı hümayûnların serîr-ârâ-yı saltanat ve iclâl eyleyüb sâye-i merhamet-i mülûkânelerin âmme-i âcizân üzerinden sâyebân eyleye âmîn arz-ı hâl-i dâ'îleridir ki 4) bâ-berât-ı şerîf-i âlîşân evlâdiyyet ve meşrûtiyet üzre nezâret ve tevliyeti uhde-i fakîrânemde olan ceddîm kutbû'l-ârifîn Şeyh Abdülmecid 5) Sivâsî kuddise sırruhü's-sâmî hulefâsında Kocaeli sancağında vâki ' İznikmid Nâhiyesi'ne tâbi ' Örcünlü nâm karyede vâki ' Baba Sultân kuddise 6) sırruhu'l-azîz zâviyesinde zâviye-dâr bulunan Hasan Dede merhûmdan mukaddem Derviş Baba'ya temlik olunan bermûceb-i Defter-i Hâkânî 7) zâviye ve mülhakâtı sehven defter-i evkâfa kayd olunmadığından ecdâd-ı izâmlarının hengâm-ı saltanatlarında şeref-yafte-i sudûr olan mübârek hatt-ı hümayûn-ı 8) inâyet-makrûn ve fermân-ı âlî müceblerince defter-i evkâfa kayd olunduğu hinde dahi vakf-ı zâviye deyü kayd olunacak iken zâviye-i mezkûreye vakf keşîde buyurulmadığından mahall-i kaydı tevkî'i kalemiyle tashih olunması mübârek hatt-ı hümayûn-ı adâlet-makrûn-ı şâhâne geri keşîde buyurulmağa muhtâc 9) olmağla merâhim-i seniyye-i mülûkânelerinden mercûdur ki zâviye-i mezkûrenin mahall-i kaydı vakfiyet üzere tevkî'i kalemiyle tashih ve yed-i fakîrâneme i'lâmâtı 10) müş'ir bir kıt'a fermân-ı âlîşân i'tâsiçün arz-ı hâlim bâlâsı mübârek hatt-ı şerîf-i mehâbet-redif-i şâhaneleri keşîdesiyle tevşih ve tezyin buyurulur 11) ise emr-i hümayûn-ı mevâhib-makrûn şevketlü kerâmetlü mehâbetlü kudretlü pâdişâh-ı âlempenâh efendimiz hazretlerindir

Bende————— i
 es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed Hâşim Nâzır
 ve Mütevellî-i Vakf-ı Zâviye-i
 Baba Sultân ber-vech-i meşrûta an evlâd-ı
 Abdülmecid Sivâsî postinişîn-i
 Hânkâh-ı Koca Mustafa Paşa

*Defterhânesi**İcmâlden*

Nâhiye ————— i

İznikmid der Liva-i Kocaeli

Zâviye ————— i

Baba Sultân kuddise sırruhu'l-azîz der karye-i Örcünlü tâbi'-i mezbûr

1) Kutbü'l-ârifîn Şeyh Abdülmecîd Sivâsî zîde fezâiluhûnun hulefâsından Hasan De-
de 2) zîde salâhuhû Südde-i sa'âdet'e gelüb Kocaeli sancağında İznikmid nahiyesinde
Örcünlü 3) nâm karyede merhûm ve mağfûrûn leh Sultân Mehmed Hân zamân-ı
şerîflerinde kerâmâtı zâhir 4) olan Derviş Baba kuddise sırruhü'l-azîz karye-i mezbû-
rede Sâlarvîrân 5) demekle ma'rûf yerde bir zâviye ve bir hamamcık ve evler binâ
edüb ve bağlar 6) gars edüb sâhib-i arzdan tapu ile alub kûhîden ihyâ edüb 7) her se-
ne otuz akçe sâhib-i arza mukâta'a vaz' olunub ba'de husûs-ı mezbûr 8) merhûm ve
mağfûrûn leh Sultân Bâyezid tâbe serâhuya arz olundukda makbûl 9) dutub hudûdu
ve sınırı ile Derviş Baba'ya temlik edüb berât-ı şerîf 10) verilüb ve defter-i mufassal-
ı atîke dahi Baba Sultân Zâviyesi nâmı ile kayd olunub 11) ve nice zamân berât-ı şerîf
ile mutasarrıf olub lâkin defter-i evkâfa sehven kayd 12) olmayub ve ba'zı sınırında
terâhî olunub ba'zı kimesneler temellüken eşcâr gars 13) edüb karye-i mezbûre sipa-
hîsi dahl etmekle ol diyârın müsinn 14) ve ihtiyâr ve ehl-i vukûf ile teftîş olunub gö-
rürldükde karye-i mezbûr 15) sınırında vâki' Civan Nalband Hasan Deresi ve şimâlen
Yolcu Yolu'na ve andan Sarıyar'a ve andan 16) Öksüzce Deresi'ne varınca içinde olan
hadâyık ve küzüm ve kestanelik cem'an ve Solak 17) Tarlası demekle ma'rûf tarla zâ-
viye-i mezbûrenin olduğu ve tescîl ve hüccet olduğu pâye-i 18) serîr-i a'lâya arz ve
telhîs oldukda defter-i evkâfa vech-i meşrûh üzere kayd olunmak bâbında 19) hatt-ı
hümâyûn-ı inâyet-makrûn ile fermân-ı âlîşân sâdır olmağın vârid olan hatt-ı hümâyûn-
ı sa'âdet-makrûn 20) mücebince amel olunub defter-i evkâfa ve mufassala ta'cilen
kendü kaleminden kayd ve tashîh eylemiş; hem bu vârid olan 21) hatt-ı hümâyûn-ı
sa'âdet-makrûn mücebince bu hakîre hitâben hükm-i şerîf vârid olmağın kayd olun-
du.

Tahrîren fî evâ'il-i Cumâde'l-ülâ sene 1040 [06-15.12.1630]

Bâ-hatt-ı Tevki'î

4

1) El-Hâcc Selîm Sertabbâhîn-i Hassa Südde-i sa'âdete gelüb Değirmanderesi 2) ve Saraylı ve Örcünlü ve Kulfallu ve Sığırlık nâm karyeler 3) Hudâvendigâr sancağında Geyve ve Akhisar nâhiyelerinde hâric ez defter 4) iki yüz akçe yazu ile Kiraslu ve Örencik ve ve İnegâzî nâm 5) karyeler ile birikdirilüb cem'an yirmi sekiz bin akçelik üzerine 6) ber-vech-i arpalık rûznâmçeci berâtıyla üzerinde zikr olunan 7) yirmi sekiz bin akçenin otuz iki bin akçe izdiyâdıyla 8) senevî altmış bin akçe mâl ve kalemiyyesi beher sene taksitle aşcıbaşı 9) olanlara verilmek üzere ber-vech-i mâlikâne Başmu-hâsebe`den Hacı-ı 10) mumâ-ileyh Selîm`in üzerinde olub lâkin zikr olunan karyelerin 11) mahalli defter-i icmâlde aşcıbaşı arpalığı olmak üzere mahalli tashih 12) olma-ğla âhardan ba'zıları havass-ı hümâyûn kurâlarındandır deyü 13) müdâhale etmekle ancak merkûm hayâtda oldukça şart-ı mezkûr 14) ile ber-vech-i arpalık ve ber-vech-i mâlikâne mutasarrıf olmak üzere 15) vârid olan emr-i âlî mücebince tashîh olundu. Fî 17 S sene 1117 [10.06.1705]

Bâ-hatt-ı tevki'i

B e r â t k a y d ı

5

Berâ
Has-ı Sertabbâhîn
fî sene
Guruş
560

Berâ
Hazîne-i Âmire
Fî sene
Guruş
986.5

Para
45

Derviş
Ömer
Halîfe
veledeş
zâviye
dâr

Berât
sitâde an mahlûl-ı şeyh Mustafa
veledeş an hulefâ-i Sivâsîzâde
bâ-arz-ı Şeyh Abdülbâkî Efendi
Şeyh-i Tekye-i Sivâsî Efendi
ve bâ-işâret-i Mevlânâ Mehmed Es'ad
Efendi hazret-i Şeyhü'l-islâm
ve bâ-ru'us-ı hümâyûn
fî 9 L sene 1191 [10.11.1777]
Berât sitâde cülûs-ı hümâyûn
fî 11 Receb sene 1203(07.04.1789)

Mukâta'a-i mezbûr senevî bir mikdâr mâl ile ber-vech-i has Sertabbâhîn-i hassa tarafından zabt olunmak üzere mukayyedir fermân devletlü inâyetlü sultânım hazretlerininindir

Fî 19 Receb sene 1216 [25.11.1801]

İMZA

Vech-i meşrûh üzere zâviyedârlık-ı mezbûr bâ-işâret-i aliyye mezkûrun üzerinde mestûr ve mukayyedir fermân devletlü mehâbetlü sultânım hazretlerininindir

Fî 17 Receb sene 1216 [23.11.1801]

İMZA

6

İzzetlü Defter Emîni Efendi

şeref-yafte-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn mûcebince

husûs-ı mezkûrun şeref-yafte-i sudûr hatt-ı hümayûn muktezâsını arz eylesün deyü

Buyruldu

Fî 14 B sene 216 [20.11.1801]

Mûcebince iktizâ eden emirleri Tahvil'den tahrir olunmak

Buyruldu

Fî 9 Ş sene 216 [15.12.1801]

7

1) İznikmid Nâhiyesi'ne tâbi' Zâviye-i Baba Sultân kuddise sırruhü'l-azîz der karye-i Örcünlü kutbü'l-ârifîn Abdülmecid Sivâsî zîde fezâiluhûnun hulefâsından 2) Hasan Dede zîde salâhuhû Südde-i sa'âdete gelüb Kocaeli sancağında İznikmid nahiyesinde Örcünlü nâm karyede merhûm ve mağfûrûn leh Sultân Mehmed Hân 3) zamân-ı şeriflerinde kerâmeti zâhir olan Derviş Baba kuddise sırruhü'l-azîz karye-i mezbûrede Sâlarvîrân demekle ma'rûf yerde bir zâviye 4) ve bir hamâmçık ve evler binâlar edüb ve bağlar gars edüb sâhib-i arzdan tapu ile alub kûhîden ihyâ edüb her sene otuz akçe 5) sâhib-i arza mukâta'a vaz' olunub ba'de husûs-ı mezbûr merhûm ve mağfûrun leh Sultân Bâyezid Hân tâbe serahuya arz olundukda makbûl 6) dutup hudûd ve

sınırı ile Derviş Baba'ya temlikedüb berât-ı şerîf verilüb ve defter-i mufassal-ı atıkde Baba Sultân Zâviyesi nâmıyla 7) kayd olunub ve nice zamân berât-ı şerîfle mutasarrıf olub lâkin defter-i evkâfa sehven kayd olunmayub ve ba'zı sınırında terahî olunub ba'zı kimesneler temlîken 8) eşcâr gars edüb ve karye-i mezbûre sipâhîsi dahl etmekle ol diyârın müsinn ve ihtiyâr ve ehl-i vukûf ile teftîş olunub gördükde 9) karye-i mezbûre sınırında vâki' kıbleten Civan Nalband Hasan deresine ve şimâlen Yolcu Yolu'na ve andan Sarıyar'a ve ondan Öksüzce 10) Deresi'ne varınca içinde olan hadâik ve kürüm ve kestanelik cem'an ve Solak Tarlası demekle ma'rûf tarla zâviye-i mezbûrenin 11) olduğu tescîl ve hüccet olduğu pâye-i serîr-i a'lâya arz ve telhîs olundukda defter-i evkâfa vech-i meşrûh üzere kayd olunmak bâbında hatt-ı hümâyûn-ı inâyet-makrûn ile 12) fermân-ı âlîşân sâdır olmağın vârid olan hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûn mücebince amel edüb defter-i evkâfa ve mufassala tafsîlen kendü kaleminle 13) kayd ve tashih eylesün deyü vârid olan hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûn mücebince bin kırk târihinde bâ-hatt-ı tevkî'i defter-i evkâfa ketb olmuşdur 14) ve yine nâhiye-i mezbûre tâbi' otuz iki nefer re'âyâ ve beş nefer hâric re'âyâ ile karye-i Örcünlü tahtında Baba Sultân Zâviyesi yerlerinden 15) fî sene otuz akçe defter-i atıkde vech-i meşrûh üzere mukayyed iken defter-i cedîde sehven kayd olmamağın vârid olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn 16) mücebince olan hükm-i şerîf üzere yine târih-i mezbûrede bâ-hatt-ı tavkî'i bu mahalle kayd olundu ve hâsılı tahtında resm-i çift ve hınta ve şa'ir yekûn-i öşr 17) bin üç yüz akça yazı ile defter-i mufassala muharrir kalemiiyle tahrir ve defter-i icmâlde havass-ı hümâyûn mülhakâtından iken el-Hac Selim Sertabâhîn-i hassa Südde-i 18) sa'âdete gelüb Değimanderesi ve Saraylı ve Örcünlü ve Dellallu ve Sığırlık nâm karyeler Hudâvendigâr sancağında Geyve ve Akhisar nâhiyelerinde hâric 19) ez defter iki yüz akçe yazı ile Kiraslu ve Örencik ve İnegâzî nâm karyeler ceman biridirilüb yirmi sekiz bin akçelik üzere ber-vech-i arpalık 20) rûznâmçede berât ile üzeirnde zikr olunan yirmi sekiz bin akçenin üzerine otuz iki bin akçe izdiyâd ile senevî altmış bin akçe mâl ve kalemiyyesi 21) beher sene taksit ile aşçıbaşılı olanlara verilmek üzere ancak merkûm cedîde oldukca ber-vech-i arpalık ve ber-vech-i mâlikâne mutasarrıf olmak üzere vârid 22) olan emr-i âlî mücebince bin yüz on yedi târihinde bâ-hatt-ı tevkî'i tashih olmuşdur bu takdirce ber-muktezâ-yı Defter-i Hâkânî bâlâda muharrer Örcünlü karyesinde 23) vâki' hudûd ile muharrer olan hadâik

ve kürüm ve kestanelik cem'an ve Solak tarlası demekle ma'rûf yerler ve bir aded hamâm 24) ve evler beher sene karye-i Örcünlü mutasarrıfına otuzar akçe mukâta'a vermek üzere müşârün-ileyh Baba Sultân kuddise sırruhu'l-azîzin zâviyesi 25) tarafından ve karye-i Örcünlü el-mezbûrenin mahsûlât ve rüsûmâtı dahi ber-mûceb-i tashih ber-vech-i arpalık sertabbâhîn-i hassa olanlar tarafından 26) zabt olunmak iktiza eder fermân devletlü sultânım hazretlerininindir.

8

Mukata'ası ve zâviyedârlık kaydı

Mukâta'a _____ i
 karye-i Değirmenderesi tâbi'-i nâhiye-i İznikmid
 der liva-i Kocaeli ve beher Gürle tâbi'-i İznik
 an evvel-i Mart fî 1216 an cânib-i sertabbâin-ı hassa
 hınta ve malış beher sene dâde fermûde
 Fî sene 1546, 5 guruş 45 para
 Berâ-yı hassa-i sertabbâhin. Fî sene 560 guruş
 der sâliye-i hazîne-i âmire
 Berâ-yı der sâliye-i hazine-i âmire Fî sene: 986,5 guruş 45 para

Mukâta'a-i mezbûre senevî bu mikdar mal ile ber-vech-i has sertabbahin-i hassa tarafından zabt olunmak üzere mukayyedir ferman devletlü inayetlü sultanım hazretlerininindir. Fî 19 Receb sene 1216 [25.11.1801]

Ber-mûceb-i defter-i hazine

Defter-i zâviye-i Baba Sultan der İznikmid

Derviş	Berat _____
Ömer	sitâde an fevt-i Şeyh Mustafa
Halife	bâ arz-ı Şeyh Abdülbâki Efendi
veledeş	şeyh-i tekve-i Sivâsî Efendi
zâviyedar	ve işaret-i Mevlânâ Mehmed Es'ad
yevm	Efendi şeyhülislâm ve bâ-ru'us-ı hümâyûn fî 9 L sene
mu'ayyene	1191[10.11.1777]
	Berat cülûs-ı hümâyûn fî 11 Receb sene 1203 [07.04.1789]

VESİKA NO: 96 / BOA. C. EV, No: 128/ 6380

رزق مبینہ فی اللہ
سنة ۱۲۱۸ھ

الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام
على
محمد

Handwritten notes and signatures in the upper right section of the document.

Handwritten notes and signatures in the lower right section of the document.

معروض داعیارید کہ
اولادیت و مشروطیت اووڑہ جنوبی و ناظری اولدینم از کیدنا هب سہ تا پ اووڑہ
قرہ بندہ واقو بابا سلطان قدس سرہ اعزیزہ و قفندن آلمی اووڑہ و طبیف
مقینہ ایہہ زاویہ دار اووڑہ و بین عمر خلیفہ ابن شیخ مصطفیٰ خفہ اولوب یری
خانی و خرمنا نورمک معطل قالیہ متوقای سر قولہ صلی اوغلاہ باغ
عروض عبودیت احمد و محمد قوبری او باب استخفا قدس شایبہ اسرجن اولدیرہ
اشتراکا قوجیب و یدمرینہ بشق بشق براف ایشان غنایت واجتای بیورلی
بنازیرہ پایہ اسر بر اعلیٰ عرض اوئدی با فی امر و صفت و فی او مرکز
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام
على
محمد

VESİKA NO: 96 / BOA. C. EV, No: 128/6380

Ber-mûceb — i

Defter-i Hazîne

Vakf ————— 1

Zâviye-i Baba Sultân der Örcünlü Değirmenderesi der

İznikmid

Derviş
Ömer
Halîfe
veledeş
zâviye
dârBerât sitâde an mahlûl-i Şeyh Mustafa veledeş
an hulefâ-i Sivâsîzâde bâ-arz-ı Şeyh
Abdûlbâkî Efendi Şeyh-i Tekye-i Sivâsî
Efendi mütevellî ve bâ-işâret-i Mehmed Es'ad Efendi
hazret-i şeyhü'l-islâm ve bâ-ru'ûs-ı hümâyûn
Fî 9 L sene 1191 [10.11.1777]

Vech-i meşrûh üzere zâviyedârlık-ı mezbûr bâ-işâret-i aliyye mezkûrun üzerinde mestûr ve mukayyedir, emr ü fermân devletlü sa'âdetlü sultânüm hazretlerindir.
Fî 8 Za sene 1219 [08.02.1805]

*Mührü mutâbıkdır emr ü fermân devletlü
sa'âdetlü sultânüm hazretlerindir.*

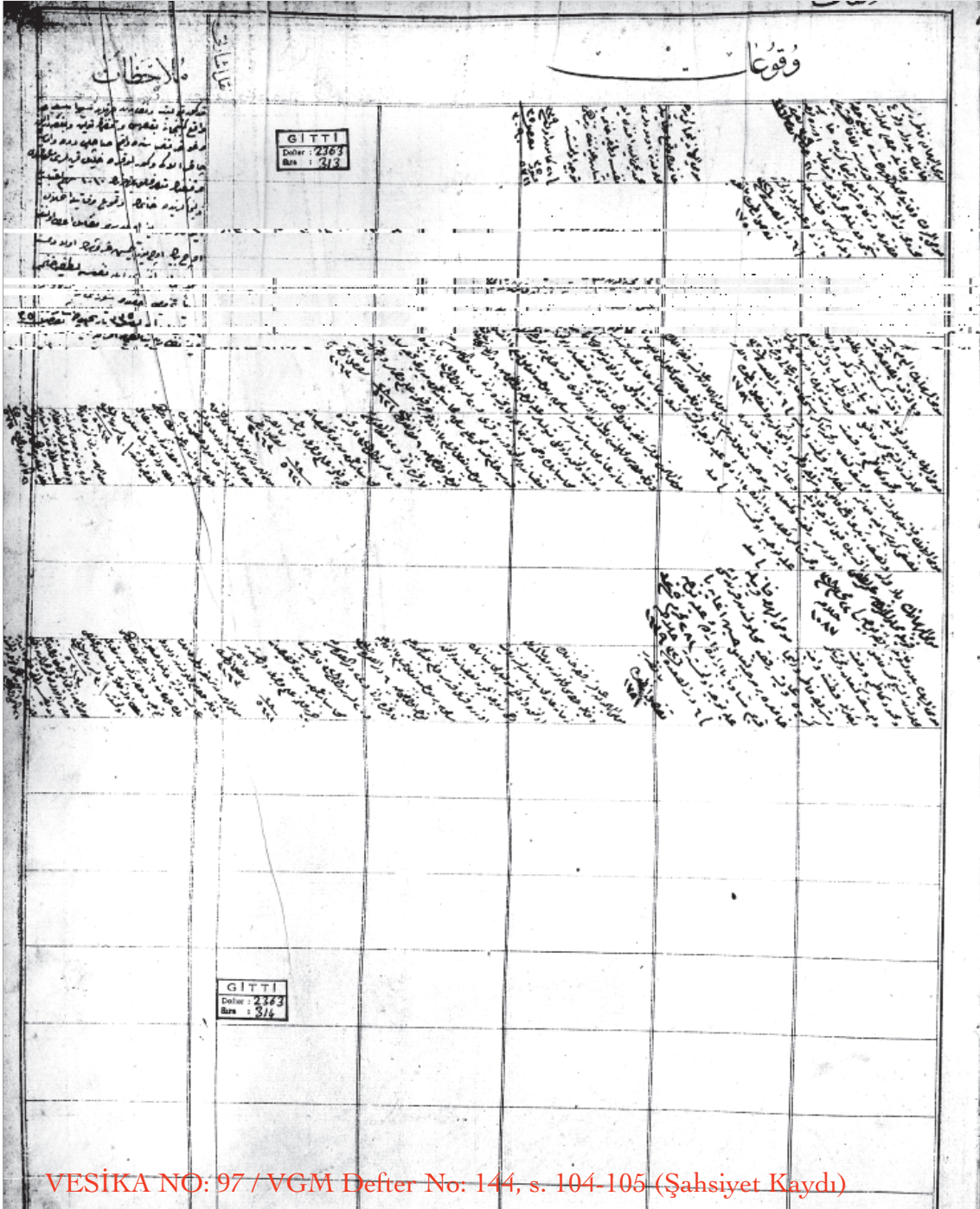
İMZA

İşâretleri mûcebince tevcîh olunmak***Buyruldu******Fî 13 Ra sene 1219***[22.06.1804]*Mûcebince tevcîh buyurulmak mercûdur**Ed-Dâ'î Ahmed Es'ad**ufiye anhu*

Ma'rûz-ı dâ'îleridir k

1) Evlâdiyyet ve meşrûtiyyet üzere mütevellîsi ve nâzır-ı olduğum İznikmid nahiyesine tâbi' Örcünlü 2) karyesinde vâki' Baba Sultân kuddise sırruhü'l-azîzin vakfından almak üzere vazîfe-i 3) mu'ayyene ile zâviyedâr olan Derviş Ömer Halîfe ibn-i Şeyh Mustafa fevt olub yeri hâlî ve hizmet-i lâzimesi mu'attal kalub müteveffa-yı merkûmun sulbî oğulları bâ'is-i 4) arz-ı ubûdiyyet Ahmed ve Mehmed kulları erbâb-ı istihkakdan şâyeste-i merhamet olmalarıyla 5) iştirâken tevcîh ve yedlerine başka başka berât-ı âlîşân inâyet ve ihsân buyurulmak 6) niyâzıyla pâye-i serîr-i a'lâyâ arz olundu. Bâkî emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

El-Abdü`d-dâ'î es-Seyyid eş-Şeyh
Mehmed Hâşim el-mütevellî ve nâzır-ı
vakf-ı mezbûr ve Şeyh-i Hankâh-ı
Koca Mustafa Paşa-yı Atîk

<p>و افضى اسميله خيرات و ميراثه بخوار و ميراثه</p>	<p>وطائف و مخصوصات الشاه مستخرقات</p>	<p>مجلسه</p>	<p>720</p>
<p>نقد و اوراق قرضه و ميراثه و ميراثه و ميراثه</p>	<p>فاندره و ميراثه</p>	<p>مجلسه</p>	<p>721</p>
<p>مجلسه</p>	<p>مجلسه</p>	<p>مجلسه</p>	<p>722</p>
<p>مجلسه</p>	<p>مجلسه</p>	<p>مجلسه</p>	<p>723</p>
<p>مجلسه</p>	<p>مجلسه</p>	<p>مجلسه</p>	<p>724</p>
<p>مجلسه</p>	<p>مجلسه</p>	<p>مجلسه</p>	<p>725</p>
<p>مجلسه</p>	<p>مجلسه</p>	<p>مجلسه</p>	<p>726</p>
<p>مجلسه</p>	<p>مجلسه</p>	<p>مجلسه</p>	<p>727</p>
<p>مجلسه</p>	<p>مجلسه</p>	<p>مجلسه</p>	<p>728</p>
<p>مجلسه</p>	<p>مجلسه</p>	<p>مجلسه</p>	<p>729</p>
<p>مجلسه</p>	<p>مجلسه</p>	<p>مجلسه</p>	<p>730</p>
<p>مجلسه</p>	<p>مجلسه</p>	<p>مجلسه</p>	<p>731</p>
<p>مجلسه</p>	<p>مجلسه</p>	<p>مجلسه</p>	<p>732</p>

Kocaeli Akyazi Hecesi
 Casajil Nefin camii

Yeni Yapraklar B. camii - M. K. B. B. B.
 19-11-1888 g. camii - M. K. B. B. B.
 18-11-1888 g. camii - M. K. B. B. B.
 Toprak camii - M. K. B. B. B.
 3398 256

M. K. B. B. B.

VESİKA NO: 97 / VGM Defter No: 144, s. 104-105 (Şahsiyet Kaydı)

Aded-i Umumî: 714

Nev'-i Cihat: sehm: 40 an sehm: 101 Tevliyet ve Nezaret

Esami-i Mutasarrıfan: Fatma Rasime ve Zeliha Güzide

Tevcih Tarihi: 20 Receb sene 294 [31.07.1877]

Vakfı İsmiyle Hayrat ve Müberrâtın Mahal ve Mevki'i: Nezaret-i Evkaf-ı Hümâyûn'a mülhak evkafdan İzmid'de Değirmenderesi ve Örcün karyelerinde vâki' Baba Sultan Zaviyesi vakfı

Vukû'at: Mumâ-ileyhimadan Fatma Rasime Hanım'ın bilâ veled vukû'-ı vefatıyla hissesi mahlûlünden uhdesinde bulunan hisse-i kadîmesine ilhaken hemşiresi Zeliha Güzide Hanım'a meşrutiyet üzere tevcih 21 Receb sene 309 [20.02.1892]

Mumâ-ileyha Zeliha Güzide Hanım'ın vukû'-ı vefatıyla mahlûlünden evlâdları Mehmed Muhyiddin ile Nefise Lâtife Hanım'a bâ-işaret-i aliyye-i nezaretpenâhi tevcih olunmuştur. Fî 25 Kânun-ı evvel sene 339 [1923]

Aded-i Umumî: 715

Nev'-i Cihat: sehm: 8+1.5= 9.5 an sehm: 101 Tevliyet ve Nezaret

Esami-i Mutasarrıfan: es-Seyyid Ahmed Tefvik Efendi

Tevcih Tarihi: 2 Ş sene 282 [20.12.1865]

Vakfı İsmiyle Hayrat ve Müberrâtın Mahal ve Mevki'i: "

Vukû'at: Mumâ-ileyhin vefatıyla mahlûlünden mahdûmu Abdulmacid Sivasî hazretleri Dergâh-ı şerîfi şeyhi faziletli Mehmed Efendi ile kerimesi Fitnat Hanım bâ-irade-i aliyye tevcih olunmuştur. Fî 6 Zilka'de sene 326 [30.11. 1908]

Aded-i Umumî: 716

Nev'-i Cihat: Sehm: 8 an sehm: 101 Tevliyet ve Nezaret

Esami-i Mutasarrıfan: Şerife Fatma Hanım binti Şerife Afife Fazıla

Tevcih Tarihi: 25 M sene 285 [18.05.1868]

Vakfı İsmiyle Hayrat ve Müberrâtın Mahal ve Mevki'i: "

Aded-i Umumî: 717

Nev'-i Cihat: Sehm: "

Esami-i Mutasarrıfan: Bâliğ ve bi'n-nefs eda-yı hizmete kesb-i iktidarlarına değin taraflarından Ayşe Şekibe Hanım bi'n-niyâbe eda-yı hizmet etmek üzere sagırân Mahmud Kâzım Efendi ve Ayşe Refika Hanım evlâdı Mehmed Sadık

Tevcih Tarihi: 25 M sene 285 [18.05.1868]

Vakfı İsmiyle Hayrat ve Müberrâtın Mahal ve Mevki'i: "

Vukû'at: Mumâ-ileyhimanın el-yevm kebir ve bi'z-zât ifa-yı hizmete iktidar kesb etmiş olmalarına mebni niyabet-i mezkûreden sarf-ı nazarla bi'z-zât ifa-yı hizmet etmek üzere yedlerine istihkâken berat-ı âlî verilmiştir. Fî 6 Zilka'de sene 326 [30.11. 1908]

Mumâ-ileyhimadan Ayşe Refika Hanım'ın vefatıyla hissesi mahlûlünden ba'dema rü'yet olunmak ve evvelki mütevelliler muhasebâtının dahi rü'yeti için ta'kibatda bulunmak üzere kızı Kudsiye Hanım binti Mehmed Ali Sami'ye ber-mûceb-i teamül-i kadîm bâ-iradei aliyye tevcih olunduğu fî 6 Zilka'de sene 330 ve 20 Teşrin-i evvel sene 328 tarihinde Muhasebât-ı Umûmiyye Müdürü Tahsisat-ı Hayriyye Kalemi'ne ilmühabâr verilmiştir. Fî minhü

Aded-i Umumî: 718

Nev'-i Cihat: Sehm: "

Esami-i Mutasarrıfan: Mustafa Ahsen Efendi binti Şerife Afife Fazıla Hanım

Tevcih Tarihi: 25 M sene 285 [18.05.1868] / 2 Ş sene 282

Vakfı İsmiyle Hayrat ve Müberrâtın Mahal ve Mevki'i: "

Vukû'at: Mumâ-ileyhin bilâ veled vefatıyla mahlûlünden eş-Şeyh Mehmed Fâzıl ve Mahmud Kâzım ve Rif'at ve Yusuf Ken'an ve Mehmed Şakir Beyler ile Fitnat ve Emine ve Şerife Fatma ve Zeliha Güzide ve Ayşe Refika Hanımlara ber-mûceb-i teâmül-i kadîm mütesaviyen bâ-irade-i aliyye tevcih olunmuştur. Fî minhü

Mumâ-ileyh Ayşe Refika Hanım'ın vefatıyla hissesi mahlûlünden ba'demâ kendi zamanına aid muhasebât-ı seniyyesine rü'yet olunmak ve evvelki mütevelliler muhasebâtının dahi rü'yeti için takyidatda bulunmak üzere kızı Kadriye Hanım binti Mehmed Ali Samiye ber-mûceb-i teâmül-i kadîm bâ-irade-i aliyye tevcih olunduğu. Min 6

Zilka'de sene 330 tarihinde beratı ve 22 Zilka'da minhü Muhasebât-ı Umhumiyye Müdürü Tahsisat Ceride Kalemi'ne ilmühaberi verilmiştir.

Mumâ-ileyhimden Şerife Fatma Hanım vefatıyla hissesi mahlûlünden evlâdı Ayşe'ye ve Emine Hanımlarla Safvet bey uhdesine bâ-işaret-i aliyye-i nezaretpenâhi i'ta oluna gelen bedel-i ma'lûme tahsis olunmuştur. Fî 30 Teşrin-i sâni sene 331/5343.

Mumâ-ileyhimden Zeliha Güzide Hanım'ın vukhu'-ı vefatıyla hissesi mahlûlünden evlâdları Ömer Muhyiddin Efendi ile Nefise Lâtife Hanımlar bâ-işaret-i aliyye-i nezaretpenâhi tevcih olunmuştur. 31 Kânun-ı evvel sene 335

Aded-i Umumî: 719

Nev'-i Cihat: Sehm: "

Esami-i Mutasarrıfan: Şerife Hadice Hanım binti Şerife Afife Fâzıla

Tevcih Tarihi: "

Vakfî İsmiyle Hayrat ve Müberrâtın Mahal ve Mevki'i: "

Vukû'at: Mumâ-ileyhin bilâ veled vefatıyla mahlûlünden nısfı kerîmesi Emine Hanım'a ve nısf-ı diğeri oğlu Faik Efendi'nin kable't-tevcih vefatıyla evlâdı Rif'at ve Ken'an ve Mehmed Şakir Beylere bâ-irade-i aliyye tevcih olunmuştur. Fî minhü

Aded-i Umumî: 720

Nev'-i Cihat: Zâviyedâr

Esami-i Mutasarrıfan: Ahmed ve Mehmed

Tevcih Tarihi: 13 Ra sene 219 [22.06.1804]

Vakfî İsmiyle Hayrat ve Müberrâtın Mahal ve Mevki'i: "

Vukû'at: Mumâ-ileyhimanın bilâ veled vefatıyla mahlûllerinden Ömer Lûtfî Efendi'ye tevcih. Fî 22 Muharrem sene 318 [21.05.1900]

Mumâ-ileyhin vefatıyla mahlûlünden karındaşı Hüseyin Ağa'ya bâ-irade-i aliyye tevcih. Fî 28 Muharrem sene 325[13.03.1907]

Aded-i Umumî: 721

Nev'-i Cihat: Sehm: 9.5 an sehm: 101 Tevliyet ve Nezâret

Esami-i Mutasarrıfan: Ömer binti Fatma

Tevcih Tarihi: 22 Receb sene 292

Vakfı İsmiyle Hayrat ve Müberrâtın Mahal ve Mevki'i: "

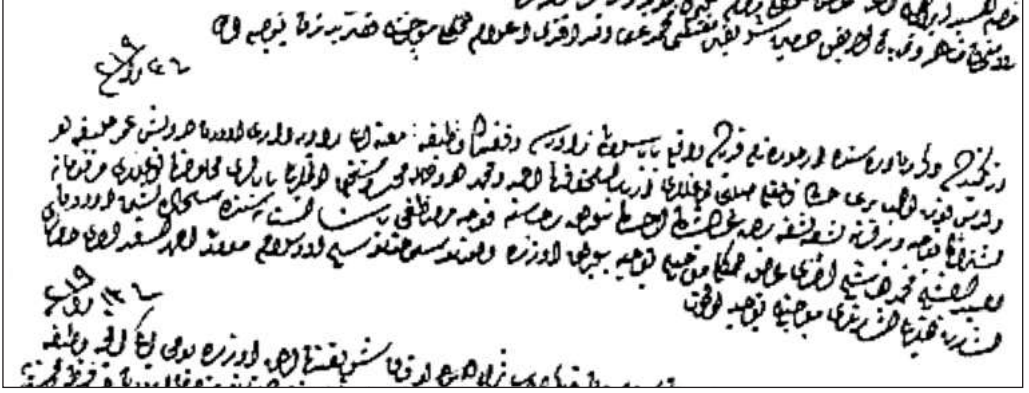
Vukû'at: Mumâ-ileyhin bilâ veled vefatıyla mahlûlünden eş-Şeyh Mehmed Fâzıl ve Mahmud Kâzım ve Rif'at ve Yusuf Ken'an ve Mehmed Şakir Beyler ile Fitnat ve Emine ve Şerife Fatma ve Zeliha Güzide ve Ayşe Refika Hanımlara ber-mûceb-i te'âmül-i kadîm mütesaviyen bâ-irade-i aliyye tevcih olunmuşdur. Fî 6 Zilka'de sene 326.

Mumâ-ileyhimden Ayşe Refika Hanım'ın vefatıyla hissesi mahlûlünden ba'dema kendi zamanına aid muhasebat-ı seniyyelerine rü'yet olunmak ve evvelki mütevelliler muhasebatının dahi rü'yeti için ta'kibatda bulunmak üzere kızı Kudsiye Hanım binti Mehmed Ali Sami'yeye ber-mûceb-i teâmül-i kadîm bâ-irade-i aliyye tavcih olduğunu mübeyyen 6 Zilka'de sene 330 tarihinde beratı ve 22 Zilka'de sene minhü ve 20 Teşrin-i evvel sene 328 tarihinde Muhâsebât-ı Umûmiyye Müdürü Tahsisat-ı Hayriyye Kalemi'ne ilmühaber verilmişdir.

Mumâ-ileyhimden Şerife Fatma Hanım'ın vefatıyla hissesi mahlûlünden evlâdı Ayşe ve Zatiye Hanımlar Safvet Bey uhdesine bâ-işaret-i aliyye-i nezaretpenahi tevcih ve hisse-i mezkûreye mukabil i'ta olunagelen bedel-i ma'lûme tahsis olunmuşdur. Fî 30 Teşrin-i sâni sene 331 [13.12.1915].

Mumâ-ileyhimden Zeliha Güzide Hanım'ın vefatıyla hissesi evlâdları Mehmed Muh-yiddin Efendi ile Lâtife Hanım'a bâ-işaret-i aliyye-i nezaretpenahileri tevcih olunmuşdur. Fî 21 Kânun-ı evvel sene 335 [21.12.1919].

VESİKA NO: 98 / BOA. A.{DVNSRSK.d... No: 129, s. 33

1) İznikmid'de Değirmanderesi'nde Örcün nâm karyede vâki ' Baba Sultân Zâviyesi vakfında vazîfe-i mu'ayyene ile zâviyedâr olan Dervîş Ömer Halîfe 2) veledes fevt olub yeri hâlî kalmağla sulbî oğulları erbâb-ı istihkakdan Ahmed ve Mehmed her vec-hile mahall ve müstehik olmalarıyla babaları mahlûlünden oğulları merkumâna 3) iştirâken tevcîh ve yedlerine başka başka berât-ı âlîşân ihsân buyurulmak recâsına Koca Mustafa Paşa Âsitânesi'nde seccadenişîn olan 4) es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed Hâşim Efendi arz etmekle mücebince tevcih buyurulmak üzere fazîletlü semâhatlü Şeyhü'l-islâm Mevlânâ Ahmed Es'ad Efendi hazretleri 5) işâret etmekle işâretleri mücebince tevcîh olunub, fî 13 Ra sene 1219 [22.06.1804]

VESİKA NO: 99 / Zaviyedârlardan intikal eden berat

TUĞRA

(Selîm Hân bin Mustafa Hân el-muzaffer dâimâ)

1) Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sultânî ve tuğra-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî vâki' hük-mü oldur ki 2) İznikmid'de Değirmenderesi'nde Örcün nâm karyede vâki' Baba Sul-tân Zâviyesi vakfının vazîfe-i mu'ayyene ile zâviyedârı olan Derviş Ömer Halîfe velediş fevt olub yeri hâlî 3) kalmağla sulbî oğulları erbâb-ı istihkâkdan Ahmed ve Mehmed her vechile mahal ve müstehak olmalarıyla babaları mahlûlünden oğulları merkûmâne iştirâken tevcîh ve yedlerine başka başka berât-ı âlîşân verilmek 4) re-câsıyla Koca Mustafa Paşa Âsîtanesi'nde seccâdenişin olan es-Seyyid eş-Şeyh Meh-med Hâşim zîde salâhuhû arz etmekle mücebince tevcîh olunmak üzere âlimü'l-ulemâi'l-mütebahhirîn 5) efdalü'l-fudela'l-müteverriîn bi'l-fi'l şeyhü'l-islâm mev-lânâ Ahmed Es'ad edâmallahu te'âlâ fezâilühû işâret etmekle işâreti mücebince tev-cîh olunmak fermânım olmağın mezkûr işbu râfi'-i tevki'-i 6) refi'ü'ş-şân-ı hâkânî Ahmed zîde kadruhû nısf hisse zâviyedârlık berâtı verilmeğın hakkında mezîd-i inâ-yet-i aliyye-i pâdişâhânem zuhûra getürüb bin iki yüz on dokuz senesinin Rebîü'l-evvel ayının 7) on üçüncü günü [22.06.1804] târihiyle müverrah verilen ru'ûs-ı hü-mâyûnu mücebince bu berât-ı hü-mâyûnu verdim ve buyurdum ki mezbûr Ahmed zîde kadrühû varub babası müteveffâ-yı merkûmun 8) mahlûlünden nısf hisse zâviyedâr-lık-ı mezkûre mutasarrıf olub edâ-yı hizmet eyledikten sonra bundan evvel zâviye-dâr olanlar vazîfe-i mu'ayyenesine ne vechile mutasarrıf olagelmışler ise 9) merkûm dahi ol vechile nısf vazîfe-i mu'ayyenesin vakf-ı mezbûr mahlûlünden alub mutasarrıf ola; şöyle bileler alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar. Tahrîren şehr-i Rebîü'l-evvel se-nete tis'a ve aşere ve mieteyn ve elf [13 Ra 1219/22.06.1804]

Be-makâm-ı Kostantınıyye el-mahrûse

VESİKA NO: 100 / BOA. A. {DVNSAHK.A.d... No: 135, s. 45-46

İznikmid Kazâsı nâibine hüküm ki

1) Sertabbâhîn-i hassa es-Seyyid Hüseyin zîde mecdühunun Südde-i sa'âdetime takdim eylediği arz-ı hâlinde Kocaeli 2) sancağında İznikmid nahiyesinde Örcünlü karyesinde kâin hudûdu ile mahdûd olan hadâik 3) ve kürüm ve kestanelik ve Solak Tarlası demekle ma'rûf tarla ve hamam ve evler beher sene Örcünlü 4) karyesi mutasarrıfına otuz [akçe] mukâta'a verilmek üzere evlâdiyyet ve meşrûtiyyet üzere ber-mûceb-i 5) tashih Baba Sultan vakfı olduğu ve karye-i Örcünlü el-mezbûrenin mahsûlât ve öşr-i meyve ve öşr-i 6) bağ ve rüsûm-ı sâiresi dahi ber-mûceb-i tashih ber-vech-i arpalık sertabbâhîn-i hassa olanlara mahsûs 7) olduğu ve Defter-i Hâkânî'de mukayyed olmağla karye-i Örcünlü el-mezbûreyi ber-mûceb-i Defter-i Hâkânî Baba 8) Sultan vakfı tasarruflarıyla zabt ve ber-mûceb-i tashih sertabbâhîn-i hassa tarafına tahrir ve tahsis kılınan 9) mahsûlât ve öşr-i meyve ve öşr-i bağ ve rüsûmât-ı sâiresini kânun-i defter mûcibince tarafına voyvodası es-Seyyid Osman 10) nâm kimesne ahz u kabz etmek murad etdikde dahl olunmak icab etmez iken zikr olunan Baba Sultân 11) vakfı mutasarrıflarının taraflarından vekilleri İbrahim Dede demekle arîf kimesne beher sene Örcünlü 12) karyesi

mutasarrıfına otuz akçe makâta'a verilmek şartıyla evlâdiyyet ve meşrûtiyyet üzere ber-mûceb-i tashih 13) Baba Sultân vakfı tarafına tahrir ve tashih olunan hadâik ve kürüm ve kestanelik ve tarla ve hamam ve evleri 14) cânib-i vakf için zabta adem-i kanaat birle sertabbâhîn-i hassa arpalığı tarafına aid olan mahsûlât 15) ve öşr-i meyve ve öşr-i bağ ve rüsûmât-ı sâiresine hilâf-ı Defter-i Hâkânî ve mugâyır-ı kânun ve tashih fuzûli 16) müdâhale ve nizâdan hâlî olmadığın bildirüb karye-i Örcünlü el-mezbûr ber-mûceb-i Defter-i Hâkânî 17) ve tashih Baba Sultân vakfı mutasarrıflarıyla mumâ-ileyhin tarafından voyvodası mezkûrun zabt ve sertabbâhîn-i hassa 18) arpalığı tarafına tahrir ve tahsis olan mahsûlât ve öşr-i meyve ve öşr-i bağ ve rüsûmât-ı sâiresi 19) ber-mûceb-i tashih kânun ve defter mûcibince ahz u kabz etdirilüb vekil merkûm İbrahim Dede'yi 20) hilâf-ı Defter-i Hâkânî ve mugâyir-i kânun ve tashih bir dürlü dahl ve ta'arruz ve nizâ etdirilmemek bâbında hükm-i hümayûnum 21) vech ve Defterhâne-i Âmiremde mahfûz defter-i icmâl ve mufassala mürâca'at olundukda Kocaeli sancağında 22) İznikmid nahiyesinde Örcünlü nâm karyede hudâvendigâr-ı sâbık zamânında kerâmâtı zâhir olan Derviş Baba 23) kaddesallahü

sırruhü'l-azîz karye-i mezbûrede Salarvî-rânı demekle ma'rûf yerde bir zâviye ve bir hamamcık ve evler 24) bünyâd edüb ve bağlar gars edüb sâhib-i arzdan tapu ile alub kûhîden ihya edüb her sene otuz 25) akçe sâhib-i arza mukâta'a vaz' olunub husûs-ı mezbûr merhûm ve mağfûrun leh Sultân Bâyezid Hân tâbe serâhu-ya 26) arz olundukda makbul dutup hudûdu ve sınırı ile Derviş Baba'ya teklik edüb berât-ı şerîf verilüb 27) ve defter-i mufassal-ı atıkde dahi Baba Sultân Zâviyesi nâmıyla kayd olunub nice zaman berât-ı şerîf ile mutasarrıf 28) olub lâkin defter-i evkâfa sehven kayd olunmayub ve ba'de sınırında nizâ olunub bazı kimesneler temlikten 29) eşcâr gars edüb ve karye-i mezbûre sipâhisi dahl etmekle ol diyârın müsinn ve ihtiyâr ve ehl-i vukûf 30) ile teftiş olunub görüldükde karye-i mezbûre sınırında vâki' kıbleten Civan Nalband Hasan Deresi'ne ve şimâlen 31) Yolcu Yolu'na ve andan Sarıyar'a ve andan Öksüzce Deresi'ne varınca içinde olan hadâik 32) ve kürüm ve kestanelik cem'an ve Solak Tarlası demekle ma'rûf tarla zâviye-i mezbûrenin olduğu 33) ve sicill ve hüccet olduğu pâye-i serîr-i a'lâya arz ve telhis olundukda defter-i evkâfa vech-i meşrûh 34) üzere kayd olunması bâbında hatt-ı hümayûn-ı inâyet-makrûn ile fermân-ı âlîşân sâdır olmağın 35) vârid olan hatt-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûn

mûcebince amel edüb defter-i evkâfa ve mufassala tafsîlen 36) kendü kalemiyle kayd ve tahsis eylesün deyü vârid olan hatt-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûn mûcebince bin kırk tarihinde 37) bâ-hatt-ı tevki'î defter-i evkâfa sebt-i defter olmuşdur bâ-berât evlâdiyyet ve meşrûtiyyet üzere nezâret ve tevliyeti 38) uhdesinde cedit kutbü'l-ârifin Şeyh Abdülmecid Sivâsî hulefâsından es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed Hâşim rikâb-ı 39) müstetâba arz-ı hâl sunub bâlâda muharrer zâviye-i mezbûre defter-i evkâfa sebt olundukda vakf sehven 40) zâviye deyü kayd olunduğundan kaydı mahalli tevki'î kalemiyle tashih ve verilecek sûret icmâl-i hâkânîsi mûcebince 41) zabtıçün emr-i âlî isdârı istid'â-yı inâyet eylemekle sâdır olan emr-i âlî mûcebince iki yüz 42) on altı senesi Şa'ban'ının dokuzuncu günü [25.12.1801] bâ-hatt-ı tevki'î tashih olunmuşdur ve İznikmid Nâhiyesi'ne 43) tâbi' otuz iki nefer re'âyâ ile karye-i Örcünlü ve tahtında beş nefer re'âyâ ile hâricden Baba 44) Sultân Zâviyesi yerlerinden fî sene otuz akçe defter-i atıkde vech-i meşrûh üzere mukayyed iken 45) defter-i cedîde sehven kayd olmamağın ısdâr olan hatt-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûn mûcebince hükm-i 46) şerîf üzere bu mahalle bâ-hatt-ı tevki'î yine tarih-i mezbûrda kayd olundu ve hâsılı tahtında resm-i çift 47) ve hinta ve şarir ve öşr-i meyve ve öşr-i bağ yekûn ma'a

gayrihu bin üç yüz akçe yazısıyla defteri mufassalda muharrir 48) kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde hass-ı hümâyûn mülhakâtından iken el-Hâc Selim sertabbâhîn-i hassa südde-i sa'âdete gelüb 49) Değirmenderesi ve Saraylı ve Örcünlü ve Dellallar ve Sığırlık nâm karyeler ve Hudâvendigâr sancağında 50) Geyve ve Akhisar nâhiyelerinde hâric ez defter iki yüz akçe yazı ile Kiraslu ve Örencik ve İne 51) gâzi nâm karyeler ile birikdirüb cem'an yirmi sekiz bin akçe olmak üzere ber-vech-i arpalık 52) üzerinde zikr olunan yirmi sekiz bin akçenin üzerine otuz iki bin akçe izdiyâd ile 53) senevî altmış bin akçe mal ve kalemiyesi beher sene kaftanile aşcıbaşı olanlara ber-vech-i arpalık 54) ve ber-vech-i mâlikâne mutasarrıf olmak üzere bin yüz on yedi tarihiyle bâ-hatt-ı tevki'î tashih 55) olunmuşdur bu takdirce ber-muktezâ-yı Defter-i Hâkânî sâbıkü'z-zikr Örcünlü karyesinde vâki' 56) hudud ile mahdûd olan hadâik ve kürüm ve kestanelik cem'an ve Solak Tarlası demekle 57) ma'rûf tarla ve bir aded hamam ve evler beher sene Örcünlü karyesi mutasarrıfına otuz akçe 58) mukâta'a vermek üzere evlâdiyyet ve meşrûtiyyet üzere ber-mûceb-i tashih Baba Sultân vakfı mütevellisi 59) olanlar tarafından ve karye-i Örcünlü el-mezbûre mahsûlât ve öşr-i meyve ve öşr-i bağ ve rüsûmât-ı 60) sâiresi dahi ber-mûceb-i

tashih ber-vech-i arpalık sertabbâhîn-i hassa olanlar tarafından zabt olunmak 61) iktiza eylediğin bi'l-fi'l defter emîni olan Mehmed es-Seyyid dâme mecdühu arz etmekle 62) arz mûcebince amel olunmak bâbında fî evâhir-i R sene 219 [30.07-07.08.1804]

VESİKA NO: 101 / VGMA, EV.MKT, No: 1544/61

Hüve

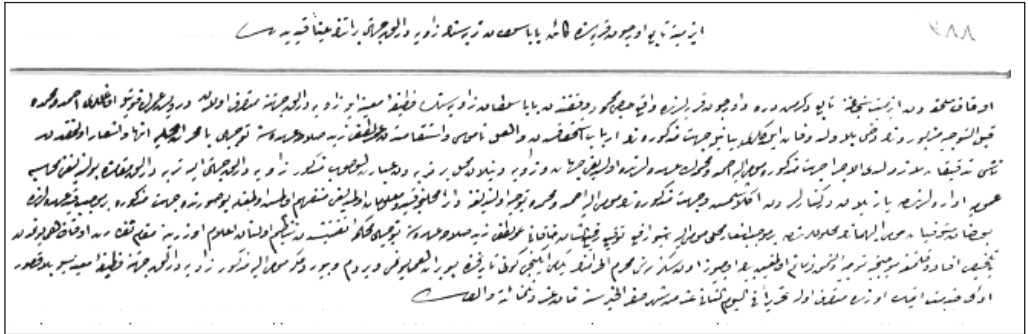
1) İzmid Sancağı İdare Meclisi'nin işbu bir kıt'a mazbatası ve Mehmed ve Ahmed ve Hasan imzalarıyla takdim kılınan bir kıt'a arzuhal ve evrak-ı atfika müceblerince İzmid dahilinde Değirmenderesi'nde Örcün karyesinde defin-i hâk-ı ıtrnak **Sinoblu Hasan Baba** 2) demekle ma'rif Baba Sultan Türbe-i şerifelerinde bir müddetden berü ber-vech-i hasbî türbedârlik hizmetini bilâ berat ifa etmekde bulunduğu beyanıyla yedine bir kıt'a berât-ı âlî i'tasım Mehmed Sadık imzasıyla verilen arzuhalde istid'a olunarak 3) bu makule taşrada kâin bi'l-cümle evkaf-ı şerifenin tevcihat ve husûsât-ı saireleri mahallî ma'ruzâtı üzerine yürüdülmek nizamı iktizasından bulunduğundan keyfiyetin mahalinde bi'l-etraf tahkik ve tedkik ile 4) tebeyyün edecek halin bâ-mazbata iş'ârı hususuna dair bin üç yüz iki senesi Kânun-ı sâninin sekizinci [20.01.1887] günü tarihiyle makam-ı nezaretpenâhîlerinden mahalline tastir buyurulan tahriratın cevabında türbe-i şerif-i 5) mezkûre el-yevm mevcut ve ma'mur ve erbâb-ı hâcete meftûh olub lâkin ya hiç bir varidâtı olmadığı ve karye-i mezkûre ahalisinden Ahmed ve Mehmed ve

Hasan nâm kimesneler türbe-i mezkûreye tevliyet iddi'a ve zâviyedârlığın ecdadları uhdelerine 6) tevcih olduğunu mü'eyyed üç kıt'a atik berât-ı şerif ibraz eyledikleri ve vakf-ı mezbûrun bir hamam ile bir kıt'a bağçesi var ise de yetmiş iki tarihli bir kıt'a sened mücebince icareteyne bi't-tahvil pederlerinden merkûmûn Ahmed ve Mehmed ve 7) Hasan [kendi]lerine intikal edüb ma'da varidâtı görülemediği ve cihet-i mezkûre seksen beş seneden berü mahlûl olarak kimesneye berât verilmediği ve yedi seneden berü türbe-i mezkûreyi termim ve ta'mir ve etrafını 8) imar ve tathir ederek türbedârlık hizmetini ber-vech-i hasbî ifa etmekte olan Ahmed Dede bu kerre İzmid'e gelerek kendüsi müsinn ve alfîlü'l-vücut bulunduğu ve müsted'i-i mumâ-ileyh Mehmed Sadık Efendi ile beyenlerinde tarikat 9) ve ülfetce ihlâsiyet ve muhabbetleri olduğundan bahisle kendüsine türbe-i mezkûrede imrar-ı vakt eylemek üzere türbedârlık hizmetinin mumâ-ileyh Mehmed Sadık Efendi'ye tevcihini dermiyan eylediği ve mezkûr üç kıt'a berât-ı atika sûret-i 10) musaddaka ile bir kıt'a sened sureti takdim kılındığı inha olunmuş evkaf-ı mülhakadan İzmid'de Değirmenderesi'nde Örcün karyesinde Baba Sultan Zâviyesi vakfının vazife-i mu'ayyene za-

viyedârlık ciheti iki yüz on 11) dokuz senesi şehri Rebülevvel'inin on üçüncü günü [22.06.1804] tarihinde Ahmed ve Mehmed ibni Derviş Ömer'e tevcih kılındığı bu def'a Cihat Kalemi'nden muhrec derkenardan ve karye-i mezkûrede medfûn Baba Sultan demekle ma'ruf zât-ı kudsiyet-12) sıfatın türbedârlığı yedinde olan on kıt'a berât-ı âlî ile eben anceddin intifa ederek bilâ kusur ifa-yı hizmet etmekte oldukları halde bilâ tahkik tarikat-ı Bektaşiyeden bir şahs-ı mechûle tevcih inha olunduğu 13) beyanıyla hakikat-i keyfiyetin mahallinden isti'lâmı dahi Hasan ve Ahmed ve Mehmed'in arzuhal-i mezkûrlarında istid'a olunarak ol vechile mezkûr Baba Sultan Zâviyesi'nin zâviyedârlığı mezbûrân Ahmed ve Mehmed'in uhdelerinde olub 14) vakfiyesine ve türbedârlığına dair kayd olmadığı halde türbedârlığın mumâ-ileyh Mehmed Sadık Efendi'ye tevcih inha olduğundan husus-ı mezkûrede iştibah vâki' olmamağla ber-müceb-i kayd zaviyedârlık-ı mezkûr tarih-i atik ile mezbûr 15) Ahmed ve Mehmed'in üzerlerinde olub vefatları derkâr ise de evlâd ve ahfadlarından ki-mesneleri yok mudur ve zâviye-i mezkûrenin kadimden türbedârlık ciheti yoğiken türbedârlığının mumâ-ileyh Sadık Efendi'ye tevcih 16) inha

VESİKA NO: 104 / VGMA, Defter, No: 3025, s. 388

*İzmid'e tâbi ' Örcün karyesinde Baba Sultan Zâviyesi'nin zâviyedârlık ciheti
berâtının aynen kayıdır*

Evkâf-ı mülhakadan İzmid sancağına tâbi ' Değirmendere ve Örcün karyelerinde vâki ' Hacı Mahmud Vakfi'ndan Baba Sultan Zâviyesi'nin vazife-i mu' ayyene ile zâviyedârlık cihetine mutasarrıf olan Derviş Ömer'in fevtiyle oğulları Ahmed ve Mehmed'e kibel-i şer'ce mezburûnun dahi bilâ veled vefat eyledikleri beyânıyla cihet-i mezkûrenin erbab-ı istihkakdan ve ehl-i namus ve istikametden Ömer Lûtfî zîde salâhühû uhdesine tevcihi bâ-muharrerât-ı mahalliye inha ve iş'ar olunduktan nâşi tedkikat-ı lâzıme lede'l-icra cihet-i mezkûre mumâ-ileyh Ahmed ve Mehmed'in uhdelerinde olduğu cihât ve zâviye denilen mahal bir karyeden ibaret olub mezkûr zâviyedârlık ciheti ise türbedârlık makâmında bulunduğu Muhasebe-i Umûmiyye İdarelerinden yazılan derkenarlardan anlaşılmiş ve cihet-i mezkûrenin mumâ-ileyh Ahmed ve Mehmed'e tevcih olduğuna dair mahallince kayd ve ma'lûmat olmadığı münfehim olmuş olmağla bu sûretde cihet-i mezkûre ber-mûceb-i kayd uhdelerinde bulunan müteveffiyân-ı mumâ-ileyhimanın mahlûllerinden ber-mûceb-i iş'ar mahalli mumâ-ileyh işbu râfi'-i tevki'-i refi'ü's-şân-ı hâkânî Ömer Lûtfî zîde salâhühû uhdesine tevcihi Mahkeme-i Teftiş'den tanzim olunan i'lâm üzerine makâm-ı Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn'dan bi't-telhis ifade kılınmağla mûcebince tevcih olunmak fermânım olmağın bin üç yüz on sekiz senesi Muharremü'l-harâmının yirmi ikinci günü [21. 05.1900] tarihinde bu berât-ı hümâyûnum verdim ve buyurdum ki mumâ-ileyh mezkûr zâviyedârlık cihetine vazife-i mu' ayyenesiyle bilâ kusur eda-yı hizmet etmek üzere mutasarrıf ola. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâni aşer min şehr-i Saferi'l-hayr sene seman aşer ve selâsemi'e ve elf [12 Safer 1318/10.06.1900]

VEŞİKA NO: 104 / VGMA, Defter No: 3027, s. 123

1) İzmid'e tâbi' Örcün karyesinde kâin Baba Sultân Türbesi'nin zâviyedârlık ciheti berâtının aynen kaydır

2) Evkâf-ı mülhakadan İzmid sancağına tâbi' Değirmendere ve Örcün karyelerinde vâki' Hacı Mahmed vakfından Baba Sultân 3) zâviyesinin vazife-i mu'ayyene ile zâviyedârlık cihetine mutasarrıf olan Derviş Ömer'in fevtiyle oğulları Ahmed 4) ve Mehmed'e kable't-tevcih mezbûrûnun dahi bilâ veled vefat etmeleri beyânıyla cihet-i mezkûrenin erbâb-ı istihkakdan 5) ve ehl-i nâmus ve istikâmetden Ömer Lûtfi zîde salâhuhû uhdesine tevcihi ya muharrerât-ı mahalliye inha ve iş'âr olunmakdan 6) nâşi tedkikât-ı lâzıme lede'l-icra cihet-i mezkûre mumâ-ileyh Ahmed ve Mehmed'in uhdelinde olduğu cihât-ı zâviye 7) anılan mahal ve türbeden ibâret olup mezkûr zâviyedârlık ciheti ise türbedârlık makâmında bulunduğu Muhâsebe-i 8) Umûmiye İdâresi'nden yazılan derkenarlardan anlaşılmış ve cihet-i mezkûrenin mumâ-ileyh Ahmed ve Mehmed'e tevcih 9) olduğuna dâir mahallince kayd ve ma'lûmât olmadığı münfehim olmuş olmağla bu sûrette cihet-i mezkûre ber-mûceb-i 10) kayd uhdelinde bulunan müteveffiyân-ı mumâ-ileyhimanın mahlûllerinden ber-mûceb-i iş'âr mahalli mumâ-ileyh işbu râfi'-i 11) tevki'-i refi'ü's-şân-ı hâkânî Ömer Lûtfi zîde salâhuhû uhdesine tevcihi mahkeme-i teftişden tanzim olunan i'lâm üzerine 12) makâm-ı Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûndan bi't-telhis ifade kılınmağla mûcebince tevcih olunmak fermânım olmağın bin üç yüz 13) on sekiz senesi Muharremü'l-harâmının yirmi ikinci günü [21.05.1900] târihinde bu berât-ı hümâyûnumu verdim ve buyurdum ki mumâ-ileyh 14) mezkûr zâviyedârlık cihetine vazife-i mu'ayyenesiyle bilâ kusur edâ-yı hizmet etmek üzre mutasarrıf ola 15) tahfîren fi'l-yevmi's-sâni aşer min şehri Saferü'l-hayr sene semân aşer ve selâsemi'ete ve elf [10.06.1900]

VESİKA NO: 106 / TKGM. TTD. MUFASSAL, No: 49, v. 391/B

Handwritten manuscript page with multiple columns of text and diagrams. The text is written in Ottoman Turkish script. At the top, there are several lines of text, some with arrows pointing to the right. Below this, there are several diagrams consisting of lines and points, possibly representing a map or a technical drawing. The diagrams include labels such as "Dünya", "Kocaeli", "Bozcaada", "Marmara", "Ege", "Akdeniz", "Karadeniz", "Bosna", "Adriyatik", "Mediterranean", "Sarıyer", "Kocaeli", "Bozcaada", "Marmara", "Ege", "Akdeniz", "Karadeniz", "Bosna", "Adriyatik", "Mediterranean".

The text is organized into several columns. The rightmost column contains a list of names and titles, including "Dünya", "Kocaeli", "Bozcaada", "Marmara", "Ege", "Akdeniz", "Karadeniz", "Bosna", "Adriyatik", "Mediterranean". The middle columns contain a list of names and titles, including "Dünya", "Kocaeli", "Bozcaada", "Marmara", "Ege", "Akdeniz", "Karadeniz", "Bosna", "Adriyatik", "Mediterranean". The leftmost column contains a list of names and titles, including "Dünya", "Kocaeli", "Bozcaada", "Marmara", "Ege", "Akdeniz", "Karadeniz", "Bosna", "Adriyatik", "Mediterranean".

At the bottom of the page, there are several lines of text, some with arrows pointing to the right. Below this, there are several diagrams consisting of lines and points, possibly representing a map or a technical drawing. The diagrams include labels such as "Dünya", "Kocaeli", "Bozcaada", "Marmara", "Ege", "Akdeniz", "Karadeniz", "Bosna", "Adriyatik", "Mediterranean".

VESİKA NO: 106 / TKGM. TTD. MUFASSAL, No: 49, v. 391/B

Karye ————— i

Örcünlü tâbi‘-i İznikmid

Mustafa veled-i İsa Bâli: 16

Mehmed veled-i Şaban: Ekinlü

Fazlı veled-i O: M

Hasib birader-i O: M

Mehmed Kaba: Ma‘lûl

Hüseyin veled-i İbrahim: 20 *Karındaşıyla*

Hasan birader-i O: M

Hamza veled-i Hacı Yusuf: M 2

Ali birader-i O: M 2

Mehmed veled-i Haydar: K

Emirşah birader-i O: Ekinlü

Murad veled-i O: M

Ahmed veled-i Memi: K

Mustafa veled-i O: M

Mahmud veled-i Memi: K

Mustafa veled-i Ali: K

Ali veled-i O: M

Halil veled-i Veli: K

Ali veled-i Mehmed: K

İbrahim veled-i Halil: K

Hasan veled-i O: M

Hasan veled-i Kasım: K

Ali veled-i O: M

Hüseyin veled-i Çalabverdi: K

Hasan veled-i O: M

Hüseyin birader-i O: M

Şaban b. Şaban: Ekinlü

Hasan veled-i Murad: K

Ali veled-i O: M

Memiş veled-i Şakir: K

Mehmed veled-i Pîri: K

Mustafa birader-i O: M 3

Haricden —————

*Baba Sultan zâviyesi yerlerinde**Fî sene: 30 [1620/1621]*

Koçi Bey: 36

Solak İbrahim b. Abdullah: 6

Yeniçeri Süleyman: 8

Mehmed b. Sinan Bey: 8

Yusuf b. Ahmed: 8

*Defter-i atikde vech-i meşruh üzre mukayyed iken defter-i cedîde sehven kayd olmamış vârid olan hatt-ı hümmâyûn-ı sa‘âdet-makrûn mücebince olan hükm-i şerîf üzre bu mahalle kayd olundu.**Fî evâil-i Ca sene-i[minhü] [24.03-*

02.04.1621]

*Mustafa**et-Tevki‘î*

Hâsıl —————

Resm-i çift: 89

Resm-i ekinlü: 36

Resm-i bennak: 99

Resm-i mücerred: 84

Rüsûm-ı samanhâ: 18

Hınta: 1 Müd/ 300 akçe

Şair: 1 Müd/ 160 akçe

Kaplıca: 10 kile/ 80 akçe

Alef: 1 Müd/ 130 akçe

Burçak: 5 kile/ 40 akçe

Darı: 2 kile/ 80 akçe

Öşr-i Ketan: 10

Öşr-i meyve: 10

Öşr-i bostan: 10

Öşr-i kovan: 20

Öşr-i çayır: 10

Öşr-i bağ: 100

Öşr-i kiras: 10

Öşr-i sebz ve piyaz: 30

Resm-i ganem: 50

Mahsûl —————

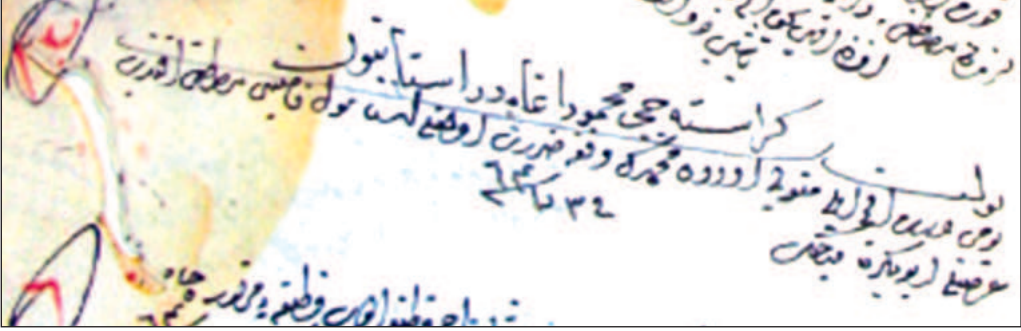
Beytü'l-mâl-i âmm ve hassa ve mal-ı gâib ve mefkûd ve yava ve kaçgun kul ve cariye ve gav ve beyt ve gayruhû: 100

Bâd-ı hevâ —————

ve cürm ve cinayet ve resm-i arusâne-i re'âyâ ve haymanagân-ı karye-i mezbûre ma'a deştânî ve tapu-yı zemin

Yekûn —————

VESİKA NO: 107 / Atatürk Kitaplığı, Muallim Cevdet Yazmaları,
No: 70, s. 188

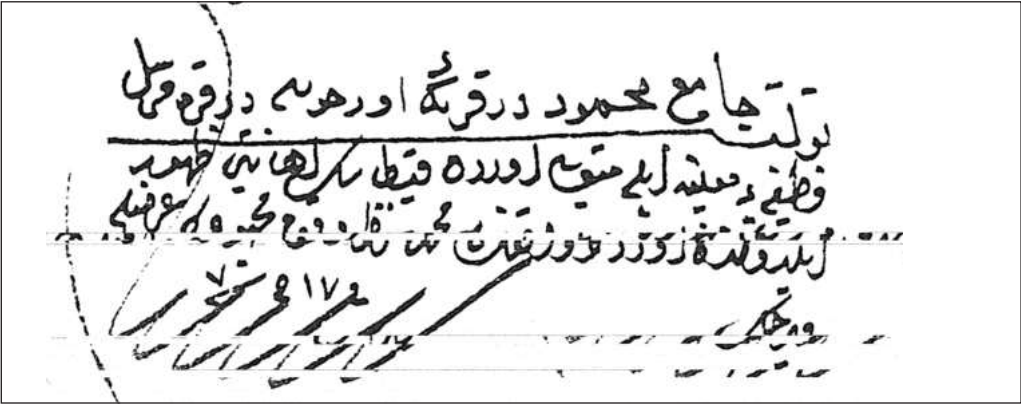

Tevliyet _____ i

Kerasteci Hacı Mahmud Ağa der İstanbul

Yevmî dört akçe ile mütevellî olan Mehmed'in vakfa zararı olmağla İstanbul kâdısı Mustafa Efendi arzıyla kasr-ı yedinden verildiği. Fî 3 Za sene 63 [25.09.1653]

VESİKA NO: 108 / BOA. MAD, No: 997, s. 34

Tevliyet _____ i

Câmi-i Mahmud der karye-i Örcün der Karamürsel

Vazife-i mu'ayyene ile mütevellî olan Kaytas'ın ihaneti zuhûr eylediğinden evlâd-ı vâkıfdan Mehmed nâzır-ı vakf Mahmud'un arzıyla kaydedilmek

Buyruldu

Fî 17 C sene 70 [29.02.1660]

VESİKA NO: 109 / BOA. A. RSK, Dosya No: 586/52 arka

Sah

Anadolu'dan derkenar

Ber-mûceb-i defter-i hazîne

Vakf ————— 1

Hacı Mahmud der İznikmid

Berat —————

sîtâde ber-mûceb-i ru'us-ı hümayûn

bâ-arz-ı Muhtesib Feyzî Efendi

bâ-nâib-i kâdı-i İstanbul bâ-arzihal-i

hod fî 5 N sene 1119 [30.11.1707]

Fatma

Hâtun

an evlâd-ı

utekâ

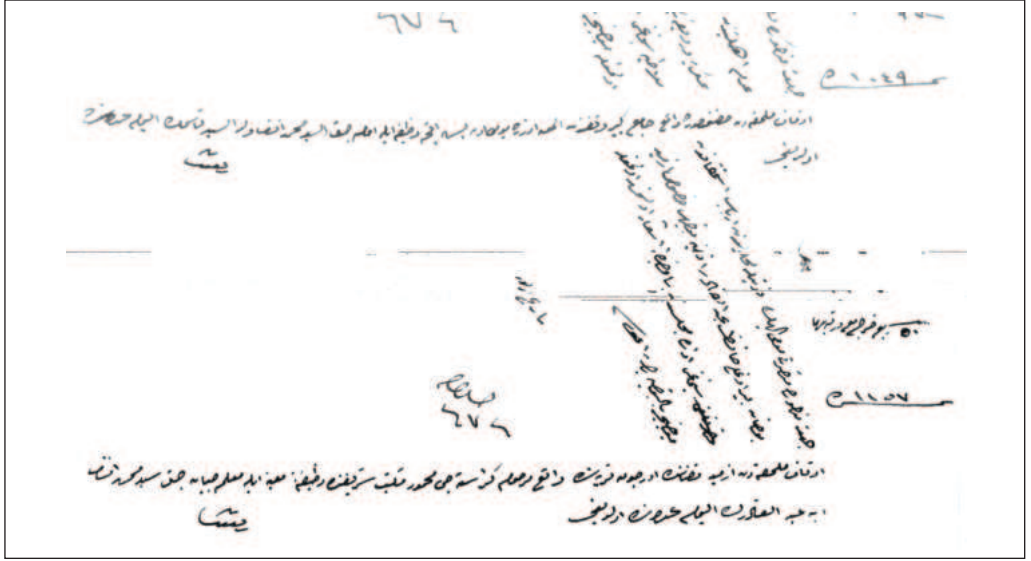
yevm

dört

1) Fatma Hâtun arzihal sunub İznikmid'de Hacı Mahmud Vakfı'ndan yevmî dört akçe vazife ile tevliyeti ve yine vakf-ı mezbûr mülhakâtından 2) İstanbul'da Odunkapısı haricinde vâki' mescidin tevliyeti mezbûre Fatma Hâtun'un tevliyet üzere vakfiye-i 3) ma'mûlün-bihaya nazar olundukda tevliyet-i mezbûre mülhakâtıyla utekâdan Hüsrev bin Abdullah'a ba'de aslah 4) evlâd-ı utekâya ve aslah evlâd-ı utekâya meşrûta olduğu musarrah ve mezbûre Fatma Hâtun Hüsrev bin Abdullah'ın sulbî 5) kızı olduğu müs-limînden bir kaç nefer kimesneler meclis-i şer' de haber vermeleriyle mûcebince berât kaydı verilmek 6) verilmek* bâbında inayet reca ve vech-i meşrûh üzere olduğunu İstanbul Kâdısı Hâletîzâde Mustafa 7) Efendi i'lâm etmekle Anadolu kurâsından İznikmid'de Hacı Mahmud Vakfı tevliyeti dört 8) akçe ile Mahmud üzerinde olduğu derkenar olun-mağla i'lâmı mûcebince amel ve tevcih olunmak 9) üzere tarih-i mezbûrda bâ-ru'us-ı hümayûn evlâd-ı utekâdan Fatma Hâtun'a tevcih olduğu defterde 10) mestûr bâliğ vakf olmak emr ü ferman merhametlü ve mehâbetlü sultânım hazretlerindedir. Fî 27 M sene 1124 [06.03.1712]

*- verilmek kelimesi mükerrer yazılmış.

VESİKA NO: 110 / BOA, EV.HMH, No: 416, v. 5/B

Cihet-i mezkûrenin mutasarrıfı mumâ-ileyhin kasr-ı yed ile
 mahlûlünden erbâb-ı istihkakdan bulunan kebîr oğlu Hafız Ab-
 dülkadir Efendi'ye tevcih husûsü İzmid sancağı İdare Meclîsin-
 den bâ-mazbata iş'ar olunmuş olmağla mücebince bi't-tevcih
 tezkire i'tası Sene 1157 [1744/1745]

Evkâf-ı mülhakadan İzmid kazâsında Örcün karyesinde vâki' merhum Keresteci Mahmud mekteb-i şerîfinde vazife-i mu'ayyene ile muallim-i sıbyan Halife Seyyid Mehmed Efendi ibn-i Abdülkadir el-yevm uhdesinde olduğu

yirmi ikinci günü [27.08.1758] tarihiyle 11) müverrah verılan ruus-ı hümâyûn mûcebince bu berât-ı hümâyûnu verdim ve buyurdum ki mezbûr 12) Şeyh Mehmed zîde salâhuhû varup müteveffa-yı mezbûr yerine câmi'-i mezkûrda imam 13) olup eda-yı hizmet eyledikten sonra bundan evvel vazife-i mu'ayyene ile ne minval üzre 14) mutasarrıf olagelmişler ise merkûm dahi ol minval üzre vazife-i vazife-i mu'ayyenesin Evkâf-ı Hümâyûn 15) mahsûlünden mütevellisi olanlar yedinden alup mutasarrıf ola şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timad kılasız. 16) Tahrîren el-yevmi'l-hâmis işrîn [şehr-i Zilhicce, sene isna ve seb'în ve miete ve elf [25 Z 1171/30.08.1758

VESİKA NO: 112 / A. {DVNSRSK.d... No: 80, s. 116}

İmamet _____ i
 vakf-ı câmi'-i şerif-i merhum Kerasteci Hacı Mahmud der karye-i Orhan tâbi'-i kaza-i
 İznikmid

2) Erbab-ı istihkakdan Şeyh Mehmed arzuhal sunup vakf-ı mezbûrdan almak üzere vaz-
 ife-i mu'ayyene ile vakf-ı merkûmun imamı olan 3) Molla Ahmed bin Mustafa bilâ veled
 fevt olup mahlûl olmağla mahlûlünden kendüye 4) verilmek bâbında istid'asına ve
 yedine berât-ı şerif-i âlîşân verilmek bâbında istid'a-yı inayet ve reca ve evkaf-ı merkum
 mahlûle olduğunu karye-i merkum ve kuyûda müracaat olundukda Şeyh 5) Osman
 Efendi ve Seyyid Ahmed'in haber vermeleri nâzır-ı vakf faziletlü İstanbul kâdısı es-
 Seyyid Abdullah Efendi i'lâm 6) etmekle i'lâmları mücebince tevcih olunmak

Fî 22 Z sene 1171 [27.08.1758]

VESİKA NO: 114 / BOA. AE.SMST. III, No: 113/8589-I

VESİKA NO: 114 / BOA. AE.SMST. I, No: 113/8589-I

Hüve

Hüccet kaydı derkenar oluna

Ber-mûceb-i defter-i hazîne-i âmire

Vakf _____ 1
câmi'-i şerîf-i merhûm Kerasteci Hacı Mahmud der karye-i Örcan der kazâ-i İznikmidHüseyin
bin Mustafa
müezzin ve kayyım
yevm
9*Vech-i meşruh üzre defterde mestur emr ü ferman devletlü inayetlü sultânım hazret-
lerinindir**Fî 8 C sene 1179 [22.11.1765]*

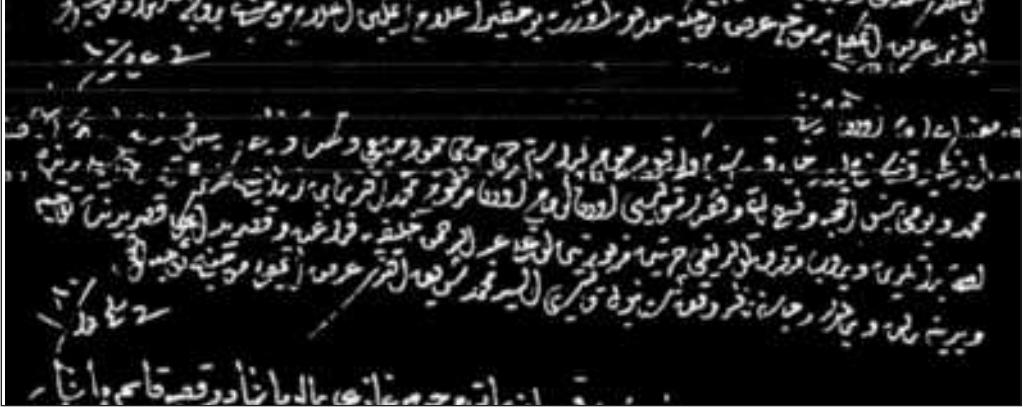
İMZA

Mûcebince tevcih olunmak***Buyruldu******9 C sene 79 [23.11.1765]***

1) Devlet-i mekîne arz-ı dâ'î-i kemîne oldur ki İstanbul kâdıları efendiler nezâretinde olan evkâfdan İznikmid kazâsına tâbi' Örcan (Örcün) nâm karyede vâki' merhûm Kerasteci el-Hâc Mahmud câmi'-i şerîfide yevmî dokuz akçe vazife ile müezzin olan Hüseyin bin Mustafa 2) fevt olup cihet-i mezkûre mahlûle olmağın müteveffa-yı mezkûrun mah-lûlünden işbu bâis-i arz-ı ubûdiyyet sulbî oğlu diğeri Hüseyin'e cihet-i mezkûre mersûmesiyle tevcih ve yedine berât-ı âlîşân ihsan buyurulmak recasına pâye-i serîr-i a'lâya arz olundu fermân ...[yırtık] 3) Fi'l-yevmi's-sâbi' el-Cemâziyelâhire sene tis'a ve seb'in ve mi'e ve elf [21.11.1765]

El-abdü'd-dâ'î li'd-Devleti'l-Osmâniyye
Yusuf el-Kâdı be-Dârü's-Saltanatü's-Seniyye

VESİKA NO: 115 / BOA. A.{DVNSRSK.d... 88, s. 529

1) İznikmid kazâsında Orhan karyesinde vâki' merhum Kerasteci Hacı Mahmud câmi'-i vakfından vazife-i mu'ayyene ile imam olan eş-Şeyh 2) Mehmed ve yevmî beş akçe vazife ile vakfın mütevellisi olan imam olan merkum Mehmed Efendi bin İbrahim kendi hüsn-i rızasıyla yedinde 3) olan beratların verüp mutasarrıf olduğu ciheteyn-i mezbûreteyni oğlu Abdurrahman Halife'ye feragat ve kasr-ı yed eylemekle kasr-ı yedinden tevcih 4) ve yedine berat verilmek recasına nâzır-ı vakf İstanbul kâdîsı es-Seyyid Mehmed Şerif Efendi arz etmekle mücebince tevcih olunmak.

Fî selh-i Ra sene 180 [05.09.1766]

VESİKA NO: 117 / BOA. A. {DVNSAHK.A.d..., No: 50, s. 95

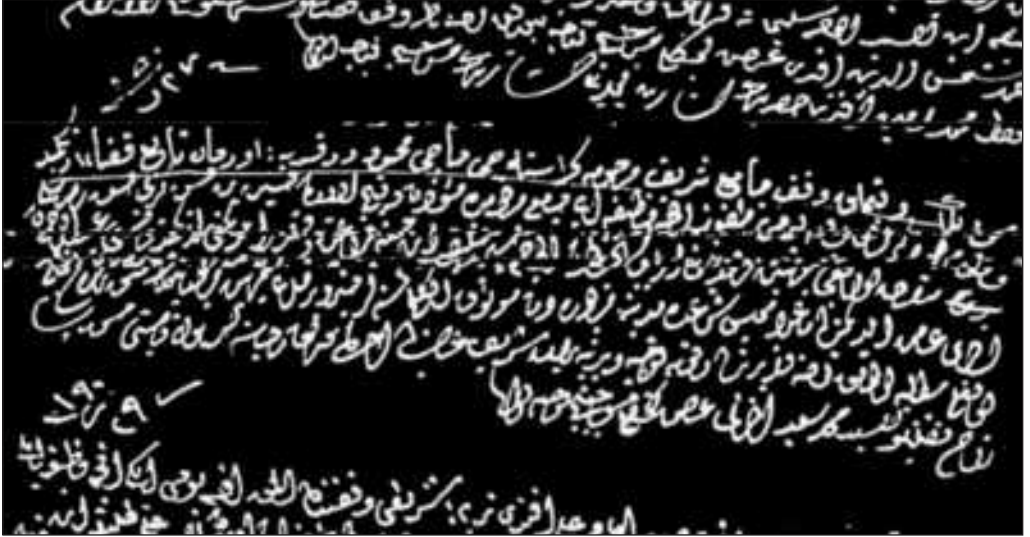
1) İznikmid kâdısına hüküm ki
 2) kazâ-i mezbûra tâbi' Örcün nâm karyede Kerasteci Hacı Mahmud câmi'i vakfının mütevellisi olan İmam Mehmed Efendi demekle ma'rif 3) gelüp vakf-ı mezbûrun vakfiyesinde mukayyed karye-i mezkûrede vâki' bir pâre vakıf dükkân icâreyn ile mutasarrıf olan Ali nâm kimesne 4) bilâ veled fevt olup dükkân-ı mezkûr intikal-i âdi ile vakfa intikal edüp müteveffa karye-i mezbûrede sakin 5) karındaşı Hasan Ağa demekle meşhur kimesnenin şer'an alâkası olmayup dahl etmek icab etmez iken mezkûr mütegalibenin oğlu hilâf-ı 6) şer'-i şerîf bilâ sened tegallüben fuzûli zabt ve vakfa gadr-ı küllî eylediğin ve bu bâbda da'vasına muvafık şeyhülislâmdan fetvâ-yı 7) şerîfesi olduğun bildirüp fetva-yı mücebince şer' ile görölüp mezkûrun fuzuli tegallüben zabt eylediği dükkân vakf 8) için alıverilmek bâbında emr-i şerîf reca etmeğin mahallinde şer' ile görölmek için yazılmışdır.

Fî evâil-i Ş sene 1180 [02-11.01.1767]

1) İznikmid kâdısına hüküm ki
 2) Kâza-i mezbûre tâbi' Örcün nâm karyede vâki' Kerasteci Hacı Mahmud câmi'i vakfının mütevellisi olan imam Mehmed Efendi 2) demekle ma'rif kimesne gelüp karye-i mezbûrede sakin Ali ve Mehmed ve Hüseyin nâm kimesnelerin zimmetlerinde üçyüz guruş mal-ı vakf 3) olmağla taleb eyledikde eshab-ı ağrazdan olan Ahmed ve Hasan nâm kimesneler mütegalibeden olmalarıyla meblâğ-ı merkûmun ahz 4) ve kabzına hilâf-ı şer'-i şerîf bilâ sened mebalîğ-i vakfa gadr-ı küllî eylediklerin ve bu bâbda da'vasına muvafık şeyhülislâmdan fetevâ-yı 5) şerîfesi olduğun bildirüp feteva-yı şerîfesi mücebince şer' ile görölüp mezbûrların zimmetlerinde olan ol mikdar guruş 6) mala vakf-ı bi't-tevliye kendüye alıverilüp merkûmlara hilâf-ı şer'-i şerîf bilâ sened mezbûre ta'addî etdirilmeyüp men' ve def' 7) olunmak bâbında emr-i şerîfim reca etmeğin mahallinde şer' ile görölmek için emr-i şerîfim reca etmeğin mahallinde şer' ile görölmek için yazılmışdır. Fî evâil-i Ş sene 1180 [2-11.01.1767]

VESİKA NO: 118 /A.{DVNSRSK.d... No: 88, s. 208

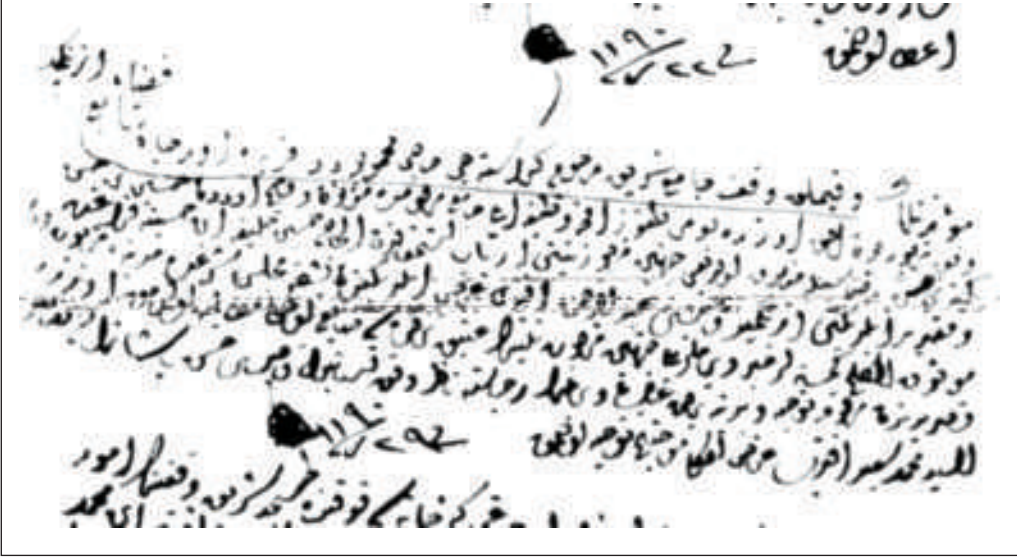
Müezzinlik ve kayımlık vakf-ı câmi'-i şerîf merhûm Kerasteci Hacı Mahmud der karye-i Orhan der kazâ-i İznikmid

Vakf-ı mezbûrdan almak üzre yevmî dokuz akçe vazife ile câmi'-i merkûmda müezzin ve kayımlık olan Hüseyin bin Mustafa fevt olmağla mahlûlünden sulbî oğlu diğeri Hüseyin'e tevcih ve yedine berât-ı âlîşân verilmek bâbında inayet recâsına nâzır-ı vakf İstanbul kâdısı faziletli Yusuf Efendi arz etmekle mûcebince tevcih olunmak.

Fî 9 C sene 179 [23.11.1765]

VESİKA NO: 119 / VGM, Defter No: 667, s. 256

Müezzinlik

ve kayyımluk vakf-ı câmi'-i şerif merhûm Kerasteci Hacı Mahmud der karye-i Orcan tâbi'-i kazâ-i İznikmid

Vakf-ı mezbûrdan almak üzere yevmî dokuz akçe vazife ile câmi'-i merkûmede müezzin ve kayyım olan Hüseyin bin Hasan kendü hüsn-i rızâsıyla mutasarrıf olduğu ciheteyn-i mezbûreteyni erbâb-ı istihkakdan el-Hâc Hasan Halife ibn-i Hüseyin'e feragat ve kasr-ı yed eylediği İznikmid kâdısı Abdurrahman Efendi arz eylediğinden başka meclis-i şer' de medine-i merkûmeden mevsûkü'l-kelim kimesneler haber vermeleriyle ciheteyn-i mezbûreteynin atik berâtı zâyi' olmağla mütâlâa olunmak üzere kasr-ı yedinden merkûma tevcih ve yedine berât-ı âlîşân verilmek recasına nâzır-ı vakf İstanbul kâdısı Hasan Paşa-zâde faziletli es-Seyyid Mehmed Said Efendi arz etmekle mûcebince tevcih olunmak.

Fî 29 R sene 1190 [17.06.1776]

İMZA

VESİKA NO: 120 / A. {DVNSRSK.d... No: 94, s. 285

Müezzinlik ve kayımlık ————— i
 vakf-ı şerif-i merhum Kerasteci Hacı Mahmud der karye-i Orhan tâbi-i kazâ-i
 İznikmid

vakf-ı mezbûrdan almak üzere dokuz akçe vazife ile câmi'-i mezburda müezzin ve kayımlı olan Hüseyin bin Hasan kandi hüsn-i rızasıyla mutasarrıf olduğu ciheteyn-i mezbûreteyni erbab-ı istihkakdan el-Hac Hüseyin Halife ibn-i Hasan'a feragat ve kasr-ı yed eylediği İznikmid kâdîsı Abdurrahman Efendi arz eyledikten ma'da meclis-i şer' de medine-i mezbûreden mevsûkü'l-kelim kimesneler haber vermekle ciheteyn-i mezbûreteynin atik terekesi mâni' olmağla mütâlebe olmamak üzere kasr-ı yedinden kendüye tevcih ve yedine berât-ı şerif-i âlîşân ihsan buyurulmak recasına İstanbul kâdîsı Hasan Paşazâde faziletli Mehmed Said Efendi arz etmekle mücebince tevcih olunmak

Fî 29 R sene 190 [16.07.1776]

VESİKA NO: 121 / HAT, No: 1457/6

Handwritten signature or stamp in the top right corner.

Handwritten signature or stamp in the top right corner.

Handwritten signature or stamp in the middle of the page.

Main body of handwritten text at the bottom of the page, including a signature and a date.

VESİKA NO: 122 / HAT, No: 1457/6

Hüve

Kaydı derkenar

Bermûceb ——— i

Defterhâne-i Âmire

Vakf ————— 1

câmi'-i şerif merhum Kerasteci Hacı Mahmud der karye-i Orhan der
kazâ-i İznikmid

Mustafa Halife
ibn-i el-Hâc
Ahmed Hatib
Yevm
Mu'ayyene

Berat ———
sitâde an kasr-ı yed-i İsmail bin Hacı
Ahmed bâ-arz-ı Alizâde Abdurrahim
Efendi kâdı-i İznikmid ve ruus- ve hatt-ı
hümâyûn fî 10 N sene 1172 [07.05.1759]

*Tevcihâtı derkenar olunduğu vech üzre
kazâ-i mezbûr kâdı
arzıyla tevcih olunmuşdur
İMZA*

*Hitabet-i mezkûr vech-i meşruh üzre defterde mukayyedir emr ü fermân devletlü
atûfetlü sultânım hazretlerininindir Fî 21 B sene 1209 [11.02.1795]*

İMZA

Der-i devlet-i mekîne arz-ı dâ'î-i kemîne budur ki medîne-i İznikmid'de Örcün nâm karyede kâin müteveffa Kerasteci el-Hâc Mahmud câmi'-i şerifinde evkâfı mahsûlünden almak üzere vazife-i mu'ayyene ile bâ-berât-ı âlîşân hatib olan Mustafa Efendi fevt olup yeri hâlî ve hitabet-i mezkûre mahlûl olmağla müteveffa-yı mezbûrun sulbî kebir oğlu işbu bâis-i arz-ı ubûdiyet Mehmed Emin Halife her vechile lâyıq ve mahal ve

müstehak olmağla hitabet-i mezkûre babası müteveffa-yı mezbûr Mustafa Efendi'nin mahlûlünden vazife-i mu'ayyene-i mersûmesiyle mezbûr Mehmed Emin Halife'ye tevcih ve yedine berat-ı şerif-i âlîşân i'ta ve ihsan buyurulmak recasına ol ki vâki'ü'l-haldir bi'l-iltimas pâye-i serir-i a'lâya arz ve i'lâm olundu bâki emr hazret-i men lehül emrindir hurrire fi'l-yevmi't-tâsi' ve işrîn min Cümâdelâhire li-sene tis'a mieteyn ve elf [29 C 1209/21.01.1795]

El-abdü'd-dâ'î li'd-Devleti'l-Osmâniyye
es-Seyyid el-Hâc Abdurrahman el-kâdı bi-medine-i İznikmid

Örcün köyü Keresteci Hacı Mahmud Camii

VESİKA NO: 123 / A. {DVNSRSK.d... No: 129, s. 127

1) Erbâb-ı istihkakdan Seyyid Mustafa Halîfe arz-ı hâl sunub İznikmid' de Örcün Değirmenderesi karyesinde vâki' Baba Sultân Zâviyesi vakfından almak 2) üzere yevmî yirmi akçe vazîfe ile vâ'iz olan babası Şeyh Süleymân Efendi fevt olub yeri hâlî kalmağla mahlûlünden kendüne tevcih ve yedine berât-ı âlîşân ihsân 3) ihsân [mükerrer] buyurulmak bâbında inâyet recâ etmeğin vâ'izlik-i mezkûr Atîk ve Atîk [Cedîd ?] defterlerde bilâ târih mezbûrun üzerinde olduğu Anadolu Muhâsebesi'nden ve kaydı bulunmadığı 4) Askerî Rûznâmçesi'nden başka başka derkenâr olmağın ber-vech-i istid'â tevcih buyurulmak üzere fazîletlü semâhatlü Şeyhü'l-islâm Mevlânâ Ahmed Es'ad Efendi 5) hazretleri işâret etmekle işâretleri mücebince tevcih olundu. Fî 28 B sene 1219 [03.11.1804]

VESİKA NO: 124 / A. {DVNSRSK.d... No: 146, s. 127

İznikmid'de Öncün Değirmanderesi karyesinde vâki' Baba Sultan Zâviyesinden almak üzere yevmî yirmi akçe vazîfe ile vâiz olan Seyyid Mustafa Halîfe vелеdeş fevt olub yeri hâlî kalmağla erbâb-ı istihkakdan es-Seyyid Mehmed Hâşim Halîfe her vec-hile mahall ve müstahik olmağla vâizlik-i mezbûr mütüveffâ-yı mezbûrun mahlûlünden merkûma tevcih ve yedine berât inâyet ve ihsan buyurulmak recâsına vakf-ı mezbûrun ber-vech-i meşrûtiyyet mütevellîsi Koca Mustafa Paşa-yı Atîk Hânkâhî şey-hi es-Seyyid Mehmed Hâşim Efendi hazretleri işâret etmeleriyle işâretleri mücebince tevcih olunmak

Fî 20 Ra sene 225 [25.04.1810]

VESİKA NO: 125 / AE.SMHD.II, 82/6381

VESİKA NO: 125 / AE.SMHD.II, 82/6381

Hüve

1

1) Der-i devlet-i mekîne arz-ı dâ'î-i keminelidir ki İznikmid kazâsında Örcün karyesinde vâki' Kerasteci Hacı Mahmud câmi'-i şerifi vakfının yevmî beş akçe vazife ile tevliyet ve vazife-i mu'ayyene ile imamet cihetlerine mutasarrıf olan 2) ve yine vazife-i mu'ayyene ile mu'allim-i sıbyan olan Süleyman Kâmil ibn-i el-Hâc Hüseyin fevt olup yeri hâli ve hizmet-i lâzıması mahlûl ve mu'attal kalmağla yerine lede'l-ımtihan istihkâkı nümâyan olan işbu bâis-i arz-ı ubûdiyyet 3) sulbî oğlu Mustafa Halife her vechile lâıyk ve mahall-i müstahik olmağın ciheteyn-i mezkûreteyn vazife-i muzkûre ve mu'ayyenesiyle merhum Mustafa kullarına tevcih ve yedine müceddeden berat-ı şerif-i âlîşân sadaka ve ihsan buyurulmak recasına ol ki vâki' hal 4) bi'l-iltimas pâye-i serir-i a'lâyâ arz ve i'lâm olundu bâki emr hazret-i men lehül-emr tahriren fi'l-yevmi's-salis min Rebûlâhîr sene seb'a ve erba'in ve mi'eteyn ve elf [10.10.1831]

El-abdü'd-dâ'î li-devleti'l-aliyyeti'l-Osmâniyye

Kâdîzâde es-Seyyid Mehmed Arif el-müvellâ hilâfe bi-medine-i İznikmid

2

1) Ma'ruz-ı dâ'î-i devlet-i aliyye eyledikde
 2) sâdır olan fermân-ı âlîlerine imtisalen medine-i İznikmid nâibi Kâdîzâde es-Seyyid Mehmed Arif Efendi'nin mührü mutabık işbu 3) arzı ve hâmişinde mestûr derkenara nazar olundukda nezâreti-i dâ'îlerinde âsûde evkafdan medine-i mezbûreye tâbi' Orhan 4) karyesinde vâki' eshab-ı hayrdan merhum Kerasteci Hacı Mahmud câmi'-i şerifi vakfından almak üzere yevmî beş akçe vazife 5) ile tevliyet ve vazife-i mu'ayyene ile câmi'-i şerif-i mezkûrun imamet ve câmi'-i şerif-i mezkûr kurbünde vâki' vazife-i mu'ayyene ile mu'allim-i sıbyan 6) cihetlerine bâ-berat-ı âlîşân mutasarrıf olan Süleyman Kâmil Halife ibn-i el-Hâc Hüseyin fevt olmağla cihat-ı mezbûre merkûm Süleyman Kâmil 7) Halife'nin fevtinden vazife-i mersûmeleriyle sulbî oğlu olup lede'l-ımtihan istihkâkı nümâyan olan Mustafa Halife'ye tevcih ve yedine berat-ı 8) şerif-i âlîşân i'tasına istid'a olunduğu derkenar ve arz-ı mezkûrdan müsteban olduktan sonra arz-ı mezkûr dahi vakf-ı 9) merkûm Mustafa Halife'ye tevcih ve yedine müceddeden berat-ı şerif-i âlîşân sadaka ve ihsan buyurulmak iktiza eylediği İstanbul mahkemesinden 10) huzûr-ı âlîlerine i'lâm

olundu bâki emr ü ferman hazreti veliyyü'l-emrindir fi'l-yevmi's-sâmin min şehri Re-
bîülâhir sene seb'a ve erba'în ve mi'leteyn ve elf [15.10.1831]

MÜHÜR

3

Mührü mutabıkdır

MÜHÜR

MÜHÜR

4

Kaydı

Ber-mûceb-i defter-i hazine-i âmire

Vakf ————— 1

câmi'-i şerif merhum Kerasteci Hacı Mahmud der karye-i Orhan der kazâ-i İznikmid

Süleyman Kâmil	Berat —————	Süleyman Kâmil
Halife ibni	sitâde an kasr-ı yed-i Mustafa	Halife ibn-i
el-Hac Hüseyin	veled-i Abdurrahman ba arz-ı	el-Hacı Hüseyin
İmam	Abdülkerim Efendi	müezzin ve
Yevm	müvellâ Mehmed Efendi an naib-i İznikmid	kayyım
Mu'ayyene	kâdı-i İstanbul en-nâzır ve ru'us-ı	yevm
	hümâyûn fi 5 S sene 1238 [17.04.1823]	5
	lede'l-ımtihan tevcih şüde	

Berat sitâde an minhü fi 5 S sene 1239

*Vech-i meşruh üzre merkumun el-yevm bâ-berat-ı âlîşân üzerinde olduğu defterde
mukayyedir emr ü ferman devletlü se'adetlü sultanım hazretlerindir*

Fî 5 R sene 1247 [13.09.1831]

İMZA

5

*İstanbul kâdısı faziletlü efendi
işbu derkenara nazaran iktizasını
i'lâm eylesün deyü
Buyruldu
Fî 5 R sene 47 [12.10.1831]*

6

SAH
*İ'lâmı mücebince tevcih olunmak
Buyruldu
Fî 19 R sene 47 [17.10.1831]*

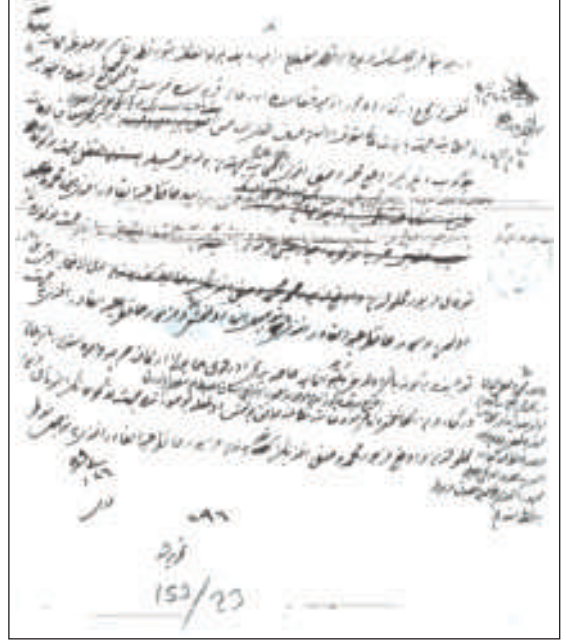
7

İnhası

1) Vâki' olan tevcihâtı İznikmid nâibi efendi arzıyla nâzır-ı vakf İstanbul kâdısı faziletlü efendi i'lâmlarıyla tevcih kılınmışdır emr-i ferman devletlü sa'âdetlü sultânım hazretlerindir
Fî 5 Z sene 1247 [06.05.1832]

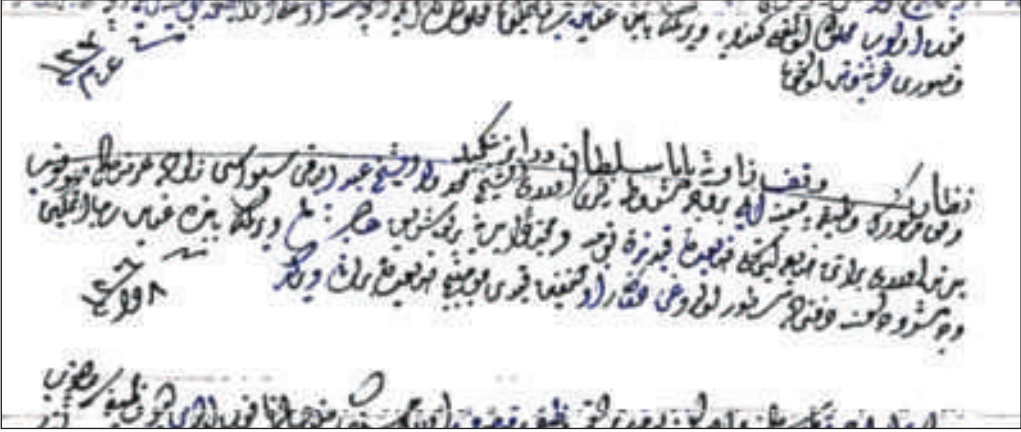
VESİKA NO: 126 / MKT. CHT, No: 153/56

1) İzmid sancağı meclisinin merbut bir kıt'a mazbatası ve İzmid redif mirli-valığının işbu bir kıt'a inhâsı mûcebince cihât 2) kaleminden muhrec derkenarda muharrer İzmid kazâsında Orhan karyesinde Kerasteci Hacı Mahmud Câmi'-i şerîfinde vazife-i mu'ayyene ile 3) hitâbet cihetine bâberât-ı âlî mutasarrıf olan Hüseyin Efendi ibn-i Hasan vefat edüp terk eylediği iki nefer kebir oğullarından birisi müteakiben vefat 4) edüp diğer kebir oğlu Mehmed Vasfi Efendi dahi Der-i Aliyye'de eshâb-ı cihetden bulunduğü cihetle cihet-i mezkûreyi 5)

hüs-n-i rızâsıyla Hâfız Abdülkadir Efendi ibn-i Mehmed'e bâ-sened kasr-ı yed eylediği beyânıyla cihet-i mezkûrenin 6) müteveffa-yı mezbûr mahlûlünden lede'l-imtihan ehliyeti zâhir 7) olmuş mezbûr Hâfız Abdülkadir Efendi'ye tevcihi inha olunmuş ve mezbûr Mehmed Vasfi Efendi Der-i Aliyye'de eshâb-ı cihetden olduğundan mezkûr hitabet cihetine vekilleri bulunmayup mezbûr Hâfız Abdülkadir Efendi'ye kasr-ı yed eylediği cihetle memhûr ve mahallesi tarafından musaddak merbût bir kıt'a sened ve mezbûr Hâfız Abdülkadir Efendi'ye cihet 8) tevcihinde bir gûne bâis olmadığı işbu alınan Hassa Birinci Ordu-yı Hümâyûn Erkân-ı Harbiye Dâiresi'nden yazılan 9) derkenardan anlaşılmış ve câmi'-i şerîf-i mezkûr el-yevm mevcut ve ma'mûr olduğü siyak-ı mazbatadan münfahim olarak meal-i ma'rûzât nizâmına muvafık bulunmuş olmağla bu sûretde cihet-i mezkûrenin müteveffa-yı mezbûr 10) mahlûlünden ve oğlu mezbûr Mehmed Vasfi Efendi'nin kasr-ı yedinden mezbûr Hâfız Abdülkadir Efendi'ye tevcihi menût ve merbût

VESİKA NO: 127 / A. {DVNSRSK.d... 35, s. 330}

Nezâret _____ i

vakf-ı zâviye-i Baba Sultan der İznikmid

Vakf-ı mezbûrun vazife-i mu'ayyene ile ber-vech-i meşruta nâzırı olan eş-Şeyh veled-i eş-Şeyh Abdülbâki Sivâsîzâde arzuhal sunup yedinde olan beratın zâyî' etmekle zâyî'inden tevcih ve müceddeden yedine berât-ı şerif-i âlîşân verilmek bâbında inayet reca etmeğin vech-i meşrûh üzre defterde mestur olduğu derkenar olunmağın kaydı mücebince zâyî'inden beratı verilmek.

Fî 8 Za sene 136 [29.07.1724]

VESİKA NO: 128 / BOA. C. BLD, No: 132/6594

Hüve

1) Bolu kâdısına hüküm ki
 2) Kutbül-ârifîn merhûm ve mağfûrûn leh Sivasî Abdülmecid Efendi'nin vakfının mütevellisi olan Şeyh el-Hâc Mehmed 3) Dîvân-ı Hümâyûnuma arz edüp aziz-i müşârûn-ileyhin Ebî Eyyûbü'l-Ensârî'de bina eyledikleri çeşmelere merhûm 4) ve mağfûrûn leh Sultan Murad Hân tâbe serâhûnunun Bolu sancağında vakf buyurdıkları Dirgine kazâsında Yılanluca 5) ve Devrek kazâsında Mevkûflar ve Yılanluca kazâsında Göbence nâmûn üç aded karyeler üzerinde subaşılık 6) bedeli maktû'ı hibr ve re'âyâsı serbesiyet üzere olup mîrliva ve voyvodalar tarafından müdahale etmeleriyle re'âyâsı 7) perişan ve mahsulleri masârif-i vakfa kifayet etmekle maktû'a-i mezbûre ref'i için Sivâsîzâde 8) umdetül-meşâyih eş-Şeyh Abdülbâki Efendi zîde salâhuhû iltimas etmekle zikr olunan kurâların 9) beher hâneye dörder yüz sekizer sağ akçeden subaşılık maktû'ı yalnız otuz altı buçuk guruş 10) iki para olmağla bu def'a irad-ı cedit olmak üzere karye-i mezbûrun maktû'a zamm olunan Katırlu maktû'ı 11) mukabelesinde zikr olunan subaşılık maktû'ı ref' ve bin yüz on üç senesi Şevval'inin on üçüncü günü [10.03.1702] 12) mahalline kayd ve sûret verildiği hazîne-i âmirimde mahfuz ru'us kalemi defterlerinde derkenar olundukda kurâ-i mezbûrların 13) mu-

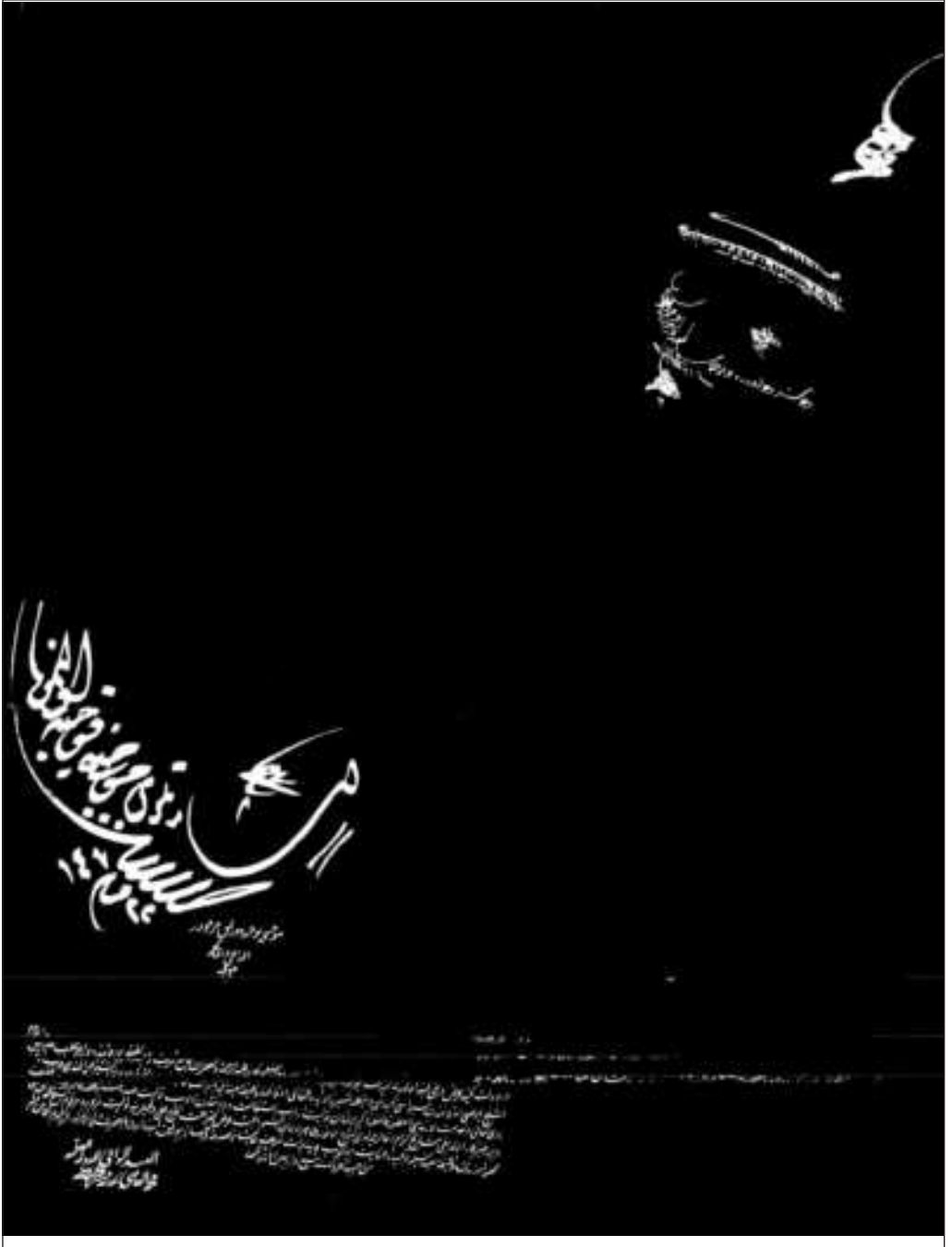
kaddema otuz altı buçuk guruş iki para bedel-i subaşılık maktû'ı olup lâkin kurâ-i mezkûr merhûm 14) kutbü'l-ârifîn şeyhü'l-vâsılîn Sivâsî Abdülmecid Efendi'nin vakf kurâsından olmağla yüz on üç 15) senesinde ref' ve Bolu voyvodası tarafından müdahale olunmamak üzere sûret ve emr-i şerîf verilmişiken hâlâ bilâ ref' 16) Bolu voyvodası zikr olunan otuz altı buçuk guruş iki para bedel ikrazımdan tenzil olmamıştır 17) deyü maktû'a-i mezkûru cebren ve kahren tahsil ve gadr etmekle men'î için emr-i şerîf verilmek recasına müteveli-i mumâ-ileyh 18) arz etmekle kurâ-i mezbûrenin maktû'ı Katırlı maktû'ı mütebakıyesinden ref' olunmağla yalnız maktû'a 19) mutalebesiyle vechen mine'l-vücûh gadr ve ta'addî etdirilmemek üzere hüccete kayd ve mucebince mukayyed emr-i şerîf 20) verilmek telhis olundukda telhisi mucebince hüccet kayd ve sûret ve emr-i şerif tahrir olunmak deyü fermân-ı âlîşânım 21) sâdır olmağın vech-i meşruh üzere emr-i şerif yazılmak için işbu tezkire verildi

Fî 4 Z sene 1142 [29.08.1729]

Baba Sultan Türbesi'nin önden görünümü (Foto: Hadi Arslan)

VESİKA NO: 129 / C.EV, No: 602/30375

VESİKA NO: 129 / C.EV, No: 602/30375

SAH

İşâretleri mücebince tevcih olunmak

Buyruldu

22 B sene 147 [18.12.1734]

Mücebince tevcih olunmak mercûdur

Ed-dâ'î Dürrî Mehmed

ufiye anhu

Der-i devlet-i mekîne arz-ı dâ'î-i kemîne oldur ki mahmiye-i İstanbul'da merhûm ve mağfûrun leh Sultan Selim Han aleyhi'r-rahmeti ve'l-gufran câmi'-i şerif ve ma'bed-i lâtıfleri kurbünde vâki' kutbü'l-ârifîn merhum eş-Şeyh Yavsî evkâfından Sivâsî tekyesi demekle şehir zâviye mülhakâtı evkâfına vazife-i mu'ayyene ile bâ-berât-ı âlîşân mütevellî olan eş-Şeyh Mehmed Efendi fevt olup yeri hâlî ve hizmet-i lâzıması mu'attal kalmağla zikr olunan tevliyet erbâb-ı istikamet ve diyanetden olup tevliyet uhdesinden gelmeğe kâdir her vechile afif ve perhizkâr olduğu meşâyih-i kiram inhalarıyla lede'sşer'ü'l-enver zâhir olan işbu bâ'is-i arz-ı darâ'at el-Hac Ali dâ'ilerine tevliyet-i mezbûre merkum eş-Şeyh Mehmed Efendi mahlûlünden vazife-i mu'ayyene ile tevcih ve inayet olunup yedine berat-ı şerif-i âlîşân sadaka ve ihsan buyurulmak bâbında emr ü ferman hazreti veliyyü'l-emrindir fi'l-yevmi's-sâmin aşer min Recebü'l-ferd li-sene seb'a ve erba'în ve mi'e ve ilf [14.12.1734]

El-abdü'd-dâ'î li'd-devleti'l-aliyye

Mehmed el-kâdî be-medine-i Kostantiniyye

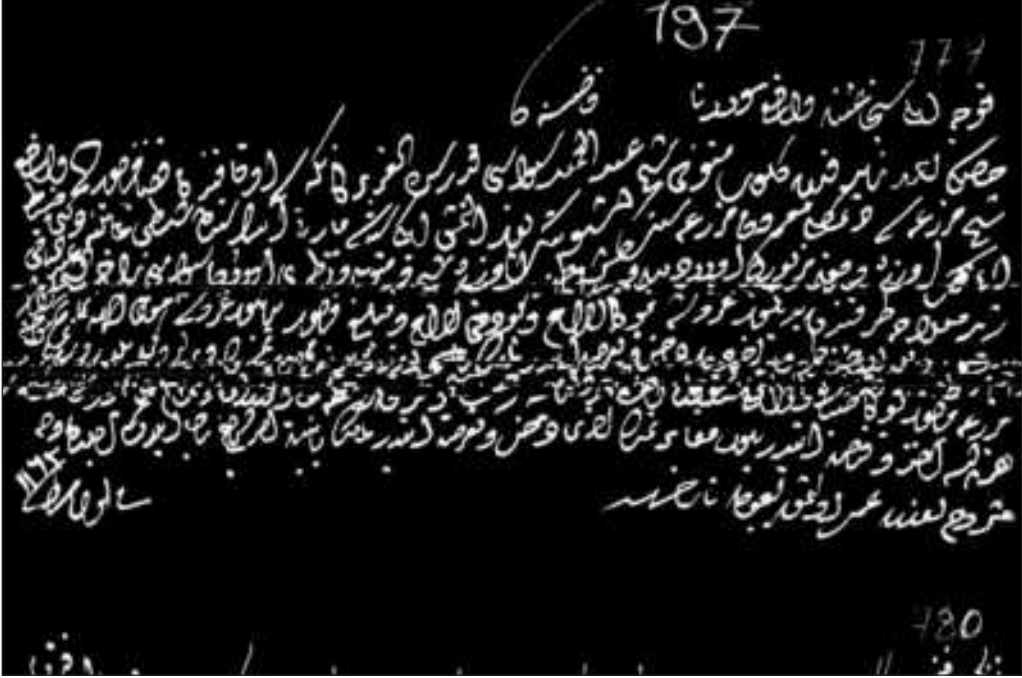

VESİKA NO: 130 / VGM Defter No: 659, s. 212

1) Merhum eş-Şeyh Abdülmecid Sivasî kuddise sirruhu'l-azizin evlâdından Şeyh Abdülbaki ve Şeyh Mehmed arzuhal sunup İstanbul'da Sultan Selim nezdinde 2) merhum Şeyh Yavsî Zaviyesi'nde vazife-i muayyene ile meşihat ve tevliyet ve nezaret iki yüz seneden berü aziz-i müşârün-ileyhin evlâdları 3) eben an ceddin tasarruf edilegelüp zikr olunan meşihat ve tevliyet ve nezarete mutasarrıf olan pederleri Şeyh Abdülmecid Efendi şeyh-i zaviye fevt olup mutasarrıf 4) olduğun meşihat ve tevliyet ve nezaret mahlûl olmağla pederleri mahlûlünden ber-vech-i iştirak kendülere tevcih ve yedlerine berat-ı şerif-i âlişân sadaka ve ihsan 5) buyurulmak bâbında istid'a-yı inayet etmele-riyle tevliyet-i mezbûra vazife-i muayyene ile Şeyh Abdülmecid Efendi şeyh-i za-viyesinin üzerinde olup meşihat ve nezaret kaydı 6) bulunmadığı Küçük Evkaf Muha-sebesi'nden derkenar olmağın mucibince sahib-i arzuhal Abdülbaki ve Şeyh Mehmed'e tevcih buyurulup taraflarından Şeyh Ahmed Efendi 7) eda-i hizmet etmek üzere kaydına şerh ve emr-i şerif verilmek üzere faziletli semahatlı Şeyhülislâm Mevlânâ es-Seyyid Mustafa Efendi hazretleri 8) işaret etmeleriyle işaretleri mücebince ber-vech-i iştirak tevcih ve taraflarından Şeyh Ahmed Efendi eda-i hizmet etmek üzere kaydına şerh ve emr-i şerîf tezkiresi verildi. Ve minval-i meşrûh üzere emr tezkiresi dahi verilmiştir. Fî 15 M sene 1149 [26.05.1736]

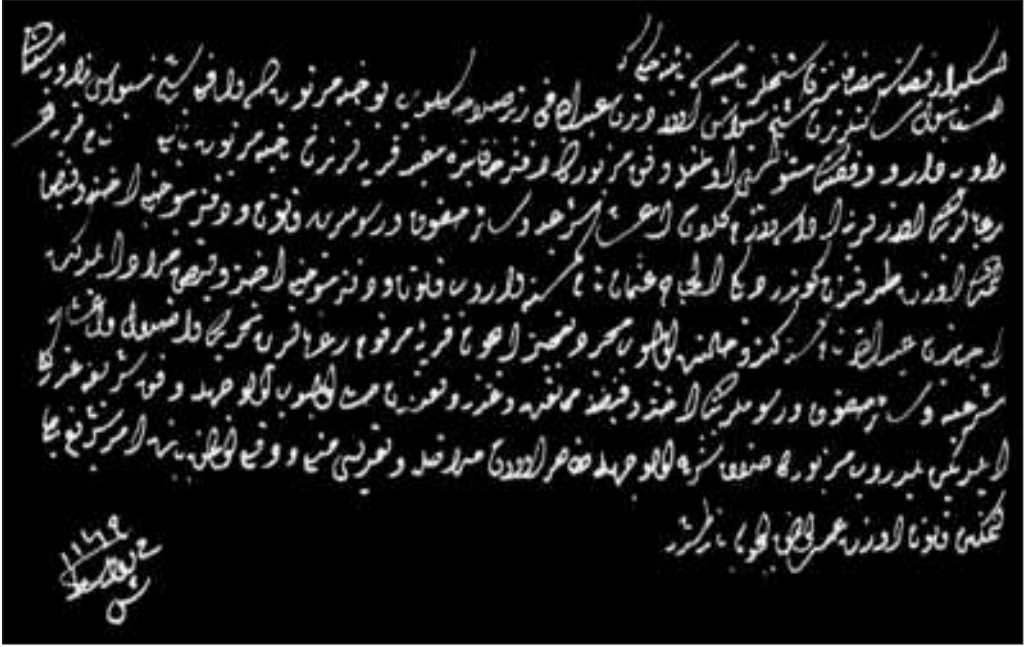
VESİKA NO: 131 / BOA. A_{DVNSAHK_A_d , No: 13, s. 197

1) Kocaeli sancağında vâki' mevlânâ ...[boş] kâdısına hüküm ki:
 2) Haseki Ahmed zîde kadruhû gelüp müteveffa Şeyh Abdülmecid Sivasî kudde sır-
 ruhü'l-azizin tekyesi evkâfından kazâ-i mezbûrda vâki' 3) Şeyh Mezra'ası demekle
 ma'rûf mezra'anın işbu bin yüz altmış iki senesi Mart'ı ibtidâsından Şubat'ı gâyetine
 değin zabt 4) etmek üzere vakf-ı mezbûrun evlâdiyyet ve meşrutiyet üzere şeyh ve mü-
 teveli ve nâzırı olan Sivasîzâde eş-Şeyh Abdülbâki 5) zîde salâhuhû tarafından yedi
 yüz guruşa buna ilzam ve bu dahi iltizam ve mebalîğ-i mezbûr yedi yüz guruşa mu-
 mâ-ileyhe tamamen eda 6) ve teslim ve ba'de'l-ahz taraf-ı âhardan dahl ve taarruz edil-
 memek üzere yedine memhûr temessük verildiğın bildirüp temessükü mücebince 7)
 mezra'a-i mezbûr buna zabt ve vâki' olan a'sâr-ı şer'iyye ve sâir taraf-ı vakfa âid olan
 rüsûmdan cüz'î ve küllî 7) her neler ahz ve kabz etdirilüp mugâyır-ı temessük âhara
 dahl ve taarruz etdirilmemek bâbında emri şerifim reca eylediği ecilden vech-i 8)
 meşrûh üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâil-i Ra sene 1162 [19-28.03.1749]

VESİKA NO: 132 / BOA. A_{DVNSAHK_A_d, No: 4, s. 92

Üsküdar Kazâsı muzâfâtından Şeyhler nahiyesi nâibine hüküm ki:

2) İstanbul sâkinlerinden Şeyh Sivasî evlâdından Abdülbâki zîde salâhuhû gelüp bu nâhiye-i mezbûrede vâki 'Şeyh Sivasî Zâviyesi'nin 3) zâviyedâr ve vakfının mütevellisi olmağla vakf-ı mezbûrun Defter-i Hâkânî'de mukayyed karyelerinden nâhiye-i mezbûra tâbi' ...[boş] nâm karye 4) reâyâlarının üzerlerine edası lâzım gelen a'şâr-ı şer'îyye ve sâir hukuk ve rüsûmdan kânun ve defter mücebince ahz ü kabz 5) etmek üzere tarafından gönderdiği el-Hâc Osman nâm kimesne varup kânun ve defter mücebince ahz ü kabz murad eyledikde 6) ecânibden Abdullah nâm kimesne kendi halinde olmayup mücerred taciz için karye-i merkûm reâyâların tahrik ve idlâl ve a'şâr-ı şer'îye ve sâir hukûk ve rüsûmlarının ahz ü kabzına mümâna'at ve gadr ve ta'addiden hâlî olmayup ol vechile vakf-ı şerîfe gadr 8) eylediğın bildirüp mezbûrun hilâf-ı şer' ol vechile zahir olan müdahale ve ta'addisi men' ve def' olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ 9) etmeğın kânun üzere amel olunmak için yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı Ş sene 1169[11-20.05.1756]

VESİKA NO: 133 / BOA. C. EV. No: 636/32060

VESİKA NO: 133 / BOA. C. EV, No: 636/32060

Hüve'l-Mu'în

-1-

1) Devletlü inâyetlü kerâmetlü veliyyü'n-ni'am-ı âlem hazretlerinin hâk-i pâ-yı devletlerine arzuhâl-i kullarıdır ki

2) Bu kulları merhûm ve mağfûrun leh Abdülmecid Sivâsî kuddise sırruhu'l-azîz hazretlerinin evlâdlarından olup ecdâdım merhûmun medfûn olduğu türbe-i mutahharası evkâfı nezâreti 3) şurût ve kuyûdu yüz otuz seneden mütecâvizdir ki İstanbul kâdısı faziletli efendiler nezâret ve himayetlerinde mahmi idüğü Küçük Evkâf muhâsbesi'nde mukayyed olup 4) evkâf-ı şerîfin mahsûlü Vilâyet-i Anadolu'da Bolu sancağında Hızırbeyli nahiyesinde vâki' evkâf-ı selâtinden olan Sarıçam ve Kösece ve Bellüce nâm karyelerin mutasarrıfı 5) ceddım merhûm kurâ-i mezkûrenin mahsûlâtı Nişancı Paşa Câmi'-i şerîfine ve mahallesine câri su yollarının ta'mir ve termiminden bâki kalan mahsûlü şeyh-i merkûm hayatda oldukca 6) zâviyesinde sakin fukarâ taamiyesine ba'de vefâtuhû kurâ-i mezkûre mahsûlâtından ba'de't-ta'mir fazla şeyh-i mumâ-ileyhin evlâd-ı evlâdı ile'l-inkirazü'd-dühûr mutasarrıf olmak 7) üzere amel-i kadîm derkenarları ve iki kıt'a i'lâm-ı şer'îye olup vakf-ı mezbûrun mütevellisi es-Seyyid Haşim Efendi'nin bâ-işaret-i aliyye kâimmakâmı olan Şeyh Ebubekir nâm kimesne 8) mugayır-ı vakf-ı şerîf hilâf-ı inha hiy-leye tasaddı edüb evlâd-ı vakfın hisselerini ketm ve gadr ve hayf kasdıyla efendilerimize hilâf-ı kuyûdât Şeyh Abdülmecid Sivâsî 9) evkâfının nezâretinin bir mahalde kaydı yoktur deyü arzuhâliyle inha ve bâ-işaret-i aliyye Haslar kâdısına müceddeden kayd etdirüb mahall-i mezbûrda kendi 10) tarafdar ve muâvinleri ve şahid-i zor ile evlâd-ı vâkıfa gadr kasd etmeleriyle merahim-i aliyyelerinden mercûdur ki yedimizde olan atîk ve cedîd kuyûdatlarımıza 11) nazar buyurulup mezbûrun hâdis etdirdiği nezâret kaydları ref' ve terkin buyurulup ez-kadîm nezâretimiz İstanbul kâdısı efendi nezâretine 12) yahud inâyetlü efendimizin nezâretine kayd buyurulup mezbûrun mekr ve hilesinden vakf-ı şerîf sıyanet ve himayet buyurulmak üzere efendimizin müfettişi 13) muhasebemize rü'yet buyurulmak üzere kayd için işaret-i aliyyeleri recasına arzuhâle cesaret olundu olmak üzere ihtiyar edüp ve vakf-ı merkum 12) fi'l-asl İstanbul kâdıları efendiler dâ'îleri nezâretinde iken 13) bir tarik ile Eyyûb kâdısı nezâretine nakl olunmağla Eyyûb kâdıları

14) nezâreti kaydı terkin ve ke'l-evvel vakf-ı mezbûr İstanbul kâdıları 15) nezâretinde olmak üzere mahalline kayd ve kâimmakamlık dahi mezbûr Ebubekir'in 16) ref'inden merkum Ahmed Efendi'ye tevcih ve yedine berât-ı 17) âlîşân ihsan buyurulmak bâbında fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir. Fî 2 Zilka'de-i şerîf sene 1177 [03.05.1764]

MÜHÜR

-2-

İstanbul kâdısı fazîletlü efendi

işâreti mûcebince şer'ile verüb i'lâm eylesün deyü

Buyruldu

-3-

SAH

İşâretleri mûcebince tevcih ve berat olunmak

Buyruldu

Fî 10 Za sene 177 [11.05.1764]

-4-

1) Ma'ruz-ı dâ'î-i devlet-i aliyeleridir ki

2) Sâdır olan fermân-ı âlîlerine imtisâlen âhar arzuhal hâmişinde olan derkenarlara nazar olundukda Vilâyet-i Anadolu'da Bolu sancağında Hızırbeyli 3) nahiyesinde vâki' evkâf-ı selâtından olan Sarıçam ve Kösece ve Bellüce nâm karyelerin mutasarraf meşâyih-i kirâmdan merhûm eş-Şeyh Abdülmecid Sivâsî 4) kurâ-i mezkûrenin mahsûlâtı hazret-i Ebî Eyyübü'l-Ensârî'de vâki' Nişancı Paşa Câmî'-i şerîfine ve mahallesine câri su yollarının 5) ta'mir ve termîmine ve ba'de'l-ta'mir bâki kalan mahsûlü şeyh-i merkûm hayatda oldukca İstanbul'da vâki' cennet-mekân merhûm Sultan Bâyezid zâviyesinde 6) sakine fukara ta'amiyesine ba'de vefâtühû kurâ-i mezkûre mahsûlâtından ba'de't-ta'mir bâki kalan fazla şeyh-i mumâ-ileyhin evlâd-ı evlâdı ilâ 7) inkırâzü'd-dühûr mutasarraf olmak üzere bin kırk senesi tevki'î kalemiyle mahalli tashih olunduğunu nâtik olup ve amel-i kadîm 8) dahi vech-i muharrer üzere olduğunu sıkât haber vermeleriyle mütehakkık olan vakfın tevliyeti şeyh mumâ-ileyhin evlâdından 9) olup merkum Ebubekir kâimmakamlıktan ihrac ve müteveli-i mumâ-ileyh 10) sair mevcut olan evlâd ittifakiyle Ahmed Efendi nâm kimesneyi 11) kâimmakam müteveli olmak üzere ihtiyar edüp ve vakf-ı merkum 12) fi'l-asl İstanbul kâdıları efendiler dâ'îleri nezâretinde iken 13) bir

tarik ile Eyyûb kâdısı nezâretine nakl olunmağla Eyyûb kâdıları 14) nezâreti kaydı terkin ve ke'l-evvel vakf-ı mezbûr İstanbul kâdıları 15) nezâretinde olmak üzere mahalline kayd ve kâimmakamlık dahi mezbûr Ebubekir'in 16) ref'inden merkur Ahmed Efendi'ye tevcih ve yedine berât-ı 17) âlîşân ihsan buyurulmak bâbında fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir. Fî 2 Zilka'de-i şerîf sene 1177 [03.05.1764]

MÜHÜR

-5-

Vakf _____ ı
karyehâ-i Sarıçam ve Kösece ve Bellüce der nahiye-i
Hızırbeyli der liva-i Bolu

Vech-i meşrûh üzere kâimmakamlık-ı mezbûr bâ-işaret-i aliyye mezkûrun üzerinde mes-tur ve mukayyedir emr ü ferman devletlü sa'âdetlü sultânım hazretlerindir

Fî 17 Za sene 1177 [18.05.1764]

İMZA

-6-

*İstanbul kâdısı faziletlü efendi hazretleri dâ'ileri istima' ve mukteza-yı şer'isini
i'lâm buyurmalarıçün fermân-ı âlîleri mercûdur*

ed-Dâ'î Dürrîzâde Mustafa

ufiye anhüma

-7-

Mûcebince fermân-ı âlîleri mercûdur

ed-Dâ'î Dürrîzâde Mustafa

ufiye anhümâ

bâki emr hazret-i veliyyü'n-ni'am hazretlerindir.

Bende

Bende

Bende

Mustafa

İsmail

Arif Abdurrahman

VESİKA NO: 134 / BOA. A. {DVNSRSK.d...No: 123, s. 91

1) Erbâb-ı istihkakdan es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed Haşim arz-ı hâl sunub İznikmid'de Baba Sultân Zâviyesi vakfının nezâret ve tevliyetine 2) Askerî berâtıyla mutasarrıf olup dahl îcâb etmez iken eshâb-ı ağrazdan ba'zıları ref' etdirmek sevâtında 3) olmağla tevliyet ve nezâret-i mezkûre Anadolu Muhâsebesi'ne kayd ile müceddeden berât-ı âlîşân verilmek bâbında istid'â-yı inâyet etmeğın 4) sâbıkü'z-zikr vazife-i mu'ayyene ile nezâreti Sivâsîzâde eş-Şeyh Mehmed ve eş-Şeyh Bâkî'nin bin yüz otuz üç tarihiyle 5) üzerinde olduğı Anadolu Muhâsebesi'nden ve İznikmid Değirmenderesi'nde Örcün nâm karyede Baba Sultân Zâviyesi 6) vakfının bâ-muayyene meşrûtiyyet üzere nezâreti Şeyh Mehmed ve Şeyh Abdülbâkî Sivâsî mahlûlünden bin iki yüz on üç 7) senesinde bâ-arz-ı hâl es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed Haşim an evlâd-ı Sivâsî hânkâh-ı Koca Mustafa Paşa'ya ve yine zâviye-i merkûmenin 8) tevliyeti Sivâsî Şeyh evlâdına meşrûta olup evlâd-ı Sivâsî'den Şeyh Abdülbâkî bilâ berat mutasarrıf iken mahlûlünden 9) sene-i mezkûrede Sivâsî evlâdından bâ-arz-ı hâl merkûm es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed Haşim'e berât verildiğı Askerî rûznâmçesinden derkenar 10) olmağın vakf-ı mezbûrun mahalli kaydı kadîmî Anadolu Muhâsebesi'nde olduğuna binâen kaydı terkiniçün Askerî Rûznâmçesi'ne ilmü- 11) haber verilmekle kayd-ı kadîmi üzere ibkâ ve berâtı i'tâ olundu Fî 26 Ra sene 214 [28.08.1788]

VESİKA NO: 135 / BOA. MAD, No: 7855, s. 134

Bâ fermân-ı âlî

1) İznikmid ve ...[boş] kâdılarına hüküm ki:
 2) Kıdvetü'l-sulehâi's-sâlikîn Şeyh Abdülbâki bin Şeyh Abdülmecid Sivasîzâde zîde salâhuhû Dîvân-ı Hümâyûn'uma arz-ı hâl edüp 3) İznikmid muzâfâtından Kocaeli nâhiyesinde Şeyh Mezra'ası demekle ma'rûf zâviyenin berât-ı âlîşânle zâviyedârı 4) olup zâviye-i mezbûre yedinde olan berât-ı âlîşânım mücebince zabt u rabt ve mahsûlâtın ahz u

kabz 5) edüp âhardan bir dürlü müdahale olunmak iktiza etmez iken ecânibden mütegallibe bilâ berât zabt 6) ve kendüye gadr-i küllî sevdasında oldukların bildirüp Şeyhler kazâsında sâkin vekîli Abdurrahman zîde kadruhû 7) ma'rifetiyle mahallinde şer' ile murafa'a ve yedinle olan berât-ı âlîşânım mücebince zâviyedârlık-ı mezbûru zabt 8) ve rabt ve mahsûlâtı ahz u kabz etdirilüp hilâf-ı şer'-i şerîf ve mugayır-ı berât-ı âlîşân âharın 9) vâki' olan müdahalesi men' için emr-i şerîfim verilmek bâbında istid'â-yı inâyet eylediği ecilden hazîne-i 10) âmiremde mahfuz Anadolu Muhasebesi defterlerine nazar olundukda İznikmid muzâfâtından Kocaeli nâhiyesinde 11) Şeyh Mezra'ası demekle ma'rûf zâviyedârlığın vazife-i mu'ayyene ile zâviyedârlığı Şeyh Abdülbâki 12) bin Şeyh Abdülmecid Sivasîzâde ve evlâdının üzerinde olduğu derkenar olunmakta idi derkenarı mücebince 13) amel olunmak bâbında fermân-ı âlîşân sâdır olmuşdur mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlîşân sâdır olmuşdur

Fî 27 Ra sene 1209 [22.10.1794]

VESİKA NO: 136 / BOA. C. EV, No: 73/3604

فتم الحکم

دولتو - مختاری - معین

عمر صالح داعی بود که استامبول سلطان سلیم خان جامع شریفی نزدیکه و فتح مرحوم شیخ باوصی جامع شریفی و زاویک اوقافلا و طیفه معینه معلوم الی متوالی و ولیفه معینه الی زاویک شیخی و طیفه معینه الی نالقی اولاد سلیم شیخ عبدالقادر اولاد دولت اولاد معین اولاد کجه بوداعیلر غایت احسان بیورلرب الخی سلیم مراد و بیرون برده تولیت لطفی دخی مذکور اولغله حاجم علی لرندره موجودرکه سلیم عبدالقادر لطفی به برات عالیان منطوقی اوزره تولیت فیدک دخی درج اولدوق بد داعیلرینه و بیرون برات عالیان قلمده حفظ الی با اشارت حضرت ولی النبی تولیت و شیخت و نظارت ذکر الی بد داعیلرینه مجدداً برات شریف عالیان صدق و احسان بیورلرب باشب امر و فرمان و لطف و احسان دولتو عنایتو مرحمتو ولی النعم حضرت لاری کدر

الداعی السلیم
عبدالقادر
سلیم مراد
علی لرندره
سلیم

VESİKA NO: 136 / BOA. C. EV, No: 73/3604

-1-

1) Devletlü inayetlü merhametlü veliyyü'n-ni'am ve kesîrül-kerem efendim sultânım hazretleri sağ olsun 2) arzuhâl-i dâ'îleri budur ki İstanbul'da Sultan Selim Hân câmi'-i şerîfi nezdinde vâki' merhum 3) Şeyh Yavsî câmi'-i şerîfi ve zâviyesi evkâfının vazife-i mu'ayyene-i ma'lûme ile mütevellisi ve vazife-i 4) mu'ayyene ile zâviyesinin şeyhi ve vazife-i mu'ayyene ile nâzırı olan selefim Şeyh Abdülbâki Efendi bilâ veled fevt 5) oldukda mahlûlünden eğerçi bu dâ'îlerine inayet ve ihsan buyurulup ancak selefim merhûma verilen berâtta 6) tevliyet lâfzı dahi mezkûr olmağla merahim-i aliyyelerinden mercûdur ki selefim Abdülbâki Efendi'ye verilen 7) bearât-ı âlîşân mantûku üzre tevliyet kaydı dahi derc olunarak yed-i dâ'îlerine verilen berat-i 8) âlîşân kaleminde hıfz ile bâişaret-i hazret-i veliyyü'n-ni'amî tevliyet ve meşihat ve nezaret zikriyle 9) yed-i dâ'îlerine müceddeden berat-ı şerîf-i âlîşân sadaka ve ihsan buyurulmak bâbında emr ü fermân 10) ve lûtf ve ihsan devletlü inayetlü veliyyü'n-ni'am hazretlerindir.

ed-Dâ'î es-Seyyid
Abdülhâlik
şeyh-i zâviye-i
mezkûr an
evlâd-ı
Abdalmecid
Sivâsî

-2-

SAH

İşaretleri mücebince tevcih olunmak

Buyruldu

3 Ra sene 213 [15.08.1798]

-3-

Kaydı derkenar

Ber-mûceb ————— i

defter-i hazîne-i âmire

Vakf ————— 1

câmi'-i şerîf ve zâviye ve mezra'a-i merhum Şeyh Yavsî der nezd-i
Sultan Selim Hân der İstanbul

Şeyh		es-Seyyid
Abdûlbâki		Abdûlhâlik
ibn-i Şeyh		Efendi
Abdûlmecid		an evlâd-ı Berat —————
Efendi	Berat ————— 1 cedid sitâde berâ-yı cülûs fî 8 Za sene 1187 [21.01.1774]	Abdûlmecid sitâde an mahlûl-i Şeyh Abdûlbâki
an evlâd-ı		Sivâsî veled-i Şeyh Abdûlmecid Sivâsî Efendi an evlâd
Şeyh		Şeyh-i bâ-arzuhâl-i hod ve bâ-işaret-i
Abdûlmecid		zâviye Mevlânâ Şeyhülislâm Dürrî-
Sivâsî		ve'n-nâzır zâde es-Seyyid Mehmed Arif Efendi
el-müteveli		yevm ve ru'us-ı hümâyûn bûde 24 S sene 1217
yevm		
mu'ayyene		mu'ayyene

VESİKA NO: 137 / BOA. C. EV, No: 108/5373

VESİKA NO: 137 / BOA. C. EV, No: 108/5373

Hüve

SAH

*İşareti mücebince tevcih olunmak**Buyruldu**Gurre-i Ra sene 213*[12.09.1798]*Mücebince tevcih buyurulmak mercûdur**ed-Dâ'î es-Seyyid Mehmed Arif**Dürrîzâde**ufiye anhu*Ber-müceb – i
Defter-i Hazîne

Vakf ————— 1

Buk'a-i Kütübhâne der Sivas

Seyyid
Mehmed
Said
ve Şerife
Habibe
ve Şerife
Emine
ve Şerife
Fatma
ve Şerife
Zübeyde
ber-vech-i
iştirak
buk'a
dâr
ve müteveliBerat sitâde an mahlûl-i Şeyh Abdülbâki
veled-i Şeyh Abdülmecid Sivasîzâde
veledeş şeyh-i tekye-i m[ezkûr] bâ arzuhâl-i hod
ve bâ işaret-i mevlânâ Dürrîzâde es-Seyyid
Mehmed Arif Efendi hazret-i Şeyhülislâm
ve bâ ru'ûs-ı hümâyûn fî 25 S sene 1213[08.08.1798]

Vech-i meşrûh üzre vazife-i mu'ayyene ile buk'adârlık ve vazife-i mu'ayyene ile tevliyet-i mezbûr bâ işâret-i aliyye mezbûretânın ber-vech-i iştirâk üzerlerinde mestûr ve mukayyedir emr ü fermân devletlü sa'âdetlü sultânım hazretlerininindir

Fî 26 S sene 1213 [09.08.1798]

İMZA

Devletlü inâyetlü merhametlü velîni'metim efendim sultânım tâle bekâhu hazretleri sağ olsun

Arzuhâl-i câriyeleridir ki kutbü'l-ârifîn Abdülmecid Sivasî hazretlerinin evkâfından evlâddiyyet ve meşrûtiyyet üzre mutasarrıf olduğumuz Sivas'da vâki' buk'adarlık ve tevliyet benimle ve oğlum Seyyid Mehmed Said'e ve Şerife Fatma'ya ve Şerife Emine'ye ve Şerife Zübeyde ile ale'l-iştirak mutasarrıflar iken oğlum Seyyid Mehmed Said bilâ veled fevt olup humus hissesi mahlûl olmağla merâhim-i aliyyelerinden mercûdur ki oğlum merhûmun hissesi bu cariyelerine tevcih ve inayet ihsan olunmak bâbında emr ü fermân devletlü inâyetlü merhametlü velîni'metim efendim sultânım hazretlerininindir.

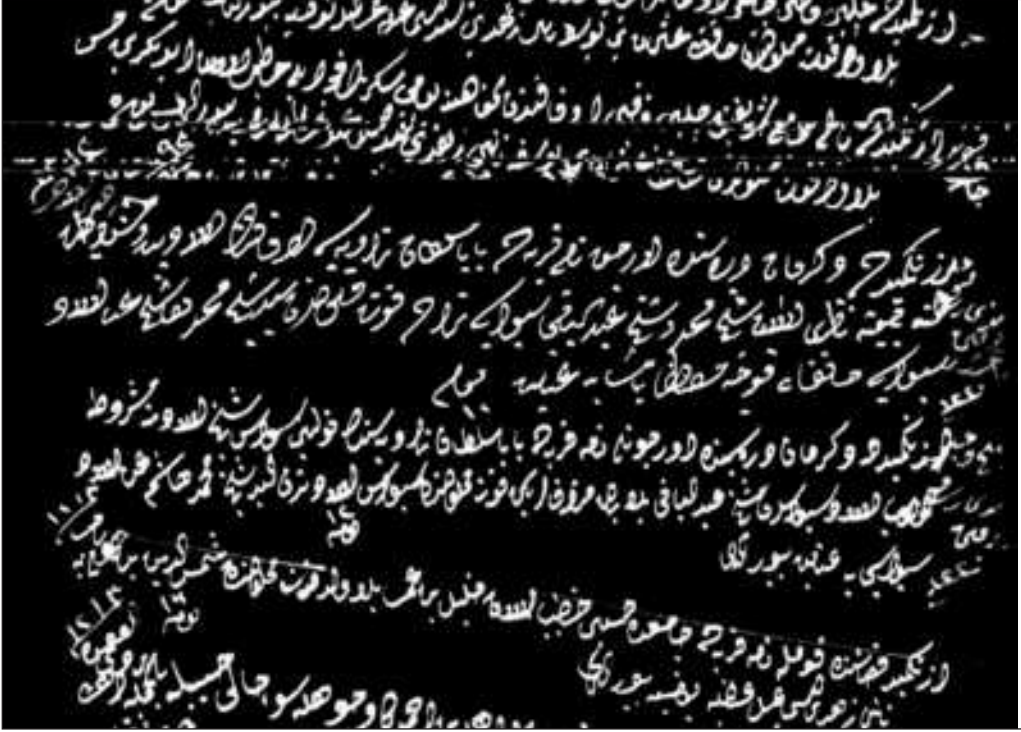
Bende

Şerife Habibe cariyeleri

Yıllar önce (1995) bu satırların yazarı ve dostları günümüzde Baba Sultan Mevâire yeri olan Fundıklıkta piknikte (Bu fundıklığı barika bir mevâire alanına dönüştüren Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı Doç. Dr. Tabir Büyükkakin sol başta sırtı dönük olan)

VESİKA NO: 138 / VGM. Defter No: 531, s. 15 (Hurufat Kaydı)

İznikmid'de Değirmenderesi'nde Örcün nâm karyede Baba Sultan Zâviyesi evkâfının evlâdiyyet ve meşrutıyyet üzre bâ-hatt-ı şerîf nâzırı olan Şeyh Mehmed ve Şeyh Abdülbâki Sivasîzâde fevt mahlûlünden Seyyid Şeyh Mehmed an evlâd-ı Sivasî Hânkâh-ı Koca Mustafa Paşa'ya inayet. Yevm: 11

İznikmid'de Değirmenderesi'nde Örcünlü nâm karyede Baba Sultan Zâviyesi'nin tevliyeti Sivasî evlâdına meşruta olub evlâd-ı Sivasîden Şeyh Abdülbâki bilâ berat mutasarraf iken fevt mahlûlünden Sivasî evlâdından es-Seyyid Şeyh Mehmed Haşim an evlâd-ı Sivasî inayet buyuruldu. Receb 1213 [Aralık 1798]

VESİKA NO: 139 / BOA. C. EV, No: 82/4099

VESİKA NO: 139 / BOA. C. EV, No: 82/ 4099

Hüve

*Sah**Buyruldu**Kaydları Anadolu'dan ve Askeriye'den
derkenâr*

Ber-müceb-i Defter-i Hazîne

Vakf ————— 1
Zâviye-i Baba Sultân der İznikmidDerviş
Ömer
Halîfe
veledeş-i
zâviye-
dârBerât
sitâde an mahlûl-i Şeyh Mustafa veledeş an hulefâ-i
Sivâsî zâde bâ-arz-ı Şeyh Abdülbâkî
Efendi şeyh-i Tekye-i Sivâsî Efendi mütevellî ve
bâ-işâret-i Mehmed Es'ad Efendi hazret-i
Şeyhü'l-islâm ve bâ ru'ûs-ı hümâyûn fî 9 L sene
1191 [10.11.1777] Cülûs-ı hümâyûn sitâde fî 11
Receb sene 1203 [15.08.1777]Eş-Şeyh
Mehmed
veled-i
eş-Şeyh
Abdülbâkî
Sivâsî
zâdeKayd şüid ru'ûs-ı hümâyûn an mahlûl-ı eş-
Şeyh Abdülbâkî Sivâsîzâde veledeş ve bâ-
berât an cânib-i Askerî mutasarraf bude ve
kayd şude fermûde fî 23 Ra 1203 [22.12.1788]

Berât

zâyi' şude bâ-arz-ı hod ve bâ-ru'ûs-ı hümâyûn,
fî 8 Za sene 1136 [29.07.1724]

1) İznikmid Değirmenderesi'nde Örcün nâm karyede Baba Sultân Zâviyesi evkâfından evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere 2) bâ-mu'ayyene nâzırı olan Şeyh Mehmed ve Şeyh Abdülbâkî Sivâsîzâde fevt mahlûlünden es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed Hâşim an evlâd-ı 3) Sivâsî Hankâh-ı Koca Mustafa Paşa bâ-arz-ı hâl bin iki yüz on üç senesi Cumâde'l-âhîrinde [Kasım 1798] tevcîh olunub 4) ve yine zâviye-i mezkûrenin tevliyeti Sivâsî Şeyh

evlâdına meşrûta olub evlâd-ı sulbiyyesinden Şeyh Abdülbâkî 5) bilâ berât mutasarrıfken fevt mahlûlünden Sivâsî evlâdından 6) es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed Hâşim an evlâd-ı Sivâsî yine arz-ı hâl 7) sene-i mezbûre şehr-i mezkûrunda tevcîh olunduğu başka başka 8) kayd ile mestûr ve mukayyedâtdan aslına kaydı Askerî 9) Rûznâmçesi`nde mukayyed olan cihâtı Mâliye`ye nakl murâd 10) edenlerin arz ve arz-ı hâllerine Mâliye`ye nakl olunmamak üzere 11) fermân-ı âlî sâdır olduğu derkenâr oluna deyü fermân-ı âlî 12) sâdır olub bundan akdem bir def`a daha arz-ı hâl üzerine 13) derkenâr olunmuşdur, fermân devletlü inâyetlü merhametlü sultânım hazretlerindir.

Fî 23 Ca sene 1214 [23.10.1799]

Devletlü inâyetlü merhametlü efendim sultânım hazretleri sağ olsun

1) Arz-ı hâl-i kullarıdır ki İznikmid`de Değirmenderesi`nde Örcünlü nâm karyede vâkî` Baba Sultân 2) Zâviyesi`nin tevliyeti ve vazîfe-i mu`ayyene ile nezâreti evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere Sivâsîzâde 3) Şeyh Mehmed ve Şeyh Abdülbâkî`nin mahlûllerinden bu kullarına tevcîh ve Askeriye`den berât-ı şerîf-i âlîşân 4) i`ta olunub âhardan bir vec-hile dahl icâb etmez iken eshâb-ı ağrazdan ba`zı kimesneler 5) gıyâbımdan ber-takrîb def` ve gadr-i küllî sevdâsında olmalarıyla merâhim-i aliyyelerinden mercûdur ki 6) diğ-er derkenârlı arz-ı hâlimin hâmişinde olan tevliyet ve nezâret kayıdları Askeriye`den ref` ve 7) terkin ve Anadolu Muhâsebesi`ne kayd ile müceddeden berât-ı âlîşân inâyet ve ihsân buyurulmak 8) bâbında emr ü fermân devletlü inâyetlü merhametlü sultânım hazretlerindir

Bende
es-Seyyid eş-Şeyh
Mehmed
Hâşim an evlâd-ı
Sivâsîzâde
ve nâzır-ı vakf-ı
mezbûr

İzzetlü Başdefterdâr Efendi görüb i`lâm eylesün deyü

Sah

Buyruldu

İ'lâm mücebince fî 25 Za sene 214 [20.04.1800]

Evkâf kaydı ve Askerî Defteri i'tâ olunmak

Buyruldu fî 26 Za sene 214 [21.04.1800]

Ma'rûz-ı bendeleridir ki

1) İznikmid'de Baba Sultân Zâviyesi vakfının vazîfe-i mu'ayyene ile nezâreti Sivâsîzâde eş-Şeyh Mehmed ve eş-Şeyh Bâkî'nin 2) bin yüz otuz iki târihiyle [1719/1720] üzerinde olduğu Anadolu Muhâsebesi'nden ve İznikmid Değirmenderesi'nde Örcünlü 3) nâm karyede Baba Sultân Zâviyesi vakfının bâ-mu'ayyene meşrûtiyet üzere nezâreti Şeyh Mehmed ve Şeyh Abdülbâkî Sivâsîzâde 4) mahlûlünden bin yüz otuz üç senesinde [1720/1721] bâ-arz-ı hâl es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed Hâşim an evlâd-ı Sivâsî 5) Hankâh-ı Koca Mustafa Paşa'ya ve yine zâviye-i mezbûrenin tevliyeti Sivâsî Şeyh evlâdına meşrûta olub 6) evlâd-ı Sivâsî'den Şeyh Abdülbâkî bilâ berât mutasarrıfken mahlûlünden sene-i mezkûrede Sivâsî evlâdından 7) bâ-arz-ı hâl merkûm es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed Hâşim'e berât verildiği ve kadîmden Askerî'de kaydı olanların 8) Mâliye'ye nakl murâd eyledikde nakl olmamak üzere fermân-ı âlî sâdır olduğu Askerî Rûznâmçesi'nde 9) kayd-ı kitab olunmuş; şimdi merkûm es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed Hâşim işbu arz-ı hâlinde sâlifü`z-zikr nezâret ve tevliyete 10) Askerî berâtıyla mutasarrıf olub dahl icâb etmez iken eshâb-ı ağrazdan olanları ref' 11) ettirmek sevдâsında olmağla tevliyet ve nezâret-i mezbûre Anadolu Muhâsebesi'ne kayd ile müceddeden berât-ı âlîşân 12) ihsân buyurulmak bâbında iltimas-ı inâyet eder; vakf-ı mezbûrun mahall-i kaydı ve kayd-ı kadîmi Anadolu 13) Muhâsebesi'nde olduğuna binâen kayd-ı kadîmi üzere ibkâ ve mahalline kayd ve Askerî Rûznâmçesi'ne ilmühaberi kaydı 14) bâbında fermân-ı âlîleri buyurulur ise ol bâbda emr ü fermân devletlü sultânım hazretlerindir.

VESİKA NO: 140 / BOA. A. {DVNSAHK.A.d... No: 129, s. 363

وایا و بعد از آنکه در جوکبه لایقند و آنجا در آن روز که آمدند که بر آن
 در اول ایامی که در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود
 از آنکه در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود
 با آنکه در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود
 محمد شایسته در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود
 نبع قره در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود
 من بود با آنکه در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود
 سبط با آنکه در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود
 برادر و برادر و آنجا که در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود
 شد و بعد از آنکه در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود
 محمد شایسته در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود
 و آنجا که در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود
 بود و آنجا که در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود
 جفا و در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود
 بعد از آنکه در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود
 ایضا در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود
 و آنجا که در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود
 صورت در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود
 رطوبت در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود
 عداوت در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود
 بد و در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود
 محض در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود
 از آنکه در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود
 روزی در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود
 هر دو در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود
 زاده و در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود
 فایده در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود و آنجا که در آنجا بود

سید الخلیف

VESİKA NO: 140 / BOA. A. {DVNSAHK.A.d... No: 129, s. 363

2) İznikmid nahiyesine tâbi' Örcünlü karyesinde vâki' Baba Sultân kuddise sırruhü'l-azîz zâviyesi vakfından evlâdiyyet ve meşrûtiyyet üzere 3) bâ-berât-ı âlîşân tevliyet ve nezâretine mutasarrıf olan cecdi kutbü'l-ârifîn Şeyh Abdülmecid Sivâsi hulefâsından Seyyid Şeyh 4) Mehmed Hâşim zîde salâhuhû gelüb Kocaeli sancağında İznikmid nahiyesinde Sultân Mehmed Hân zamânında Derviş Baba Örcünlü 5) nâm karyede Sâlarvîrân demekle ma'rûf yerde bir zâviye ve bir hamâmcık ve evler bünyâd ve bağlar gars edüb sâhib-i arzdan 6) tapu ile alub kûhîden ihyâ edüb beher sene otuz akçe mukâta'a vaz' olunub ba'de husûs-ı mezbûr merhûm ve mağfûr 7) Sultân Bâyezid Hân tâbe serâhuya arz olundukda makbul dutub hudud ve sınırı ile Derviş Baba' ya temlik edüb 8) berât verilüb defter-i mufassal-ı atıkde dahi Baba Sultân Zâviyesi nâmı ile kayd olunub ve nice zaman 9) berât-ı şerîfle mutasarrıf olub lâkin defter-i evkâfa sehven kayd olunmayub ve ba'de sı-nurında niza' olunub ba'zı kimesneler 10) temlîken eşcâr gars edüb karye-i mezbûre sipahisi dahl etmekle o diyârın müsün ve ihtiyâr ve ehl-i vukûf 11) ile teftiş olunub görüldükde karye-i mezbûre sınırında vâki' kible[ten] Civan Nalband Hasan deresine ve şimâlen 12) Yolcu Yolu'na ve andan Sarıyar'a ve andan Öksüzce Deresi'ne varınca içinde olan hadîk ve kürüm ve kestanelik 13) cem'an ve Solak Tarlası demekle ma'rûf tarla zâviye-i mezbûrenin olduğu sicil ve hüccet olunduğu serîr-i pâye-i 14) a'lâya arz ve telhis olundukda defter-i evkâfa vech-i meşrûh üzere kayd olunmak bâbında hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûn 15) ile fermân-ı âlî sâdır olmağın vârid olan hatt-ı hümâyûn-ı inâyet-makrûn mücebince bin kırk tarihinde bâ-hatt-ı tevki'î 16) defter-i evkâfa keşide olundukda vakf-ı mezbûr sehven zâviye deyü kayd olunduğundan kayd mahalli tevki'î kalemikle tashih ve verilecek 17) sûret ve icmâl-i hâkânîsi mücebince zabtıçün emr-i şerîf ısdârı bâbında mumâ-ileyh Mehmed Hâşim zîde salâhuhû mukaddemâ 18) rikâb-ı müstetâba takdîm eyelediği arz-ı hâliyle inhâ ve istid'â-yı inâyet etmekle şeref-yafte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı 19) inâyet-makrûnum mücebince iki yüz on altı senesi Şa'bânının dokuzuncu gününde [15.12.1801] bâ-hatt-ı tevki'î tashih olunduğun 20) bildirüb ber-müceb-i Defter-i Hâkânî ve tashih zabtıçün emr-i şerîf sudûruna istid'â ve Defterhâne-i Âmiremde 21) mahfûz defter-i evkâfa mürâca'at

olundukda vech-i meşrûh üzere olduğu mestûr ve Hazîne-i Âmiremde mahfûz 22) Anadolu Muhâsebesi defterine nazar olundukda zâviye-i mezbûr vakfının tevliyet ve nezâreti evlâdiyyet ve meşrûtiyyet 23) üzere mumâ-ileyh es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed Hâşim zîde salâhuhûnun berât-ı şerîfle üzerinde olduğu mukayyed ve Dîvân-ı 24) Hümâyûn'umdan kânunu sual olundukda ber-mûceb-i Defter-i Hâkânî ve tashih zikr olunan hudud dâhilinde olan yerler 25) zâviye-i mezbûre vakfı tarafından zabt etdirilmek için emr-i şerîf i'tâsı muktezâ-yı Defter-i Hâkânî ve muvafık-ı 26) kânundur deyü tahrir olunmağla Defter-i Hâkânî mûcebince ve kânun üzere tahrir olunmak bâbında. Fî evâil-i M sene 217 [04-13.05.1802]

Türbe platformunda 1999 defreminde vefat eden Gölcük'ün tanınmış simalarından merbume Sevinç Hanım'ın rabu için yaptırılan bayır eseri

- 1) İznikmid kâdısına
- 2) Sen ki mevlânâ-yı mumâ-ileyh es-Seyyid el-Hâc Osman zîde fadlühûsun Dersa'âdetime varan i'lâmında Kocaeli sancağında İznikmid 3) nahiyesinde Sultân Mehmed Hân zamânında Derviş Baba Örcünlü nâm karyede Sâlarvîrân demekle ma'rûf yerde 4) bir zâviye ve bir hamâmcık ve evler bün-yâd ve bağlar gars edüb sâhib-i arzdan tapu ile alub 5) kûhîden ih-yâ edüb beher sene otuz akçe mukâta'a vaz' olunub husûs-ı mezbûr merhûm ve mağfûr 6) Sultân Bâyezid Hân tâbe serahuya arz olunub makbûl tutub hudud ve sınıruile Derviş Baba'ya temlik 7) edüb berât verilüb defter-i mufassal-ı atîkde dahi Baba Sultân Zâviyesi nâmı ile kayd olunub ve nice 8) zaman berât-ı şerîfle mutasarrıf olub lâkin defter-i evkâfa sehven kayd olunmayub ve ba'de sınırına terâhi 9) olunub ba'zı kimesneler temlikten eşcâr gars edüb ve karye-i mezbûre sipahisi dahl etmekle ol diyârın musinn ve ihtiyâr ve 10) ehl-i vukûf ile teftiş olunub görüldükde krye-i mezbûre sınırında vâki' kibleten Civan

Nalband Hasan Deresi'ne ve 11) şimâ-
len Yolcu Yolu'na ve andan Sarıyar'a
Öksüzce Deresi'ne varınca içinde olan
12) hadâyık ve kürüm ve kestanelik
cem'an ve Solak Tarlası demekle ma'rûf
tarla zâviye-i mezbûrenin olduğu sicil ve
hüccet 13) olduğu pâye-i serîr-i a'lâya
arz ve telhis olundukda defter-i evkâfa
vech-i meşrûh üzere 14) kayd olunmak
bâbında hatt-ı hümayûn-ı sa'âdet-mak-
rûn ile fermân-ı âlî sâdır olmağın vârid
olan hatt-ı hümayûn-ı 15) inâyet-makrûn
mûcebince bin kırk tarihinde bâ-hatt-ı
tevkî'i defter-i evkâfa sebt olundukda
vakf-ı mezbûre sehven 16) zâviye deyü
kayd olduğundan kayd mahalli tevkî'i
kalemiyle tashih verilecek sûret icmâl-i
hâkânîsi mûcebince 17) zabtıçün emr-i
şerîf isdârı bâbında zâviye-i mezbûrenin
evlâdiyyet ve meşrûtiyyet bi'l-berât 18)
mütevellisi olan Mehmed Hâşim zîde sa-
lâhuhû mukaddemâ istid'â-yı inâyet et-
meğın şeref-yafte-i sâdır olan 19) hatt-ı
hümayûn-ı inâyet-makrûnum mûcebin-
ce iki yüz on altı senesi Şa'ban'ının do-
kuzuncu gününde [15.12.1801] bâ-hatt-ı
tevkî'î 20) tashih olduğun şeyh-i mu-
mâ-ileyh bâ-arz-ı hâl lede'l-inhâ ve'l-is-
tid'â Defter-i Hâkânî mûcebince kânun
21) üzre sâdır olan emr-i âlîşâna imtisâ-
len karye-i mezbûre varub cema'ât-i

müslimîn ile akd-i 22) meclis-i şer'-i
Nebevî kılındıkda Defter-i Hâkânî'de
muarrer hudud ve sınır ve vakf-ı mez-
bûrun olub ve mücedded 23) deftere gö-
re tahrir ve işâret olduğun ve zâvi-
yedâr-ı merkûm Ömer'in hâsılât-ı vakfa
müdâhalesi fuzûli 24) idüğü ve ba'de-zin-
ber-mûceb-i Defter-i Hâkânî vakf-ı mez-
bûra aid olan hâsılât müteveli-i mumâ-
ileyh 25) es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed
Hâşim zîde salâhuhû tarafından ahz ü
kabz olunub zâviyedâr-ı merkûm vazife-
sinden ma'da 26) galle-i vakfa müdâha-
le eylememek üzere tenbih olduğun
derc ve inbâ olunmağla mazmûnu veri-
len emr-i şerîfimde 27) kaydı bâlâsına
şerh verilmekle i'lâm-ı hâli müş'ir işbu
emr-i şerîfim isdâr olunmuşdur imdi sen
ki mevlânâ-yı 28) mumâ-ileyhsin i'lâ-
mında mazmûnu ber-vech-i muarrer su-
dûr eden emr-i âlîşânın kaydı bâlâsına
şerh verilmekle 29) zâviyedârı merkûm
Ömer'i mugâyır-ı Defter-i Hâkânî ku-
yûd-ı vakf-ı mezbûr hâsılâta dahl ve
ta'arruz etdirilmemek 30) bâbında Fî
evâhir-i B sene 217 [16-26.11.1802].

VESİKA NO: 142 / BOA. C. EV, No: 136/6761

Hüve

-1-

1) Devlet-i mü'ebbede-i Muhammediye-i merâhimnâk damet mü'ebbede mâdaret devâirü'l-eflâk hâk-i pâ yine arz-ı duâkâr-ı bîmikdâr oldur ki
 2) Tarikat-i aliyye-i Halvetiyye mette'anallahu bi-füyûzâtü'l-celîle zevâyâsından İstanbul'da Sultan Selim kurbünde vâki' müteveffa Şeyh Yavsî câmi'-i şerîfi ve tekyesi vakfının vazife-i 3) mu'ayyene ile meşihat ve nezâret ve mezbûr Şeyh Yavsî câmi'-i şerîfi ve zâviye ve mezra'ası vakfının vazife-i mu'ayyene ile tevliyetine mutasarrıf olan Abdülmecid Sivâsî evlâdından 4) es-Seyyid Abdülkerim Hilmi fevt olup yeri hâlî ve hizmet-i lâzimesi mu'attal kalmağla merkûmun mahlûlünden sulbî sagîr oğulları es-Seyyid Mehmed Haşim ve es-Seyyid Mehmed Şükrullah rüşd 5) ve sedadlarına değin hizmet-i lâzımelerini edâya erbâb-ı istihkakdan Mi'mar Tekyesi şeyhi es-Seyyid İsmail Efendi vekâlet etmek şartıyla merkûmân kullarına 6) bâ işaret-i vâzihati'l-beşaret-i hazret-i şeyhü'l-meşâyihi'l-islâm ve müfti-yi ammi'l-enâm mâ berihat riyâzü'l-ilmî muhdarraten bi raşâseti'l-kerâmeti'n-nâmi ve mâ infekket hiyâdu' 7) l-adli memlûvveten bi zülâl-i keremihi's-sâmî tevcihî ile kaleminden yedlerine berât-ı behcet-gâyât ihsan ve inayet buyurulmak bâbında dergâh-ı âlî-tâk 7) ve bârgâh-ı gerdun nîtâk-ı saltanat-ı seniyyeye işbu arz-ı âcizânemle tazarru' ve niyâz olundu ol bâbda ve her halde şefkat-i bî-pâyân emr ü fermân 8) hazret-i veliyyü'l-emr ve'l-ihsânındır

Hâdimü'l-fukarâ

es-Seyyid Mehmed Râdi

Şeyh-i Hânkâh-ı Koca

Mustafa Paşa

-2-

1) Ma'ruz-ı dâ'î-i devlet-i aliyyeleridir ki
 2) İşbu arz ve derkenara nazar olundukda İstanbul'da Sultan Selim kurbünde vâki' merhum Şeyh Yavsî câmi'-i şerîf ve tekyesi vakfının vazife-i mu'ayyene ile tevliyet

ve nezâret cihetlerine mutasarrıf olan es-Seyyid eş-Şeyh Abdülkerim Hilmi Halife bin Şeyh es-Seyyid Abdülhâlik 3) bu esnada vefat etmekle yeri hâlî ve hizmet-i lâzimesi mu'attal kalmağın yerine müteveffa-yı mezbûrun sagir oğulları es-Seyyid Mehmed Haşim ve Mehmed Şükrullah'a istihkak gelinceye değin hizmet-i lâzımelerini edâda ve rü'yete kâdir idüğü 4) Merkez Efendi şeyhi Ahmed Efendi bin Mehmed Arif ve Fındıkzâde şeyhi Osman Nuri Efendi bin Mahmud ve es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed Efendi ibn-i Mehmed Efendi ibn-i Hasan ve Himmetzâde es-Seyyid Mehmed Keramüddin Efendi bin es-Seyyid Mehmed muhyiddin haberleriyle zahir ve mütehakkık olan 5) Mi'mar Tekyesi şeyhi derûn-ı arzde ismi mezkûr es-Seyyid İsmail Halife ibn-i es-Seyyid Mehmed Hasib vekil ve nâib-i menâb nasb ve ta'yin ol vechile ciheteyn-i mezkûreteyni babaları müteveffa-yı mezbûrun mahlûlünden vazife-i mu'ayyeneleriyle 6) sagîrân-ı mezbûrân es-Seyyid Mehmed Haşim ve es-Seyyid Mehmed Şükrullah'a tevcih buyurulmasını Koca Mustafa Paşa hânkâhında postnişîn olan es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed Razi Efendi'nin mührü mutabık arzı mücebince istid'â-yı inayet etmekle bervech-i muharrer 7) ciheteyn-i mezkûreteyni sagîrân-ı mezbûrân es-Seyyid Mehmed Haşim ve es-Seyyid Mehmed Şükrullah'a iştiraki mucib yedlerine bir kıt'a berât-ı âlîşân inayet ve ihsan buyurulmak bâbında Teftiş mahkemesi'nden huzûr-ı âlîlerine i'lâm olundu 8) bâkiel-emr limen lehül emr fi'l-yevmi'l-âşir min Recebü'l-ferd sene seman ve erba'în ve mieteyn ve elf [10 B 1248/03.12.1832]

MÜHÜR (Mehmed Arif)

-3-

SAH

İşaretleri mücebince tevcih olunmak

Buyruldu

fî 23 B sene 48 [16.12.1832]

-4-

İşareti

Vâki' olan tevcihâtı bâ-işaret-i aliyye olunagelmışdir

emr ü ferman devletlü sa'âdetlü sultânım hazretlerininindir

Fî 2 Receb sene 1248 [25.11.1832]

İMZA

Kaydı

Ber-mûceb-i

Defterhâne-i Âmire

Vakf _____ ı

câmi'-i şerif ve tekye-i merhum Şeyh Yavsî

der nezd-i Sultan Selim Hân der İstanbul ve

gayrühû

VESİKA NO: 144 / BOA. A. {DVNSRSK.d... No: 162, v. 16/B

Abdülmeccid Sivasî evlâdından es-Seyyid eş-Şeyh Abdülkerim Hilmi arzuhal sunub Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn-ı Mülûkâneye mülhak İzmid Kazâsı 2) Kocaeli nahiyesinde Şeyh Mezra'ası demekle ma'ruf zâviye vakfının vazife-i muayyene nisf hisse ile zâviyedârlığı bâ-berât Seyyid Abdülkerim Hilmi 3) Halife veledes an evlâd-ı Abdülmeccid Sivasî'nin vazife-i muayyene ile zâviyedârlık-ı mezkûrenin rub'da südüs hissesi dahi merkum es-Seyyid eş-Şeyh 4) Abdülkerim Hilmi ibni Seyyid eş-Şeyh Abdülhâlık Ovacık karyesinde Osman Bey Mâlikânesi vakfının vazife-i muayyene ile nisf hisse mâlikâne mutasarrıflığı 5) merkum Seyyid Abdülkerim Hilmi Halife veledes an evlâd-ı Abdülmeccid Sivasî'nin vazife-i muayyene ile malikâne-i mezkûrda mutasarrıflığının rub'da südüs hisse 6) si dahi mezkûr es-Seyyid eş-Şeyh Abdülkerim Hilmi ibni es-Seyyid Abdülhâlık'ın ve İzmid'de Örcün ve Değirmenderesi karyesinde Baba Sultan Zâviyesi 7) vakfının vazife-i muayyene ile nisfının südüs hisse tevliyet ve nezareti merkum es-Seyyid eş-Şeyh Abdülkerim Hilmi ibni Seyyid eş-Şeyh Abdülhâlık'ın ve Havza kazâsında 8) Saçlı Dede vakfından Amasya sancağında Temre-i Ovacık nahiyesinde Çakır ve Belen ve Güreli ve Kara Halil karyeleri mâlikâne 9) vakfının vazife-i muayyene ile sülüsde südüs mezraadârlığı merkum es-Seyyid eş-Şeyh Abdülkerim Hilmi ibni Seyyid eş-Şeyh Abdülhâlık'ın ve Sivas'da Kethane Kazâsı vakfının bir humus rub' ve sümün ve iki husm südüs hisse buk'adarlığını merkum es-Seyyid eş-Şeyh Abdülkerim Hilmi 11) ibni Seyyid eş-Şeyh Abdülhâlık'ın başka başka berât ile uhdesinde iken fevt olup yeri hâlî ve cihât-ı mezkûre hisseleri mahlûl olmağla mahlûlünden kendüye 12) tevcih ve yedlerine berât-ı âlîşân ihsan buyurulmak bâbında istid'â-yı inayet ve evkaf-ı mezkûrelerin vakfiyeleri aklâmda mukayyed olduğundan ne vechile idüğü 13) derkenarlarından müsteban ve cihat-ı mezkûre hisselerine mutasarrıf merkum es-Seyyid eş-Şeyh Abdülkerim Hilmi Efendi fevt olduğu ve sahib-i arzuhal sagîr es-Seyyid Mehmed Şükrü 14) ve kebîr es-Seyyid Mehmed Haşim nâm iki nefer evlâdını zikr ve cihat-ı mezkûre hisseleri babaları müteveffanın mahlûlünden kendülere tevcihi istirham eyledikleri 15) ve kebir merkum es-Seyyid Mehmed Haşim Efendi'nin meclis-i şer'de takririnde nümâyan ancak merkumânandan sagir-i merkum es-Seyyid Mehmed Şükrü bâliğ ve cihat-ı mezkûr hidemâtı bi'n-nefs 16) idare ve

rü'yete muktedir oluncaya değin hidemât-ı mezkûreye ehl ve müstehak idüğü bi'l-ihbar zahir olan kebir karındaşı merkum es-Seyyid Mehmed Haşim Efendi bi'l-vekâle 17) idare ve rü'yet etmek üzere cihat-ı mezkûre hisselerin babaları müteveffanın mahlûlünden oğulları merkumâna iştiraken tevcih emr-i sevab idüğü 18) Evkaf-ı Hümâyûn Müfettişi faziletli Mehmed Emin Afif Beyefendi ve cihat-ı mezkûr hisseleri müteveffanın mahlûlünden bi'l-ihbar inde'sş-şer' ehliyeti mütehakkık 19) olan sulbî kebir oğlu Seyyid Mehmed Haşim ile diğere sagir oğlu Seyyid Mehmed Şükrü bi'n-nefs eda-yı hizmete kesb-i iktidar edinceye değin karındaşı 20) merkum hizmet-i lâzımelerine eda etmek şartıyla sagir merkum iştiraken tevcih ve yedlerine şurût-ı lâzimesi harcıyla be-ratı ve mülhakat zimmeti defterlerine ilmü- 21) haberleri i'ta olmak bâbında Evkaf-ı Hümâyûn Nâzırı sa'âdet es-Seyyid Mehmed Şem'î Efendi hazretleri i'lâm etmeleriyle mûcebince tevcih buyurulmak üzere 22) faziletli semahatli Şeyhülislâm Mevlânâ Namekizâde Mustafa Asım Efendi hazretleri işaret etmeleriyle işaretleri mûcebince tevcih ve ilmühaberi i'ta olunmuşdur. Fî 14 Ra sene 56 [17.05.1840]

VESİKA NO: 145 / BOA. EV. MH, No: 254/242

2 Ş 1266 [14.06.1850]

Bâis-i tastîr-i hurûf oldur ki
Evlâdiyyet ve meşrutıyyet üzre
bâ-berât-ı âlîşân mutasarrıf ol-
duklarımız Amasya sancağında
Şeyh Abdülmecid Sivasî kuddise
sırrahü'l-a'lâ hazretlerinin tek-
kesi vakfından Osman Bey Mâ-
likânesi demekle ma'ruf ve yine
vakf-ı mezbûrun Saçlı Dede Mâ-
likânesi ve yine tekkesi vakfın-
dan Kocaeli sancağında İzmid'de
vâki' Şeyh Mezra'ası demekle
ma'ruf zâviyedarlık ve yine vakf-
ı mezburdan Değirmendere-
si'nde vâki' Baba Sultan Zâvi-
yesi'nin işbu bin iki yüz altmış
altı [1850] senesine mahsûben
Haziran taksiti olarak dört bin

sekiz yüz doksan yedi buçuk guruş Evkâf-ı Hümâyûn Hazine-i celflesinden ahz ve
kabz eylediğimizi müş'ir işbu memhûrlu sened i'ta olundu.

Bende es-Seyyid Mehmed Şükrü bin Abdülkerim (MÜHÜR)

Bende Ahmed Tevfik bin Abdullah

Şerife Afife Fâzıla binti Halim

Şerife Emine binti Ömer

VEŞİKA NO: 146 / VGM Atik Esas Defteri, No: 486, s. 117

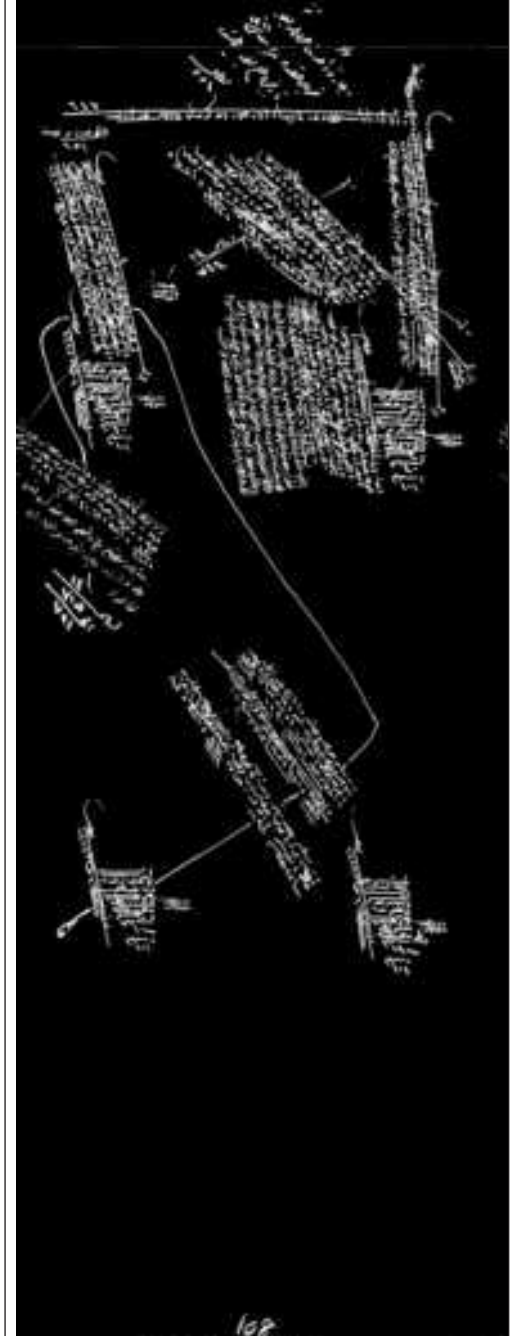
İcare-i vâhideli suretinden icareteyne tahvili hakkında 16 Şubat sene 1311 tarihile ilmü- haber verilmiştir

Vakf ————— 1
Zâviye-i Baba Sultan der karye-i Örcün ve Değirmenderesi der İzmid

es-Seyyid Mehmed Nuri veled-i Hızır ve Fatma ve Emine ve Zeliha Güzide ve Hayrullah sagîr bâ-arzu-hal-i hod ve bâ-i'lâm faziletlü es-Seyyid Halil Efendi müfettiş-i evkaf ve atûfetlü es-Seyyid Ahmed Hamdi Beyefendi Nâzır-ı Evkâf-ı Hümâyûn ve bâ-ru'us-ı hümâyûn fî 25 Za sene 1285 [10.03.1869]

eş-Şeyh el-Hâc Süleyman Efendi ibni eş-Şeyh el-Hâc Ahmed bi'n-niyâbe ve kâim-makamlık vechile eda etmek

Ciheteyn-i mezkûrenin kuyûd-ı atıkası mürûr-ı zaman ile kesb-i ihtilâl ederek mikdar-ı hisseleri olduğu gerek kuyûd ve gerek yedlerinde olan berevatdan ma'lûm olmadığından başka bundan akdem müteveffa olanların uhdelerinde sehven hisse kaldığı anlaşılmaqda olduğundan ihlâlden kurtarılmak üzre beravât-ı mezkûre ahz ve battalda hıfz ve kuyûd -ı atika-i mezkûrenin kâmilen terkiniyle ciheteyn-i mezkûreteyn siham-ı mezkûre i'tibariyle ibkâen ve istihkâmen berevat i'ta olunmuşdur. Fî 2 Ş sene 1282 [20.12.1865]

VESİKA NO: 147 / BOA. A. {DVNSRSK.d... 216, v. 46/B

107/3576

1) Es-Seyyid Mehmed Nuri Halife arzuhal sunup dîvân-ı hümâyûn-ı mülûkâneme mülhak evkafdan İstanbul'da Balat nezdinde vâki' merhum Ferruh Kethüda câmi'-i şerifi ve zâviyesi 2) vakfından vazife-i mu'ayyene ile şeyh-i zâviye cihetine mutasarrıf olan babası es-Seyyid Mehmed Şükrî-i evvel Efendi bundan akdem fevt olup yeri hâlî ve hizmet-i mezkûre mahlûl 3) olduğundan bahisle mahlûlünden kendüye tevcih buyurulmak bâbında istid'a-yı inayet ve mezbur es-Seyyid Mehmed Nuri Halife el-yevm sagir olup bâliğ olana dek bi'n-nefs eda-yı 4) iktidar kesb edinceye değin tarafından Koca Mustafa Paşa Hânkâh-ı şerifi hulefasından es-Seyyid Haşim Osman Efendi ibn-i Hasan Efendi bi'n-niyabe eda-yı hizmet ede- 5) ceğini meclis-i şer' de şifahen takrir etmiş ve fi'l-hakika cihet-i mezkûre mutasarrıfı mezbûr es-Seyyid Mehmed Şükrî-i Evvel Efendi bundan akdem fevt ve sagir-i mezbûr müteveffa-yı 6) mezbûrun sulbî sahih oğlu olarak hîn-i fevtinde ma'da veledi olmadığı es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed Arif Efendi ibn-i es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed Murad ve es-Seyyid Hafız İbrahim Besim 7) Efendi ibn-i es-Seyyid Hasan nâm kimesneler haberleriyle zahir ve mezbûr es-Seyyid eş-Şeyh Osman Efendi şeyh-i zâviye cihetine mahal ve müstahik olduğu meclis-i meşâyihden mazbûtası 8) ve mensub olduğu zikr olunan Koca Mustafa Paşa Hânkâhı postnişîni es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed Rıza Efendi'nin inhası me'allerinden müsteban olmuş olmağla sagir-i mezbûr

9) bi'n-nefs eda-yı hizmete iktidar kesb edinceye değin tarafından mezbûr es-Seyyid eş-Şeyh Osman Efendi bi'n-niyabe eda-yı hizmet etmek üzere cihet-i mezkûre müteveffa-yı 10) mezbûr mahlûlünden oğlu sagir-i mezbûr es-Seyyid Mehmed Nuri Efendi'ye tevcihî işaret-i aliyyeye mütevakkıf idüğün dîvân-ı hümâyûn müfettişî faziletlü es-Seyyid Halil Efendi hazretleri 11) i'lâm etmeğın mücebince tevcih buyurulmak üzere bi'l-fi'l şeyhülislâm ve müftiyyü'l-enâm olup murassa' nişân-ı Âlî-i Osmânî ile mecidî nişan-ı hümâyûnunun birinci 12) rütbesini haiz ve hâmil olan devletlü semahatlü Abdullah Fehmi Efendi hazretleri işaret ve ber-minval-i muharrer cihet-i mezkûre müteveffa-yı merkûmun mahlûlünden tarafından 13) mumâ-ileyh es-Seyyid eş-Şeyh Osman Efendi bi'n-niyâbe eda-yı hizmet etmek üzere oğlu sagir-i merkûm es-Seyyid Mehmed Nuri Halife'ye bermûceb-i işaret-i aliyye bi't-tevliye şurûtu 14) harcıyla berâtı i'ta olunmak bâbında evkâf-ı hümâyûn nâzırı olup nişân-ı âlî-i osmânî ile mecidî nişan-ı hümâyûnunun üçüncü rütbesini hâiz ve hâmil olan atûfetlü 15) es-Seyyid Ahmed Hamdi Beyefendi hazretleri i'lâm etmeleriyle ber-mûceb-i işaret-i aliyye bi't-tevcih berâtı i'ta olunmak
Fî 8 Za sene 285 [21.02.1869]

Türbe'nin 200 metre kadar güney-batısından doğu cihetinin manzarası

VESİKA NO: 148 / BOA. A.{DVNSRSK.d... 216, v. 51/A

1) Es-Seyyid Mehmed Nuri Halife arzuhal sunup İstanbul'da Sultan Selim Hân nezdinde vâki' merhum Şeyh Yavsî câmi-i şerif ve tekkesi vakfının vazife-i muayyene ile tevliyet ve nezareti ve şeyh-i zâviye cihetlerine 2) mutasarrıf olan babası es-Seyyid Mehmed Şükrü Efendi hazretleri bundan akdem fevt olup yeri hâli ve hizmet-i lâzımleri mu'attal kaldığından bahisle mahlûlünden kendüye tevcih buyurulmak bâbında istid'â-yı inayet ve mezbur 3) es-Seyyid Mehmed Nuri Halife el-yevm sagir olup bâliğ olana dek bi'n-nefs eda-yı iktidar kesb edinceye değin tarafından meşihat ciheti hizmetini Koca Mustafa Paşa Hânkâh-ı şerifi hulefasından Hasan Efendi 4) bi'n-niyabe ve tevliyet ve nezaret cihetlerinin hizmetlerini dahi sagir-i mezbûrun min kıbeli'd-dem ceddî Taşlıburun Tekkesi Şeyhi el-Hâc Süleyman Efendi ibni Ahmed bi'n-niyabe eda-yı hizmet edeceklerini 5) meclis-i şer' de şifahen takrir etmiş ve fi'l-hakika cihat-ı mezkûre mutasarrıfı muzbûr es-Seyyid Mehmed Şükrü Efendi hazretleri bundan akdem fevt ve sagir-i mezbur müteveffa-yı merkûmun sulbî sahih oğlu olarak hîn-i fevtinde ma'an 6) veledi olduğu es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed Arif Efendi ibni es-Seyyid eş-Şeyh Murad ve es-Seyyid Hafız İbrahim Besim Efendi ibni Hasan nâm kimesneler haberleriyle de ve mezbûrun el-Hâc Süleyman Efendi 7) ve eş-Şeyh Hüseyin Efendi sâlifü'z-zikr cihat-ı mezkûrelere her vechile ehil

ve müstehak oldukları Meclis-i Meşayih'de mazbatası ve mensub olduğu zikr olunan Koca Mustafa Paşa post- 8) nişîni es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed Rıza Efendi'nin bir kıt'a inhası meallerinden müsteban olup ancak bu makûle nezaret ciheti mutasarrıflarına hal vukû'unda evlâd ve âhara tevcih olunup kaydı mahalli bi't-terkin vazifesi 9) vakf mande olmuş nizamından olduğu Evkaf Muhasebesi'nden muhrec derkenarda musarrah olmağla mezkûr nezaret cihetinden sarf-ı nazarla sagir-i mezbûr baliğ ve bi'n-nefs eda-i hizmete iktidar kesb edinceye değin tarik-i 10) mezbur Hüseyin Efendi meşihat cihetine bi'n-niyabe ve mezbur el-Hâc Süleyman Efendi dahi tevliyet cihetine kâimmakamlık vechile edaya ve rü'yet etmek üzere ciheteyn-i mezkhureteyn müteveffa-yı merkûmun mahlûlünden sagir-i mezbûra 11) tevcihî menût-ı re'y-i âlî olup ancak meşihat cihetinin tevcihî işaret-i aliyyeye mütevakkıf idüğü Evkâf-ı Hümâyûn Müfettişi faziletli es-Seyyid Halil Efendi hazretleri i'lâm etmeğın mücebinece tevcih buyurulmak üzere 12) bi'l-fi'l Şeyhülislâm ve müfiyyü'l-enâm olup murassa nişan-ı Osmânî ile Mecîdî nişan-ı hümâyûnun birinci rütbesini haiz ve hâmil olan Hasan Fehmi Efendi hazretleri işaret ve ber-minvâl-i 13) muharrer cihat-ı mezkûre mutasarrıfı mumâ-ileyhin mahlûlünden sagir-i mumâ-ileyh bi'n-nefs eda-i hizmete iktidar kesb edinceye değin tarafından mezbur Hasan Fehmi Efendi meşihat cihetine bi'n-niyaba mumâ-ileyh Süleyman Efendi 14) dahi umûr-ı tevliyeti kâimmakamlık vechile idare etmek üzere sagir-i mumâ-ileyhe bi't-tevcih şurût derciyle beratı i'ta olmak bâbında Evkaf-ı Hümâyûn Nâzırı olup Nişan-ı Garra-yı Osmânî ile Mecîdî Nişan-ı Hümâyûn Üçüncü Rütbelerine haiz ve hâmil olan atûfetli es-Seyyid Ahmed Hamdi Beyefendi hazretleri i'lâm etmeleriyle ber-müceb-i işaret-i aliyye bi't-tevcih berat i'tâ olunmak.

8 Za sene 285 [21.02.1869]

VESIKA NO: 149 / BOA. EV. MKT, No: 1293/88

تاریخ	موضوع	مستند	شماره	توضیحات
۱۳۹۰	موضوع	مستند	شماره	توضیحات
<p>بسم الله الرحمن الرحیم</p> <p>این سند در تاریخ ۱۳۹۰/۰۵/۰۵ در محل ...</p> <p>موضوع: ...</p> <p>مستند: ...</p> <p>شماره: ...</p> <p>توضیحات: ...</p>				
<p>۱۲۹۳/۸۸</p>				

VESİKA NO: 149 / BOA. EV. MKT, No: 1293/88

Sivas Vilâyet-i celflesiyle Evkaf Muhasebeciliğine

Tebyiz Tarihi: 14 M sene 1302 [03.11.1884]

Abdülmecid Sivasî kuddise sırruh hazretlerinin ba‘zı mahallerde vâki‘ evkâfından mezra‘a ve zâviyedârlık ve mâlikâne mutasarrıflığıyla tevliyet ve nezaret ve buk‘adârlık gibi cihetlerin yüz bir sehimden kırk sehim tevliyet cihetinin hums hissesine evlâdiyyet ve meşrutıyyet üzere bâ-berât-ı âlî mutasarrıf olan valideleri Sivasî evlâdından Şerife Hadice binti Afife Fazıla'nın vukû'-ı vefatına mebnî mahlûlünden hisse-i mezkûreninuhdelerine tevcihi Abdurrahman Refik ve Emine Şerife mühürleriyle mahtûm olarak verilen arzuhalde istid‘a olunmaktan nâşi tedkikat-ı kaydiyye lede'licra Amasya sancağında Semere-i Ladik nahiyesinde Çakıralanı v Belen ve Güreli ve Kara Halil karyesi malikânesinin ber-vech-i meşrûta mâlikâne mutasarrıflığı ve İzmid muzafâtından Kocaeli nahiyesinde Şeyh Mezra‘ası Örcün karyelerinde vâki‘ Baba Sultan Zâviyesi vakfının ber-vech-i meşruta tevliyet ve nezaret ve yine Sivas'da Buk‘a-i Kütübhâne vakfının ber-vech-i meşruta tevliyet ve buk‘adarlaklarının yüz bir sehim i‘tibariyle kırk sehmi 20 Ra sene 294 [04.04.1877] tarihinde Sivasî evlâdından Fatma Rasime ve Zeliha Güzide Hanımlara ve yirmi sehmi 25 M sene 285 [18.05.1868] tarihinde Sivasî evlâdından Ahmed Tevfik ve Mustafa Ahsen Efendiler ile Şerife Hadice ve Şerife Fatma hanımlara ve yirmi sehmi 14 Ca sene 289 [20.07.1872] tarihinde Sivasî evlâdından Mahmud Kâzım Efendi ile Ayşe Rukiye Hanım'a ve bir buçuk sehmi 2 Ş sene 282 [20.12.1865] tarihinde Sivasî evlâdından Seyyid Ahmed Tevfik Efendi ibni Mustafa İzzet'e ve on dokuz buçuk sehmi dahi 20 Şaban sene 282 [07.01.1866] tarihinde Sivasî evlâdından Şerife Emine binti Seyyid Ömer ve Şerife Fatma binti Ali'ye tevcih olduğu kayden anlaşılmış ve taşrada kâin bi'l-cümle evkafın tevcihat ve sair hususâtına aid muamelâtın iş‘ârât-ı mahalliye üzerine buyrulması nizamı iktizasından bulunmuş olduğuna keyfiyetin bi't-tahkik tebeyyün edecek hale göre ale'l-usûl bâ-i'lâm ve mazbata inhası lüzumu Cihat Kalemi'nden bâ-derkenar ifade ve Evkaf Muhasebeciliği'nden tebliğ-i madde olmağın ifa-yı muktezası hususuna himem-i aliyye-i vilâyetpenâhî derkâr buyurulmak bâ-bında.

VESİKA NO: 150 / TKGM. TTD, No: 579, v. 19/B

1) Bâ-berât-ı şerif-i âlîşân evlâdiyyet ve meşrûtiyyet üzre nezaret ve tevliyeti 2) uhdesinde olan ceddî kutbü'l-ârifîn Şeyh Abdülmecid Sivasî hulefâsından 3) dârende-i fermân vâcibü'l-iz'ân kıdvetü'l-sulehâi's-sâlikîn es-Seyyid Mehmed Haşim 4) zîde salâhühû rikâb-ı hümâyûna arzuhal sunup Kocaeli sancağında İznikmid nahiyesinde 5) Sultan Mehmed Hân zamanında Derviş Baba Örcünlü nâm karyede Salarvîrâmı 6) demekle ma'ruf yerde bir zâviye ve bir hamamcık ve evler bina edüp bağlar gars ve sahib-i arzından 7) tapu ile alup kûhîden ihya ve beher sene otuz akçe sahib-ı arzına mukata'a vaz' 8) ba'de husûs-ı mezbur Sultan Bâyezid Hân'a arz olundukda makbul olup 9) hudud ve sınırı ile 10) Derviş Baba'ya temlikten berârat ve defter-i mufassal-ı atîkde

dahi Baba Sultan Zâviyesi nâmıyla kayd olunup lâkin defter-i evkâfa sehven kayd olunmadığından ba'de 11) sınırında niza' vâki' ve bazı kimesneler temellüken eşcar gars edüp karye-i mezbûre sipahisi 12) dahl eyledikten ol zamanda müsinn ve ihtiyar ve ehl-i vukufla teftiş ve karye-i 13) merkûme sınırında vâki' kible[ten] Civan Nalband Hasan Deresi'ne ve şimalen Yolcu yolu'na 14) ve andan Sarıyar'a ve andan Öksüzce Deresi'ne varınca içinde olan 15) hadâik ve kürüm ve kestanelik ve Solak Tarlası

demekle ma'rif tarla 16) zâviye-i mezbûrenın olup tescil ve hüccet olunduğu pâye-i serîr-i a'lâya lede'l-arz 17) bâ-hatt-ı hümâyûn bin kırk tarihinde tevki'î kalemiyle defter-i evkafa telhis olundukda vakf-ı mezbûr 18) sehven zâviye deyü kayd olunduğundan kaydı mahalli tevki'î kalemiyle tashih ve verilecek sûrete icmal-i 19) hâkânîsi mûcebince zabtıçün emr-i şerif ısdârın bâbında mumâ-ileyh Seyyid Şeyh Mehmed Haşim zîde 20) salâhühü istid'â-ı inayet etmeğın şeref-yafte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn inayet-makrûn 21) mûcebince defterin getürüb kalemiyle kayd ve tashih eylesün deyü vârid olan 22) fermân-ı âlî mûcebince tashih olundu. Fî 9 Ş sene 216 [15.12.1801]

El-hakîr
Mustafa Rasih
et-Tevki'î

Hat Müzesi olarak yapılan hamamın inşası ve Örcün Muhtarı Mustafa Uyar Bey (Haziran 2021)

VESİKA NO: 151 / BOA. A. {DVNSAHK.A.d...No: 130, s. 172-173}

1) İznikmid kâdisına

2) Sulehâdan es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed Hâşim zîde salâhuhû gelüb Kocaeli sancağında İznikmid nâhiyesine tâbi' Örcünlü toprağında zikr'-i 3) âtî hudud ile mahdûd hadâik ve kürüm ve kestanelik cem'an ve Solak Tarlası demekle ma'rûf 4) tarla ve bir hamam ve evler ve bağlar beher sene sâhib-i arza mukâta'a verilmek şartıyla Baba Sultân Zâviyesi olmak üzere 5) defter-i evkâfa mukayyed bâ-hatt-ı tevki'î sebt

olunduğu ve vakf sehven zâviye deyü kayd olunmadığından tekrar vakfiyyet üzere 6) bâ-hatt-ı tevki'î tashih olunduğu Defter-i Hâkânî'de mukayyed ve mumâ-ileyh es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed Hâşim zâviye-i mezbûre vakfından Mâliye 7) cânibinden verilen berât-ı şerîfimle ber-vech-i meşrûta mütevellisi olmağla sâbıkü'z-zikr Örcünlü karyesinde 8) vâki' hudud ile mahdûd olan hadâik ve kürüm ve kestanelik cem'an ve Solak Tarlası demekle 9) ma'rûf tarla ve bir aded hamam ve evler beher sene sâhib-i arza mukâta'a verilmek üzere evlâdiyyet ve 10) meşrûtiyyet üzere ber-mûceb-i tashih zabt eylemek murad edildikde dahl edilmek icâb etmez iken zâviye-i 11) mezkûre vazife-i mu'ayyene ile zâviyedâr olan berâtı mûcibince vazifesini almağa kanaat etmeyüb 12) tevliyeti dahi bana meşrûta demekle vakfı ben ahz ederim deyü hilâf-ı Defter-i Hâkânî fuzûli 13) müdâhale ve lede'l- mürâfaa mezbûrun ol vechile vâki' olan müdâhaleden müteallik taraf-ı şer'den 14) i'lâm-i şer'iyeye vermiş iken mezbûr kâni' ve mündefi' olmayub yine nizâdan hâlî olmadığın 15) inhâ ve ol bâbda inâyet istid'â ve Defterhâne-i Âmiremde mahfûz defter-i evkâfa müracaat olundukda İznikmid Nâhiyesi'ne 16) tâbi' Zâviye-i Baba Sultân kuddise sırruhü'l-azîz der karye-i Örcünlü kutbü'l-ârifîn Şeyh Abdülmecid Sivâsî 17) hulefâsından Hasan Dede Dersa'âdetime gelüb Kocaeli sancağında İznikmid nahiyesinde Örcünlü nâm karyede Hudâvendigâr-ı 18) sâbık zamânında kerâmetleri zâhir Derviş Baba kuddise sırruhü'l-azîz karye-i mezbûrede Sâlarvîrân 19) demekle ma'rûf yerde bir zâviye ve bir hamâmcık ve evler bünyâd edüb ve bağlar gars edüb sâhib-i arzdan 20) tapu ile alub kûhîden ihya edüb beher senede otuz akçe sâhib-i arzına mukâta'a vaz' olunub 21) ba'de husûs-ı mezbûr merhûm Sultân Bâyezid Hân tâbe serâhuya arz olundukda makbul dutup hudud ve 22) sınırıyla Derviş Baba'ya temlik edüb berât verilüb defter-i mufassal-ı atıkde dahi Baba Sultân zâviyesi 23) nâmıyla kayd olunub ve nice zaman mutasarrıf olub lâkin defter-i evkâfa sehven kayd 24) olunmayub ve ba'de sınırına terahi olunub bazı kimesneler temlîken eşcâr gars edüb ve 25) karye-i mezbûre sipahisi dahl etmekle ol diyârın müsün ve ihtiyârları ve ehl-i vukuf karye-i mezbûre sınırında vâki' 26) kıbleten Civan Nalband Hasan Deresi'ne ve şimâlen Yolcu Yolu'na ve andan Sarıyar'a ve andan 27) Öksüzce Deresi'ne varınca içinde olan hadâyık ve kürüm ve kestanelik cem'an ve Solak Tarlası 28) demekle ma'rûf tarla zâviye-i mezbûrenin olduğu arz olundukda defter-i evkâfa vech-i meşrûh üzere kayd olunmak 29)

bâbında sâdır olan hatt-ı hümâyûn mücebince emr edüb defter-i evkâfa makâmında tafsîlen kendü mahalli kayd 30) eylesün deyü bir fermân-ı âlî defter-i evkâfa fî evâil-i Cumâdelülâ sene erbain ve elf tarihiyle [06-15.12.1630] bâ-hatt-ı 31) tevki'î sebt-i defter olunmuşdur bâberât evlâdiyyet ve meşrûtiyyet üzere nezâret ve tevliyeti uhdesinde 32) olan ceddî kutbü'l-ârifîn Şeyh Abdülmeccid Sivâsî hulefâsından es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed Hâşim rikâb-ı 33) müstetâba arz-ı hâl sunub bâlâda muharrer zâviye-i mezbûre defter-i evkâfa sebt olundukda vakf 34) sehven zâviye deyü kayd olunmağın kaydı mahalli tevki'î kalemiyle tashih ve verilecek sûret ve icmâl-i 35) hâkânîsi mücebince mutazammın emr-i âlî ısdârını istid'â-yı inâyet etmeğın sâdır olan 36) emr-i âlî mücebince iki yüz on altı senesi Şa'ban'ının dokuzuncu günü [15.12.1801] tevki'î tashih etdiği takdirce 37) ber-muktezâ-yı Defter-i Hâkânî bâlâda muharrer Örcünlü karyesinde vâki' hudud ile mahdûd olan 38) hadâyık ve kürüm ve kestanelik cem'an ve Solak Tarlası demekle ma'rûf tarla ve bir aded 39) hamâm ve evler ve beher sene sâhib-i arzına otuz akçe mukâta'a verilmek üzere evlâdiyyet ve meşrûtiyyet 40) üzere ber-müceb-i tashih Baba Sultân vakfı mütevellisi olan tarafından zabt iktizâ eyledikde sâbıkan Defter 41) Emîni Mehmed dâme mecdühu arz ve husûs-ı mezbûr Defter-i Hâkânî ve emîn-i mumâ-ileyhin arzı 42) müceblerinince tahrir olunmak emr-i şerîfim ısdârını bi'l-fi'l reisü'l-küttâb olan Mahmud Râif 43) dâme mecdühu i'lâm etmekle i'lâmı mücebince amel olunmak bâbında.

Şeyh Seyyid Mehmed Hâşim Efendi'nin mezar taşı

VESİKA NO: 152 / EV.BRT, No: 320/9-1

VESİKA NO: 152 / EV.BRT, No: 320/9-1

TUĞRA

Abdülhamid Hân bin Abdülmecid el-muzaffer dâimâ (el-Gâzî)

1) Nişân-ı şerîf-i âlîşân-ı sâmi-mekân-ı sultânî ve tuğra-yı garrâ-yı cihân-sitân-ı hâkânî hükmü oldur ki:

2) Evkâf-ı mülhakadan İzmîd'de Örcün ve Değirmenderesi karyelerinde vâki' Baba Sultân Zâviyesi vakfının ber-vech-i meşrutiyet tevliyet ve nezâret ve İzmîd dahilinde Kocaeli kasabasında vâki' Şeyh Mezra'ası dimekle ma'rûf zâviye vakfının ber-vech-i meşrutiyet zâviyedârlık ve Sivas'da vâki' 3) Kütübhâne Buk'ası vakfının tevliyet ve buk'adârlık ve Havza kazâsında vâki' Saçlı Dede ve Amasya'da Çakıralanı ve Güreli Kara Halil karyeleri Mâlikânesi vakfının ber-vech-i meşrutiyet mezra'adârlık ve Ladik'de vâki' Osman Bey Mâlikânesi vakfının mutasarrıflık cihetlerinin yüz sehîm i'tibariyle 4) dokuz buçuk sehîmi mutasarrıfı Ahmed Tevfik mahlûlünden evlâdı Mehmed ve Fıtnat Hanım ve sekiz sehîmi dahi müteveffân Şerife Hadice Hanım mahlûlünden nısfı kebîre kızı Emine Hanım'a ve nısfı-ı diğêrinin dahi sulbî mahdûmu müteveffa Faik Efendi'nin evlâdı Rif'at ve Kenan ve Mehmed Şakir beylere 5) ve mârrü'l-beyân Kütübhâne Buk'ası ve Saçlı Dede ve Çakıralanı ve Güreli ve Kara Halil karyeleri Mâlikânesi ve Osman Bey Mâlikânesi vakıflarının tevliyet ve buk'adârlık ve mezra'adârlık ve mutasarrıflık cihetlerinin kezalik yüzbir sehîm i'tibariyle on dokuz buçuk sehîm hisseleri müteveffiyân Şerife Fatma 6) binti Ali ve Şerife Emine binti Ömer'in mahlûllerinden ve müşârün-ileyh Sultân Baba Zâviyesi vakfının tevliyet ve nezâret ve Şeyh Mezra'ası vakfının zâviyedârlık cihetlerinin kezalik yüzbir sehîm i'tibâriyle on dokuz buçuk hisseleri müteveffa Ömer'in mahlûlünden ve kezalik evkâf-ı mezkûrenin tevliyet 7) nezâret ve buk'adârlık ve mutasarrıflık ve zâviyedârlık cihetlerinin kezalik yüzbir sehîm i'tibâriyle sekizer sehîm hisseleri müteveffa Mustafa Ahsen Efendi'nin mahlûlünden mumâ-ileyhim eş-Şeyh Mehmed Fâzıl ve Mahmud Kâzım ve Rif'at ve Yusuf Ken'an ve Mehmed Şakir beyler ile 8) Fıtnat ve Emine ve Şerife Fatma ve Zeliha Güzide ve Ayşe Refika hanımlara ber-mûceb-i te'âmül-i kadîm mütesâviyen tevcihi ve sâbıkü'z-zikr İzmîd'de Örcün ve Değirmenderesi karyelerinde vâki' Baba Sultân Zâviyesi vakfının ber-vech-i meşrutiyet tevliyet ve nezâret cihetlerinin dörder sehîmlerinin 9) vâlideleri Ayşe Şekibe Hanım'ın niyabetinden sarf-ı nazarla mumâ-ileyhima Mahmud Kâzım bey ile Ayşe Refika Hanım

yedlerine tebdilen ve istihkâmen berât-ı âlîşânımın i'tâsı mahkeme-i teftişden tanzim olunan i'lâm üzerine makâm-ı nezâret-i evkâf-ı hümâyûndan bâ-takrir ifade kılınmağla mûcebince 10) tevcih olunmak fermânım olmağın bin üç yüz yirmi altı senesi Zilka'desi'nin altıncı günü [30.11.1908] târihinde mumâ-ileyhimden eş-Şeyh Mehmed Fazıl ve Mahmud Kâzım ve Rif'at ve Yusuf Ken'an ve Mehmed Şakir beyler ile Fıtnat ve Emine ve Şerife Fatma ve Zeliha Güzide hanımların 11) hisseleriçün lâzımü's-sürûr olan diğer dokuz kıt'a berevât-ı şerîfim bi'l-i'tâ ber-vech-i muharrer mumâ-ileyhima işbu tevki'-i refi'ü-ş-şân-ı hâkânî Ayşe Refika Hanım'ın hisseleri için dahi bu berât-ı hümâyûnumu verdim ve buyurdum ki mumâ-ileyha ber-mûceb-i kayd-ı kadîm uhdesinde bulunan 12) cihât-ı mezkûreden dörder sehim hisselerine ilhâken hissedârları ve müşterekleri müteveffa Mustafa Ahsen ve Ömer ile Şerife Fatma ve Şerife Emine hanımlardan münhal olan cem'an yirmi yedi buçuk sehimden hissesine isabet eden iki buçuk sehim ile kezalik bir sehimin 13) rub' hisselerine dahi evkâf-ı mezkûre umûrunu hüsn-i idare ile beher sene lâzım gelen muhasebelerini ma'rifet-i şer'le müşterekleriyle rü'yet itmek ve terk ve tekâsül iderse ref'inden âhara verilmek şartıyla mutasarrıf ola. Tahfîren fi'l-yevmi's-sâni min şehr-i Muharremil-harâm 14) sene seb'a ve işrîn ve semâne mi'ete ve elf [25.01.1909]

Türbe'den kuzey-doğu cibetinin görünümü

VESİKA NO: 153 / VGM Defter No: 3025, s. 388

İzmit'e tâbi' Örcün karyesinde kâin Baba Sultan türbesinin zâviyedârlık ciheti berâtının aynen kaydır

Evkâf-ı mülhakadan İzmit sancağına tâbi' Değirmendere ve Örcün karyelerinde vâki' Hacı Mahmud vakfından Baba Sultan zâviyesinin vazife-i mu'ayyene ile zâviyedârlık cihetine mutasarrıf olan Derviş Ömer'in fevtiyle oğulları Ahmed ve Mehmed'e kable't-tevcih mezbûrûnun dahi bilâ veled vefat etdikleri beyânıyla cihet-i mezkûrenin erbâb-ı istihkakdan ve ehl-i namus ve istikametten Ömer Lûtfî zîde salâhuhû uhdesine tevcihi bâ-muharrerât-ı mahalliye inha ve iş'ar olunmakdan nâşi tedkikat-ı lâzımeleri lede'l-icra cihet-i mezkûre mumâ-ileyh Ahmed ve Mehmed'in uhdelerinde olduğu cihat ve zâviye denilen mahal bir türbeden ibaret olup mezkûr zâviyedârlık ciheti ise türbedârlık makamında bulunduğu Muhâsebe-i Umûmiyye İdaresi'nden yazılan derkenarlardan anlaşılmış ve cihet-i mezkûrenin mumâ-ileyh Ahmed ve Mehmed'e tevcih olunduğuna dair mahallince kayd ve ma'lûmat olmadığı münfehim olmuş olmağla bu sûretde cihet-i mazkûre ber-mûceb-i kayd uhdelerinde bu zât-ı müteveffiyân-ı mumâ-ileyhimanın mahlûllerinden ber-mûceb-i iş'ar-ı mahalli mumâ-ileyh işbu râfi'-i tevki'-i refî'ü's-şan-ı hâkânî Ömer Lûtfî zîde salâhuhû uhdesine tevcihi mahkeme-i teftişden tanzim olunan i'lâm üzerine makâm-ı Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn'dan bi't-telhis ifade kılınmağla mûcebince tevcih olunmak fermânım olmağın bin üç yüz on sekiz senesi Muharremül-harâmının yirmi ikinci günü [21.05.1900] tarihinde bu berât-ı hümâyûnumu verdim ve buyurdum ki mumâ-ileyh mezkûr zâviyedârlık cihetine vazife-i mu'ayyenesiyle bilâ kusur eda-yı hizmet etmek üzere mutasarrıf ola. Tahriren fi'l-yevmi's-sâni aşer min şehri Saferül-hayr sene seman aşer ve selâsemi'ete ve elf [11.06.1900]

Baba Sultan Zâviyesi Vakfı'nın ber-vech-i meşrutiyet tevliyet berât sûretidir

1) Evkâf-ı mülhakadan İzmit'de Örcün ve Değirmenderesi'nde vâki' Baba Sultan Zâviyesi vakfının ber-vech-i meşrutiyet tevliyet ve nezâret ve İzmit dahilinde Kocaeli kasabasında vâki' Şeyh Mezra'ası demekle ma'ruf zâviye vakfının ber-vech-i meşrutiyet zâviyedârlık ve Sivas'da vâki' Kütübhane Buk'ası vakfının tevliyet ve buk'adarlık ve Havza kazâsında vâki' Saçlı Dede ve Amasya'da Çakıralanı ve Körlü/Kederli(?) Kara Halil karyeleri malikânesi vakfının ber-vech-i meşrutiyet mezra'adarlık ve Lâdik'de vâki' Osman Bey Mâlikâne vakfının mutasarrıflık cihetlerinin yüz bir sehmi i'tibariyle dokuzar buçuk sehmi müteveffa Ahmed Tevfik'in mahlûlünden evlâdı eş-Şeyh Mehmed ve Fıtnat Hanım ve sekiz sehmi dahi müteveffa Şerife Hadice Hanım mahlûlünden nısfı kebîre kızı Âmine Hanım'a ve nısf-ı diğzerinin dahi sulbî mahdûmu

müteveffa Faik Efendi'nin evlâdı Rif'at ve Ken'an ve Mehmed Şakir Beylere ve mârrü'l-beyân Kütübhanе buk'ası ve Saçlı Dede Çakıralanı ve Körlü ve Kara Halil karyeleri mâlikânesi ve Osman Bey Malikânesi vakıflarının tevliyet ve buk'adârlık ve mezra'adârlık ve mutasarrıflık cihetlerinin keza yüz bir sehim i'tibariyle on dokuz buçuk sehim hisseleri müteveffiyân Şerife Fatma binti Ali ve Şerife Emine binti Ömer'in mahlûlünden ve müşârün-ileyh Baba Sultan Zâviyesi vakfının tevliyet ve nezaret ve Şeyh Mezra'ası vakfının zâviyedârlık cihetlerinin kezalik yüz bir sehim i'tibariyle on dokuzar buçuk hisseleri müteveffa Ömer'in mahlûlünden ve kezalik evkâf-ı mezkûrenin tevliyet ve nezaret ve buk'adârlık ve mezra'adârlık ve mutasarrıflık ve zâviyedârlık cihetlerinin kezalik yüz bir sehim i'tibariyle sekizer sehim hisseleri müteveffa Mustafa Ahsen Efendi'nin mahlûlünden mumâ-ileyhim eş-Şeyh Mehmed Fazıl ve Mahmud Kâzım ve Rif'at ve Yusuf Ken'an ve Mehmed Şakir Beyler ile Fitnat ve Amine ve Şerife Fatma ve Zeliha Güzide ve Ayşe Refika Hanımlara ber-mûceb-i te'amül-i kadîm mütesaviyen tevcih-i ve sâlifü'z-zikr İzmîd'de Örcün ve Değirmenderesi karyelerinde vâki' Baba Sultan Zâviyesi vakfının ber-vech-i meşrutiyet tevliyet ve nezaret cihetlerinin dörder sehimlerinin valideleri Ayşe Şekibe Hanım'ın niyabetinden sarf-ı nazarla mumâ-ileyha Mahmud Kâzım Bey ile Ayşe Refika Hanım yedlerinde tebdilen ve istihkâmen berât-ı âlîşânımın i'tası Mahkeme-i Teftiş'den tanzim olunan i'lâm üzerine makâm-ı Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn'dan bâ-takrir ifade kılınmakla mûcebince tevcih olunmak fermânım olmağın bin üç yüz yirmi altı senesi Zilka'desi'nin altıncı günü tarihinde mumâ-ileyhimden eş-Şeyh Mehmed Fazıl ve Mahmud Kâzım ve Rif'at ve Yusuf Ken'an ve Mehmed Şakir Beyler ile Fitnat ve Emine ve Şerife Fatma ve Ayşe Rukiye Hanımların hisseleriçün lâzımü's-sudûr olan diğer dokuz kıt'a berat-ı şerîfim bi'l-i'ta ber-vech-i muharrer mumâ-ileyha işbu râfi'-i tevkî'-i refi'ü'ş-şân-ı hâkânî Zelihe Güzide Hanım'ın asabesiçün dahi bu berât-ı hümâyûnumu verdim ve buyurdum ki mumâ-ileyha ber-mûceb-i kadîm uhdesinde bulunan cihat-ı mezkûreden kırkar sehim hisselerine ilhaken hissedârları ve müşterekleri müteveffa Mustafa Ahsen ve Ömer ile Şerife Fatma ve Şerife Emine Hanımlardan mutahassıl olan cem'an yirmi yedi buçuk sehinden hissesine isabet eden iki buçuk sehim ile kezalik bir sehm rub' hisselerine dahi evkâf-ı mezkûre umûrunu hüsn-i idare ile beher sene lâzım gelen muhasebelerini ma'rifet-i şer'le müşterekleriyle ma'an rü'yet etmek ve terk ve tekâsül ederse ref'inden âhara verilmek şartıyla mutasarrıf ola. Tahriren fi'l-yevmi'l-hâdi aşer min şehr-i Muharremü'l-haram sene seb'a ve işrîn ve selâsemi'e ve elf [11 M 1327 / 03.02.1909]

VESİKA NO: 154 / EV.BRT, No: 320/9-3

VESİKA NO: 154 / EV.BRT, No: 320/9-3

Evkâf-ı Hümâyûn Kâdılığı cânib-i âlîsine

1) Ma'rûz-ı câriyeleridir ki
 2) Merbûten arz ve takdim kılınan bir kıt'a ilmühaber ve berât-ı hümâyûndan keyfiyet müsteban buyurulduğu vechile evkâf-ı malhakadan İzmid'de Örcün Değirmenderesi karyelerinde vâki' 3) Baba Sultan Zâviyesi vakfının ber-vech-i meşrutiyet tevliyet ve nezâret ve İzmid dahilinde Kocaeli kasabasında vâki' Şeyh Mezra'ası demekle ma'rûf zâviye vakfının ber-vech-i meşrûtiyet zâviyedârlık 4) ve Sivas'da vâki' Kütübhâne Buk'ası vakfının tevliyet ve buk'adârlık ve Havza kazâsında Saçlı Dede ve Amasya'da Çakıralanı ve Güreli [ve] Kara Halil karyeleri mâlikânesi vakfının 5) ber-vech-i meşrutiyet mezra'adârlık ve Ladik'de vâki' Osman Bey Mâlikânesi vakfının mutasarrıflık cihetlerinin yüzbir sehimi'tibariyle altı buçuk keza bir sehmin rub' hisselerine mutasarrıfe 6) olan vâlidem Ayşe Refike Hanım'ın fî 26 Nisan sene 326 [09.05.1910] tarihinde vukû'ı vefâtı cihetiyle müteveffa-yı mumâ-ileyhanın yegâne varisi olan acizelerine cihât-ı mezkûre inhamın tevcih 7) ve intikal müsaade buyurulmasını istirham ederim ol bhabda emr ü fermân hazret-i men lehül emrindir.

PUL

PUL

27 Temmuz sene 327 [09.08.1911]

Cariyelerinden Ayşe Refika Hanım'ın

yegâne evlâdı

MÜHÜR

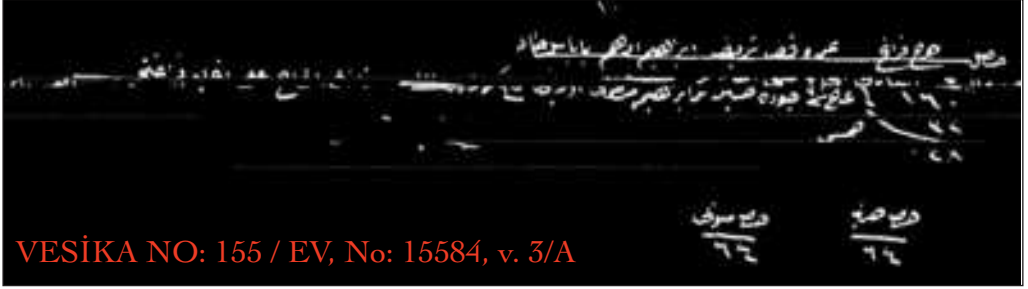
MÜHÜR

MÜHÜR

(Kudsiye)

(Kudsiye)

(Kudsiye)

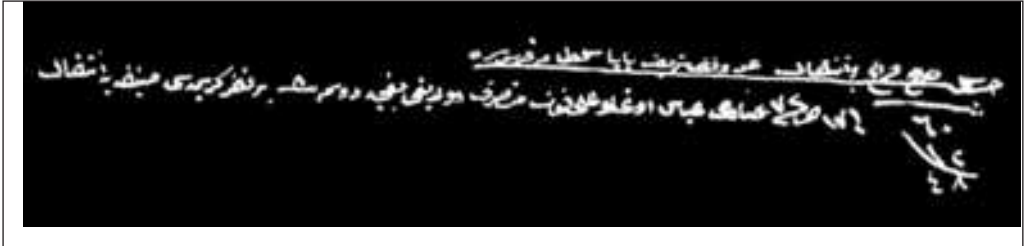
Hâsıl _____ 1

Harc-ı ferâğ an Vakf-ı şerîf İbrâhîm Edhem Baba Sultân

Guruş Fî gurre-i C sene 71 [19.02.1855] Cura Hüseyin bin İbrahim
 160 mutasarrıf olduğu bağ, gündelik 30. Âsitâneli el-Hâc Ali
 032 Ağa'ya feragati
 128 Hums
 minha

VESİKA NO: 156 / EV, No: 16037, v. 32/B

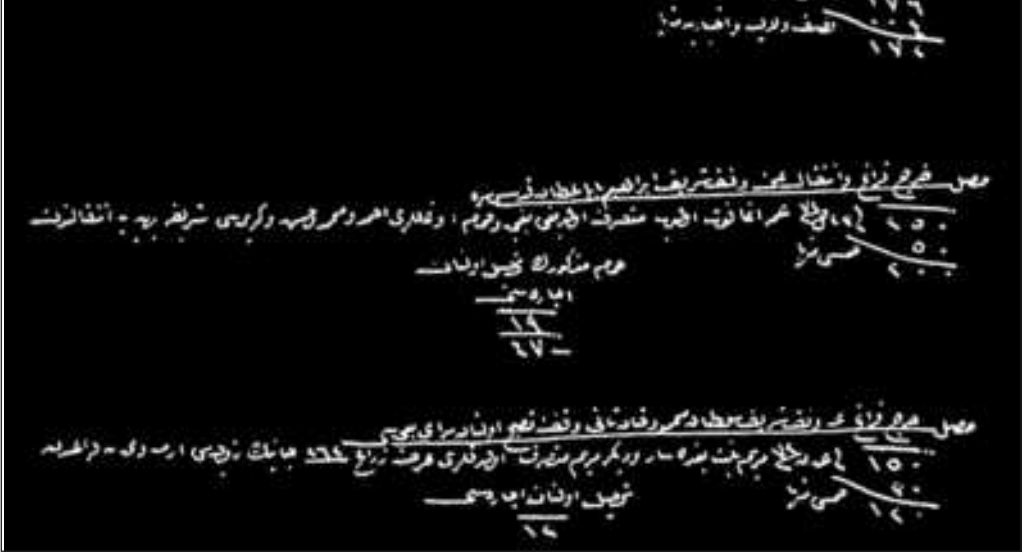

Hâsıl _____ 1

Harc-ı ferâğ an Vakf-ı şerîf Baba Sultân kuddise sırruh

Fî 17 Ca sene 72 [26.01.1856] Sarı Abbas oğlu Ali fevt mutasarrıf
 olduğu bağçe dönüm: 8, bir nefer kerîmesi Hanife`ye intikal

VESİKA NO: 157 / EV, No: 15674, v. 25/A

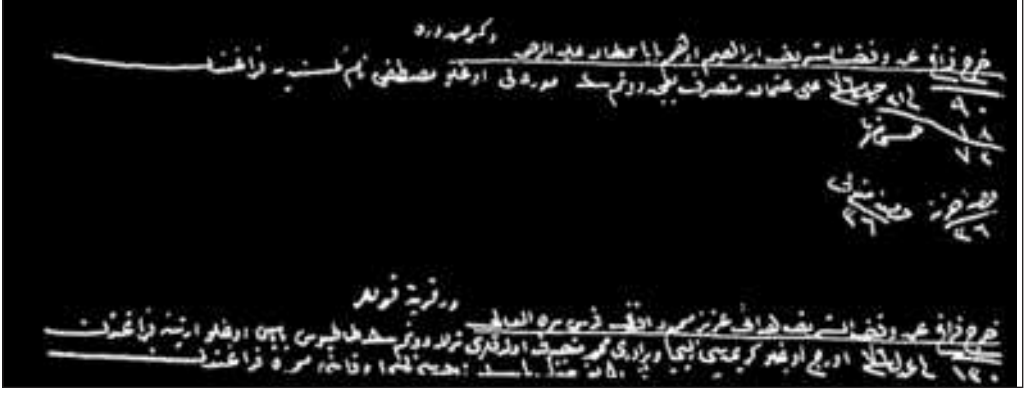

Hâsıl _____ 1
 Harc-ı ferâğ ve intikâlât-ı Vakf-ı şerîf İbrâhîm Baba Sultân kuddise sirruh

Guruş
 250 Fî 23 Receb sene 72 [30.03.1856] Ömer Ağa fevt olub mutasarrıf ol-
 duğu bağçe ve hamam oğulları Ahmed ve Mehmed ve Hasan ve kerî-
 meleri Şerîfe Behiye'ye intikallerinden
 50
 200 Hums
 minha

Hamam-ı mezkûrun tahsil olunan
 icâresi
Akçe
 19
Guruş
 47.5

VESİKA NO: 158 / EV, No: 16894, v. 2/A

DEĞİRMENDERE

Hâsıl ————— 1
 Harc-ı ferâğ an Vakf-ı şerîf Baba Sultân kuddise sırruh

Guruş Fî 21 Ra sene 76 [19.10.1859] Ali Osmân mutasarrıf oldu-
 90 ğu bağçe dönüm 2 Moralıoğlu Mustafa nâm kimesneye
18 ferâğından
 72 Hums minha

Hisse-i Hazîne

36

Hisse-i Mütevellî

36

VESİKA NO: 159 / EV, No: 15674, v. 87/A

Hâsıl

An Vakf-ı şerîf İbrâhîm Edhem Baba Sultân aleyhî r-rahmeti ve`l-gufrân

Guruş

440

88

352 Hums minha

An fî 22 L sene 76 [14.05.1860] gâye fî selh-i Receb sene
77 [11.02.1861] vakf-ı müşârün-ileyhadan vukû bulan fe-
râğ ve intikâl harclarıyla tesviye-i iktizâları icrâ buyurul-
mak üzere Hazîne-i Celîle-i Evkâf-ı Hümâyûn'a takdim
kılınan

Temessükât

Kıt'a

VESİKA NO: 160

Liva: Kocaeli

Kaza: İzmid

Karye: Örcün

Nezaret: Evkâf-ı Hümayûn Hazinesi'nden
mazbutVakf: İbrahim Edhem Baba Sultân kuddise
sırrahü'l-celî Hz.

Taraf: Hamamcıoğlu Ahmed

Taraf: ve Kara İnceoğlu Halil İbrahim

Taraf: ve Ali Bey kerimesi Fatma Hanım

Taraf: ve İmam Mehmed Efendi bağçesi

Dönüm: On iki ırgadlık bağçe

Öşürlü: Derûnunda altı aded kestane ağacı
Mukataalı mevcut bağçenin nısf
hissesi

İcareteynli: İcare-i vâhideli

Hacı Mustafa bin Mehmed'in fevtinden

Kerimesi Sekine uhdesine

Fî 16 Zilka'de sene 1288 [26.01.1872]

VESİKA NO: 161

Liva: Kocaeli

Kaza: İzmid

Karye: Saraylı Sivritepe nâm mahalde

Nezaret: Evkâf-ı Hümâyûn

Vakf: Baba Sultan

Taraf: Hafız Hüseyin

Taraf: Tarik-i âmm

Taraf: Mustafa bağçesi

Zira': 8 bin Nısf hisse

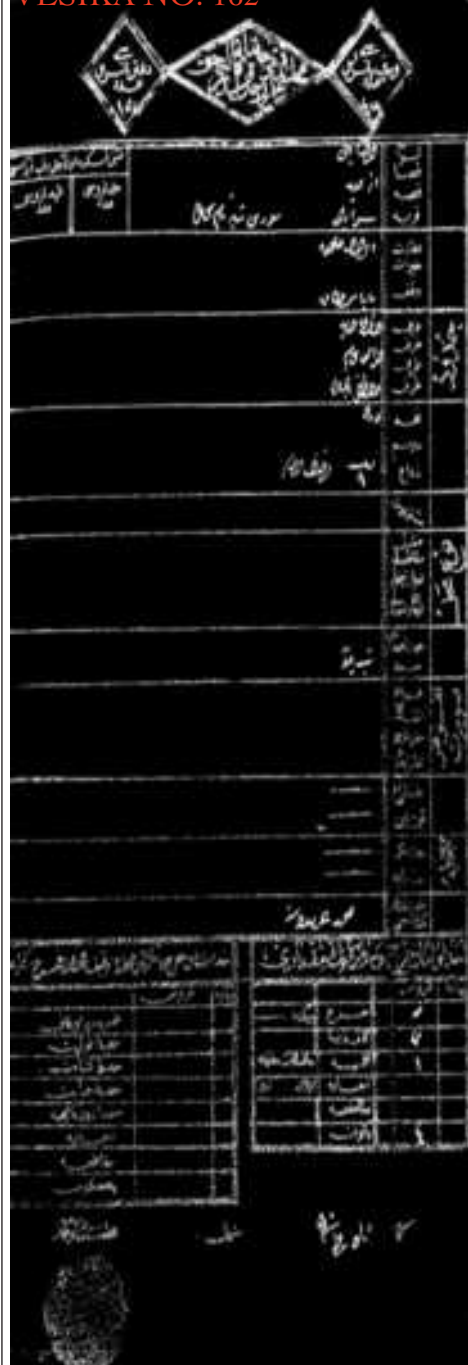
Öşürlü: Bağ

Hacı Süleyman fevtinden

Zira': 800

Oğulları İbrahim ve Mehmed uhdelerine

VESİKA NO: 162

Liva: Kocaeli

Kaza: İzmid

Karye: Saraylı Sivritepe nâm mahalde

Nezaret: Evkâfa mülhak

Vakf: Baba Sultan

Taraf: Hafız Hüseyin

Taraf: Tarik-i âmm

Taraf: Mustafa bağçesi

Taraf: Dere

Zira': 8 bin Nısf hisse

Öşürlü: Bağ

Cihet-i i'tası: Tebdilen

Mehmed uhdelerine

5 Ra sene 90 [03.05.1873]

VESİKA NO: 164 İzmit Tapu Sicil Muhafızlığı Arşivi, Defter No: 28

موقع ومحل		نوع وجنسی		چدودئی		میتاهاوت		چکتیز		جهت تصرف	

Defter-i Hâkânî'ye Mahsus

Sıra Numerosu:1
 Karye:Örcün
 Mevki:Yarışyolu
 Rakam-ı ebvâb:15
 Vakfın İsmi:Baba Sultan
 Vakfın Nezareti:Mülhak
 Tahrir-i Emlâk Umum Numerosu:2675
 Vakıf:.....Fındık bağçesi yerinin nısf hissesi
 Hududu:Şarken Hacı Salih Efendi veresesi bağçesi, garben mukademâMehmed Çavuş el-yevm Lûtfi Çavuş, şimalentarîk-i âmm, cenûben Hacı Mustafa oğlu
 Mehmed ve Hacı İsmail madumuHakkı Efendi bağçesi ile mahduddur
 Cihet-i Tasarrufu:Tamamı tebe'a-i Devlet-i Aliyye'den Kolağası MustafaEfendi mahdumu Mustafa Sabri ve kerimesi Fatma Hanım'ınuhde-i tasarrufunda olduğu halde bunlardan Mustafa Sabriuhdesinde ibka edilerek

VESİKA NO: 165 / BOA. ŞD, No: 2991/36-1

Devletlü efendim hazretleri

Tevliyeti irsen uhdesine intikal etmiş olan İzmid'e tâbi' Değirmenderesi nâm mahalde Baba Sultan Zâviyesi merbutâtından hamamın hareket-i arzdan rahnedâr olması hasebiyle masarif-i ta'miriyesine karşılık olarak hazine-i celileden tahsis kılınmış olan bedel tevkif olunmakta bulunduğundan ve halbuki evkâf-ı mazbûtanın ta'mir ve inşaiyesi cânib-i hazineye aid olduğundan bahisle taleb-i ma'deleti hâvi Zeliha Güzide yediyle ita olunan arzuhâlin leffiyle iktizasının ifa ve inbası iki yüz otuz dokuz rumerolu ve 21 Teşrin-i evvel sene 314 tarihli tezkire-i aliyye-i âsafânelerinde iş'âr buyurulmuşdur. Zikir olunan vakfın hazine-i celileden mütevelliyeye verilmekte olan bedelin vakfın ta'mirâtı karşılığı olarak doğrudan doğruya hazine-i evkâfa irsali Evkâf-ı Hümâyûn Nezâret-i celilesine iş'âr kılınması üzerine bedel-i mezkûr tevkif olunmakta ve bu makule bedele merbut vakfın müberrat ve hayrâtın ta'miri hazine-i celileye aid olmayup mütevellileri tarafından icra kılınmakta bulunmuş olduğundan savb-ı âlî-i riyasetpenâhîlerine izbârı Muhasebe-i Umumiye-i Maliyeden ifade olunmuş ve zikir olunan arzuhal leffen iâde kılınmış olmağla ol bâbda emr ü fermân hazret-i men lehül emrindir.

Fî 28 Ramazan sene 1316 ve fî 30 Teşrin-i sâni sene 314 [12.11.1898]

Maliye Nâzırı

İMZA

VESİKA NO: 166 / BOA. ŞD, No: 2991/36-2

Hüve

Şûrâ-yı Devlet Riyâset-i Celîlesi Cânib-i Âlîsine

1) Ma'ruz-ı çâkerânemdir ki
 2) Tevliyeti irsen müntakil olan İzmid'e tâbi' Değirmenderesi nâm mahalde Baba Sul-tân Zâviyesi binası hareket-i arzdan harâb olmasına binâen bunun ta'mir ve termîmi-ne 3) değin bâ-irâde-i seniyye bir kıt'a berât-ı hümâyûn mücebince tahsis ve ta'yin kılınmış olan muhassasât-ı seneviyye Evkâf-ı Hümâyûn Nezâret-i celîlesinin telkinâ-tına müsteniden beş 4) seneden berü Maliye hazînesince tevkif edilmekte olmasına mebni muhassasât-ı câriyânemin i'tâsı istirahatını hâvi geçenlerde nezâret-i müşârün-ileyhaya takdim eylediğim istidânâme 5) üzerine zâviye-i mezkûrenin merbûtâtından bulunan hamamın hareket-i arzdan rahnedâr olması cihetiyle ta'mir masârifine karşı-lık olmak üzere 6) mezkûr bedelin tevkif edildiği ve vakf-ı mezbûrun hâsılât-ı öşriyye-sine mukabil Maliye Hâzine-i celîlesine tahsis kılınmış olan bedelden mâ'da bir gûne 7) vâridâtı olmadığından bedel-i mezkûrun ta'mirât karşılığı olarak tevkifi tabi'i bu-lunmuş olduğundan bahisle mezkûr istid'ânâmenin ibtal edildiği 8) gibi âhiren ma-kâm-ı mahâmid-ittisâm-ı cânib-i sadâretpenâhîye takdim olunup mazrûfen nezâret-i müflârün-ileyhaya havale buyurulan arzuhâl-i câriyânem dahi nezâret-i müflârün-iley-ha 9) muhasebesince ol bâbda serd-i mütâla'ât ile hıfz ve ibtâl eylediği anlaşılmış ise de müstağni-i arz ve beyân olduğu üzere emvâl-i mevkûfenin hazîne-i 10) evkâfca hıfz ve mahsûlât-ı öşriyyesine mukabil hazîne-i mâliyece mütevellilerine bir maaş tahsis olunması bunların hüsn-i sûretle idaresiyle devam-ı 11) ma'mûriyetleri maksadına mebni olup binâenaleyh müşrif-i harâb olan veyahud kesb-i indiras eden evkâf-ı maz-bûtanın ta'mir ve termim ve inşaları 12) cânib-i hazîneden icra edilmek lâzım gelece-ği ahkâm-ı şer'-i şerîf ve nizâmât-ı saltanat-ı seniyye-i hazret-i hilâfetpenâhî ve emsa-liyle müdellel ve mürehhen olduğu halde 13) bu bâbda sâlifü'l-arz zâviyenin ta'mir ve termimi cariyelerine aid diye bu bâbdaki ifâdât ile tahsisâtının tesviye edilmemesi hakirleri hakkında gadr-i küllî 14) ve zarar-ı fahiş olacağı ve bu yolda hazine-i evkâf-

ca istid'âlarımın reddedilmesi ne gibi nizâmât ve mukarrerâta müstenid olacağı gösterilmekde bulunması 15) hukuk-ı câriyânemin büsbütün ziyâ'ını mûcib olacağına ve ale'l-husus zâviye-i mezkûrenin hâsılât-ı öşriye-i seneviyesi bir hayli mikdâra bâliğ olacağı 16) halde cariyelerine tahsis edilen maaş maişet-i idareme gayr-i kâfi olan senevî üç bir yüz elli altı guruşdan ibaret cüz'î bir şey ile 17) zâviye-i mezkûrun icra-yı ta'miri mümkün olamayacağı ve ta'mirât-ı mezkûrenin cariyelerine aidiyeti farz olursa bile mezkûr tahsisâta destres olamayınca bu bâbda 18) bir şey yapılamayıp zâviye-i mezkûrenin bir çok zaman böyle hâl-i narâbîde kalacağı derkâr olduğundan ta'mirât-ı mezkûrenin hangi hazineden 19) icrası lâzım geleceğine bir karar verilerek karar-ı mezkûrun ve tahsisat-ı cariyânemin tarafıma i'tâsı lâzım geleceği husûsunda nezâret-i müşârün-ileyhaya 20) tebliğ buyurulması zımnında dâire-i âidesine emr ve havale buyurulması bâbında emr ü fermân hazret-i men lehül emrindir.

PUL

Fî 22 Teşrin-i evvel 314[03.01.1899]

Zâviye-i mezkûre mütevelliyesi
cariyeleri

MÜHÜR (Zeliha Güzide)

Baba Sultan tarafından yaptırılan ilk bamamın bulunduğu mevki

VESİKA NO: 167 / BOA. İ. EV, No: 37/65-II

Bâb-ı Âlî
Dâ'ire-i Sadâret
Amedî-i Dîvân-ı
Hümâyûn
3148

Devletlü efendim hazretleri

Evkâf-ı Hümâyûn Nezâret-i celîlesinden bi'l-vürûd Şûrâ-yı Devlet`e havâle olunan takrîr üzerine Mâliye Dâ'iresi`nden kaleme alınub leffen arz ve takdîm kılınan mazbata-da İznikmid sancağında Örcün karyesinde kâ'in zâviye vakfından olan hamamın ber-mûceb-i keşf Mecîdî on dokuz guruş hesabıyla kırk üç bin dokuz yüz bir buçuk guruş sarfıyla Emâneten icrâ-yı ta'mîri ve meblâğ-ı mezkûrdan otuz yedi bin sekiz yüz yetmiş iki guruşun vakfın Hazîne-i Celîle-i Mâliye`de müterâkim bedelinden ve mütebâkisinin ilerüde vukû' bulacak vâridât-ı vakfiyyeden mahsûbu icrâ olunmak üzere mahallî hâsîlât-ı vakfiyyesinden tesviyesi husûsunun nezâret-i müşârün-ileyhaya havâlesi lüzûmu gösterilmiş olmağla ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfetpenâhî şeref-müte'allik buyurulur ise mantûk-ı münîfi infâz edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim, fî gurre-i Şa'bân 322 fî 24 Kânûn-ı sâni [01.10.1904]

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki
Resîde-i dest-i ta'zîm olub meflûflarıyla manzûr-ı
âlf buyurulan şu tezkere-i sâmiye-i sadâretpenâhî-
leri üzerine mücebine irâde-i seniyye-i cenâb-ı hi-
lâfetpenâhî şeref-sudûr buyurulmuş olmağla ol
bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.
Fî 17 Zî'l-hicce sene 322, fî 9 Nisan sene
[22.02.1905]

Serkâtîb-i hazret-i Şehryârî

Sadr-ı a'zâm
Ferid

VESİKA NO: 168 / BOA. ŞD, No: 168/52

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyûn

Mektûbî Kalemi

Aded

541

İzmid sancağında Örcün karyesinde kâ'in zâviye vakfından olan hamamın muhtâc-ı ta'mîr olan mahallerinin ta'mîri kırk iki bin dört yüz altmış beş guruşa vücûda geleceği inde'l-keşif anlaşıldığı ve ale'l-usûl münâkasaya vaz' olunmuş ise de deruhde-i ta'mîrine tâlib zuhûr etmediği beyânıyla ve ol bâbdaki resm ile keşif defterinin leffiyle ifâ-yı muktezâsına dâ'ir İzmid Mutasarrıflığı'ndan vârid olan tahrîrât üzerine lede'l-tedkîk evkâf-ı mülhakadan olan mezkûr hamam vakfının üç yüz dokuz senesinden üç yüz yirmi senesine kadar senevîsi üç bin yüz elli altı guruşdan olmak üzere Mâliye Hazînesi'nde terâküm etmiş otuz yedi bin sekiz yüz yetmiş iki guruş bedeli olduğu ve mezkûr keşif defteriyle resm hey'et-i keşfiyyece tedkik ve tatbik olundukda resme nazaran keşif defteri mündericâtı noksan görünerek hey'et-i mezkûrece resm mûcibince yeniden tanzim ve leffen arz ve takdim kılınan keşif defterinde ta'mirât-ı lâzîmenin Mecîdî on dokuz guruşdan kırk üç bin dokuz yüz bir buçuk guruşa vücûda geleceği gösterilmiş ve vakfın Mâliye Hazînesi'ndeki mezkûrû'l-mikdâr bedelât-ı müterâkimesi masârif-i ta'mîreyi tesviyeye kâfi değilse de hamamın hâl-i harâbide bırakılması vakfın bedel-i icârdan mahrûmiyetiyle ızrârını mûcib olacağı cihetle mücaz olamayacağı derkâr bulunmuş olduğundan kâ'ide-i tasarrufâta bi'r-ri'âye keşfinden noksanıyla ve kemâl-i metânet ve resânetle evsâf ve eşkâli vechile hamamın emâneten ta'miriçün zikr olunan kırk üç bin dokuz yüz bir buçuk guruş masârif-i ta'miriyyeden otuz yedi bin sekiz yüz yetmiş iki guruşu Mâliye Hazînesi'nden ahz olunacak havâlenâmesi mûcibince vakfın müterâkim bedelinde ve bâkî altı bin yirmi dokuz guruşu dahi ilerüde vukû' bulacak vâridât-ı vakfdan mahsûbu icrâ olunmak üzere mahallî hâsılât-ı vakfiyyesinden sarfına me'zûniyyet i'tâsı husûsunda keyfiyyetin huzûr-ı sâmi-i cenâb-ı sadâretpenâhîlerine arzı masârifât idâresinden ifâde ve mezkûr keşif defteriyle resm leffen takdîm olunmağın ol bâbda emr ü fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir, fî selh-i Şa'bân sene 1322 ve fî 26 Teşrîn-i evvel sene 1320 [10.10.1904]

VESİKA NO: 169 / BOA. İ. EV, No: 37/65-I

Şûrâ-yı Devlet
Mâliye
Dâ'iresi
Aded
2866

Evkâf-ı Hümayûn Nezâreti'nin Şûrâ-yı Devlet'e havâle buyurulan selh-i Şa'bân sene 322 [09.11.1904] târihli ve beş yüz kırk bir numarolu takrîrî telgraflarıyla Mâliye Dâ'iresi'nde kıra'ât olundu. Me'âl-i takrîrde İzmid sancağında Örcün karyesinde kâ'in zâviye vakfından olan hamamın muhtâc-ı ta'mir olan mahallerinin mahallince tanzim ve irsâl olunan keşif defteriyle resmî hey'et-i keşfiyyece ledel-tedkik resm mûcibince yeniden tanzim kılınan keşif defterinde ta'mirât-ı lâzımenin Mecîdî on dokuz guruşdan kırk üç bin dokuz yüz bir buçuk guruşla vücûda geleceği gösterilmiş ve mezkûr hamam vakfının üç yüz dokuz senesinden üç yüz yirmi senesine kadar senevî üç bin yüz elli altı guruşdan Mâliye Hazînesi'nde terâküm eden otuz yedi bin sekiz yüz yetmiş iki guruş masârif-i ta'miriyyeyi tesviyeye kâfi değilse de hamamın hâl-i harâbîde bırakılması mücâz olamayacağı derkâr bulunmuş olduğundan bahisle kâ'ide-i tasarrufâta bî'r-ri'âye keşfinden noksanıyla ve kemâl-i metânet ve rasânetle vücûda getirülmeğe sa'y ve gayret olunmak üzere emâneten ta'miriçün zikr olunan üç bin dokuz yüz bir buçuk guruş dahi ilerüde vukû' bulacak vâridât-ı vakfdan mahsûbu icrâ olunmak üzere mahallî hâsılât-ı vakfiyyesinden sarfı istizan kılınmıştır.

Zikr olunan hamam vakfın akarından bulunduğu cihetle vâridât-ı vakfiyyesine îrâs etmemek üzere ta'mirât-ı mukteziyyenin icrâsı lâzımeden olduğu ve mahallince münâkasaya tâlib zuhûr etmemesinden nâşi emâneten îfâsı zarûrî görüldüğü anlaşılmış olmağla iş'âr-ı vâki' Dâ'ire'ce münasib görünmüş olduğundan ol vechile îfâsı muktezâsının nezâret-i müşârün-ileyhaya havâlesi tezekkür ve keşif defteriyle resmi leffen takdim kılındı. Fî 22 Zî'l-ka'de sene 322 ve fî 15 Kânûn-ı sâni sene 1320 [28.01.1905]

A'zâdan
Ârif Hikmet
Bey

A'zâdan
Muhsin
Mehmed

A'zâdan
Seyyid Alî
Halîl

A'zâdan
Reşad Bey

A'zâdan
Lûtfî Efendi

A'zâdan
Şerîf Abdullah
Paşa

A'zâdan
Mehmed
Nûrî

A'zâdan
Mehmed Feyzî
bin Alî

A'zâdan
Mustafa Safvetî b.
Ziyâ

A'zâdan
Fennî
Bey

A'zâdan
Murâd
Bey

A'zâdan
Mehmed Azîz b.
Vecîhî

A'zâdan
Âdem b.
Mâlik

A'zâdan
Hüseyîn Nâzım
Bey

A'zâdan
Hasan Hüseyin

A'zâdan
Neş'et Paşa

A'zâdan
Mansur
Paşa

A'zâdan
Ahmed
Cemâl

A'zâdan
Mavro Kordato

A'zâdan
Ahmed Fehim

A'zâdan
Es-Seyyid Nusret
Sa'dullah

Baba Sultan tarafından yaptırılan ilk bamamun bulunduğu yer

VESİKA NO: 170

Para	Guruş	Para	Guruş	Dirhem	Kıyye	Cins-i Eşya
81	20	-	6	200	13	Bezir
73	20	-	6	100	12	Neft
30	-	-	5	-	6	Yeşil boya
22	20	30	-	-	30	Kaba üstübeç
114	10	-	-	-	1 sandık	Halis üstübeç
15	-	-	5	-	-	Mahlût boya
30	-	-	-	-	3 kıyye	Mermer kireç
10	-	-	-	-	-	Hammâliye ve kira

Örcün`de Dede Sultân`ın ta`mîri için mağazamızdan mübâya`a olunan sekiz kalem eşyânın esmânı olan üç yüz yetmiş altı guruş Hacı Hasan Ağa`dan makbûz olmuştur. Fî 27 Haziran sene 315 [08.09.1899]

H. Xayam
İMZA

VESİKA NO: 171

Hüve

Kireç ve sâ`ire
Guruş
34

Yalnız otuz dört guruşdur

Dede Sultân için ber-vech-i bâlâ yalnız otuz dört guruş eşya navlunu Hacı Hasan Ağa yedinden ahz edilmiştir.

13 Temmuz sene 315 [25.09.1899]

İsmail Re`is
MÜHÜR
(İsmail Hakkı)

Emir veled-i Mehmed: 4

Neferen: 13

Hâne: 7

Hâsıl _____

Hınta/Müd: 5 - Kile: 10: 550

Şair: Müd: 1: 60

4: 160

Kılıc/Müd: 20: 160

Öşr-i meyve: 50

Öşr-i cevz: 50

Resm-i çift: 164

Resm-i bennak: 9

Resm-i ekinlü: 48

Resm-i mücerred: 6

Resm-i ganem: 19

Asiyab/Kıt'a: 1: 60

Bâd-ı hevâ: 21

Çayır: 20

Nısf deştbâni kaftan şal ? : 600

(929/1522-1523)

VESİKA NO: 173 / BOA. TTD, No: 436, s. 33-34

Karye _____ i
Turaçlı tâbi'-i m[ezbur] timar-ı Koçu ve
Oruç

Ali b. Gökçe / Ekinlü

Yakub birader-i O / Ekinlü

Süleyman b. İbrahim / 45

Mehmed veled-i O / M[ücerred]

İsa birader-i O / M

Mustafa b. İmirze / 36

Yakub b. Resul / Ekinlü

Safer birader-i O / Ekinlü

Mustafa birader-i O / 13

Yusuf b. Umur: 12

Veli veled-i Çalapverdi / M

Mustafa birader-i O / M

Hüseyin birader-i O / M

Emrullah veled-i O / 13

Mustafa birader-i O

Ali birader-i O

Abdurrahman birader-i O

Mehmed b. İsmail / Ekinlü

Abdi birader-i O / Ekinlü

Yahya birader-i O / Ekinlü

Hüseyin veled-i Nurullah / 3

Receb birader-i O / 3

**Karındaşlarıyla
Şerifzâdelerdir**

Haricden _____

İslâm b. Emin / 5

Mehmed b. Nurullah / 6}

Halil b. Hasan / 8

Safer b. Hasan / 7

Muhyiddin b. Âbidin / 12

Emin b. İbrahim / 12

Yusuf b. Ali / 2

Köse İlyas b. Fazlullah / 3
Haşim Çelebi / 4

VESİKA NO: 174 / BOA. TTD, No:
733, v. 29/B

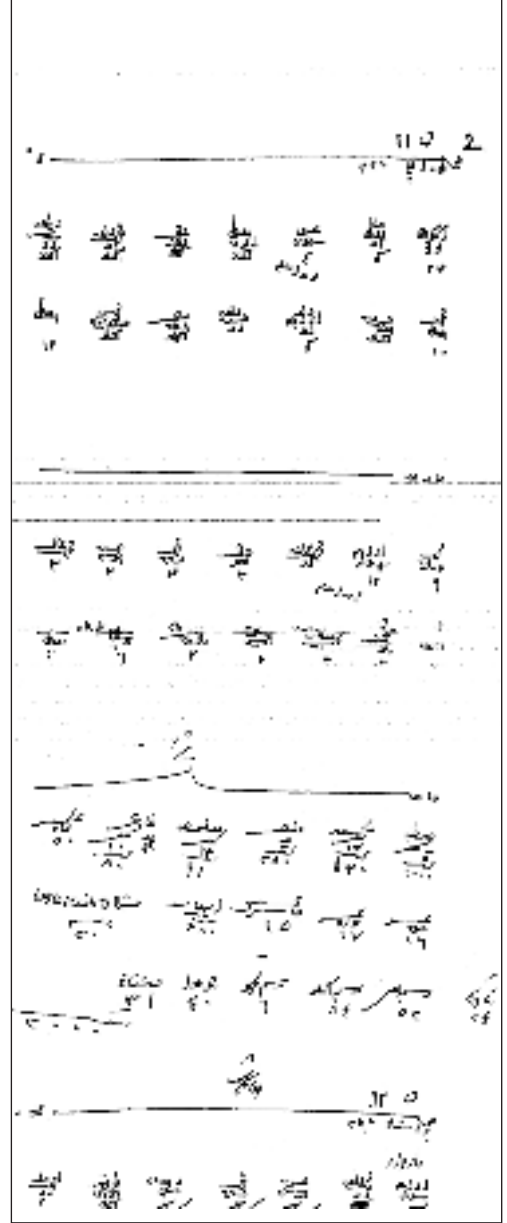
Neferen: 22

Hâne: 11

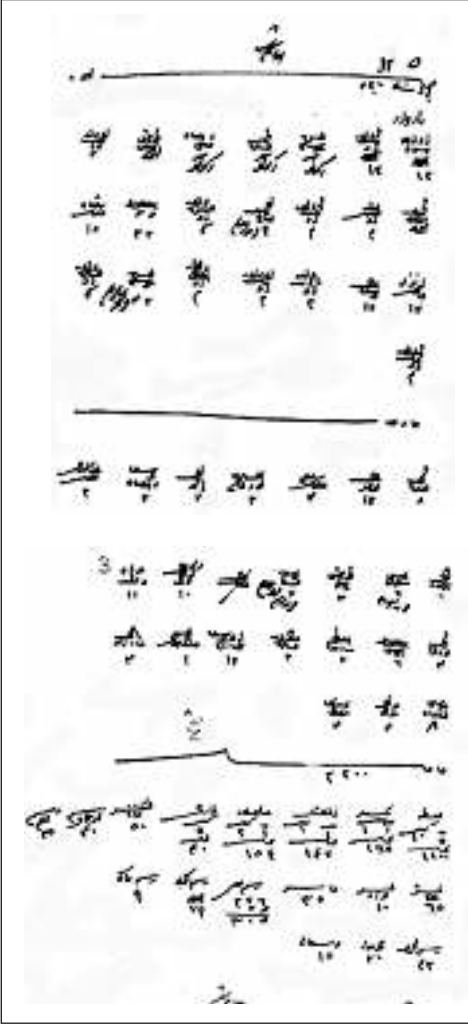
Hâsıl

Hınta/ Müd: 8; Keyl: 3; Kıymet: 1141
Şair/ Keyl: 3; Kıymet: 39
Alef/ Müd: 2 Kıymet: 100
Kapluca/ Keyl: 13; Kıymet: 39
Tarı/ Müd: 1; Keyl: 13; Kıymet: 120
Öşr-i Ketan/ 50
Öşr-i meyve/ 15
Öşr-i kovan/ 15
Hasır/ 15
Âsiyâb/ Bâb: 2; 40
Kışlak-ı mandıra-i Hacı Kaya/ Fî sene: 30
Resm-i çift/ 140
Resm-i ekinlü/ 94
Resm-i mücerred/ 30
Bâd-ı hevâ/ 25
Deştbanî/ 10
Yekûn _____
1999

Kanunî Dönemi (1520-1566)

VESİKA NO: 174 / BOA. TTD, No: 733, v. 30/A

Karye _____ i
Turaçlı tâbi'-i m[ezbur]

Ali b. Gökçe: Ekinlü, 34
 Mustafa veled-i O: K
 İsa b. Süleyman: 4 Karındaşlarıyla
 Mustafa b. İmirze: Ekinlü
 Ali b. Hızır: Ekinlü

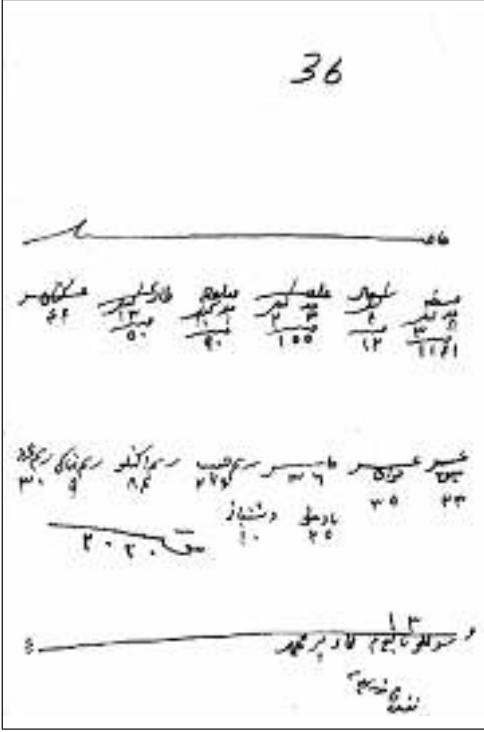
Mehmed birader-i O: Ekinlü
 Sinan birader-i O: Ekinlü
 Mehmed b. Mustafa: 12
 Hüseyin b. Hızır: Ekinlü
 İbrahim veled-i O: K
 Hasan birader-i O: M
 Beyami b. Dede: Ekinlü
 Yunus b. Hudaverdi: Ekinlü
 Mustafa: 12

Hâricden _____

Mehmed b. Nurullah: 9
 İbrahim b. İslâm: 12 Karındaşlarıyla
 Mahmud birader-i O
 Hacı b. Hızır: 3
 Mehmed b. Hüseyin: 4
 Hasan b. Musa: 2
 Ali b. Mehmed: 3
 Mahmud b. İlyas: 3
 ... b. Mehmed: 3
 Maksud b. İlyas: 2
 Beyami b. Sadık: 4
 Ali b. Yusuf: 6
 Abdülvehhab b. Mustafa: 2

Hâsıl _____

Hınta / Müd: 5; Keyl: - Kıymet: 1000
 Şa'ir / Müd: 13; Kıymet: 130
 Alef / Müd: 2; Kıymet: 280
 Kapluca / Keyl: 13; Kıymet: 91
 Tarı / Müd: 7; Keyl: 10; Kıymet: 80
 Öşr-i Ketan: 50
 Öşr-i meyve: 16
 Öşr-i kovan: 17
 Öşr-i hasır: 15

12

**Karye _____ i
Yaraşlu tâbi'-i m[ezbur] Hass-ı Şâhî**

Mehmed bin Nureddin (Şerifezâde): 4
 Emin bin İbrahim: 12
 İslâm veled-i O: K
 Hanefî bin Nuri: 6
 Hasan birader-i O: 6 (Şerifezâde)
 Hüseyin birader-i O: 6
 İlyas bin Veliyyüddin: Ekinlü
 Turmuş veled-i O: M
 Mahmud birader-i O: M
 Halil bin Hasan: 9

Muammer bin Musa: Ekinli
 Resul birader-i O: Ekinlü
 Ali Bâli birader-i O: Ekinlü
 Halil bin Mehmed: Ekinlü
 Hızır birader-i O: Ekinlü
 İlyas birader-i O: Ekinlü
 Numan bin Halil: M
 Yusuf bin Ali: 12
 Ali veled-i O: M
 Ali bin Sadık: Ekinlü
 Rıdvan veled-i O: M

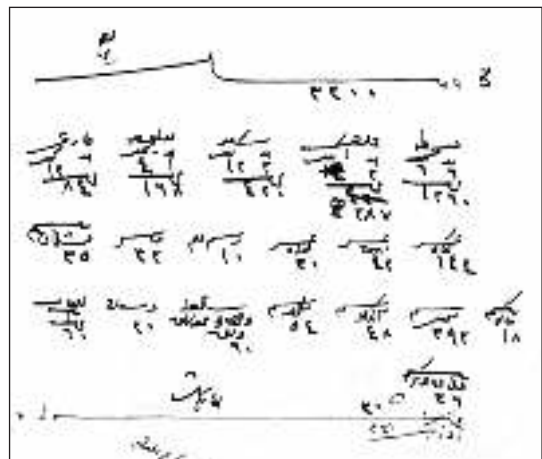
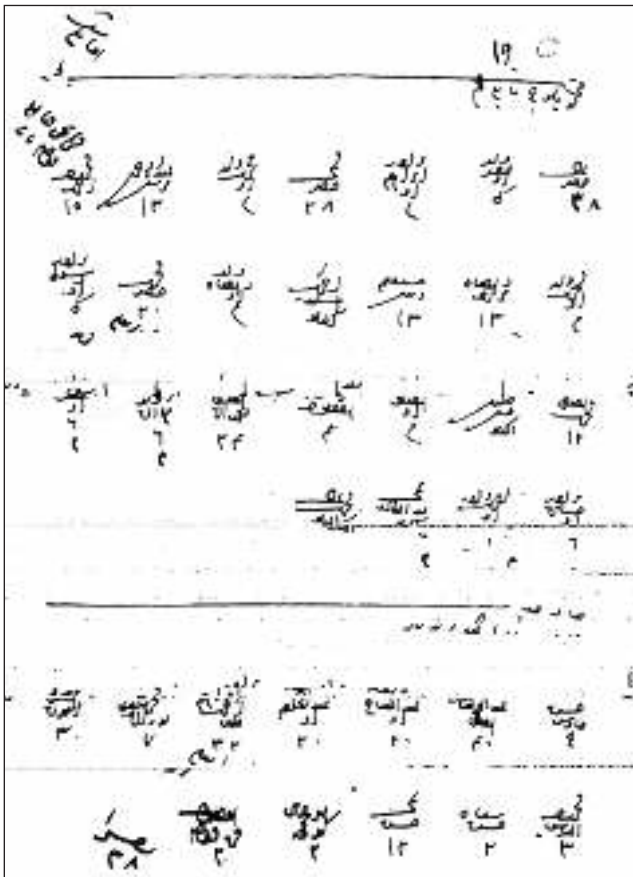
Hâricden ekenler _____

Mansur bin Rıdvan: 12 (Karındaşlarıyla)
 Seyfi bin Halil: 16
 Tûr Ali bin Emir: 13
 Mehmed bin Ali: 16
 Mustafa bin Receb: 9 (Karındaşlarıyla)
 Eymir bin Hamza: 7
 Ramazan bin Turdu: 4
 Ahmed bin İskenden: 6
 Mahmud Muslu Vildan Mehmed: 4
 Mir Ahmid bin Pırce: 4
 Hasan bin Hızırca: 4
 Halil bin Halil: 4
 Emir Ali bin ...: 10
 Süleyman bin İbrahim: 6
 Nimetullah bin Abdüsselâm: 2
 Hüseyin bin Memi: 23
 Kara Mustafa bin Ömer: 11
 Emir bin Hasan: 4

Abdi bin Eymir: 4	Alef- Müd: 3, Keyl: 2: Kıyme: 155
İlyas bin Süleyman: 2	Kapluca- Müd: 1, Keyl: 10: Kıymet: 90
Kasım bin Kara Mahmud: 4	Tarı- Keyl: 13: Kıymet: 50
Seyfi bin İsa: 8	Öşr-i Ketan: 44
Mehmed Derzi: 4	Öşr-i meyve: 23
Mustafa bin Kara Şaban: 4	Öşr-i kovan: 35
İlyas bin Memi: 4	Hasir: 36
Mehmed bin Şakir: 4	Resm-i çift: 262
Musa bin Memi: 2	Resm-i ekinlü: 84
Seyfi bin Yusuf: 2	Resm-i bennak: 9
İbrahim bin Yunus: 3	Resm-i mücerred: 30
... bin Hacı Nuri: 2	Bâd-ı hevâ: 25
Hâsıl _____	Deştânî: 10
Hınta- Müd: 8, Keyl: 3: Kıymet: 1141	Yekûn _____
Şair- Keyl: 4: Kıymet: 12	2020

VESİKA NO: 176 / BOA. TTD, No: 733, v. 32/A-B

VESİKA NO: 176 / BOA. TTD, No: 733, v. 32/A-B

Mukabele şüid

Karye ————— i
Koyluca tâbi‘-i m[ezbur]

Ali b. Hızır: 38
Hızır veled-i O: K
İbrahim birader-i O: M
Mehmed b. Hızır: 28
Mahmud veled-i O: M
Abdurrahman b. Mürsel: 13
Mahmud b. Ahmed: 15 *Meremmatçı-ı
câmi tevcih dade*

Mehmed veled-i O: M
Ramazan b. Murad: 13
Müstakim b. Zeynel: 13
Ahmed b. İskender: Ekinli
Ramazan veled-i O: M
Mehmed b. Hızır: 20 *Karındaşlarıyla*
Resul birader-i O: K
Mustafa b. Mehmed: 12
Halil b. Can: Ekinli
Mustafa veled-i O: M
Resul b. Maksud: 4
Mustafa b. Nimetullah: 24
Ebuyusuf b. Nimetullah: 6 - M
Hasan birader-i O: / - M
Hüseyin birader-i O: 6 - M
Ahmed birader-i O: 6 - M
Memi b. Abdülkâdir: Ekinlü
Ali b. Mehmed: Ekinlü

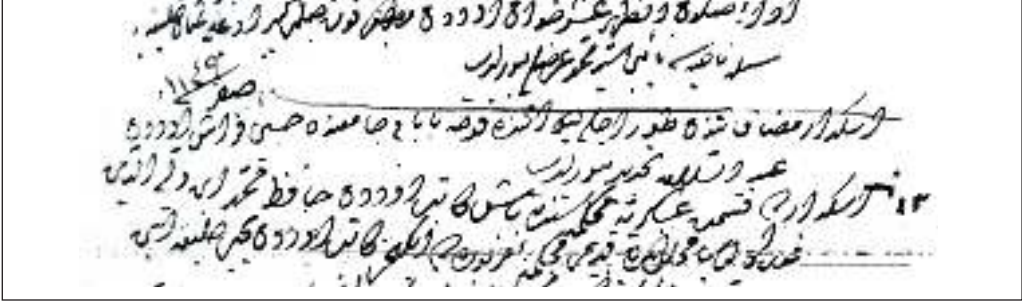
Hâricden —————
ziraat edenler

Hasan b. Çavuş: M

Abdülvehhab b. Mustafa: 40
Abdül Fettah birader-i O: 20
Abdülhalim birader-i O: 2
İbrahim b. Ahmed Çelebi: 32 *Biraderleriyle*
Mehmed b. Nurullah: 7
Mustafa b. Abdullah: 30
Mahmud b. İlyas: 3
Sinan b. Hasan: 2
Memi b. Hasan: 12
Pîr Ali b. Gökçe
Mustafa b. Kara Koca: 2
Neferen: 38

Hâsıl —————
2200
Hinta / Müd: 6; Keyl: 6; Kıymet: 1260
Alef / Müd: 2; Keyl: -; Kıymet: 287
Şair / Müd: 2; Keyl: 12; Kıymet: 420
Kaplucu / Müd: 1; Keyl: 4; Kıymet: 168
Tarı / Müd: -; Keyl: 12; Kıymet: 84
Öşr-i ketan: 18
Öşr-i meyve: 42
Öşr-i kovan: 48
Resm-i ganem: 32
Resm-i kışlak: 35
Resm-i bennak: 18
Resm-i çift: 392
Resm-i ekinlü: 48
Resm-i mücerred: 54
Bâd-ı heva ve mürdebaha, abd-i abık ve
yava: 60
Deştânî: 20
Âsiyab: 1 bâb; Kıymet: 60
Resm-i kışlak-ı diğér: 36

VESİKA NO: 177 VGM. 121 VGM_DEFTER_1068_118-4. s. 30.

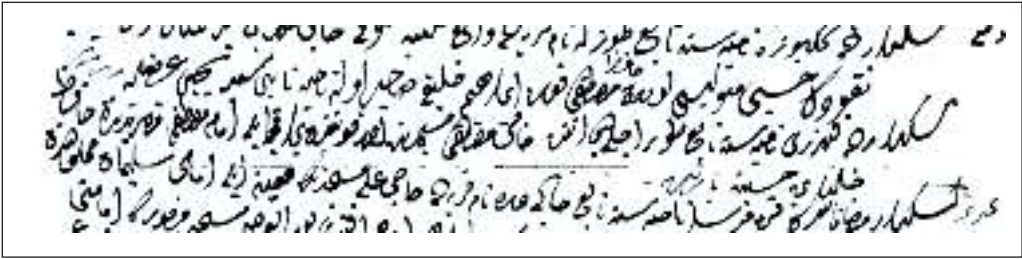

Şehir _____ i
 Üsküdar muzâfâtından Turaçlı dîvânında Koca Babalı câmi'inde hasbî ferraş olan Abdullah'a tahrir buyuruldu

8 Safer 1149 [18.06.1736]

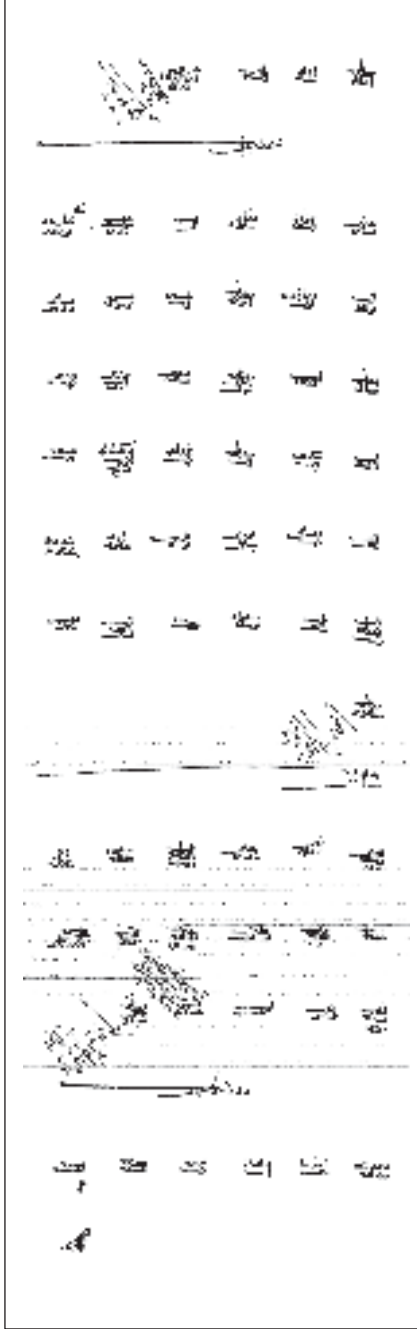

VESİKA NO: 178 VGM. 121 VGM_DEFTER_1061, s. 38

Üsküdar'da Kandırı nâhiyesine tâbi' Turaçlı dîvânında Hacı Mustafa mescidinde Ahmed fevtinden bir akçe ile imam Mustafa kasr-ı yedinden Hâfız Halil bin Hüseyin'e bâ berat
 Şehir-i Zilhicce 1160 [Aralık 1747]

VESİKA NO: 179 / BOA. MAD, No: 6751, s. 39

Dîvân ————— 1
Turaçlı

Muslu b. Mustafa Dede

Ahmed b. İbrahim

Muslu b. İlyas

Memiş b. Mustafa Akzeli

Süleyman b. Mıstık

Akça b. Mustafa

Süleyman b. Nasuh

Mehmed b. Mustafa DEDE

Abdi b. Abdülcelil

Yalak Mustafa b. İsa

Mehmed bin Hasanoglu

Hasan b. Ali Okcuoglu

Ahmed b. Abdullah Mu'tak

Ahmed b. Ömer

Hasan b. Abdülhalim

İhrac an fermân-ı şerîf ez an

sebeb imam-ı câmi'-i Kapudân

~~Turaçlı~~ der Kandırı becâyiş Mustafa Nuri

re'âyâ kayd şude fi 3 Receb sene 1061

[22.06.1651]

Mustafa b. Hacı Bayram

Neferen

onyedi 17

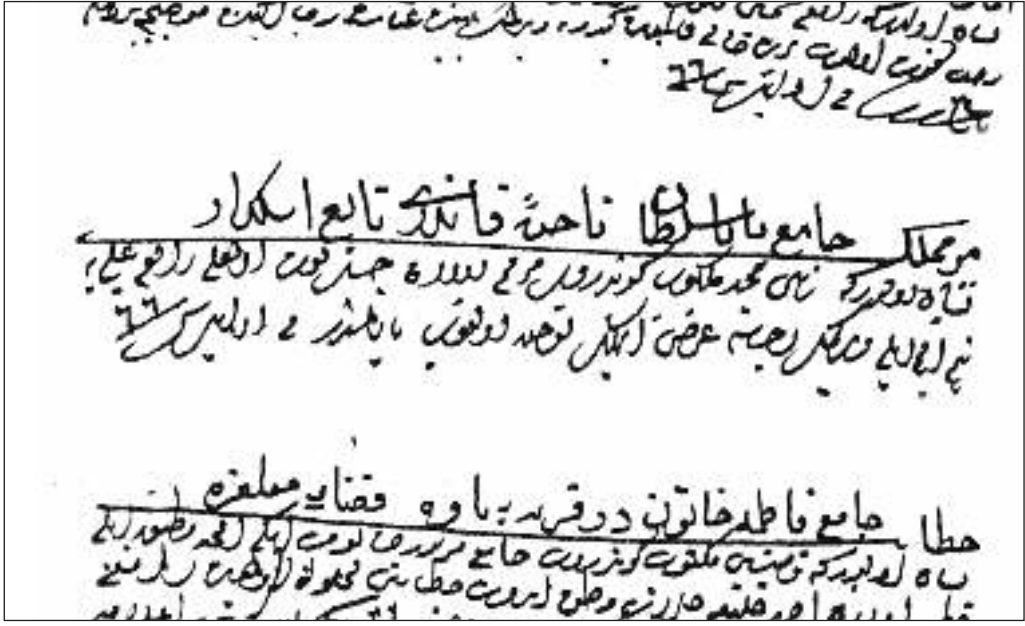
Be-cihet-i

Kantar

Üç yüz on iki 312

29 Z 1060 [23.12.1650]

VESİKA NO: 180 MAD, No: 997, s. 155

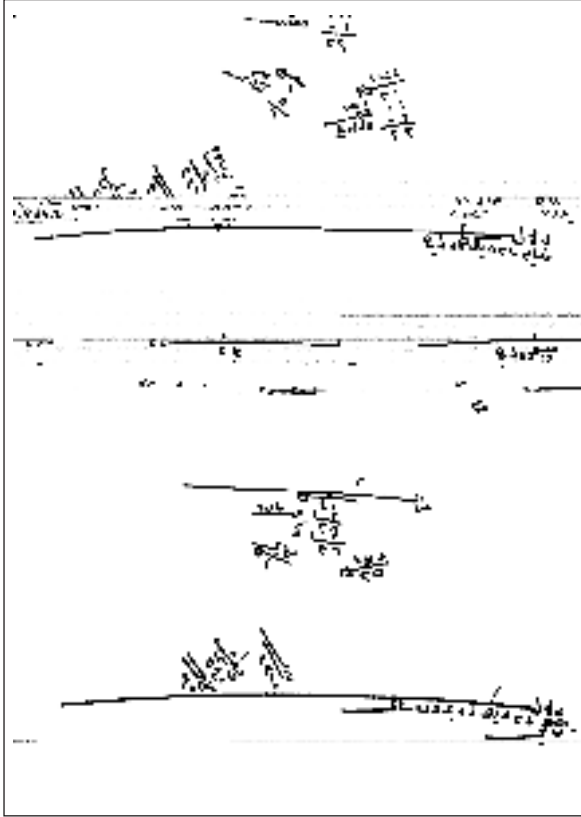
Müremmimlik ————— i

Câmi'-i Baba Sultân nâhiye-i Kandıri tâbi'-i Üsküdar

Nişân oldur ki Nâib Mehmed mektub gönderüp meremmem olan Hüseyin fevt olmağla râfi' Ali'ye nîm akçe ile verilmek recasına arz eylemeğın tevcih olunup yazılmışdır. Fî evâil-i Ş sene 66 [26.05-03.06.1656]

VESİKA NO: 181 / BOA. MAD, No: 553, s. 24

Döşek-i kadirğa: 23 / Kıymet: 110

Ser-sütûn-ı paşa: 3 / Kıymet: 240

Dîvan _____ 1

Menâyim nâm-ı diğêr Turaç

Karye-i Kara Turaç

Neferen: 35

Karye-i Çal

Neferen: -

Yekûn _____

Neferen

40

02 Amel-i mande

38

02 K

36

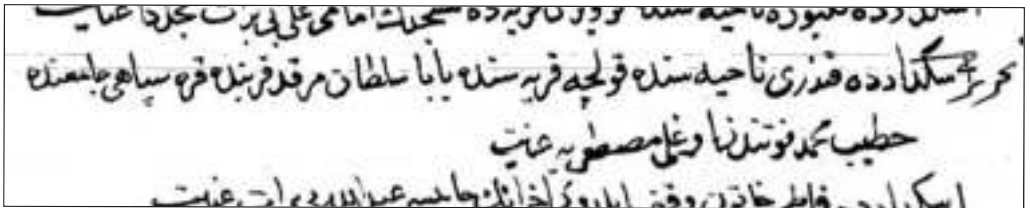
01 Neferen - Meremmâtî

35 Neferen - Re'âyâ

13 Ş 1088/11.10.1677

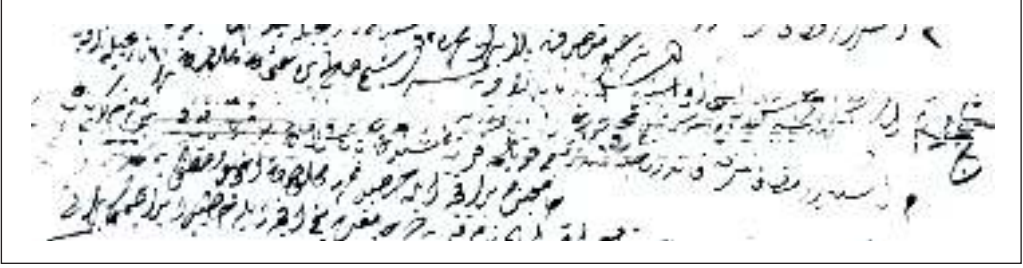

VESİKA NO: 182 / VGM_DEFTER_01067, s. 12

Üsküdar'da Kandırı nahiyesinde Kolça karyesinde Baba Sultan merkadi kurbünde Kara Sipahi camiinde hatib Mehmed. 1 M 1134 [22.10.1721]

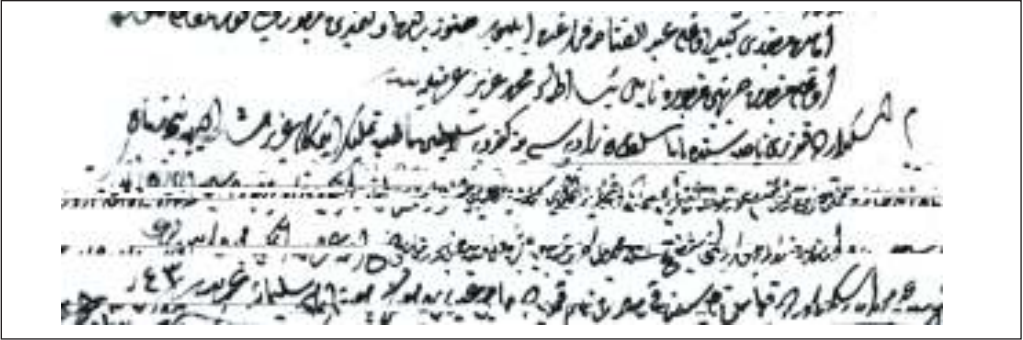
VESİKA NO: 183 / VGM_DEFTER_01063, s. 9

Kandırı nahiyesinde Koyluca karyesinde Baba Sultan merkad-i şerifi kurbünde Kara Sipahi câmi'inin bir akçe ile hitâbeti Mehmed mahlûlünden oğlu Mustafa'ya tecdiden R sene 1136 [1723/1724]

VESİKA NO: 184 / VGM_DEFTER_01063, s. 7

Üsküdar'da Kandırı nahiyesinde Baba Sultan zâviyesi yine kendüye selâtin-i mâziye temlik etmekle aziz-i müşârün-ileyh nice zaman mutasarıf olmağla mürûr-ı zaman ile hâlî ve harab olup sipahiler öşr resmin ahz etmeğın zâviye-i mezbûresin âbâdan etmek üzere zâviyedârlığı Şeyh Hasan'a müceddeden tevcih bâbında nahiye-i mezbûr nâibi arz etmeğın müceddeden buyruldu.

L 1148 [Şubat 1735]

VESIKA NO: 185/2, BOA, A. {DVNSAHK.İS.d..., No: 4, s. 49

VESİKA NO: 185, BOA, A.{DVNSAHK.İS.d..., No: 4, s. 48-49

1) Üsküdar nâibine hüküm ki
 2) Sen ki Üsküdar nâibi mevlânâ Abdullah zîde ilmuhûsun mektub gönderüp Boğazkesen Kal'ası müstahfızlarından Mehmed veled-i Mahmud nâm 3) müstahfız ve erbâb-ı timardan İsmail ve Halil ve İbrahim ve Mehmed veledân-ı Mustafa sipahiler Üsküdar muzâfâtından 4) Kandıra nâhiyesinde Turaçlı nâm karye iştirâken timarları mülhakâtından olmağla mezbûrlar Üsküdar'da meclis-i şer' de 5) Derviş Baba nâm zâviye hâlî ve harabdur deyü Askerî tarafından beratla altmış sekiz Rebülevvelinde [Aralık 1657] tevcih ve zâviyedâr 6) nasb olunan Hasan nâm kimesne ile terâfûlarında mezbûr Hasan'ın zâviye arazisi İznikmid nâhiyesinde iken Kandıra 7) nâhiyesinde sâlifü'z-zikr Turaçlı karyesi arazisine müdahale ve hilâf-ı Defter-i Hâkânî öşrlerin ahz 8) ve der anbar ve yedinde olan senedâta ba'de'n-nazar kasr-ı yedine ve makbuzu olan öşrü taraflarına 9) teslimine tenbih olunmak için istid'â ve mezbûr Hasan karye-i mezbûre arazisinden öşr kabzını ve arazi-i 10) merkûm kadîmden berü mezbûrların timarları tarafından ta'sir olunageldiğın ikrar lâkin Defter-i Hâkânî'de zaviye-i 11) mezbûrenin arazisi muayyen hudud ile mahdud olup ve zâviye-i mezkûre arazisi timarları karyelerinden 12) olan Turaçlı karyesi hududu dahilinde bulunmağla ta'sir etmişimdir deyü sûret-i defter ibraz edüp 13) lâkin zâviye-i mezkûre İznikmid nâhiyesinde Örcünlü karyesinde olduğu musarrah olunmağla senedine nazar ile 14) i'tirâfı üzere kadîme ve istishâb-ı hâle i'tibar ile mezbûr Hasan'ın Kandıra nâhiyesinde olan araziye 15) bir vechile ta'arruz iktiza etmediği nümâyân oldukda Defter-i Hâkânîde zâviye-i mezbûre arazisi İznikmid 16) nâhiyesinde Örcünlü karyesinden olmak üzere mestûr iken mücerred yedinde olan Askerî berâtında Kandıra'da kâin 17) Derviş Baba Zâviyesi deyü zikr olmağla Defter-i Hâkânî'ye mugayir arazi-i mezbûre Kandıra nâhiyesinden 18) teftiş olunmak iktiza etmeyüp öşr kabzı fuzûlî olduğu zâhir oldukda mezbûr Hasan cevabında Kandıra 19) nâhiyesi Kocaeli sancağında olmağla Defter-i Hâkânîde İznikmid nâhiyesi deyü zikr olunur ol vechile Kandıra nâhiyesinde 20) olan arazi-i mezkûreye müdahale ederüm deyü mahallinde şer'le faslolunmak üzere hükm-i hümayûnum verilmek recâsına arz 21) ve Defterhâne-i Âmire'mde mahfûz olan rûznâmçe-i hümayûn ve defter-i icmal ve mufassal ve evkâfa müracaat oldukda Kandıra

nâhiyesine tâbi' 22) neferât ile karye-i Yaraşlu ve hâsılı tahtında resm-i çift ve hinta yekûn ma'a gayrihi iki bin iki yüz akçe yazı ile defter-i 23) mufassalda muharrir kelemiyle tahrir ve defter-i icmalde Boğazkesen Kal'ası müstahfızânına mahsus bir gedik timar ve beratlu kaydı 24) Tersâne-i Âmirem tarafından olup ve yine neferât ile karye-i Turaçlu ve hâsılı tahtında resm-i çift ve hinta yekûn ma'a 25) gayrihâ ile [iki] bin akçe yazı ile defter-i mufassalda muharrir kelemiyle tahrir ve defter-i icmalde İznik nâhiyesine tâbi' Kakıç 26) nâm karye ve gayrihâ ile birikdirilüp altı bin akçe ber icmal ve icmal-i mezbûr tamamen mezbûrûn İsmail ve Halil 27) ve İbrahim ve Mehmed veledân-ı Mustafa'nın iştirâken kayıtlarında olup ve İznikmid nahiyesine tâbi' mülk zâviye kıdve-i 28) erbâbü's-salâh Ali Dede bin Dede Bey halife-i hazret-i Şeyh Emîr kıddise sırruhu deyü yazıldığı mahalde neferât ve haricden 29) Solak İbrahim [ve] Abdullah ve dört nefer-i sâir ile karye-i Örcünlü ve hâsılı tahtında resm-i çift ve hinta 30) yekûn ma'a gayrihâ bin üç yüz akçe yazı ve kurâ-i sâire ile defter-i mufassalda muharrir kelemiyle tahrir olunup kutbü'l-31) ârifin Şeyh Abdülmecid Sivâsî hulefâsından Hasan Dede zîde salâhuhû Südde-i sa'âdetime gelüp Kocaeli 32) sancağında İznikmid nâhiyesinde Örcünlü nâm karyede merhûm ve mağfûrun leh Sultan Mehmed Hân zamanında kerâmeti 33) zâhir olan Derviş Baba kudde sırruhü'l-azîz karye-i mezbûrede Salarvîrânı demekle ma'rûf 34) yerde bir zâviye ve bir hamamcık ve evler binâ ve bağlar gars edüp sâhib-i arzdan tapu ile alup 35) kûhîden ihyâ edüp her ne olur ise sâhib-i arza mukâta'a vaz' olunup ba'dehu merhûm ve mağfûrun leh Sultan 36) Bâyezid Hân tâbe serâhuya arz olundukda makbul tutup hudud ve sınırı ile Derviş Baba'ya 37) temlik edüp ve defter-i mufassal-ı atıkde dahi Baba Sultan Zâviyesi nâmıyla kayd olunup ve bazı sınırında nizâ olunup 38) bazı kimesneler temlîken eşcâr gars edüp ve karye-i mezbûre sipahisi dahl etmekle ol diyârın müsinn ve ihtiyarlarından 39) teftiş olunup görüldükde karye-i mezbûre sınırında vâki' kibleten Civan Nalband Deresi'ne ve şimalen Yolcu Yolu'na 40) ve andan Sarıyar ve andan Öksüzce Deresi'ne varınca içinde olan hadâik ve kürüm ve kestanelik ve 41) cem'an Solak Tarlası demekle ma'rûf yerler zâviyenin olduğu sicill ve hüccet olduğu serîr-i 42) a'lâya telhis olundukda defter-i evkâfa vech-i meşrûh üzre kayd olunmak bâbında hatt-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûn mücebince defter-i evkâf ve mufassala tafsîlen vârid olan hatt-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûn 43) mücebince bin kırk senesi 44) Cemâziyelevvel'inde

[Aralık 1630] Zâviye-i Baba Sultan kuddise sırruhü'l-azîz deyü tevki'î kalemiyle defter-i evkâfa kayd ve mufassalı 45) mahalline Baba Sultan yerlerinde fî sene otuz deyü şerh verilüp ve ba'dehû zâviye-i mezbûrenin mahalli bin 46) elli üç senesinde tevki'î kalemiyle havass-ı hümâyûna tashih olunup bu takdirce terefeynin nâhiyeleri başka 47) başka olup ve nâhiye-i mezbûreler birbirlerine mülâsık olmayup ve karye-i mezbûrûnun beynlerini kat' eder 48) âhar karye arazisi olduğu halde Baba Sultan Zâviyesi mutasarrıflarının alâkaları olmamak iktiza 49) eyledikde bi'l-fi'l defter emîni Halil dâme mecduhû arz ve defter emîni ve sen ki mevlânâ-yı mumâ-ileyhsin senin 50) arz ve i'lâmınız mücebince mahallinde ma'rifet-i şer'le görülüp ber-müceb-i 51) Defter-i Hâkânî ta'allül ve nizâ etdirilmeyüp hakikat-ı hal alâ vukû'ihî arz olunmasıçün mahalline havâle ile emr-i 52) şerîfüm tahrîri bâbında bi'l-fi'l reisülküttâbım olan Hamza Hamid dâme mecduhû i'lâm etmeğin i'lâmı 53) mücebince amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki

Fî evâsıt-ı Ra sene 1169 [15-24.12.1755]

Boğazkesen (Rumeli) Hisarı

VESİKA NO: 186, BOA, A.{DVNSAHK.İS.d..., No: 4, s. 48-49

-) İznikmid kâdisına ve Kandırı nâibine hüküm ki:
- 2) Hüseyin zîde kadruhû gelüp Kocaeli sancağında İznikmid nahiyesinde Örcünlü nâm karyede merhûm ve mağfûrun leh Sultân 3) Mehmed Hân zamanında kerâmeti zâhir olan Derviş Baba kaddesallahu sırruhü'l-azîz Salarvîrânı demekle ma'rûf yerde 3) bir zâviye ve bir hamam ve evler binâ ve bağlar gars ve sâhib-i arzdan tapu ile alup kûhîden ihya edüp her sene otuz 4) akçe sâhib-i arza mukâta'a vaz' olunup ba'de merhûm ve mağfûrun leh Sultân Bâyezid Hân tâbe serâhu hudud ve sınırıyla 5) Derviş Baba'ya temlik edüp berât verilüp ve defter-i mufassal-ı atıkde dahi Baba Sultân Zâviyesi nâmıyla kayd olunup 7) nice zaman mutasarrıf olup lâkin defter-i evkâfa sehven kayd olunmayup ve ba'de sınırında nizâ' olunup ba'zı kimesneler 8) temellüken eşcâr gars edüp ve karye-i mezbûr sipâhisi dahl etmeğın ol diyârın müsinn ve ehl-i vukûf kimesnelerinden 9) teftiş olunup görüldükde karye-i mezbûre sınırında vâki' kıbleten Civan Nalband Hasan Deresi ve şimalden Yolcu Yolu'na ve andan 10) Sarıyar ve andan Öksüzce Deresi'ne varınca içinde olan hadâik ve kürüm ve kestanelik ve kürümü cem'an 11) Solak Tarlası demekle ma'rûf tarla zâviye-i mezbûrenin olduğu tescil ve hüccet olduğu telhis olundukda defter-i evkâfa 12) kayd olunmak bâbında hatt-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûn sâdır olmağla defter-i evkâfa bin kırk tarihinde mufassalda tevki'î 13) kalemiyle kayd ve defter-i mufassalın mahalline dahi Baba Sultan yerlerinde fî otuz deyü şerh verilüp ve Örcünlü karyesi mülk-i Zâviye-i 14) Ali Dede bin Dede Bey halîfe-i hazret-i Şeyh Emîr kuddise sırruh mukayyed olmağla zâviye-i mezbûre bin elli üç tarihinde 15) tevki'î kalemiyle havass-ı hümayûna tashih ve Kandırı nahiyesine tâbi' Turaçlu nâm karye dahi iki bin akçe yazu ile 16) tahrir ve İznik nahiyesinde Kakıç nâm karye ve gayriden altı bin akçe timara ber-vech-i iştirak mutasarrıf İsmail ve İbrahim 17) ve Mehmed veledân-ı Mustafa'nın kayıdlarında olduğu Defter-i Hâkânî'de mukayyed ve mumâ-ileyh Hasan ve Derviş Baba Sultan Zâviyesi'ne 18) bi'l-fi'l berât-ı âlî ile mutasarrıf olmağla zıkr olunan Örcünlü karyesinde Salarvîrânı demekle ma'rûf 19) yerde hudûd-ı mezkûr içinde olan hadâik ve kürüm ve kestanelik ve Solak Tarlası 20) ber-mûceb-i Defter-i Hâkânî zabt

ve âid olduğu kânun ve defter mücebince ahz ü kabz murâd eyledikde ahzdan [âhardan] bir vechile 21) dahl olunmak icab etmez iken mezkûrân İsmail ve Halil ve İbrahim ve Mehmed veledân-ı Mustafa timarları karyesi olan 22) Turaçlı karyesini zabta kanaat etmeyüp İznikmid nahiyesi Kandırı nâhiyesi mülâsık olmayup mezbûr Örcünlü karyesiyle 23) Turaçlı sınırı beyninde âhar karye olmadığından Örcünlü karyesinde Salarvîrânı demekle ma'rûf yerde hudûd ile 24) mahdûd hadâik ve kürüm ve kestanelik ve Solak Tarlasını alan mahallinde mevcut ve hâlâ ismi ile tesmiye nisbet olunup 25) mecmû'unun alâkaları yoğiken bir takdir ile Turaçlı karyesi arazisi ma'an zabt ve hâlâ iddi'â olunup 26) zabt murâd eyledikde bizim timarımız karyesi Kandırı nahiyesinde ve havass-ı hümayûna tashih olunan Örcünlü karyesi İznikmid nahiyesinde 27) olmağla Derviş Baba Sultan Zâviyesi'ne tahrir olunan hudud ile mahdûd hadâik ve kürüm ve kestanelik ve Solak Tarla 28) sı bu değildir bizim timarımız mülhakâtından olan Turaçlı karyesidir deyü hilâf-ı Defter-i Hâkânî ta'addî ve muhâlefet üzere oldukların 29) bildirüp mezbûrların ol vechile zâhir olan ta'addîleri men' ve def' ve ber-müceb-i Defter-i Hâkânî Derviş Baba Sultan Zâ-

viyesi 30) tarafından kendüye zabt ve gadr olan kânun ve defter mücebince ahz ü kabz etdirilmeyüp ta'addî ve muhâlefet etdirilmemek bâbında emr-i 31) şerîf reca ve Defterhâne-i Âmire'mde mahfuz olan rûznâmçe-i hümayûnum ve defter-i icmal ve mufassal ve defter-i evkâfa muracaat 32) olundukda İznikmid nahiyesine tâbi' mülk-i zâviye-i kıdve-i erbâbü's-salâh Ali Dede bin Dede Beğ hulefâ-yı hazret-i Şeyh Emîr kuddise sırruh 33) deyü yazıldığı mahalde neferât ve haricden Solak İbrahim ve Abdullah ve dört neferât-ı sâire ile karye-i Örcünlü 34) ~~nâm karyede~~ ve tahtında resm-i çift ve hinta yekûn ma'a gayrihâ bin üç yüz akçe yazı ve kurâ-i sâire ile defter-i 35) mufassalda muharrir kalemiyle tahrir olunup ve kutbü'l-ârifîn Şeyh Abdülmecid Sivâsî hulefâsından Hasan Dede zîde salâhuhû 36) Südde-i sa'âdetime gelüp Kocaeli sancağında İznikmid nahiyesinde Örcünlü nâm karyede merhûm ve mağfûrun leh Sultan Mehmed Hân zamanında 37) kerameti zâhir olan Derviş Baba kuddise sırruhü'l-azîz karye-i mezbûrede Salarvîrânı demekle ma'rûf yerde zâviye ve bir 38) hamamcık ve evler bina ve bağlar gars edüp sâhib-i arzdan tapu ile alup kûhîden ihyâ edüp her sene otuz akçe 39) mukata'a vaz' olunup merhûm Sultan

Bâyezid Hân tâbe serâhuya arz olundukda makbul tutup hudûdu ve sınıruyla Deriş Baba'ya 40) temlik edüp defter-i mufassal-ı atikde dahi Baba Sultân Zâviyesi nâmıyla kayd olunup ve ba'de sınırında nizâ' olunup ve ba'zı kimesneler 41) temellüken eşcâr gars edüp ve karye-i mezbûre sipahisi dahi dahl etmekle ol diyârın müsinn ve ihtiyarlarından teftiş 42) olunup görüldükde karye-i mezbûre sınırında vâki' kıbleten Civan Nalband Hasan Deresi'ne ve şimâlen Yolcu Yolu'na ve andan Sarıyar 43) ve andan Öksüzce Deresi'ne ve cem'an Solak tarlası 44) demekle ma'rûf tarla zâviyenin olduğu sicill ve hüccet olunduğu pâye-i serîr-i a'lâya telhis olundukda defter-i evkâfa 45) vech-i meşrûh üzre kayd olunmak bâbında hatt-ı hümayûn-ı sa'âdet- makrûnum mücebince bin kırk senesi Cemâziyelevvelinde vârid 46) olan emr-i şerîf mantûku üzre Zaviye-i Baba Sultan kudise sırruhü'l-azîz deyü tevki'î kalemiyle defter-i evkâfa 47) kayd ve mufassalı mahalline Baba [Sultan] yerlerinde fî sene otuz deyü şerh verilüp ve ba'de zâviye-i mezbûrun mahalli bin elli üç senesinde 48) tevki'î kalemiyle havass-ı hümayûna tashih olunup ve Kandırı nâhiyesine tâbi' neferât ve Turaçlı ve hâsılı tahtında 49) resm-i çift ve hinta yekûn

ma'a gayrihâ ile akçe yazı ile defter-i mufassala muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâl ve 50) İznik nahiyesine tâbi' Kakıç nâm karye ve gayruhû ile birikdirilüp altı bin akçe ber-icmâl ve icmâl-i mezbûr tamamen 51) İsmail ve Halil ve İbrahim ve Mehmed veledân-ı Mustafa'nın berât-ı şerîfimle iştirâken üzerlerinde olmağın bu takdirce ber-müceb-i emr ü fermân 52) ... olup ve bâlâda tahrir olduğu üzere nâhiyeler birbirlerine mülâsık olmayup karyetan-i mezkûretânın beynlerini kat' eder âhar karye arâzisi 53) olduğu halde merkûmûnun ... müdahaleleri iktiza etmeyüp Salarvîrânı demekle ma'rûf tarla evkâf-ı merkûm dahilinde 54) olan arâzi ve Solak Tarlası demekle ma'ûf tarla Baba Sultân Zâviyesi'nin bâberât-ı hümayûn mutasarıfları tarafından zabtı 55) iktizâ eylediğün bi'l-fi'l Defter Emîni Halil dâme mecduhû arz ve mumâileyhin arzı mücebince husûs-ı mezbûr mahallinde şer'le görölüp hakikat-i hâl 56) alâ vukû'ihî arz ve i'lâm olunmak emr-i şerîf tahrîri bâbında bi'l-fi'l reîsü'l-küttâb Hamza Hamid dâme mecduhû i'lâm etmeğün 57) i'lâm mücebince amel olunmak içün yazılmışdur. Fî evâhir-i Ra sene 169 [25.12-03.01-1756

VESİKA NO: 187, BOA, A.{DVNSAHK.İS.d... No: 4, s. 73-74

1) Kandıra nahiyesi nâibine hüküm:
 2) Boğazkesen Kal'ası müstahfızlarından Mehmed veled-i Mahmud nâm müstahfız ile erbâb-ı timardan İsmail ve Halil ve İbrahim ve Mehmed veledân-ı 3) Mustafa nâm sipahiler Üsküdar kazâsı muzâfâtından Kandıra nahiyesinde Turaçlı nâm karyemizin timarları 4) mülhakâtından olmağla Derviş Baba nâm zâviye hâlî ve harâbdır deyü Askerî berâtıyla zâviyedâr nasb olunan Hasan nâm kimesne 5) karye-i mezbûre arâzisine hilâf-ı Defter-i Hâkânî ve fuzûlî müdâhale ve a'şârın ahz etmekle bundan akdem Üsküdar nâibi 6) huzûrunda terâfu'-i şer' olduklarından karye-i mezbûr Kandıra nahiyesinde zâviye-i mezbûr İznikmid nahiyesinde olduğu Defter-i 7) Hâkânî'de musarrah olduğuna binâen husûs-ı mezbûr mahallinde şer'ile fasl olunmasıçün Üsküdar nâibi bundan akdem arz 8) ve Defterhâne-i Âmirem' de mahfûz rûznâmçe-i hümâyûn ve defter-i icmâl ve mufassal ve evkâfa mürâca'at olundukda Kandıra nâihyesine 9) tâbi' neferât ile Yaraşlı hâsılı tahtında resm-i çift ve hinta yekûn ma'a gayrihi iki bin iki yüz akçe yazı ile defter-i 10) mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde Boğazkesen Kal'ası

müstahfızlarına mahsûs bir gedik timar ve beratlu kaydı Tersâne-i Âmirem 11) tarafından olup ve yine neferât ile karye-i Turaçlı ve hâsılı tahtında resm-i çift ve hinta yekûn ma'a gayrihi iki bin akçe yazı ile 12) defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde İznik nahiyesine tâbi' Kakıç nâm karye ve gayruhû ile birikdirilüp altı bin akçe 13) bericmâl ve icmâl-i mezbûr tamâmen mezbûrûn İsmail ve Halil ve İbrahim ve Mehmed veledân-ı Mustafa'nın iştirâken kayıtlarında olup 14) ve İznikmid nahiyesine tâbi' mülk zâviye-i mezbûre Ali Dede bin Dede Bey halife-i hazret-i Şeyh Emîr kuddise sırruh 15) deyü yazıldığı mahalde neferât ve hâricden Solak İbrahim [ve] Abdullah ve dört nefer-i sâire ile karye-i Örcünlü ve hâsılı tahtında 16) resm-i çift ve hinta yekûn ma'a gayrihi bin üç yüz akçe yazı ile kurâ-i sâire ile defter-i mufassalda muharrir kalemiyle tahrir olunup 17) kutbü'l-ârifîn Şeyh Abdülmecid Sivâsî hulefâsından Hasan Dede zîde salâhuhû Südde-i sa'âdete gelüp Kocaeli sancağında İznikmid 18) nahiyesinde Örcünlü nâm karyede merhûm ve mağfûrun leh Sultân Mehmed Hân zamanında kerâmeti zâhir olan Derviş Baba kuddise sırruhü'l-azîz 19) karye-i mezbû-

rede Salarvîrânı demekle ma'rûf yerde bir zâviye ve bir hamamcık ve evler binâ ve bağlar gars edüp cânib-i arzdan tapu ile 20) alup kûhîden ihyâ edüp her ne olur ise sâhib-i arzına mukâta'a vaz' olunup ba'de merhûm ve mağfûrun leh Sultân Bâyezid Hân 21) tâbe serâhuya arz olundukda makbûl tutub hudud ve sınuru ile Derviş Baba'ya temlik edüp ve defter-i mufassal-ı atîkde 22) Derviş Baba Sultân Zâviyesi nâmıyla kayd olunup ba'de sınırında nizâ' olunup ba'zı kimesneler temellüken eşcâr gars edüp 23) ve karye-i mezbûre sipahisi dahl etmekle ol diyârın müsinn ve ihtiyârlarından teftiş olunup görüldükde karye-i mezbûre sınırında 24) vâki' kible[ten] Civan Nalband Deresi'ne ve şimâlen Yolcu Yolu'na ve andan Sarıyar ve andan Öksüzce Deresi'ne varınca içinde olan 25) hadâik ve kürüm ve kestanelik ve cem'an Solak Tarlası demekle ma'rûf yerler zâviyenin olduğu sicill ve hüccet olunup pâye-i 26) serîr-i a'lâya telhis olundukda defter-i evkâfa vech-i meşrûh üzere kayd olunmak bâbında vârid olan hatt-ı hümâyûn mücebince bin kırk 27) senesi Cumâde'l-ülâsında Zâviye-i Baba Sultan kuddise sirruhü'l-azîz deyü tevki'î kalemiyle kayd ve mufassalı mahalline Baba Sultân yerlerine fî sene 28) otuz deyü

şerh verilüp ve ba'de zâviye-i mezbûrenin mahalli bin elli üç senesinde tevki'î kalemiyle havass-ı hümâyûna tashih olunup 29) bu takdirce tarafeyn nâhiyeleri başka başka olup nâhiye-i mezbûreler birbirlerine mülâsik olmayup ve karye-i mezbûrenin beynlerini 30) kat' eder âhar karye arazisi olduğu halde Baba Sultân Zâviyesi mutasarrıflarının alâkaları olmamak iktizâ ederken bi'l-fi'l 31) defter emîni Halil dâme mecduhû arz ve defter emîni ve Üsküdar nâibi arz ve i'lâmları mücebince mahallinde ma'rifet-i şer'le görülüp 32) ber-müceb-i Defter-i Hâkânî faysal verilüp hilâf-ı Defter-i Hâkânî ta'allül ve nizâ' etdirilmeyüp hakikat-ı hâl alâ vukû'ihî 33) arz olunmasıçün re'îsü'l-küttâb-ı sâbık i'lâm ve i'lâmı mücebince amel olunmak için Üsküdar nâibine hitâben işbu 34) sene-i mübâreke evâsıt-ı Rebûlevvelinde sâdır olan emri âlîye istinâden taraf-ı şer'den irsâl olunan müderrisînden Ali zîde ilmuhû 35) Kandırı nahiyesi mahkemesine varup sen ki Kandırı nâibi mevlânâ Hüseyin zîde ilmuhûsun senin ile ma'an akd-ı meclisi şer'-i şerîf 36) etdikde müstahfız-ı merkûm Mehmed bin Mahmud meclisi ma'kûd-ı mezkûrda zâviyedâr-ı merkûm Hasan tarafından sâbiti'l-vekilesi 37) Tahtacızâde Ali Ağa demekle ma'rûf ki-

mesne mahzarında zikr olunan Kandıra nâhiyesinde Turaçlı karyesince mustahfız 38) olduğum gedik timarım karyesi mülhakâtından lâkin müvekkil-i merkûm Hasan altmış sekiz senesi Rebûlevvelinde zâviyedâr nasb 39) olunmağla karyesi mezbûrenin arazisine hilâf-ı Defter-i Hâkânî müdâhale ve hâsıl olan öşrünü fuzûlî ahz ve der-anbar 40) eylemiştir deyü ba'de'l-da'vâ ve'l-istintak vekil-i merkûm Ali cevâbında zâviye-i mezbûrenin Örcünlü nâm karye 41) arazisi müstahfız-ı mezbûr Mehmed'in zabtında olan Turaçlı karyesi hudûdunda bulunmağla müvekkil-i mezkûr Hasan zabt ve ta'sîr 42) ve fuzûlî der-anbar eylediğın ikrar ve i'tiraf etdikde tarafeynin yedlerinde olan sûret-i defterlerin nazar olundukda 43) Turaçlı karyesi Kandıra nâhiyesinde müstahfız timarı ve Derviş Baba Zâviyesi arazisi Örcünlü karyesinde İznikmid nahiyesinde 44) mümtaz ve mu'ayyen olmağla tarafeynin nâhiyeleri başka başka olup ve zikr olunan iki nâhiye birbirine mülâsık olmayup bu'du 45) on üç saat mesâfe ve beynlerini kat'eder âhar timarlar karyeleri olmağla zâviyedâr-ı müvekkil merkûm Hasan Kandıra 46) nahiyesine kat'a alâkası olmayup Turaçlı karyesi kadîmden müstahfız-ı merkûm timarı olup otuz seneden müte-

câviz 47) müstahfız merkûm Mehmed zabt ve tasarruf ve ta'sîr edegeldiğın Kandıra nâhiyesinde sâkin e'imme ve hutebâ ve sâdât-ı kirâm ve müsinn 48) ve ihtiyârlardan müseccelü'l-esâmî cemm-i gafîr ve cemm-i kesîr vekil-i merkûm Ali muvâcehelerinde her biri edâ-i şehâdet edüp 49) şehâdetlerü makbul olmağla mücebince fuzûlî ahz edüp der-anbar eylediğı a'sârı reâyâdan vekâleti hasebiyle 50) müstahfız-ı merkûm Mehmed ile şürekâsına teslim ve fîmâ ba'd Turaçlı karyesine müdâhale ve mu'âraza etmemek üzere vekil-i merkûm 51) Ali'ye şer'an tenbih eylediğın nâtik senedini arz etmekle vâki' hâli mevlânâ-yı mumâ-ileyh mahallinde tahrir ve ba'de meclis-i şer'e gelüp 52) alâ vukû'ihî inhâ ve ihbâr etmeğın mezbûr zâviyedâr müvekkil-i merkûm Hasan'ın bî-vech muârazası men' ve def' ve müstahfız-ı 53) merkûm Mehmed yedine emr-i âlî verilmek recâsına vâki' hâlibi'l-iltimas kıdvetü'l-nüv-vâbü'l-müteverri'în hâlâ Üsküdar Kazâsı 54) nâibi mevlânâ Abdullah zîde ilmuhû i'lâm etmeğın mahallinde şer'ile görülüp bî-vech ve hilâf-ı şer' ve kânûn müdâhele 55) etdirilmemek için emr-i şerîf yazılmışdır.

Fî evâsıt-ı C sene 169 [13-22.03.1756]

VESİKA NO: 188, BOA, C.EV, No: 296/15057

Handwritten text in Ottoman Turkish script, including a signature and a date. The text is written in a cursive style on a document with horizontal lines.

Handwritten text in Ottoman Turkish script, appearing to be a formal declaration or a specific part of a legal document. It includes several lines of text with some ink blots.

Handwritten text in Ottoman Turkish script, located at the bottom of the page. It appears to be a concluding statement or a signature block.

Handwritten text in Ottoman Turkish script, possibly a date or a reference number, located in the bottom left corner.

Handwritten text in Ottoman Turkish script, including a signature and a date, located in the bottom right corner.

VESİKA NO: 188, BOA, C.EV, No: 296/15057

1) Der-i devlet-i mekîne arz-ı dâ'î-i kemine medine-i Üsküdar'a muzâfe Kandıri nâhiyesine tâbi' Kumluca nâm karyede vâki' Baba Sultan merkadi kurbünde Kara Sipahi câmi'-i şerifinde yevmî bir akçe vazife ile hatib Osman 2) bin İsmail Halife bilâ veled fevt olup yeri hâlî ve hizmet-i lâzimesi mu'attal kalmağla işbu bâ'is-i arz-ı ubûdiyyet Hüseyin Halife bin Mustafa bendelerini huzûr-ı şe'e celb lede'l-ımtihan olunup 3) her vechile hitâbete lâyıq ve lâyıq ve müstehak olmağla hitabet-i merkûme vazife-i mersûmesiyle müteveffa-yı mezbûrun mahlûlünden Hüseyin Halife bendelerine tevcih ve yedine berât-ı şerif-i âlîşân sadaka ve ihsan buyurulmak 4) recasında pâye-i serir-i a'lâya arz ve i'lâm olundu bâki el-emru li hazreti men lehu'l-emr'indir harrarahû fi'l-yevmi's-sâlis ve aşer min şehr-i Muharremü'l-haram li-sene hamse ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf [29.03.1839]

El-abdü'd-dâ'î li'd-devleti'l-aliyyeti'l-Osmâniyye

Mehmed Râşid el-müvellâ kazâ-i Kandıra ma'a Genceli

SAH

Telhis

1) Arz-ı bendeleridir ki

2) İşbu i'lâm ve derkenarlar nâtik olduğu üzre nezâret-i evkâf-ı hümâyûna mülhak evkâf-dan medine-i Üsküdar'a 3) muzâfe Kandıri nâhiyesine tâbi' Kumluca nâm karyede Kara Sipahi câmi'-i şerifinde yevmî bir akçe vazife 4) ile hitabet ciheti mutasarrıfı Osman bin İsmail Halife'nin bilâ veled mahlûlünden erbab-ı liyâkatdan Hüseyin b. 5) Mustafa Halife'ye bâ-hatt-ı şerif-i şevket-redif-i şâhâne ve bâ-ru'us-ı hümâyûn bi't-tevcih yedine kalemenden şurûtu 6)derciyle iktiza eden berâtı i'ta olunmak bâbında emr ü ferman hazreti men lehül emrindir

İMZA

Kaydı

Bilâ nezâret der nezâret-i evkâf-ı hümâyûn ilhak şüde

Ber-müceb _____ i
defter-i rûznâmçe mülhakât-i evkâf-ı câmi'-i şerif Kara Sipahi der kurb-ı merkad-i
Baba Sultan der karye-i Kumluca tâbi'-i nâhiye-i Kandıri der muzâfat-ı Üsküdar

Osman

Halife ibn-i Berat _____

İsmail sitâde an mahlûl-ı Mehmed bin Süleyman bâ hüccet-i es Seyyid

Hatib Mehmed Nuri Efendi nâib-i nâhiye-i Kandıri ve bâ ru'us-ı hümâyûn

yevm Fî 12 L sene 1239 [10.06.1824]

1

İnha

Vâki' olan tevcihâtı Darbhâne-i âmire müşîri sa'âdetlü atûfetlü paşa
hazretlerinin telhisleriyle bâ ru'us-ı hümâyûn tevcih olunmağı
tevakkuf eder

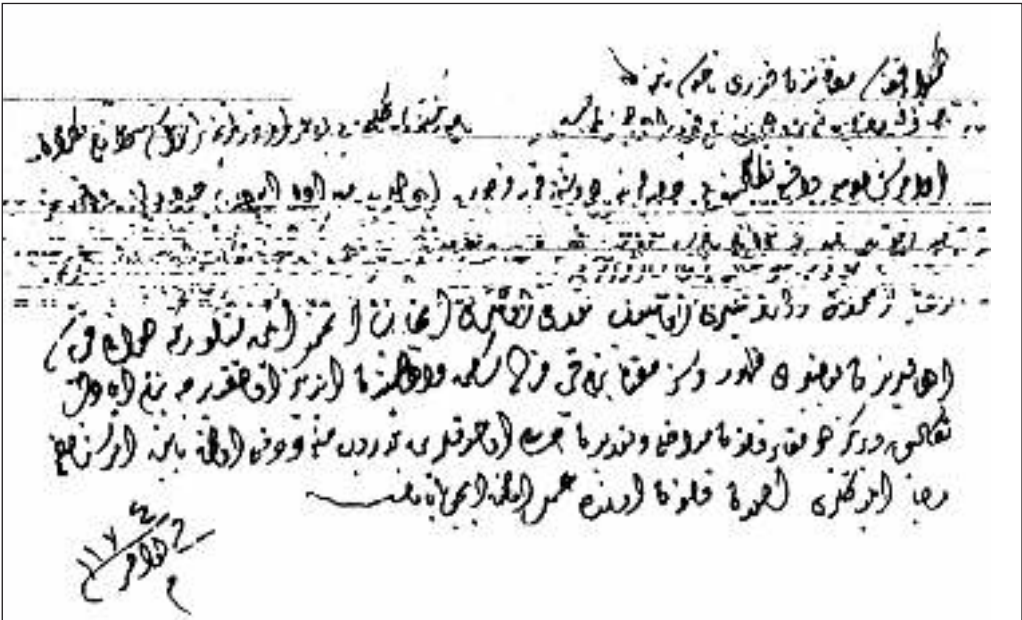
Mührü
mutabıkdır

VESİKA NO: 189 / VGM_DEFTER_01063, s. 21

Üsküdar muzâfâtından Kandıra nahiyesinde Kuyumluca nam karyede Baba Sultan merkadi kurbünde Kara Sipahi câmi‘-i şerîfinde bir akçe ile 1 Şaban 1172 [30.03. 1759]

VESİKA NO: 190 / BOA, A.{DVNSAHK.İS.d... No: 5, s. 263

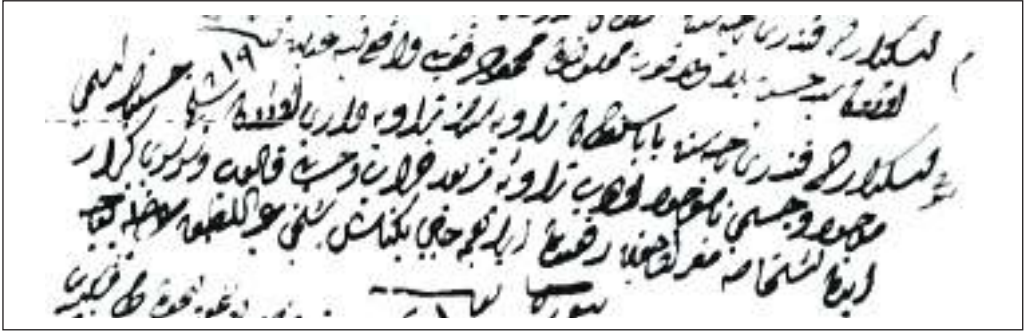

VEŞİKA NO: 190 / BOA, A.{DVNSAHK.İS.d... No: 5, s. 263

1) Üsküdar kazâsı muzâfâtından Kandırı nahiyesi nâibine hüküm ki:
 2) Nâhiye-i mezbûra tâbi‘ Turaç Dîvânı nâm karye ahâlisinden Hüseyin ve ... [boş] nâm kimesneler gelüp bunlar üzerlerine edâsı lâzım gelen 3) evâmir-i şerîfemle vâki‘ tekâlifden hisselerine düşeni karye-i mezbûre ahâlileriyle ma‘an edâ edüp civârlarında vâki‘ yine 4) nâhiye-i mezbûra tâbi‘ Tekye Dîvânı nâm karye toprağında bi'l-fi‘l zabt ve tasarruflarında hâne-i avârıza bağılu tekâlif icâb eder kadîmî 5) re‘âyâ emlâk ve arâzileri olmayup ta‘addî olunmaları icâb etmez iken mezkûr Tekye Dîvânı karyesi 6) ahâlilerinden ba‘zıları zuhûr ve siz mukaddemâ bizüm karyemizde sâkin ve ahâlisinden idinüz ol takdirce bizim ile dahi 7) tekâlif veriniz deyü mugâyir-i kânun mücadele ve ta‘addîden hâlî olmadıkların bildirüp men‘ ve def‘ olunmak bâbında emr-i şerîfim 8) recâ eyledikleri ecilden kânun üzre amel olunmak için yazılmışdır.

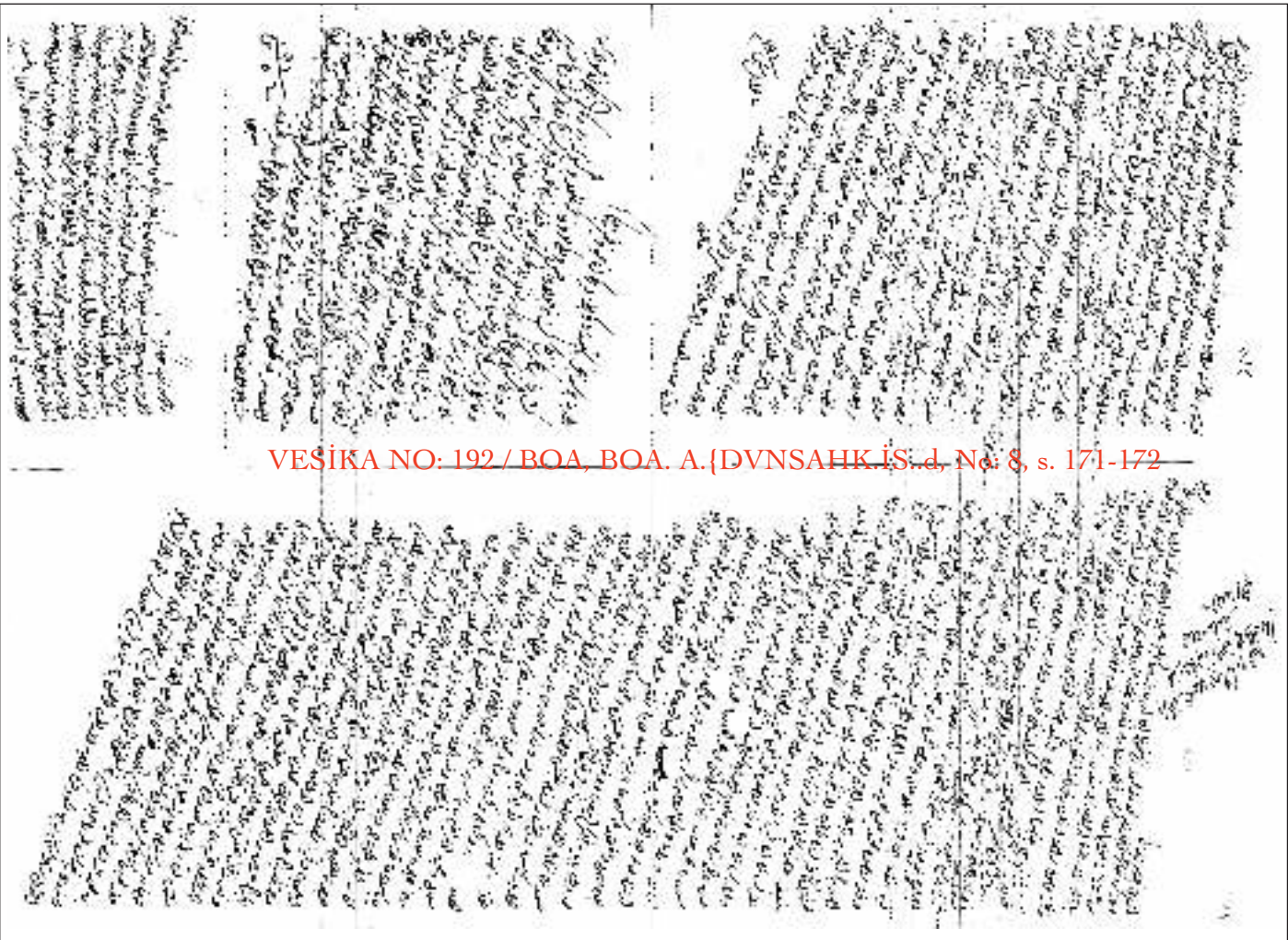
Fî evâhir-i M sene 1174 [2-11.09.1760]

VEŞİKA NO: 191 / VGM_DEFTER_01071, s. 8

Üsküdar'da Kandırı nahiyesinde Baba Sultan zâviyesinin zâviyedârı olan Şeyh Hasan'ın ismi mevcud cismi nâmevcud olup zâviye-i mezbûr harab ve hâlî kalup ve serseri kerrar iden eşhâsa safer olunup ref'inden İbrahim'e Hacı Bektaş Şeyhi Abdüllâtîf arzıyla tevcih.

Safer 190 [Mart 1776]

VESİKA NO: 192 / BOA, BOA. A. {DVNSAHK.IS.d, No: 8, s. 171-172

VESİKA NO: 192 / BOA, BOA. A. {DVNSAHK.İS..d, No: 8, s. 171-172

- 1) Kandıra nahiyesi nâibine hüküm ki: icmâlde Boğazkesen Kal'ası müstahfızla-
 2) Boğazkesen Kal'ası müstahfızlarından rına mahsus bir gedik timar ve berâtlu
 Mehmed veled-i Mahmud nâm müstahfız kaydı Tersâne-i Âmire tarafında olup 11)
 ile erbâb-ı timardan İsmail ve Halil ve İb- ve yine neferât ile karye-i Turaçlu ve hâ-
 rahim ve Mehmed veledân-ı Mustafa nâm sılı tahtında resm-i çift ve hinta yekûn
 sipahiler 3) Südde-i sa'âdetüme arz-ı hâl ma'a gayrihâ iki bin akçe yazı ile 12) ve
 edüp Üsküdar Kazâsı muzâfâtından Kan- defter-i mufassalda muharrir kalemiyle
 dırı nahiyesinde Turaçlu nâm karye işti- tahrir ve defter-i icmâl'de İznik nahiyе-
 rak timarları mülhakâtından olmağla sine tâbi' Kakıç nâm karye ve gayrihi ile
 Derviş 4) Baba'nın zâviye[si] hâlî ve ha- birikdirilüp 13) altı bin akçe ber-icmâl ve
 râbdır deyü Askerî berâtıyla zâviyedâr icmâl-i mezbûr mezbûr tamamen mezbûr-
 nasb olunan Hasan nâm kimesne karye-i ûn İsmail ve Halil ve İbrahim ve Mehmed
 mezbûre arâzisine hilâf-ı Defter-i 5) Hâ- veledân-ı Mustafa'nın 14) iştirâken kayd-
 kânî fuzûlî müdahale ve a'şârını ahz et- larında olup ve İznikmid nahiyesine tâbi'
 mekle bundan akdem Üsküdar nâibi mülk-i zâviye-i mezbûre erbâb-ı salâhdan
 huzûrunda terâfu-i şer' olunduklarında Ali Dede bin Dede Bey 15) halîfe-i haz-
 karye-i 6) mezbûre Kandıra nahiyesinde ret-i Şeyh Emîr kuddise sirruh deyü yazıl-
 ve zâviye-i mezbûre İznikmid nahiyesin- dığı mahalde neferât ve hâricden Solak
 de olduğu Defter-i Hâkânîde musarrah ol- İbrahim [ve] Abdullah dört 16) nefer-i sâi-
 duğuna binâen husûs-ı mezbûr 7) re ile karye-i Örcünlü ve hâsılı tahtında
 mahallinde şer'ile fasl olunmasıçün bun- resm-i çift ve hinta yekûn ma'a gayrihi
 dan akdem Üsküdar nâibi arz ve Defter- bin üç yüz akçe yazı 17) ve kurâ-i sâire
 hâne-i Âmiremde mahfûz rûznâmçe-i ile defter-i mufassalda muharrir kalemiy-
 hümâyûn 8) ve defter-i icmâl ve mufassal le tahrir olunup kutbü'l-ârifîn Şeyh Ab-
 ve defter-i evkâfa müracaat olundukda dülmecid Sivâsî hulefâsından 18) Hasan
 Kandıra Nahiyesi'ne tâbi' neferât ile kar- Dede Südde-i sa'âdete gelüp Kocaeli
 ye-i Yaraşlu ve hâsılı 9) tahtında resm-i sancağında İznikmid nahiyesinde Örcün-
 çift ve hinta yekûn ma'a gayrihi iki bin lü nâm karyede merhûm ve mağfûrun leh
 iki yüz akçe yazı ile defter-i mufassalda 19) Sultan Mehmed Hân zamânında kerâ-
 muharrir kalemiyle tahrir ve defter-i 10) meti zâhir olan Derviş Baba kuddise sır-

ruhü'l-azîz karye-i mezbûrede 20) Salar-vîrânı demekle ma'rûf yerde bir zâviye ve bir hamamcık ve evler binâ ve bağlar gars edüp sâhib-i 21) arzdan tapu ile alup kûhîden ihyâ edüp her ne olur ise sâhib-i arza mukâta'a vaz' olunup 22) ba'de merhûm ve mağfûrun leh Sultân Bâyezid Hân tâbe serâhuya arz olundukda makbul tutup hudut ve sınırı ile 23) Derviş Baba'ya temlik edüp ve defter-i mufassal-ı atıkde dahi Baba Sultan Zâviyesi nâmıyla kayd olunup ve ba'zı 24) sınırında nizâ' olunup ba'zı kimesneler temlikten eşcâr gars edüp ve karye-i mezbûre sipahisi dahl etmekle 25) ol diyârın müsinn ve ihtiyarlarından teftiş olunup görüldükde karye-i mezbûre sınırında vâki' kıbleten Civan 26) Nalband Deresi'ne varınca şimâlen Yolcu Yolu'na ve andan Sarıyar ve andan Öksüzce Deresi'ne varınca içinde 27) olan hadâyık ve kürüm ve kestanelik ve cem'an Solak Tarlası demekle ma'rûf yerler zâviyenin olduğu 28) sicill ve hüccet olduğu pâye-i serîr-i a'lâyâ telhis olundukda defter-i evkâfa vech-i meşrûh üzre kayd olunmak bâbında 29) hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûn mücebince defter-i evkâfa ve mufassala tafsîlen bin kırk senesi Cemâziyelevvelinde Zâviye-i 30) Baba Sultân kuddise sırruhü'l-azîz deyü tevki'î kalemiyle defter-i evkâfa

kayd ve mufassal mahalline Baba Sultan yerlerine 31) fî sene otuz deyü şerh verilüp ba'de hümâyûna tahsis olunup bu takdirce tarafeynün nâhiyeleri başka başka olup nâhiye-i mezbûrlar birbirleriyle mülâsık 33) olmayup ve karye-i mezbûrânın beynlerini kat' eder âhar karye arâzisi olduğu halde Baba Sultan Zâviyesi 34) mutasarrıflarının alâkaları olmamak iktizâ eder iken defter emîni esbâk arz ve defter emîni ve Üsküdar 35) nâibinin arz ve i'lâmı mücebince mahallinde ma'rifet-i şer'le görölüp ber-mûceb-i 36) Defter-i Hâkânî faysal verilüp hilâf-ı Defter-i Hâkânî ta'allül ve nizâ' etdirilmeyüp hakikat-i hâl alâ vukû'ihî arz olunmasıçün mahalline havâle ile 37) emr-i şerîf tahrîri bâbında reis-i küttâb-ı esbâk i'lâm ve i'lâmı mücebince amel olunmak için bin yüz altmış dokuz 38) senesi evâsıt-ı Rebûlevvelinde [15-24.12.1755] Üsküdar nâibine hitâben sâdır olan emr-i şerîfe imtisâlen taraf-ı şer'den irsâl 39) olunan müderrisînden Ali zîde ilmühû Kandırı nahiyesi mahkemesine varup sen ki Kandırı nâibi zîde ilmühû ile ma'an 40) akd-i meclis-i şer'-i şerîf etdikde müstafız-ı merkûm Mehmed bin Mahmud meclis-i ma' kud-ı mezkûr-

da zâviyedâr merkûm Hasan 41) bin Mehmed tarafından sâbitü'l-vekâlesi olan Tahtacızâde Ali Ağa demekle ma'rûf kimesne mahzarında zikr olunan 42) Kandırı nâhiyesi Turaçlı karyesi nice müstahfız olduğu timarım karyesi mülhakâtından iken müvekkil-i merkûm Hasan 43) altmış sekiz senesi Rebûlevvelinde [1754 Aralık] zâviyedâr nasb olunmağla benim timarım karyesi olan sâbıkü'z-zikr Turaçlı 44) karyesi arâzisine müdâhale ve hilâf-ı Defter-i Hâkânî hâsıl olan öşürümü fuzûlî ahz ve der-anbar etmişdür deyü 45) ba'de'd-da'vâ ve'l-istintak vekîl-i merkûm Ali cevâbında zâviyedârının Örcünlü karye arâzisi müstahfız-ı 46) mezbûr Mehmed'in zabtında olan Turaçlı karyesi hudûdunda bulunmamağla müvekkilim mezbûr Hasan zabt ve ta'sîr 47) ve fuzûlî der-anbar eylediğini ikrar ve i'tiraf etdikden sonra tarafeynin yedlerinde olan sûret ve defterlerine 48) nazar olundukda Turaçlı karyesi Kandırı nahiyesinde müstahfız timarı ve Derviş Baba Zâviyesi arazisi 49) Örcünlü karyesinde İznikmid nahiyesinde mümtaz ve mu'ayyen olmağla tarafeynin nâhiyeleri başka başka olup nâhiye-i 50) mezkûrlar birbirlerine mülâsık olmayup bu'du on üç saat mesâfe ve beynlerin kat' eder âhar 51) timarlar karyeleri olmağla zâviyedâr-ı mü-

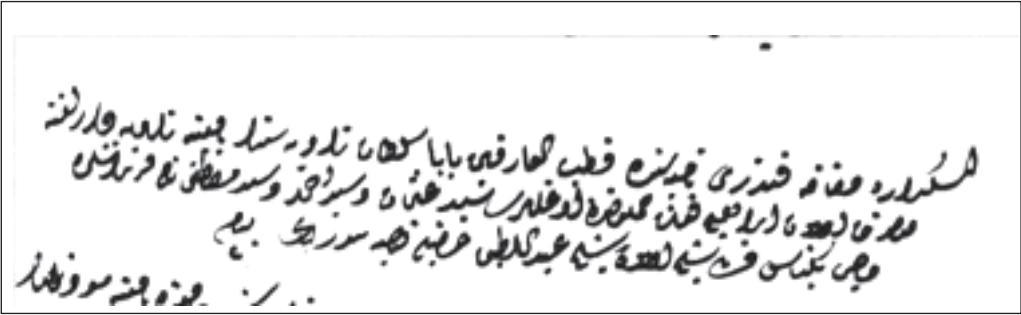
vekkil merkûm Hasan'ın Kandırı nahiyesinde kat'â alâka ve medhali olmayup 52) Turaçlı karyesi kadîmden müstahfız-ı merkûm timarı olup otuz seneden mütecâviz müstahfız-ı merkûm Mehmed bin Mahmud 53) zabt ve ta'sîr edegeldiğini Kandırı nahiyesinde sâkin eimme ve hutebâ ve sâdât-ı kirâm ve müsinn ve ihtiyarlardan 54) müseccelü'l-esâmî cemm-i gafîr ve cemm-i kesîr vekîl-i merkûm Ali muvacehesinde her biri edâ-yı şehâdet ve şehâdetleri 55) makbul olmağın mücebince fuzûlî ahz edüp der-anbar etdiği a'sâr-ı reâyâdan vekâleti hasebiyle müstahfız-ı 56) merkûm Mehmed ile şürekâsına teslim ve fî mâ ba'd Turaçlı karyesine müdâhale ve mu'âraza etmemek üzere vekîl-i 57) merkûm Ali'ye şer'an tenbih edildiğini nâtik sâbık Kandırı nâibi mevlânâ-yı mumâ-ileyh bundan akdem arz ve 58) i'lâm etmekle vâki' hâli mevlâna-yı mumâ-ileyh mahallinde tahrir etmekle meclis-i şer'e gelüp alâ vukû'ihî inhâ ve 59) ihbar etmeğın fî mâ ba'd zâviyedâr müvekkil-i merkûm Hasan'ın bî-vech muârazası men' ve müstahfız-ı merkûm 60) yedine emr-i âlî verilmek recâsına vâki' hâli bi'l-iltimas sâbıkan Üsküdar kazâsı nâibi mevlânâ Abdullah 61) zîde ilmühû i'lâm etmeğın mahallinde şer'ile görölüp bî-vech ve hilâf-ı şer' ve kanun

müdâhale etdirilmemek için 62) bin yüz altmış dokuz senesi evâsıt-ı Cemâziyelâhîrinde [12-21.10.1756] sâdır olan emr-i âlîşânın tahrîri iktizâ eyledikde 63) bildirüp ol bâbda müceddeden emr-i şerîf sudûrunu istid'â-yı arîza etmeleriyle Dîvân-ı Hümâyûn'umda mahfuz kuyûd-ı 64) ahkâma müracaat olundukda vech-i meşrûh üzre tarih-i mezbûrda emr-i âlî verildiği mestûr ve mukayyed bulunmağın 65) mukaddemâ sâdır olan emr-i âlî mûcebince amel olunmak için emr-i âlî yazılmışdır.

Fî evâil-i Ş sene 191 [4-13.09.1777]

Hâletî

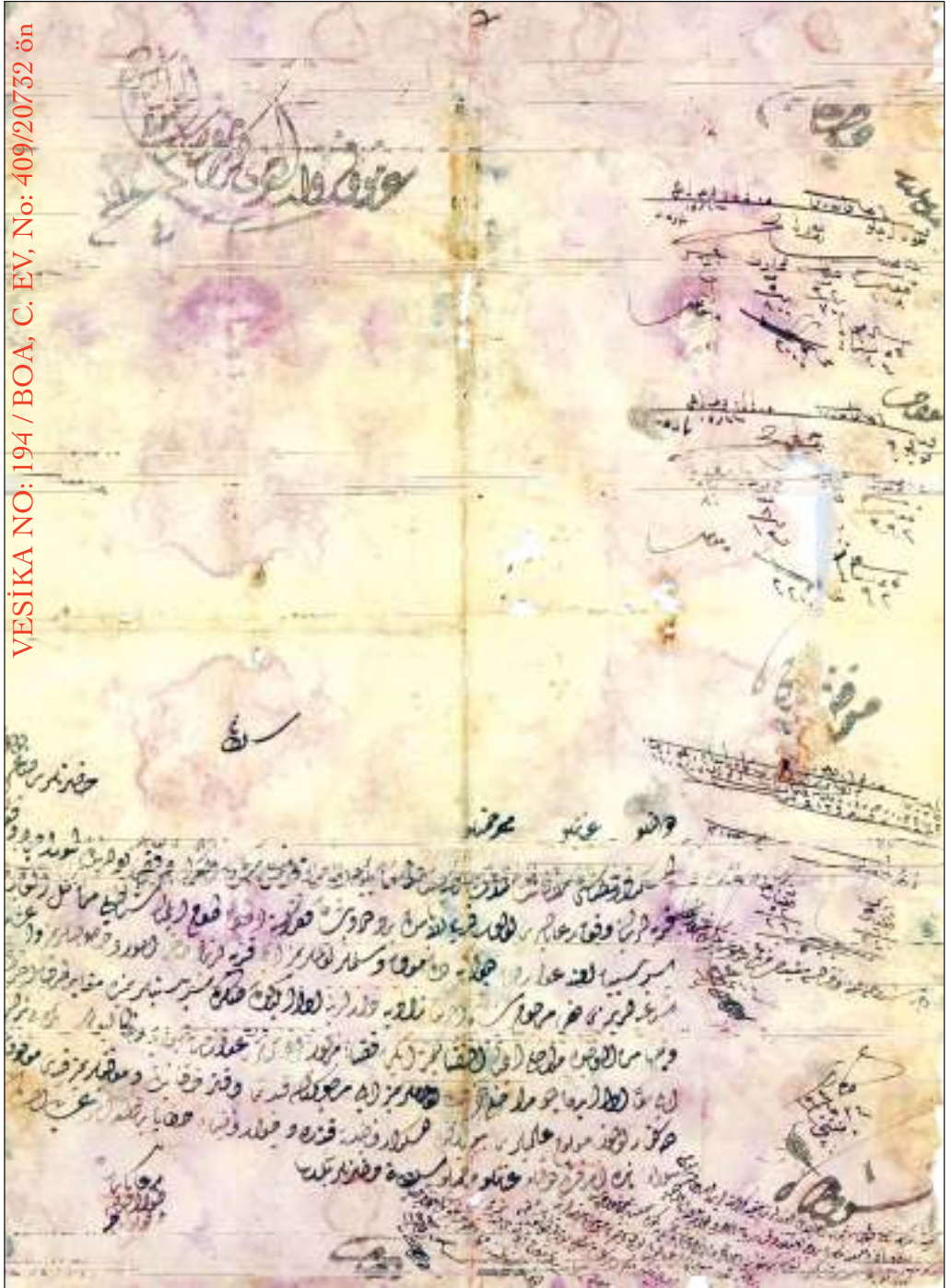
VESİKA NO: 193 / VGM__DEFTER__01071_0001-4, s. 16

Üsküdar'a muzâfe Kandıri nahiyesinde kutbü'l-ârifin Baba Sultan zâviyesinin bâmuayyene zâviyedârlığına mutasarıf olan İbrahim fevt mahlûlünden oğulları Seyyid Osman ve Seyyid Ahmed ve Seyyid Mustafa nam karındaşlara Hacı Bektaş Veli şeyh olan Şeyh Abdüllâtif arzıyla tevcih

20 Şehr-i Zilhicce 193 [09.01.1779]

VESİKA NO: 194 / BOA, C. EV, No: 409/20732 ön

VESİKA NO: 194 / BOA, C. EV, No: 409/20732 ön

İzzetlü Defterdâr Efendi muktezâsını i'lâm eylesün deyü
Buyruldu
 4 C sene 1194 [07.06.1780]

Defterhânesi
Mufassaldan

Nâhiye-i Kandıra
 Karye-i Turaçlı der liva-i Kocaeli tâbi'-i mezbûr
 Neferât: 8

Hâsıl

Resm-i çift: 108
 Hınta/Müd: 32- Akçe: 700
 Mahlût/Müd: 5- Akçe: 800
 Öşr-i meyve: 10
 Bâd-ı hevâ ma'a deştbânî: 84
 Cem'an yekûn: 2000

Nâhiye-i Kandıra
 Karye-i Koyluca der liva-i Kocaeli tâbi'-i mezbûr
 Neferât: 8

Hâsıl

Resm-i çift: 393
 Hınta/Müd: Yırtık
 Mahlût/Müd: 8- Akçe: 130
 Öşr-i ketan: 9
 Bâd-ı hevâ ma'a deştbânî: 92
 Cem'an yekûn: 2200

Ber-vech-i meşrûh defter-i mufassalda mukayyedir fermân devletlü izzetlü sultânım
hazretlerindir. Fî 28 Ca sene 1194 [01.06.1780]

Devletlü inâyetlü merhametlü sultânım hazretleri sağ olsun
 Üsküdar Kazâsı muzâfâtından Kandıra nahiyesinde kâin Baba Sultan kaddesallahu
 sırruhü'l-azîz vakfı kurâlarından Turaçlı ve Koyluca karyelerinin vakıf reâyâları olup
 kadîmü'l-eyyâmdan berü derviştân fukarâsına it'âm-ı tââm eylemek şartıyla min kül

li'l-vücûh serbestiyet üzre avâriz-ı dîvâniyyeden muâf ve müsellemlerimiz ile karyelerinin dahi umûr ve hususlarımız ve a'şâr-ı şer'iyelerimizi dahi merhûm-ı müşârün-ileyhin zâviyedârlarına edâ eyledikten sonra serbestiyetlerimize mugâyır taraf-ı âhardan vechen mine'l-vücûh müdahale eylemek iktizâ etmez iken kazâ-i mezbûr ahâlileri avâriz-ı dîvâniyye ve tekâlif-i sâireyi bizler ile ma'an edâ edin deyü müdahaleden hâlî olmamalarımız ile mercûdur ki kadîmî Defter-i Hâkânî'den ve muâfiyetlerimiz kaydı Muvkûfât'dan derkenâr olunup ma'lûm-ı âlîleri buyuruldukda Üsküdar kâdisına ve Kandıra ve civâr kâdıllara hitâben bir kıt'a emr-i âlî ihsân buyurulmak bâbında emr ü fermân devletlü izzetlü merhametlü sultânım hazretlerindir

Bende

Re'âyâ-yı Turaçlu ve Koyluca

Mevkûfatdan

Nâhiye ————— i

Kandıra der liva-i Kocaeli

Be-cihet ecnas keraste dâdegân bâ-mukabele-i avâriz karye-i mezbûr an tahrir-i vezir-i mükerrerem Osman Paşa el-vâki' der sene 1108 ber-mûceb-i defter-i hazîne-i âmire

Dîvan-ı Duraclu tâbi'-i m[ezbûr]

Ser kemere-i kadırğa

Eygü-i Kadırğa

Kıta'ât

Kıta'ât

60

52

Kıymet

Kıymet

240

260

Cem'an yekûn

500

Vech-i meşrûh üzre defterde mukayyedir fermân devletlü izzetlü sultânım hazretlerindir

Fî 28 Ca sene 1194

İMZA

Şurûtdan

Nâhiye-i mezkûra tâbi' dîvân-ı merkûme ahâlileri üzerlerine mukayyed kerestelerin emr ü defter mûcebince Tersâne-i Âmire tarafından cem'ine me'mura ber-vech-i ocaklık vakt ü zamânıyla edâyı evâmir-i aliyye ile vâride olan tekâlifden emr ü deftere kesr ve noksan gelmemek üzere emlâk ve arâzi ve hâl ve tahammüllerine göre mahalinde cümle muvâcehesinde ber-vech-i ta'dil ma'rifet-i şer'le evâmir ve defteri mûcebince hisselerine isabet edeni edâ eyledikten sonra bilâ fermân hilâf-ı emr tekâlif-i şakka mutâlebe ve sâireden tevakkî ile ta'addî ve rencîde olmamaları şurûtdandır fermân devletlü inâyetlü sultânım hazretlerininidir. Fî 7 C sene 1194 [10.06.1780]

Ber-vech-i meşrûh defter-i mufassalda mukayyedir fermân devletlü izzetlü sultânım hazretlerininidir. Fî 28 Ca sene 1194 [01.06.1780]

VESİKA NO: 1967 BOA, C. EV, No: 20732 arka

VESİKA NO: 195 / BOA, C. EV, No: 20732 arka

***Telhîsi ve Şurûtu mücebince emri tahrir olunmak
Buyruldu***

10 C sene 194 [13.06.1780]

Defterdâr efendiye hülâsa recâ

Defterhânededen recâ

Arz-ı bendeleridir ki

Kocaeli sancağında Kandıra nahiyesinde vâki' Baba Sultan kaddesallahü sırruhü'l-azîz vakfı kurâsından ashâb-ı arzuhâl Turaçlı ve Koyluca nâm karyeler ahâlileri azîz-i müşârün-ileyhin zâviyesinde sâkin ve mütemekkin olan dervişân fukarâsını it'âm eylemek mukâbelesinde avâırız-ı dîvâniyye ve tekâlif-i sâireden muâf ve müsellemler iken kazâ-yı mezbûr ahâlileri taraflarından hilâf-ı şurût avâırız-ı dîvâniyye ve tekâlif-i sâire mütâlebesiyle rencîdeden hâli olmadıklarından bahs ile ba'dezin ahâli-i merkûmenin ber-vech-i muharrer vâki' olan müdâhale ve ta'addileri men' ve def' etdirilmek üzere emr-i şerîf sudûrunu işbu arz-ı halleriyle istid'â ederler derkenâra havâle olundukda Defter-i Hâkânî kaydı Defterhâne-i Âmire'den ve liva-i mezbûrede vâki' mârrü'z-zikr Kandıra nahiyesine tâbi' Turaçlı dîvânî ahâlilerinin avâırzları mukâbili mukayyed olan altmış kıt'a ser-kemere-i kadirga ve elli iki eygü-i kadirga kerestesinin cem'an beş yüz akçe mal-ı mîrîleri olduğu ve nâhiye-i mezkûre tâbi' dîvân-ı merkûm ahâlileri üzerlerine mukayyed kerestelerin emr ve defter mücebince Tersâne-i Âmire tarafından cem'ine memura ber-vech-i ocaklık vakt ü zamânıyla edâ ve evâmîr-i aliyye ile vâride olan tekâlifden emr ve deftere kesr ve noksan gelmemek üzere emlâk ve arazi ve hâl ve tahammüllerine göre mahallinde cümle muvacehesinde ber-vech-i ta'dil ma'rifet-i şer'le olan tevzi' ve defteri mücebince hisselerine isâbet edeni edâ eylediklerinden sonra bilâ fermân tekâlif-i şakka mutâlebesi ve sâir bid'a ve mezâhim ile ta'addî ve rencîde olunmamaları şurûtundan idüğü mevkûfatdan derkenar olunmuşdur ma'lûm-ı devletleri buyuruldukda şurûtu mücebince emr-i şerîf tahrîri bâbında emr ü fermân devletlü sa'âdetlü sultânım hazretlerindedir

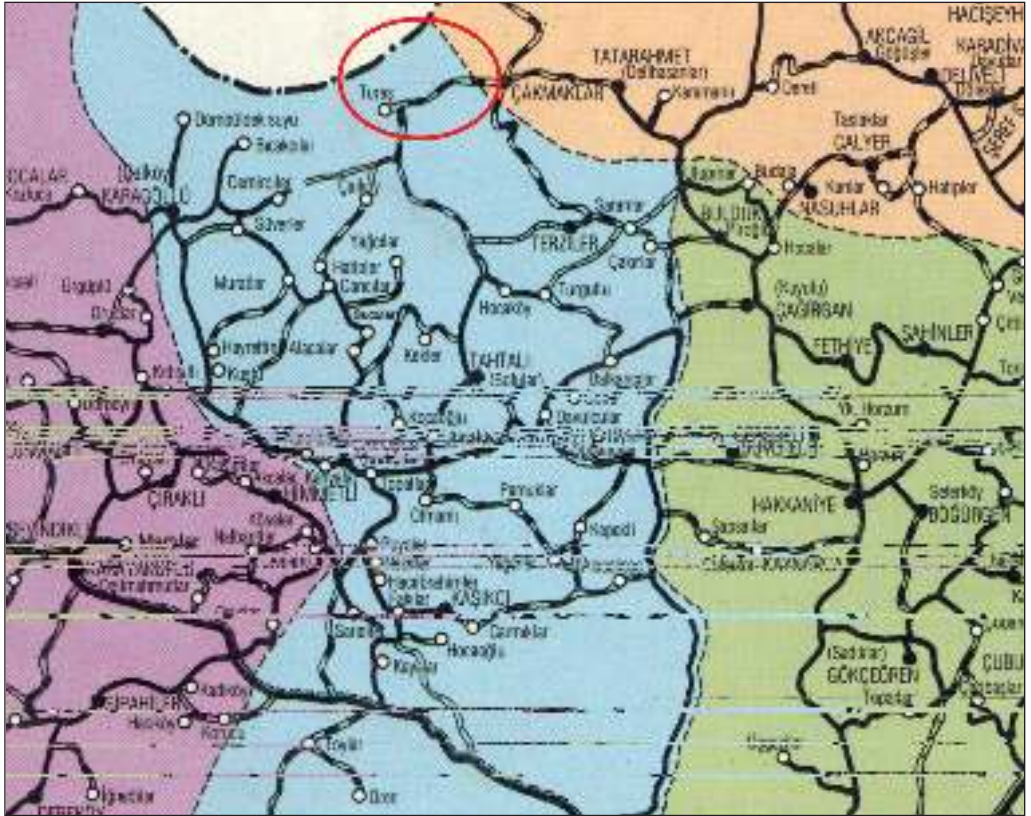
Tezkire emri yazıla fî 10 C sene 1194 [13.06.1780]

VESİKA NO: 196 / BOA. A. {DVNSAHK.A.d... No: 78, s. 52

1) İznikmid kâdısına hüküm ki:
 2) Seyyid Ahmed ve Mustafa ve Osman nâm kimesneler gelüp Kocaeli sancağında İznikmid nahiyesinde Zaviye-i Baba Sultân kuddise sırruhu'l-azîz der karye-i Örcünlü
 3) deyü yazıldığı halde kutbü'l-ârifîn Şeyh Abdülmecid Sivâsî zîde fezâiluhûnun hul-fâsından Hasan Dede zîde salâhuhû Südde-i sa'âdete gelüp Kocaeli sancağında 4) İznikmid nahiyesinde Örcünlü nâm karyede merhûm ve mağfûrun leh Sultân Mehmed Hân zamanında kerâmeti zâhir olan Derviş Baba kuddise sırruhü'l-azîz 5) karye-i mezbûrede Salarvîrânı demekle ma'rûf yerde bir zâviye ve bir hamamcık ve evler binâ edüp ve bağlar gars edüp sâhib-i arzdan 6) tapu ile alup kûhîden ihyâ edüp her sene otuz akçe sâhib-i arza mukâta'a vaz' olunup ba'de husûs-ı mezbûr merhûm ve mağfûrun leh 7) Sultân Bâyezid tâbe serâhuyu arz olundukda makbul dutup hudûdu ve sınırı ile Derviş Baba'ya temlik edüp berat verüp ve defter-i 8) mufassal-ı atıkde dahi Baba Sultân Zâviyesi nâmıyla kayd olunup ve nice zaman berâtla mutasarrıf olup lâkin defter-i evkâfa sehven kayd olunmayup ve ba'de 9) sınırında terâhi olunup ba'zı kimesneler temellüken eşcar gars edüp ve karye-i mezbûre sipahisi dahl etmekle ol diyârın musinn ve ihtiyâr 10) ve ehl-i vukûf ile teftiş olunup görüldükde karye-i mezbûr sınırında vâki' kıbleten Civan Nalband Hasan deresine ve şimâlen Yolcu Yolu'na ve andan 11) Sarıyar'a ve andan Öksüzce [deresine ve] Solak Tarlası demekle ma'rûf tarla zâviye-i mezbûrenin olduğu ve sicill ve hüccet olunduğu 12) arz ve telhis olundukda defter-i evkâfda vech-i meşrûh üzre kayd olunmak bâbında 13) hatt-ı hümayûn mücebince amel edüp defter-i evkâfa ve mufassala tafsîlen bâ hatt-ı tevki'î kayd olunduğu defter-i evkâfda mestûr ve mukayyed ve bunlar 14) zâviye-i mezbûrenin berât-ı şerîfimle zâviyedârı olup Defter-i Hâkânîde mestûr karye-i Örcünlü el-mezbûre toprağında Baba Sultân Zâviyesi 15) vakfına tahrir ve tahsis kılınan bâlâda mezkûr hudûdu dâhilinde olan araziyi zâviye-i mezbûre vakfı tarafından zabt ve ziraat edenlerin dahi 16) hâsıl eyledikleri terekelerinden şer'an müteveccih olan öşürlerini cânib-i vakıfdan ahz ve kabz etmek murâd eyledikde dahl olunmak icâb etmez iken 17) ecânibden ba'zı kimesneler bilâ berât bilâ sened kabza müdâhale ve cânib-i vakfa olan a'şârın ahz ü kabzına mümâna'at ve gadr sevdâsında oldukların 18) bildirüp ol bâbda emri şerîfim sudûrunu istid'â ve Defterhâne-i Âmiremde mahfûz defter-i evkâfa müracaat olundukda vech-i meşrûh üzre olduğu mestûr 19) ve mukayyed ve Dîvân-ı Hümayû-

numdan kânûnu suâl olundukda derkenârda mestûr Örcünlü karyesi toprağında Baba Sultân Zâviyesi vakfına tahrir ve tashih 20) kılınan Defter-i Hâkânîde mukayyed hudûdu dâhilinde olan arâziyi zâviye-i mezbûre vakfı tarafından zabt ve ziraat edenlerin hâsıl eyledikleri terekenin 21) şer‘ile müteveccih olan öşürleri cânib-i vakfdan ahz ve kabz etdirilmek muktezâ-yı Defter-i Hâkânî ve muâfiyet-i kânûn olup ecânibden kimnesnelerin bî-vech 22) ve bilâ berât ve bilâ sened müdâhaleleri hilâf-ı Defter-i Hâkânî ve mugâyır-ı kânundur deyü tahrir olunmağla ve Defter-i Hâkânî mücebine kânun üzre amel olunmak için emr-i şerîfler yazılmışdır. Fî evâhir-i Ra sene 195 [17-26.03.1781]

Vâcid

Turaçlı Baba Sultan Zâviyesi ve vakıf arazilerinin bulunduğu gölge

VESİKA NO: 197 / BOA.A.{DVNSAHK.A.d... No: 77, s. 128

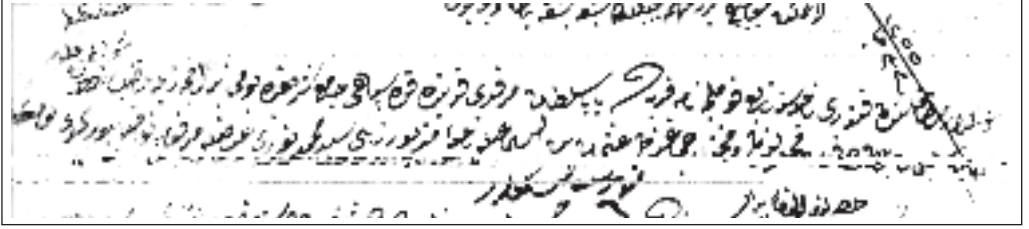
1) İznikmid kâzâsı nâibine hüküm ki:

2) Seyyid Ahmed ve Mustafa ve Osman nâm sagîrlerin vâlideleri ve vasiyyeleri ...[boş] nâm hâtûn gelüp Kocaeli sancağında ve İznikmid nahiyesinde Zâviye-i Baba Sultân
 3) kuddise sırruhu'l-azîz der karye-i Örcünlü yazıldığı mahalde kutbü'l-ârifin Şeyh Abdülmecid Sivâsî zîde fezâiluhûnun hulefâsından Hasan Dede 4) zîde salâhuhû Südde-i sa'âdetime gelüp Kocaeli sancağında İznikmid nahiyesinde Örcünlü nâm karyede merhûm ve mağfûrun leh Sultân Mehmed zamânında kerâmeti zâhir 5) olan Derviş Baba kuddise sırruhü'l-azîz karye-i mezbûrede Salarvîrânı demekle ma'rûf yerde bir zâviye ve bir hamamcık ve evler binâ edüp ve bağlar 6) gars edüp sâhib-u arzdan tapu ile alup kûhîden ihyâ edüp her sene otuz akçe sâhib-i arzına mukâta'a vaz' olunup ba'de husûs-ı 7) mezbûr merhûm ve mağfûrun leh Sultân Bâyezid Hân tâbe serâhuya arz olundukda makbul tutulup hudûd ve sınuru ile Derviş Baba'ya temlik 8) olunup berât verilüp ve defter-i mufassal-ı atıkde dahi Baba Sultân Zâviyesi nâmı ile kayd olunub ve nice zaman berâtile mutasarrıf olunup lâkin 9) defter-i evkâfa sehven kayd olmayup ve ba'de sınırında nizâ' olunup ba'zı kimesneler temellüken eşcâr gars edüp ve karye-i mezbûre sipahisi 10) dahl etmekle ol diyârın müsinn ve ihtiyâr ve ehl-i vukûf ile teftiş olunup görüldükde karye-i mezbûre sınırında vâki' kıbleten Civan Nalband Hasan Deresi'ne 11) ve şimâlen Yolcu Yolu'na ve andan Sarıyar'a ve andan Öksüzce [Deresi ve] Solak Tarlası demekle ma'rûf tarla zâviye-i mezbûrenin olduğu ve sicill 12) ve hüccet olunduğu arz ve telhis olundukda defter-i evkâfa vech-i meşrûh üzre kayd olunmak bâbında hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûn ile fermân-ı âlîşân 13) sâdir olmağın vârid olan hatt-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûn mücebince amel edüp defter-i evkâfa ve mufassala tafsîlen bâ-hatt-ı tevki'î kayd olunduğu 14) defter-i evkâfda mestûr ve mukayyed ve bunlar zâviye-i mezbûrenin berât-ı şerîfimle zâviyedârları olup Defter-i Hâkânîde mukayyed karye-i Örcünlü el-mezbûre 15) toprağında Baba Sultân Zâviyesi vakfına tahsis kılınan bâlâda mezkûr hudûd dahilinde olan araziye zâviye-i mezbûre vakfı tarafından zabt 16) ve ziraat edenlerin dahi hâsıl eyledikleri terekenin şer'ile zabt olan öşürlerini cânib-i vakfdan ahz ü kabzların murâd eyledikde dahl 17) olunmak icâb etmez iken ecânibden ba'zı kimesneler bilâ berât ve bilâ sened

fuzûli müdâhale ve cânib-i vakfa aid olan a'şârının ahz 18) ü kabzına mümâna'at ve gadr sevdâsında oldukların mukaddemâ inhâ ve ol bâbda emr-i şerîfim sudûrunu istid'â ve Defterhâne-i Âmiremde mahfûz defter-i evkâfa 19) müraca'at olundukda vech-i meşrûh üzre olduğu mestûr ve mukayyed ve Dîvân-ı Hümâyûnumdan kânunu suâl olundukda Defter-i Hâkânîde mestûr 20) Örcünlü karyesi toprağında Baba Sultân Zâviyesi vakfına tahrir ve tahsis kılınan Defter-i Hâkânîde mukayyed hudûdu dahilinde olan arâziyi zâviye-i 21) mezbûre vakfı tarafından zabt ve zirâat edenlerin hâsıl eyledikleri terekelerinin şer'ile müteveccih olan öşürleri cânib-i vakfdan ahz ü kabz ettirilmek 22) muktezâ-yı Defter-i Hâkânî ve muvafık-ı kânundur deyü tahrir olunmağla Defter-i Hâkânî mücebince kânun üzre amel olunmak bâbında işbu sene-i mübâreke Rebûlevvelinde 23) emr-i şerîfim sâdır olunmuş iken Yenice Kal'ası dizdarı Seyyid Halil ve müşterekleri Ahmed ve Abdî nâm müstahfızların gedik timarları karyeleri olan Koyluca 24) ve yine İsmail ve İbrahim ve Mehmed nâm müstahfızların mutasarıf oldukları gedik timarları karyelerinden Turaçlı nâm karyelerin hudûd ve sınırları zâviye-i 25) mezbûre arâzisine kurb ve civâr olmak takdiriyle ve vakf-ı mezbûr arâzisinin re'âyaları ziraatleriyle hâsıl olan terekenin öşrünü 26) biz alıruz deyü müdâhale ve Rumeli Kâdıaskeri şer'iyâtıcısı huzûrunda mezkûr dizdâr es-Seyyid Halil ile mürafa'a-i şer'î olduklarında ber-minvâl-i meşrûh 27) hudûd-ı mezkûr dahilinde olan arazi kendü gedik timarından olmayup zâviye-i mezkûrenin vakfı arâzisinden olduğu bi't-tav' ikrâr ve i'tirâf 28) ve ba'dezin dahl ve ta'arruz etmemek üzre mezbûr Seyyid Halil ta'ahhüd ve ta'ahhüdünü müş'ir i'lâm-ı şer'îye i'ta olunmağın bildirüp i'lâm-ı şer'î 29) ve müte'âkiben sâdır olan emr-i şerîf mücebince amel ve hareket olunmak bâbında müceddeden hükm-i hümâyûn recâ ve Dîvân-ı Hümâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma müraca'at 30) olunup tarih-i mezbûrda ber-vech-i meşrûh emr-i şerîf verildiği mestûr ve ber-vech-i muharrer arâzi-i mezbûrede alâkası olmadığı ba'de'l-ikrar müdâhale 31) etmemek üzre ta'ahhüd eylediğini müş'ir i'lâm-ı şer'î verildi[ği] sicillâtдан ihrâc olunmağla mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîf ve i'lâm-ı şer'î 32) mücebince kânun üzre amel olunmak için emr-i âlî yazılmışdır.

Fî evâhir-i R sene 195 [16-24.04.1781]

VESİKA NO: 198 / VGM__DEFTER__00535, s. 4

Üsküdar muzâfâtından Kandıri nahiyesine tâbi‘ Kumluca nam karyede Baba Sultan merkadi kurbünde Kara Sipahi cami-i şerifinde yevmî bir akçe ile hatib olan ... sene 1239 [1823/1824]

Çal Erenleri

VESİKA NO: 199 / AE.SMHD.II, No: 43/2765

Hüve'l-Mu'în

TUĞRA

(Mahmud Han bin Abdülhamid el-muzaffer dâimâ)

- 1) Sebeb-i tahrir-i tevki'-i ref'-i hümâyûn oldur ki:
- 2) Kocaeli sancağında Geğboze nâhiyesinde Koyluca nâm karye ve gayriden bin altı yüz akçe gedik timarıyla Yenice-i Göksu kal'ası 3) müstahfızlığına mutasarrıf İsmail veled-i Ahmed fevt olup yeri hâlî ve hizmet-i mezkûresi mu'attal ve timarı ol vechile mahlûl olmağla 4) sahih sulbî kebir oğlu erbâb-ı istihkakdan dârende tevki'-i refi'-i hümâyûn Mehmed Said'e verilmek bâbında inayet recasına kal'a-i merkûme 5) dizdârı kıdvetü'l-sikât ve'l-müstahfızın el-Hâc İsmail zîde hıfzılıhû arz etmeğın mücebince el-ân kal'ada sâkin olup hizmet-i lâzimesin 6) edâ etmek şartıyla mütevffayı merkûmun fevtinden timar-ı mezbûr mezkûre tevcih olunmak için sene-i erba'în ve mi'eteyn ve elf 7) Muharremü'l-harâmın on beşinci günü [09.09.1824] târihiyle bi'l-fi'l tersâne-i âmirem emîni olup kapudanpaşa vekîli olan 8) iftihârü'l-ümerâ ve'l-ekâbir Mîr Hüseyin Hüsni dâme mecdühû tarafından tevcih olunup tezkiresi ihrac olunmak fermânım olmağın bermûceb-i fermân-ı âlî 9) zikr olunan bin altı

yüz akçe gedik timar ile kal'a-i mezbûr müstahfizlığı vech-i meşrûh üzre merkur Mehmed Said mîr-i müşârün-ileyhin tezkiresi mücebince 10) verildiği zikr olunur Karye-i Koyluca tâbi'-i mezbûr 6000/1600 ve buyurdum ki ba'de'l-yevm taht-ı yedinde olup tasarruf kılup şöyle ki vezâif-i hidemât-ı 11) kal'a-i mezbûre müstahfizliğına bî-kusur mer'î ve mü'eddî kıla ol bâbda hiç ferd mâni' ve mezâhim olmaya şöyle bileler alâmet-i şerîfe 12) i'timad kılalar

Be-makâm-ı Tersâne-i Âmire

VESİKA NO: 200 / VGM.d, 143, s. 28

<p>و افضى ائمه خيرات و مبرراتك شمال و ارضه اقصى</p>	
<p>ازمید ده خیر و کور و خیرت فایده هجرت و فایده هجرت میرد اسید سکا پاک مع نیتی و...</p>	<p>۱۸</p>
<p>ازمید ده خیر و کور و خیرت فایده هجرت و فایده هجرت میرد اسید سکا پاک مع نیتی و...</p>	<p>۱۹</p>
<p>ازمید ده خیر و کور و خیرت فایده هجرت و فایده هجرت میرد اسید سکا پاک مع نیتی و...</p>	<p>۲۰</p>
<p>ازمید ده خیر و کور و خیرت فایده هجرت و فایده هجرت میرد اسید سکا پاک مع نیتی و...</p>	<p>۲۱</p>
<p>ازمید ده خیر و کور و خیرت فایده هجرت و فایده هجرت میرد اسید سکا پاک مع نیتی و...</p>	<p>۲۲</p>
<p>ازمید ده خیر و کور و خیرت فایده هجرت و فایده هجرت میرد اسید سکا پاک مع نیتی و...</p>	<p>۲۳</p>
<p>ازمید ده خیر و کور و خیرت فایده هجرت و فایده هجرت میرد اسید سکا پاک مع نیتی و...</p>	<p>۲۴</p>
<p>ازمید ده خیر و کور و خیرت فایده هجرت و فایده هجرت میرد اسید سکا پاک مع نیتی و...</p>	<p>۲۵</p>
<p>ازمید ده خیر و کور و خیرت فایده هجرت و فایده هجرت میرد اسید سکا پاک مع نیتی و...</p>	<p>۲۶</p>
<p>ازمید ده خیر و کور و خیرت فایده هجرت و فایده هجرت میرد اسید سکا پاک مع نیتی و...</p>	<p>۲۷</p>
<p>ازمید ده خیر و کور و خیرت فایده هجرت و فایده هجرت میرد اسید سکا پاک مع نیتی و...</p>	<p>۲۸</p>
<p>ازمید ده خیر و کور و خیرت فایده هجرت و فایده هجرت میرد اسید سکا پاک مع نیتی و...</p>	<p>۲۹</p>
<p>ازمید ده خیر و کور و خیرت فایده هجرت و فایده هجرت میرد اسید سکا پاک مع نیتی و...</p>	<p>۳۰</p>

14/154

İzmid kazâsında Orhan karyesinde Kerasteci Hacı Mahmud Ağa câmi'-i şerifi vakfı.

Bu köye mahallinde Orcün köyü denilmektedir.

VEŞİKA NO: 201 / BOA. C.TZ, No: 36/1756

Handwritten notes in Ottoman Turkish script, including a signature and the date "1312".

Handwritten signature: **محمد بن عبد الرحمن**
 ٧ قلاطنة

Handwritten text in Ottoman Turkish script, likely a formal declaration or record.

Handwritten signature and date: **محمد بن عبد الرحمن**
 ١٠٠٠ قلاطنة

OSMANLI ARŞIVI
 36

Handwritten signature or mark.

VESİKA NO: 201 / BOA. C.TZ, No: 36/1756

Hüve

SAH

Mûcebince tevcih olunmak

Buyruldu

7 Za sene 106 [19.06.1695]

Dergâh-ı felek-medâr ve bârgâh-ı gerdun-iktidar turâbına arz-ı bende-i bî-mikdar ve zerre-i hâkisâr budur ki Kocaeli sancağında Kandıra nâhiyesinde Koyluca nâm karye ve gayride sekiz bin iki yüz akçe timara mutasarrıf olan İbrahim Halil ve sâhib-i arz olup hizmet-i muhafazaya liyakati olmadığı ecilden hüsn-i rızasıyla kasr-ı yed edüp elinde olan berâtın verüp işbu bâis-i arz-ı ubûdiyet ammim kullarına sadaka ve ihsan buyurulmak bâbında pâye-i serir-i a'lâya arz olundu bâki emr ü ferman der-i devlet-medârındır.

Bende

Yusuf mîralay-ı

Kocaeli hâlâ

Bibliyografya

Arşiv Vesikaları

A- Başbakanlık Osmanlı Arşivi:

1- Tapu Tahrir Defterleri: BOA: 116, 425, 436, 630, 673, 731, 733, 797, 844;
TKGA, No: 49, 68, 140, 579

2- Nezâret Öncesi, Nezâret Sonrası Evkâf Defterleri: 129, 525,645, 1839, 1969,
4066, 4733, 5070, 5992, 7875, 8599, 12061, 12534, 12565, 12897, 12928, 13320,
13541, 13601, 14746, 14180, 14443, 14624, 14963, 14968, 15674, 15749, 15750,
15833, 16037, 16307, 16369, 16380, 16440, 16451, 16625, 16718, 16894,17948.

3- Ru'ûs Defterleri: Tamamı

4- DH. İ. UM: 10/4-3/21.

5- KK: 2777.

6- ML-VRD: 36.

7- C.EV: Metinde numaraları verilmiştir.

8- Ali Emiri Tasnifi: Tamamı görülmüştür.

9- İbnülemin Tasnifi: Tamamı görülmüştür

10- ŞD: 168/52.

11- Anadolu Ahkâm Defteri: Tamamı

12- MAD, 13617

13- Üsküdar, İstanbul Şer'iyeye Sicilleri: Tamamı

B- İzmit Şer'iyeye Sicilleri (DVIA Kütüphanesi mikrofilm arşivi)

C- Zaviyedâr ailesinden intikal eden 4 adet zâviyedârlık tevcih beratı fotokopisi.

D- TS.MA. devfter ve evrakları: İlgililerin tamamı

E- Meşihat Arşivi Meclis-i Meşayin Defterlerinin tamamı

Yazma/Basma Kitap ve Makaleler

Abdullah Efendi, Semerâtü'l-Fuâd, İstanbul, 1288.

Abdülkerim bin Şeyh Mûsâ, Makâlât-ı Seyyid Hârûn, Hazırlayan: Cemal Kurnaz, Ankara, 1991.

Abdülmeccid Sivasî, Abdülmeccid Sivasî Divanı, Hazırlayan: Dr. Recep Toparlı, Sivas, 1984.

Ahmed Hamdi, Usûl-i Coğrafya-i Kebîr , İstanbul, 1292.

AFYONCU Erhan, Defterhâne-i Âmire, Ankara,2014.

Ahmed Lûtfî, Mir‘at-ı Kâmûs, İstanbul, 1286.

Ahmed Refik (Altınay), Bizans Karşısında Türkler , İstanbul, 1927.

_____ , “Fatih Zamanında Koca-ili” T T E M , Nu. 1 (78), İstanbul, 1 Kânun-ı sâni 1340, s. 25-36.

_____ , Anadolu'da Türk Aşiretleri , İstanbul, 1930.

Ahmed Rif'at Efendi, Lûgat-i Târihiyye ve Coğrafiyye , 7 C, İstanbul, 1299-1300.

Ahmed Rif'at Efendi, Mir‘âtü'l-Mekâsîd Fî Def‘i'l-Mefâsîd, İstanbul, 1293. Ahmed Tevhid, “Kastamonu ve Sinob'da İsfendiyar-oğulları yahud Kızıl Ahmedliler”, T O E M, İstanbul, 1326, C. I, s. 383-392.

_____ , “Rum Selçuklu Devleti'nin Inkırâzıyla Teşekkül Eden Tevâif-i Mülûkden Sinob'da Pervâne-zâdeler”, T O E M, İstanbul, 1326, C. I, s. 253- 257.

Ahmed Vefik Paşa, Lehce-i Osmanî, İstanbul, 1306.

Ahmet Rifat Efendi, Gerçek Bektaşılık, İstanbul, 2011 (Mir‘âtü'l-Mekâsîd Fî Def‘i'l-Mefâsîd'in Salih Çift tarafından geniş notlarla son derece istifadeli bir şekilde yayınıdır)

AKBAYAR Nuri, Osmanlı Yer Adları Sözlüğü, İstanbul, 2001.

AKDA/Mustafa, Türkiye'nin İktisadî ve İçtimaî Tarihi, 2 C, Ankara, 1959, 1971.

_____ , “Osmanlı İmparatorluğunun Kuruluş ve İnkişafı Devrinde Türkiye'nin İktisadî Vaziyeti”, Belleten, Ankara, 1949, sayı: 51, s. 49

Ahmed, Osmanlı Kanunnâmeleri ve Hukukî Tahlilleri , C. 5, İstanbul, 1992.

AKGÜNDÜZ Ahmet ve Heyet, Şer'îye Sicilleri , 2 C., İstanbul, 1988-1989

_____ , İslâm Hukukunda ve Osmanlı Tatbikatında Vakıf Müessesesi, Ankara, 1988.

_____ , “Osmanlı Hukukunda Tahsisat Kabilinden Vakıflar”, VD, Ankara, 1990, C. XXI, s. 5-13.

- _____, Osmanlı Tarih Ve Hukuk Istılâhları Kâmûsu, İstanbul, 2018.
- AKIN Hikmet, Aydınoğulları Tarihi hakkında Bir Araştırma, Ankara, 1968
- AKŞİT Oktay, Roma İmparatorluk Tarihi (M. Ö. 27- M. S. 192) , İstanbul, 1976.
- _____, Roma İmparatorluk Tarihi (M. S. 193-395), İstanbul, 1970
- ALGÜL Hüseyin, Bursa'da Medfun Osmanlı Sultanları ve Emir Sultan, İstanbul, 1981.
- Ali, “Candar-oğulları Hükûmeti”, T T E M, İstanbul, 1340, Numara 1(78), s.1-24.
- Ali Cevad, Memâlik-i Osmanîyyenin Târih ve Coğrafya Lûgati , 4 C, İstanbul, 1313.
- Ali Nâzimâ, Mükemmel Osmanlı Lûgati, İstanbul, 1319.
- Ali Seydî, Ali Reşad, Mehmed İzzet, Musavver Dâiretü'l-Maârif , İstanbul, 1332.
- ALTINTAŞ Hayrani, Tasavvuf Tarihi, Ankara, 1986.
- ANONİM, Ahilik ve Esnaf, İstanbul, 1988.
- Anonim Tevârih-i Âl-i Osman, Hazırlayan: Nihat Azamat, İstanbul, 1992.
- Arslan Mehmet, ŞEKER Mehmet, KANAT Cüneyt, Aydınoğulları Tarihi, Ankara, 2013.
- Aşıkpaşazâde, Tevârih-i Âl-i Osman , nşr. Âlî Bey, İstanbul, 1332.
- Aşıkpaşaoğlu Ahmed Aşıkî, “Tevârih-i Âl-i Osman” , Düzenleyen: Çiftçioğlu N. Atsız, Osmanlı Tarihleri-I, İstanbul, 1947, s. 77-310.
- ATEŞ Süleyman, İslâm Tasavvufu, İstanbul, 1992.
- ATLAN Sabahat, Roma Tarihi'nin Ana Hatları , İstanbul, 1970.
- ATLI Aziz, Balkanlarda Bektaşilik XCII-XVIII. Yüzyıllar, Ankara, 2019.
- AY Resul, Anadolu'da Derviş ve Toplum, İstanbul, 2008.
- AYAS Mehmet Rami, Türkiye'de İlk Tarikat Zümreleşmeleri, İstanbul, 2012.
- AYNÎ Mehmet Ali, Türk Azizleri-I- İsmail Hakkı, İstanbul, 1944.
- AYTÜRK Nihat, ALTAN Bayram, Türkiye'de Dini Ziyaret Yerleri, Ankara, 1992.
- Ayvansarâyî Hüseyin Efendi, Ali Sâtî' Efendi, Süleyman Besim Efendi, Hadîkatü'l-Cevâmî' İstanbul Câmileri ve Diğer Dînî-Sivil Mi'mârî Yapılar, İstanbul, 2000.
- AYVERDİ İlhan, Misalli Büyük Türkçe Sözlük, İstanbul, 2005, 3 C.
- BABINGER F, KÖPRÜLÜ Fuad, Anadolu'da İslâmiyet, Hazırlayan: Mehmet Kanar, İstanbul, 1996.
- Baha Said Bey, Türkiye'de Alevî-Bektaşî, Ahi ve Nusayrî Zümreleri, Hazırlayan: İsmail

Görkem, Ankara, 2000.

Baoğlu Niyazi Ahmet, İstanbul Cehennemi Tarihte Büyük Yangınlar, İstanbul, 2008.

BARKAN Ömer Lütfi, XV ve XVI ıncı Asırda Osmanlı İmparatorluğunda Ziraî Ekonominin Hukukî ve Malî Esasları- Kanunlar , İstanbul, 1943.

_____ , “Tahrir defterleri'nin istatistik verimleri hakkında bir araştırma” IV. Türk Tarih Kongresi , Ankara, 1952, s. 290-294.

_____ , “Osmanlı İmparatorluğu'nda Bir İskân ve Kolonizasyon Metodu Olarak Sürgünler”, İ F M, İstanbul, 1950, C. XI, sayı: 1-4, s. 524-569.

_____ , “Osmanlı İmparatorluğunda Bir İskân ve Kolonizasyon Metodu Olarak Vakıflar ve Temlikler -I- İstilâ Devrinin Kolonizatör Türk Dervişleri ve Zaviyeler” V D, İstanbul, 1974, sayı: 2, s. 279-386.

_____ , “Osmanlı İmparatorluğunda Kuruluş Devrinin Toprak Meseleleri”, II. Türk Tarih Kongresi, Ankara, 1943.

_____ , “Türkiye'de İmparatorluk Devirlerinin Büyük Nüfus ve Arazi Tahrirleri ve Hâkana Mahsus İstatistik Defterleri” İ F M, C. II, sayı: 1, 2, İstanbul, 1941.

_____ , “Osmanlı İmparatorluğunda İmaret Sitelerinin Kuruluş ve İşleyiş Tarzına Ait Araştırmalar”, İ F M, C. XXIII, No: 1-2, İstanbul, 1962, s. 239-296.

_____ , “Osmanlı İmparatorluğu'nda Toprak Vakıflarının İdarî-Malî Muhariyet Meselesi”, T H T D, Ankara, 1944, C. I, s. 11-25.

_____ , “Türk-İslâm Toprak Hukuku Tatbikatının Osmanlı İmparatorluğunda Aldığı Şekiller -I- Mâlikâne-Divanî Sistemi”, T H İT M, İstanbul, 1930, C. II, s. 119-184.

BARKAN Ömer Lütfi, MERİÇLİ Enver, Hüdevendigâr Livası Tahrir Defterleri-I, Ankara, 1988.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, Ankara, 1992.

BAŞTAV Şerif, Bizans İmparatorluğu Tarihi- Son Devir (1261-1461) -Osmanlı Türk-Bizans Münasebetleri , Ankara, 1989.

BAYKARA Tuncer, Anadolu'nun Tarihî Coğrafyasına Giriş -I- Anadolu'nun İdarî Taksimatı , Ankara, 1988.

_____ , Osmanlı Taşra Teşkilatında XVIII. Yüzyılda Görev Ve Görevliler (Anadolu), Ankara, 1990.

- BAYRAM Mikâil, Şeyh Evhadüddin Hamid El-Kirmanî ve Evhadiyye Tarikatı, Konya, 1993.
- _____ , Ahi Evren ve Ahi Teşkilâtının Kurluşu, Konya, 1991.
- BELDAĞLI Selahattin, Dünü ve Bugünü ile Gölcük , İstanbul, 1991.
- BERKÎ Ali Himmet, Vakfa Dair Yazılan Eserlerde Vakfiye ve Benzeri Vakıflarda Geçen İstılah ve Tabirler, Ankara, 1966.
- BİLGE Sadık Müfit, Sultan, Sipahiler, Köylüler, İktisatçılar, İstanbul, 2015.
- BOSCH Clemens, İzmit Şehrinin Muhtasar Tarihi , İstanbul, 1937.
- BOSTAN İdris, Osmanlı Bahriye Teşkilâtı: XVII. Yüzyılda Tersâne-i Âmire, Ankara, 1992.
- Cafer Efendi, Risâle-i Mi‘mâriyye, Hazırlayan: İ. Aydın Yüksel, İstanbul, 2005.
- CAFEROLU Ahmet, “Anadolu Etnik Yapısının Oğuz-Türkmen-Yörük Üçlüsü”, İslâm Tetkikleri Enstitüsü Dergisi, İstanbul, 1973, C. V, cüz: 1-4, s. 75-93.
- CAHEN Claud, Osmanlılardan Önce Anadolu'da Türkler , İstanbul, 1979.
- _____ , “Türklerin Anadolu'ya İlk Girişi” Çeviren: Bahaeddin Yediyıldız, Belle-ten , No: 201, Ankara, 1988, s. 1375-14131.
- Celâl Es'ad (Arseven), San'at Kâmusu (Dictionnaire des Termes D'art), 2 C, İstanbul, 1340-1341.
- CEYHAN Semih (Editör), Türkiye'de Tarikatlar Ve Kültür, İstanbul, 2015.
- CEZAR Yavuz, Osmanlı Maliyesinde Bunalım ve Değişim Dönemi, İstanbul, 1986.
- CİN Halil, Osmanlı Toprak Düzeni ve Bu Düzenin Bozulması, Ankara, 1978.
- CİNLİOĞLU Halis Turgut, Tokat Vilâyeti Meşhurları, I. Kısım, Samsun, 1950.
- ÇABUK Vahid, “Yörükler” maddesi, İ A, İstanbul, 1986, C. XII, s. 430-435.
- ÇAĞATAY Neşet, “Osmanlı İmparatorluğu'nda Reâyâ'nın Mîrî Arazide Toprak Tasarrufu ve İntikal Tarzları” IV. Türk Tarih Kongresi , Ankara, 1952, s. 426-433.
- _____ , “Osmanlı İmparatorluğunda Riba-Faiz Konusu - Para Vakıfları ve Bankacılık” V D, Ankara, 1971, C. IX, s. 39-56.
- ÇAKIR Adalet, Abdülkâdir-i Geylânî ve Kâdirîlik, 2 C, İstanbul, 2012.
- Çelebi Ahmed Cemaleddin Efehdi, Müdafaa, İstanbul, 1328.
- ÇETİN Osman, Anadolu'da İslâmiyet'in Yayılışı , İstanbul, 1981.
- CEVRİMLİ Nilgün, Vakfiyelere Göre Tâbir Ve İstılahlar, Ankara, 2019.

- ÇUBUKÇU İbrahim Agâh, “İslâmda Tasavvuf”, İ F D, C. VIII, Ankara, 1960, s. 99-108.
- DAĞLI Yücel, ÜÇER Cumhure, Tarih Çevirme Kılavuzu, Ankara, 1997, C. IV-V.
- DANIŞMEND İsmail Hami, İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi, 6 C, İstanbul, 1971.
- DARKOT Besim, İzmit maddesi, İ A, C. V/2, İstanbul, 1968.
- _____ , “Sinop” maddesi, İ A, C. X, İstanbul, 1966.
- _____ , TUNCEL Metin, Marmara Bölgesi Coğrafyası , İstanbul, 1981.
- Derleme Sözlüğü, (Türk Dil kurumu Yayını) XII C, Ankara, 1953-1982.
- Derviş Ahmed Efendi, Müneccimbaşı Tarihi (Sahâif-i Ahbâr), Tercüme: İsmail Erünsal, 2 C, İstanbul, t. y.
- _____ , Sahâif-i Ahbâr, Tercüme: Şair Nedim, C. III, İstanbul, 1285.
- DİLÇİN Cem, Yeni Tarama Sözlüğü, Ankara, 2009
- Doğumunun 800. Yılında Hacı Bektaş Veli Sempozyumu, Ankara, 2010.
- Doktor Osman Şevki, Türk Tebâbeti Tarihi, Sadeleştiren: Prof. Dr. İlder Uzel, Ankara, 1991.
- Doktor Remzi, Lûgat-i Remzi, 2 C, İstanbul, 1305.
- 438 Numaralı Muhâsebe-i Vilâyet-i Anadolu Defteri (937/1530)- II, Ankara, 1994.
- Ebu'r-Rıdvân Sadık Vicdanî, Tomar-ı Turûk-ı Aliyyeden Halvetiyye Silsilenâmesi, İstanbul, 1338-1341.
- Edirneli Oruç Beğ, Oruç Beğ Tarihi , Hazırlayan: Atsız, İstanbul, t. y.
- EKİNCİ Mustafa, Anadolu Aleviliği'nin Tarihsel Arka Planı, İstanbul, 2002.
- Elvan Çelebi, Nâme-i Kudsi Menâkıbu'l-Kudsiyye, Hazırlayan: Mertol Tulum, Konya, 2017.
- EMECEN Feridun, XVI. Asırda Manisa Kazâsı, Ankara, 1989.
- ENGİN Refik, Balkanlardaki Yatır, Türbe, Tekke ve Zaviyelerimiz, Eskişehir, 2014.
- ERAYDIN Selçuk, Tasavvuf ve Tarikatlar, İstanbul, 1981.
- ERGÜN Sadettin Nüzhet, Türk Şairleri, C. I, İstanbul, 1936.
- _____ , Bektaşî Şairleri ve Nefesleri, 2 C, İstanbul, 1955.
- Erol Güngör İçin (Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları: 79), Ankara, 1988.
- ERÖZ Mehmet, Türkiye'de Alevilik ve Bektaflilik, İstanbul, 1977.
- ERTAYLAN İsmail Hikmet, Fatih ve Fütûhatı, 2 C, İstanbul, 1953- 1966.

Evliya Çelebi, Seyyahatnâme, C. 2, 3, İstanbul, 1314.

EYİCE Semavi, “İlk Osmanlı Devrinin Dini-İçtimai Bir Müessesesi Zaviyeler ve Zaviyeli Camiler”, İ F M, C. XXIII, No: 1-2, İstanbul, 1962, s. 3-80.

FAROQHİ Suraiya, “Osmanlı Sultanlarının Hususi Şahıslar Tarafından Tesis Edilen Vakıflara Çeşitli Müdahaleleri”, I. Milletler Arası Türkoloji Kongresi, İstanbul, 1979, s. 50-56.

_____ , Osmanlı Kültürü ve Gündelik Yaşam -Ortaçağdan Yirminci Yüzyıla, Çeviren: Elif Kılıç, İstanbul, 1995.

_____ , Osmanlı'da Kentler ve Kentliler, Çeviren: Neyyir Kalaycıoğlu, İstanbul, 1994.

ERÖZ Mehmet, Türkiye’de Alevîlik ve Bektâşîlik Ankara, 1990.

Ferâizcizâde Mehmed Said, Târih-i Gülşen-i Maârif, 2 C, İstanbul, 1252.

Fethin 511 inci Yıldönümü Konferansları, İstanbul, 1964.

FIGLALI Ethem Ruhi, Türkiye'de Alevilik ve Bektaşılık, Ankara, 1990.

FIRATLI Nezih, İzmit Rehberi , İstanbul, 1959.

GALİTEKİN Ahmed Nezih, Gölcük Tarihçe ve Kültür Mirası Eserler, İstanbul, 2005.

_____ , Osmanlı Dönemi Gölcük Mezar Taşları, İstanbul, 2000.

_____ , Geçmişden Günümüze Halidere, İstanbul, 1999.

_____ , İbrahim Müteferrika Eserlerinden Yalova Kâğıthânesi, İstanbul, 2013.

Gazi Ahmed Muhtar Pafla, Takvimü's-Sinîn , Hazırlayanlar: Yücel Dağlı, Dr. Hamit Pehlivanlı, Ankara 1993.

GİBONS Herbert Adams, Osmanlı İmparatorluğunun Kuruluşu, Tercüme: Ragıb Hulûsî, İstanbul, 1928.

GÖÇER Lütfi, XV-XVII. Asırlarda Osmanlı İmparatorluğunda Hububat Meselesi ve Hububattan Alınan Vergiler , İstanbul, 1964

GÖKBİLGİN M. Tayyib, Osmanlı Müesseseleri Teşkilâtı ve Medeniyeti Tarihine Genel Bakış , İstanbul, 1977.

_____ , Rumeli'de Yürükler, Tatarlar ve Evlâd-ı Fâtihân, İstanbul, 1957.

_____ , “Orhan” maddesi, İ A, C. 9, s. 399-408.

GÖKÇEN İbrahim, XVI ve XVII. Asarlarda Saruhan Zaviye ve Yatırları, İstanbul, 1946.

Gölcük (Kurul), Gölcük Turizm ve Tanıtma Derneği yayını, y. y, 1965.

GÖLPINARLI Abdülbaki, Vilâyet-Nâme-i Menâkıb-ı Hünkâr Hacı Bektâş-ı Veli, İstanbul, 1958.

_____ , Alevî-Bektaşî Nefesleri, İstanbul, 1963.

_____ , Tasavvuf'tan Dilimize Geçen Deyimler ve Atasözleri, İstanbul, 1977.

_____ , 100 Soruda Türkiye'de Mezhepler ve Tarikatlar, İstanbul, 1969.

_____ , 100 Soruda Tasavvuf, İstanbul, 1985.

_____ , Mevlâna'dan Sonra Mevlevîlik, İstanbul, 1953.

_____ , Yunus Emre ve Tasavvuf, İstanbul, 1961.

GÖYÜNÇ Nejat, “Yurtluk-Ocaklık Deyimleri Hakkında” Prof. Dr. Bekir Kütükoğlu'na Armağan, İstanbul, 1991, s. 269-277.

GÜÇER Lütfi, XVI-XVII. Asırlarda Osmanlı İmparatorluğunda Hububat Meselesi ve Hububattan Alınan Vergiler, İstanbul, 1964.

GÜL Kemal Vehbi, Anadolu'nun Türkleştirilmesi ve İslâmlaştırılması, İstanbul, 1971.

GÜNDOĞDU Cengiz, Bir Türk Mutasavvıfı Abdülmecid Sivasî- Hayatı Eserleri ve Tasavvufî Görüşleri, Ankara, 2000

GÜNDÜZ İrfan, Osmanlılarda Devlet-Tekke Münasebetleri, İstanbul, 1984.

GÜNDÜZÖZ Güldane, Bektaşî Kültüründe Yemez Motifi, Ankara, 2015

GÜNER Ahmet, Tarikatlar, İstanbul, 1986.

GÜNGÖR Erol, “Anadoluda Türk Birliği ve Tarikatlar”, Türk Edebiyatı Dergisi, İstanbul, 1974, sayı: 26, s. 30-32; sayı: 27, s. 26-29.

GÜREL Şevket, İstanbul'daki Eshâb-ı Kirâm-İstanbul Evliyaları ve Fetih Şehidleri, İstanbul, 1988.

GÜRKAN Nejdet, BARDAKÇI Necmettin, SARIKAYA Saffet, Tuffâhu'l-Ervâh ve Miftâhu'l-İrbâh, İstanbul, 2015.

Hadîdî, Tevârih-i Âl-i Osman , Hazırlayan: Necdet Öztürk, İstanbul, 1991.

Hafız Hüseyin Ayyansarayî, Mecmua-i Tevârih, Hazırlayan: Fahri Ç. Derin, Vahid Çabuk, İstanbul, 1985.

HALAÇOĞLU Yusuf, XVIII. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun İskân Siyaseti ve Aşiretlerin Yerleştirilmesi , Ankara, 1988.

_____ , XIV-XVII. Yüzyıllarda Osmanlılarda Devlet Teşkilâtı ve Sosyal Yapı , Ankara, 1991.

Hoca Sadeddin Efendi, Tâcü't-Tevârih, 2 C, İstanbul, 1279, 1280.

_____ , Tacü't-Tevarih, Yalınlaştıran: İsmet Parmaksızoğlu, Eskişehir, 1992.

Hocazâde Ahmed Hilmi, Ziyâret-i Evliya , İstanbul, 1327.

_____ , İbrahim Gülşenî, İstanbul, 1322.

_____ , Seyyid Yahyâ Eş-Şirvanî, İstanbul, 1319.

Hüseyin Kâzım Kadrî, Türk Lûgati, 4 C, İstanbul, 1927-1945.

Hüseyin Vassâf, Sefine-i Evliyâ, Hazırlayanlar: Dr. M. Akkuş, Dr. A. Yılmaz, C. I, İstanbul, 1990.

Hüsnî-oğlu Mehmed Şakir, Sinob Vilâyeti, Sinob, 1926.

İŞİN Ekrem, “Yavsî Baba Tekkesi” maddesi, D B İ A, C. 7, s. 445-446.

_____ , “Abdülmeccid Sivasî” maddesi, D B İ A, C. I, İstanbul, 1993, s. 52-53.

İbn-i Batuta, Tuhfetü'n-Nuzzâr fî Garâibü'l-Emsâr ve Acâibü'l-Esfâr Seyyahatnâme-i İbn-i Batuta, Tercüme: Mehmed Şerif, C. I, İstanbul, 1332-1335.

İbn-i Kemal, Tevârih-i Âl-i Osman, II. Defter , nşr. Şerafettin Turan, Ankara, 1983.

_____ , Tevârih-i Âl-i Osman, VII. Defter, Hazırlayan: Ş. Turan, Ankara, 1957.

İLGÜREL Mücteba, “Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu”, III. Osmanlı Sempozyumu, Ankara, 1989, s. 27-30.

İNALCIK Halil, “Köy, Köylü ve İmparatorluk” V. Milletlerarası Türkiye Sosyal ve İktisat Tarihi Kongresi , Ankara, 1990, s. 1-11.

İstanbul Kütüphaneleri Tarih-Coğrafya Yazmaları Kataloğu, 11 Fasikül, İstanbul, 1943-1962.

İşte Yalova 2005, Marmara Piyasa Araştırmaları Merkezi Ltd. Şt. yayını, İstanbul, 2005

KAFESOĞLU İbrahim, “Türk Millî Kültürü, Ankara, 1977.

_____ , “Türkler” maddesi, İ A, C. 12/II, İstanbul, 1988.

KAHRAMAN Arzu, Anadolu Erenleri Ve Anma Törenleri, İstanbul, 2003.

- KALAFAT Yaşar, İslâmiyet ve Türk Halk İnançları, Ankara, 1996.
- KARA Mustafa, Tasavvuf ve Tarikatlar Tarihi, İstanbul, 1985.
- _____ , Din Hayat Sanat Açısından Tekkeler ve Zaviyeler, İstanbul, 1980.
- _____ , Bursa'da Tarikatlar ve Tekkeler, 2 C, Bursa, 1990-1993.
- _____ , Türk Tasavvuf Tarihi Araştırmaları, İstanbul, 2005.
- Karaçelebizâde Abdülaziz Efendi, Târih-i Ravzatü'l-Ebrâr , Bulak, 1248.
- KARAKAYA Ayfer-Stump, Vefailik, Bektaşilik, Kızılbaşlık Alevi Kaynaklarını, Tarihini Ve Tarihyazımını Yeniden Düşünmek, İstanbul, 2020
- KARAMAĞRALI Beyhan, “Şeyh Mekkûn Türbesindeki Sqrffitolar” Tokat Sempozyumu, Ankara, 1987, s. 414-426.
- KARAMUSTAFA Ahmet T., Tanrının Kuraltanımaz Kulları, İstanbul, 2007.
- _____ , Tasavvufun Oluşumu, Çeviren: Nagihan Doğan, İstanbul, 2020
- Kâtib Çelebi, Tuhfetü'l-Kibar fî Esfâri'l-Bihâr , İstanbul, 1329.
- _____ , Tuhfetü'l-Kibar fî Esfari'l-Bihar , Hazırlayan: Orhan Şaik Gökyay, İstanbul, 1973.
- _____ , Mîzanü'l-Hakk fî İhtiyari'l-Ahakk, Hazırlayan: Orhan Şaik Gökyay, İstanbul, 1972.
- _____ , Cihannümâ, İstanbul, 1140.
- KAYMAZ Nejat, Pervâne Mu‘inü’ d-din Süleyman, Ankara, 1970.
- KAZICA Ziya, “Osmanlılarda Tekkeler”, İ M M, İstanbul, 1982, C. V, sayı: 4, s. 29-34.
- KEPECİ Kâmil, Tarih Lûgati, İstanbul, 1952.
- KİTAPÇI Zekeriya, Pîr-i Türkisten Ahmed Yesevi Ve Yeni Horosanlı Erenler Anadolu Hareketi, Konya, 2018
- Kocaeli İl Yıllığı 1967 , İstanbul, 1967.
- Kocaeli İl Yıllığı 1973 , İzmit, 1973.
- KOÇ Yunus, XVI. Yüzyılda Bir Osmanlı Sancağının İskân ve Nüfus Yapısı, Ankara, 1989.
- KORAY Enver, Türkiye Tarih Yayınları Bibliyografyası, 4 C, İstanbul, 1959-1987.
- KÖPRÜLÜ Fuad, Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu, Ankara, 1959; ilâveli 3. basım, İstanbul, 1981.

_____, “Vakıf Müessesesinin Mahiyeti ve Tarihî Tekâmülü” V D, sayı: 2, İstanbul, 1974, s. 1-35.

_____, Anadolu’da İslâmiyet, Hazırlayan: Mehmet Kanar, İstanbul, 1996.
Köylerimiz (Dahiliye Vekâleti Mahallî İdareler Umum Müdürlüğü), İstanbul, 1933.
KÖYMEN Mehmet Altay, Selçuklular Devri Türk Tarihi , Ankara, 1989.

_____, “Süleyman Şah ve Anadolu Selçuklu Devleti'nin Kuruluşu”, Belleten , No: 218, Ankara, 1993, s. 71-79.

_____, “Selçuklularda Devlet”, Belleten , No: 209, Ankara, 1990, s. 403-415.

KUBAN Doğan, “Anadolu-Türk Şehri Tarihî Gelişmesi Sosyal ve Fizikî Özellikleri Üzerine Bazı Gelişmeler”, V D, Ankara, 1968, C. VII, s. 53-73.

KUNT Metin, AKŞİN Sina, ÖDEKAN Ayla, TOPRAK Zafer, YURDAYDIN Hüseyin, Türkiye Tarihi-2- Osmanlı Devleti, İstanbul, 1989.

KURT Yılmaz, Anadolu’da Kişi Ve Yer Adları, Ankara, 2020.

KURTKAN Amiran, Sosyolojik Açından Tasavvuf ve Laiklik, İstanbul, 1975.

KÜÇÜK Hasan, Tarikatlar ve Türkler Üzerindeki Müsbet Tesirleri, İstanbul, 1976.

KÜÇÜKDAĞ Yusuf, Türk Tasavvuf Araştırmaları, Konya, 2005.

KÜÇÜKDAĞ Yusuf, II. Bâyezid, Yavuz ve Kanunî Devirlerinde Cemalî Ailesi, İstanbul, 1995.

KÜÇÜKDAĞ Yusuf, DEĞERLİ Ayşe, ŞAHİN Bekir, Vesâik-i Bektaşîyan’a Göre Osmanlı Devleti’nde Bektaşî Tekkeleri, Konya, 2015.

KÜÇÜKYALÇIN Erdal, Turna’nın Kalbi Yeniçeri Yoldaşlığı ve Bektaşîlik, İstanbul, 2013.

KÜRKÇÜOĞLU Kemal Edib, “Tasavvuf’a Dair”, İ F D, C. 2, sayı: IV, Ankara, 1953.

KÜTÜKOĞLU Mübahat S., Osmanlı Belgelerinin Dili, İstanbul, 1994.

LEVEND Ağâh Sırrı, Türk Edebiyatı Tarihi, C. I, Ankara, 1973.

Lûtfî Paşa, Tevârih-i Âl-i Osman Neşreden: Âli Bey, İstanbul, 1341.

M. Bahaeddin, Yeni Türkçe Lûgat, İstanbul, t. y.

M. Sadık Vicdânî, Hurîflilik Ve Bektaşîlik ne idiler ve nasıl kaynaştılar? Haz. İsmail Güleç, İstanbul, 2016

MADEN Fahri, Bektaşî Tekkelerinin Kapatılması (1826) ve Bektaşîliğin Yasaklı Yıl-

ları, Ankara, 2013.

_____, Fukarâ-yı Bektâşiyân, İstanbul, 2017

_____, Bektaşilerin Serencamı, İstanbul, 2012.

_____, Zümre-i Bektaşiyân, İstanbul, 2017.

_____, İstanbul Bektaşileri, Ankara, 2019

Mahmud Cemaleddin El-Hulvî, Lemezât-ı Hulviyye El Lemezât-ı Ulviyye, Hazırlayan: Mehmet Seyhan Tayşî, İstanbul, 1993.

MARPAR, İşte Yalova 2005, İstanbul, 2005.

Mehmed bin Mehmed, Nuhbetü't-Tevârih Ve'l-Ahbâr , İstanbul, 1276.

Mehmed Nazmi Efendi, Osmanlılarda Tasavvufî Hayat -Halvetîlik Örneği- Hazırlayan: Osman Türer, İstanbul, 2005.

Mehmed Neşrî, Kitâb-ı Cihan-nümâ , 2 C, Hazırlayan: Faik Reşit Unat, Dr. Mehmed A. Köymen, Ankara, 1949, 1957.

Mehmed Rif'at, Mir'at-ı Lûgat, İstanbul, 1293.

Mehmed Salâhî, Kâmus-ı Osmanî, 4 C, İstanbul, 1313.

Mehmed Şakir, Yeni Osmanlı Tarihi, 2 C, İstanbul, 1330.

Mehmet Ali Hilmi Dede Baba, Kâşifü'l-Esrar Reddiyesi, Haz. Doç. Dr. Fahri Maden, Ankara, 2021

MEMİŞ Şerife Eroğlu, "Osmanlı Toplumsal Tarihi Kaynaklarından Hurûfât ya da Askerî Rûznâmçe Defterleri ve Önemi", VD, Ankara, 2013, Sayı: 39, s. 115-146.

Meydan-Larousse, 12 C, İstanbul, 1969-1973.

Muallim Naci, Lûgat-i Naci, İstanbul, 1308.

Muhammed Nazmî, Hediyyetü'l-İhvân, İÜK. T. 1604; 4216.

Mustafa Âlî, Kühü'l-Âbâr , C. 5, İstanbul, 1277.

Mütercim Asım Eefndi, Kâmûsu'l-Muhîr Tercümesi, Haz: Mustafa Koç, Eyyüp Tanrıverdi, 6 C, İstanbul, 2013.

Nasuhü's-Silâhî (Matrakçı), Beyân-ı Menâzil-i Sefer-i 'İrakeyn, Ankara, 1976.

Necib Asım, Mehmed Arif, Osmanlı Tarihi , I. C, İstanbul, 1335.

Nişancı Mehmed Paşa, Târih-i Nişancı Mehmed Paşa, İstanbul, 1290.

OCAK Ahmet Yaşar, "Bâzı Menâkıbnâmelere Göre XIII-XV. Yüzyıllardaki İhtidallarda Heterodoks Şeyh ve Dervişlerin Rolü", O A, İstanbul, 1981, C. II, s. 31-42.

- _____ , Osmanlı İmparatorluğu'nda Marjinal Sûfilik- Kalenderîler, Ankara, 1992.
- _____ , “Türk Heterodoksi Tarihinde “Zındık”, “Haricî”, “Rafîzî”, “Mülhid” ve “Ehl-i Bid'at” Terimlerine Dair Bazı Düşünceler” T E D, İstanbul, 1982, C. XII, s. 507-520.
- _____ , “İslâm, Tasavvuf ve Tarikatlar (Sosyal Tarih Perspektifinden Bir Bakış), Türkiye Günlüğü, Mart-Nisan, 1997, sayı: 45, s. 5-10.
- _____ , Türk Halk İnançlarında Evliya Menkabeleri, Ankara, 1984.
- _____ , Ortaçağlar Anadolu'sunda İslam'ın Ayak İzleri, İstanbul, 2016.
- _____ , Yeniçağlar Anadolu'sunda İslam'ın Ayak İzleri, İstanbul, 2016.
- _____ , İslâm-Türk İnançlarında Hızır Yahut Hızır-ilyas Kültü, Ankara, 1990.
- _____ , Osmanlı Sufiliğine Bakışlar, İstanbul, 2015.
- _____ , “Zaviyeler”, V D, C. XII, Ankara, 1978, s. 247-269.
- _____ , S. Farukî, “Zaviye” maddesi, İ A, C. 12/II, S. 286-308.
- _____ , “Bektaşîyye”, Türkiye'de Tarikatlar Tarih ve Kültür, Editör: Semih Ceyhan, İstanbul, 2015, s. 447-486.
- OKÇUOĞLU Tarkan, “Mehmed Ağa Tekkesi” maddesi, D B İ A, İstanbul, 1994, C. V, s. 356.
- ORHONLU Cengiz, Osmanlı İmparatorluğunda Aşiretleri İskân Teşebbüsü , İstanbul, 1965.
- Osmanlı Beyliği, Editör: Elizabeth A. Zachariadou, Çevirenler: Gül Çağalı Güven, İsmail Yerguz, Tülin Altınova, İstanbul, 1997.
- Osmanlı Toplumunda Tasavvuf ve Sufiler, Hazırlayan: Ahmet Yaşar Ocak, Ankara, 2005.
- OYTAN Tefvik, Bektaşîliğin İçyüzü, 2 C, İstanbul, 1962, 1960.
- ÖNDER Mehmet, Antika ve Eski Eserler Kılavuzu , Ankara, 1995
- ÖNEY Gönül, “Bizans Figürlerinde Anadolu Selçuklu Etkisi” S A D , Ankara, 1971, C. III, s. 91-103.
- _____ , “Anadolu Selçuklu Mimarisinde Avcı Kuşlar, Tek ve Çift Başlı Kartal”, Malazgirt Armağanı , Ankara, 1972, s. 139-172.
- ÖNGÖREN Reşat, Osmanlılar'da Tasavvuf Anadolu'de Sûfiler, Devlet ve Ulemâ (XVI.

- Yüzyıl), İstanbul, 2000.
- Örnekleriyle Türkçe Sözlük (Heyet) 4 C, Ankara, 1995-1996.
- ÖZ Mehmet, “Tahrir Defterlerinin Osmanlı Tarihi Araştırmalarında Kullanılması Hakkında Bazı Düşünceler”, V D, C. XXII, Ankara, 1991, s. 429-439.
- ÖZDEMİR Rifat, “Avâriz ve Gerçek-hâne Sayılarının Demografik Tahminlerde Kullanılması Üzerine Bazı Bilgiler” X. Türk Tarih Kongresi, Ankara, 1993, C. IV, s. 1581-1613.
- ÖZÖN Mustafa Nihat, Osmanlıca/Türkçe Sözlük, İstanbul, 1979.
- ÖZSARAY Mustafa, Arşiv Belgeleri Işığında Osmanlı’da Devlet-Tekke İlişkileri, İstanbul, 2021.
- ÖZTUNA Yılmaz, Büyük Türkiye Tarihi , 14 C., İstanbul, 1977-1979.
- _____ , Devletler ve Hânedanlar, C. 2, Ankara, 1989.
- ÖZTÜRK, Eyüp, Velilik ile Delilik Arasında İbnu’s-Serrac’ın Gözünden Müvelleh Dervişler, İstanbul, 2016
- ÖZTÜRK Mürsel, Anadolu Erenlerinin Kaynağı Horasan, Ankara, 2001.
- ÖZTÜRK Said, Osmanlı Arşiv Belgelerinde Siyakat Yazısı ve Tarihî Gelişimi, İstanbul, 1996.
- ÖZTÜRK Yaşar Nuri, “Al Âdâb as-Saniyya Li man Yurîdu Tarika Sâdât al-Halvetiyya”, İslâm Medeniyeti Mecmuası, İstanbul, 1981, C. V, sayı: 1, s. 58-70.
- _____ , Tasavvufun Ruhu ve Tarikatlar, İstanbul, 1990.
- _____ , Tarih Boyunca Bektaşilik, İstanbul, 1990.
- PAKALIN Mehmet Zeki, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, 3 C, İstanbul, 1971.
- PARMAKSIZOĞLU İsmet, “Türkler” maddesi, İ A, C. 12/II, İstanbul, 1988.
- RAMSAY W. M, Anadolu'nun Tarihî Coğrafyası , Çeviren: Mihri Pektaş, İstanbul, 1960.
- REVNAKOLU Cemaleddin Server, Tasavvuf Tarihi, 2 fasikül, İstanbul, 1965.
- RUDEN W, “Anadolu'nun Yerleşme Tarihi ile İlgili Görüşler” A Ü D T C F D , C V, S. 4, Ankara, 1947, s. 369-391.
- SAVAŞ Saim, Bir Tekkenin Dinî ve Sosyal Tarihi-Sivasî Ali Baba Zaviyesi, İstanbul, 1992.

_____, XVI. Asırda Anadolu'da Alevilik, Ankara, 2002.

SERİN Rahmi, İslâm Tasavvufunda Halvetilik ve Halvetiler, İstanbul, 1984.

SERTOĞLU Midhat, Resimli Osmanlı Tarihi Ansiklopedisi , İstanbul, 1958.

_____, “Osmanlı İmparatorluğu Devrinde Toprak Dirliklerinin Çeşitli Şekilleri”, VI. Türk Tarih Kongresi, Ankara, 1967, s. 281-293.

SERTOĞLU Midhat, CEZAR Mustafa, Resimli-Haritalı Mufassal Osmanlı Tarihi , 6 C, İstanbul, 1957-1963.

SEVİM Ali, Anadolu'nun Fethi-Selçuklular Dönemi , Ankara, 1988.

SEVİM Ali, YÜCEL Yaşar, Türkiye Tarihi- Fetih, Selçuklu ve Beylikler Dönemi, Ankara, 1989.

SHAW Stanford, Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye, Çeviren: Mehmet Harmanlı, C. I, İstanbul, 1982.

“Sinop” maddesi, Yurt Ansiklopedisi, C. 9, İstanbul, 1982-1983.

SOFUOĞLU Cemal, İLHAN Avni, Alevilik Bektaşilik Tartışmaları, Ankara, 2014.

Solakzâde Mehmed Hemdemî Çelebi, Solakzâde Târîhi, İstanbul, 1297.

_____, Solakzâde Tarihi, Hazırlayan: Vahid Çabuk, C. I, Ankara, 1989.

SOYYER Yılmaz, 19. Yüzyılda Bektaşilik, İzmir, 2005

_____, Hünkâr Ansiklopedik Bektaşilik Sözlüğü, İstanbul, 2019.

STUMP-KARAKAY Ayfer, Vefailik, Bektaşilik, Kızılbaşlık Alevi Kaynaklarını, Tarihini Ve Tarih yazımını Düşünmek, İstanbul, 2020.

SUNAR Cavit, Tasavvuf Tarihi, Ankara, 1975.

_____, “Tasavvuf ve Kur'ân”, İ F D, C. XIV, Ankara, 1967, s. 53-65.

SÜMER Faruk, Oğuzlar, Ankara, 1972.

_____, Tirebolu Tarihi, İstanbul, 1992.

_____, “Osmanlı Devrinde Anadolu'da Yaşayan Bazı Üçokul Oğuz Boylarına Mensup Teşekküller”, İ F M, C. XI, sayı: 1-4, İstanbul, 1950, s. 437-508.

ŞAHİN Haşim, Dervişler ve Sufi Çevreler, İstanbul, 2017.

_____, “Vefâiyye”, Türkiye'de Tarikatlar Tarih ve Kültür, Editör: Semih Ceyhan, İstanbul, 2015, s. 135-156.

_____, Dervişler, Fakihler, Gaziler / Erken Osmanlı Döneminde Dini Zümreler

(1300-1400), İstanbul, 2020.

ŞAHİN İlhan, “Kuruluştan Fetret Devrine Kadar Osmanlı Siyasî Tarihi”, Doğuştan Günümüze Kadar İslâm Tarihi, İstanbul, 1989, C. X, s. 134-165.

_____ , “Ahi Evrân Vakfiyesi ve Vakıflarına Dair” T A D, C. 1, İstanbul, 1985, s. 325-341.

ŞAPOLYO Enver Behnan, Mezhepler ve Tarikatlar Tarihi, İstanbul, 1964.

Şemseddin Sami, Kâmusü'l-A'lâm , 6 C, İstanbul, 1306-1316.

_____ , Kâmus-ı Türkî, 2 C, İstanbul, 1317.

Şem‘dânîzâde Fındıklılı Süleyman Efendi, Müriü't-Tevârih , İstanbul, 1338.

ŞÜKÜN Ziya, Farsça-Türkçe Lûgat, 2 C, İstanbul, 1967.

Tabakoğlu Ahmet, Gerileme Dönemine Girerken Osmanlı Maliyesi, İstanbul, 1985.

Tahir Kutsi, Anadolu'da Türk Mührü, İstanbul, 1976.

TANMAN M. Baha, “Halvetîlik” maddesi, D B İ A, İstanbul, 1994, C. III, s. 533-535.

_____ , “Sivasî Tekkesi” maddesi, D B İ A, İstanbul, 1994, C. VII, s. 16-17.

TANSEL Selâhattin, Sultan II. Bâyezit'in Siyasî Hayatı, İstanbul, 1976.

TANYU Hikmet, Ankara ve Çevresinde Adak ve Adak Yerleri, Ankara, 1967.

Tanzimat Öncesi Merkez Evrakının Tasnif Kılavuzu ve Belge Örnekleri (T. C. Babakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Baflşkanığı Yayın No: 16), İstanbul, 1994.

Tarihten Günümüze Sûfî-Siyaset İlişkileri Milletlerarası Tartışmalı İlmî Toplantı 01-03 Kasım 2019, İstanbul, 2020.

TDK, Türkçe Sözlük, Ankara, 2005.

TOGAN Zeki Velidî, Umumî Türk Tarihine Giriş , İstanbul, 1981.

TOPARLI Recep, Abdülmecid Sivâsî Divanı, Sivas, 1984.

TOPARLI Recep, ÇÖĞENLİ M. Sadi, Osmanlıcada Kullanılan Arapça ve Farsça Edat Zarf Deyim ve Terkipler, Erzurum, 1990.

Topkapı Sarayı Müzesi Arşivi Kılavuzu , 2. fasikül, İstanbul, 1940.

TUNCEL Metin, “İzmit Şehri ve Yayılış Sahası”, İ Ü C E D , C.10, S. 18-19, İstanbul, 1973, s. 111-138.

TURAN Osman, Türkiye Selçukluları Hakkında Resmî Vesikalar, Ankara, 1988.

_____ , Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi Tarihi , 2 C, İstanbul, 1969.

_____ , Selçuklular Zamanında Türkiye , İstanbul, 1971.

_____ , Selçuklular ve İslâmiyet , İstanbul, 1971.

_____ , Selçuklular Tarihi ve Türk-İslâm Medeniyeti, İstanbul, 1969.

TURAN Şerafettin, “Bâyezid II.” maddesi, D İ A, C. 5, İstanbul, 1992.

TÜNER Osman, Türk Mutasavvıf ve Şairi Muhammed Nazmî, Ankara, 1988.

Türk Kültürü ve Ahilik (XXI. Ahilik Bayramı Sempozyumu Tebliğleri), İstanbul, 1986.

Türk Tarihinde ve Kültüründe Kastamonu, Kastamonu, 1988.

TÜRKAY Cevdet, Baflbakanlık Arşivi Blgelerine Göre Osmanlı İmparatorluğunda Oymak, Aşiret ve Cemaatlar, İstanbul, 1979.

Türkçe Sözlük, 2 C, Ankara, 1988 (Türk Dil Kurumu Yayınları: 549).

Türkiye'de Meskûn Yerler Kılavuzu, 2 C, Ankara, 1946.

UNAT Faik Reffit, Hicrî Tarihleri Milâdî Tarihe Çevirme Kılavuzu, Ankara, 1974.

UZUNÇARŞILI İsmail Hakkı, Osmanlı Tarihi , 6 C, Ankara, 1988.

_____ , Osmanlı Devletinin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı , Ankara, 1948.

_____ , Osmanlı Devletinin Saray Teşkilâtı, Ankara, 1945.

_____ , Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu Karakoyunlu Devletleri, Ankara, 1969.

_____ , “Bâyezid II.” maddesi, İ A, C. 2, s. 392-398.

ÜNAL Mehmet Ali, Osmanlı Tarih Sözlüğü, İstanbul, 2011.

ÜNVER Süheyl, İlim ve Sanat Bakımından Fatih Devri Notları, İstanbul, 1948.

ÜRKMEZ Rauf Kahraman, Selçuklular Zamanında Anadolu'da Tasavvufî Zümreler, Konya, 2020.

ÜZÜMERİ M Ekrem, DİNÇER Selâmi, KAZANCI Sadi, Türkiye Ansiklopedisi , C. 2, 5, Ankara, 1956.

Vâhidî, Hâce-i cihân Ve Hetîce-i Cân, Hazırlayanlar: T. Karabey, B. Şığva, Y. Babür, Ankara, 2015.

Vankulu Mehmed Efendi, Vankulu Lügati, Haz: Mustafa Koç, Eyyüp Tanrıverdi, 2 C, İstanbul, 2014.

VAROL Muharrem, *Islahat Siyaset Tarikat Bektaşiliğın İlgası Sonrasında Osmanlı Devleti'nun Tarikat Politikaları (1826-1866)*, İstanbul, 2013.

VELİOĞLU Tarık, *Osmanlı'nın Manevî Sultanları*, İstanbul, 2008.

YAMAN Talât Mümtaz, *Kastamonu Tarihi*, İstanbul, 1935.

YAZICI Tahsin, "Fetih'ten Sonra İstanbul'da İlk Halvetî Şeyhleri: Çelebi Muhammed Cemaleddin, Sünbül Sinan ve Merkez Efendi", *İstanbul Enstitüsü Dergisi*, İstanbul, 1956, C. II, s. 87-113.

YEDİYILDIZ Bahaeddin, "Türk Vakıf Kurucularının Sosyal Tabakalaşmadaki Yeri 1700-1800" O A , İstanbul, 1982, C. III, s. 143-164.

_____ , "XVIII. Asır Türk Vakıflarının İktisadî Boyutu" VD , Ankara, 1984, C. XVIII, s. 5-41.

_____ , "Vakıf İstilahları Lûgatçesi" V D , Ankara, 1983.

_____ , *Ordu Yöresi Tarihinin Kaynakları I*, Ankara, 1992.

_____ , "Türkiye'de Yer-adı Verme Usûlleri", *Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri*, Ankara, 1984, s. 25-41.

_____ , "Vakıf" maddesi, İ A, C. 13, İstanbul, 1996, s. 153-172.

_____ , "Vakıf müessesesinin XVIII. Asırda Kültür Üzerindeki Etkileri", *Türkiye'nin Sosyal ve Ekonomik Tarihi*, Editörler: Osman Okyar, Halil İnalçık, Ankara, 1980.

_____ , "Vakıf Müessesesinin XVIII. Asır Türk Toplumundaki Rolü" V D, Ankara, 1982, C. XIV, s. 1-28,

YEĞİN Abdullah, BADILLI Abdülkadir, Hekimoğlu İsmail, ÇALIM İlham, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Büyük Lûgat*, 2 C, İstanbul, 1981.

Yeni Tarama Sözlüğü, Düzenleyen: Cem Dilçin, Ankara, 1983 (Türk Dil Kurumu Yayınları: 593).

YETKİN Saffet Kemalüddin, "Tasavvuf ve İstilahları", İ F D, C. I/IV, Ankara, 1952, s. 1-12.

YILDIRIM Rıza, Seyyid Ali Sultan (Kızıldeli) ve Velâyetnâmesi, Ankara, 2007.

_____ , *Hacı Bektaş Veli'den Balım Sultan'a Bektaşiliğın Doğuşu*, İstanbul, 2021

YILMAZ Fehmi, *Osmanlı Tarih Sözlüğü*, İstanbul, 2010.

YILMAZ Necdet, Osmanlı Toplumunda Tasavvuf, İstanbul, 2001.

YİNANÇ Mükrimin Halil, Türkiye Tarihi-Selçuklular Devri , İstanbul, 1944.

YİNANÇ Refet, Dulkadir Beyliği, Ankara, 1989.

Yurt Ansiklopedisi , C. 7, İstanbul, 1982-1983.

Yusuf Fahir Baba, Alevîlik Ve Bektaşîlik Sırlarını İfşa Ediyorum, Hazırlayan: Kahraman Özkök, İstanbul, 2019

YÜCEL Yaşar, XIII-XV. Yüzyıllar Kuzey-Batı Anadolu Tarihi- Çoban-oğulları Candar-oğulları Beylikleri, Ankara, 1980.

_____ , “XVI-XVII. Yüzyıllarda Osmanlı İdarî Yapısında Taşra Ümerâsının Yeri-ne Dair Düşünce”, Belleten, Ankara, 1977, No: 163, s. 495-506.

_____ , “Osmanlı İmparatorluğu'nda Desantralizasyona Dair Genel Gözlemler”, Belleten, No: 152, Ankara, 1974, s. 657-708.

Zâkir Şükrü Efendi, İstanbul Tekkeleri Silsile-i Meşâyihi, Hazırlayan: Şinasi Akbatu, İM M, İstanbul, 1980, C. IV, sayı: 3, s. 51-96; C. V, sayı: 1, s. 81-103; C. V, sayı: 2, s. 97-121.

ZENGİN Kaya, Yalova, İstanbul, 1987.

Adem: Yokluk, bulunmama.

Âhar: Başka, diğer, gayri.

Ahz ü kabz: Almak, kendine mal etmek.

Âkil: Akıllı.

Arîf: Bilinen.

Askerî Rûznâmçe: Kazasker Dairesi'nde tutulan yevmiye vukûat defterlerinin adı.

Azm-ı bekâ: Ahirete gitmek, ölmek.

Ba'de: Sonra

Ba'dezin: Bundan sonra.

Bâlâ: Yukarı.

Bed': Başlayış.

Bedihi: Aşikâr, açık.

Bekâ: Devamlılık.

Ber: Üzre.

Ber-vech-i mâlikâne: Mâlikâne olarak.

Beşe: Yeniçerilere verilen ünvan.

Bî d-defa'at: Defalarca.

Bi-eyyi hal: mutlaka

Bî l-vürûd: Gelerek.

Bî r-riaye: Riayet ederek, uyarak.

Bir takrib ile: bir delil ileri sürerek.

Bud: Oldu

Buk'a: Yüksek ve sağlam bina ve civarındaki yerlerden seçkin bir toprak parçası.

Savmu'a, tekke, zaviye (*Lûgat-i Remzi*, 1/181; Mertol Tulum, *17. Yüzyıl Türkçesi ve Söz Varlığı*, Ankara, 2011; Mütercim Asım Efendi, *Kâmusü'l-Muhît Tercümesi*, Haz. Mustafa Koç, Eyüp Tanrıverdi, İstanbul, 2013, C.4).

Cezbe: Tarikat ehlinin kendinden geçme hali.

Cihân-sitân: Cihanı zabteden padişah.

Cihat: Vakfın başlıca gayesini tahakkuk ettiren hizmetler (imamlık, hatiplik, şeyhlik, müderrislik gibi)

Cihet: Vakıflarca olan vazife, maaş.

Cülûs-ı hümâyûn: Padişahın tahta çıkması.

Dâdegân: Verilenler.

Dâ'î: Duacı.

Dall: Sapıtılmış, doğru yoldan ayrılmış.

De'b: Âdet, tarz, usûl.

Destâr: Sarık, amame.

Dirîğ: Esirgeme.

E'azzallahu ensârehû: Allah dostlarına yardım etsin

Eben an ceddin: Babadan babaya, irsen.

Ecnâs: Cinsler.

Efdal: En faziletli.
Ekmel: En kâmil.
Elvah: Levhalar, tahtalar.
El-Yevm: Günümüzde.
Erbâb-ı istihkak: Hak kazanmış olanlar.
Esmân: Bedel, kıymet.
Eşcâr: Ağaçlar.
Evlâdiyyet şartı: Babadan oğula kalma şartı.
Ez: “den” eki.
Ezkâr: Zikirler.
Fenâ: Devamsızlık, bekasızlık.
Ferâğ: Bir mülkün tasarruf, sahip olma hakkını başkasına bırakma.
Fermûde: Emredilmiş, emir.
Feyzyâb: Feyiz bulan
Fitrî: Tabîî, yaradılıştaki.
Filhakika: Gerçekten.
Firâk: Ayrılık.
Füraden: Tek tek
Gadr: Kötülük, hainlik, hıyanet.
Gallât: Zahîreler, ürünler.
Galle: Tahıl, ürün, gelir.
Gars etmek: Dikmek.
Güvare: Kovan.
Hadâ'ik: Bahçeler.
Hâlî: Boş.
Halife: Arkadan gelen gelen ve birinin yerine oturana derler.
Harc: Vergi.
Hashâ: Haslar.

Hâsılat: Gelirler.
Hassa Çiftlik: Kanunî'den (1520-1566) önce her sipahi tasarrufuna bir çiftlik genişliğinde (50-150 dönüm) arazi aynı zamanda bir bağ, çayır, meyve ağaçları ve un değirmeni verilirdi. Ne varki her yıl sefere katılan sipahi bu çiftliği kendisi işletemediğinden kiraya verirdi.
Haşşab: Keresteci
Hatab: Odun.
Havsala: Anlayış, akıl, zihin.
Hazîre: Etrafı duvarla veya çitle çevrili küçük mezarlık.
Helümme cerra: Çek beri getir; var kıyas eyle.
Hereni: Küçük kazan.
Hıbr: Tarladan hasıl olan ürünün 1/2, 1/3, 1/4 gibi belirli hisse üzerine araziye ekin ekmek (Lûgat-i Remzi).
Hilâf: Aykırı.
Hîman: Susamış.
Hums: Beşte bir.
Huzûr-ı şer': Mahkemede kadı huzuru.
Hüccet: Bir şeyin sahipliğini belirten mahkeme vesikası.
İsdar: Çıkarma, gönderme.
İzrar: Zarar ettirme, ziyana uğratma.
İbkâ: Daim ve baki etme, bırakma.
İcaarât: Gelirler.
İcmâl: Özet.
İfrâz: Bir bütünden bir parça ayırma.

İftirâk: Ayrılık.

İhtirâm: Saygı.

İhlâs: Samimiyet.

İhvân: Kardeşler, eş, dost; daha ziyade aynı tarikat veya cemaate mensup olanlar için kullanılır.

İkmâl: Tamamlama, kemale erdirme, bitirme.

İklim: Memleket, diyar, ülke.

İltimas: Kayırma.

İnâyet: Lûtuf, iyilik, gayret.

İnha: Bir memurun amirine bir konu hk. yazdığı kâğıt.

İns ü cân: İnsanlar ve cinler.

İntikal: Geçme, birinden diğerine geçme.

İntişâr: Yayılma.

İrfân: Dinî sır ve gerçekleri bilme.

İrsal olunan: Gönderilen.

İrtihâl: Ölme, göçme.

İsm-i pâk: Temiz isim.

İstitrad: Sırası gelmişken söylenen söz.

İstizan: İzin isteme, danışma.

İştîyak: Göreceği gelme, özleme.

İzdiyâd: Artma, çoğalma, ziyadeleşme.

Kadîm: Çok eski.

Kâmil: Olgun.

Kapan: Gümrük.

Karye: Köy.

Kâşif: Keşfeden.

Kavî: Kuvvetli.

Kavlen: Sözlü olarak.

Kemâ fi'l-evvel: Evvelki gibi.

Kerâmât: Kerametler.

Kerîme: Kız evlâdı.

Kesr: Çok, bol.

Ketb: Yazma.

Kıraat olunmak: Okunmak.

Kıtaât: Parça, bölük, kısım.

Kibrit-i ahmer: Kırmızı kükürt; simya ilminde toprağı altın yapmaya yarayan müessir madde

Kitâbe: Umumî bir binanın kapısı üzerine, mezar taşı veya bu gibi başka yerlere yazılan ve kazdırılan yazı, yazıt.

Kûh: Dağ.

Kulluk: Osmanlı tebaasının devlete borçlu olduğu emek hizmeti veya bunun parasal karşılığı; devlete ait tohrağı kullanan köylünün devlete veya timar sahibine vermek zorunda olduğu özel hizmetlerle vergiler (Fehmi Yılmaz, *Osmanlı Tarih Sözlüğü*, İstanbul, 2010. Ayrıca bkz. Halil İnalcık, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi-I*, İstanbul, 2016, s. 178-182).

Kura: Köyler.

Kurbîyet: Yakınlık.

Lede'l-tedkik: İncelendikte.

Leffen: Sararak, zarf veya mektup içine konarak.

Liva: Sancak, Osmanlı döneminde bir eyaletin bölündüğü mülkî idare dairesi.

Bir kaç kazadan müteşekkildi.

Ma'ân: Birlikte.

Mahlûl: Doğrudan varisi olmadığı halde ölen adamın vakfa, hazineye ait (mirası).

Mahsûb: Sayılmış, hesap olunmuş, hesaba geçilmiş.

Makhûr: Kahrolmuş, Allah'ın gazabına uğramış.

Makrûn: Yakın, erişmiş, ulaşmış, kavuşmuş.

Maktu: Değeri, bahası biçilmiş.

Maktû'ü'l-kadem ve Mefrûzü'l-kalem: Hiçbir şart ve kayıt aranmaksızın.

Mal-ı mefkud: Hayatı ve ölümü hakkında haber alınamayan şahısların malları anlamındadır. Mal-ı gâib de denir. Mefkud şahısların mal varlıkları 90 yaşını tahminen doldurduklarında veya akranları vefat ettiğinde mirasçıları da yoksa Beytü'l-mâle teslim olunur (Akgündüz, *Kâmus*, s. 778).

Ma'lûmü'l-hudud: Hudutları bilinen.

Ma'mûre: Meskûn ve zengin ülke, şehir, kasaba, belde.

Mantûk: Söylenilmiş, denilmiş; söz, mana, mefhum.

Mârru'z-zikr: yukarıda zikri geçen, yukarıda anılan

Ma'rûf: Tanınmış, bilinen.

Ma'rûz: Arz ve takdim olunan.

Masârif-i tamiriyye: Tamir, onarma harca-

maları.

Mâsiva: Allah'dan gayrı şeyler.

Masruf: Sarfolunmuş; çevrilmiş, döndürülmüş. Harcanmış.

Matbâhî Âmire: Saray mutfağı.

Mazbata: Bir meclis veya heyetin müzakere ve kararlarını, makama vermek üzere kaleme alınan ve bütün heyet tarafından imza edilen kararname.

Mecal: Güç, kuvvet.

Meccanen: Bedava, parasız, ücretsiz.

Meclûb: Tarafı olduğu kazanılmış olan, tutkun.

Mefkûre: Ülkü, ideal.

Medfûn: Gömülmüş, defn olunmuş.

Melfuf: İliştirilmiş sarılı evrak.

Merahim: Merhametler, acımlar.

Merâ'î: Yaylada otlayan koyun ve benzerlerinden alınan zekât anlamındadır ki, Osmanlı Devleti'nin diğer beldelerinde resm-i ganem veya koyun hakkı denmektedir (Akgündüz, *Kâmus*, s. 822)

Mercû: Rica olunan.

Meremmem: Meremmetçi, tamirci

Mer'îyye: Riayet edilen; yürürlükte olan.

Meskenet: Miskinlik, fakirlik, yoksulluk.

Mestûr: Yazılı.

Meşayih: Şeyhler.

Meşreb: Yaradılış, tabiat, mizaç, huy, ahlâk.

Meşrûta: Şart koşulmuş, şartlı, şarta

bağlı.

Metânet: Sağlık.

Mevkûfât: Vakfedilmiş mal ve emlâk; gelirleri artıp hazineye maledilen meblâğ.

Meymenet: Bereket, saadet, uğurluluk.

Mezârî‘: Tarlalar

Mezbûr: İsmi geçen

Mezid: Artmış, büyümüş, çoğalmış; çoğalma.

Mezkûr: Zikrolunmuş.

Mînha: Ondan; çıkan, harcanan masraflar.

Mînval: Tarz, yol, şekil.

Muafiyet: Affedilmiş olma; istisna, imtiyaz, vergiden muafiyet.

Mumaileyh: İsmi geçen

Muattal: Bırakılmış, terkedilmiş, boş.

Mücahede: Çalışma, uğraşma, nefsi yenmek için gayret.

Mücaz: İcazet almış.

Müceb: Bir söz veya işin icap ettiği şey.

Mûcib: İcap eden, sebep olan.

Mudil: Eğri yola saptıran.

Mugayir: Aykırı.

Muharrer: Yazılı.

Mukarrer: Şüphesiz.

Mukayyed: Kayıtlı.

Mukteza-yı kanun: Kanun gereği.

Murafaa: mahkemeye verme; duruşma

Mutasarrıf: Tasarruf eden.

Muvacehe: Karşı, mukabil, huzur.

Muvelleh: Kendisi de bir mutasavvıf olan Kâdı İbn-i Serrac tarafından günümüzde heteredoks olarak adlandırılan sûflere verilen unvan. Bu hususta geniş bilgi için bkz. Eyüp Öztürk, Velilik ile Delilik Arasında, İstanbul, 2016; Nejdî Gürkan ve diğerleri, Tuffâhu'l-Ervâh ve Miftâhu'l-İrbâh, İstanbul, 2015.

Mübrem: Kaçınılmaz, vazgeçilmez.

Müceddeden: Yeniden.

Müeddî: Tediye eden, eda eden; sebep olan, doğuran, meydana getiren.

Mükâsefe: Gerçek ehline Allah sırlarının görünmesi, onların Allah nurlarını görmeleri.

Mükellefiyet: Mükellef, yükümlü olma hali.

Mülâzemet: Bir şey veya kimseye ayrılmaz şekilde bağlanma; gidip gelme

Mülhakât: Katmalar, ekler.

Münasib: Uygun.

Münevver: Aydın.

Münkarız: Zürriyeti kesilmiş olan. Biten.

Müntesib: İntisap etmiş, bağlılığı olan.

Mürasele: Resmî kadı mektubu.

Müremmim: Tamir edici, onarıcı.

Mürîd: Tarikatta bir şeyhe bağlı kimse.

Mürşîd: Doğru yolu gösteren, tarikat şeyhi.

Mürüvvet: İnsaniyet, mertlik, yiğitlik, cömertlik.

Müsakkafât: Damlı mülkler, üzeri damla örtülmüş gayr-i menkul.

Müsellem: Eskiden asker sevkinde balta-cılık, arabacılık etmek şartıyla vergiden muaf köylü.

Müsinn: İhtiyar, yaşlı

Müstahik: Hak kazanmış, lâyıf.

Müstahlef: Başkasının yerine konulmuş. Müstemirre: sürekli.

Müşârünileyh: İsmi geçen.

Müstehlik: Yiyip içerek bitiren, tüketen.

Müştemilât: Eklentiler.

Müteâkiben: Ardı sıra, arkası sıra.

Mütebâki: Geri kalan, artan.

Müterakim: Birikmiş.

Müvelleh: Heterodoks

Müverrah: Tarihli.

Müzahim: Zahmet, sıkıntı veren.

Nâib: Vekil, kadı vekili.

Nâkıs: Eksik.

Nâsıh: Nasihatçı, öğüt veren.

Nevcivan: Genç, delikanlı.

Nezd: Yan.

Nısf: Yarı.

Nısfü'l-leyl: Gece yarısı.

Perâkende olmak: Dağılmak

Pes: Sonuç olarak.

Postnişîn: Postta oturan, şeyh.

Reâyâ: Devlet görevlileri dışındaki bütün halk.

Ref: Kaldırma; iptal etme.

Rencide: İncinmiş.

Resanet: Sağlamlık, dayanıklılık.

Resm: Plan, taslak.

Ru'ûs: Vezir, beylerbeyi, sancakbeyi, mevali ve timar, zeamet sahipleri hariç olmak üzere, Osmanlı Devleti'nde mevcut bütün devlet hizmetleriyle evkaf ve hazineden maaş alan her türlü devlet memurlarının inha muamelesini anlatan kâğıtlar verilen isim.

Sah: Doğru, yanlışı yok anlamında kısaltma.

Sâl: Yıl.

Salât-ı işâ: Akşam namazı.

Salifü'z-zikri: Zikri geçen

Sâlik: Tarikata bağlı olan, mürid.

Sathî: Yüzeysel.

Seciye: Huy, tabiat, karakter.

Sehven: Yanlışlıkla, yanlış olarak.

Sitâde: Aldı.

Sudûr: Çıkma.

Sulbî: Sulbünden doğma.

Şabb-ı emred: henüs sakalı, bıyığı çıkmamış genç.

Şakka: Eziyetli, zahmetli.

Şehriyye: Aylık

Şude: Oldu.

Şurût: Şartlar.

Ta'allül: bahane bulma, bahane arama.

Ta'annüd: İnad etme, ayak direme.

Ta'cilen: Acele olarak, çabuklaştırarak.

Tafsilen: Ayrıntılı olarak.

Tagallüb: Zorbalık, tahakküm.

Tahliye: Boşaltma.

Tahmil: Yükleme.

Tahrir: Yazım.

Takrir: Bir işi resmen ve yazılı olarak açıklama.

Tâlibân: Talipler.

Tarh: Koma, bırakma; tertipleme, düzenleme.

Tasfiye: Saflaştırma, temizleme.

Tatyiben: Gönlünü hoş etmek üzere.

Taaddi: Düşmanlık.

Tebşîr: Müjde.

Tecdid-i berevât: Beratların yenilenmesi

Tefahhus etmek: derinlemesine araştırmak..

Tegallüb: Zorla ele geçirme.

Tekâlif: Şeriat veya devlet düzeninin her kese yüklediği vazife veya ödenmesini emrettiği meblağ vergi.

Tekâmül: Kemal bulma, olgunlaşma.

Temayül: Bir yana veya bir kimseye fazla taraftarlık ve sevgi gösterme; meyletme.

Tekerkül: Merkez tutma, toplanma, yığılma.

Temellüken: Kendine mal ederek, sahip çıkarak.

Temlik: Birini bir mülk ve mala sahip kılma.

Terahi: Geri çekilme.

Tescil: Bir davanın mahkeme defterine kaydı.

Tesviye: Düz hale getirme, bir ve müsavi etme.

Tevârüs: Mirasa konma; miras gibi geçme.

Tevcih: Doğrultma, bir adama hitap etme.

Tevhidhâne: Tekke ve zavilerde zikir yapılan yer.

Töhmet: Birine isnad olunan suç.

Tûtî: Dudu, kız.

Umde: Dayanak, dayanılacak yer; ilke, prensip, herkesin güvendiği kimse.

Vakte`n-mine`l-evkât: Günlerden bir gün.

Vârid: Gelen.

Vâlideyn: Ana-baba.

Vazife: Birine verilmesi kararlaştırılan iş ücreti.

Vech-i meşrûh: Açıklanan şekil.

Vechen mine`l-vücûh: Hiç bir şekilde.

Veledeş: Onun oğlu.

Yed: El

- A. Çalikoğlu, 56
 A. Sait Aykut, 53
 A. Yılmaz Soyzer, 94
 Abbas Beşe, 167
 Abdal, 15
 Abdal Kumral, 113
 Abdal Mehmed, 102, 109
 Abdal Murad, 102, 109
 Abdal Musa, 102, 109
 Abdalan-ı Rum, 112
 Abdullah Efendi (Şeyhülislâm), 86, 250
 Abdurrahman Efendi (İz-mit Kadısı), 404
 Abdurrahman Dede, 48, 49, 50
 Abdülbaki Efendi (Sivasîzâde), 73
 Abdülbaki Gölpınarlı, 29, 30, 33, 40, 50, 68, 79
 Abdülehad Nurî, 66, 67, 68, 76
 Abdülhakim Arvasî, 35
 Abdülhamid II. (Sultan),
 Abdülkadir Dizman, 16
 Abdülkadir Geylani, 245
 Abdülkadir Kahvecioğlu, 174
 Abdülkadir Küpeli, 140
 Abdülkerim Abdülkadir-oğlu, 36,
 Abdülmecid Sivasî, 35, 58, 59, 66, 67, 68, 69, 71, 73, 80, 84, 85, 86, 121, 187, 204, 206, 208, 211, 208, 214, 349, 353,
 Adalet Çakır, 50
 Adem (Hz. Peygamber),
 Âdem b. Malik (ŞD üyesi), 493
 Ağaçalı, 134
 Ahi Çelebi Mahkemesi, 85, 132, 201
 Ahi Emre, 61
 Ahî Evren, 54
 Ahî İzzedin Çelebi, 52
 Ahî Kerîmüddin Muhammed bin Nûrû'l-Halvetî, 59
 Ahî Mîrem el-Halvetî, 54
 Ahi Muhammed, 60
 Ahmed Ağa (Bozokoğlu), 171
 Ahmed Ağa (Hamamcıoğlu), 169
 Ahmed Ağa (Ömeroğlu), 168
 Ahmed Ağa (Hamamcıoğlu Mustafa Ağa oğlu), 167
 Ahmed Beğ (Hacı Paşaoğlu Osman Ağazade), 172
 Ahmed Beşe, 169
 Ahmed Cemal (ŞD üyesi), 493
 Ahmed Fehim (ŞD üyesi), 493
 Ahmed Refik Altınay, 23
 Ahmet Güner, 29
 Ahmed Güner Sayar, 34
 Ahmed Nezih Galitekin, 1, 2, 3, 7, 9, 17, 23, 50, 51, 69, 72, 95, 102, 117, 125
 Ahmet T. Karamustafa, 15
 Ahmet Akgündüz, 42, 47, 123
 Ahmet Akkuş, 174
 Ahmed Esad (Şeyhülislâm), 364, 372
 Ahmet Güner, 29
 Ahmet Koç (Pamuk Dede), 174
 Ahmet Özyolcu, 141
 Ahmed Paşa (Veziriazam), 259, 260
 Ahmed Safi Bey, 89
 Ahmet Tabakoğlu, 40, 115
 Ahmet Yaşar Ocak, 47, 53, 93, 102
 Ahmet Yeniçel, 119
 Aişe Hanım (Koca İsmail Reis eşi), 173

- Akça Koca, 95
Akçaova (Akâbad), 130, 133, 134
Akçat, 262
Akhisar (Geyve Pamuk-ova), 42, 46, 334, 349, 359, 361
Akşemseddin, 48
Akbyık Abdullah Sultan, 46
Alâeddin Keykubad, 111
Alâeddin Pîr Şükrullah el-Ensârî, 61
Ali Alkan, 177
Ali Beşe (Berber Ahmed oğlu), 172
Ali bin Ebubekir, 197
Ali Bolat, 33
Ali Dede b. Dede Bey, 189
Ali Dede Zaviyesi nam-ı diğeri Derviş Ali Zaviyesi (Karamürsel), 100, 101, 103, 108, 265, 266, 267, 269
Ali Dede Zaviyesi (Yalakabad), 108-110, 267
Ali Efendi (Değirmendere imamı), 84, 198
Ali Efendi (Müderris), 132
Ali Dizman, 174
Ali Himmet Berkî,
Ali Özbay, 174
Ali Rıza (Mevlevî Hacı Hasan Dede evlâdı),
Ali Rıza Bey (Balıkhane Nazırı), 46
Ali Rıza Bey (Üsküdarlı, Ressay), 158, 159
Ali Sâtrı', 72
Ali Şükrü Çoruh, 46
Ali Yıldırım Sezer, 16, 55, 160
Ali Yılmaz, 75
Amasya, 55, 70, 72, 121
Anadolu, 21, 27, 31, 32, 34, 53, 54,
Anadoluhisarı, 41
Ankara, 23, 76, 112
Arif Hikmet Bey (ŞD. üyesi), 493
Arnabut Baba Türbesi,
Arnavut Kadir Ağa, 107
Askerî Rûznâme,
Aşık Çelebi, 5
Aşıkpaşazâde, 23
Atâ Bey (Hacı Paşa oğlu), 171
Atillâ Çetin, 9, 16
Avşar, 21
Ayasofya Camii,
Ayşe (Uzun Mehmed Beşe zevcesi), 167
Ayşe Değerli, 87
Ayşe Hanım (Hamamcıoğlu Ahmed Ağa kızı), 167
Ayşe Hanım (Zeliha Molla kızı), 169
Ayşe Hatun (Ömer Ağa eşi, Derviş Ahmed'in validesi), 161
Ayşe Hatun (Tiryaki Osman eşi), 170
Ayşe Molla, 169
Ayşe Refika Hanım, 369
Aytekin Vural, 16
Ayten Özdemir, 184
Ayvansarayî Hüseyin Efendi, 50, 72, 124, 125
Aziz Atlı, 83
Baba Latfi Dede, 248
Baba Sultan (İbrahim Edhem, Derviş Baba), 36, 45
Bağdad, 69
Bağdadî Ebu'l-Vefa, 102
Bahaeddin Yedi yıldız, 42, 54, 55
Bakü, 61
Bâlî Dede, 100, 101, 108, 265
Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Başiskele, 51
Batum, 53
Bâyezid-i Velî (Sultan), 23, 40, 47, 55
Bedestanî Hüseyin Efendi, 156, 165
Behram Ağa, 72
Bekir Çakar, 180
Bekir Şahin, 87
Bektaş İbrahim Dede, 268
Bektaşî Derviş Mehmed, 94
Bektaşî Hüseyin, 92
Bektaşîye, 13, 14, 15, 16, 51, 53, 88, 89, 91, 92, 93, 94, 103, 105
Beliğ, 43

- Bellüce, 72, 426
 Bilâl Dedeyev, 54
 Bîneva Baba, 102
 Boğaziçi, 254
 Boğazkesen Hisarı, bkz.
 Rumeli Hisarı,
 Bolu, 58, 59, 72, 121
 Bozok, 70
 Burdur, 94, 252
 Burhan Erdebil,
 Bursa, 46, 87, 217, 218
 Bursa Sarayı, 23
 Bülent Şıgva, 34
 Camii-i Atik mahallesi, 99
 Cavit Sunar, 28
 Cem Dilçin, 21, 97, 129
 Cemaleddin Aksarayî (Çelebi, Mehmed), 55, 56
 Cemaleddin Server Revna-koğlu, 34
 Cemil Aydın, 4
 Cemil Çiftçi, 46
 Cemile (Hasan kızı), 174
 Cengiz Gündoğdu, 75
 Cevdet Türkay, 21, 97
 Cevlâkî, 33
 Civan Nalbant Hasan Deresi, 123, 187, 205, 215, 333, 346, 349, 358, 361, 377, 441, 443, 461, 465, 513, 516, 518, 521, 529
 Coşkun Çakır, 45
 Cumaazarı, 66
 Curaoğlu, 120
 Cüneyd-i Bağdadî, 60
 Çakır Süleyman,
 Çakıralanı, 72
 Çal Erenleri, 131, 136
 Çamçukuru, 96, 97
 Çatalcalı Ali Efendi (Şeyhülislâm), 83
 Çavuşçiftliği, 111
 Çelebi Ahmed Cemaleddin Efendi, 89, 91
 Çelebi Muhammed Cemaleddin,
 Çene Dede, 51
 Çepni (Oğuz boyu), 62,
 Çınarcık, 111, 113
 Çoban Mustafa Paşa, 99
 Çorum, 21
 Davud Ağa Camii, 196, 197
 Davud Tai, 60
 Debbâğhane, 99
 Dede Garkın, 103
 Dede Ömer Rûşenî, 61
 Değirmendere (Değirmenderesi), 23, 48, 85, 96, 98, 139, 334, 378, 382, 384, 427, 476, 483, 485,
 Dellallar, 23, 349, 378,
 Dereköy, 262
 Derince, 15, 44, 79
 Derviş Ahmed (Baba Sultan zâviyedârı), 76
 Derviş Ali (Mevlevî, Karamürsel), 105
 Derviş Baba, bkz. Baba Sul-
 tan
 Derviş Hüseyin, 92, 93
 Derviş Mehmed (Baba Sultan zâviyedârı), 76
 Derveş Mehmed (Burdur), 252
 Derviş Mehmed (Karşı Baba tekkesi banisi),
 Derviş Nasreddin, 100, 101, 108, 265
 Derviş Ömer Halife (Ömer Ağa), Bkz. Şeyh Ömer Doğan Bey oğlu İzzeddin Mezraası, 94, 252
 Doglu Baba, 109
 Dolayoba, 96, 97, 261
 Domuzcu, 96, 97
 Dulkadirli, 129
 Dürrî Mehmed Efendi (Şeyhülislâm), 420
 Dürrizâde Mustafa Efendi (Şeyhülislâm), 86, 115
 Düzce, 97
 Ebu Abdullah Siracüddin, 59, 61
 Ebu'r-Necib Zıyaüddin, 60
 Eflakanlı, 23
 Eğirdir, 247
 Eğri seferi, 68
 Ekmekçioğlu Hasan,
 Ekmel Çetiner, 177
 Ekrem Işın, 75
 Elena Hanım, 184
 Emetullah, 173

- Emine Nefise Hatun, 164
 Enver Meriçli, 43, 47
 Erdoğan Özdemir, 16, 96, 106
 Ereğli, 48, 96, 261
 Erenler tepesi, 44
 Erzincan, 70
 Erzurum, 102
 es-Seyyid Cemalüddin, 60
 Esad Efendi, 89
 Eşrefoğlu Rumi, 103
 Ethem Cebecioğlu, 30
 Evliya Çelebi, 51, 102, 131
 Evranos Gazi, 41
 Eymür, 21
 Eyyüb, 58, 67, 72, 254
 Eyyüb Paşa, 190
 Fahrettin Erkurt, 179
 Fahri Mader, 52, 87, 104, 108, 110, 114
 Faruk Özbay, 175
 Faruk Sümer, 53
 Fatih Sultan Mehmed, 23, 39, 44, 46
 Fatma (Hacı Mahmud Vakfı mütevellisi), 204, 391
 Fatma Günel, 150, 157
 Fatma Hatun, 162
 Fatma Rasime, 368
 Fatma Tutı, 173
 Fatma Zehra (Hacı Hasan Deded evlâdı),
 Fennî Bey (ŞD üyesi), 493
 Ferhan Özdemir, 16, 183
 Ferid (Paşa, Sadrazam), 488
 Feridun Bey, 73
 Feridun Emecen, 43
 Filiz Kılıç, 14
 Fitnat Hanım, 368
 Fuad Köprülü, 40
 Fuğlacık, 262
 Gacık köyü, 111
 Galip Yıldız, 16, 131, 134, 138
 Gelibolu, 70
 Genceli, 133, 134,
 Geyikli Baba, 102, 109
 Geyve, 42, 334, 349
 Giresun, 129
 Gonca, 198
 Good-Year, 180
 Gökhan Alyörük, 56
 Gölcük, 21, 87
 Gölcük Belediyesi, 7, 8, 9
 Gölcük Müftülüğü, 141
 Gölcük Turizm ve Tanıtma Derneği,
 Gülay Yılmaz, 88
 Gülseher Kahraman, 2, 6, 16
 Gümölcine, 70
 Günlüce, 72
 Güven Gırcın, 16
 H. Gazi Yurdaydın, 30, 70,
 Habib-i Acemi, 60
 Habib-i Karamânî, 61
 Hacı Bektaş Veli Dergâhı, 13, 87
 Hâce Hadice Hanım (Çelebi Osman Ağa kızı), 172
 Hacı Ali Bey (İdrisî Muhtefî), 78)
 Hacı Bayram Veli, 30
 Hacı Bektaş Veli, 88, 218, 223, 230, 231, 236, 237, 241, 531,
 Hacı Bektaş Zaviyesi (Âsitânesi), 86, 89, 81, 93, 218, 226, 236,
 Hacı Davud Ağa, 84
 Hacı Evhad Tekkesi, 250
 Hacı İsmail Efendi, 173
 Hacı İzzeddin-i Halvetî, 61
 Hacı Mahmud (Keresteci), 75, 82, 83, 86, 116, 117, 123, 125, 127, 195, 199, 201, 204, 205, 208, 382, 389, 391, 393, 395, 396, 398, 399, 401-404, 406, 407, 411, 412, 449, 470, 546
 Hacı Mehmed Ağa mahallesi, 99
 Hacı Mustafa bin Mehmed,
 Hacı Mustafa Mescidi, 98
 Hacı Nuh mahallesi, 261
 Hacı Selim Ağa (Aşçı-başı), 41
 Hacı Şeyh Divanı, 130
 Hacı Yunus, 96, 97
 Hadi Arslan, 2, 16,
 Hadice Hatun (Derviş Ahmed'in eşi), 164
 Hadîdî, 23

- Hafız Abdülkadir, 392
Hafız Ahmed Efendi (İzmit naibi), 413
Hafız Ahmed Paşa (Müez-zinzade), 98, 99
Hafız Ömer, 119
Hafize Hanım (Ali Bey kızı),
Hakkı Dursun Yıldız, 30
Hâlîdere, 96, 261
Halil Abdal, 100, 108, 109, 265
Halil Ağa (Örcün sipahisi),
Halil Bedi Yönetken, 68
Halil Hoca (Erilkan), 179
Halil İbrahim (Kara Ahmed oğlu),
Halil İnalçık, 40, 41, 55
Halit Atlı, 16
Halvetiye, 51, 53, 55, 59, 62, 103
Hamamcıoğulları (Ömer ağalar),
Hamid sancağı, 252
Hamit Vehbi, 46
Hamza (İbrahim Edhem Baba Sultan'ın oğlu), 56
Handan Efendi b. İbrahim, 245
Hasanağa mahallesi (Üs-küdar), 92
Hasan Ağa (Darüssaade ağası), 197
Hasan (Derviş Ömer'in oğlu, türbedar),
Hasan Ağa (Örcünlü, Nalbant), 139
Hasan Dede (Ankaralı) bkz. Şeyh Hasan Dede (AnkaravîAnkaralı)
Hasan Efendi (Sakız'da şeyh, A. Sivasî hulefasından), 76
Hasan Dede (şeyh, Karamürselli),
Hasan Basri, 60
Hasan Günel, 150, 174
Hasan Hüseyin (ŞD üyesi), 493
Hasan Küçük, 29
Hasan Paşa (Sivas valisi),
Hasan Sadık, 180, 181
Haşim Rüşdî (Muhasebeci),
Haşimi Osman Efendi, 50
Haşim Şahin, 102
Hattat Ali Vasfi İzmidî, 158
Havza, 72
Haydarî, 33, 109
Hayran Dede, 100, 108, 265
Herat, 59
Hersek, 51, 98
Hersekzade Ahmed Paşa, 98
Hızır Baba, 245
Hızırbeyli, 72
Hibetullah (Habiboğlu kızı), 169
Hicaz, 53
Hisareyn, 23
Hocazâde Ahmed Hilmi, 75
Horasan,
Horasan Erenleri, 102, 109, 112
Hoşkadem, 96, 97
Hoy, 59
Hür Mahmut Yücer, 27, 89, 91
Hüseyin Ağa (Türbedar), 76, 120, 385
Hüseyin Akkaşa, 67
Hüseyin Durusoy, 16
Hüseyin Nazım Bey,
Hüseyin Solak, 177
Hüseyin Vassaf, 35, 36, 43, 50, 75, 78.
Hz. Adem, 27
Hz. Ali, 60
Hz. Muhammed, 27, 28, 60, 176
Hz. Ömer, 69
İlgaz, 21
Irak, 53
İ. Ağâh Çubukçu, 28
İ. Aydın Yüksel, 125
İbn-i Batuta, 52, 53
İbn-i Bibi, 111
İbn-i Kemal, 23
İbrahim Atmaca, 16, 106
İbrahim (Çakır Süleyman oğlu),
İbrahim Bey (Çolak), 245
İbrahim Dede (habbaz), 100, 101, 265
İbrahim Dede b. Hasan, 245
İbrahim Edhem, bkz. Baba

- Sultan
İbrahim Efendi b. Mehmed, 259
İbrahim Gökçen, 52, 87,
İbrahim Hakkı Konyalı Kütüphanesi, 72
İbrahim Hakkı Yiğit, 2
İbrahim Kafesoğlu, 31
İbrahim Kahraman (Dr),
İbrahim Re'fet, 242
İbrahim Yeniell, 119
İbrahim Zahid Geylânî, 60, 62
İdris-i Bitlisî, 95
İdris Bostan, 133
İlhan Ayverdi, 125
İlhan Ovaloğlu, 16
İlksen Özbay, 16
İmam Musa Kâzım, 61
İnebeyli, 262
İnegöl, 46
İrfan Gündüz, 29
İsa Bey (Aydınöğlü), 112
İSAM Kütüphanesi, 16
İsfendiyar Bey, 55
İskender Dede, 92
İsmail (Şeyh Maruf'un kardeşi oğlu),
İsmail Ağa (Elbasanlı Mehmed oğlu), 170
İsmail Ağa (Karamürsel mahalle), 99
İsmail Barış, 7, 12, 16
İsmail Bey (Candaröğlü hü-
kümdarı), 46
İsmail E. Erünsal, 41
İsmail Efendi (Anadolu kazaskeri), 85, 202
İsmail Efendi (Galata Çeşme-
meydanı'nda yağcı), 175
İsmail Hakkı Uzunçarşılı, 52, 82
İsmet Kayaoğlu, 46
İstanbul (Dersaadet, Kostan-
tınıyye), 15, 45, 67, 69, 87, 97, 123
İstanbul Bab Mahkemesi, 132
İşaret Yayınevi, 21
İzmit, bkz. İznikmid
İzmit Körfezi, 51, 95
İzmit Müzesi, 148
İznik, 103
İznikmid (İzmid), 15, 42, 50, 59, 72, 76, 84, 85, 88, 97, 106, 187, 189, 190, 192, 193, 195, 196, 198, 199, 201, 204, 205, 206, 208, 210, 211, 212, 214, 216, 217, 330, 332, 333, 334, 335, 338, 341, 342, 344, 345, 346, 349, 350, 352, 353, 357, 358, 360, 362, 364, 365, 372, 374, 376, 377, 387, 391, 393, 395, 396, 398, 399, 401-404, 406, 408, 411- 413
İzzeddin Keykâvus, 52, 111
İzzet Ali Paşa, 226
Kadızaade, 70
Kadir Altıntaş, 134, 138
Kadriye, 91, 103
Kariye Hanım binti Mehmed Ali Sami, 369
Kalender Şah (Hacı Bektaş Tekkesi şeyhi), 88
Kalenderi, 15, 31, 32, 33, 109
Kâmil Kepeci, 14, 56
Kandıra, 15, 115, 128, 133, 135
Kandıra Mahkemesi, 132
Kanunî Sultan Süleyman, Kara Bâli Bey, 98
Kara Halil, 72
Kara Musa, 99, 259
Kara Mustafa kahvesi, 217
Kara Osman, 103, 268, 270, 271, 272, 274, 275, 276, Karaahmedli, 262
Karadeniz, 52
Karamürsel, 13, 14, 15, 16, 49, 50, 51, 70, 80, 81, 95, 96, 97, 98, 99, 101, 217, 258, 259, 261, 263, 266, 267-282
Karamürsel Tapu Sicil Muhafızlığı, 107
Karategin Bey, 52
Karınca, 23
Karşı Baba (Tekke Dede), 104, 105, 106, 266, 267, 276, 277, 278, 279,
Kasımpaşa, 15, 189
Kastamonu, 52, 53
Kâtip Çelebi, 72

- Kavaklı, 23
 Kaya Zengin, 110
 Kayacık mahallesi, 99
 Kayalı karyesi, 324, 325
 Kazıklı nâm-ı diğer Eflekan-lû, 23, 97, 190
 Kemal Edip Kürçüoğlu, 28
 Kemal Vehbi Gül, 27
 Kenan Rifai, 35
 Kedimüddin Ahi Muhammed, 61
 Kemalettin Zeki Aruman, 174,
 Kethaniye, 121
 Kıran, 96, 97, 258, 261
 Kilyoros nam-ı diğer Melekşah,
 Kocaeli, 39
 Kılıçlı köyü, 110
 Kızık, 129
 Kilyoros, 23
 Koca İbrahim Reis, 173
 Koca Mustafa Paşa Tekkesi (Hankâh), 55, 56, 116
 Kocaeli, 23, 39, 187, 189, 193, 198, 204, 211, 214, 218, 274, 288, 318, 324, 325, 332, 334, 335, 338, 345, 346, 349, 352, 353, 357, 358, 360, 362, 376, 421, 428, 434, 441, 443, 449, 451, 453, 460, 461, 463, 464, 467, 470, 473, 478, 479,
 Konca, 261
 Konuklu, 96, 261
 Konya, 53
 Koska, 125
 Kostantiniyye, bkz. İstanbul
 Koyluca, bkz. Kumluca, 72
 Koyunluca, 96
 Kudüs, 70
 Kulfallu, 115
 Kumluca, 45, 72, 79, 128
 Kurşunlu (Çankırı), 21
 Kuşadalı İbrahim Halvetî, 35
 Kutbüddin-i Ebherî, 60
 Küçük Ali Bey, 246
 Küçük Piyale Paşa Tekkisi, 48, 50
 Kültür Bakanlığı,
 Kültür Bakanlığı Yüksek Kurulu,
 Kütüphane buk'ası, 72, 121
 Lâdik, 73, 121
 Lâhican, 59
 Lala Şahin (Paşa), 41
 La'î Efendi, 69
 Lofça, 70
 Louis Massignon, 29
 Lûtfi Efendi (ŞD üyesi),
 M. Ali Aynî, 30
 M. Ali Ünal, 41, 46
 M. Baha Tanman, 50, 68
 M. Şefik Korkusuz, 50
 Mağara, 186
 Mahmud Cemaleddin el-Hulvî, 54, 55
 Mahmud Kâzım Efendi, 369
 Mahmut Tezcan, 181
 Malatya, 102
 Malazgirt zaferi, 12
 Mansur Paşa (ŞD üyesi),
 Maruf-ı Kerhi, 60
 Mavro Kordato (ŞD üyesi), 493
 Mecdüddin Şirvanî, 66
 Meclis-i Vâlâ, 106, 279
 Mehmed (İstanbul Kadısı), 419
 Mehmed Ali Sami, 369
 Mehmed Bey (Aydınoğlu beyliğ kurucusu), 112
 Mehmed Ağa bin Ahmed Ağa, 168
 Mehmed Ağa (Kızlarağası), 69
 Mehmed Ağa Tekkesi, 67
 Mehmed Akif Köseoğlu, 50
 Mehmed Ali Aynî, 70
 Mehmed b. Nasuh, 84
 Mehmed Aziz b. Vecihî,
 Mehmed Baba, 53
 Mehmed Bahaeddin-i Erzincanî, 61
 Mehmed Beğ (Kulaksız-zade), 167
 Mehmed Beşe (Berber İsmail oğlu), 170
 Mehmed Beşe (Hacı Mahmud neslinden),
 Mehmed Efendi zaviyesi, 280, 281, 282
 Mehmed Efendi b. İbrahim,

- 396, 399, 401
 Mehmed Muhyiddin, 368
 Mehmet Önder, 140
 Mehmed Sadık (Ayşe Refika Hanım oğlu), 369
 Mehmed Sadık Efendi, 120, 379
 Mehmed Şakir Bey, 370
 Mehmed Şükrü (Tabib-zade),
 Mehmet Akkuş, 75
 Mehmet Altay Köymen, 111
 Mehmet Durusoy, 174
 Mehmet Efendi (Bafışgedikli), 149
 Mehmet Erkurt, 181
 Mehmet Eröz, 53
 Mehmet Fahrettin Örcün, 174
 Mehmet Kocabaş, 16, 150
 Mehmed Nuri (ŞD üyesi),
 Mehmet Öz, 43
 Mehmed Salih (şeyhülislâm), 259
 Mehmed Salim (Kara-mürsel kadısı), 259
 Mehmet Seyhan Tayşî, 54, 55
 Mehmed Şerif, 53
 Mehmed Vasfi Efendi, 414
 Mehmet Zeki Pakalın, 41, 68, 77
 Mehran Bahari, 21
 Melâmî/Melâmet, 33
 Melekşah, 23
 Merzifon, 91
 Mevlâna Celâleddin Rumî, 88, 176
 Mevlâna Mehmed bin İshak (Mimar), 124, 125
 Mevlâna Muhyiddin Manisavî Mescidi, 124
 Mevlevî,
 Mısır, 59, 70
 Midhat Sertoğlu, 42
 Midilli, 70
 Mimar Kemal Mescidi, 124, 125
 Mimar Mehmed Ağa, 69
 Moğol istilâsı, 33
 Molla Ali,
 Molova, 70
 Moraloğlu Mustafa,
 Muhammed Deneverî, 60
 Muhsin Mehmed (ŞD üyesi), 493
 Muinüddin Pervane, 52
 Molla Ahmed bin Mustafa (Örcün imamı), 395
 Molla Ali, 161
 Murad IV. (Sultan), 44
 Murad Bey (ŞD üyesi),
 Mustafa (Tevki'i), 187
 Mustafa I. (Sultan), 40, 41
 Mustafa Ağa (Darüssaade ağası), 84
 Mustafa Ahsen, 369
 Mustafa Akdağ, 27, 56
 Mustafa Bey (Çavuşzade), 245
 Mustafa Bey (Kuşbazıoğlu), 245
 Mustafa Burhaneddin Erdebil, 152
 Mustafa Dede (Burdurlu), 94
 Mustafa Halife b. Hacı Ahmed, 406
 Mustafa Kara, 27, 28, 29, 34, 68
 Mustafa Kocabaş, 174
 Mustafa Monla (Hacı Mahmudzâde), 127
 Mustafa Özsaray, 88, 89
 Mustafa Paşa (Rumeli beylerbeyi), 245
 Mustafa Sağlam (Amiral), 150
 Mustafa Uyar (Örcün muhtarı), 142, 462
 Muzaffer Fehmi Şakar, 16,
 Mübahat S. Kütükoğlu, 82, 83, 218
 Mümşad Dineverî, 60
 Müstakimzâde (Sadeddin Efendi), 43
 Naim Tezcan, 16, 180, 182
 Nakşibendiye, 51, 53
 Namık Karadağ, 16, 106
 Nasuh Barın, 87
 Nebi Güdük, 136, 138
 Necdet Öztürk, 102, 113
 Necdet Yılmaz, 27
 Nefise Hanım (Ömer Ağa kızı), 161
 Nefise Hatun (Derviş Ömer

- kızı), 166
 Nefise Lâtife, 368
 Nefise Tutî ((Derviş Ömer kızı), 164
 Nefize Hanım, 166
 Nejat Birdoğan, 53
 Nesîmi, 56
 Neş'et Paşa (ŞD üyesi), 493
 Neşrî, 23
 Nihat Azamat, 79
 Nişanca (Eyyüb`de), 58, 72
 Nişancı Paşa Camii, 425
 Odunkapı, 123, 126
 Oğuz Polatel, 16
 Orhan Bey (Gazi, Sultan), 95
 Orhan Şaik Gökyay, 70
 Orta Mahalle, 96
 Oruç Beğ, 23
 Osman, 170
 Osman Bey malikânesi, 73, 449
 Osman ibn-i İsmail ibn-i Hüseyin (Emiroğlu), 166
 Osman Beşe, 169
 Osman Çetin, 27
 Osman Gazi (Sultan), 31, 32
 Osman Okyar, 55
 Osman Paşa (Vezir),
 Osman Sabri Akın, 174
 Osman Turan, 27, 32, 34, 111
 Osman Türer, 77, 80
 Osmaniye köyü, 49
 Öksüzce Deresi, 8, 123, 187, 205, 215, 333, 346, 349, 358, 361, 377, 441, 443, 461, 465, 513, 516, 518, 521, 529
 Ömer Ağa mahallesi, 99
 Ömer Efendi (Ömer Çelebi, Baba Sultan Zaviyesi şeyhi),
 Ömer Açıksöz,
 Ömer Kocabaş, 16, 150
 Ömer Lûtfî Efendi (Zaviyedar), 120, 381, 382, 384
 Ömer Lûtfî Barkan, 27, 43, 45, 47, 102, 115, 125
 Ömer Muhyiddin Efendi, 370
 Örcün Köyü Sultan Baba Türbesini Güzel-leştirme Derneği, 144
 Ördük Baba, 250
 Örencik, 350, 359, 361, 378
 Özgür Kocaeli Gazetesi, 9
 Paşa Hamamı, 217
 Paşmakçı Ali Tekkesi, 15, 50
 Pazarköy, bkz. Pazaryeri köyü
 Pazaryeri köyü (Pazarköy) (Karamürsel), 16, 96, 98, 99, 100, 101, 103, 108, 265, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276,
 Pîrî Baba zaviyesi, 91
 Pir Tevekkül, 54
 Postinpruş Baba, 109
 Ragıb Hulusî, 87
 Rahmi Serin, 68
 Ramazan Baba Tekkesi, 87
 Ramazan Muslu, 27, 50
 Ramazan Tuna, 16, 134
 Raşid Efendi (Vakanüvis), 97
 Raşit Fidan, 16
 Rauf Kahraman Ürkmez, 53
 Recep Toparlı, 75
 Refik Ergin, 183
 Remzi Oğuz Arık,
 Resul Ay, 27
 Reşad Bey (ŞD üyesi),
 Reşad Ekrem Koçu, 75
 Reşad Öngören, 27, 52
 Rifaiye, 53
 Rum Abdalları, 102, 109
 Rumeli Hisarı, 40, 117, 132
 Ruşen Sezer, 15
 Rüknüddin Muhammed, 60
 Rüstem Bey (Kethüdayeri), 247
 Rüya Kılıç, 75
 Saçlı Dede, 72
 Saçlı Emir, 189
 Sadeddin Nüzhet Ergun, 46
 Sadık Vicdanî, 68
 Sadüddin-i Ferganî, 61
 Sadrüddin-i Hiyevî, 61
 Saffet Kemalüddin Yetkin, 27, 28
 Safranbolu, 70,
 Sakıb Baba, 56
 Sakız, 70
 Sâlarvîrân, 39. 192
 Salih Efendi (Şeyh mer vekili), 201
 Saliha Elmas Hanım, 171

- Salim Kahvecioğlu, 174
 Sapanca, 07
 Saraycık, 111, 262
 Saraylı, 23, 46, 119, 139, 189, 334
 Sarı Abdullah Efendi, 61, 68
 Sarıçam, 72, 72, 426
 Sarıyar, 123, 187, 205, 215, 333, 346, 349, 358, 361, 377, 441, 443, 461, 465, 513, 516, 518, 521, 529
 Seddar Yavuz (Kocaeli Valisi), 160
 Seki (Yukarı Değirmendere`de mahalle), 48
 Selâmi Dikdere, 80
 Selçuklu Devleti (Selçuklular), 27, 52
 Semavi Eyice, 30
 Sepetçiler mahallesi, 261
 Seriyi-i Sakatî, 60
 Sevinç Can Toker Ertekin, 174
 Seyyid Abdullah (İstanbul kadısı), 393, 395
 Seyyid Hacı Abdurrahman, 407
 Seyyid Abdülkerim, 250
 Seyyid Ahmed Tevfik, 368
 Seyyid Ali Efendi (şeyhülislâm), 85, 86, 202
 Seyyid Ali Halil (ŞD üyesi),
 Seyyid Ali Reis, 170
 Seyyid Battal Gazi, 15
 Seyyid Hasan (Ömer Ağa`nın oğlu), 163
 Seyyid Hasan Efendi (Abdülkadiroğlu), 168
 Seyyid Hüseyin (Sertabahin-i Hassa), 376
 Seyyid İbrahim Şâni, 247
 Seyyid Mehmed (Defter Emini), 378
 Seyyid Mehmed (Sivasizâde),
 Seyyid Mehmed Arif Efendi (İzmik naibi), 411, 412, 431
 Seyyid Mehmed Molla, 163
 Seyyid Mehmed Said Efendi (İstanbul Kadısı), 403, 433
 Seyyid Mustafa (Örcün Camii imamı), 408, 409
 Seyyid Mustafa Bey (Kulaksızzade), 173
 Seyyid Nuh (Karamürsel naibi), 270
 Seyyid Nusret Sadullah, 384
 Seyyid Ömer (Ahmed Ağa oğlu), 173
 Seyyid Salih, 171
 Seyyid Şeyh Ömer, 247, 248
 Seyit Ali Kahraman, 16, 102
 Sığırlık nam-ı diğer Eflakanlı, 23, 189, 334, 349, 359, 361, 378,
 Silistre, 70
 Sinop, 44, 46, 51, 52, 53, 54, 55, 379
 Sivas, 66, 68, 70, 72, 102, 449, 451,
 Solak Tarlası, 1123, 187, 205, 215, 333, 346, 349, 358, 361, 377, 441, 443, 461, 465, 513, 516, 518, 521, 529
 Subaşı, 111
 Sultan Abdülhamid I., 103
 Sultan Ahmed I, 58, 59, 70, 72, 73, 97, 110, 121
 Sultan Ahmed II., 91
 Sultan Ahmed III., 91
 Sultan Ahmed Camii, 69
 Sultan Bayezid I. (Yıldırım), 102, 112, 210, 285, 318
 Sultan Bayezid II. (Velî), 187, 204, 206, 214, 282, 333, 345, 347, 349, 353, 358, 360, 377, 425, 441, 443, 461, 464
 Sultan Genç Osman, 69
 Sultan Mahmud I., 91
 Sultan Mahmud II., 104, 110, 114
 Sultan Mehmed III, 67, 69
 Sultan Mehmed IV., 91, 131
 Sultan Murad I., 112
 Sultan Selim (İstanbul`da semt),
 Sultan Selim Camii, 58, 69
 Sultan Süleyman (Kanunî), 96
 Sultan Süleyman II., 91
 Sultan Üveys, 59
 Sungurlu, 21

- Suraiya Faroqhi, 61, 87, 88, 93
- Süheyl Ünver, 34, 158, 159
- Süleyman Ateş, 28
- Süleyman Besim Efendi, 72
- Süleyman bin Ahmed, 259, 260
- Süleyman Kâmil b. el-Hac Hüseyin, 413, 411, 413
- Süleyman Şah, 52
- Süleyman Uludağ, 28, 30, 40
- Sünbül Sinan, 55, 56
- Sünbülzade Mehmed Vehbi, 103
- Şaban Aktürkoğlu, 44
- Şahin el-Hac Mehmed Paşa, 91
- Şam, 70
- Şebinkarahisar, 21
- Şehzade Camii, 69
- Şemahi, 61
- Şemseddin Efendi(Arakiye-cizâde), 66
- Şemseddin Yavtaş, 111
- Şerafettin Turan, 23
- Şerife Afife Fâzıla Hanım, 369, 453
- Şerife Behiye (Derviş Ömer kızı), 120
- Şerife Emine binti Seyyid Ömer (Sivasizâde), 453
- Şerife Fatma binti Ali (Sivasizâde), 370
- Şerife Habibe, 435
- Şerife Saliha, 161
- Şerife Zeliha, 164
- Şerife Zeliha Molla (Abdülkadir kızı) , 168
- Şeyh Abdülbaki Efendi, 85, 121, 195, 201, 416, 421, 422, 427, 428, 431, 437
- Şeyh Abdüllatif Efendi, 86, 91, 92, 236, 238, 269
- Şeyh Ahmed (Üsküdarlı), 92
- Şeyh Ahmed (Derviş Ömer oğlu), 118, 120, 365
- Şeyh Ahmed bin Şaban, 75, 84, 85, 195, 196, 197
- Şeyh Ahi Mirem el-Halvetî, 53
- Şeyh Ali Dede bin Dede Bey, 41
- Şeyh Bekir b. Yusuf, 113
- Şeyh Cemaleddin Halvetî, 92
- Şeyh Derviş Halil b. Abdullah Efendi, 3, 14, 76, 86, 87, 216, 217, 218, 219, 221, 221,
- Şeyh Ede Bâli, 31, 32, 102
- Şeyh Emir (Saçlı Emir), 41
- Şeyh Feyzullah, 89, 91, 92, 224, 227, 231, 247
- Şeyh Habib-i Karamarî, 65
- Şeyh Hacı Hızır Efendi, 65, 66
- Şeyh Hacı Mustafa, 281
- Şeyh Hacı Süleyman Efendi b. Şeyh Hacı Ahmed, 86,
- Şeyh Halil bin Abdullah, 86, 87, 115, 216, 217
- Şeyh Hasan Dede, 36
- Şeyh Hasan Dede (Ankara-vî), 12, 75, 76. 77, 84, 86, 115, 134, 135, 187
- Şeyh Hasan Efendi (Sakızlı), 77
- Şeyh Tur Ali, 114
- Şeyh İnebey Gazi, 112, 113
- Şeyh Kubad Şah Şirvanî, 66
- Şeyh Ma'ruf, 113
- Şeyh Maruf b. Yusuf, 113
- Şeyh Mecdüddin Nurullah, 65, 66
- Şeyh Mehmed (Karşı Baba), 105, 106
- Şeyh Mehmed (Üsküdarlı), 92
- Şeyh Mehmed Dede-i Evvel (b. Mustafa), 12, 75, 85, 86, 162, 199, 208, 212, 212,
- Şeyh Mehmed (Derviş Ömer oğlu), 118, 119, 162, 365
- Şeyh Mehmed Efendi, 199
- Şeyh Mehmed Efendi Sivasizâde, Nazır, 206, 208, 211,
- Şeyh Mehmed Haşim Efendi, 86, 116, 117, 212, 365, 374. 427, 438, 439
- Şeyh Mehmed (Üsküdar), 449
- Şeyh Mehmed Şükrü Efendi, 449
- Şeyh Mehmed Şükrullah Efendi, 121

- Şeyh Mehmed Nazmi, 76, 77, 78, 80
- Şeyh Mezraası, 72, 121, 460
- Şeyh Muharrem Efendi, 69
- Şeyh Muhyiddin Muhammed Şirvanî, 65
- Şeyh Muslihiddin, 65
- Şeyh Mustafa b. Hasan, 12, 75, 85, 115, 192, 201
- Şeyh Mustafa (Yavdaşviranı), 113
- Şeyh Mustafa (Şeyh Mehmed oğlu), 75, 76, 83, 84, 117, 162, 212, 216, 221
- Şeyh Mustafa Arnavud, 92
- Şeyh Osman, 103
- Şeyh Ömer (1. şeyh Ömer), 85, 162, 195, 199, 201, 202
- Şeyh Ömer Efendi (Derviş Ömer), 75, 76, 116, 117, 163, 328, 364, 365, 372, 374, 437
- Şeyh Ömer el-Halvetî, 54
- Şeyh Ömer Lûtfî Efendi, 76
- Şeyh Pir Tevekkül, 53
- Şeyh Pirizade Veli Efendi, 68
- Şeyh Receb Efendi, 69
- Şeyh Sadi-i Şirazî, 15
- Şeyh Salih, 217
- Şeyh Seyyid Ali, 270
- Şeyh Seyyid brahim, 270, 271
- Şeyh Süleyman, 75, 83, 84, 192
- Şeyh Şemseddin Ahmed el-Sivasî, 65. 66, 67, 78
- Şeyh Tur Ali b. Piri, 113
- Şeyh Vişnezade Mehmed Efendi, 69
- Şeyh Yavsî Zaviyesi, 73, 328, 420, 430
- Şeyh Yusuf, 113, 243
- Şeyh Zekeriyya Efendi, 246
- Şeyh Ziyaüddin Yusuf Şirvanî, 65
- Şeyhler (Kocaeli kazası), 72
- Şeyhülislâm Sun‘ullah Efendi, 69
- Şihabüddin Muhammed, 60
- Şile, 16, 44, 128
- Şükrü Tuna, 134
- T. W. Arnold, 30
- Tabibzade Mehmed Şükrü, 74
- Tahir Büyükakın (Doç. Dr. KBB. Belediye Bşk), 16, 144
- Tahsin Yazıcı, 29, 46
- Tahtalı köyü, 129
- Talât Mümtaz Yaman, 76
- Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü, 15
- Tavşanlı (Yalova), 111
- Tekke Dede, bkz. Karşı Baba
- Tekke Sırtı, 104
- Temenna, 96
- Terme Ladik, 449
- Tersane-i Amire, 115, 133, 258
- Tevfik Dede, 174
- Timur, 23
- Timurtaş Paşa, 41
- Tirebolu, 129
- Tokad, 66
- Topkapı, 259, 260
- Toroslar, 129
- Turaçlı, 16, 44, 45, 78, 79, 115, 128-138, 497, 512, 513, 516, 517, 518, 520, 521, 522, 528, 530, 533, 534, 537, 540, 543,
- Turgut Karabey, 34
- Turnaoğlu Kadri, 120
- Tursun Bey, 23
- Türkistan, 30
- Türkiye gazetesi, 184
- Ulaşlı, 261
- Uzun Bölükbaşı, 70
- Ümmü Hatun, 163
- Ümmühan, 171
- Üsküdar, 92, 254, 259, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 282, 422, 505, 507, 508, 509, 512,
- Üsküdar Mahkemesi, 132
- Vahidî, 34
- Vakıflar Genel Müdürlüğü, 15, 44, 104, 132
- Vecihüddin el-Kâdiyyü'l-Bekrî, 60
- Vedat Sirmen, 16
- Vefaî, 102, 109
- Vehbi Gül, 31
- Veli Efendi b. Abdurrahman,

- 246
- Vişnezade Mehmed Efendi, 69
- Volkan Şenel, 142
- Yahya Şirvanî, 54, 55, 61, 65
- Yakub Dede, 100, 108
- Yalçın Kandemir, 16
- Yalova (Yalakâbâd), 16, 95, 101, 102, 108, 109, 113
- Yaraşlu, 129
- Yarhisar, 46
- Yasemin Dağdaş, 99
- Yaşar Nuri Öztürk, 27
- Yaşar Yücel, 46, 52
- Yavaşca Mehmed Ağa Tekkesi, 76
- Yavdaşviranı (Yavdaş, Taşviran, Yazdaşviranı, Yavtaşvî-rânı), 111-114, 283, 285, 291, 286, 288, 291, 292, 294, 295, 297, 298, 299, 300, 303, 304, 307, 308, 309, 310, 312, 313, 315, 318, 319, 320, 321, 322,
- Yavsî Baba Dergâhı, 69
- Yavuz Argıt, 16
- Yenişehir, 46
- Yesarî, 53
- Yeseviye, 109
- Yolcu Yolu, 123, 187, 205, 215, 333, 346, 349, 358, 361, 377, 441, 443, 461, 465, 513, 516, 518, 521, 529
- Yıldırım Bayezid, bkz. Sultan Bayezid I.
- Yunus Pehlivan, 16
- Yusuf b. Ramazan, 98
- Yusuf Babür, 34
- Yusuf Dede, 265
- Yusuf Efendi, İstanbul Kadısı, 402
- Yusuf Halaçoğlu, 21
- Yusuf Küçükdağ, 87
- Yücel Dağlı, 102
- Yüreğir, 52
- Zekeriya Kitapçı, 30
- Zekeriye Kurşun, 102
- Zeki Çevik (Prof. Dr)- 182
- Zeki Tandoğan, 16
- Zeliha Güzide (Sivasizâde), 368, 370, 486
- Zeyneb (Derviş Ömer kızı), 164
- Zeynep Berktaş, 99
- Zeynep Erol, 178
- Zile, 66, 68
- Ziya Kalabalıkoğlu, 16